

**A HAZAI FELSŐOKTATÁSI KÖRNYEZETBEN NEM ELÉRHETŐ
KÉPZÉSI LEHETŐSÉGEK BEAZONOSÍTÁSA; A HAZAI FELSŐOKTATÁSI
KÖRNYEZETBEN NEM VAGY KEVÉSBÉ ALKALMAZOTT KÉPZÉSI
MÓDSZEREK FELTÉRKÉPEZÉSE; A NEMZETKÖZI JÓ GYAKORLATOK
ÖSSZEGYŰJTÉSE.**

Kutatási jelentés

Készült a TÁMOP-4.1.2.E-15/1/KONV-2015-0004 pályázathoz kapcsolódóan

SZÉCHENYI

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalom

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	4
I. NEMZETKÖZI KÉPZÉSI KÍNÁLAT ÉS KÉPZÉSI MÓDSZEREK	6
1. Európai képzési kínálat és képzési módszerek	7
2. Európai képzési kínálat és képzési módszerek: Az angol egyetemek	107
3. Európai képzési kínálat és képzési módszerek: A német nyelvterületű országok.....	150
4. Európai képzési kínálat és képzési módszerek: Szerbia	214
5. Az ázsiai országok képzési kínálata és képzési módszerei.....	240
6. Amerikai Egyesült Államokbeli képzési kínálat és módszerek a sporthoz kapcsolódó felsőoktatás területén	299
II. A QUANTIFIED SELF ÉS A GAMIFICATION POTENCIÁLIS LEHETŐSÉGEI A SPORTBAN....	366
III. NEMZETKÖZI SZERVEZETEK IRÁNYMUTATÁSAI: SPORTSZERVEZETEK GYAKORLATA AZ INTERDISZCIPLINÁRIS SPORT KÉPZÉSEKEN	477
IV. A SPORT- ÉS EGÉSZSÉGTUDATOS ÉLETMÓD, VALAMINT A SPORT KÉPZÉSEK JOGSZABÁLYI HÁTTERE	509
V. LEGJOBB GYAKORLATOK	541
VI. KÉRDŐÍVES FELMÉRÉS ÉS EREDMÉNYEI	560
1. A marketingkutatás elméleti háttere	561
2 A kérdőíves kutatás eredményei	579
VII. AZ ELEARNING MINT KEVÉSSÉ ISMERT KÉPZÉSI MÓDSZER LEHETSÉGES SZEREPE A SPORTTUDOMÁNYI KÉPZÉSEKBEN.....	613

Vezetői összefoglaló

Jelen kutatási dokumentáció a Gál Ferenc Főiskola és a Debreceni Informatikai Kutató-fejlesztő Központ Non-profit Kft. konzorciumi munkája keretében megvalósított TÁMOP-4.1.2.E-15/1/KONV-2015-0004 azonosító számú projekt keretében készült, melynek általános célja a sport és a felsőoktatás témakörének kutatási módszerekkel történő feltárása, mélyebb megismerése volt.

E munka során a hazai felsőoktatási környezetben nem elérhető képzési lehetőségek beazonosítása; a hazai felsőoktatási környezetben nem vagy kevésbé alkalmazott képzési módszerek feltérképezése; a nemzetközi jó gyakorlatok összegyűjtése volt a cél. E kutatási jelentés ezen eredményeket foglalja össze. A kutatásban a MorpheoNautica Kft. alábbi kutatói vettek részt:

- Bokor Anna
- Gyurkovics Tamás
- Halasi Szabolcs
- Kecse-Nagy Sándor
- Kiri Henriett
- Molnár Gabriella
- Szűcs Petra
- Ürmös Helga
- Zuti Bence

A kutatás első szakaszában nemzetközi kitekintést tettünk annak érdekében, hogy pontos képpel rendelkezünk a nemzetközi képzési kínálatról, valamint arról, hogy külföldön milyen képzési módszereket alkalmaznak. Mindezt területi fókusszal végeztük el annak érdekében, hogy a világ képzési kínálatáról és képzési módszereiről a lehető legátfogóbb képet kapjunk. Ennek megfelelően külön vizsgáltuk Ázsia, az Egyesült Államok, valamint Európa sporttudományi felsőoktatási képzési kínálatát és módszereit, utóbbi területi dimenzióban további lehatárolásokat végrehajtva. Több tucat intézményi profilt készítettünk, amelyben a képzési kínálatot részletesen lebontva mutatjuk be, amiből egyértelműen láthatóak azok a nemzetközi tendenciák, amelyekkel a magyar, sporttal kapcsolatos felsőoktatási képzési kínálat és módszertan összevethető. Igen sok olyan jó gyakorlatot (best practice) azonosítottunk ezáltal, amelyek hazánkban jelenleg még nem, vagy csak kevésbé ismertek, és amelyek hazai bevezetése mindenképpen megfontolásra érdemes. Ezen munkafázis során elsősorban

szekunder forrásokat használtunk, mely munkafázis során előkészítettük a projekthez tartozó primer felméréseket is.

Kiemelt figyelmet fordítottunk a nemzetközi szakirodalomban és gyakorlatban egyre inkább elterjedőben levő témaköröknek, a quantified self, a gamification és az e-learning kérdésének. Mindkét téma új, igen aktuális kutatási téma, melynek igen széles körű alkalmazási lehetőségei mutatkoznak. Témánk szempontjából azon tendencia miatt kiemelten jelentős, hogy napjainkban a felsőoktatásban levő hallgatók túlnyomó többsége ún. Y, sőt Z generáció tagjai, ami teljesen eltérő módszerek alkalmazását igényli, mint néhány évvel ezelőtt, hiszen nem csak érdeklődési körük, hanem a percepció érzékük is eltér az idősebb korosztálytól. Kutatások bizonyítják, hogy az eltérő generációk tagjai nemcsak vásárlási szokásaikban, hanem az élethez való hozzáállásukban, főbb motivációikban is jelentősen eltérnek egymástól. Kiemelten lényeges szempont, hogy az Y és Z generáció az IT-eszközökön szocializálódott, ezeket készségi szinten használja, és beépült a mindennapjaiba. Ebből adódóan érdemes megfontolni annak lehetőségét is, hogy az IT-alkalmazásokra épülő megoldásokat milyen módon lehetne bevezetni a sporttal kapcsolatos felsőoktatásba.

Munkánk során feltártuk azt is, hogy a nemzetközi sportszervezetek milyen iránymutatásokkal, jó példákkal járnak elől a sport és a felsőoktatás témakörében. Feltártunk számtalan kapcsolódási pontot és olyan kiváló ötleteket is, amelyek szintén kiválóan működhetnek a hazai felsőoktatás peremfeltételei között is.

Külön figyelmet szenteltünk a sport és a felsőoktatás témakörét meghatározó legfontosabb jogszabályok áttekintésének is, de a témakört nem szűkítettük le kizárólag a felsőoktatási tématerületeket érintő jogszabályokra, hanem az alap- és középfokú oktatási intézmények felsőoktatási felhordása miatt tágan értelmeztük a kérdést, és így például a mindennapos testneveléssel is foglalkoztunk.

A nemzetközi gyakorlatban elérhető képzési módszerek feltérképezésének azon részét, amelyhez szekunder forrásokból nem fértünk hozzá, primer felmérés keretében végeztük el. (A lekérdezést a Gál Ferenc Főiskola és a DIKFK végezte el, a beérkezett válaszokat értékeltük.) A beérkezett válaszok alapján árnyalni tudtuk addigi megállapításainkat, és meghatározhatóvá váltak azon sarokpontok, amelyek mentén szükség esetén elvégezhető a hazai módszertanfejlesztés is.

I. Nemzetközi képzési kínálat és képzési módszerek

1. Európai képzési kínálat és képzési módszerek

Tartalom

1	Bevezetés.....	9
2	Európai képzési kínálat.....	11
2.1	Glion Institute of Higher Education, Svájc	14
2.2	Hogeschool van Amsterdam, Hollandia.....	18
2.3	International University of Monaco, Monaco	24
2.4	Libera Università di Bolzano, Olaszország.....	33
2.5	German Sport University, Németország.....	37
2.6	University of Copenhagen, Dánia	49
2.7	University College Dublin, Írország.....	53
2.8	University of Valencia, Spanyolország	58
2.9	Birkbeck University of London, Egyesült Királyság	64
2.10	Southampton Solent University, Egyesült Királyság	67
2.11	Európai képzési kínálat összegzése	77
3	Európai képzési módszerek	79
3.1	Sport, menedzsment és üzlet bachelor képzés.....	79
3.2	Fizioterápia bachelor képzés	82
3.3	Rendezvény, sport és szórakoztatóipar menedzsment bachelor képzés	83
3.4	Turizmus, sport és eseménymenedzsment bachelor képzés.....	84
3.5	German Sport University alapképzései (Sportmenedzsment és sportkommunikáció, Sport és egészség – megelőzés és kezelés, Sport és teljesítmény, Sport, kaland és mozgás, valamint Sportújságírás).....	85
3.6	Sport menedzsment MSc	87
3.7	Football tanulmányok alapképzés	89
3.8	Football business tanulmányok	90
3.9	Táplálkozás és diétetika Bsc.....	94
3.10	Sport és testnevelés képzés.....	94
3.11	Európai képzési módszerek összegzése.....	96
4	Összefoglalás.....	101
5	Irodalomjegyzék.....	106

2 Bevezetés

A sport jelentős szerepet játszik a fizikai és mentális egészség megőrzésében, az életminőség javításában. A sport szabadidő-eltöltési és szórakozási lehetőség, örömforrást nyújt, az élsport eredményei révén erősíti a nemzeti önbecsülést, továbbá üzleti szerepe is jelentős állami bevételben betöltött meghatározó szerepe révén. Az elmúlt évtizedekben számottevő fejlődés következett be a sportban, amely speciális tudást igényel, a sporttudományos képzések fejlesztése elengedhetetlen hazánkban is. Cél a sporthoz és egészségtudatossághoz kapcsolódó képzések és szolgáltatások skálájának bővítése, a sporttal kapcsolatos új ismeretanyag beépítése a már meglévő képzési portfólióba.

Jelen tanulmány célja a sporttudományi és ahhoz szorosan kapcsolódó tudományok területén lévő szakok képzési kínálatának, tananyagának és módszertanának feltérképezése. E tanulmány révén lehetőség nyílik arra, hogy megteremthessük az intézményi sport- és életmód-szolgáltatások, a társadalmi programok körének és módszertanának fejlesztését, illetve a nemzetközileg sikeres, jó gyakorlatok hazai adaptálását. A tanulmány megvizsgálja az európai sporttudományi oktatást, bemutatva képzési és módszertani megoldásait, feltárja azokat a hiányosságokat és tesz olyan megoldási javaslatokat, amellyel a magyar sporttudományi felsőoktatás modernizálható, fejleszthető. A projekt hozzájárul fejlesztett képzések és szolgáltatások megteremtéséhez sporttudományi területen nemzetközi jó gyakorlatok alapján. Hosszú távon a nemzetközi jó gyakorlatok feltárása és adaptálása révén javítható lehet a magyar lakosság életminősége, fizikai és mentális egészségi állapota a sportban rejlő lehetőségek kiaknázásával. Emellett számos gazdasági előnnyel is járhatnak a pozitív irányú változások: magasabb produktivitás, orvosi ellátás szükségességének csökkenése, táppénzkiadások csökkenése stb.

A hazai sportra napjainkban az jellemző, hogy a versenysportban komoly sikereket érünk el, a lakosság nagy része azonban nem folytat rendszeres sportolási tevékenységet, így egészségi állapotuk relatíve rossznak tekinthető. Ennek javítása fontos célként jelenik meg.

A hazai sporttudományi képzések és szolgáltatások jelenleg egy olyan szakmai terület, ahol még nem jelentek meg számottevően a modern megoldások, ez pedig új kihívás elé állítja a magyar felsőoktatási intézményeket. Éppen ezért fontos részletesen körüljárni a sporttudományi képzések rendszerét, annak fejlesztési lehetőségeit.

Napjainkban egyre inkább teret hódítanak az online sportképzési programok, amelyek lehetővé teszik a hallgatók számára, hogy munkájuk mellett tudják elvégezni a kurzusokat. A hallgatók online oktatás, web szemináriumok és interaktív tréningek révén veszik az elméleti

anyagot. Természetesen a gyakorlatokat továbbra is személyesen lehet abszolválni. Ezt a területet is megvizsgáljuk a külföldi gyakorlatban.

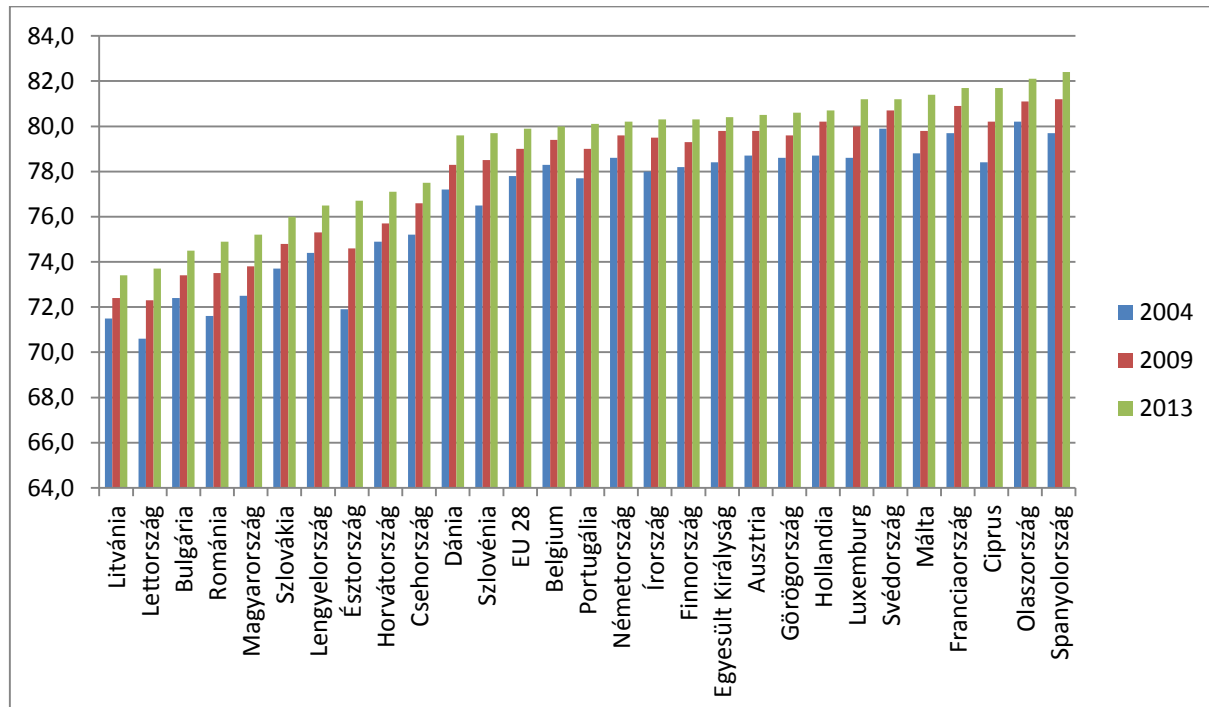
Jelen tanulmány két fő pontban fogja tárgyalni a sporttudománnyal kapcsolatos ismeretanyagot. Az első nagy fejezetben az európai képzési kínálat feltérképezésére kerül sor, majd ezt követően második fejezetünkben az európai egyetemeken, sporttudományi területen alkalmazott képzési módszereket vesszük górcső alá. A tanulmányban megvizsgáljuk az európai egyetemek sporttudománnyal kapcsolatos képzési kínálatát a következő logika mentén: először az adott országról adunk egy átfogó helyzetképet, majd az adott egyetemről írunk általánosságban. Ezt követően az adott szaknak otthont adó egyetemi kar bemutatása következik, végül pedig a sporttudománnyal kapcsolatos szakok ismertetésére kerül sor (célja, tartalma, tantárgyai). A második fejezet a következőképpen épül fel: képzésenként megvizsgáljuk az európai egyetemek képzési módszerét, kitérve az input és output követelményekre (felvételi követelmények és a sikeres abszolválás követelményei), valamint a képzés során alkalmazott metodikára kurzusmatika alapján (pl. elméleti – gyakorlati tárgyak aránya). Mindkét fejezetet egy összehasonlító elemzés zárja, kiemelve a legfontosabb tapasztalatokat, következtetéseket, amelyek segítségül szolgálhatnak a hazai gyakorlat finomhangolásához.

3 Európai képzési kínálat

Jelen fejezetben az európai egyetemeken sporttudományi területtel kapcsolatos szakokat fogjuk görcső alá venni. Első lépésben néhány statisztikai adattal bemutatjuk az adott egyetemnek otthont adó országot, majd magát az egyetemet, ezen belül azt a kart, ahol a sporttudományi területhez kapcsolódó szakokat oktatják. Ezt követően térünk rá részletesen a sporttudományi képzések ismertetésére.

Néhány összesítő statisztikai tábla, ábra bemutatásával vezetjük be jelen fejezetünket, hogy a sporthoz kötődően szemléltessük a vizsgált országok egészségüggyel kapcsolatos helyzetét. A következő ábra a születéskor várható élettartam változását szemlélteti (nem: nők és férfiak, év: 1) 2004-től 2013-ig (1. ábra). Az ábrából egyértelműen látszik, hogy a vizsgált országok közül Spanyolország születéskor várható élettartama a legmagasabb, ezt követi Olaszország. Vizsgálódásunk szempontjából ki kell emelnünk még Hollandiát, Egyesült Királyságot, Írországot és Németországot, ahol ez az érték még szintén az EU28 átlaga felett helyezkedik el, Dánia pedig az EU28 átlag alatti értékkel rendelkezik.

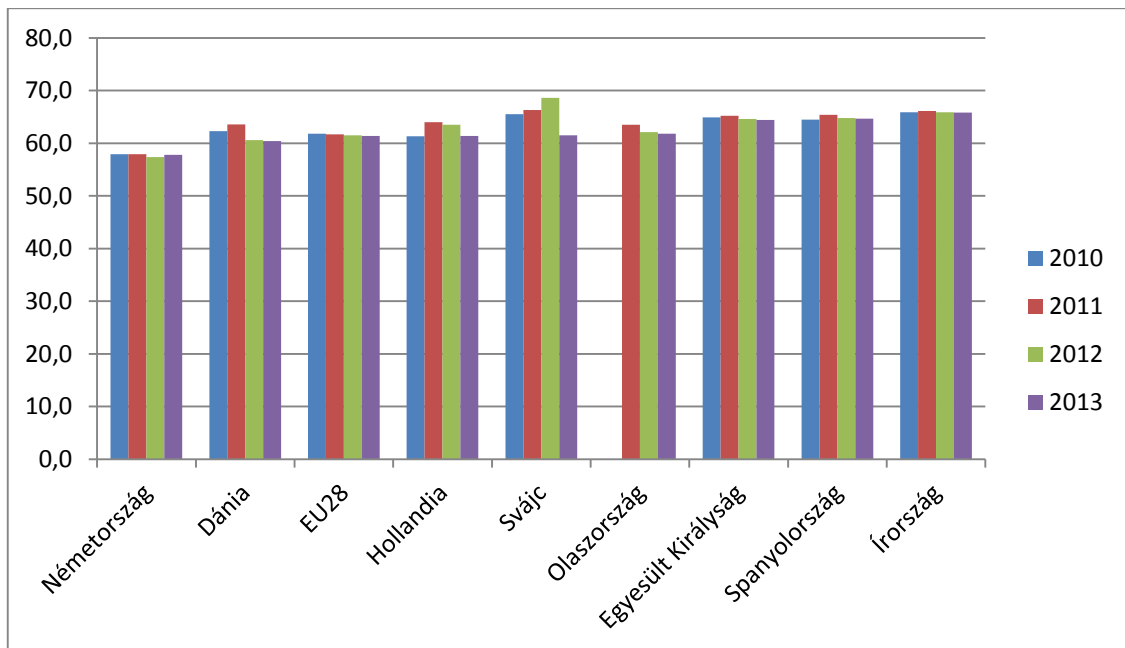
1. ábra Születéskor várható élettartam (év)

Forrás: <http://www.ec.europa.eu/eurostat> alapján saját szerkesztés

Az egészségesen eltöltött évek száma abszolút értékben mutató szerint (2. ábra) a férfiak körében a vizsgált országok között 2013-ban Írország értéke a legmagasabb, ezt követi Spanyolország, majd az Egyesült Királyság. Olaszország, Svájc és Hollandia értéke is az EU28 átlag felett található, Dánia és Németország e mutató tekintetében az EU28 átlag alatt teljesít. A mutató 2010-2013-ig nem mutat jelentősebb változást valamennyi vizsgált országban.

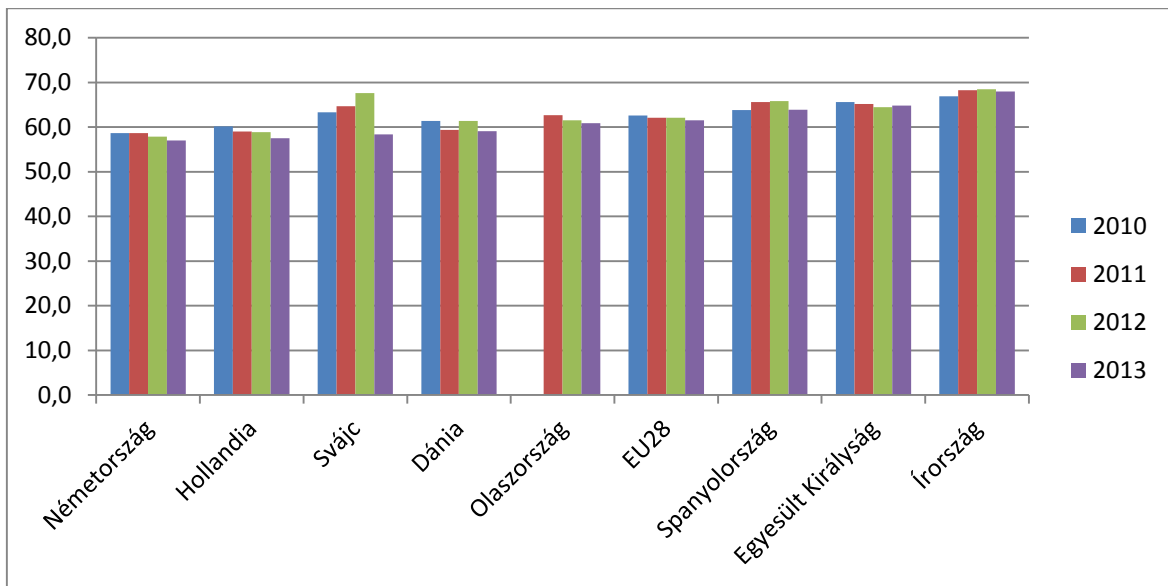
2. ábra Egészségesen eltöltött évek száma abszolút értékben (férfiak) (év)

Forrás: <http://www.ec.europa.eu/eurostat> alapján saját szerkesztés

Az egészségesen eltöltött évek száma abszolút értékben mutató szerint (3. ábra) a nők körében a vizsgált országok között 2013-ban Írország értéke a legmagasabb, ezt követi az Egyesült Királyság, majd Spanyolország. Olaszország, Dánia, Svájc, Hollandia és Németország értéke az EU28 átlag alatt található. A mutató 2010-2013-ig nem mutat jelentősebb változást valamennyi vizsgált országban.

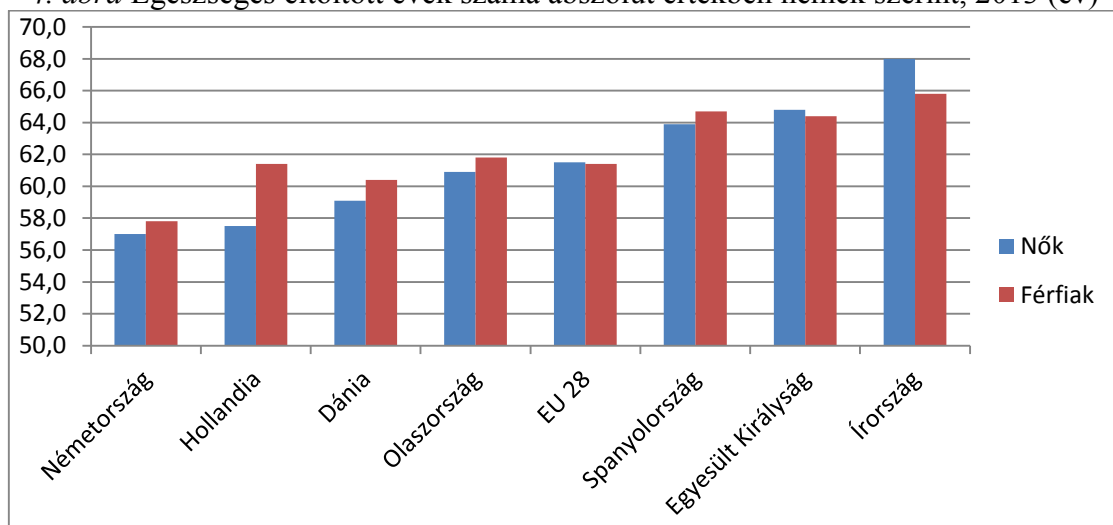
3. ábra Egészségesen eltöltött évek száma abszolút értékben (nők) (év)

Forrás: <http://www.ec.europa.eu/eurostat> alapján saját szerkesztés

Az egészségesen eltöltött évek számát abszolút értékben nemek szerint összehasonlítva (4. ábra) elmondható, hogy a vizsgált országok közül Írországban és az Egyesült Királyságban magasabb a nők egészségesen eltöltött éveinek száma a férfiakénál, Spanyolországban, Olaszországban, Dániában, Hollandiában és Németországban e mutató a férfiak esetén magasabb, az EU28-ban átlagosan kis mértékben a nők egészségesen eltöltött éveinek száma magasabb.

4. ábra Egészségesen eltöltött évek száma abszolút értékben nemek szerint, 2013 (év)

Forrás: <http://www.ec.europa.eu/eurostat> alapján saját szerkesztés

A következőkben részletesebben bemutatásra kerülnek a tanulmányunkban szereplő országok, valamint rátérünk a sporttudományi képzések elemzésére is.

3.1 Glion Institute of Higher Education, Svájc

Svájc népessége¹ 2015-ben 8 236 573 fő, területe 41 284 km², népsűrűsége 186,5 fő/km². A férfiak születéskor várható élettartama 2013-ban 80,7 év volt, míg a nőké 85 év amely az EU-átlagnál magasabb. Az egészségesen eltöltött évek száma abszolút értékben 2013-ban a nők esetén 57 év volt (ahol ez EU-s átlag 61,5 év), míg a férfiaké 57,8 év (ahol az EU-s átlag 61,4 év).

A vizsgált egyetem Vaud kantonban működik, amely Svájc harmadik legnépesebb és negyedik legnagyobb területű kantonja, az ország nyugati részén található, lakóinak többsége francia anyanyelvű. Fővárosában, Lausanne-ban van a Nemzetközi Olimpiai Bizottság központja.

Svájc számos sportágban jó eredményeket ér el (pl. téli sportok, tenisz, vitorlázás). Az országban található a Nemzetközi Jégkorongszövetség központja. Zürichben székel a Nemzetközi Labdarúgó-szövetség (FIFA), Nyonban pedig az Európai Labdarúgó-szövetség (UEFA) található.

A Glion Institute of Higher Education² egy nemzetközi üzleti iskola és egyike a világ három legjobb vendéglátóipari iskolájának. A főiskola 50 éve működik, és a gyorsan növekedő szolgáltatás-ipar áll oktatásának fókuszában: vendéglátás menedzsmentje, rendezvények menedzsmentje, sport és szórakoztató ipar. Akkreditált képzéseik menedzseri és vezető képességekkel ruházzák fel a hallgatókat. Alapképzéseik a következők: Vendéglátás, valamint Rendezvény, sport és szórakoztatóipar menedzsmentje. Ezek a szakok posztgraduális képzésen folytathatóak. Graduális képzéseket is kínál az intézmény: Pénzügyek a vendéglátóiparban MSc, Vendéglátás MBA, valamint Online MBA (az egyetlen online elvégezhető képzés).

A végzett hallgatók 85%-a úgy hagyja el az intézményt, hogy vagy már van állása, vagy több állásajánlat közül választhat. Minden évben közel 100 nemzetközi vállalat toboroz a campuson tehetséges hallgatókat pénzügyi területre, vagy rendezvényszervezésre, illetve számos hottellánchoz.

---

¹ <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00001&plugin=1>

² <http://www.glion.edu/>

Glion globális intézmény, amely két svájci és egy londoni campusszal rendelkezik. Ez lehetővé tette online és multicampus programok létrejöttét, nagyfokú rugalmasságot biztosítva. Hallgatói létszáma összesen 1987 fő, ebből 1069 hallgató a campuszon él, és 427 fő szakmai gyakorlatot teljesít (2014). A hallgatók 8%-a svájci, 92%-a külföldi hallgató, a főiskolán 89 különböző nemzetiség tanul. A nemi arányokat tekintve 47% férfi, 53% nő.

Rendezvény, sport és szórakoztatóipar menedzsment bachelor képzés (Business Administration in Event, Sport and Entertainment Management)

A Rendezvény, sport és szórakoztatóipar menedzsment képzés (rövidítve ESE) 3,5 éves képzés, amely két szakmai gyakorlatot és egy „A Projekt Gyár” elnevezésű programot is magában foglal, ahol a hallgatók elsajátított tudásukat a gyakorlatban is alkalmazhatják, gyakorolhatják rendezvények menedzselését megközelítőleg 10 campus esemény alkalmával (kulturális és sport események). A képzés során a hallgatók az esemény menedzsment feladatok széles skáláját tanulják meg, beleértve tervezést, költségvetési tervezést, marketing kommunikációt, jegyeladást, regisztrációt, logisztikát, biztonsági feladatokat stb. Az utolsó év a legfontosabb üzleti menedzsment tudással és speciális kurzusokkal felkészíti a hallgatókat felsővezetői pozíciókra a sport ágazatban és szórakoztató iparban.

A képzés kurzuslistája a következő táblázatban látható (1. táblázat).

1. táblázat Az esemény, sport és szórakoztatás menedzsment képzés kurzuslistája

1. szemeszter	Kredit pontok
A szórakoztató ipar	3
A sport menedzsment alapelvei	3
Operatív rendezvényszervezés	3
„A projekt gyár” 1.	4
Angol tudományos célokra avagy kritikai olvasás és írás	4
Információs technológia	3
Személyes fejlődés és egyetemi képességek	2
Javító angol	0
2. szemeszter	
„A projekt gyár” 2.	4
Karriertervezés	3
Pénzügy rendezvény, sport és szórakoztatás területén	3
Menedzsment alapelvek	3
Marketing és kommunikáció alapelvei	3
Angol tudományos célokra avagy kritikai olvasás és írás	4
IT az üzletben és a társadalomban	4
Személyes fejlődés és akadémiai képességek	2
3. szemeszter	
Szakmai gyakorlat	2

Alkalmazott tanulás a gyakorlatban	2
4. szemeszter	
Rendezvények menedzselése	3
Rendezvény, sport és szórakoztató ipari területen technológiák fejlesztése	3
Pénzügyek menedzselése rendezvény, sport és szórakoztató ipari területen	3
Kreatív és innováció	3
Angol tudományos célokra	3
Két szabadon választható kurzus	6
5. szemeszter	
Szakmai gyakorlat	3
Elmélkedés a gyakorlatról	3
6. szemeszter	
Jogsabályok az ESE területén	3
Sport kereskedelme és kormányzása	3
Kortárs ügyek a szórakoztató iparban és sport menedzsment területen	3
Konferencia és rendezvények menedzsmentje	3
Alkalmazott statisztika	3
Kutatási módszerek	3
Vállalatok társadalmi felelősségvállalása	3
Szabadon választható kurzus	3
7. szemeszter	
Disszertáció vagy 6 kredit	
Független kutatási tanulmány vagy Üzleti portfolio	3
Foglalkoztatási networking	1
Assessment Center (AC)	3
Etikai döntéshozás	3
Vezetés	3
Vállalkozói pénzügyek	3
Értékteremtés	3
Rendezvények projekt menedzsmentje	3
Két db szabadon választható kurzus	6

Forrás: <http://www.glion.edu/bachelor-event-sport-and-entertainment> alapján saját szerkesztés

A szabadon választható tantárgyak a teljesség igénye nélkül a következők:

- Építészet és design
- Természettudomány
- Tranzakcióelemzés és művészetterápia
- Zene történelmi, kulturális és társadalmi kontextusban
- Táplálkozás
- A gyógyszertan modelljeinek összehasonlítása
- Társadalmi pszichológia
- Bevezetés a szociológiába
- Wellness és egészség

- Kormányzat és stratégiaalkotás
- Filmgyártás
- Média és társadalom stb.

A hallgatók az alap tantárgyak mellett felvesznek 3-4 speciális kurzust is, amelyek segítik őket abban, hogy fejlesszék képességeiket, mint üzleti szakemberek. A rendezvény, sport és szórakoztató ipar specializáció számos üzleti és vezető képességgel ruházza fel a hallgatót, amelyek igen fontosak a vállalatok és vállalkozások számára. Ilyen speciális kurzusok a Vállalkozói pénzügyek, Vezetés, illetve az Értékteremtés. A nemzetközi rendezvény menedzsment specializáció felkészíti a hallgatókat az ebben az ágazatban szükséges képességekre, mint pl. kritikai elemzés, kommunikáció, vezetés és projekt menedzsment. Ilyen speciális kurzusok a következők: Rendezvények adománygyűjtő tevékenysége, Konferencia és kiállítások menedzsmentje, Projekt menedzsment. A Nemzetközi sport menedzsment specializáció felkészíti a hallgatókat a sport ágazathoz kapcsolódó marketing tevékenységekre, vállalkozói szellemre. Speciális kurzusai: A brand menedzsment lényege, Sport kereskedelme, Sport kereskedelme és irányítása, kormányzása. A Marketing és Kommunikáció Menedzsment specializáció felkészíti a diákokat arra, hogy aktív szereplői legyenek az ipar zenei, média, film, játék sport, művészetek ágazatának. Speciális kurzusai: Nemzetközi média és PR menedzsment, Szolgáltatásmarketing, Értékesítési menedzsment: vásárlói érték teremtés.

A szakmai gyakorlat fontos és nagyon hasznos része a képzésnek, hiszen a foglalkoztatók tapasztalt munkavállalókat keresnek. Az ESE képzés pedig lehetőséget biztosít a hallgatóknak, hogy rendezvényeket szervezzenek, és vezetői tapasztalatokat szerezzenek. Néhány sportesemény szervezése különösen komoly koordinációs képeséget igényel a hallgatóktól.

A legnagyobb cégek, amelyek alkalmazzák a Glion hallgatóit: Disney, Jack Morton Worldwode, MCI Group, EURO 2012, JP Morgan Chase, Federation Equestre Internationale (FEI), iLUKA, Association of Tennis Professionals, Marriott, Four Seasons, Chopard, Rolex.

A végzett hallgatók számos karrier lehetőség közül választhatnak, a következő pozíciókra pályázhatnak:

- Rendezvény menedzsment területén: rendezvényszervező csapat számvitelért felelős menedzsere, rendezvényszervezés logisztikai menedzsere, ügynökségeknél projekt menedzser, marketing menedzser, kommunikációs és marketing menedzser, konferencia menedzser

- Sport menedzsment területén: VIP-vendég szolgáltatásokért felelős menedzser, rendezvények és versenyek díjazásáért felelős menedzser, szponzorálási és média koordinátor stb.
- Szórakoztatóipar menedzsmentje területén: termelési menedzser, kiállítás szervező, digitális tartalmak értékesítési menedzsere, kreatív produkciós menedzser, támogatások, adományok gyűjtéséért felelős menedzser, marketing menedzser (és még további számos lehetőség sorozatok, filmek gyártásánál, színházban, kaszinókban stb.).

3.2 Hogeschool van Amsterdam, Hollandia

Hollandia lakossága³ 2015-ben 16 900 726 fő, területe 41 526 km², népsűrűsége 395 fő/km². Az országban a férfiak születéskor várható élettartama 79,5 év, ami kicsivel magasabb az EU27 és EU28 átlagnál, a nőké a nőké 83,2, ami pedig megfelel az EU27 és EU28 átlagnak.

Az egészségesen eltöltött évek száma abszolút értékben 2013-ban a nők esetén 57,5 év, amely alacsonyabb az EU 28 átlagánál (61,5 év), míg a férfiaké 61,4 év, mely megegyezik az EU28 átlagával.

A vizsgált egyetem az Észak-Holland tartományban található, melynek fővárosa Haarlem, legnagyobb városa pedig Amszterdam. A régió népessége a második legnagyobb az országban.

Hollandiában népszerű sport a labdarúgás, az olimpiai játékokon pedig az eddigi eredmények alapján a gyorskorcsolya és az úszás a legeredményesebb sportág.

Az AUAS (University of Applied Sciences) Amszterdamban található. Az egyetem hét karral és 43 000 hallgatóval rendelkezik, 80 alap- és mesterképzési programot kínál. Továbbá 50 különböző országban 250 partner intézménye van, és hozzájárul számos oktatási projekthez, mint pl. tananyag-fejlesztés, kutatási projektek, szakmai gyakorlatok, hallgató/diák cserék stb. Mindez biztosítja, hogy az egyetem nemzetközi irányultságú oktatást biztosít⁴. Az egyetem a Ranking Web of Universities listáján Hollandián belül a 15. helyen, a világon a 2293. helyen szerepel.

Amszterdam egy kozmopolita város, 175 nemzetiséggel. A város számos területen nyújt lehetőséget a képzés és kutatás széles palettájának: kultúra és társadalom, kereskedelem,

---

³ <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00001&plugin=1>

⁴ <http://www.amsterdamuas.com/>

logisztika, infokommunikációs technológiák, sport, egészség stb. AUAS pedig igyekszik kihasználni ezt a rengeteg lehetőséget, magas színvonalú oktatási és kutatási tevékenységet biztosítva. A gyakorlati orientáltságú kutatást az oktatási programok nagyon fontos elemének tartják, kutatásaik mindig valós problémák megoldására törekednek, és szorosan együttműködnek különböző szakterületen dolgozó tudósokkal, szakemberekkel, valamint más egyetemekkel is. Az egyetem hét kara a következő:

- Digitális média és kreatív iparágak
- Gazdálkodás és menedzsment
- Pedagógusképző Kar
- Egészségügyi
- Szociális munka és jog
- Sport és táplálkozás
- Technológia

Az egyetem kutatása gyakorlati tudományos kutatás, mert a kutatás az üzleti szféra valós eseteihez és problémáihoz kapcsolódik. A kutatói tevékenységet magas színvonal jellemzi, a kutatási struktúra és módszertan megfelel minden szükséges követelménynek, mint pl. megbízhatóság, irányíthatóság, függetlenség. A kutatási programokban a professzorok együtt dolgoznak oktatókkal, hallgatókkal és külső kutatókkal. Az egyetemnek 37 professzora van a 7 karon, valamint több mint 174 oktató/kutatója és közel 525 kutatásban részt vevő hallgatója. Néhány példa a különböző karokon folyó kutatási programokra:

- Digitális média és kreatív iparágak: IT a mindennapi életben
- Gazdálkodás és menedzsment: Innováció és részvétel a tudásalapú gazdaságban
- Pedagógusképző Kar: Pedagógiai hivatás
- Egészségügy: Testreszabott egészségügy
- Szociális munka és jog: Közösségvédelem
- Sport és táplálkozás: Hatékony Súlymenedzsment
- Technológia: Repülőtér tengeri kikötő (Airport Seaport)

Minden karon található kutatóközpont, ahol az előbb vázolt kutatási programok folynak (CREATE-IT Kutatóközpont, Jogi Kutatóközpont, Gazdálkodás és menedzsment Kutatóközpont, Pedagógusképzési Kutatóközpont, Technológia Kutatóközpont, Egészségügy Kutatóközpont, Sport és Táplálkozás Kutatóközpont).

Az AUAS-nál számos tanulmányi ösztöndíjra lehet pályázni. A nemzetközi hallgatók idevonzása érdekében az AUAS bevezette a teljesítmény-alapú ösztöndíj rendszert, az Amszterdam Tehetség Ösztöndíjat (ATS). Az ATS-t minden egyetemi év végén osztják ki az Európai Gazdasági Közösségen kívüli hallgatók között, és elnyeréséhez a tanulmányi eredményeknek meg kell felelniük bizonyos követelményeknek. A Holland Ösztöndíjat a holland Oktatási és Kulturális Minisztérium, holland kutató egyetemek finanszírozzák. Az ösztöndíjat az Európai Gazdasági Közösségen kívüli hallgatók kaphatják, akik az alap- vagy mesterképzést Hollandiában kívánják elvégezni.

Az AUAS rendelkezik nyári iskolával, ahol a hallgatók hasznosan tölthetik a nyári szünetük egy részét. A nyári iskola érdekes egyetemi kurzusokat kínál, ez egy intenzív két hetes oktatás 20-30 fős csoportokban. Az órák és a munkacsoportok helyszíne az Amstelcampus, Amszterdam központjában. Az iskola kézzel fogható tudást ígér a száraz elméleti tananyag helyett. Amit kínál: két hetes intenzív egyetemi oktatás, gyakorlati jellegű tanítás, kihívást jelentő nagyvárosi esetanyag, elismert egyetemi oktatók, intenzív nemzetközi együttműködés, minőségi közösségi események, történelem, kultúra, művészet és építészet.

Sport és Táplálkozási Iskola (School of Sports and Nutrition)

Az iskolát aktív, lelkes és kihívást jelentő környezet jellemzi, koreográfiájukat gyakorló, tornateremben edző, főző, vagy éppen projektjeiket megvitató hallgatókkal. Napjainkban egyre általánosabbá válik, hogy a sport, táplálkozás és menedzsment kapcsolatban áll egymással, és ezt a kapcsolatot különböző perspektívákból érdemes megközelíteni. A Sport és Táplálkozási Iskola az élén jár ennek a fejlesztésnek, és igyekszik folyamatosan előretekinteni az új trendek felé a szakterületen, mint pl. az Egészség és Aktív Életstílus minor létrehozásával.

Amszterdam összetett városi élete fontos szerepet tölt be az iskola azon törekvésében, hogy hozzájáruljon a szélesebb közösséghez. Például, az iskola részt vesz projekteknél, kutató és továbbképző tanfolyamokban iskoláknál, kerületi egyesületeknél, vállalkozásoknál, sport kluboknál és más szervezeteknél. Sok esetben együttműködnek az Amszterdami Egyetemen (University of Amsterdam), Amszterdam városával és egyéb helyi szervezetekkel. A szakmai gyakorlatokon és kutatási tevékenységen keresztül az iskola hozzájárul a városi stratégiai célok megvalósításához sport, fitnesz, vitalitás, túlsúlykezelés és sok más területen. Az iskola épülete elég nagy ahhoz, hogy elférjenek benne termek, tanulószobák, sportcsarnokok, sportpályák és egy edzőterem is.

Az egyetemen lehetőség van cserediákok fogadására is, akik egy vagy két szemeszert maradnak a Sport és Táplálkozási Iskola és az anyaintézményük által kötött kétoldalú megállapodás alapján. Három csereprogram közül választhatnak a hallgatók: Sport fejlesztés minor, Magas teljesítményű sport minor, valamint Élelmiszer koncepciók létrehozása Európában minor.

A campus Amszterdam nyugati részében található és Hollandia legnagyobb sport parkjai is itt található (Ookmeer Park). Ez a sport park tartalmaz számos luxus sport helyszínt, amelyeket regionális és nemzetközi sportversenyek helyszínül használnak, valamint ez ad helyet a gyakorlati sport tantárgyaknak is. A campus tágas osztálytermeket, előadótermet, öltözőket, szekrény területet, számos sportlétesítményt magába foglal.

Nemzetközi sport, menedzsment és üzlet bachelor képzés

A Sport, menedzsment és üzlet szak azok számára kiváló választás, akik rendelkeznek üzleti érzéssel és szeretik a sportot. A szakot elvégzők sport menedzserként elhelyezkedve képesek menedzselni, tervezni, szervezni, megvalósítani sporteseményeket nemzetközi kontextusban. Ez a négy éves képzés a nemzetközi sport iparra fókuszál, lefedve a sport szakma három területét és annak kapcsolódási pontjait. Ez a három terület a következő:

- Sport kereskedelem: a nézőre és a szórakoztatásra összpontosít
- Magas teljesítményű sport: a hangsúly a sportolón van
- Sport fejlesztés: középpontjában a résztvevő áll.

A képzési program öt értéken alapul: fenntarthatóság, közösségi, integritás, sokszínűség, valamint kiválóság. A kurzuslistát a következő táblázat mutatja (2. táblázat).

2. táblázat Nemzetközi sport, menedzsment és üzlet bachelor képzés kurzusai

	1. periódus	2. periódus	3. periódus	4. periódus
	Nemzetközi terepmunka 1.	Nemzetközi terepmunka 2.	Rendezvényszervező félév	
1. év	Csapat sportok + fitness	Harcművészet + bemutató sportok	Ütő sportok	Szabadtéri sportok
	Bevezetés a sportmenedzsmentbe 1.	Sport és kultúra 1.	Bevezetés a sportmenedzsmentbe 2.	Sport és kultúra 2.
	Kutatás 1. – Üzleti írás	Menedzsment és szervezés	Nemzetközi sport kultúrák	Menedzsment és szervezés

2. év	Interkulturális kommunikáció 1.	Marketing 1.	Közgazdaságtan 1.	Pénzügy 1.
		Kutatás 2.	Kutatás 3.	Kutatás 4.
	Személyes szakmai fejlesztés 1.	Személyes szakmai fejlesztés 2.	Interkulturális kommunikáció 2.	Interkulturális kommunikáció 3.
			Személyes szakmai fejlesztés 3.	Személyes szakmai fejlesztés 4.
	Ritmikus sportok és harcművészeti sportok	Ütő sport, gimnasztika és fitness	10 hetes külföldi szakmai gyakorlat	Csapat sportok, szabadtéri sportok és atlétika
	A sport jogi feltételei 1.	Kutatás 5.		Sport és társadalom
	Pénzügy 2.	Értékesítés 1.		Kutatás 6.
	Projekt menedzsment	Marketing 2.		Sport politika 1.
	Interkulturális kommunikáció 4.	Közgazdaságtan 2.		Marketing 3.
		Interkulturális kommunikáció 5.	Személyes szakmai fejlesztés 7.	Emberi erőforrás menedzsment
Személyes szakmai fejlesztés 5.	Személyes szakmai fejlesztés 6.		Sport média 1.	
			Személyes szakmai fejlesztés 8.	
3. év	Vállalkozói szemeszter (üzleti ötlet választása)		18 hetes külföldi szakmai gyakorlat	Rendezvény menedzsment
	Személyes szakmai fejlesztés 9.			
	Stratégiai menedzsment	Kutatás 8.		
	Pénzügy 3.	Sport politika 2.		
	Kutatás 7.	Marketing kommunikáció	Személyes szakmai fejlesztés 10.	
	A sport jogi feltételei 2.	Szervezet és számvitel		Sport média 2.
Marketing 4.	Stratégiai tanácsadás			
4. év	Minor specializáció (pl. sport kereskedelem, sportfejlesztés, versenysport)		Záró projekt. 20 hetes külföldi szakmai gyakorlat	

Forrás: <http://www.amsterdamuas.com/> alapján saját szerkesztés

Megjegyzés: A periódusok 7-8 tanítási hetet, projekt hetet és vizsga hetet jelentenek. A négy év alatt a hallgatóknak 8 kredit választható tárgyait is teljesíteniük kell,

A nemzetközi sport, menedzsment és üzlet képzésen a végzés után számos nemzetközi sport szervezetnél van lehetőség elhelyezkedni. Ez lehet a sport fejlesztés világa, a sport

kereskedelem, vagy a versenysport piaca. A képzés segítségével olyan képességek birtokába kerülnek a hallgatók, hogy képesek legyenek saját vállalkozás alapítására is. A hallgatók karrier kilátásai jónak mondhatók. Számos ország igyekszik szélesíteni, illetve professzionálni a sport szektorát, valamint a túlsúlyllyal való küzdelem kulcsfontosságú minden kormány számára szerte a világon. Ezeken a területeken jó eséllyel pályáznak az iskola végzett hallgatói. Emellett a sport szponzorálása is még mindig igen jelentős tevékenység, a sport kereskedelmi területén is várják a végzett hallgatókat. Az iskola hallgatói a következő típusú szervezeteknél, illetve sport ipari területen tölthetnek be pozíciót (3. táblázat):

3. táblázat Nemzetközi sport, menedzsment és üzlet bachelor képzésen végzett hallgatók elhelyezkedési lehetőségei

<i>Sport kereskedelem</i>	<i>Sportfejlesztés</i>	<i>Versenysport</i>
Sport ingatlan tulajdonos (intézmény, csapat)	Sport NGO/ jótékonyági szervezet	Sportakadémia
Sportszer vállalat	Sport rekreációs vállalat	Sport csapat menedzsment
Sport marketing/ média tanácsadás	Nemzet(köz)i kormány szerv	Sport eseményekkel foglalkozó vállalat
Sport szponzor cég	Sport programok, amelyek mozgásra ösztönzik a lakosságot	Nemzetközi sport szövetség

Forrás: <http://www.amsterdamuas.com/> alapján saját szerkesztés

Ezzel a végzettséggel több tématerületen munkát találhatnak a végzett hallgatók: globális sport, nemzetközi toborzás sport területén, valamint sport és fejlesztés területén. A honlapról közvetlen linken található meg az álláskeresők az aktuális munkalehetőségeket.

A fizikoterápia európai iskolája bachelor képzés

A fizikoterápia célja segíteni az embereket felépülni fizikai sérülésekből és fogyatékoságból. Ez egy három éves képzés, amely kifejezetten kiváló hallgatóknak szól, akik szeretnék tanulmányaikat rövidebb idő alatt befejezni. Az oktatói gárda egy olyan személyre szabott képzési programot fejlesztett ki, amely megfelel a magas nemzetközi követelményeknek.

A fizikoterápia képzést elvégzőket kórházakban, magán rendelőkben, rehabilitációs központokban, idősek otthonában, egészségügyi központokban, sport csapatoknál és sport szervezeteknél alkalmazzák. A Hollandiában képzett fizikoterapeuták a világ sok más

országában is munkát tudnak találni ezen a területen, néhány ország esetében előfordulhatnak azonban többlet követelmények az alkalmazáshoz.

A képzés a „nagycsalád” kifejezéssel illethető. A hallgatók, oktatók nagyon közeli személyes kapcsolatban állnak egymással. Számos közösségi esemény és projekt segíti a kapcsolatokat szorosabbra fűzését. A képzés során a tanterv a következő (4. táblázat).

4. táblázat A fizioterápia bachelor képzés kurzusai

Alapok	Képességek	Szakmai	Klinikai gyakorlat (Clinical reasoning)
Anatómia	Alkalmazott anatómia	Klinikai szakmai gyakorlat	Esettanulmány
Biomechanika	CLINIMETRICS	Kompetencia értékelés	Clinical reasoning fogalma
Élettan	Fizioterápiás értékelés	Választható tárgyak	Klinikai értekezletek
Neurológia	Fizioterápiás beavatkozások	Vállalkozástan	
Patológia	Nemzetközi fizioterápia	Multi professzionális egészségügy	
Pszichológia		Szakmai feladat	
Etika		Karriertervezés	
Gyógyszertan			

Forrás: <http://www.amsterdamuas.com/> alapján saját szerkesztés

3.3 International University of Monaco, Monaco

Monaco népességéről a legfrissebb adat az Eurostat adatbázisából 2005-ből származik: 33 085 fő. Területe, amely szinte csak Monaco városából áll, 1,93 km², népsűrűsége 16 329 fő/km². Monaco egy kis városállam, a világ második legkisebb és legsűrűbben lakott országa. Monaco városa pedig a világ második legnagyobb népsűrűséggel rendelkező települése. A vizsgált egyetem a Fontvieille kerületben található, Monaco nyugati partján.

Az országban a férfiak születéskor várható élettartama magasabb az EU-s átlaghoz képest, 78,3 év, a nőké pedig 80,78 év.

Az országban rendezik meg 1929 óta a Formula-1 monaco-i nagydíjat, valamint a rali világbajnokság hagyományosan a Monte Carlo-ralival indul. A város labdarúgócsapata, az AS Monaco FC a francia élvonalban szerepel, stadionja a Fontvieille kerületben található. 1998 óta az országban játsszák az UEFA-szuperkupa döntőjét. Tavasszal pedig a Monte Carlo Masterst,

a férfi tenisztorna-sorozat tagját rendezik meg. 1995 óta pedig minden ősszel megrendezik a monaco-i maratont (Marathon de Monaco et des Riviera). Mindez mutatja a kis ország sport iránti elköteleződését.

A Monaco-i Nemzetközi Egyetem⁵ egy üzleti vezetők képzésére létrejött nemzetközi intézmény, globális fókuszú, vállalkozó készséget előtérbe helyező képzésekkel. Az üzleti oktatást kizárólag angol nyelven végzik. Kis hallgatói létszámukkal képesek nagy figyelmet fordítani diákjaikra, nagyfokú interaktivitás jellemző az oktatók és a hallgatók között, ahol a professzorok ösztönzik a kreatív gondolkodást. Bátorítják a hallgatókat, hogy nézzenek az elmélet mögé, és használják elsajátított képességeiket valós szituációkban. Ez hozzájárul ahhoz, hogy erős elemző és kognitív képességeik alakuljanak ki, amely segíti őket a sikeres üzletemberré válási folyamatban.

A tanulási folyamatnál aktív részvételt várnak el a hallgatóktól, és arra készítik őket, hogy az elméleti tananyag elsajátítása mellett a tanultakat alkalmazzák is valós szituációkban. Az IUM egy egyedi multikulturális közösség, több mint 75 nemzetiséggel, amely egy speciális környezetet teremt a sokoldalú üzleti oktatás számára. Az egyetem Monaco-ban található, a világ egyik vezető üzleti centrumában, így hallgatói számára egyedülálló hálózatosodási, kapcsolatépítési lehetőségeket biztosít. Monaco és az IUM is mikrokozmoszok a nemzetközi üzleti életben, ugyanakkor rendkívül sikeresek kis méretüknek és a tehetségek koncentrációjának köszönhetően. Az üzleti oktatás ötvözi az alapvető üzleti koncepciók elméleti háttéranyagát, speciális területek globális szemléletét és a képességek alkalmazását a gyakorlatban.

Az IUM célja magas minőségű oktatást végezni, közeli kapcsolatban a nemzetközi üzleti közösséggel, a menedzsmenttudás disszeminációjára irányuló kutatással, melynek célja a vezetői gyakorlat javítása, valamint mindez egy multikulturális területen történik amely ösztönzi a magas minőségű szolgáltatási tevékenységeket, innovációt és vállalatok társadalmi felelősségvállalását.

Az IUM Kutató Központjának elsődleges célja, hogy a különböző menedzsment területeken létrejött tudást és innovációkat behozza az osztályterembe, így a hallgatók magas színvonalú oktatásban részesülhetnek, és jól felkészíthetik őket a kihívást jelentő globális üzleti környezetre. A Kutatóközpont három egyetemi szekcióra bontható:

- Gazdaság, Pénzügy és Számvitel

---

⁵ <https://www.monaco.edu/>

- Marketing, Kommunikáció, Disztribúciós szolgáltatások
- Stratégia, Menedzsment és Szervezetek

A kutatási tevékenységek magukban foglalják nemzetközi konferenciák rendezését Monaco-ban, rendszeres kutatási szemináriumok szervezését (ahol neves professzorok jönnek az egyetemre szaktudásukat megosztani), valamint workshopok lebonyolítását (ahol az intézet tagjai rendszeresen bemutatják aktuális kutatásaikat).

A Kutató Központ tevékenységét segíti a Group INSEEC Kutató Laboratóriummal való együttműködés, amely az intézet számára hozzáférést biztosít adatbázisaihoz, technikai szoftvereihez, támogatva a kutatási tevékenységet. Az IUM kutatói hozzájárulnak a Group kutatásaihoz, résztvesznek kutatási szemináriumokon, tehát ez egy eredményes együttműködés.

Az egyetem rendelkezik nyári iskolával, amelyet főiskolai/egyetemi hallgatóknak hirdetnek azzal a céllal, hogy szélesítsék nemzetközi ismeretségüket új kultúrák és környezet felfedezésével. A nyári iskola lehetővé teszi a résztvevők számára, hogy részt vegyenek egy érdekes és izgalmas oktatási programban amellet, hogy megismerik Monaco-t, amely az olasz és francia riviera találkozásánál fekszik. Lehetőség van két darab kéthetes, illetve egy négyhetes nyári iskolára. A kéthetes nyári iskola egyik témaköre: Nemzetközi kihívások és multikulturális menedzsment, a másik témaköre pedig: Nemzetközi Marketing: prémium szolgáltatások. Aki a négyhetes iskolában vesz részt, az mindkét témakörbe betekintést nyer. Továbbá lehetőség van a nyári iskolában francia kurzust felvenni, valamint kirándulásokra menni a francia és az olasz riviérán.

Nemzetközi kihívások és multikulturális menedzsment

Ez a program bevezeti a hallgatókat az üzleti élet elméletébe és gyakorlatába nemzetközi környezetben. Nemzetközi kihívásokra, interkulturális menedzsment kihívásokra és lehetőségekre helyezi a hangsúlyt. Tantárgyai: Bevezetés a nemzetközi üzleti és stratégiai gondolkodásba, Értékesítés a nemzetközi üzlet világában, Multikulturális Kihívások.

Nemzetközi marketing: prémium szolgáltatások

Ez a program megismerteti a hallgatókkal a nemzetközi marketing, pénzügy és prémium szolgáltatások elméletét és gyakorlati tevékenységeit, a luxuscikk-ágazat sajátosságait, a kommunikációs képességek fejlesztésére helyezve a hangsúlyt. Az oktatott tárgyak a következők: Luxuscikk marketing, Prémium szolgáltatások biztosítása, A fogyasztók prémium elvárásai.

Az IUM számos sportolási lehetőséget kínál: football, röplabda, tenisz, golf, tánc, jóga, zumba, crossfit, vitorlázás stb., ami kiváló lehetőség új emberek megismerésére és az egészség megőrzésére. A sportcsapatok mindegyike kb. 20 fővel rendelkezik és hetente egyszer edzenek különböző helyszíneken. Minden csapatnak van egy kapitánya, illetve edzők is segítik a sportolási tevékenységet.

Az IUM oktatási filozófiája öt tanulási alapelvre épül:

- egyéni figyelem (interaktív tanulás, online támogatás, kis csoportok)
- elmélet és gyakorlat egyensúlya (esettanulmányok, csoportos projektek, üzleti szimulációk, előadások)
- aktív tanulás (esettanulmányok, viták, online fórumok, problémamegoldó-képesség növelése)
- együttműködő tanulás (rendszeres csapat projektek, kommunikációs- és vezetőkészség fejlesztése)
- multikulturális tanulás (kulturális sokféleség tisztelete, különböző perspektívák megismerése).

Az egyetem minden képzési programját angol nyelven oktatja. Kínálatában megtalálhatók alap- és mesterképzések is. Két alapképzése: Gazdálkodás és menedzsment, Kommunikáció és Szórakoztatás. Emellett a következő mesterképzési szakon folytathatók a tanulmányok: Pénzügy, Luxuscikk-ágazat, Nemzetközi menedzsment, Marketing, Sport üzleti menedzsment, Monaco MBA, Vezető MBA.

Sport üzleti menedzsment mesterképzés

Sport területen két program közül lehet választani: Sport Üzleti Menedzsment MSc, valamint Fenntartható Béke a Sporton keresztül mesterszak. Mindkét program 18 hónapig tart és 60 kreditet kell megszerezni. Mindkét szak elvégzésével kötelező szakmai gyakorlatot teljesíteni, vagy egy projektet teljesíteni. Az oktatás kis létszámban folyik, és fontos részét képezi az esettanulmány elemzési módszer és a workshopok, valamint a globális kapcsolatépítés a hallgatókkal és alumnival a világ minden tájáról.

Minden hallgatói osztályban kb. 15 nemzetiség képviselteti magát, a hallgatók többsége három nyelvet beszél, és a végzés után a diplomások 80-100%-a 3 hónapon belül el tud helyezkedni.

A képzés számos sport menedzsment területet lefed: sport marketing, sport szponzorálás, sport vállalkozás, sport intézmények stb. Az oktatási folyamat közvetlen közel

hozza a piacot, vállalati látogatások, tapasztalt szakemberek részvételével megrendezett konferenciák révén. Különös érdeklődéssel vannak a motorsport ipar, valamint a football üzletág iránt. A specializáció után a hallgatók a kurzusokon kapcsolatba lépnek üzleti szakemberekkel, beleértve többek között korábbi autóversenyzőket, a FIFA korábbi vezetőjét vagy éppen kifejezetten a sportszerződésekre specializálódott ügyvédeket.

A Sport Üzleti Menedzsment MSc tantárgyai felkészítik a résztvevőket a sport iparban lévő pozíciókra, olyan menedzsment képességekkel, kompetenciákkal és etikai értékekkel ruházzák fel, hogy felelősségteljes üzleti vezetők legyenek. Felruházzák olyan sporthoz kapcsolódó szükséges képességekkel, amelyek különféle karrier lehetőségeket biztosítanak számukra a sport iparban. Továbbá megmutatják a hallgatóknak, hogy milyen tényezők befolyásolják a gyorsan fejlődő sok millió dolláros sport ipart.

A fő kurzusok a sport ipar elméleti és működési kulcstényezőire fókuszálnak, mint pl. kommunikáció, működés, számvitel, pénzügyi menedzsment és jogi környezet. A főbb tárgyak között megtalálható a Pénzügyi Számvitel alapjai, Multinacionális cégek a globális gazdaságban, PR, Nemzetközi Marketing, Szervezeti pszichológia, Menedzsment és vezetés, Projekt menedzsment. A fő kurzusok mellett a hallgatóknak választaniuk kell specializált kurzusokat is, amelyek tovább fejlesztik képességeiket, nézeteiket a sport iparról. Ez lehetővé teszi a hallgatók számára, hogy a tantárgyak elméleti anyagát hozzákapcsolják valós szituációkhoz, és alakíthassák jövőbeli karrier céljaikat. A specializált kurzusok többek között: Sport marketing, Nemzetközi Pénzügyi Menedzsment, A sport nemzetközi kormányzata és szervezetei, Az európai football ipar áttekintése, Sport projekt menedzsment, Sport Olimpia, A sport jogi kérdései, A sport ipar vagyon-menedzsmentje, A motorsport ipar áttekintése, valamint Sportesemények menedzsmentje. A következőkben részletesebben ismertetünk néhány kurzust.

Menedzsment és vezetés

Ez a kurzus felruházza a hallgatókat ismeretekkel az alapvető menedzsment folyamatokról, fogalmakról, technikákról és eszközökről. Bemutatja a vezetés és a globális verseny koncepcióit. A hallgatók a kurzus alatt megértik a menedzsment modern üzletben betöltött kritikus szerepét.

Projekt menedzsment

A kurzus bevezeti a hallgatókat a projekt menedzsment területére a sport ipar területén. A diákok elsajátítják azt a tudást és képességeket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy sikeresen végrehajtsanak projekteket időben, költségvetésbe beleférve, a minőségi feltételeknek

megfelelve. A kurzus során a hallgatók megtanulnak problémák megoldására projekt terveket készíteni és a projekteket menedzselni a végrehajtás különböző szakaszaiban.

Az európai football ipar áttekintése

A kurzus bemutatja a football ipar jogi és szabályozási keretrendszerét és az ipar főbb szereplőit. Továbbá, tárgyal olyan különböző ügyeket, mint pl. a drága csapatok menedzselése, kereskedelem, televíziós jogok, és kapcsolódó témakörök.

Sportesemény menedzsment

A kurzus két modulra van osztva. Az esemény menedzsment a speciális események, rendezvények szervezési és stratégiai tervezésével, HR menedzsmenttel, az esemény adminisztrálásával, reklámozásával és logisztikai feladataival foglalkozik. Az intézmény menedzsment magába foglalja a jogi és adminisztratív tervezést, kockázat menedzsmentet, marketinget és pénzügyi tervezést. A kurzus továbbá bemutat szezonális sportokhoz kapcsolódó speciális menedzsment feladatokat is (téli sportok, vízi sportok).

A sport nemzetközi kormányzata és szervezetei

A kurzus egy általános áttekintést ad nemzetközi kormányzati feladatokról, valamint a nemzeti és nemzetközi sportegyesületek és szervezetek működésére koncentrálnak.

Sport marketing

A kurzus két részre osztható: az első modul egy általános áttekintést ad a sport ipar marketing tevékenységéről, a második modul pedig bemutatja a szponzorok meggyőzésének, elnyerésének technikáit.

A szakmai tapasztalatok szerzése modul számos szemináriumból, vendég előadók előadásából, tanulmányi kirándulásokból áll, és csúcspontja a szakmai gyakorlat, kutatási értekezés, vagy egy alkalmazott kutatási projekt. Az egyetemi év végén a hallgatóknak lehetőségük van hat hónapos szakmai gyakorlatra menni, és szakmai tapasztalatokat szerezni egy helyi, egy nem-kormányzati, kormányzati, vagy nemzetközi magánszervezetnél. Ez a munkatapasztalat ugródeszkaként szolgálhat a jövőbeli karrierlehetőségek szempontjából. A szakmai gyakorlat helyett egy másik alternatíva, hogy a hallgatók egy kutatási értekezést készítenek egy olyan témában, amely a hallgató, vagy a program partnerének érdeklődési körébe tartozik. Továbbá lehetőség van egy alkalmazott kutatási projektben is részt venni, amely egy szervezet által igényelt speciális igényre, kérdésre ad specifikus választ.

A Sport Üzleti Menedzsment mesterszakot végzőknek egy 20 órás karrier szemináriumot is el kell végezniük, amely segíti őket megfelelő karrier lehetőséget találni sport szakemberekkel való folyamatos kapcsolattartás révén. Ez a kurzus egy gyakorlati támogatást ad a hallgatóknak későbbi elhelyezkedésükhöz (branding, önéletrajz, interjúk, kapcsolatépítés

technikák stb.). A kurzus első felében szakmai beszélgetések folynak szakemberekkel, majd második lépésként személyes branding építési stratégiákat sajátíthatnak el a hallgatók. Ezután álláskereső tervek készülnek, majd ezt követően kapcsolatokat építenek ki az üzleti világon belül. Ennek eszközei: vendégoktatók meghívása, szakmai gyakorlat, alkalmazott kutatási projektben való részvétel, információs interjúk.

Az ezen a mesterszakon végzett hallgatók az alábbi karrier lehetőségek közül választhatnak:

- Értékesítés és marketing
- Kommunikáció, szponzorálás, közvetítés, sport televíziós jogok
- E-marketing, információs rendszerek menedzsmentje
- Sport események és intézmények menedzsmentje
- Kis- és non-profit szervezetek menedzsmentje, klubok és sportegyesületek
- Sport ügynökség, pénzügyi tanácsadás
- HR menedzsment, tehetségfejlesztés és edző.

Fenntartható Béke a Sporton keresztül mesterszak

Fenntartható Béke a Sporton keresztül mesterszakon a gyakorlati tevékenységek dominálnak, beleérve konferenciákat, céglátogatásokat és kézzel fogható projekteket, iparspecifikus háttérrel rendelkező híres oktatókkal.

A fenntartható béke kialakítása speciális képességeket igényel diplomáciai és konfliktuskezelési területen, valamint a jövő generáció számára ambiciózus oktatási folyamatokat. A fenntartható béke népszerűsítése magában foglal számos olyan érték oktatását, tanulását és továbbadását, amelyek segítenek elfogadni a politikai, társadalmi, rassz-béli és vallási különbségeket, amelyek napjainkban gyakran a konfliktusok forrásai. Hatékony eredmények eléréséhez nemzetközi szervezeteknek, kormányzatoknak és a világ döntéshozóinak együtt kell működniük innovatív stratégiák kidolgozásában, és olyan környezet kialakításában, amely ösztönzi a társadalmi ügyekért való harcot. A sport egy megfelelő válasz lehet a felmerülő követelményeknek, hiszen ez egy egyedülálló szabályokon alapuló univerzális nyelv, amelyet alapja lehet a párbeszéd elindulásának és a béke erősítésének. Ennek két szintje van: az államok közötti sport diplomácia, valamint az államon belüli közösségi szint, ahol a sport hidat képez emberek és csoportok között. A Fenntartható Béke a Sporton keresztül mesterszak egy innovatív program, melynek célja, hogy a sporton keresztül hozzon békét a világnak.

A Fenntartható Béke a Sporton keresztül mesterszak egy multidiszciplináris program, amely egy elit csapat oktatását és képzését tűzte ki célul, az ún. „Béke mérnökeit a sporton keresztül”, ahol a sport egy stratégiai eszköz a fenntartható béke építéséhez és promotálásához világszerte. A mesterszak kombinálja az egyetemi tudás és gyakorlati képességek képzését, célja békét kialakító kompetenciák fejlesztése, béke népszerűsítése és béke-oktatási programok a sporton keresztül. Célja a sport, mint a társadalmi kohéziós és béke oktatásának eszköze értékeinek tanítása, valamint döntéshozók és politikai vezetők tanácsokkal való ellátása fenntartható békét támogató sport stratégiák kidolgozása céljából. Támogatni kíván továbbá olyan területeket, ahol mélyszegénység uralkodik, ahol hiányzik a társadalmi kohézió, vagy ahol konfliktus dúl, nemzetközi szervezetek, nem kormányzati szervezetek, civil szervezetek, helyi szereplők aktivizálásával, együttműködések kialakításával stb.

A következőkben bemutatásra kerül néhány oktatott kurzus.

Béke és konfliktus tanulmányok

Ez a kurzus betekintést enged a béke és környezeti biztonság különböző nézeteibe, és bevezeti a hallgatókat az emberiséget érintő nemzeti és ember által kiváltott környezeti változásokba.

Béke és sport: bevezetés

Ez a kurzus a sport lehetséges szerepét tárgyalja, mint a konfliktus megelőzés, társadalmi átalakulás, közösség-fejlesztés és béke-építés helyi és globális eszköze. Célja egy olyan oktatási folyamat népszerűsítése, amely nagyobb tudatosságot eredményez és segít megérteni a sport, mint eszköz lehetőségeit és összetettségét a békeépítési törekvésekben.

Béke-oktatás, elmélet és gyakorlat

Ez a kurzus a korábbi kurzusok elméleti anyagára építve bevonja a hallgatókat béke-építési projektekbe a learning-by-doing módszert alkalmazva.

Konfliktus menedzsment és békeépítési gyakorlatok

Ez a kurzus egy képesség-fejlesztő tantárgy a tárgyalások, konfliktus menedzsment és döntések területén. A hallgatók fejleszthetik tárgyalási képességeiket nehéz szituációkban.

Sport ügyek, fenntarthatóság és etika

Ez a kurzus bemutatja a hallgatóknak többek között az állam sportban betöltött szerepét, a sport ipar növekedését, a sport jogrendszerének fejlődését és a drogok használatának problémakörét.

Sportesemény menedzsment

A kurzus két modulra van osztva. Az esemény menedzsment a speciális események, rendezvények szervezési és stratégiai tervezésével, HR menedzsmenttel, az esemény

adminisztrálásával, reklámozásával és logisztikai feladataival foglalkozik. Az intézmény menedzsment magába foglalja a jogi és adminisztratív tervezést, kockázat menedzsmentet, marketinget és pénzügyi tervezést. A kurzus továbbá bemutat szezonális sportokhoz kapcsolódó speciális menedzsment feladatokat is (téli sportok, vízi sportok).

Sport pedagógia és coaching

A kurzus bemutatja az edző szerepét a sportolók és sport csapatok edzésében, irányításában, mind fizikai mind mentális oldalról megvizsgálva. Az edzők szerepe ugyanis nagyon összetett: ismerniük kell az emberi test működését, edzési terveket kell készíteniük, figyelniük kell a fejlődési folyamatot, táplálkozást stb. Emellett a kurzus tárgyalja a sport oktatás stratégiáit is.

Az egyetemi év végén a hallgatóknak lehetőségük nyílik egy hathónapos szakmai gyakorlat teljesítésére, amely során részt vesznek egy helyi, nem-kormányzati, kormányzati vagy nemzetközi magánszervezet munkájában. Az egyetem számos kiterjedt kapcsolati hálóval rendelkezik, amely elősegíti a hallgatók szakmai fejlődését és karrier lehetőségeit. Ezen a mesterszakon is lehetőség van alternatívaként egy kutatási értekezést elkészíteni, vagy egy alkalmazott kutatási projektben részt venni. Továbbá, a tanév során a hallgatók együttműködnek a Hallgatói Szolgáltató Irodával, amely segít a hallgatóknál feltérképezni karrier lehetőségeiket (önéletrajz javítása, marketing technikák, próba interjúk, személyes értékelés, karrier napok).

A hallgatókat ezen a mesterszakon is támogatják karrier-fejlesztési szeminárium elvégzésével, hasonlóan a Sport Üzleti Menedzsment MSc-hez. Ezzel a mesterképzési szakkal is a következő területen tud elhelyezkedni a végzett hallgató:

- Értékesítés és marketing
- Kommunikáció, szponzorálás, közvetítés, sport televíziós jogok
- E-marketing, információs rendszerek menedzsmentje
- Sport események és intézmények menedzsmentje
- Kis- és non-profit szervezetek menedzsmentje, klubok és sportegyesületek
- Sport ügynökség, pénzügyi tanácsadás
- HR menedzsment, tehetségfejlesztés és edző.

3.4 Libera Università di Bolzano, Olaszország

Olaszország népessége 2015-ben 60 795 612 fő, területe 301 318 km², népsűrűsége 196,9 fő/km² (Európa 5. legnagyobb népsűrűségű országa). Az országban a férfiak születéskor várható élettartama 80,3 év, a nők pedig 85,2 év, mindkét adat magasabb az EU27 és EU28 átlagánál. Az egészségesen eltöltött évek száma abszolút értékben 2013-ban a nők esetén 60,9 év, amely alulról közelíti az EU-s átlagot, a férfiak esetén pedig 61,8 év, amely kicsivel meghaladja az EU28 átlagát.

Az ország nemzeti sportja a labdarúgás, az olaszok ismertek a football iránti szeretetükről, nemzeti válogatottjuk négyszer nyert világbajnokságot. Legismertebb fociklubjaik: AC Milan, Inter, Juventus FC, AS Roma, valamint az SS Lazio. Az olaszok az eddigi eredmények alapján a nyári olimpiákon a vívásban, a téli olimpiákon pedig az alpesi sízésben a legsikeresebbek. Olaszországban a Formula-1 is nagyon népszerű, a Scuderia Ferrari jelenleg a legeredményesebb csapata. Emellett az országban a motorversenyzés is nagy népszerűségnek örvend.

A vizsgált egyetem Dél-Tirol régióban található, amely egy észak-olasz autonóm régió, amely két megyéből áll: Trento és Bolzano autonóm megyéből. A régióban a legnépszerűbb sport a sielés, számos síközpont található a területen, és rendszeresen tartanak bajnokságokat. A csapatsportok között pedig népszerű a jégkorong, röplabda, kosárlabda, valamint a kézilabda.

A Bolzano-i Szabad Egyetemet⁶ a többnyelvűség és a nemzetköziesség jellemzi leginkább. Öt karral rendelkezik, magas a külföldről érkező oktatók (35%) és hallgatók (17%) aránya, akik a következő területeken tanulhatnak: gazdaság, természettudomány, technológia, informatika, design, valamint társadalom és oktatás. Az egyetem oktatási és kutatási tevékenysége magas minőségű standardokon nyugszik, a karok pedig nemzetközi hálózatok részei. Az egyetem fiatal és dinamikus intézmény, amely az olasz és német kultúra metszéspontjában áll, és kiváló lehetőséget biztosít egy többnyelvű régióban való tanulásra, ahol optimális az oktató-hallgató arány, magas az életminőség és számos sportolási és rekreációs lehetőség áll a hallgatók rendelkezésére. Az egyetem öt kara a következő:

- Számítástechnika
- Gazdálkodás és menedzsment
- Pedagógusképzés

---

⁶ <https://www.unibz.it/en/public/university/default.html>

- Design és művészet
- Tudomány és technológia

Az oktatás és a kutatás az egyetemen egyedülálló háromnyelvű megközelítést követ, ez a konferenciákon, találkozókön, egyéb rendezvényeken is megjelenik: angol, német és olasz a használt nyelvek. Ez lehetővé teszi az itt tanuló diákok számára, hogy nagyon hatékony kommunikációs képességre tegyenek szert és keresettek legyenek a munkaerő-piacon.

Számokban összefoglalva az egyetem néhány jellemzője a következő: 1997-ben hozták létre nem állami alapítású egyetemként, öt kara, 2 kutató központja, 3 campusza van, 2976 hallgatója és 105 oktatója/kutatója 2015-ben. Az öt karon összesen 10 bachelor képzés és 10 mesterképzés és 5 PhD kurzus közül lehet választani, 554 db szakmai gyakorlati hellyel (vállalatok, intézmények) van megállapodásuk.

Az egyetem hirdeti az egész életen át tartó tanulás koncepcióját, ahol a tanulás társadalmi, kulturális és személyes előnyökkel is jár. Az oktatási program célja, hogy a hallgatókat felruházza elemző képességgel, interdiszciplináris tudással, társadalmi tőkével és némi közösségtudattal. Az oktatás kis csoportokban történik, ami biztosítja a nyílt és támogató munkát és tanulási feltételeket, és ami lehetővé teszi a hallgatók részvételét kutatási tevékenységben is.

Gazdálkodás és menedzsment Kar

A Gazdálkodás és menedzsment Kar Olaszországban az egyik legerősebb kutatási területen. A matematikusoktól a jogi szakértőkön át a pénzügyi piacok szakértőig számos kutató terület be van vonva a társadalom vizsgálatába különböző nézőpontokból. A kutatás öt kutató klaszterben és két kompetencia központban folyik: Jog, Gazdaság és Intézmények; Pénzügyi piacok és Szabályozás; Innováció és Vállalkozástan; Kvantitatív módszerek és gazdasági modellezés; Turizmus, marketing és regionális fejlesztés; illetve Jogi és Gazdasági Kutatóközpont, és a Turizmus Menedzsment és Turizmus Gazdaság Kompetenciai Központja.

A Gazdálkodás és Menedzsment Karon három alapképzés és kettő mesterképzés közül választhatnak a jelentkező diákok. Az alapképzések a következők: Gazdálkodás és menedzsment; Turizmus, sport és eseménymenedzsment; Gazdaság- és társadalomtudományok. A két mesterképzési szak az alábbi: Vállalkozás és innováció; valamint Az állami szektor gazdasága és menedzsmentje.

Turizmus, sport és rendezvényszervezés menedzsment bachelor képzés

A három éves képzés célja, hogy menedzsereket és szakembereket képezzen a turizmus és sport ágazat számára. A képzés során a hallgatók tudást és tapasztalatot szereznek a nemzetközi turizmusmenedzsment területén, valamint sport és kulturális eseményekkel kapcsolatos projektek tervezése és menedzselése területén. A program első felében a menedzsment, gazdálkodás, jog, statisztika és idegen nyelvek oktatásán van a hangsúly, míg a program második fele a turizmushoz, sporthoz és eseménymenedzsmenthez illeszkedő specifikus tárgyra fókuszál, mint pl. a turizmus és a sport gazdasága.

A képzés során többek között a következő tárgyakat oktatják: Politikai és Vállalati Gazdaságtan, Üzleti gazdaságtan, Vállalkozástan, Matematikusok és közgazdászok, Statisztika, Számvitel, Pénzügyi elemzés, Operatív és pénzügyi döntéshozatal elemzés, Üzleti és gazdasági jog, Idegen nyelv (spanyol és francia), Gazdasági szaknyelv (angol, német és olasz), Kommunikációs képességek, Marketing, Adat és információs rendszer menedzsment. Továbbá, a hallgatóknak lehetőségük van szabadon választani néhány kurzust, mint pl. Fenntartható turizmus, Esemény-szponzorálás. A diákoknak ezen kívül szakmai gyakorlatot kell teljesíteniük.

A képzés során 180 kreditet kell teljesíteni a három év alatt, a képzés háromnyelvű, minden kurzust a három nyelv egyikén hirdetik meg. A három év alatt a következő tárgyakat kell teljesíteni évenkénti bontásban (5. táblázat).

5. táblázat Turizmus, sport és eseménymenedzsment bachelor képzés kurzuslistája

1. év	Kredit pontok
Gazdaságtan	8
Matematikusok és Közgazdászok	12
Bevezetés a jogrendszerbe	12
Bevezetés a számvitelbe	8
Bevezetés a menedzsmentbe	8
Információs rendszerek és adatmenedzsment	6
Idegen nyelv 1.	3
Idegen nyelv 2.	3
2. év	
Üzleti gazdaságtan	6
Kommunikációs képességek és stratégiák	6
Statisztikai módszerek és empirikus kutatás	7
Pénzügyi elemzés	7
Marketing alapelvei	7
Idegen nyelv (spanyol vagy francia)	6
Vállalkozástan	12

Speciális tárgy 1.	6
Speciális tárgy 2.	6
3. év	
Operatív és pénzügyi döntéshozatal	12
Alkalmazott üzleti jog	6
Alkalmazott gazdasági jog	6
Speciális tárgy 3.	6
Speciális tárgy 4.	6
Szakmai gyakorlat	6

Forrás: <https://www.unibz.it/en/economics/progs/bacs/tourism/studyplans/default.html> alapján saját szerkesztés

A speciális tárgyak a következők: Turizmus gazdaságtan, Sport és eseménygazdaságtan, Desztináció fejlesztés, Sportesemények és intézmények menedzsmentje, Esemény menedzsment és tervezés, Értékesítési csatornák és közvetítők a turizmusban, Szállító és utazási szervezetek menedzsmentje, Fenntartható turizmus és rurális fejlesztések, Turizmus és regionális termékek, Nemzetközi turizmus menedzsment, Nemzetközi sport és eseménymenedzsment, Stratégiai turizmus marketing és turizmus menedzsment, Sport marketing és szponzorálás.

Az ebben a programban megkövetelt tudás és képességek lehetővé teszik a végzeteknek, hogy menedzser asszisztensként, osztályvezetőként vagy utazási és idegenforgalmi vállalkozások, szabadidős és sport klubok és szervezetek, rendezvény és PR ügynökségek, vagy kongresszusi központok szakembereiként helyezkedjenek el a munkaerőpiacon.

A szakmai gyakorlat kötelező része a kurzusnak, ezzel is segítve a végzetek munkaerőpiacon való elhelyezkedését. A gyakorlat minimum két hét kell, hogy legyen, maximális intervallumát törvényben határozzák meg, azt túllépni nem szabad. A Karrier Iroda honlapján található számos ajánlat, amelyek közül a hallgatók választhatnak. Miután a hallgató kiválasztotta azt a vállalatot/intézményt, ahol szakmai gyakorlatát végezni kívánja, találnia kell egy tutort a cégen belül, akivel megegyezik a gyakorlat során végrehajtandó feladatokról, projektről, valamint egyeztetnie kell az egyetemi tanárával is.

A szak rendelkezik egy klubbal, az ún. Turizmus Menedzsment Klubbal, amelyet a szak hallgatói alapítottak 1997-ben, és mára egy hallgatói projektté és kurzussá nőtte ki magát. Minden évben, 15 hallgató különböző esti eseményeket szervez, és ez 6 kreditpontot ér. A klub célja, hogy kapcsolatokat építsen ki a tudomány és a gyakorlati élet között, létrehozva egy kommunikációs platformot a Dél-Tirol-i turizmus számára. Továbbá igyekszik a turizmus menedzsment és sport menedzsment ágazatában várható jövőbeli fejlesztéseket előrejelezni, és

beszélgetés tárgyává tenni, méghozzá előadások és a gazdaság és tudomány területén ismert és elismert szakemberekkel folytatott beszélgetések révén. Ezeket a rendezvényeket havonta szervezik meg október és május között. A klub a következő csoportokat vonzza be eseményeire: egyetemi hallgatók és professzorok, a szolgáltatási szektor vállalkozóit, idegenforgalmi intézetek, egyesületek képviselőit, idegenforgalmi tanácsadókat, helyi menedzsereket, esemény-menedzsereket, sport menedzsereket, újságírókat. A klubot a Bolzano-i Szabad Egyetem és partnerei finanszírozzák.

3.5 German Sport University, Németország

Németország lakossága 81 174 000 fő 2015-ben, területe 357 023 km², népsűrűsége 227,4 fő/km². Az országban a férfiak születéskor várható élettartama 78,6 év, a nőké 83,2 év, amelyek az EU27 és EU28 átlagát felülről közelítik. Az egészségesen eltöltött évek száma abszolút értékben 2013-ban a nők esetén 57 év, amely jóval alacsonyabb az EU28 átlagánál, a férfiak esetén pedig 57,8 év, amely szintén elmarad az EU-s átlagtól.

A vizsgált egyetem Észak-Rajta-Vesztfália tartományban található, mely a Ruhr-vidéket öleli fel, és melynek legnagyobb városa Köln.

A sport fontos szerepet tölt be Németország lakóinak életében. Kb. 12 millió fő üz egyéni sportot, 27 millió fő tagja valamely sportegyesületnek, a legnépszerűbb sport pedig a labdarúgás. A Német Labdarúgó-Szövetség a legnagyobb sportszervezet a világon ebben a sportágban. A Bundesliga pedig a világo második legnagyobb átlagos nézőszámmal rendelkező sportbajnoksága. A német labdarúgó-válogatott számos sikert könyvelhet el (világbajnokság és Európa-bajnokság győzelmek). A női labdarúgó-válogatottat is a világ élcsapatai között tartják számon. A német sportolók az Olimpiai Játékokon is sikeresen helytállnak, az Olimpiák legsikeresebb versenyzői közé tartoznak. Németország emellett a motorsportokban is a világ egyik vezető országa. A történelem legsikeresebb Forma-1-es pilótája is német versenyző, számos csapata (BMW, Mercedes, Porsche, Audi) a motorsport vezető csapatai közé sorolható.

A kölni Német Sportegyetem⁷ (German Sport University, GSU), Európa legnagyobb sportegyeteme nem egy hagyományos egyetem, ugyanis kizárólag a sporttal és mozgás tudományával foglalkozik. Míg a sporttal és mozgás tudományával kapcsolatos kurzusok sok

---

⁷ <https://www.dshs-koeln.de/english/>

más egyetemen elérhetőek, a kölni egyetemen egyedi a helyzet: a sport és mozgás tudományának minden izgalmas területét oktatják összesen 21 intézetükben, négy társintézetben és kilenc akadémiai központjukban.

Az egyetem campusza 187 000 m² alapterületen fekszik, ebből 61 000 m²-t a sportpályák teszik ki. Az egyetem rendelkezik a világ legnagyobb, sportra szakosodott könyvtárral. Az intézmény hallgatóinak összlétszáma 5 527 fő 2015-ben (70 különböző országból), ennek 34,9%-a nő. Testnevelés szakot ebből 1 909 fő, bachelor képzést 2 595 fő, mesterképzést 623 fő, PhD képzést pedig 400 fő végez.

Az 1947-ben alapított egyetem minőségi oktatást és magas szintű nemzetközi kutatást végez. Interdiszciplináris megközelítéssel oktat az egyetem, a komplex társadalmi témáktól kezdve a sport és mozgás tudományának különböző perspektíváiig. A széles spektrumú oktatás lefedi az egészség, biomechanika, élettan, de a gazdasági, történelmi és etikai megfontolásokat is.

Az egyetem kutatási tevékenysége interdiszciplináris, elsősorban társadalmilag releváns alapkutatásokra terjed ki. A kutatás területe lefedi a sport, mint a társadalom integráns része, etikai, szociológiai, gazdasági és oktatási aspektusait; a mozgás és a mozgás hiányának hatásait, az egészséges és beteg emberek edzési és táplálkozási szokásait minden korcsoportban. A GSU kutatóegyetemként is definiálható tehát, az oktatás is kutatásvezéreltnek mondható. Számos ipari partnerrel és állami intézménnyel együtt dolgozik kutatási tevékenysége során. Az egyetem folyamatosan támogatja innovációk létrejöttét és hangsúlyozza a fizikailag aktív életstílus fontosságát egészségei, társadalmi és gazdasági szempontból egyaránt.

A campusz Köln zöld övezetében, a Müngersdorf Sport Parkban található, komoly sportinfrastruktúrával kiépítve. Az egyetem 60 egyetemmel épített ki partneri kapcsolatot, tehát nagy hangsúlyt fektet nemzetközi mivoltára is. Az egyetemen 5 alapképzés és 7 mesterképzés közül lehet választani, valamint kínál további testnevelő tanárképzést is. Az edzési lehetőségek sokasága lehetőséget ad a hallgatóknak orientálódni, megkönnyítve ezzel későbbi karrierválasztásukat és felkészíti őket a sport munkaerő-piacára, amely egy folyamatosan növekedő terület.

Az alapképzések nemzetközileg elismertek, minden képzés során 180 kreditet kell teljesíteni 6 félév alatt. A sporttudománnyal kapcsolatos bachelor képzések a következők:

- Sportmenedzsment és sportkommunikáció BA
- Sport és egészség – megelőzés és kezelés BA
- Sport és teljesítmény Bsc
- Sport, kaland és mozgás BA

- Sportújságírás BA

A GSU-n emellett hét mesterképzési szak közül lehet választani. Mindegyik képzés modulokra felosztva négy szemeszterből áll. Mindegyik modul egy egységet alkot meghatározott célokkal, tartalommal, és mindegyik egy modulvizsgálattal zárul. Minden mesterképzésre 30 hallgatót vesznek fel és minden képzés megkezdése a téli szemeszterben lehetséges. A hét mesterképzés a következő:

- Sport és mozgás-gerontológia MA
- Sportturizmus és rekreációs szervezés MSc
- Sport, média és kommunikáció-kutatás MA
- Sport menedzsment MSc
- Sporttudomány és coaching MSc
- Humán technológia a sport- és orvostudományban MSc
- Rehabilitáció és egészségmenedzsment MA

Sportmenedzsment és sportkommunikáció BA

A Sportmenedzsment és sportkommunikáció alapképzési szak a sport ágazat területén felmerülő különféle vezetési, tervezési, szervezési és marketing feladatokra képezi a hallgatókat. Ez a képzés elsősorban azoknak szól, akik magas érdeklődéssel bírnak a sport iránt és szívesen foglalkoznak az ezen a területen felmerülő problémák megoldásával, valamint a sport, gazdaság és média közös területeivel. A tanterv a következőképpen épül fel: a képzés több modul teljesítéséből áll össze. Minden modul különböző témakörökből áll, amelyek kiegészítik egymást és építenek is egymásra. Minden modulban adott, hogy hány kredit pontot kell megszerezni a tanulmányok végére, összesen 180 kreditet kell teljesíteni hat félév alatt.

Az alap tantárgyakból 48 kreditet kell teljesíteni, amely hét modult foglal magába. Ezeket a tantárgyakat többnyire az első és második félévben kell teljesíteni. A kurzusok alapvető elméleti és gyakorlati tudással ruházzák fel a hallgatókat sporttudománnyal kapcsolatos témákban és problématerületeken. Az elmélet olyan területeket fed le, mint biotudományok, viselkedés- és társadalomtudományi alapelvek), a gyakorlat pedig magában foglal sportjátékokat, tornákat, úszást, valamint atlétikát.

A kulcsképesítések tantárgyaiból 12 kreditet kell teljesíteni, ennek keretében szakmaspecifikus képességek elsajátítására kerül sor, három modult elvégezve. A kommunikáció-, probléma- és önmenedzsment témakörei mellett angol szaknyelv oktatása is része ezeknek a moduloknak.

A szakmaorientált tantárgyakból 70 kredit teljesítése az elvárt, ennek keretében sajátítják el a hallgatók a szakmához szükséges szakmai tudást. A teljesítendő modulok a következők (néhány esetében fennáll a választás lehetősége): A közgazdaságtan alapjai, Kommunikáció, Menedzsment, Pénzügy, Sportgazdaságtan, Marketing, Sportjog – médiatörvény.

A szakmai specializálódás tantárgyaiból 18 kreditet kell teljesíteniük a hallgatóknak. Ezek a tárgyak szakmaspecifikusak, összesen három modulba rendezve, amelyek az előző modulokban elsajátított szakmaorientált tudást elmélyítik, kiszélesítik. A következő hat modulból lehet választani: Nemzetközi sportmenedzsment, Sportfinanszírozás, Sportmarketing, Sportkommunikáció, Médiagazdaság, A média és hatása.

A szakmai tudás kiegészítése témakörben 12 kreditet kell teljesíteni a tanulmányok harmadik évében. Itt két modult, egy elméleti és egy gyakorlati modult kell elvégezni, utóbbi esetében a mozgásra fókuszálva. Számos elméleti modulok közül lehet választani, néhány példa: Európai sporttudományok, Marketing, Sport és környezet, Sport és táplálkozás, Alkalmazkodási lehetőségek és teljesítményfejlesztés, PR és média kommunikáció. A gyakorlati modul közül néhány példa: Gerinctorna, Kenu, Beach sport, Golf.

A második félévben egy hat- vagy héthetes, az ötödik félévben egy hathetes kötelező szakmai gyakorlatot kell teljesíteni 8 kreditért. A képzés pedig egy tudományos munka megírásával zárul, melynek megírására három hónap áll a hallgatók rendelkezésére, és 12 kreditet ér. A kurzuslistát a következő táblázat mutatja (6. táblázat).

6. táblázat Sportmenedzsment és Sportkommunikáció alapképzés kurzuslistája

	Kredit pontok
Alap tantárgyak	
Biológiai alapelvek	5
A mozgás felépítése és működése	1
A testi aktivitás energetikai aspektusa	1
A légzés és keringés működése	1
A mozgásszervrendszer kinetikája	1
Biológiai tudományok gyakorlata	1
Viselkedés- és társadalomtudományi alapelvek	5
Sporttal kapcsolatos tevékenységek társadalomtudományi szemszögből	1
Tanulás fejlesztése a sportban és a sporton keresztül	1
Sport és társadalom	1
A sportjog alapelvei	1
Viselkedés- és társadalomtudomány gyakorlat	1
Edzéstudományi alapelvek	5
Edzéstudományi alapelvek – erő, kitartás és koordinációs	1
Kitartóképesség a sporgyakorlatban	1

Erőnlét a sportgyakorlatban	1
Koordinációs képességek a sportgyakorlatban	1
A sportolási tevékenységet átölelő játékoság képessége	1
Mozgás	4
Mozgás I.	2
Mozgás II.	2
Az egyéni sport fő sportágai	6
Torna	2
Úszás	2
Atlétika	2
Sportjátékok	8
A sportjáték edzések célja, tartalma és módszerei	2
3 kurzus a következők közül: Labdarúgás, Kézilabda, Hockey, Röplabda, Kosárlabda, Tenisz, Tollaslabda, Asztali tenisz	3x2
További sportágak	4
választási lehetőségek: Hegyi sport, Téli sport, Harcművészet, Kerékpározás, Lovaglás, Búvárkodás, Lövészet, Vitorlázás, Kenu, Evezés	
<i>Kulcsképesítés tantárgyai</i>	
Társadalmi kompetenciák I.	2
Kommunikációs technikák	1
Ön- és csapatmenedzsment	1
Társadalmi kompetenciák II.	4
Angol szaknyelv	2
A különbözőség menedzselése és kulturális kompetenciák	2
Módszerkompetencia	5
Módszertanoktatás/Statiztika	2
IT-alkalmazások	1
Tudományos gondolkodás és munka	2
<i>Szakmaorientált tantárgyak</i>	
A közgazdaságtan alapelvei	6
Bevezetés a közgazdaságtanba	2
Bevezetés az üzemgazdaságtanba	2
Gyakorlat az előző két tárgyhoz	2
Kommunikáció I.	6
Újságírás I.	2
Újságírás II.	2
Médiarendszerek és médiaszervezetek	2
Menedzsment	5
Közgazdaságtani perspektívák	1
Társadalmi perspektívák	1
Pszichológiai perspektívák	1
Sportmenedzsment	2
Pénzügy	6
Számvitel	2
Pénzügy	2
Pénzügy és számvitel gyakorlat	2
Sportgazdaságtan	4
Sportgazdaságtan	2
Sport-üzemgazdaságtan	2

Marketing	4
Bevezetés a marketingbe	2
Kommunikációs politika	2
Sportjog és médiatörvény	4
Sportjog	1
Médiatörvény	1
Gyakorlat	2
Kommunikáció II.	4
PR és szervezeti kommunikáció	2
Kommunikáció és piackutatás gyakorlat	2
Szakmai gyakorlat nyomonkövetése	2
Szakmai gyakorlat nyomonkövetése	2
Tudományos projekt	4
Tudományos projekt	4
<i>Szakmai specializálódás tantárgyai</i>	
Nemzetközi Sportmenedzsment	7
Nemzetközi sportmenedzsment játék	3
Emberi erőforrásmenedzsment	3
Sportrendezvény menedzsment	2
Sportfinanszírozás	6
A sport pénzügye és számvitele	2
Üzletalapítás	2
Sportlétesítmények és –berendezések finanszírozása	2
Sportmarketing	6
Sportpiacok	2
Sportmarketing	2
Sportszponzorálás	2
Sportkommunikáció	6
Sport és média	2
A sport média szereplése	2
Sportújságírás	2
Médiagazdaság	6
Sportreklám	2
Média közgazdaságtana	2
Médiagazdaság	2
Média és hatásai	6
Médiatartalom-kutatás	2
Kommunikáció-kutatás	2
Célcsoport- és hatáskutatás	2
Szakmai gyakorlat (6 hét)	8
Tudományos munka (3 hónap)	12
+ Szakmai tudás kiegészítése elméleti moduljának és gyakorlati moduljának kínálata	12

Forrás:

https://www.dshs-koeln.de/fileadmin/redaktion/Studium/Organisation/Studienunterlagen/Studienplaene/Bachelor_Sport/Studienplan_SMK_20152.pdf alapján saját szerkesztés

A Sportmenedzsment és Sportkommunikáció szakon végzettek a következő területeken tudnak elhelyezkedni:

- Sporegysületek és szervezetek, sportiskolák és sportügyi hivatalok, sportrendezvény szervező szervezetek vezetése
- Sportmarketing, PR és rendezvényszervező irodák
- A sportcikkek gyártó iparágban és sport üzletekben értékesítő és marketing pozíciók
- Különböző sportlétesítmények üzemeltetése
- Sportszponzorálási területek
- Média és piackutatás
- Sportklubok, sportszövetségek és egyéb sportlétesítmények PR tevékenysége
- Média: napilapok, szaklapok, televíziós műsorszolgáltatók.

Sport és teljesítmény BSc

A verseny- és az élsport kiemelkedő helyet foglal el a nemzeti és nemzetközi köztudatban tudományos, gazdasági és újságírói szemmel nézve is. A Sport és teljesítmény alapképzési szak egy gyakorlatorientált képzést kínál tudományos alapokra helyezve a teljesítményorientált sportágak területén. A képzést olyan személyeknek kínálja az intézmény, akik a gyakorlati sport, valamint az emberi teljesítőképesség edzés általi javítása iránt érdeklődnek. Az ideális jelentkező szereti a versenysportot, azonban a felvételnek nem előfeltétele az egyéni versenysportkarrier.

Az alap tantárgyakból 48 kreditet kell teljesíteni, amely hét modult foglal magába. Ezeket a tantárgyakat többnyire az első és második félévben kell teljesíteni. A kurzusok alapvető elméleti és gyakorlati tudással ruházzák fel a hallgatókat sporttudománnyal kapcsolatos témákban és problématerületeken. A tantárgyak felépítésének logikája hasonló a Sportmenedzsment és sportkommunikáció alapképzési szakéhoz, alap tárgyakból, a kulcsképesítés tantárgyaiból, szakmaorientált tárgyakból, valamint a szakmai specializálódás kurzusaiból épül fel. A szak kurzuslistája a következőképpen épül fel (7. táblázat).

7. táblázat A Sport és teljesítmény BSc kurzuslistája

Alap tantárgyak	Kredit pontok
Biológiai alapelvek	5
A mozgás felépítése és működése	1
A testi aktivitás energetikai aspektusa	1
A légzés és keringés működése	1
A mozgásszervrendszer kinetikája	1
Biológiai tudományok gyakorlata	1
Viselkedés- és társadalomtudományi alapelvek	5

Sporttal kapcsolatos tevékenységek társadalomtudományi szemszögből	1
Tanulás fejlesztése a sportban és a sporton keresztül	1
Sport és társadalom	1
A sportjog alapelvei	1
Viselkedés- és társadalomtudomány gyakorlat (GY)	1
Edzéstudományi alapelvek	5
Edzéstudományi alapelvek – erő, kitartás és koordinációs	1
Kitartóképesség a sporgyakorlatban	1
Erőnlét a sportgyakorlatban	1
Koordinációs képességek a sportgyakorlatban	1
A sportolási tevékenységet átölelő játékoság képessége	1
Mozgás	4
Mozgás I.	2
Mozgás II.	2
Az egyéni sport fő sportágai	6
Torna	2
Úszás	2
Atlétika	2
Sportjátékok	8
A sportjáték edzések célja, tartalma és módszerei	2
3 kurzus a következők közül: Labdarúgás, Kézilabda, Hockey, Röplabda, Kosárlabda, Tenisz, Tollaslabda, Asztali tenisz	3x2
További sportágak	4
választási lehetőségek: Hegyi sport, Téli sport, Harcművészet, Kerékpározás, Lovaglás, Búvárkodás, Lövészet, Vitorlázás, Kenu, Evezés	
<i>Kulcsképesítés tantárgyai</i>	
Társadalmi kompetenciák I.	2
Kommunikációs technikák	1
Ön- és csapatmenedzsment (GY)	1
Társadalmi kompetenciák II.	4
Angol szaknyelv	2
A különbözőség menedzselése és kulturális kompetenciák	2
Módszerkompetencia	5
Módszertanoktatás/Statisztika	2
IT-alkalmazások (GY)	1
Tudományos gondolkodás és munka	2
<i>Szakmaorientált tantárgyak</i>	
Választott sportág 1.	9
Sportágspecifikus oktatása és módszertan	4
Sportágspecifikus diagnosztika	4
Sportágspecifikus projekt	1
Biomechanikai és ortopédiai alapelvek	7
Biomechanikai alapelvek és módszerek	2
A terhelés biomechanikája	2
Sportsérülések és a sérülések megelőzése	2
Sürgősségi ellátás és elsősegély	1
Gyakorlat a Választott sportág 1.-hez (6 hetes)	8
Teljesítménypsichológiai alapelvek	6
Teljesítménypsichológiai alapelvek és módszerek	2
Az élsport kockázatai	2

Az idegtudomány alapjai	2
Nevelés- és társadalomtudományi alapelvek	6
A teljesítmény pedagógiai felelőssége	2
Edzés és képzés pszichológiai nézőpontból	2
Gyerekek és fiatalok az élsportban	2
Alkalmazkodóképesség és teljesítményfejlődés	6
A motorikus képességek működése	2
Az alkalmazkodó folyamatok működése és struktúrája	2
Teljesítményfejlődés lehetőségei a különböző korcsoportokban	2
Választott sportág 2.	6
Edzés módszertani fogalmak	6
Teljesítménytervezés és -ellenőrzés	2
Edzés különböző körülmények között	2
Tehetséggondozás (tehetségek keresése és támogatása)	2
Szakmai specializálódás tantárgyai	
Diagnosztika és edzés: kondíció	6
Gyakorlati diagnosztika és ellenőrzés a „kitartó sportágakban” (endurance sport)	3
Gyakorlati diagnosztika és ellenőrzés az erőnléti sportágakban	3
Diagnosztika és edzés: koordináció	6
Gyakorlati technika, diagnosztika és edzés a technikai sportágakban (GY)	3
Gyakorlati technika, diagnosztika és edzés a feltételkhez kötött sportágakban (GY)	3
Táplálkozás és dopping-megelőzés	6
Táplálkozás és teljesítőképesség	2
Dopping: alapismeretek és vizsgálati módszerek	2
A táplálékkiegészítők egészségügyi és dopping kockázatai	2
Edzés különböző célcsoportokkal	6
Edzés gyerekkorban és fiatakkorban	3
Edzés felnőttkorban és időskorban	3
Mérési technikák és információfeldolgozás	6
Mérés és adatfeldolgozás a versenysportban (GY)	3
A versenysport alkalmazott statisztikája (GY)	3
Pszichológiai / pedagógiai beavatkozás	6
Mentális edzés	2
Stabilitás a versenysport területén	2
Egyéni és csoportos támogatás/gondoskodás	2
Szakmai gyakorlat (6 hét)	8
Tudományos munka (3 hónap)	12
+ Szakmai tudás kiegészítése elméleti moduljának és gyakorlati moduljának kínálata	12

Forrás:

https://www.dshs-koeln.de/fileadmin/redaktion/Studium/Organisation/Studienunterlagen/Studienplaene/Bachelor_Sport/Studienplan_SUL_20152.pdf alapján saját szerkesztés

A Sport és teljesítmény BSc sokoldalú lehetőséget biztosít a szakma gyakorlásához. A sport munkaerőpiacán versenysport specializációval elsősorban oktató és edző tevékenységek területén lehet elhelyezkedni iskolákban, egyesületeknél, magán és kereskedelmi

intézményekben (pl. diagnosztikai központok), szakmai akadémiákon, versenyközpontokban, az Olimpiai Játékok szervezeteinek, vagy a médiánál.

Sport, kaland és testmozgás BA

A sport és a testmozgás a társadalomban egyre fontosabb szerepet tölt be, így a számos klasszikus sportág mellett a sportolás számos új formáját fejlesztik ki. A Sport, kaland és testmozgás alapképzési szak figyelembe veszi ezt a sokszínűséget átfogó sportprogramjával, és felkészíti a hallgatókat a sport innovatív szakterületeire. A képzés azoknak szól, akik aktívan sportolnak és szeretnék képességeiket fejleszteni, illetve azoknak, akik a sportot és testmozgást az egészségorientált életstílus eszközének és az öröm forrásának tekintik.

A Sport, kaland és mozgás BA kurzuslistája a következő (8. táblázat).

8. táblázat A Sport, kaland és testmozgás alapképzési szak kurzuslistája

	Kredit pontok
Alap tantárgyak	
Biológiai alapelvek	5
A mozgás felépítése és működése	1
A testi aktivitás energetikai aspektusa	1
A légzés és keringés működése	1
A mozgásszervrendszer kinetikája	1
Biológiai tudományok gyakorlata	1
Viselkedés- és társadalomtudományi alapelvek	5
Sporttal kapcsolatos tevékenységek társadalomtudományi szemszögből	1
Tanulás fejlesztése a sportban és a sporton keresztül	1
Sport és társadalom	1
A sportjog alapelvei	1
Viselkedés- és társadalomtudomány gyakorlat (GY)	1
Edzéstudományi alapelvek	5
Edzéstudományi alapelvek – erő, kitartás és koordinációs	1
Kitartóképesség a sporgyakorlatban	1
Erőnlét a sportgyakorlatban	1
Koordinációs képességek a sportgyakorlatban	1
A sportolási tevékenységet átölelő játékoság képessége	1
Mozgás	4
Mozgás I.	2
Mozgás II.	2
Az egyéni sport fő sportágai	6
Torna	2
Úszás	2
Atlétika	2
Sportjátékok	8
A sportjáték edzések célja, tartalma és módszerei	2

3 kurzus a következők közül: Labdarúgás, Kézilabda, Hockey, Röplabda, Kosárlabda, Tenisz, Tollaslabda, Asztali tenisz	3x2
További sportágak	4
választási lehetőségek: Hegyi sport, Téli sport, Harcművészet, Kerékpározás, Lovaglás, Búvárkodás, Lövészet, Vitorlázás, Kenu, Evezés	

Kulcsképesítés tantárgyai

Társadalmi kompetenciák I.	2
Kommunikációs technikák	1
Ön- és csapatmenedzsment (GY)	1
Társadalmi kompetenciák II.	4
Angol szaknyelv	2
A különbözőség menedzselése és kulturális kompetenciák	2
Módszerkompetencia	5
Módszertanoktatás/Statisztika	2
IT-alkalmazások (GY)	1
Tudományos gondolkodás és munka	2

Szakmaorientált tantárgyak

Edzés és egészség	5
Edzéstervezés és egészség	2
Testmozgás, táplálkozás és stressz	1
Az edzési gyakorlatok tervezése és ellenőrzése (GY)	2
Egyén és társadalom	6
A szabadidősport, élménysport és mozgáskultúra társadalomtudományi nézőpontjai	1
Motiváció és sport	1
Projektgyakorlat	4
Fő sportágak az egyesületi sportokban és szabadidősportokban (úszás, atlétika és torna területéről sportágot választani)	6
Sportág 1.	4
Sportág 2.	2
Játékkultúra és játék fogalmak	6
Játékelméletek és játék fogalmak	1
Projektgyakorlat	4
Alternatív sportjátékok	1
Oktatás és tanulás	4
Tanuló és tanítási módszerek a sport területén	2
Tanítási gyakorlat oktatása	2
Sportjátékok az egyesületi sportban és a szabadidősportokban	6
2 kurzus a következő sportágak közül: kosárlabda, labdarúgás, hockey, röplabda, kézilabda, tenisz, tollaslabda, asztali tenisz	2x3
Természet- és élménysport	6
A természet- és élménysport pedagógiai nézőpontból	2
A természet- és élménysport térbeli nézőpontjai	2
A természet mozgásteréje	2
Tánc és mozgáskultúra	6
Sport és tánc - testorientált edzési módszerek	2
Mozdulatszínház	2
Tánc	2
Politika és menedzsment	4
Rendezvény- és projektmenedzsment	1

Sportmenedzsment és -marketing	1
Sport- és egyesületi politika	2

Szakmai specializálódás tantárgyai (három modult kell teljesíteni 3 területen: elméleti modul, gyakorlati modul 1, gyakorlati modul 2)

Természetsport, sportturizmus	
<i>Elméleti modul</i>	6
Természetsport, vidék és turizmus	1
A vidék természetsport-kínálata	2
A sportturizmus fenntarthatósága	2
Álláslehetőségek	1
<i>Gyakorlati modul</i>	6
Hegyi sport vagy kerékpározás vagy kenu vagy lovaglás vagy alpesi sport vagy vitorlázás vagy szörfözés	6
Szabadidősport	
<i>Elméleti modul</i>	6
A szabadidősport területe	1
Önmenedzselés és csapatvezetés	2
Rendezvény- és projektmenedzsment a gyakorlatban	2
Álláslehetőségek	1
<i>Gyakorlati modul</i>	6
Strandröplabda vagy gold vagy labdarúgás vagy kosárlabda vagy tenisz vagy úszás vagy atlétika vagy hockey vagy röplabda vagy kézilabda vagy ütősportok vagy tollaslabda vagy torna vagy box	6
Tánc, testmozgás és kreativitás	
<i>Elméleti modul</i>	6
Táncudományi és pedagógiai nézőpontok	1
Oktatási modellek, improvizáció	1
Kifejezési formák, projektmenedzsment	2
Művészeti-pedagógiai és kereskedelmi területek	1
Álláslehetőségek	1
<i>Gyakorlati modul</i>	6
Tánc, improvizáció, kompozíció, technikák	4
Koreográfia, kompozícióanalízis	1
Táncoktatás	1
Mozdulatszínház	6
Oktatás, művészet és kereskedelem a színpadon	1
Improvizációs képesség és kreatív mozdulatpedagógia	1
Koreográfia és improvizáció a tánc- és mozdulatszínházban	2
Játék és előadás	2
Sport és tánc - testorientált edzési módszerek	6
Fitneszedzés	4
A testorientált módszerek oktatása	2
Szakmai gyakorlat	8
Tudományos munka (3 hónap)	12

Forrás: [https://www.dshs-](https://www.dshs-koeln.de/fileadmin/redaktion/Studium/Organisation/Studienunterlagen/Studienplaene/Bachelor_Sport/Studienplan_SEB_20152.pdf)

[koeln.de/fileadmin/redaktion/Studium/Organisation/Studienunterlagen/Studienplaene/Bachelor_Sport/Studienplan_SEB_20152.pdf](https://www.dshs-koeln.de/fileadmin/redaktion/Studium/Organisation/Studienunterlagen/Studienplaene/Bachelor_Sport/Studienplan_SEB_20152.pdf) alapján saját szerkesztés

A Sport, kaland és testmozgás alapképzési szakkal a következő területeken helyezkedhetnek el a végzett hallgatók:

- szabadidősport
- egyesülethez kötött sport
- sportturizmus
- társadalmi munka
- rendezvényszervező intézmények
- művészeti/kreatív területek.

3.6 University of Copenhagen, Dánia

Dánia lakossága⁸ 2015-ben 5 659 715 fő, területe 43 095 km². Az ország népsűrűsége 129 fő/km², bár területi eloszlása egyenlőtlen, keleti országrésze sűrűbben lakott terület, mint nyugati része. Népeiségének többsége skandináv származású. A férfiak születéskor várható élettartama 79,4 év (2012), amely közelíti az EU27 (79,6 év) és az EU28 (79,6) átlagát, a nőké pedig 82,1 év (2012), amely szintén az EU-átlag körüli érték. Az egészségesen eltöltött évek száma abszolút értékben 2013-ban a nők esetén 59,1 év, amely alacsonyabb az EU28 átlagánál, a férfiak esetén pedig 60,4 év, amely alulról közelíti az EU-s átlagot. A vizsgált egyetem Hovedstaden régióban található, amely Dánia legnagyobb régiója.

A legnépszerűbb sport Dániában a labdarúgás és a kézilabda. A női kézilabda-csapat többször nyert olimpiát, a labdarúgó válogatott is eredményes csapat, számos olimpiai és bajnoki győzelemmel. Az ország az olimpiai játékok alatt eddigi eredményei alapján a vitorlázásban a legsikeresebb. Dániában a kerékpározás nagyon népszerű, Koppenhága magasab fejlett kerékpárúthálózáttal rendelkezik, a kerékpárosok városának is nevezik. Mindemellert az ország tollaslabdában is magas eredményeket ér el.

A Koppenhágai Egyetem⁹ a több mint 40 000 hallgatójával és több mint 9 000 alkalmazottjával az északi országok egyik legnagyobb oktatási és kutatási intézménye. Megközelítőleg száz különböző intézet, tanszék, laboratórium, központ, múzeum alkotja az egyetem magját.

---

⁸ <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00001&plugin=1>

⁹ <http://www.ku.dk/english/>

A Koppenhágai Egyetem hat karral rendelkezik, amelyek mindegyike tanszékekre és kutatóközpontokra osztható. Az egyetem karai a következők:

- Egészségügyi és Orvostudományi Kar
- Bölcsészettudományi Kar
- Állam- és Jogtudományi Kar
- Természettudományi Kar
- Társadalomtudományi Kar
- Hittudományi Kar.

Az egyetem Koppenhága központi része, amely négy campuszal rendelkezik: Északi Campus, Városi Campus, Déli Campus és Frederiksberg Campus. A hallgatók teljes létszáma 2014-ben 40 882 fő volt, ezek közül 3 949 fő nemzetközi hallgató. Az egyetem 8 Nobel-díjast mutathat fel orvostudomány és fizika területén 1903 óta. Az egyetemi dolgozók létszáma 10 058 fő, ebből 5 616 akadémiai dolgozó, 4 445 fő műszaki és adminisztratív személyzet. A PhD hallgatók száma összesen 3 083 fő, a finanszírozott kutatási projektek száma pedig 4 447 db 2014-ben.

A nemzetközi egyetemi rangsorok lehetővé teszik az egyetemek összehasonlítását. Az egyes rangsorok módszertana különböző, azonban fontos információtartalommal bír. A Koppenhágai Egyetem 2014-ben a QS World University Rankings listáján világ szinten a 45. helyet foglalta el, a THE World University Ranking sorában a 160. helyet szerezte meg, a Shanghai listán (Academic Ranking of World Universities) 2014-ben a 39. helyen szerepelt, 2015-ben pedig a 35. helyig menetelt előre (9. táblázat).

9. táblázat A Koppenhágai Egyetem rangsorokban elfoglalt helye

University of Copenhagen's placement on rankings	World	Europe
<u>QS World University Rankings</u> (2014)	45	13
<u>THE World University Rankings</u> (2014)	160	68
<u>Academic Ranking of World Universities - Shanghai</u> (2014)	39	8

Forrás: http://introduction.ku.dk/facts_and_figures/ranking/

Koppenhágai Egyetem (University of Copenhagen), Dánia – Táplálkozás, testmozgás és sport Tanszék (Department of Nutrition, Exercise and Sports)

A tanszék 7 egységből áll¹⁰:

- Integrált Élettan (Integrated Physiology): Az Integrált Élettan csoport az izmok és csontok testmozgás és testedzés hatására történő változásait vizsgálja, a rendszeres testmozgás teljesítménnyel és egészséggel kapcsolatos előnyeire fókuszálva.
- Molekuláris Élettan (Molecular Physiology): A csoport célja megérteni a szervezet komplex folyamatait, amelyek szabályozzák az energia-anyagcserét, a molekuláris jelátvitelt, érrendszeri vérellátást a fizikai tevékenységgel és egészséggel kapcsolatban.
- A mozgás idegi szabályozása (Neural Control of Movement): A kutatócsoport tagjai különböző oktatási háttérrel rendelkeznek, vannak közöttük orvosok, mérnökök, biológusok, biokémikusok, pszichológusok, fizikusok is. Tudásukat egyesítve igyekeznek feltérképezni a mozgás és az idegrendszer kapcsolatát.
- Elhízás kutatás (Obesity Research): A kutatóegység alap-és klinikai kutatásokkal azt vizsgálja, mi szabályozza az étvágy és az energia anyagcserét azzal a céllal, hogy meg lehessen előzni az elhízást és az ezzel kapcsolatos betegségeket. A kutatócsoport vizsgálja többek között a diéták, fizikai tevékenységek, alvás, stressz, gyomor bypass, genetika stb. hatásait.
- Gyermekegyógyászati és nemzetközi táplálkozás (Paediatric and International Nutrition): Az alultápláltság enyhítéséhez kívánnak hozzájárulni a fejlődő országokban folytatott kutatásokkal.
- Megelőző és klinikai táplálkozás (Preventive and Clinical Nutrition): A csoport táplálkozási tanulmányokat készít. A vizsgálatok fókuszában az ételek és étel-összetevők, azok fiziológiai és egészségre gyakorolt hatásai állnak.
- Sport, egyén és társadalom (Sport, Individual and Society): A kutatócsoport feltárja a sport, a test és mozgás humán és társadalmi tudományát, mint kulturális jelenség, valamint a tanulás tere.

A tanszékhez három kutatóközpont kapcsolódik: az August Krogh Centre, a Team Sport and Health, valamint az OPUS. Az August Krogh Centre az anyagcsere és molekuláris élettan területén végez kutatásokat. A Team Sport and Health célja, hogy könnyen bevezethető és vonzó képzési programokat vezessen be önkormányzatok, vállalatok, sport stakeholderek és magán kereskedők számára, továbbá tanácsadó szerepet töltsön be az egyének és az említett

---

¹⁰ <http://nexs.ku.dk/english/>

szervezetek számára. A központ célja, hogy eredményeket érjen el megelőzés és kezelés területén, hogy ösztönözze a fizikailag aktív életmódot, hogy a leghatékonyabb és leginkább motiváló edzéseket fejlessze ki egészségügyi perspektívából. Célcsoportjuk azok az állampolgárok, akik szeretnék aktívan mozogni, de még nem találták meg a számukra megfelelő mozgásformát.

Alapképzések és mesterképzések

A tanszék jelenleg egy alapképzést oktat, a Testnevelési alapképzést (Bachelor of Physical Education), ahová évente 120 hallgatót vesznek fel. Az ezt követő mesterképzések a következők: Emberi táplálkozás (45 fő), Klinikai táplálkozás (25 fő), Emberi élettan (55 fő), Testnevelés bölcsészettudományi és társadalomtudományi oldalról (Humanities and Social Science Studies of Physical Education) (45 fő).

A NEXS (Department of Nutrition, Exercise and Sports) évente 29 PhD hallgatót vesz fel, ami azt jelenti, hogy egy időben akár 100 PhD hallgatói is lehet a tanszéken. Ez komoly kihívás elé állítja a tanszéket finanszírozási oldalról, ugyanakkor a PhD hallgatók maguk is fontos források az egyetem számára, hiszen részt vesznek értékes kutatásokban, valamint oktatói tevékenységet is folytatnak. Igyekeznek továbbá új finanszírozási formákat találni a PhD hallgatók magas száma miatt, például az ipari PhD kapcsolatok növelésével vagy külföldi PhD hallgatók felvételével (akik tanulmányait egy másik országból finanszírozzák). A doktori képzésben részt vevők nagy száma miatt a hallgatók csak egy része maradhat az egyetemen tanulmányai végeztével. Ezért a tanszék igyekszik támogatni PhD hallgatói karrierjét, például az ipari és az állami szektorban munkáltatókkal való kapcsolatfelvételen keresztül.

Az intézmény célja, hogy javítsa a végzett hallgatók karrier lehetőségeit. Jelenleg igyekeznek szélesíteni a szakmai gyakorlatnak helyet biztosító cégek számát, együttműködni vállalatokkal, egyesületekkel, közösségi hatóságokkal, egyéb oktatási intézményekkel. Ez már folyamatban van, de tovább akarják erősíteni az együttműködések az egyetem és a releváns munkaadó között. A kapcsolatok kiépítése a Testnevelési alapképzés esetében különösen fontos, hiszen ezen a területen a legnagyobb munkaadók középiskolák és más oktatási intézmények, ahol testnevelést oktatnak.

Minden képzésre több jelentkező van, mint hely, így a felvételt nyerők számát növelték az elmúlt 3-4 évben, így az intézetek és az oktatási források teljesen ki vannak használva. A felvettek számának további növelése jelenleg nem cél az egyetemen. Bár, az intézet megpályázta egy új bachelor képzés akkreditációját, mégpedig Táplálkozás, Fizikai tevékenység és Egészség címmel, 60 fős létszámmal. A magas színvonalú oktatásra épülő

kutatás biztosítása érdekében az új és már létező bachelor programok esetében az intézmény nagyon fontosnak tartja kiválóan képzett oktatók/kutatók alkalmazását.

3.7 University College Dublin, Írország

Írország népessége 4 625 885 fő¹¹ 2015-ben, területe 70 273 km², népsűrűsége 65,8 fő/km². Az országban a férfiak születéskor várható élettartama 79 év, amely kicsivel magasabb az EU27 és EU28 átlagnál, a nők születéskor várható élettartama 83 év, amely az EU-átlag körül alakul. Az egészségesen eltöltött évek száma abszolút értékben 2013-ban a nők esetén 68 év, amely jóval magasabb az EU28 átlagánál (61,5 év), a férfiak esetében pedig 65,8 év, amely szintén magasabb az EU28 átlagánál (61,4 év).

A vizsgált egyetem Írország fővárosában, Dublinban található, Dublin megyében. Az országban elsősorban a terciér szektor dominál (kb. 70%), főbb iparágai a gyógyszeripar, vegyipar, számítógépipar és élelmiszeripar.

Az ország nemzeti sportja a hurling és az ír foci, utóbbit Írországon kívül szinte sehhol máshol nem játsszák. A hurling kelta eredetű csapatsport, a leggyorsabb szabadtéri sport a világon, amelyet ütővel és labdával játszanak. Írországon népszerű továbbá a labdarúgás és a rögbi is. Az Olimpiai Játékokon a legeredményesebb sportáguk az atlétika.

A University College Dublin¹² (UCD) a Shanghai ranglistán előkelő helyen szerepel, nemzetközi szinten a 201-300. hely közé sorolható, a nemzeti rangsorban pedig a 2. helyen található. Az egyetem világszínvonalú oktatásával a világ vezető kutatás-orientált intézményeihez tartozik, a végzett hallgatók elhelyezkedési lehetőségei mind Írországon, mind külföldön nagyszerűek. Emellett erősségének tartja még az intézmény a sport klubok és sportlétesítmények széles választékát, valamint a kellemes, pezsgő campuszi hallgatói életet.

Az egyetemen a tanórákon kívül számos más közösségépítő lehetőséget kínál, a sport és a társadalmi élet szerves része az egyetemi életnek. 60 hivatalos sport klubbal rendelkezik az intézmény (csapatsportok, kaland sportok, vízi sportok stb.). Az Athletic Union Council az egyetemi sportklubok kormányzó testülete, minden klub csatlakozott ehhez a szervezethez. A klubok számos edzési lehetőséget kínálnak, emellett sportjátékokat és versenyeket,

---

¹¹

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00001&plugin=1>

¹² <http://www.ucd.ie/myucd/>

képességektől, tudásszinttől függetlenül. A versenyek is fontos részei az egyetemi sportnak, de a klubok azokkal a hallgatókkal is törődnek, akik nem szeretnék versenyeken részt venni, de szeretnék valamilyen sportot űzni pl. egészségmegőrzési célból. A legtöbb sportklubot egyébként hallgatók működtetik és vezetik, lehetőség van arra is, hogy a hallgatók maguk fejlesszék a klubjukat.

UCD 14 tématerületen hirdet meg képzéseket (összesen 60 képzést), ezek a következők:

- Mezőgazdaság, élelmiszer és táplálkozás
- Művészetek, és bölcsész tudományok
- Mérnökképzés
- Fizioterápia
- Tudomány
- Sport és teljesítmény
- Építészet
- Üzleti tudományok
- Jog
- Ápolás és szülészet
- Röntgenográfia
- Társadalomtudományok
- Állatgyógyászat.

A Sport és teljesítmény területen belül az egyetem három alapképzési szakot kínál, amellyel számos kiváló lehetőség áll a végzett hallgatók rendelkezésére. Elhelyezkedhetnek nemzetközi sportegyesületeknél, támogathatnak profi sportolókat, ösztönözhetik a gyerekeket arra, hogy minél nagyobb arányban vegyenek részt sportolási tevékenységben, és motiválhatják az embereket egészségesebb életforma folytatására. A Sport és teljesítmény program lehetőséget ad arra, hogy sport és coaching menedzsment területre, vagy egészség és emberi teljesítmény területre specializálódjon a hallgató. A választható szakok tehát:

- Egészség és teljesítmény tudománya (3 éves)
- Sportmenedzsment (Sport and Exercise Management) (3 éves)
- Sportmenedzser diplomás képzés (2 éves képzés)

Sportmenedzsment BSc

A Sportmenedzsment BSc képzési ideje három év. A képzés a hallgatókat szakmai tudással és képességekkel ruházza fel menedzsment, marketing, rendezvény-tervezés, -

szervezés, emberi erőforrások, közgazdaságtan és pénzügy, sportfejlesztés és coaching területén. Mindezt kiegészíti a sport kormányzása és szerkezete, napjaink egészségi programjai és testnevelési gyakorlatai. Ez egy multidiszciplináris képzés, amely lehetőséget biztosít arra, hogy a hallgatók felfedezzék a sport menedzsment területét különböző nézőpontokból, ahol már az első év egy kiváló alapot biztosít a sport iparágban való munkavégzéshez, amelyet a második év specializációja tovább erősít, gyakorlati tapasztalatokat adva a hallgatóknak.

A Sportmenedzsment alapképzést választóknak lehetőségük van egy szemesztert külföldön tanulni, Amerikában, Kanadában, Ausztráliában vagy Új-Zélandon, csereprogramokon keresztül. A három év során a következő modulok szerint folyik az oktatás:

- Első évben: Sportfejlesztés, A coaching elmélete, Sport jogszabályok, Sport marketing, Pénzügyi menedzsment, Sport menedzsment, Bevezetés a gyakorlati tudományokba.
- Második évben: Rendezvény menedzsment (gyakorlatot is beleértve), A sport közgazdaságtana, Sport/egészség pszichológia, Stratégiai tervezés, Emberi erőforrás menedzsment. Specializáció: Sport menedzsmentre, Gyakorlat menedzsmentre vagy Coachig menedzsmentre.
- Harmadik év: A hallgatók a sport üzleti ismereteit és a kiválasztott specializáció tárgyait is hallgatják. Emellett teljesítenek egy egyéni kutatási projektet vagy disszertációt, a sport iparágához kapcsolódó témában.

A hallgatók átlagosan 40 órát töltenek hetente tanulással, órákra járással, számonkérésekre való felkészüléssel. Szemesztervégi vizsgák, kutatási projektek, csoportmunkák, prezentációk és zárthelyi dolgozatok mind megtalálhatóak a képzési program követelményei között.

A hallgatóknak emellett teljesíteniük kell egy tíz hetes strukturált szakmai gyakorlatot is vagy Írországbán, vagy külföldön, nyáron, a második évet követően. Ez lehetőséget biztosít gyakorlati tapasztalatok szerzésére és a munkaerőpiaci esélyek javítására. A következő táblázat a vizsgált szak kurzuslistáját mutatja (10. táblázat).

10. táblázat A Sportmenedzsment BSc kurzuslistája

	Kredit pontok
1. év	
Bevezetés a gyakorlati tudományokba	5
A sport pénzügyi menedzsmentje I.	5
Sport menedzsment	5
A Coaching elmélete I.	5
Sportfejlesztés I.	5
A sporttanulmányok alapvető akadémiai képességei	5

Információs technológia	5
Sportszociológia	5
Sport marketing I.	5
Sport jogszabályok	5
2. év	5
A Sport és egészség pszichológiája I.	5
Rendezvény menedzsment	5
A sport közgazdaságtana	5
A sport stratégiai tervezése	5
Sport humán erőforrás menedzsment	5
Szakmai gyakorlat a sport iparágában	10
Rendezvény menedzsment gyakorlat I.	5
<i>Választási lehetőség 1.</i>	
Sport turizmus	5
Digitális sport marketing	5
<i>Választási lehetőség 2.</i>	
Az erősítés és kondicionálás alapjai	5
A testnevelési gyakorlatok alapelvei	5
<i>Választási lehetőség 3.</i>	
Az erősítés és kondicionálás alapjai	5
Játékos fejlesztés és jólét	5
3. év	
Gyakorlat és közegészségügy	5
A sport kutatási módszerei	5
Sport kutatási projekt	5
A sport menedzserek professzionális képességei	5
<i>Választási lehetőség 1.</i>	
Vállalkozás és fejlesztés	5
Sport szponzorálás és promóció	5
Intézményi arculatmenedzsment	5
A sportipari kkv-k menedzselése	5
A sportmenedzsment finanszírozása	5
<i>Választási lehetőség 2.</i>	
Bevezetés az egészséges táplálkozás és sportteljesítmény növelés rejtelseibe	5
Intézményi arculatmenedzsment	5
A gyakorlat menedzsment alapelvei	5
Sportsérülések és betegségek	5
Alkalmazott gyakorlat menedzsment	5
<i>Választási lehetőség 3.</i>	
Teljesítmény és optimalizáció	5
A coaching elmélete II	5
Sportsérülések és betegségek	5
Képességek elsajátítása	5
<i>Választási lehetőség 4.</i>	
Sportkommunikáció és médiatudomány	5

Forrás: <https://sisweb.ucd.ie/> alapján saját szerkesztés

A szakon végzettek számos területen el tudnak helyezkedni nemzeti és nemzetközi szinten egyaránt. Karrierlehetőségek adódnak a következő területeken: sport adminisztráció, sport marketing, rendezvények menedzsmentje, sport gyakorlatok menedzsmentje, magán sportvállalkozások, sportfejlesztés, coaching fejlesztés.

Egészség és teljesítmény tudománya BSc

Az Egészség és teljesítmény tudománya BSc a sport, a testmozgás és az egészség ösztönzésének és támogatásának tudományos alapelveire fókuszál. Ez a képzés a sport és testmozgás tudományának versenysportban történő alkalmazásával foglalkozik, valamint a fizikai egészség, jól-lét és fittség javítását célozza. A képzés nagy hangsúlyt fektet a gyakorlati képességalapú oktatásra, megadja a lehetőséget a hallgatóknak az aktív tanulásra, mindezzel hozzásegítve őket az elemzés, értékelés és tesztelés kritikai szemléletéhez.

A képzés három éves, az első évben a következő témakörökben folyik az oktatás: anatómia, kémia, biokémia, fizika, coaching, erősítés és kondicionálás. A második év főbb tématerületei: sportpszichológia, biomechanika, sporttáplálkozás, kutatási módszerek, míg a harmadik év tárgykörei: sportsérülések menedzsmentje, statisztika, esettanulmány a sporttudományban, kutatási projektek. A gyakorlati órák oktatása kis csoportokban történik, két helyszínen, az egyetem edzőtermében, valamint az élettani laboratóriumában. Év közben is folyamatos értékelés történik, a szemeszterek végén pedig írásbeli vizsga az értékelés módja. Az utolsó évben a hallgatóknak csapatokban kutatásban kell részt venniük és kutatási tézist írniuk.

A szakot választóknak lehetőségük van egy szemesztert külföldön tanulni, Amerikában, Kanadában, Ausztráliában vagy Új-Zélandon, csere-programokon keresztül.

Az Egészség és teljesítmény tudománya BSc kurzuslistáját a következő táblázat szemlélteti (11. táblázat).

11. táblázat Az Egészség és teljesítmény tudománya BSc kurzuslistája

	Kredit pontok
1. év	
Klinikai anatómia I.	5
Klinikai anatómia II.	5
Kémia – biokémia	5
Az emberi teljesítmény tudománya I.	5
Az erősítés és kondicionálás alapjai	5
Bevezetés a gyakorlati tudományokba	5
Az emberi teljesítmény tudománya II.	5

Alkalmazott fizikai alapelvek	5
Funkcionális anatómia és kineziológia	5
A Coaching elmélete I.	5
2. év	
Erősítés és kondicionálás	5
Bevezetés az egészséges táplálkozás és sportteljesítmény növelés rejtelseibe	5
Sport- és egészségpszichológia I.	5
Teljesítmény optimalizáció	5
Közegészségügy és gyakorlat	5
Sport-és egészségpszichológia II.	5
A teljesítmény tesztelése és értékelése	5
Idegrendszer, izomzat és biomechanika	5
Alkalmazott fizika és biomechanika	5
Kutatási módszerek és disszertáció I.	5
3. év	
Bevezetés a teljesítmény- és egészségtudomány statisztikájába	5
Kutatási tézis I.	5
Sporttudományi esettanulmány	5
Sportsérülések menedzselése	5
Élettartam és gyakorlat	5
Alkalmazott táplálkozás, egészség gyakorlat és emberi teljesítmény	5
Molekuláris gyakorlat tudomány	5
Kutatási tézis II.	5
Képességek elsajátítása	5

Forrás: <https://sisweb.ucd.ie/> alapján saját szerkesztés

Az Egészség és teljesítmény tudománya BSc szakot elvégzők olyan képességek birtokában lesznek, hogy menedzselni tudják az egészségügyi feladatokat (gyógytorna, receptek) és a sportolási tevékenységeket. A következő területeken lehet elhelyezkedni: sporttal és testmozgással kapcsolatos tanácsadás, egészségfejlesztés, hivatásos sportolók és csapatok támogatása, testmozgás fiziológia, erősítés és kondicionálás, oktatás és kutatás területei.

3.8 University of Valencia, Spanyolország

Spanyolország népessége 46 439 864 fő (2015), területe 504 782 km², népsűrűsége 92 fő/km². Az országban a férfiak születéskor várható élettartama 80,2 év, amely 3 évvel magasabb az EU27 és EU28 átlagánál, a nők születéskor várható élettartama pedig 86,1 év, szintén 3 évvel magasabb az EU-átlagnál. Az egészségesen eltöltött évek száma abszolút értékben 63,9 év, amely magasabb az EU28 átlagánál (61,5 év), a férfiak esetében pedig 64,7 év, amely szintén meghaladja az EU-s átlagot (61,4 év).

A vizsgált egyetem Valenciában található, mely Valencia autonóm közösség és Valencia tartomány székhelye, valamint az ország harmadik legnagyobb városa.

Spanyolország sikeres a labdarúgó sportágban, híres klubjaik a Real Madrid, Barcelona és az Athletic Bilbao. További kedvelt sportok az országban a tenisz, formula 1, motoGP, valamint a rali.

A University of Valencia¹³ (UV) a Shanghai rangsorában nemzeti szinten a 2-4. helyen áll, világszinten pedig a 201-300. hely közé sorolható, nemzetközi színvonalú egyetem. Az UV rendelkezik a legnagyobb hallgatói számmal Valenciában, 46 000 alapképzéses és 7500 mesterképzéses hallgatót és PhD hallgatót számlál. Az UV 2000 külföldi hallgatójával és 1300 nemzetközi mobilitási programokban résztvevő hallgatójával a legnagyobb nemzetközi egyetem Valencia autonóm közösségben.

Az egyetemi életben fontos szerepet tölt be a sportolási tevékenység. A University of Valencia a Technical University of Valencia-val és Alicante több egyetemével közösen a Sport Szolgálattal összhangban szervezi és vesz részt a Valenciái Közösség Egyetemi Regionális Bajnokságán. Ennek a bajnokságnak a célja nem más, mint a sport népszerűsítése a térségben a különböző egyetemek hallgatói részére. A bajnokságra csapatok és egyéni indulók is nevezhetnek. A nevezhető egyéni sportok a következők: atlétika, tollaslabda, sífutás, sakk, hegymászás, vívás, golf, judo, karate, taekwondo, tenisz, asztali tenisz, íjászat, triatlon és strandröplabda. Csapatsportok közül pedig a következőket rendezik meg: kosárlabda, kézilabda, röplabda, labdarúgás, futsal és rögbi (férfi és női csapatok is).

Magas szintű, elit sportot támogató programok is vannak a University of Valencia-n, amelyet a Sport Tanáccsal együttműködve hoztak létre a tehetséges sportolók támogatására, megkönnyítve egyetemi tanulmányaik és az elit sport összehangolását. Így egyensúlyt tudnak teremteni egyetemi tanulmányaik és a kemény edzéseken, koncentráción, versenyeken alapuló sportgyakorlás között, ezzel támogatva sporteredmények elérését. Ez a program biztosítja az elit sportolók számára az iskolába való szabad felvételt, pénzügyi támogatást és néhány akadémiai sport ösztöndíjat, amennyiben a sportoló megfelel a magas szintű követelményeknek.

---

¹³ <http://www.uv.es/uvweb/college/en/university-valencia-1285845048380.html>

Az egyetem belső versenyeket is szervez, ezeknek is az a célja, hogy népszerűsítsék a sportot az egyetem hallgatói körében. Ezekre a versenyekre is nevezhetnek csapatok és egyének egyaránt, a hallgatók mellett az oktatói és kutatói gárda is részt vehet a bajnokságon.

Az egyetemen működik Sportolókat Támogató Iroda is, mely szolgáltatásainak célja a sportolók egészségének ellenőrzése és teljesítményük fejlesztése. A szolgáltatás három területre terjed ki. A Gyógyászati Részleg célja a sportolók lehetséges sérüléseinek megelőzése és a sportolók egészségi állapotának értékelése. A Fizioterápia Részleg a sportsérülések megelőzésének oktatásával és a tünetekkel foglalkozik. Az Edzési Részleg egészségügyi szakemberekkel együttműködve értékeli a sportolók állapotát az edzési program kialakításához.

A University of Valencia öt kara a következő:

- Művészetek és bölcsészettudományi Kar
- Építészeti és mérnöki Kar
- Természettudományi Kar
- Egészségtudományi Kar
- Társadalom- és jogtudományi Kar.

A továbbiakban az Egészségtudományi Karon oktatott Táplálkozás és diétetika alapképzést, valamint a Társadalom- és jogtudományi Karon található Testmozgás és sport alapképzést nézzük meg részletesebben.

Táplálkozás és diétetika BSc

Az Egyetem Egészségtudományi Karán oktatott Táplálkozás és diétetika alapképzés időtartama 4 év, ez alatt 240 kreditet kell megszerezni, amelyből 60 kredit az alaptantárgyak, 132 kredit a kötelező tárgyak, 24 kredit választható tárgy, 18 kredit gyakorlat, és a szakdolgozat (záró projekt) 12 kredit. A szak befejeztével a hallgatók végzettsége táplálkozási szakértő lesz. Az oktatás során használt nyelvek az angol, a kasztíliai és a valenciai. Ez a szak olyan szakembereket képez, akik a különböző pszichológiai és élettani állapotban lévő emberek táplálkozási szokásaival foglalkoznak, összhangban az egészségfejlesztés, egészségmegőrzés és ha szükséges, diétetikai kezelés elveivel. A szakhoz elsősorban magas szintű biológiai és kémiai tudásra van szükség, valamint előnyt jelentenek a fizikai és matematikai ismeretek is.

A szakmai gyakorlat fontos része a képzésnek, amely egy egyetemi vagy egy vállalati tutor felügyelete alatt történik. A záró projekt is egy tutor professzor irányításával zajlik, a hallgatók egy projekt önálló fejlesztését hajtják végre. Mindezek segítik, hogy a hallgatók elsajátítsák a szükséges képességeket és tanulmányaikat a gyakorlatban is tesztelhesék. Az

Egyetem számára is elérhető az Erasmus program, a pályázó hallgatók külföldön folytathatják tanulmányaikat egy féléven keresztül. A szak kurzuslistáját a következő táblázat szemlélteti (12. táblázat).

12. táblázat A Táplálkozás és dietetika BSc kurzuslistája

	Kredit pontok
1. év	6
Általános biológia	6
Biokémia I.	6
Statisztika	6
Fizika	6
Eszköz és rendszer élettan	6
Általános élettan	6
Élettan	6
Általános kémia	6
Szerves kémia	6
Étel mikrobiológia	6
2. év	
Biokémia II.	6
Étel és kultúra	4,5
Az élelmiszerek technológiai alapjai	6
Bromatológia	10,5
Dietetika I.	6
Dokumentáció és tudományos módszertan	4,5
Táplálkozás	12
Molekuláris patológia	4,5
Élelmiszerek kémiája	6
3. év	
Dietetika II.	6
Diétás terápia	9
Közgazdaságtan	4,5
Kórélettan	4,5
Élelmiszer jogszabályok és deontológia	4,5
Élelmiszer-parazitológia	6
Táplálkozás - patológia	4,5
Közegészségügy	9
Kulináris technológia	6
Élelmiszer toxikológia	6
4. év	
Gyógyszertan	4,5
Élelmiszer-higiénia	4,5
Közösségi táplálkozás	6
Gyakorlat	18
Záró projekt	12
<i>Választható tárgyak</i>	<i>15</i>
Sportolás és táplálkozás	4,5

Idősek táplálkozása	4,5
Emberi anatómia	6
Növénytan	4,5
Toxikológiai kockázatelemzés	4,5
Bevezetés a kutatásba	6
Immunológia	4,5
Táplálkozás vészhelyzetben	4,5
Gyermekek táplálkozása	4,5

Forrás: <http://www.uv.es/uvweb/college/en/university-valencia-1285845048380.html> alapján saját szerkesztés

Testmozgás és sporttudomány alapképzés

A Társadalom- és jogtudományi Karon oktatott Testmozgás és sporttudomány alapképzés időtartama 4 év, mely során 240 kredit teljesítendő. Ebből 60 kredit az alaptantárgyak, 132 kredit a kötelező tárgyak, 24 kredit választható tárgy, 18 kredit gyakorlat, és a záró projekt 6 kredit.

A szak célja szakemberek képzése a sport, testedzés, rekreáció területén és az egészségügyi szektorban. A végzettek a következő területeken tudnak elhelyezkedni: sport szervezetek, sportszolgáltatások, fizikai tevékenységek a természetben, sportolási tevékenység tanítása az iskolákban, fitnesz és egészségügyi programok, fogyatékossgal élő emberek kezelése, sérülések utáni motorikus funkciók rehabilitációja, valamint a sportmenedzsment területe.

A 2015-2016-os tanévtől kezdve nincs szükség fizika teszt elvégzésére a felvételhez, csupán az egyetemi felvételi vizsgán szerzett érdemjegyeiktől függ a felvétel. A következő tárgyakat veszik figyelembe: biológia, fizika, kémia, földrajz és matematika.

A szakmai gyakorlat fontos része a képzésnek, amely egy egyetemi vagy egy vállalati tutor felügyelete alatt történik. A záró projekt is egy tutor professzor irányításával zajlik, a hallgatók egy projekt önálló fejlesztését hajtják végre. Mindezek segítik, hogy a hallgatók elsajátítsák a szükséges képességeket és tanulmányaikat a gyakorlatban is tesztelhesék. Az Egyetem számára is elérhető az Erasmus program, a pályázó hallgatók külföldön folytathatják tanulmányaikat egy féléven keresztül. A szak kurzuslistáját a következő táblázat szemlélteti (13. táblázat).

13. táblázat Testmozgás és sporttudomány alapképzés kurzuslistája

	Kredit pontok
1. év	
Az emberi mozgás anatómiája és kineziológiája	9
Motorikus mozgás fejlesztés, kontroll és tanulás	6
Statisztika	6
Emberi élettan és gyakorlat	9
A testmozgás és sport elmélete és története	6
Kosárlabda	6
Gimnasztika	6
Motorikus képességek	6
A mozgás rendszertana	6
2. év	
Mozgás oktatás	6
Oktatási játékok és sportolás kezdeményezés	6
A sport és testmozgás társadalmi pszichológiája	6
Szociológia	6
Atlétika	6
Kézilabda	6
Sport edzés: fizikai felkészülés	6
A testi kifejezés alapjai	6
Labdarúgás	6
Bevezetés a kutatásba a testmozgás és sporttudományok területén	6
3. év	
A testmozgás biomechanikája	6
Fizikai gyakorlatok az életminőség javításáért	6
Fizikai gyakorlatok speciális szükségletű csoportok számára	6
Sport edzés: technikák és taktikák	6
Sport felszerelések	6
A sport szervezetek és rendezvények menedzsmentje	6
Judo	6
A testmozgás és sport oktatásának módszertana	6
Úszás	6
A testmozgás és sport tervezése és értékelése	6
4. év	
Szakmai gyakorlat	18
Fizikai sérülések megelőzése és elsősegélynyújtás	6
Sport rekreáció	6
Záró projekt	6
<i>Választható tárgyak</i>	
Mozgás a természetben	4,5
Az atlétika képzés speciális alkalmazásai	6
A kosárlabda képzés speciális alkalmazásai	6
A labdarúgás képzés speciális alkalmazásai	6
A judo képzés speciális alkalmazásai	6
Az úszás képzés speciális alkalmazásai	6
Testmozgás az egészségért – alkalmazások: gimnasztika zenei aláfestéssel	6
Testmozgás és fogyatékoság	4,5

A sport erőforrások menedzsmentje	4,5
A sportrendszerek stratégiai tervezése	6
A sport eredmények értékelése	4,5

Forrás: <http://www.uv.es/uvweb/college/en/university-valencia-1285845048380.html> alapján saját szerkesztés

3.9 Birkbeck University of London, Egyesült Királyság

Az Egyesült Királyság népessége 2015-ben 64 767 115 fő, területe 244 820 km², népsűrűsége 264,55 fő/km². Az országban a férfiak születéskor várható élettartama 79,2 év (2013), amely kicsivel az EU27 és EU28 átlag felett van, a nőké pedig 82,9 év, amely az EU-átlag körül alakul. Az egészségesen eltöltött évek száma abszolút értékben 2013-ban a nők esetén 64,8 év, amely jóval magasabb az EU28 átlagánál (61,5 év), a férfiak esetén pedig 64,4 év, amely szintén jóval az EU28 átlaga felett alakul (61,4 év).

A vizsgált egyetem Nagy-London régióban található, amely egy nagy agglomerációt fed le, magába foglalva a fővárost, Londont is.

Anglia nemzeti sportja a rögbi, a lovaspóló és a krikett. Emellett labdarúgásban is sikeresnek tekinthető, az első osztályban 20 csapat játszik (pl. Arsenal FC, Manchester United FC, Liverpool FC stb.). Az Egyesült-Királyság a Forma-1-ben a legsikeresebb ország, ők adták a sportág számos világbajnokát. Az Olimpiai Játékokon a legnépszerűbb sport a britek körében a nyári sportokban az atlétika, téli sportokban pedig a műkorcsolya. Eddig három olimpiát rendeztek Londonban, az ország pedig 246 aranyérmert szerzett az olimpiák során.

A Birkbeck University of London¹⁴ egy világszínvonalú oktató és kutató intézmény. Hallgatóinak létszáma a 2012/2013-as tanévben 16 463 fő volt, ebből az Üzlet, Gazdaság és Informatika Karon 4 173 fő tanult, ezzel a létszámmal ez az egyetem második legnagyobb kara.

Az intézmény büszke arra, hogy széleskörű nemzetközi kapcsolatrendszerrel sikerült kiépíteni stratégiaileg fontos partnerekkel, a világ vezető egyetemeivel. A partnerségek elsődleges célja az ötletek és tudás transzfere, az egyetemi oktatók továbbképzése és a hallgatói csereprogramok (pl. jelentős a tengeren túlról érkező hallgatók száma). Birkbeck emellett számos állami és magán szervezettel, szakmai testülettel is jó kapcsolatot ápol, valamint más kutatóintézetekkel közös kutatási tevékenységet is végez. A Birkbeck-i Sport Üzlet Központtal szoros kapcsolatban áll, amely a világ egyik vezető intézete olyan kutatási területen, mint a

---

¹⁴ <http://www.bbk.ac.uk/front-page>

sport üzleti szektora, a labdarúgás, oktatás, edzés, stratégiai tanácsadás. Az egyetem lehetőséget biztosít továbbá hallgatói számára, hogy meglátogassanak jogi szakértőket, football klubokat, labdarúgó szabályozó hatóságokat stb. gyakorlati tapasztalatok szerzésének céljából.

Birkbeck nagy mennyiségű kutató központtal és intézettel rendelkezik, melyek interdiszciplináris tudásra építkeznek. Nagyfokú az együttműködés az egyes intézetek között, amely lehetőséget biztosít a kutatók számára, hogy tudásukat megosszák, és együtt dolgozzanak. A számos kutató központ egyike a Birkbeck-ig Sport Üzleti Központ, amely összehozza a sport menedzsment területének nemzetközi szakembereit, hogy közösen hajtsanak végre magas minőségű kutatást. Az elismert kutatóközpont számos rendezvényt szervez a sport üzleti szektorában. Kutatóik pedig konferenciákon képviselik magukat és vezető egyetemi folyóiratokban publikálnak, valamint szemináriumokat és konferenciákat szerveznek a témakörben. A központ kutatói részt vesznek a Menedzsment szakok oktatási programjában is.

Birkbecknek öt iskolája van, ezek a következők:

- Művészetek Iskolája
- Üzlet, Gazdaság és Informatika Iskolája
- Jog Iskolája
- Tudomány Iskolája
- Társadalomtudomány, történelem és filozófia Iskolája

Üzlet, Gazdaság és Informatika Iskolája

Az Üzlet, Gazdaság és Informatika Iskoláján belül négy fő tématerületen hirdetnek szakokat:

- Számítástechnika és Informatikai Rendszerek
- Gazdaság, Matematika és Statisztika
- Menedzsment
- Szervezeti pszichológia.

A Menedzsment Kar az évek során Birkbeck egyik legerősebb és legnagyobb karjává vált. A kar számos rangos és rugalmas programot kínál olyan területeken, mint menedzsment, nemzetközi üzlet, sport üzlet, marketing, vállalatirányítás, vállalkozástan és innováció. A karon számos alapszak és mesterszak közül lehet választani. A posztgraduális képzések óráira esténként kerül sor, 18 és 21 óra között három periódusban októbertől júniusig. Így ez a képzés kiválóan alkalmas azok számára, akik munka mellett szeretnének továbbtanulni. A következő képzések közül lehet választani: Számvitel és Pénzügyi Menedzsment, Üzleti innováció,

beleértve az E-business-t, Vállalatirányítás, Kreatív Iparágak, Nemzetközi Üzlet, Menedzsment, Marketing, Sport Menedzsment. Más karokkal együttműködve pedig részt lehet venni Emberi Erőforrás Menedzsment, Kreatív Iparágak, Bio-üzletágak képzéseken is.

Sport menedzsment Msc

A Sport menedzsment Msc elsősorban azoknak szól, akik a sport iparágban szeretnének elhelyezkedni, vagy akik már jelenleg is valamilyen sport szerveztnél dolgoznak, mint pl. sport klubok, média szervezetek, támogató szervezetek, helyi kormányzat sportért felelős részlege stb.

A program olyan képességekkel és tapasztalatokkal ruházza fel a hallgatókat, amelyek a sport iparágban és kapcsolódó szervezeteiben elengedhetetlenül szükségesek. A képzés kombinálja a sport menedzsment és gazdaság elméleti és gyakorlati anyagát a menedzsment, üzletszervezés, stratégia és kutatási módszerek általános oktatásával. Lefedi a különböző kulcsterületeket, mint kormányzás és szabályozási ügyek, a sport szektorra koncentrálva.

A képzést elvégzettek elhelyezkedhetnek a sport adminisztráció területén, lehetséges szakmájuk lehet a tanácsadó, üzleti menedzser, vagy ügyfélszolgálati menedzser. Ezzel a végzettséggel számos sport szervezethez (mint pl. FIFA) be lehet kerülni, és sport adminisztrátorként vagy sport fejlesztőként dolgozni.

A kurzuslista 8 kötelező tantárgyból áll, ezek teljesítése mellett egy 12 000 szavas disszertációt kell írniuk a hallgatóknak a sport ágazat bármely területével kapcsolatban a képzés elvégzéséhez. A tantárgyak full-time és part-time is elvégezhetőek. Utóbbi esetben a következőkben felsorolt kurzusok első fele első évben, második fele a második évben teljesítendő. A kurzuslista a következő:

- Kutatási módszerek és menedzsment I.
- Sport a társadalomban
- Sportgazdaságtan
- Stratégiai sportmarketing
- Nemzetközi sportjog
- Sport rendezvények menedzsmentje
- Sport politika és fejlesztés
- Sport kormányzása és szabályozása.

3.10 Southampton Solent University, Egyesült Királyság

A Southampton Solent University¹⁵ széles, globális ipari hálózatokkal rendelkezik és a specializált tudás innovatív szemlélet jellemző rá. Az egyetem teljes hallgatói létszáma a 2013-14-es tanévben 11 040 fő volt, melyből 10 829 fő tanult alapképzésen, 211 fő pedig posztgraduális képzésen vett részt. A Sport, egészség és társadalomtudományok iskolájának hallgatói létszáma ebből 1916 fő, amellyel a második legnagyobb iskolának számít a Média és technológia iskolája után. Az elhelyezkedési lehetőségek kiválónak mondhatók, a felmérés pillanatában a végzetek 90,2%-a dolgozott, vagy dolgozott és tanult (a 2013-2014-ben végzetek felmérése 2015. január 7-én).

Az egyetemi élet integráns részének tekinthető a sport. A Solent Sport minőségi szolgáltatásokat nyújt minden egyetemi hallgató számára, továbbá az alkalmazottak, helyi közösség igényeit is kielégíti. Verseny- és rekreációs sportot is kínálnak, továbbá edző tanfolyamokat, önkéntes lehetőségeket és tehetséges sportolók támogatását is. Sportlétesítményeik között található egy vízisport-központ, football pálya, fitness-központ, valamint számos sportolási lehetőségnek helyszínt adó sportcsarnokok. Számos sportklub működik az egyetemen, több mint 30 csapat versenyez az egyetem színeiben nemzeti és nemzetközi szinten, a honlapon megtekinthetők elért eredményeik, sikereik is. Az egyetemi sportklubok a következő sportágakban működnek: asztali tenisz, amerikai football, atlétika, tollaslabda, kosárlabda, bokszt, cheerleaderek és tánc, krikett, lovassportok, labdarúgás, kézilabda, hockey, judo, kick-bokszt, falmászás, netball, evezés, rögtbi, vitorlázás, sí és snowboard, fallabda, szörf, tenisz, röplabda, wakeboard, kerekesszékes rögtbi, széllovaglás.

Solent Sport támogatja a tehetséges sportolókat karrierjük során. Amennyiben a sportolók nemzeti vagy nemzetközi szinten eredményeket érnek el valamilyen sportágban, pályázhatnak sportolói ösztöndíjra, amely magában foglal pénzügyi támogatást és mentorálást is. A sportösztöndíj előnye, hogy a nyertes kap maga mellé egy mentort, részt vehet egy erősítő és kondicionáló tréningen, ingyen használhatja a Solent sportlétesítményeit, ingyenesen tagja lehet az egyetemi kluboknak (sport biztosítást is magában foglal), rugalmasan szabhatja meg időbeosztását, magas színvonalú workshopokon és órákon vehet részt, fizioterápiás kezeléseket vehet igénybe, valamint kiegészítő pénzügyi támogatást kap, hogy nemzetközi sport eseményeket versenyezhesen. A Southampton Solent Fizioterápia olyan szolgáltatás, amely sportolóknak szól: mind a versenysportolók, mind az egyetemi klubok tagjai számára.

---

¹⁵ <http://www.solent.ac.uk/home.aspx>

A Southampton Solent University¹⁶ a következő tizenkét területen hirdet kurzusokat: Művészet, desing és divat, Építészet, Üzlet, menedzsment és jog, Informatika, játékok és hálózatok, Mérnöki képzés és yacht desing, Földrajz és turizmus, Tengerészet, Média és médiatechnológia, Zene, Egészsége és társadalomtudományok, Sport és fitnesz, Írás és kommunikáció. Hat iskolája a következő:

- Művészet, desing és divat iskolája
- Üzlet és jog iskolája
- Kommunikáció és marketing iskolája
- Tengerészeti és mérnöki tudományok iskolája
- Média és technológia iskolája
- Sport, egészség és társadalomtudományok iskolája.

Sport és fitnesz területen a következő két blokkban található képzéseket: Sport, valamint Egészség és fitnesz. A Sport blokkban az alábbi kurzusok közül lehet választani:

- Kaland és szabadtéri sportmenedzsment BA
- Football tanulmányok BA
- Football tanulmányok és üzlet BA
- Sport és testnevelés BA
- Sport tanulmányok BA
- Sport tanulmányok és üzlet BSc.

Az Egészség és fitnesz blokkban kínált kurzusok a következők:

- Fitnesz menedzsment és személyi edzés BA
- Sport coaching és fejlesztés BA
- Alkalmazott sporttudomány BSc
- Fitnesz és személyi edzés BSc
- Egészség és testmozgás BSc
- Sport coaching BSc.

A következőkben ezeket a képzéseket fogjuk részletesen ismertetni.

---

¹⁶ <http://www.solent.ac.uk/>

Football tanulmányok BA

Ezt a képzést azoknak ajánlja az egyetem, akik szenvedéllyel szeretik a labdarúgást. A képzés olyan képesség elsajátítását biztosítja, amelyekkel a labdarúgás ágazatában jól kereső állásokat találhatnak a végzetek. A diákok elsajátíthatják a labdarúgószövetségeknél alkalmazható edzői képességeket. Az eddigi végzetek elsősorban coaching, üzleti támogatás, közösségfejlesztés és teljesítményanalízis területén találtak munkát a sport különböző szintjein. A The Times SSU-t labdarúgással kapcsolatos egyetemi oktatásban vezető egyetemnek tartja. A kurzus széles ipari kapcsolataira is épít, beleértve a Southampton FC-vel régóta ápoló jó kapcsolatát is. Oktatási tevékenységet folytat egyes kurzusokon UEFA „A” licence edzők, valamint nemzeti futsal tutorok is. A kurzust támogatja a Hivatásos Labdarúgó Edzők Szövetsége és a League Managers Association is. Az egyetem elsőosztályú ligákkal való kapcsolatai lehetővé tesznek a hallgatók számára kampuszon kívüli látogatásokat és vendégelőadók előadásainak hallgatását is. Az egyetem ad otthont a Lawrie McMenemy Football Kutatási Központnak, amely egy világszínvonalú kutatási és tanácsadási központ. A gyakorlati órák az egyetem több millió fontot érő Test Park football központjában tartják.

SSU-t vezető egyetemenként ismerik el a labdarúgással kapcsolatos egyetemi oktatás területén. Ez az elismerés lehetővé teszi a hallgatók számára, hogy elsőosztálybeli liga klubokba menjenek, mint pl. a Southampton FC, Chelsea FC, Manchester City FC, Newcastle United FC és AFC Bournemouth. 2014-es felmérés alapján a hallgatók 95%-a elégedett ezzel a kurzussal, a végzetek képesek voltak az SSU-n megszerzett tudásukat és képességeiket kamatoztatni fejlesztő irodákban, kluboknál és egyetemi edző szerepekben.

Kiegészítő gyakorlati lehetőségeket is biztosít az egyetem kiterjedt ipari kapcsolatait kihasználva. Gyakorlati helyek állnak a hallgatók rendelkezésére pl. a Southampton FC-nél és a Reading FC-nél is.

A Football tanulmányok alapképzés kurzuslistája a következő táblázatban látható (14. táblázat). A kurzusok között vannak elméleti órák, szemináriumok és külön oktatói órák (tutorial), mind csoportokban, mind egyénileg. Jelentések írása, esszék, csoportos prezentációk, terepmunka és írott vizsgák is a tanterv részei. A gyakorlati órákat az egyetem football központjában tartják, amely nagyon korszerű, rendelkezik egy minden időjárás viszony esetén alkalmas 3G sportpályával, egy FA Step 5 football arénával és beépített oktatói térrel. A hallgatóknak lehetőségük van részt venni az Erasmus programban is, ennek keretében legalább 3 hónapot egy EU-partner intézményben tölteni.

14. táblázat A Football tanulmányok alapképzés kurzuslistája

1. év	2. év	3. év
Football fitnesz	Alkalmazott fejlesztés	football Napjaink sport ügyei
Labdarúgás és társadalom	Football coaching	A labdarúgás globalizációja
Football elvek és gyakorlat	Sport-kutatásmódszertan	<i>Választási lehetőségek</i>
Bevezetés a kutatásba és tanulási képességek	A labdarúgás szociológiája	Haladó sport masszázs
A football coaching alapelvei	Sport pszichológia	Alkalmazott sport pszichológia
A labdarúgás fejlesztés alapelvei	<i>Választási lehetőségek</i>	Üzleti start-upok
	Edzési alapelvek	Disszertáció (sport)
	Diéta és táplálkozás	Rendezvényszervezés értékelése
	Rendezvényszervezés	Football menedzsment
	Sport és jog	Testnevelés
	Sportpolitika	Projekt (Sport)
	Sport, nemek és szexualitás	Sportfejlesztés
	Sportmasszázs	Sport kondicionálás
		Táplálkozás és sportteljesítmény

Forrás: <http://www.solent.ac.uk/courses/2016/undergraduate/football-studies-ba/course-details.aspx#tab2>

alapján saját szerkesztés

Solent virtuális tanulókörnyezetet is biztosít, így a tananyagok, oktatási jegyzetek, javasolt olvasmányok és más kurzus információk gyorsan elérhetőek online.

A végzettek a következő területeken tudnak elhelyezkedni, amennyiben érdeklődnek a fejlesztés, coaching, felderítés, teljesítményelemzés vagy oktatás/kutatás területén: football fejlesztő iroda, egyetemi edzősködés, klub felderítés, teljesítményelemzés, oktatói/kutatói terület. Továbbtanulási elképzelések esetén a képzés folytatható Sport és fejlesztés Ma-n.

Football tanulmányok és üzlet BA

A football tanulmányok és üzlet alapképzés azoknak szól, akik szeretnék karriert a football területén és be akarnak kapcsolódni az iparág üzleti oldalába. A képzés nagy népszerűségnek örvend, 2014-es felmérés szerint a hallgatók 100%-a elégedett volt ezzel, a végzett hallgatók többsége szakmai klubokban helyezkedett el ezzel a végzettséggel. Az egyetem széleskörű ipari és sportklubokkal fenntartott kapcsolataból az ezt a képzést választók is profitálhatnak (számos gyakorlati hely, híres vendég előadók stb.).

A hallgatók a football fejlesztés mellett tanulnak szociológiát, marketinget, pénzügyet és üzleti stratégiaalkotást is, így a sportág üzleti oldalát is mélyen megismerik. A kurzuslistát a következő táblázat mutatja (15. táblázat).

15. táblázat Football tanulmányok és üzlet BA kurzuslistája

1. év	2. év	3. év
Sportpénzügy	Alkalmazott football fejlesztés	A labdarúgás globalizációja
Football és társadalom	Sport kutatómódszertan	Üzleti stratégiák
Bevezetés a kutatásba és tanulási képességek	A football szociológiája	<i>Választási lehetőségek</i>
Szabadidő marketing	Sport működés-menedzsment	Alkalmazott sportpszichológia
Szervezeti viselkedés a sport iparágban	A sport közgazdaságtana	Üzleti menedzsment pénzügyi
A football fejlesztés alapelvei	<i>Választási lehetőségek</i>	Üzleti start-upok
	Football coaching	Napjaink sport ügyei
	Marketing, értékesítés, fogyasztók	Disszertáció (Sport)
	Pénzügyi értékelés	Football menedzsment
	Sport és jog	Integrált marketing kommunikáció és stratégia
	Sport pszichológia	Testnevelés
	Sport, nemek és szexualitás	Projekt (Sport)
		Sportfejlesztés

Forrás: <http://www.solent.ac.uk/courses/2016/undergraduate/football-studies-and-business-ba/course-details.aspx#tab2> alapján saját szerkesztés

A kurzusok között vannak elméleti órák, szemináriumok és külön oktatói órák (tutorial), mind csoportokban, mind egyénileg. Jelentések írása, esszék, csoportos prezentációk, terepmunka és írott vizsgák is a tanterv részei. A hallgatóknak lehetőségük van részt venni az Erasmus programban is, ennek keretében legalább 3 hónapot egy EU-partner intézményben tölteni. Solent virtuális tanulókörnyezetet is biztosít, így a tananyagok, oktatási jegyzetek, javasolt olvasmányok és más kurzus információk gyorsan elérhetőek online. Az egyetem kiváló erőforrásokat biztosít a tanuláshoz, az egész campuson lehet csatlakozni a könyvtárszolgáltatásokhoz, és számos hallgatói tér van laptopokkal, kifejezetten a hallgatók tanulását segítő.

A végzett hallgatók a következő pozíciókat tölthetik be a kapott végzettséggel: football fejlesztési szakember, football oktató, kereskedelmi vezető, klub adminisztrátor, oktató/kutató.

Kaland és szabadtéri sportmenedzsment BA

A Kaland és szabadtéri sportmenedzsment alapképzés kombinálja a kalandsportok menedzsmentjének gyakorlati elemeit alapvető üzleti menedzsment ismeretekkel, képességekkel. Ez a képzés azoknak szól, akik betekintést kívánnak nyerni a sportturizmus, a szabadidős vagy szabadtéri szórakoztatóipar világába. Az egyetem a képzéshez rendelkezik a megfelelő háttérfeltételekkel, számos vízisport edzés szerepel kínálatában, valamint korszerű sportlétesítmények szolgálják a hallgatók felkészülését, többek között egy első osztályú vízisport komplexum. A képzés értékes üzleti tudást közvetít, a pénzügyi ismeretektől kezdve az emberi erőforrás menedzsmentig. A képzés elején széleskörű ismereteket szereznek a hallgatók az iparágról, majd a második és harmadik évben szakodnak arra a területre, amelyen karriert szeretnének elérni. A második év vége előtt a hallgatóknak lehetőségük van rugalmas gyakorlóhelyet találni, ahol fejleszthetik képességeiket valós helyzetekben. Ez a gyakorlóhely külföldi is lehet, ami ideális opció azok számára, akik a tengerentúlon szeretnének dolgozni. Az órákat több mint 25 éves tapasztalattal rendelkező oktatók tartják, és nagyban építenek ipari partnerekkel való szoros kapcsolataikra. Ez azt is lehetővé teszi, hogy lépést tartsanak az iparág trendjeivel, ipari vendégelőadókat biztosítsanak, valamint hogy megkönnyítsék az iparág toborozási folyamatait.

Az egyetem nagymértékben ösztönzi a hallgatók vállalkozóvá válását, ebben segít a Southampton Solent Vállalkozó Központja támogatás, irodahely biztosítás, mentorálás formájában. SSU Nagy-Britanniában a top 20 egyetem között szerepel a végzetek start-up alapítási aránya alapján.

A képzés kurzuslistáját a következő táblázat tartalmazza (16. táblázat). A kurzusok oktatása előadások, szemináriumok, workshopok, valamint gyakorlati edzések formájában történik. A második évben szabadtéri terepgyakorlatot is teljesíteniük kell a hallgatóknak. A munkagyakorlat időtartama minimum hat hét (210 óra) a nyári időszakban. A választható gyakorlati helyek köre széles: nyári táborok az USA-ban, Kanadában és Európában, utazásszervezők (Neilson, Sunsail, Acorn Adventure, JB Ski), kalandtúra szervezők (Go Ape, PGL stb.). A végzéshez szükséges feltételek: gyakorlati vizsgák, írásbeli vizsgák, esszék, jelentések, prezentációk.

16. táblázat A Kaland és szabadtéri sportmenedzsment BA kurzuslistája

1. év	2. év	3. év
Tudományos és munkavállalási készségek	Kaland és szabadtéri rekreáció	Napjaink ügyei a kaland- és kültéri sportok iparágában
Rendezvényszervezés és biztonsági műveletek	Edzés környezetben	Üzleti stratégia
Pénzügyi tervezés és jelentés	Szolgáltatások menedzselése	<i>Választási lehetőségek</i>
Bevezetés a kalandiparba	Szabadtéri oktatás	Üzleti start-upok
Szabadidős marketing	A szabadidős szolgáltatás ipara – kutatómódszertan	Tanácsadási projekt
A szabadtéri edzés alapelvei	Munkaalapú szakmai tanulmányok	Kultúrközi menedzsment
		Disszertáció a szabadidős szolgáltatások iparának területéről
		Hatékony marketing kommunikáció
		Munkavállalói kapcsolatok
		Rendezvényszervezés értékelése
		Vendéglátás menedzsmentje
		Emberi erőforrás menedzsment
		A turizmus és utazás nemzetközi marketingje
		Irodalomalapú kutatás
		A szabadtéri edzés gyakorlata
		A kaland- és extrém sportok szociológiája
		Sportfejlesztés
		Sportturizmus

Forrás: <http://www.solent.ac.uk/courses/2016/undergraduate/adventure-and-outdoor-management/course-details.aspx#tab2> alapján saját szerkesztés

Számos elhelyezkedési lehetőség adódik ebben a gyorsan növekedő iparágban menedzsment területen: sportközpont menedzser/igazgató, nyaralás/túra szervezésének menedzselése, vállalat/szervezet kormányzása, eszközfejlesztés és –forgalmazás, illetve saját vállalkozás alapítása a szabadtéri sportok iparágában. Továbbá lehetőség van a tanulmányok folytatására az SSU Sport és fejlesztés MA szakán. Friss tanulmányok kimutatták, hogy a végzett hallgatók nagy része el tudott helyezkedni valamilyen, elsősorban szabadtéri sportokkal kapcsolatos sportközpont menedzsereként, senior instruktorként, valamint számos diplomás alapított sikeres vállalkozást.

Sport és testnevelés BA

A Sport és testnevelés BA gyakorlatorientált képzés, az oktató elméleti ismeretek gyakorlatba való átültetésének számos lehetőségét kínálja, fókuszra az edzésen és a testnevelésen van. Az edzési, coaching oldalt tekintve a képzés lehetőséget biztosít a nemzeti kormányzó testületek díjainak elnyerésére, valamint gyakorlati tapasztalatok szerzésére az egyetem helyi közösséggel ápolott jó, valamint kiterjedt ipari kapcsolatai révén. A képzés testnevelési részét nézve a hallgatók stabil alapot kapnak a testnevelés-orientált oktatás területén és fejleszhetik képességeiket gyakorlati tapasztalatok révén. A kurzuslistát a következő táblázat részletezi (17. táblázat).

17. táblázat A Sport és testnevelés BA kurzuslistája

1. év	2. év	3. év
A testnevelés alapjai	Gyermekek és fiatalok edzése	A testnevelés alkalmazott gyakorlata
Bevezetés a gyermekek sportfejlesztésébe	Testnevelés a gyakorlatban	Edzés az iskolákban
Bevezetés a testnevelésbe a gyakorlatban	Sportpszichológia	<i>Választási lehetőségek</i>
Bevezetés a kutatásba és tudományos ismeretek	Sport kutatómódszertan	Alkalmazott sportpszichológia
A coaching alapelvei	Készségek elsajátítása gyermekeknél	Coaching és közösségfejlesztés
Sport és társadalom	<i>Választási lehetőségek</i>	Napjaink sport ügyei
	Diéta és táplálkozás	Disszertáció (Sport)
	Rendezvényszervezés	Rendezvényszervezés értékelése
	Szabadtéri rekreáció és kaland sportok	Sport és globalizáció
	Sport szociológia	Fizikai műveltség
	Sport coaching és fejlesztés	Projekt (Sport)
	Sportpolitika	Extrém sportok szociológiája
		Sportfejlesztés
		Sport turizmus
		Táplálkozás és sportteljesítmény

Forrás: <http://www.solent.ac.uk/courses/2016/undergraduate/sport-and-physical-education-ba/course-details.aspx#tab2>

Az oktatás előadások, szemináriumok, gyakorlati feladatok mentén történik. SSU az egyik kulcsszereplő a lokális térség testnevelésének ösztönzésében, csatlakozott a Hampshire Testnevelési és Iskolai Sport Partnerséghez, valamint az egyetem működteti a Southampton Városi Tanács Sportfejlesztési Egységét is. Mindezek által számos munka-alapú lehetőséget

tud biztosítani a képzés során. A hallgatók gyakorlatot teljesítenek iskolákban, valamint lehetőségük van helyi sport klubokban vagy iskola utáni szabadidős tevékenységekkel foglalkozó szervezeteknél edzői posztban tapasztalatot szerezni. A végzéshez szükséges egy írásos és egy gyakorlati vizsga teljesítése.

A végzettek elhelyezkedhetnek testnevelő tanárként, vagy folytathatják tanulmányaikat mesterszakon. Emellett munkát találhatnak coaching területen, szabadidősportok menedzementje és a szolgáltatóipar területén. Az egyetem tudja segíteni a hallgatók elhelyezkedését, az oktatási szektorban és a sport területén is, kiépült kapcsolathálózatának köszönhetően.

Sport coaching és fejlesztés BA

A Sport coaching és fejlesztés alapképzés a sport, coaching, sportfejlesztés és sportoktatás területéhez szükséges tudással és képességekkel ruházza fel a hallgatókat. A képzés során a hallgatók betekintést nyernek a coaching elméletébe, szociológiába, menedzsmentbe, politikatudományokba, sportfejlesztés és sportoktatás témaköreibe, és foglalkoznak szolgáltatáshoz és működtetéshez kapcsolódó, valamint társadalmi ügyekkel, felkészítve őket stratégiai szerepek betöltésére a brit sport jövőjében.

Southampton széleskörű sport- és oktatási infrastruktúrájával való kapcsolat számos lehetőséget biztosít a hallgatóknak edzői és önkéntes tevékenységek végzésére – beleértve a saját közösségi coaching projekteket. Arra is lehetőség adódik, hogy a hallgatók munkavállalóként bekerüljenek az elit sportolók akadémiájára az SSU-n. Az alábbi táblázat ismerteti a képzés tantárgyait (18. táblázat).

18. táblázat A Sport coaching és fejlesztés BA kurzuslistája

1. év	2. év	3. év
Coaching és önkéntesség sportfejlesztés területen	Gyermekek és fiatalok edzése	Coaching és közösségfejlesztés
Bevezetés a kutatásba és tudományos képességek	A sportfejlesztés stratégiája és gyakorlata	Stratégiai sportfejlesztés
Bevezetés a sportmenedzsmentbe	Sport-kutatásmódszertan	<i>Választási lehetőségek</i>
A coaching alapelvei	Sport szociológia	Haladó sport masszázs
A sportfejlesztés alapelvei	Coaching és sportfejlesztés	Alkalmazott sport pszichológia
Sport és társadalom	<i>Választási lehetőségek</i> Diéta és táplálkozás Rendezvény szervezés	Üzleti start-upok Napjaink sport ügyei Disszertáció (Sport)

Rendezvény szponzorálása	Rendezvényszervezés értékelése
Idősebb felnőttek testnevelési gyakorlatai	Fogyatékkal élők edzési programjai
Szabadtéri rekreáció és kaland sportok	Sport és globalizáció
Sportpszichológia	Versenysport edzése
Sport, nemek és szexualitás	Testnevelés
Sport masszázs	Projekt (Sport)
	Extrém sportok szociológiája
	Sport kondicionálás
	Táplálkozás és sportteljesítmény

Forrás: <http://www.solent.ac.uk/courses/2016/undergraduate/sport-coaching-and-development-ba/course-details.aspx#tab2> alapján saját szerkesztés

Az oktatás hagyományos előadások és szemináriumok formájában történik, továbbá felügyelt önkéntes gyakorlatok, edzések és hallgató-vezérelt közösségi kezdeményezések is szerves részét képezik a szaknak. Nagy hangsúlyt fektetnek tehát a gyakorlat részére, a hallgatók önkéntesség vagy gyakorlati helyeken munkavégzés formájában gyakorlati tapasztalatot szereznek. A gyakorlati helyek megtalálásában nagy segítséget tud nyújtani az SSU, sport klubokkal és egyéb sportszervezetekkel ápoló kiváló kapcsolatainak köszönhetően. Továbbá amennyiben a hallgató általános iskolában vagy középiskolában testnevelő tanárként képzei el karrierjét, helyi iskolákban is lehetőség van gyakorlatot teljesíteni. A Coaching Innovációs Program (CIP) is biztosít lehetőséget a hallgatóknak, hogy közösségi munkát vállaljanak a „coaching a társadalom átalakításáért” c. projektben, ahol együtt dolgozhatnak az ipar szakembereivel. A képzés elvégzéséhez a hallgatóknak írásbeli vizsgákat, gyakorlati prezentációkat, rövid esszéket, gyakorlati feladatokat kell teljesíteniük, valamint disszertációt kell írniuk. Az egyetem lehetőséget biztosít sport coachinggal kapcsolatos konferenciákon való részvételre, ahol minden hallgató bemutatja közösségi coaching projektjét.

Az itt végzett hallgatók elhelyezkedési lehetőségei jónak mondhatók, különböző sporttal kapcsolatos szervezeteknél találhatnak munkahelyet, beleértve az edzés, oktatás, sportfejlesztés és adminisztráció, sportközpont menedzsment területeit. Ezekben a területeken a diplomások lehetőséget kapnak a sportedzéseket formálni és fejleszteni. Az egyetem saját vállalkozás alapítására is ösztönöz, az egyetem üzleti és vállalkozó csapata támogatást nyújt az elinduláshoz.

3.11 Európai képzési kínálat összegzése

A vizsgált tíz sporttudományi képzést kínáló intézmény elemzése alapján kiemelhető néhány karakterisztika, a következőkben ezt összegzem. Az 19. táblázat szemlélteti, hogy mely egyetemeken mely képzéseket vizsgáltam kutatásom során.

19. táblázat A vizsgált európai képzési kínálat összegzése

Ország	Felsőoktatási intézmény	Vizsgált képzés
Svájc	Glion Institute of Higher Education	Rendezvény, sport és szórakoztatóipar menedzsment bachelor képzés
Hollandia	Hogeschool van Amsterdam	Nemzetközi sport, menedzsment és üzlet bachelor képzés A fizioterápia európai iskolája bachelor képzés
Monaco	International University of Monaco	Sport üzleti menedzsment mesterképzés Fenntartható béke a Sporton keresztül mesterszak
Olaszország	Libera Università di Bolzano	Turizmus, sport és rendezvényszervezés menedzsment bachelor képzés
Németország	German Sport University	Sportmenedzsment és sportkommunikáció BA Sport és teljesítmény BSc
Dánia	University of Copenhagen	Sport, kaland és testmozgás BA Testnevelés BSc
Írország	University College Dublin	Sportmenedzsment BSc Egészség és teljesítmény tudománya BSc
Spanyolország	University of Valencia	Táplálkozás és diétetika BSc Testmozgás és sporttudomány alapképzés
Egyesült Királyság	Birkbeck University of London	Sport menedzsment Msc Football tanulmányok BA Football tanulmányok és üzlet BA
Egyesült Királyság	Southampton Solent University	Kaland és szabadtéri sportmenedzsment BA Sport és testnevelés BA Sport coaching és fejlesztés BA

Forrás: Saját szerkesztés

Nagyon gazdag képzési kínálattal találkozhatunk a vizsgált európai egyetemeken, nem kifejezetten sport irányultságú egyetemeken is. A hagyományos testnevelési képzések mellett megtalálhatók nagy arányban a sport üzleti oldalára fókuszáló képzések is. Széles a paletta, emellett nagyon specifikus képzések is találhatók, amelyek egy-egy sportágat állítanak a középpontba, ilyen pl. a Football tanulmányok képzés.

Kiemelendő továbbá a gyakorlatorientáltság. Nyilván az jogszabályi szinten szabályozva van, hogy mekkora az elméleti és gyakorlati órák száma, viszont nem egy egyetem esetében találkozhatunk azzal a jelenséggel, hogy a szakmai gyakorlatokon nagyon nagy a hangsúly. Több egyetem esetében egy három éves képzés során nem csak a harmadik év végén kell a hallgatóknak szakmai gyakorlatot teljesíteniük, hanem már a második év végén is, sőt van olyan egyetem, ahol minden évben elvárt egy több hetes gyakorlat elvégzése (évről évre növekszik ebben az esetben a hetek száma).

A legtöbb általam vizsgált felsőoktatási intézmény büszke széleskörű, szoros ipari kapcsolataira. Igyekeznek minél több ipari kapcsolatot kialakítani és azt ápolni, így nagyban tudnak segíteni hallgatóiknak a végzés utáni elhelyezkedésben a munkaerőpiacon. Már a képzés során igyekeznek lehetőséget biztosítani a hallgatóknak vállalatokkal való kapcsolatépítésre. Ennek egyik eszköze, hogy rendezvényekre, valamint előadásokra vendégelőadóként meghívják a különböző sportszervezetek, ipari szféra képviselőit, továbbá számos tereplátogatást szerveznek meg a releváns szervezetekhez. A már említett szakmai gyakorlatok is e célt szolgálják. A végzést követő elhelyezkedési arány a szakterületen a legtöbb vizsgált egyetemenél igen magas.

Amit még kiemelnék, az a korszerű, jól felszerelt infrastruktúra. Elterjedt a campusz struktúra, ami hazánkban nem túlzottan jellemző. Külföldön viszont nagy kultúrája van, egy területen található a modern sportszarnokok, sportpályák. Emellett modern fitness központok és rehabilitációs központok is segítik a sportolók egészségének megőrzését, karbantartását, illetve utóbbi az esetleges sportsérülések gyors és hatékony kezelését.

Az egyetemek fontosnak tartják egyetemi bajnokságok rendezését is a sportot népszerűsítendő, nagy kultusza van ennek. Jellemző továbbá, hogy egyetemi grantekkel támogatják a fiatal sportolókat, ami jelent egyrészt pénzügyi támogatást, valamint rugalmasabb tantárgyi struktúrát, és számos egyéb előnyt is.

4 Európai képzési módszerek

Jelen fejezetben ismertetjük a sporttudományi és ahhoz tematikusan kapcsolódó képzések során alkalmazott módszertanok jellemzőit. Bemutatjuk, milyen bemeneti és kimeneti követelményeket kell teljesíteni, tehát milyen feltételeknek kell megfelelni az adott képzésre való bejutáshoz, illetve a képzés elvégzéséhez. Továbbá megvizsgáljuk, hogy a képzések során milyen módszertani sajátosságok figyelhetők meg Európában annak érdekében, hogy a tapasztalatok esetlegesen adaptálhatóak legyenek a hazai sporttudományi oktatásban.

4.1 Sport, menedzsment és üzlet bachelor képzés

A Sport, menedzsment és üzlet bachelor képzés vizsgálata a hollandiai Hogeschool van Amsterdam követelményei alapján történik. A képzés felvételi követelményei a következők: középfokú érettségi matematikából, illetve előnyt jelent közgazdaságtanból. Az érettségi lehet nemzetközi érettségi, vagy brit, német, francia vagy holland érettségi. Minden jelentkezőnek teljesítenie kell egy fizikai tesztet, írnia kell egy motivációs levelet, illetve felvételi interjún kell részt vennie. A jelentkezőnek továbbá kiváló kommunikációs képességgel kell rendelkeznie angol nyelvből (mind szóban, mind írásban). Amennyiben a jelentkező anyanyelve nem az angol, vagy nem egy olyan holland intézményben tanult, ahol az angol az intézmény oktatási nyelve, bizonyítania kell angol tudását egy internet-alapú teszttel.

A Sport, menedzsment és üzlet bachelor képzés során a hallgató maga alakíthatja oktatását a programon belül. Ez azt jelenti, hogy a második és a harmadik év során kaphat krediteket, amennyiben részt vesz olyan kurzuson, vagy rendezvényen, amely hétvégi önkéntességen alapul egy nemzetközi sport rendezvényen. A négy év során azt is kiválaszthatja a diák, hogy hol szeretné nemzetközi szakmai gyakorlatát eltölteni. A negyedik évben választják ki, mire specializálódnak (ez az ún. minor), vagy lehetőség van arra is, hogy tanulmányaik egy részét egy partner intézményben folytassák (mint pl. Ohio-i Egyetem, vagy Coventry Egyetem).

Minden évben a képzés során lehetőség nyílik a menedzsment elméletének alkalmazására a sport szektorban. A tanterv tartalmaz esemény menedzsmentet, interkulturális kommunikációt, médiát, intézményi menedzsmentet és értékesítést. Karrierépítési lehetőségeket is nyújt a képzés a szakmai gyakorlatok révén, ahol nemzetközi tapasztalatokra tehet szert a hallgató.

A hallgatók terhelése megközelítőleg heti 40 óra. A tanév legelején az oktatók ismertetik mind a tananyag tartalmára, mind a módszerekre vonatkozó követelményeiket. Később a követelmények növekednek és egyre nagyobb függetlenséget várnak el a hallgatóktól. Évente 42 hétig tart az oktatás, a heti 40 órába beletartozik legalább 20 kontaktóra (workshopok, gyakorlati feladatok). A fennmaradó óraszám projektekre, kutatásokra, feladatokra és felkészülésre (órákra, vizsgákra) fordítandó.

A négy év alatt 240 tanulmányi kreditet kell megszerezni, ami 60 kreditet jelent évente. Az első évben legalább 50 kreditet, a második év végéig összesen legalább 110 kreditet kell összegyűjteni a következő év elkezdéséhez. Ennek hiányában nem folytatható a tanulmányi program, illetve az edző javasolhat egy másik, megfelelőbb tanulmányi programot.

Minden tanévnek van egy központi témája. Az első évben minden az orientációról és esemény menedzsmentről szól. A második év a tervezésre és a projekt menedzsmentre koncentrál. A harmadik év témája a vállalkozás és stratégiai menedzsment, az utolsó, negyedik évé pedig a specializáció és egy kutatási projekt elvégzése.

Az első évben tehát az orientáció és az esemény menedzsment a fő téma. Ebben az évben a sportgyakorlatokat bizonyos menedzsment képességek oktatásának eszközeként használják, és biztosítják a sport iránti szenvedélyt és, hogy a hallgatóknak meglegyen a tudása minden sportágról. A sportolási tevékenység lefedi a csapatsportokat, ütő sportokat, a ritmikus sportokat, valamint a küzdősportokat. A menedzsment oktatás magában foglalja a következő tárgyakat: Nemzetközi Sport Struktúrák, Bevezetés a menedzsmentbe és szervezésbe, Marketing, Pénzügy, Üzleti terv írás, Interkulturális kommunikáció, Kutatás.

Az első évben a hallgatók két egyhetes nemzetközi terepgyakorlatra mennek Londonba és Svájcba. Meglátogatják többek között a stadionokat, sport kereskedelmi szervezeteket, az Olimpiai Bizottság központi épületét, oktatást kapnak többek között a brit olimpiai futballcsapattól, a Nemzetközi Evezős Szövetségtől és a Nemzetközi Hockey Egyesülettől. A teljes tanulmányi idő alatt a hallgatóknak segít egy edző, aki támogatja a tanulmányi programokat és segít a személyes és szakmai fejlődésben.

A második évben, amely a tervezés és a projektmenedzsment éve, a sporttevékenységek a következő területeket fedik le: ritmikus sportok, gimnasztika, fitnessz, atlétika. A menedzsment oktatása a következő tárgyra terjed ki: Sport politika, Sport és társadalom, Emberi erőforrás menedzsment, Marketing, Sport média, Pénzügy, Interkulturális kommunikáció, Kutatás. A második évben a hallgatók egy tíz hetes nemzetközi szakmai gyakorlatra mennek. A gyakorlat alatt egy projekt menedzsment feladatot kell elvégezniük a sport iparon belül. Ez egy operatív szerepkör, egy projektet kell kivitelezni a szervezet számára,

pl. egy kisebb esemény lebonyolítása nemzetközi sportesemények részeként vagy egy vállalati sportnap megszervezése, közösségi média létrehozása egy rekreációs vállalat számára több résztvevő vonzása céljából, sportakadémián segíteni az edzési programokban stb.

A harmadik év során már nincs több sport gyakorlat, az oktatás teljesen a menedzsment és üzleti tárgyra, valamint gyakorlati tapasztalatok szerzésére helyezi a hangsúlyt. Az év során a hallgatók vállalkozóként saját vállalkozásukat vezetik két perióduson keresztül. További menedzsment tárgyaik az év során: Sport média, Marketing, Pénzügy, Értékesítés, Szervezés és számvitel, Sport politika, Intézmény és esemény menedzsment, Stratégiai Menedzsment. A harmadik évben egy 18 hetes nemzetközi teljes munkaidős szakmai gyakorlatot kell teljesíteni. Ennek tárgya egy stratégiai elemzés végrehajtása és ajánlások megfogalmazása az adott szervezet számára (terv készítése nemzetközi csereprogramok kialakítására egy sport akadémiában, kutatási tevékenység végzése a döntéshozatali eljárás támogatására szponzortevékenység esetén, marketing terv készítése, fejlesztési javaslatok megfogalmazása stb.)

A negyedik évben egy meghatározott területre specializálódnak a hallgatók, 30 kredit értékben kell választaniuk egy minort. Ez történhet az egyetemen belül, vagy külföldön, partner egyetemeken is. A Sport fejlesztés minor a társadalmi kihívások megismerését célozza a sporton keresztül nemzeti és nemzetközi kontextusban. A minor célja az emberek bevonása, képessé tétele és közösségek építése fenntartható sport programokon keresztül. A Versenysport minor a versenysport világának menedzsment aspektusaira fókuszál, a kiválóságra törekszik. A negyedik év második felében a hallgatók teljesítik a végső, 20 hetes szakmai gyakorlatot. A gyakorlat során egy kutatási projektet kell vezetni egy szervezetben egy specifikus probléma megoldására, amely lehet egy specifikus vállalati probléma, egy iparágon belüli probléma, egy országspecifikus probléma.

Szakmai gyakorlatot tehát a második, harmadik és negyedik évben is teljesíteni kell. A hallgatók maguk választják meg, melyik országban kívánják a gyakorlatot teljesíteni, a következő országok voltak eddig a leggyakoribbak: Vietnám, USA, Franciaország, Németország, Egyesült Arab Emírátságok, Oroszország, Csehország, Egyesült Királyság, Dél-Afrikai Köztársaság. Az egyetem úgy gondolja, hogy a hallgatóknak magunkak is kell keresni szakmai gyakorlati helyet, ez is fontos részét képezi szakmai fejlődésüknek.

Sport menedzsment alapképzés szerepel az ír University College Dublin kínálatában is, a következőkben e képzés részleteit nézzük meg. A képzésre felvettek száma limitált, így minél magasabb eredmények szükséges a felvételihez az érettségi tárgyakból, különösen matematikából, angol nyelvből, ír nyelvből, egy harmadik nyelvből, valamint két további

releváns tárgyból. Az előbb említett hat tantárgy közül legalább kettőnek HC3-as szintűnek kell lennie. A képzés követelményei tartalmazzák zárthelyi dolgozatok és szemeszter végi vizsgák teljesítése mellett kutatási tanulmányok elkészítését, valamint prezentációk tartását. Mindezek mellett egy tíz hetes szakmai gyakorlat teljesítése is feltétele a végzésnek, a második év végét követő nyári időszakban. A gyakorlatot a képzés országában, de külföldön is elvégezhetik a hallgatók. Ez kiváló gyakorlati tapasztalatot ad a hallgatóknak és növeli a végzés utáni elhelyezkedés esélyeit. A képzés elvégzéséhez szakdolgozat írása is kötelező.

4.2 Fizioterápia bachelor képzés

A fizioterápia európai iskolája bachelor képzést a hollandiai Hogeschool van Amsterdam képzési kínálatának része. Három éves képzés, heti 53 óra tanulással, megközelítőleg 24 kontakt órával és 48 hét szakmai gyakorlattal. A képzésre jelentkező külföldi hallgatóknak a felvételhez szükséges a holland követelményeknek megfelelő szintű oktatási előképzettség, valamint az angol nyelv meghatározott szinten történő ismerete. Mivel a képzésre jellemző a túljelentkezés, ezért egy decentralizált kiválasztási folyamat alkalmazásával működik a szelekció, ami azt jelenti, hogy a jelentkezés leadása után a potenciális hallgatókat behívják egy szelekciós napra.

A hallgatók terhelése tanévenként 48 hét (kurzusok vagy szakmai gyakorlatok), mind a három év során 53 óra hetente, ebből kb. 18 kontaktóra (előadások, gyakorlatok). A fennmaradó óraszám felkészülésre és kutatási projektekre fordítandó. Az első évben minimum 50 kreditet teljesíteni kell a tanulmányok folytatásához.

Az első év során 80 kreditet kell teljesíteni. A hallgatóknak a nyári időszakot is beleértve egy év alatt teljesíteniük kell minden felvett kurzusukat. Az első év fő célja, hogy a program és a szakma jó benyomást keltsen a hallgatókra, amely a nyáron egy klinikai szakmai gyakorlattal zárul.

A második év során is 80 kreditet kell teljesíteni a kurzuslistából. A tanítási és vizsgáztatási módszer hasonló az első évhez, de a hallgatók nagyobb önállóságát követelik meg. A második év során a hallgatóknak csoportokban nagy kutatási projekteket kell végrehajtaniuk, emellett elméleti és gyakorlati jellegű kurzusokat kell teljesíteniük, amelyek mélyebb tudást tesznek elérhetővé. Az év végi gyakorlat segíti a hallgatókat abban, hogy elméleti tudásukat megerősítsék és átültessék a gyakorlatba.

A harmadik év alatt szintén 80 kredit teljesítése vár a hallgatókra. Ekkor a diákoknak teljesíteniük kell egy minort, egy szakmai feladatot és a végső szakmai gyakorlatukat, még

érdekesebb speciális kurzusokkal vegyítve. Meghatározott heteken, a hallgatók közösségi munkát végeznek Amszterdam városában, idős embereket vagy más rászorulókat segítenek. Fejlődő országokban végzett önkéntes munka, vagy helyi sport kluboknak való segítség is része a képzés speciális programjainak.

A fizioterápia képzés során elméleti tárgyak és gyakorlati képességek kombinációjának oktatása folyik már a kezdetektől. A képzés minden éve egy elméleti oktatással kezdődik, és szakmai gyakorlat során szerzett gyakorlati tapasztalatokkal végződik. A szakmai gyakorlat a legnagyobb kihívást jelentő szakasza az oktatásnak. A gyakorlat során a tudás, a képességek alkalmazásra kerülnek valódi páciensekkel.

4.3 Rendezvény, sport és szórakoztatóipar menedzsment bachelor képzés

A Rendezvény, sport és szórakoztatóipar menedzsment alapképzés a svájci Glion Institute of Higher Education képzési kínálatának része. Ahhoz, hogy a hallgatók felvételt nyerjenek a Rendezvény, sport és szórakoztatóipar menedzsment szakra, a következő kritériumoknak kell megfelelniük:

- a jelentkezőnek be kell töltenie 18. életévét
- akkreditált középiskolai bizonyítvánnyal kell rendelkeznie
- 12 sikeresen elvégzett tanév
- angol nyelvtudás.

A mesterszakra való felvételhez pedig a következő feltételeknek kell megfelelni:

- a jelentkezőnek minimum 21 évesnek kell lennie
- akkreditált felsőoktatási diplomával kell rendelkezni (3 éves bachelor képzés elvégzése)
- ideális, ha a jelentkező legalább 2 év munkatapasztalattal rendelkezik
- angol nyelvtudás.

A jelentkezéshez le kell tölteni a jelentkezési lapot és kézzel vagy számítógéppel ki kell tölteni, és csatolni hozzá a következő dokumentumokat: önéletrajz, motivációs levél (ún. study-plan, amiben arra kell kiértetni, miért szeretne a hallgató az egyetemen tanulni), post-study plant (ahol arról kell a jelentkezőnek írnia, hogy mik a tervei a Glion-i képzés befejeztével), egy ajánlólevelet, valamint egy nyilatkozatot arról, hogy a jelentkező anyagi háttere lehetővé teszi a tandíj fizetését. Online jelentkezés esetén mindezt még kiegészíti egy angol nyelvvizsga bizonyítvány (külföldi hallgató esetén), egy banki garancialevél (nem EU-s hallgató esetén),

valamint egy egészségügyi jelentés (amely a jelentkező fizikai és mentális állapotáról ad számot, pl. tanulási nehézségek, kötelező diéta stb.).

A jelentkezés leadása után egy felvételi elbeszélgetésre kerül sor, ahol lehetőség nyílik a jelentkezők megismerésére. A beszélgetés történhet személyesen, illetve online, pl. Skype segítségével is.

A képzés elvégzéséhez a megadott kurzuslistában lévő tantárgyakat kell teljesíteni, összesen 120 kreditet, valamint meg kell felelni a haladás követelményeinek. A hallgatóknak ugyanis a harmadik és negyedik szemeszterben van olyan tárgyuk, amelynek teljesítése elengedhetetlen a következő félév tárgyainak felvételéhez. Kimeneti követelmény továbbá a szakmai gyakorlat elvégzése. Fontos továbbá a végzéshez a teljes tandíj kifizetése.

4.4 Turizmus, sport és eseménymenedzsment bachelor képzés

A Turizmus, sport és eseménymenedzsment képzést először az olaszországi Libera Università di Bolzano követelményei alapján elemzem. A szakra való felvételhez a következő követelményeknek kell megfelelni:

- öt éves középiskolai végzettség (A-szint vagy azzal egyenértékű), vagy
- négy éves középiskolai végzettség + egyéves kiegészítő képzés, vagy
- egyetemi diploma, vagy
- ezekkel egyenértékű végzettség.

Amennyiben a jelentkező külföldi, a felvételhez az olasz középiskolai végzettséggel egyenértékű végzettségre, valamint 12 elvégzett tanévre van szüksége. Amennyiben a jelentkező kevesebb, mint 12 év alatt szerezte meg végzettségét, akkor a minisztérium rendelkezéseit kell alkalmazni. Amennyiben a jelentkező saját országában az egyetemre való jelentkezéshez szükséges tesztet írni, a jelentkezőnek bizonyítania kell, hogy a tesztje sikeres volt. Az Oktatási Minisztérium speciális felvételi követelményeket támaszt bizonyos végzettségek esetén (mint pl. amerikai középiskolai végzettség, görög, brit érettségik).

Nyelvi követelmények: a hallgatóknak három nyelvből jó vagy kiváló tudással kell rendelkezniük (a Közös Európai Referenciakeret alapján). Két nyelvből legalább B2-es szint elvárt, a harmadik nyelv pedig minimum A0, egy év elvégzése után B1, a végzéshez pedig a harmadik nyelvből is minimum B2 szint szükséges. Azoknak a hallgatóknak, akik a harmadik nyelvből kezdő szinten állnak, az Idegennyelvi Központ intenzív kurzusokat szervez

augusztusban és szeptemberben. Amennyiben nem EU-állampolgár a jelentkező, olasz nyelvtesztet is teljesítenie kell Bolzano-ban szeptember elején.

A University of Bedfordshire¹⁷ képzési kínálatában is szerepel számos Turizmus, sport és eseménymenedzsment képzés, mesterképzési szakon.

Az egyesült királyságbéli hallgatóknak a felvételhez 280 pontot kell elérniük az UCAS tariff rendszer alapján, valamint két tárgyból magas eredmény szükséges (A szint), sport tudományokból, természettudományokból vagy pszichológiából. Egyéb országokból jelentkezőknek az érettségi bizonyítvány bemutatása mellett bizonyítaniuk kell angol nyelvtudásukat is.

A képzés a probléma-megoldásra és döntéshozatalra fekteti a hangsúlyt, célja, hogy a hallgatók elsajátítsák a kritikai gondolkodást, és elemzői kreativitást. Előadások, szemináriumok és különórák (tutorials) formájában történik az oktatás, a hallgatók sok időt töltenek kis csoportos foglalkozásokon, mint pl. esetpéldák megvitatása, szimulációs gyakorlatok, értékelések előkészítése, prezentációs munkák elkészítése. A tanuló és oktató módszerek megközelítése az ún. kevert tanulás (blended learning). Ez pedagógiai megközelítések kombinációját jelenti, beleértve a technológiát, akció tanulást és független tanulást. Nagy mennyiségű tananyagot tesznek közzé online formában az ún. BREO virtuális tanuló környezetben.

Az értékelési módszerek közül található csoportos és egyéni értékelések, melyek magukban foglalnak egyéni esszéket, jelentéseket, prezentációkat és vizsgákat, valamint csoportos jelentéseket és prezentációkat.

4.5 German Sport University alapképzései (Sportmenedzsment és sportkommunikáció, Sport és egészség – megelőzés és kezelés, Sport és teljesítmény, Sport, kaland és mozgás, valamint Sportújságírás)

A German Sport University valamennyi képzésére a felvételizőknek a következő dokumentumokat kell benyújtaniuk:

- érettségi bizonyítvány,
- a fizikai teszt sikerességét igazoló dokumentum (csak az alapképzésre és a tanítóképzésre jelentkező hallgatóknak),

---

¹⁷ <http://www.beds.ac.uk/>

- fizetőképességet igazoló dokumentum (bizonyítani kell, hogy a hallgató képes tanulmányait finanszírozni),
- külföldi jelentkező esetén német nyelvvizsga bizonyítvány,

A fizikai teszten a jelentkezőknek bizonyítaniuk kell alkalmasságukat a sporttudományok területén folytatandó tanulmányaikhoz. A teszt maga a különböző motorikus funkciókat vizsgálja és három évig érvényes. A fizikai teszt a következő területeken történik: atlétika, gimnasztika, úszás, csapat sportok és ütősportok. A jelentkezők összesen 20 tesztfeladaton esnek át. A teszt sikerességéhez a 20-ból legalább 19 feladatot sikeresen abszolválnia kell.

A German Sport University öt alapképzés szerkezete és tartalma szorosan összefonódik. Az alapképzések időtartama 6 szemeszter, a megszerzendő kreditek száma 180. Az alapképzések szerkezete megegyezik, azonban tartalmában jelentősen eltérnek. Minden tanulmányi időszak hét modulra oszlik. A modulok tartalmaznak különböző kurzusokat, amelyek tematikusan kapcsolódnak a szakhoz, és amelyek több szakhoz is kötődnek. Az alap tantárgyak a sporttudományokba történő elméleti bevezetést és gyakorlati tartalmat is magukban foglalnak. A kulcsképesítés tantárgyai a tanulmány blokkok mellett szakmailag releváns tapasztalatot is nyújtanak. Ez a struktúra biztosítja, hogy a tanulmányok során elsajátított képességeket és tudást hatékonyan alkalmazzák a gyakorlatban is. A szakmaorientált tanulmányok blokkon belül speciális karrierorientált gyakorlati tapasztalatokra tehet szert a hallgató, amelyet a következő, szakmai specializálódás blokkban mélyíthet el. A modulok elvégzése mellett a hallgató végzéséhez szükséges, hogy szakmai gyakorlatot teljesítsen, amely a legtöbb alapképzés esetében 6 hétig tart, továbbá 3 hónap áll rendelkezésére, hogy megírja tudományos disszertációját. Minden modul teljesítése modulvizsgával zárul.

A képzés módszertanára az jellemző, hogy az előadások és szemináriumok klasszikus formái mellett egyéb oktató módszereket is bevetnek, mint pl. esettanulmányok, gyakorlatok, vállalkozási játékok és projektmunkák. A kurzusok tartalma és módszere a sportmenedzserképzés nemzetközi standardjait követi.

4.6 Sport menedzsment MSc

Ezt a mesterképzés számos európai felsőoktatási intézmény képzési kínálatában szerepel. Először az International University of Monaco követelményei alapján elemzem a vizsgált szakot. Az International University of Monaco-n erre a mesterképzésre az nyerhet felvételt, aki bizonyítja angol nyelvtudását, valamint rendelkezik 3 vagy 4 évnyi egyetemi tanulmányokkal (alapképzési szakon). Emellett ki kell tölteni egy jelentkezési lapot rövid és hosszabb kérdésekre válaszolva. Két ajánlást kell benyújtani, az ajánlás származhat korábbi oktatóktól, vagy munkáltatótól is, akik képesek igazolni a jelentkező alkalmasságát. Továbbá a felvételhez szükséges bemutatni a korábbi tanulmányokat igazoló dokumentumokat, valamint egy friss önéletrajzot. A jelentkezési díj 100 euro.

A képzés 16 hónapig tart. A hallgatóknak, ahhoz, hogy elvégezzék a képzést, szakmai gyakorlatot kell teljesíteniük, szakdolgozatot/kutatási értekezést kell írniuk, vagy egy alkalmazott kutatási projektben kell részt venniük. A szakmai gyakorlat hat hónapig tart, amely során a hallgatóknak lehetőségük van tapasztalatokat szerezni nem-kormányzati, kormányzati, vagy nemzetközi magánszervezeteknél. A szakmai gyakorlat helyett egy másik alternatíva, hogy a hallgatók egy kutatási értekezést készítenek egy olyan témában, amely a hallgató, vagy a program partnerének érdeklődési körébe tartozik. Az alkalmazott kutatási projekt pedig azt jelenti, hogy egy szervezet által felvetett speciális igényre kell adni egy specifikus választ, megoldási javaslatot.

A képzési módszerek fontos része a munkaerőpiacra való tudatos felkészítés. A hallgatók rendelkezésére állnak olyan kurzusok, ahol szakmai beszélgetések folynak szakemberekkel, valamint személyes branding építési stratégiák oktatására helyezik a hangsúlyt az oktatók, álláskeresői terveket készíttetnek, majd segítenek kapcsolatokat kiépíteni az üzleti világban. Utóbbi eszköze pl. vendégoktatók meghívása, információs interjúk szervezése, valamint maga a szakmai gyakorlat illetve alkalmazott kutatási projekt is. A kurzusok oktatása kis létszámban történik. Az oktatási módszereket tekintve jellemző, hogy nagy hangsúlyt fektetnek az esettanulmány elemzésre és vezetői workshopok szervezésére a tanóra keretein belül.

A Birkbeck University of London Sport menedzsment mesterképzéséhez a következő felvételi követelményeknek kell megfelelni: bármilyen témakörben legalább egy másodosztályú diploma brit egyetemről, vagy ezzel egyenértékű nem brit egyetemről. A szakmai és egyéb képességeket egy az Egyetem által készített írásbeli vizsgán bizonyíthatják a jelentkezők. A szakmában releváns tapasztalatok, ajánlások, referenciák előnyt jelentenek a

jelentkezők számára. A képzés elvégzéséhez a hallgatóknak vizsgákat kell tenniük, továbbá írniuk kell egy 12 000 szavas disszertációt. Minden modult előadások és szemináriumok formájában oktatnak. A hallgatóknak be kell lépniük a Moodle rendszerébe, ez az egyetem online oktatási forrása, ahol minden információ és tananyag megtalálható a kurzusokkal kapcsolatban. Néhány előadás magában foglal vendégoktatók, valamint egyéb szakértők prezentációit is. A jogi szakma képviselői, labdarúgó klubok képviselői és a szabályozó hatóságok képviselői is a vendégoktatók között szerepelnek. Mindezek révén igyekeznek közelebb hozni az oktatást a valós élethez, és kiváló lehetőség ez a hallgatók számára kapcsolatok építésére is.

A Royal Docks Business School¹⁸ is kínál Sport menedzsment mesterképzést. Itt a következő felvételi követelményeknek kell megfelelnie a jelentkezőknek: szakmai képességek (vagy üzlettel vagy sporttal kapcsolatos végzettség alapszakon). Az érettségi tárgyakból matematikából és angolból kell magas eredménnyel rendelkezni. Az angol nyelvtudást külön ki is emelik, mind írásban, mind szóban magas szinten kell ismerni a nyelvet. Az egyetem meghatároz speciális felvételi követelményeket is a nemzetközi hallgatók számára, országoként specifikálva. A nem brit jelentkezők az egyetemi honlapon anyaországukat kijelölve megtalálhatják a speciális követelmények listáját.

A képzés nem korlátozódik csupán az előadói termekre és szemináriumi szobákra, bár a hallgatók ott is meghatározó időt töltenek. Az órákat olyan szakértők tartják, akik a versenysportágazatban dolgoznak, így a hallgatók betekintést nyerhetnek a valós világ tapasztalataiba sport menedzsment területen. Az oktatói terek kiterjednek számos sportközpontra is, mint pl. Wimbledon, Copper Boks, vagy az Olimpiai Park közelében lévő London Aquatics Centre-re.

A kurzusokon vendég előadók is nagy számban fordulnak elő, olyan szakértők, mint pl. a krikett szervezet vezérigazgatója és más neves szakemberek. A kurzusok módszertana elsősorban a gyakorlatiasságra épít, számos csapatmunkában végzett feladatot kell a hallgatóknak teljesíteniük, mint pl. projektjavaslatok, marketing tervek készítése, meghatározott piac elemzése stb. A kurzus része továbbá egy Sport Menedzsment Tanácsadói Projekt végrehajtása, amelynek egy valós életbeli problémához kell kapcsolódnia. Ez tartalmazhat tervezést, edzési programok kivitelezését sport témában, vagy lehet valamilyen

---

¹⁸ <http://www.royaldocksbusiness.com/>

kutatás (mint pl. hiányzó sport részvétel egy földrajzi területen), amely megoldási javaslatokat is tartalmaz.

4.7 Football tanulmányok alapképzés

A Southampton Solent University képzési kínálatában megtalálható Football tanulmányok alapképzés felvételi követelményei a következők:

- minimum 280 ponttal kell rendelkezni ún. A-szinten vagy azzal egyenértékű képességekkel (ehhez a honlapon megtalálható egy táblázat, amely alapján a jelentkező ki tudja számolni pontszámát)
- angol nyelvből, illetve matematikából magas eredmény
- alternatív lehetőség a bekerülésre a Football Alapítványon vagy a Nemzetközi Football Alapítványon keresztül.

Azok a hallgatók, akik nem érik el a felvételi követelmények minimum szintjét, de bizonyítani szeretnék alkalmasságukat és motivációjukat, lehetőségük van egy interjú részt venni.

Azoknak a jelentkezőknek, akiknek nem anyanyelvük az angol, bizonyítaniuk kell nyelvtudásukat, ehhez is meghatározzák a minimum követelményeket. Nemzetközi hallgatóknak a felvételhez be kell mutatniuk eredeti bizonyítványaikat. Az intézmény egy angol programot is kínál, ahol a nemzetközi hallgatók fejleszthetik angol nyelvtudásukat a képzés megkezdése előtt.

A kurzusok elméleti órákból, szemináriumokból és külön oktatói órákból (tutorial) állnak, mind csoportokban, mind egyénileg. Jelentések írása, esszék, csoportos prezentációk, terepmunka és írott vizsgák is a tanterv részei. A gyakorlati órákat az egyetem football központjában tartják, amely rendkívül modern, rendelkezik egy minden időjárás viszony esetén alkalmas 3G sportpályával, egy FA Step 5 football arénával és beépített oktatói térrel. A hallgatóknak lehetőségük van részt venni az Erasmus programban is, ennek keretében legalább 3 hónapot egy EU-partner intézményben tölteni. Az egyetem a web-based learning módszerét hirdeti, virtuális tanulókörnyezetet is biztosít, így a tananyagok, oktatási jegyzetek, javasolt olvasmányok és más kurzus információk gyorsan elérhetőek online.

A képzés során fontosnak tartják a szakmai gyakorlatok teljesítését. Szakmai gyakorlati lehetőségek és munka-alapú tanulási programokban való részvételre lehetőségük van a hallgatóknak számos szakmai klubnál és szervezetnél (pl. Southampton FC, Reading FC, Aldershot Town FC). A nyári időszakban pedig lehetőség van arra is az egyetem segítségével,

hogy a hallgatók az USA-ban vagy bármely más országban végezzenek gyakorlatot képességeik fejlesztése érdekében.

4.8 Football business tanulmányok

Számos felsőoktatási intézmény képzési kínálatában megtalálható a sport egy ágazatának üzleti oldalára fókuszáló képzés, a Football business képzés. Jelen fejezetben megvizsgáljuk, hogy az egyes egyetemeken miként oktatják, valamint milyen követelményei vannak ennek a szaknak.

A Buckinghamshire New University-n¹⁹ számos football business tanulmánnyal kapcsolatos képzést indítanak (pl. Football business és média, Football business és pénzügy stb.), ezek közül most a Nemzetközi football tanulmányok alapképzést vesszük górcső alá. A képzés felvételi követelményei a következők:

- két tantárgyból legalább 240-280 UCAS Tariff pont
- nemzetközi érettségi (legalább 24 pont), egy releváns tárgyból magas szint
- vagy ezekkel egyenértékű eredmények.

A jelentkezőknek matematikából és angolból magas eredményekkel kell rendelkezniük (C szint). A nem angol anyanyelvű jelentkezőknek IELTS 6-os szintű angol nyelvtudással kell rendelkezniük.

A képzés elvégzésének meg van határozva, hogy a hallgatóknak az egyes kurzusokat milyen szinten kell teljesíteniük (a kurzusok egyharmadát 5-ös szinten, kétharmadát 6-os szinten, az egyes szintek tartalma az egyetem releváns dokumentumában megtalálható). Emellett a hallgatóknak egy kutatási projektet is végre kell hajtaniuk.

A képzés nagy hangsúlyt fektet a tudás gyakorlatban történő alkalmazására az üzleti képességek fejlesztésére. Az elmélet és a gyakorlat integrálására törekszik a képzés. Az oktatási terv a következőképpen épül fel: kontakt- és online tanítási módszereket alkalmaz heti két óra előadás, 2 óra szeminárium és legalább 2 óra önálló tanulás formájában. Az önálló tanulás a Virtuális Tanuló Környezet (VLE) segítségével történik, e rendszer által kiadott feladatok elvégzésével. A hallgatóknak részt kell venniük az előadásokon, szemináriumokon, gyakorlati tanulási tevékenységekben, valamint online vitafórumokon, melyeknek célja tudások

---

¹⁹ <http://bucks.ac.uk/courses/undergraduate/BS1FBUIFW/>

fejlesztése és a program megismerése. Az alkalmazott oktatási módszerek tartalmazznak prezentációkat, hallgatók által irányított tanuló órákat (learning sessions), multi-média platformokat, egyetemi mentor találkozókat, karriertámogatást és -vezetést. Mindezek mellett a hallgatóknak lehetőségük nyílik arra, hogy hasznos visszacsatolásokat kapjanak az ipari szféra szakembereitől. Ezt olyan tanulási módszerek révén érhetik el, mint „akció-tanulás” (action learning), reflektív gyakorlat és probléma-alapú oktatási megközelítések, valamint az utolsó évben teljesítendő projekt.

Az „akció-tanulás” egy olyan tapasztalati tanulási forma, ahol egy-egy szervezet valós problémáit kell megoldani valós időkeretben, valódi megoldásokat keresve, akció-tanulási technikákat alkalmazva (Pedler 2011). Ilyen technikák²⁰ pl. a brainstorming, az ún. változási ciklus (change cycle), amely a változási folyamatok felfedezésének és megfigyelésének keretrendszerét adja, az ún. Concept Fan, amely egy olyan eszköz, amely számos kreatív megoldást eredményez úgy, hogy rendszerbe foglalja az ötleteket és egy nagyobb összképet ad az adott kezelendő helyzetről. Az Erőfeszítés-hatás grafikon egy olyan technika, amely a lehetőségek listáját rendezi sorba, a Folyamatábra (Flowcharting) pedig megmutatja, hogyan halad a folyamat stb.

A képzés során nagy hangsúlyt fektetnek a hallgatók munkaerőpiacra való felkészítésére, olyan tudás és tapasztalat közvetítésére, amelyet kilépve a munka világába, alkalmazni tudnak. Az alkalmazott oktatási, tanulási és értékelési módszerek arra fókuszálnak, hogy a hallgatók megértsék a footballhoz kapcsolódó pénzügyeket, piacot, üzleti stratégiákat, közösségi médiát. Képzési módszereik között sport benchmarkok tanítására is koncentrálnak, melyek segítenek megérteni ennek az ágazatnak a társadalmi, politikai és kulturális nézőpontjait is. A multidiszciplináris tanulás jellemzi a képzési programot és legfőbb célja az elsajátított tudás gyakorlati alkalmazása. Munka-alapú tanulás jellemzi a képzést, vagyis hatékony probléma megoldás és döntéshozatal is fontos része a hallgatók feladatainak. A projekt keretében valamilyen üzleti szituációban felmerülő problémára kell a hallgatóknak megoldást találniuk, megfelelő kvalitatív és kvantitatív képességeket felhasználva.

A továbbiakban a Birkbeck University of London képzési kínálatában szereplő Football business mesterképzést fogom vizsgálni (a képzés pontos neve: Sport Management and Business of Football). A jelentkezőknek szakmai és egyéb kvalifikációjukat az Egyetem által készített írásbeli vizsgán kell bizonyítaniuk. Emellett a felvételhez szükséges legalább egy

---

²⁰ <http://www.theknowledge.biz/resources/A-Guide-to-Action-Learning-along-with-Tools-and-Techniques.pdf>

másodosztályú diplomával rendelkezni ezen a területen. Továbbá a releváns tapasztalatokat, ajánlásokat, referenciákat is figyelembe veszik a felvétel során. A sikeres végzéshez a kötelező tárgyak elvégzése mellett egy 12 000 szavas disszertációt kell megírniuk a hallgatóknak a sport bármely területével kapcsolatban.

Minden modul oktatása előadások és szemináriumok formájában történik. A hallgatóknak csatlakozniuk kell a Moodle rendszeréhez, amely egy online tanulási forrás, ahol minden információ és a modulokhoz kapcsolódó tananyag a hallgatók rendelkezésére áll. Néhány óra tartalmaz vendégelőadásokat is, a vendégelőadók a szakma világából érkeznek, mint pl. jogi szakma képviselői, labdarúgó klubok és szabályozó hatóságok képviselői. Mindemellett a hallgatóknak lehetőségük van részt venni a Birkbeck Sport Business szeminárium sorozatán is, melynek keretében további hasznos, gyakorlati alapú, valós életbeli témákkal találkozhatnak.

Az egyesült királyságbeli Milton Keynes-ben található Open University²¹ kínálatában is megtalálható Football Business tanulmány (a képzés pontos megnevezése: Business Management (Sport and Football)). A következőkben a képzés módszertanát vizsgáljuk meg részletesebben.

A képzésnek nincsenek formális felvételi követelményei. Amennyiben azonban a munka-alapú tanulás részeként a hallgató coaching-ra specializálódik, akkor szükség van a következőkre az elmúlt nyolc évből: a gyakorlati oktatási képesség (melyet elismert a Register of Exercise Professionals), vagy coaching képesség egy meghatározott sportágban (melyet elismert a Nemzeti Kormányzó Testület). A honlapon „The business of football” címmel kínálnak egy ingyenes, online kurzust, melynek az a célja, hogy a jelentkezők bepillantást nyerjenek, hogy alapképzési szinten milyen az Open University-n tanulni.

Az Egyetem a távoktatási képzési formát (distance learning) választotta a Football business tanulmányok oktatására, melyről úgy véli, ez egy egyedülálló megközelítés, amely megkülönbözteti az intézményt más egyetemektől. Ennek a képzési formának olyan előnyeit látják, mint hogy az „egyetem jön el a hallgatóhoz”, tehát nem feltétlenül szükséges ugyanazon földrajzi térségben lennie a hallgatónak, ahol az egyetem található, továbbá a hallgató választhatja meg, hogy mikor és hol tanul. Mindehhez pedig számos kontaktot és közösségi interakciót biztosítanak. Az Open University-vel a hallgatók tanulhatnak otthon vagy munkában, vagy ahol nekik megfelelő. Olvasás, videonézés, hallgatás, feladatok és különböző

---

²¹ <http://www.open.ac.uk/>

tevékenységek végzése, vitákban és megbeszélésekben való részvétel – ezek képzik az oktatási módszer részét. A hallgatók rendszeres segítséget kapnak tutoruktól (oktatójuktól, „házi tanítójuktól”), valamint a Hallgatói Támogató Csapattól, így képesek arra, hogy online formában tanuljanak más diákokkal együtt, csoportos oktatóprogramok segítségével, és informális tanulócsoportok részeként. Így tehát nagy szerephez jutnak az elektronikai eszközök (laptop, notebook, iPad stb.) az oktatásban.

Az intézmény honlapján elérhető egy online bevezető program, amely megismerteti a hallgatókat a távoktatás módszerével és a választott tárggyal, és bemutatja, hogyan lehet hatékony időbeosztást készíteni a tananyag elsajátítására. Ezt követően a képzés során minden modul tanulása során a hallgató kap egy szakértő oktatót, aki tudományos útmutatást és tanácsokat ad, visszacsatolást biztosít a kurzusmunkához, valamint vezeti a csoportos oktatási programokat. A hallgatók online, emailen vagy telefonon keresztül felvehetik a kapcsolatot ezekkel az oktatókkal. A választott tématerületnek megfelelően pedig a hallgatók segítségére van továbbá a Hallgatói Támogató Csapat. A hallgatók hozzáférést kapnak rengeteg online információhoz és tanácshoz, számítógépekkel kapcsolatos segítséghez, valamint karrier információhoz.

A képzés során tehát fontos szerepük van a tutoroknak, akik támogatják a hallgatók tanulási folyamatát. A legtöbb tutor egyetemi oktató, területükön szakértők, akik tutori munkájukat más, egyetemi vagy ipari munkával kombinálják, de néhányuk főállású munkatárs. Az oktatás és tanulás tehát nagymértékben a tutor-hallgató partnerségen alapul. A tutor a legelső személy, akihez a hallgató fordulhat, ha bármilyen kérdése felmerül a kurzussal, vagy feladatokkal kapcsolatban. A tutor vezeti az oktatást, jelöli ki a feladatokat, szolgál részletes írásos visszajelzésekkel a hallgatók munkájáról, valamint ad segítséget telefonon, emailen, vagy számítógépes konferencia-beszélgetésen keresztül. A személyes találkozó a ttorral tehát ritka, elsősorban az előbb említett módon lehet elérni őt, ugyanakkor néhány tantárgy teljesítésénél személyes csoportos oktatás folyik. Tehát lehetőség van a tutorokat személyesen is megismerni, illetve ajánlott a hallgatótársakkal is felvenni a kapcsolatot, hiszen ez kiváló fórum az ötletek, tippek megosztására. A tutorok továbbá nagy segítséget tudnak nyújtani a kommunikációs képesség és magabiztosság fejlesztésének területén.

A képzés során számos tantárgy esetén a fő tananyagot CD-k, DVD-k, könyvek és különösen írott szövegek tartalmazzák, melyet a hallgatók postán kapnak meg a tárgyfelvételt követően. Ezek a kiküldött anyagok a hallgatók példányai, így a hallgatók jegyzetelhetnek bele.

4.9 Táplálkozás és dietetika Bsc

A University of Valencia képzési kínálatában megtalálható a Táplálkozás és dietetika alapképzés, amely kapcsolódik a sporttudományok területéhez. A felvételi követelményekben a biológiai és kémiai ismeretek magas szintjét nevezik meg, valamint fizikai és matematikai jó eredményekre is szüksége van a jelentkezőknek. A végzéshez a vizsgák teljesítése mellett szükséges egy szakmai gyakorlat teljesítése, valamint egy záró projekt, szakdolgozat megírása is. A szakmai gyakorlat tehát fontos része a képzésnek, amely egy egyetemi vagy egy vállalati tutor felügyelete alatt történik. A záró projekt/szakdolgozat is egy tutor professzor irányításával zajlik, a hallgatók egy projekt önálló fejlesztését hajtják végre ennek során. Mindezek segítik, hogy a hallgatók elsajátítsák a szükséges képességeket és azokat a gyakorlatban is alkalmazhassák.

4.10 Sport és testnevelés képzés

A University of Bedfordshire²² képzési kínálatában szerepel számos sporttudományi képzés. Jelen fejezetben a Sport és testnevelés képzés jellemzőit fogjuk áttekinteni.

Az egyesült királyságbéli hallgatóknak a felvételhez 280 pontot kell elérniük az UCAS tariff rendszer alapján, valamint két tárgyból magas eredmény szükséges (A szint), sport tudományokból, természettudományokból vagy pszichológiából. Egyéb országokból jelentkezőknek az érettségi bizonyítvány bemutatása mellett bizonyítaniuk kell angol nyelvtudásukat is.

Az intézmény innovatív oktatási és tanítási gyakorlatokat alkalmaz. Az oktatást nagymértékben kombinálja a gyakorlati tevékenységekkel. A hallgatók labor-alapú (lab-based) készségeket sajátítanak el, mellyel megértik az emberi teljesítmény működését. Az utolsó évben egy szakmai tanulmányt kell készíteniük, mely révén kutatói és elemzői képességeiket is fejleszthetik, valamint olyan területen végezhetnek kutatást, amelyet későbbi munkájuk során hasznosíthatnak. Releváns munkatapasztalatok szerzésére tehát lehetőséget biztosít a képzés a harmadik év során. A képzési módszerek között megemlíthető továbbá az első évben megrendezett szabadtéri és kaland oktató tábor (Outdoor and Adventure Education Camp). A

---

²² <http://www.beds.ac.uk/howtoapply/courses/undergraduate/current-year/sport-and-physical-education2>

képzés során a következő pedagógiai modelleket alkalmazzák: sport oktatás, kooperatív tanulás, oktató játékok, mozgás oktatás, tapasztalati tanulás és egészségalapú testnevelés.

A képzés előadásokból, szemináriumokból, gyakorlati workshopokból, labor munkákból, valamint munka-alapú tanulásból épül fel. Ez tartalmaz egyéni és csoport-alapú tanulást is. A hallgatók számos módon részt vesznek a tanulási folyamatban: internet-alapú feladatok révén, kutatásban való részvétel, viták és prezentációk formájában. Az oktatói kar számos technológiai lehetőségre felhívja a hallgatók figyelmét, hogy azokat alkalmazzák az előadások alatt, vagy ha éppen az órákon kívül. Kifejezetten erre a célra fejlesztett programok és applikációk lehetővé teszik a hallgatók számára, hogy letöltsék az órai jegyzeteket és olvasnivalókat, bejegyzéseket posztoljanak, megvitassanak lényeges (szakmai) kérdéseket vitafórumokon, valamint hogy visszajelzéseket kapjanak és adjanak a kiadott feladatokkal kapcsolatban. Például, a képzés a Panopto rendszerét használja, amely hozzáférést biztosít az előadások anyagaihoz, honlapok, videók linkjeihez, valamint online útmutatókhoz, mely megkönnyíti a hallgatók tanulási tevékenységét.

Az utolsó évben a hallgatók saját programot dolgoznak ki, mely nagyban fejleszti képességeiket és ismereteiket a sporttal kapcsolatos politika, programok, támogatások, partnerségek területén. A programot intézményen belüli és külső előadók szemináriumai is segítik. A kurzus struktúrája számos tanórán kívüli extra tevékenységet biztosít a hallgatók számára, mellyel erősíthetik végzés utáni elhelyezkedési esélyeiket a munkaerőpiacon.

A képzés számos értékelést foglal magában. A hallgatóknak részt kell venniük blog írásban, esszék, jelentések, prezentációk készítésében, gyakorlati-alapú feladatok elvégzésében, valamint kutatási disszertáció írásában. Az oktatók segítségével mellett a hallgatók igénybe vehetik a Virtuális Tanuló Környezet (VLE) tananyagait, útmutatásait is, melyek iránymutatást adnak, hogyan kell az adott feladatokat elvégezni.

A Southampton Solent University is kínál Sport és testnevelés alapképzést. A sikeres felvételhez a jelentkezőknek 280 UCAS ponttal kell rendelkezniük legalább két A-szintű tárgyból: mindenekelőtt matematikából és angolból elvárt a magas eredmény. Emellett erkölcsi bizonyítványt is be kell mutatni. Azok a hallgatók, akik nem érik el a felvételi követelmények minimum szintjét, de bizonyítani szeretnék alkalmasságukat és motivációjukat, lehetőségük van egy interjú részt venni.

Azoknak a jelentkezőknek, akiknek nem anyanyelvük az angol, bizonyítaniuk kell nyelvtudásukat, ehhez is meghatározzák a minimum követelményeket. Nemzetközi hallgatóknak a felvételhez be kell mutatniuk eredeti bizonyítványaikat. Az intézmény egy angol

programot is kínál, ahol a nemzetközi hallgatók fejleszthetik angol nyelvtudásukat a képzés megkezdése előtt.

A képzés módszertana nagy hangsúlyt fektet a gyakorlatiasságra, az elsajátított elméleti alapok gyakorlatban, a munka világában történő alkalmazására. Az iskola nagyban épít széleskörű kapcsolataira a helyi közösségben, mellyel segítik a hallgatók lehetőségeit munkatapasztalatok szerzése terén. Az egyik ilyen fontos partner a Southampton Városi Tanács, melynek az Egyetem működteti a Sportfejlesztési Egységét, amely számos sport-és fitness kezdeményezésért felelős városszerte. A hallgatóknak lehetőségük van az Osztályon munkatapasztalásokat szerezni edzőként vagy egyéb pozíciókban.

A kurzusok elméleti órákból, szemináriumokból és külön oktatói órákból (tutorial) állnak, mind csoportokban, mind egyénileg. Jelentések írása, esszék, csoportos prezentációk, terepmunka és írott vizsgák is a tanterv részei. A végzéshez szükséges egy írásos és egy gyakorlati vizsga teljesítése.

Az Egyetem az internet-alapú tanulás (web-based learning) híve, virtuális tanuló környezete gyors online hozzáférést biztosít az előadások jegyzeteihez, tananyagához, kiadott feladatok részleteihez, ajánlott irodalmakhoz és más egyéb kurzus információkhoz.

4.11 Európai képzési módszerek összegzése

Jelen fejezetben az európai sporttudományi képzések oktatása során alkalmazott módszereket vettük górcső alá. A vizsgálat logikája az volt, hogy képzés típusonként megnéztük, hogy az egyes intézményekben, ahol adott típusú képzés található, milyen oktatási eszköztárt alkalmaznak az oktatók a tananyag elsajátítására. Tehát nem országonként vettük sorra a képzéseket, hanem azt néztük meg, hogy az egyes képzéseket a különböző intézményekben hogyan, milyen oktatási módszerekkel tanítják.

A képzési módszerek elemzésénél három kérdésre kerestük a választ: milyen bemeneti és kimeneti követelmények vannak, tehát milyen követelményeknek kell a hallgatóknak megfelelniük ahhoz, hogy felvételt nyerhessenek a választott szakra, valamint hogy miket kell teljesíteniük ahhoz, hogy a választott képzést sikeresen elvégezhessék. Továbbá kutattuk azt is, hogy milyen speciális módszereket alkalmaznak az oktatók a sporttudományi képzések oktatására, pl. használnak-e modern eszközöket, megoldásokat.

A következő képzések módszertanát vizsgáltuk meg több intézmény példáján keresztül:

- Sport, menedzsment és üzlet bachelor képzés
- Fizioterápia bachelor képzés

- Rendezvény, sport és szórakoztatóipar menedzsment bachelor képzés
- Turizmus, sport és eseménymenedzsment bachelor képzés
- Sportmenedzsment mesterképzés
- Football tanulmányok alapképzés
- Football business tanulmányok
- Táplálkozás és diétetika alapképzés
- Sport és testnevelés képzések,
- valamint a German Sport University alapképzéseit: Sportmenedzsment és sportkommunikáció, Sport és egészségmegelőzés- és kezelés, Sport és teljesítmény, Sport, kaland és mozgás, valamint Sportújságírás.

A felvételi követelményekről általánosságban elmondható, hogy az alapképzéseknél elsősorban az érettségi tárgyakból hozott pontok számítanak, mesterképzésnél az alapképzésről hozott pontszámok. Ami minden egyetem követelményei között megtalálható, az az angol nyelv magas szintű ismerete. Találkozhatunk olyan egyetemmel is, ahol nem csupán egy, vagy két nyelv ismerete a feltétel, hanem három nyelven is folyékonyan kell beszélnie a jelentkezőknek. A kifejezetten sportra szakosodó egyetemeken pedig fizikai teszt elvégzése is feltétele a felvételnek. A fizikai teszten a jelentkezőknek bizonyítaniuk kell alkalmasságukat a sporttudományok területén folytatandó tanulmányaikhoz. A teszt maga a különböző motorikus funkciókat vizsgálja, és a a következő területeken történik: atlétika, gimnasztika, úszás, csapat sportok és ütősportok.

A kimeneti követelményeket vizsgálva sok hasonlóságot találhatunk az egyes intézmények és képzések között. A legtöbb általam vizsgált képzés abszolválásához a kurzusok teljesítése mellett szükséges szakmai gyakorlat elvégzése, szakdolgozat/disszertáció megírása, és/vagy valamilyen projektmunka megvalósítása.

Ami kiemelhető az elemzett európai képzések vizsgálata alapján, hogy nagyon hangsúlyos a képzések gyakorlatorientáltsága. Nem egy egyetem esetében találkozhatunk azzal a jelenséggel, hogy a szakmai gyakorlatokra nagy hangsúlyt fektetnek. Több egyetem esetében egy három éves képzés esetében nem csak a harmadik év végén kell a hallgatóknak szakmai gyakorlatot teljesíteniük, hanem már a második év végén is, sőt van olyan egyetem, ahol minden évben elvárt egy több hetes gyakorlat elvégzése, ebben az esetben minden évben hosszabb időtartamú gyakorlat elvégzése az elvárt. A szakmai gyakorlatok időtartama változó, van olyan egyetem, ahol hat hónapot kell eltölteni a képzés során a gyakorlati helyen, van ahol két-három gyakorlatot is teljesíteni kell a három-négy év alatt (hat, tíz, tizenkét hetes, tizennyolc

hetes gyakorlatok), az azonban látszik, hogy ezek hosszabb időtartamok. Nagyban támogatják továbbá azt is, hogy a kötelező szakmai gyakorlatot külföldön végezzék el a hallgatók.

A tantárgyak nagy részét is ez a fajta gyakorlatközpontúság jellemzi. Nagy arányban kell a hallgatóknak a kurzusok során gyakorlati munkát teljesíteniük, pl. prezentációkat tartaniuk, egyéni és/vagy csoportos feladatokat elvégezniük. A hallgatók számos módon részt vesznek a tanulási folyamatban: internet-alapú feladatok révén, kutatásban való részvétel, viták formájában. Jelentések írása, esszék, csoportos prezentációk, terepmunka és írott vizsgák is tehát a tanterv részei. Jellemző az esettanulmányok elemzése és vezetői workshopok szervezése is a tanóra keretein belül. Gyakori az is, hogy valamilyen valós életből származó projektet kell megoldaniuk, egy-egy szervezet valós problémájára kell megoldási javaslatokkal élniük. Ennek kettős funkciója van, egyrészt gyakorlati tapasztalatokra tehetnek szert, másrészt pedig annak is jó eszköze ez, hogy a szervezetekkel kapcsolatokat építsenek ki és a szervezetek felfigyeljenek a tehetséges hallgatókra.

A képzések során nagy hangsúlyt fektetnek a hallgatók munkaerőpiacra való felkészítésére, olyan tudás és tapasztalat közvetítésére, amelyet kilépve a munka világába, alkalmazni tudnak. Multidiszciplináris tanulás jellemez számos képzési programot, melynek legfőbb célja az elsajátított tudás gyakorlati alkalmazása. Munka-alapú tanulás jellemzi ezeket a képzéseket, vagyis hatékony probléma megoldás és döntéshozatal is fontos része a hallgatók feladatainak. A hallgatók rendelkezésére állnak olyan kurzusok is, ahol szakmai beszélgetéseket folytathatnak szakemberekkel, kapcsolatokat alakíthatnak ki az üzleti világgal, álláskeresési tervet készíthetnek. Az egyetemek tehát tudatosan készítik fel a hallgatókat a végzés utáni elhelyezkedésre, kihasználva ipari kapcsolataikat.

Több képzés esetén is jellemző, hogy a tanórák nem korlátozódnak csupán előadói termekre és szemináriumi szobákra, hanem az oktatói terek kiterjednek számos sportközpontra is.

Jellemző, hogy az oktatók több technológiai lehetőségre felhívják a hallgatók figyelmét, azok tanórán vagy tanórán kívüli alkalmazására vonatkozóan. Kifejezetten erre a célra fejlesztett programok és applikációk lehetővé teszik a hallgatók számára, hogy letöltsék az órai jegyzeteket és olvasnivalókat, bejegyzéseket posztoljanak, megvitassanak lényeges (szakmai) kérdéseket vitafórumokon, valamint hogy visszajelzéseket kapjanak és adjanak a kiadott feladatokkal kapcsolatban. Például, több képzés a Panopto rendszerét használja, amely hozzáférést biztosít az előadások anyagaihoz, honlapok, videók linkjeihez, valamint online útmutatókhoz, mely megkönnyíti a hallgatók tanulási tevékenységét. Hasonló rendszer egyes egyetemeken a Moodle is, amihez a hallgatóknak csatlakozniuk kell. Ez egy online tanulási

forrás, ahol minden információ és a modulokhoz kapcsolódó tananyag a hallgatók rendelkezésére áll.

Az alkalmazott oktatási módszerek egyes vizsgált egyetemeken tartalmazzák hallgatók által irányított tanuló órákat (learning sessions), multi-média platformokat, egyetemi mentor találkozót, karriertámogatást és -vezetést. Ezt olyan tanulási módszerek révén érhetik el, mint „akció-tanulás” (action learning), reflektív gyakorlat és probléma-alapú oktatási megközelítése (mint pl. záróprojektek teljesítése, ahol egy valós vállalati helyzetet kell megoldaniuk a hallgatóknak). Az „akció-tanulás” egy olyan tapasztalati tanulási forma, ahol egy-egy szervezet valós problémáit kell megoldani valós időkeretben, valódi megoldásokat keresve, akció-tanulási technikákat alkalmazva (Pedler 2011).

Több egyetemen is találkozhatunk a web-based learning kifejezéssel, melynek lényege, hogy egy virtuális tanulókörnyezetet biztosít az intézmény, ahol a tananyagok, oktatási jegyzetek, ajánlott irodalmak és egyéb kurzus információk gyorsan hozzáférhetők online. Ez tehát tulajdonképpen az oktatás támogatása online felület biztosításával. Több egyetem is kiemeli a VLE, Virtuális Tanuló Környezet fontosságát, melyet a hallgatók igénybe vehetnek, amennyiben iránymutatásra van szükségük, pl. hogyan kell egy-egy kiadott feladatot elvégezni.

A distance learning, vagyis távoktatás is előfordul a sporttudományi képzések oktatása területén. Ebben az esetben a hallgatóknak nem feltétlenül szükséges ugyanazon földrajzi térségben lennie, ahol az egyetem található, valamint a hallgató választhatja meg, hogy mikor és hol tanul. Ehhez számos kontaktot, közösségi interakciót biztosítanak az intézmények. Az oktatási módszer részét képezik az olvasás, videonézés, különböző feladatok elvégzése, vitákban és beszélgetésekben való részvétel. A hallgatók tanulási tevékenységét tutorok („házi tanítók”) támogatják, akik segítik a hallgatók online tanulását, csoportos oktatóprogramok segítségével, más diákokkal együtt. Az elektronikai eszközök így hangsúlyosak az oktatásban (laptop, notebook, iPad stb.). A képzésben minden modul tanulása során a hallgató kap egy tutort, aki tudományos útmutatást és tanácsokat ad, visszacsatolást biztosít a kurzusmunkákhoz, valamint vezeti a csoportos oktatási programokat. A hallgatók online, emailen vagy telefonon keresztül felvehetik a kapcsolatot ezekkel az oktatókkal. Az oktatás és tanulás tehát nagymértékben a tutor-hallgató partnerségen alapul.

Ezekre a képzésekre jellemző, hogy számos kurzus tartalmaz vendégelőadásokat is, a vendégelőadók a szakma világából érkeznek, mint pl. jogi szakma képviselői, labdarúgó klubok és szabályozó hatóságok képviselői. Számos esetben olyan szakértők tartják az órákat, akik a versenysportágazatban dolgoznak, így a hallgatók betekintést nyerhetnek a valós világ tapasztalataiba sport menedzsment területen. A hallgatóknak tehát lehetőségük van egyrészt

valós életbeli témákkal foglalkozni, másrészt pedig kapcsolatokat építeni potenciális jövőbeli munkahelyük képviselőivel. Mindezek mellett lehetőségük nyílik arra, hogy hasznos visszacsatolásokat kapjanak az ipari szféra szakembereitől.

5 Összefoglalás

Jelen tanulmány elsődleges célja az volt, hogy feltárja a sporttudományi és ahhoz szorosan kapcsolódó tudományok területén lévő szakok európai képzési kínálatát, tananyagát és képzési módszertanát, melynek tapasztalatai révén lehetőség nyílik a hazai sporttudományi felsőoktatás képzési kínálatának és módszereinek fejlesztésére, nemzetközileg sikeres, jó gyakorlatok hazai adaptálására. A tanulmány célja tehát a magyar sporttudományi felsőoktatás minőségi fejlesztése, modernizálása az európai gyakorlatok bemutatása, erősségeinek feltérképezése révén.

A tanulmány a következő logika mentén épült fel. Az első fő fejezet az európai képzési kínálatra helyezte a hangsúlyt, bemutatva tíz európai egyetemet és azok sporttudományi vagy ahhoz szorosan kapcsolódó tudományterület képzési kínálatát. Először az ország bemutatására került sor releváns, egészségügyi és sportra vonatkozó statisztikai adatok ismertetésével, az ország sportkultúrájának néhány jellemzőjével, majd ezt követően tértünk rá az adott egyetem, és az adott egyetemi kar jellemzésére, ahol a vizsgált képzés található. Az egyetemek bemutatásánál arra fókuszáltunk, hogy milyen számadatokkal jellemezhető az intézmény (hallgatói létszám, Shanghai-listán elfoglalt hely, egyetemi karok száma stb.). Végül sor került az adott képzés bemutatására. Itt elsősorban arra voltunk kíváncsiak, hogy milyen célcsoportnak szól a képzés, tehát kiknek ajánlott a jelentkezés, valamint hogy milyen elhelyezkedési lehetőségek állnak a végzett hallgatók rendelkezésére. Azt is részletesen ismertettük, hogy milyen tantárgystruktúrában oktatják a képzést, milyen kurzusok kötelezőek a szak elvégzéséhez. Voltak olyan intézmények, ahol teljeskörű volt a kurzuslista leírása, azonban találkoztunk olyan egyetemekkel is, ahol kevésbé részletesen ismertették a tantárgyak listáját, és előfordult olyan is, ahol csak az adott ország anyanyelvén (nem angol, nem német) voltak megtalálhatók a kurzusok, így a nyelvi korlátok miatt néhány esetben nem került sor a részletes kurzuslista bemutatására.

Annak érdekében, hogy minél szélesebb képet kapjunk az európai képzési kínálatról, igyekeztünk minél több országból példákat venni. Így bemutatásra kerültek képzések a következő országokból: Svájc, Hollandia, Monaco, Olaszország, Németország, Dánia, Írország, Spanyolország, és Egyesült Királyság.

Az alábbi intézmények elemzésére került sor jelen tanulmányban: Glion Institute of Higher Education (Svájc), Hogeschool van Amsterdam (Hollandia), International University of Monaco (Monaco), Libera Università di Bolzano (Olaszország), German Sport University (Németország), University of Copenhagen (Dánia), University College Dublin (Írország),

University of Valencia (Spanyolország), Birkbeck University of London (Egyesült Királyság), valamint Southampton Solent University (Egyesült Királyság).

A tanulmány során számos sporttudományi képzést vagy ahhoz szorosan kapcsolódó tudományterület képzését tekintettük át részletesen, melyek döntő többségében alapképzések voltak, de találhatóak közöttük mesterképzések is. A következő húsz képzés ismertetésére került sor, a képzés szintje szerint csoportosítva:

- Rendezvény, sport és szórakoztatóipar menedzsment alapképzés
- Nemzetközi sport, menedzsment és üzleti alapképzés
- A fizioterápia európai iskolája alapképzés
- Turizmus, sport és rendezvényszervezés menedzsment alapképzés
- Sportmenedzsment és sportkommunikáció alapképzés
- Sport és teljesítmény alapképzés
- Sport, kaland és testmozgás alapképzés
- Testnevelés alapképzés
- Sportmenedzsment alapképzés
- Egészség és teljesítmény tudománya alapképzés
- Táplálkozás és diétetika alapképzés
- Testmozgás és sporttudomány alapképzés
- Football tanulmányok alapképzés
- Football tanulmányok és üzlet alapképzés
- Kaland és szabadtéri sportmenedzsment alapképzés
- Sport és testnevelés alapképzés
- Sport coaching és fejlesztés alapképzés
- Sport üzleti menedzsment mesterképzés
- Fenntartható béke a Sporton keresztül mesterképzés
- Sportmenedzsment mesterképzés

A feldolgozott példákból világosan látszik néhány karakterisztika. Rendkívül gazdag képzési kínálattal találkozhatunk a vizsgált európai egyetemeken, nem kifejezetten sport irányultságú egyetemeken is. A hagyományos testnevelési képzések mellett megtalálhatók nagy arányban a sport üzleti oldalára koncentráló képzések is. Széles a paletta, emellett nagyon specifikus képzések is találhatóak, amelyek egy-egy sportágat állítanak fókuszba, ilyen pl. a Football tanulmányok képzés. Emellett találkozhatunk nagyon ritka képzéssel is, mint pl. a Fenntartható béke a sporton keresztül mesterképzés.

A legtöbb általam vizsgált felsőoktatási intézmény nagyon büszke arra, hogy széleskörű, szoros ipari kapcsolatokat ápol. Igyekeznek minél több ipari kapcsolatot kialakítani és azt fenntartani, így nagyban tudnak segíteni hallgatóiknak a végzés utáni elhelyezkedésben a munkaerőpiacon. Már a képzés során is igyekeznek számos kapcsolódási pontot, lehetőséget biztosítani a hallgatóknak vállalatokkal való kapcsolatépítésre. Ennek egyik eszköze, hogy rendezvényekre, valamint előadásokra vendégelőadóként meghívják a különböző sportszervezetek, ipari szféra képviselőit, továbbá számos tereplátogatást szerveznek meg szakmai szervezetekhez. A szakmai gyakorlatok is e célt szolgálják, melyek szintén hangsúlyos szerepet töltenek be a vizsgált képzésekben, egyrészt, mint gyakorlati tapasztalatok szerzésének, másrészt, mint kapcsolatok építésének eszköze. A végzést követő elhelyezkedési arány a szakterületen a legtöbb vizsgált egyetemen igen magas.

A vizsgált egyetemek korszerű, jól felszerelt infrastruktúrával rendelkeznek. Elterjedt a campusz struktúra, ami hazánkban nem túlzottan jellemző. Külföldön viszont nagy kultúrája van, egy nagy területen található a modern sportcsarnokok, sportpályák a tantermeknek otthont adó oktatási intézmények közvetlen közelében. Emellett modern fitnessz központok és rehabilitációs központok is segítik a sportolók egészségének megőrzését, karbantartását, illetve utóbbi az esetleges sportsérülések gyors és hatékony kezelését. Nagy hangsúlyt fektetnek tehát a hallgatók egészségére, és modern eszközök, berendezések, létesítmények szolgálják a tanítási és tanulási folyamatokat.

Az egyetemek fontosnak tartják egyetemi bajnokságok rendezését is a sportot népszerűsítendő, nagy kultusza van ennek. Számos egyetemen még az oktatók is állítanak ki csapatot, valamint számos sportágban megmérkőzhetnek a nevezők. Jellemző továbbá, hogy egyetemi grantekkel támogatják a fiatal sportolókat, ami jelent egyrészt pénzügyi támogatást, valamint rugalmasabb tantárgyi struktúrát, és számos egyéb előnyt is.

A második fő fejezetben az európai képzési módszerekkel foglalkoztunk részletesen. Itt a képzési kínálat bemutatásánál meghatározott struktúrától eltérő logika mentén vizsgáltuk meg a képzéseket, tehát nem országonként vettük sorra a képzéseket, hanem azt néztük meg, hogy az egyes képzéseket a különböző intézményekben hogyan, milyen oktatási módszerekkel tanítják. A képzési módszerek vizsgálatánál három tényezőre voltunk kíváncsiak: milyen bemeneti és kimeneti követelményeknek kell teljesülnie, tehát milyen felvételi követelményeknek kell a hallgatóknak megfelelniük ahhoz, hogy megkezdhessék tanulmányaikat a választott szakon, valamint hogy miket kell teljesíteniük ahhoz, hogy a választott képzést abszolválhassák. Továbbá vizsgáltuk azt is, hogy milyen módszereket

alkalmaznak az oktatók a sporttudományi képzések oktatására, pl. használnak-e modern eszközöket, megoldásokat (pl. e-learning).

A következő képzések módszertanát vizsgáltuk meg több intézmény példáján keresztül:

- Sport, menedzsment és üzlet bachelor képzés
- Fizioterápia bachelor képzés
- Rendezvény, sport és szórakoztatóipar menedzsment bachelor képzés
- Turizmus, sport és eseménymenedzsment bachelor képzés
- Sportmenedzsment mesterképzés
- Football tanulmányok alapképzés
- Football business tanulmányok
- Táplálkozás és diétetika alapképzés
- Sport és testnevelés képzések,
- valamint a German Sport University alapképzéseit (melyeknél hasonló bemeneti és kimeneti követelmények, valamint oktatási módszerek jellemzik valamennyi képzésüket): Sportmenedzsment és sportkommunikáció, Sport és egészségmegelőzés- és kezelés, Sport és teljesítmény, Sport, kaland és mozgás, valamint Sportújságírás.

Ami jól látható az elemzett európai képzések alapján, hogy rendkívül fontosnak tartják a képzések gyakorlatorientáltságát. Nyilván az jogszabályi szinten szabályozva van, hogy mekkora az elméleti és gyakorlati órák száma, viszont nem egy egyetem esetében találkozhatunk azzal a jelenséggel, hogy a szakmai gyakorlatokon nagyon nagy a hangsúly. Több egyetem esetében egy három éves képzés esetében nem csak a harmadik év végén kell a hallgatóknak szakmai gyakorlatot teljesíteniük, hanem már a második év végén is, sőt van olyan egyetem, ahol minden évben elvárt egy több hetes gyakorlat elvégzése (évről évre növekszik ebben az esetben a hetek száma). Nagyban támogatják továbbá azt is, hogy a kötelező szakmai gyakorlatot külföldön végezzék el a hallgatók.

Az oktatási módszerek jellemzője tehát a gyakorlatorientált oktatás, amely nem csupán a szakmai gyakorlatok fontosságában ölt testet, hanem jellemzi a tantárgyak nagy részét is. Nagy arányban kell a hallgatóknak a kurzusok során gyakorlati munkát végezniük, pl. prezentációkat tartaniuk, egyéni és/vagy csoportos feladatokat teljesíteniük. Gyakori az is, hogy valamilyen valós életből származó projektet kell megoldaniuk, egy-egy szervezet valós problémájára kell megoldási javaslatokat kidolgozniuk. Ezzel egyrészt valós gyakorlati

tapasztalatokat szerezhettek, másrészt pedig annak is jó eszköze ez, hogy a szervezetekkel kapcsolatokat építsenek és a tehetséges hallgatókra felfigyelhessenek.

Több egyetem is hirdeti a web-based learning módszerét, aminek az a lényege, hogy egy virtuális tanulókörnyezetet biztosít az intézmény, ahol a tananyagok, oktatási jegyzetek, ajánlott irodalmak és egyéb kurzus információk gyorsan és egyszerűen hozzáférhetők online. Ez tehát tulajdonképpen az oktatás támogatása online felület biztosításával, az internet előnyeinek kihasználásával. Több egyetem is kiemeli a VLE, Virtuális Tanuló Környezet fontosságát, melyet a hallgatók igénybe vehetnek, amennyiben iránymutatásra van szükségük, pl. hogyan kell egy-egy kiadott feladatot elvégezni.

A distance learning, vagyis távoktatás is előfordul a sporttudományi képzések oktatása területén. Ebben az esetben a hallgatóknak nem feltétlenül szükséges ugyanazon földrajzi térségben lennie, ahol az egyetem található, valamint a hallgató választhatja meg, hogy mikor és hol tanul. Ehhez a tanulási típushoz számos kontaktot, közösségi interakciót biztosítanak az intézmények. Az oktatási módszer részét képezik az olvasás, videonézés, különböző feladatok elvégzése, vitákban és beszélgetésekben való részvétel. A hallgatók tanulási tevékenységét tutorok („házi tanítók”) támogatják, akik segítik a hallgatók online tanulását, csoportos oktatóprogramok segítségével, más diákokkal együtt. Ennek megfelelően nagy szerephez jutnak az elektronikai eszközök az oktatásban (laptop, notebook, iPad stb.). A képzésben minden modul tanulása során a hallgató kap egy szakértő oktatót, aki tudományos útmutatást és tanácsokat ad, visszacsatolást biztosít a kurzusmunkához, valamint vezeti a csoportos oktatási programokat. A hallgatók online, emailen vagy telefonon keresztül felvehetik a kapcsolatot ezekkel az oktatókkal. Az oktatás és tanulás tehát nagymértékben a tutor-hallgató partnerségen alapul.

A bemutatott európai képzési kínálat és képzési módszerek jó példaként szolgálhatnak a hazai sporttudományi felsőoktatás és ahhoz szorosak kapcsolódó tudományterületek minőségi fejlesztésében.

6 Irodalomjegyzék

Pedler, M. (2011): *Action learning in practice*. Henley Business School, Egyesült Királyság.

<http://www.ec.europa.eu/eurostat>

<http://www.glion.edu/>

<http://www.amsterdamuas.com/>

<https://www.monaco.edu/>

<https://www.unibz.it/en/public/university/default.html>

<http://www.bbk.ac.uk/>

<https://www.dshs-koeln.de/english/>

<http://www.ku.dk/english/>

<http://www.ucd.ie/myucd/>

<https://sisweb.ucd.ie/>

<http://www.uv.es/uvweb/college/en/university-valencia-1285845048380.html>

<http://www.solent.ac.uk/home.aspx>

<http://www.uel.ac.uk/Postgraduate/Courses/MSc-Sports-Management>

<http://bucks.ac.uk/courses/undergraduate/BS1FBU1FW/>

<http://www.open.ac.uk/courses/qualifications/q88#course-details>

<http://www.beds.ac.uk/>

<http://www.beds.ac.uk/howtoapply/courses/undergraduate/current-year/sport-and-physical-education2>

<http://www.royaldocksbusiness.com/>

<http://www.theknowledge.biz/resources/A-Guide-to-Action-Learning-along-with-Tools-and-Techniques.pdf>

http://introduction.ku.dk/facts_and_figures/ranking/

2. Európai képzési kínálat és képzési módszerek: Az angol egyetemek

Tartalom

1 Bevezetés	109
2 Az európai képzési kínálat vizsgálata.....	110
2.1 University College Birmingham/Birminghami Egyetem, Anglia	111
2.2 University of Huddersfield/ Huddersfieldi Egyetem	123
2.3 Athlone Institute of Technology/ Athlone Műszaki Egyetem, Írország	126
2.4 Kínálati oldal összehasonlítása	135
3 Az európai képzési módszerek vizsgálata	138
3.1 University College Birmingham/Birminghami Egyetemen alkalmazott módszertan 138	
3.2 University of Huddersfield/ Huddersfieldi Egyetemen alkalmazott módszertan	141
3.3 Athlone Institute of Technology/ Athlone Műszaki Egyetemen alkalmazott módszertan	145
4 Befejezés.....	147
Irodalomjegyzék.....	149

1 Bevezetés

Közismert napjainkban, hogy a sport tulajdonképpen egy örömforrás, vagy szórakozási lehetőség. A mozgás nem csupán örömet kölcsönöz nekünk, hanem a közérzetünk is jobb lehet, illetve nagyobb állóképességet is biztosít nekünk.

Köztudott, hogy míg a versenysportokban az élen járunk, mégis azon országok közé tartozik hazánk, ahol a lakosság egészségi állapota kifejezetten rossznak számít, illetve kevés azon lakosság száma, akik életmódszerűen sportolnak. Ezen okok miatt van szükség a sportot ösztönző, a hátrányos helyzetűek sportolását segítő gyakorlatok beazonosítására.

Jelen kutatás célja, hogy beazonosítható legyen a nemzetközi egyetemeken alkalmazott jó sport gyakorlatok, annak érdekében, hogy a hazai intézményekben is alkalmazhatóvá váljanak.

A következő fejezetekben a nemzetközi sportoktatás kutatása érdekében Európai egyetemeken alkalmazott kínálat és módszerek vizsgálata történik meg, annak érdekében, hogy az egyetemeken alkalmazott módszertant áttekintsük. Az áttekintés után a hazai intézmények felé ajánlásokat tehetünk annak érdekében, hogy a hazai sportképzést fejleszthessük.

E tanulmány tartalmában kettő nagyobb fejezetre bontható. Az első részben az egyetemek által nyújtott kínálati oldalt vizsgáljuk. A kínálati oldal áttekintése során a következő részekre térünk ki, mint az egyetem bemutatása majd ez után feltérképezésre kerül, hogy milyen szakokon tanulhatnak az egyetemisták. Részletes áttekintéssel bemutatásra kerül a kínálati oldalon, hogy pontosan milyen tantervi hálóval rendelkezik az adott szak, illetve milyen tantárgyakat kell teljesíteniük a hallgatóknak és emellett melyek a szabadon választható tárgyak. Mindemellett a bemeneteli követelmények és az adott egyetem intézményei is áttekintésre kerülnek, ahol a hallgatók akár szabadidejüket is eltölthetik.

A módszertani vizsgálat során láthatóvá válik, hogy a kínálati oldalon táblázatba foglalt tantárgyak keretein belül mi kerül oktatásra. Mindemellett leírásra kerül a kimeneteli követelmények is, hogy a diploma megszerzéséhez milyen feltételeket kell teljesíteni, illetve, hogy a megszerzett végzettséggel hol tudnak a diákok elhelyezkedni. Látható lesz, hogy a külföldi egyetemeken igen sok választási lehetőség áll rendelkezésre a sport témakörében.

2 Az európai képzési kínálat vizsgálata

A kínálati oldalon az első vizsgált egyetem a Birminghami Egyetem majd a Huddersfieldi egyetem és az Athlone Műszaki Egyetem, amelyeknek a következőekben a sport képzései kerülnek bemutatásra. A 3. számú táblázatban látható, hogy a három egyetemen milyen sport képzésekkel találkozhatunk. Ezen képzések teljes idős képzések, a következő fejezetekben eme kínálat részletes lebontása történik meg.

1. táblázat Birminghami Egyetem, Huddersfieldi Egyetem és az Athlone Technológiai Intézet képzési kínálata

University College Birmingham/Birminghami Egyetem		
Képzés neve	Kurzus szint	Időtartam
1. Sport és Fitnessz Tanulmányok BA (Hons) Sport and FitnessStudies BA (Hons)	Egyetemi	Teljes idő
2. Sport és Fitnessz Tanulmányok FdA Sport and FitnessStudiesFdA	Egyetemi	Teljes idő
3. Sport Menedzsment BA (Hons) Sports Management BA (Hons)	Egyetemi	Teljes idő
4. Sport Menedzsment FdA Sports Management FdA	Egyetemi	Teljes idő
5. Sportterapeuta BSc (Hons) SportsTherapyBSc (Hons)	Egyetemi	Teljes idő
6. Sportterapeuta FdSc SportsTherapyFdSc	Egyetemi	Teljes idő
University of Huddersfield/ Huddersfieldi Egyetem		
1. Fizioterápia (gyógytorna) Bsc Physiotherapy BSc (Hons)	Egyetemi	Teljes idő
2. Sporttudomány Bsc Sport Science BSc (Hons)	Egyetemi	Teljes idő

3. Sport, edzés és táplálkozás BSc Sport, Exercise and Nutrition BSc (Hons)	Egyetemi	Teljes idő
Athlone Institute of Technology/ Athlone Műszaki Egyetem		
1. Sporttudomány és testmozgás élettana Bsc Sport Science with Exercise Physiology BSc (Hons)	Egyetemi	Teljes idő
2. Sport/Üzleti Menedzsment a sporttban és turizmusban (BA) Bachelor of Business in Management in Tourism & Sport BA (Hons)	Egyetemi	Teljes idő
3. Bachelor üzleti sportmenedzser (BA) Bachelor of Business in Sport Management	Egyetemi	Teljes idő
4. Üzleti sport és rekreáció (Főiskolai oklevél) Higher Certificate in Business In Sport and Recreation	Főiskolai	Teljes idő

Forrás: www.birmingham.ac.uk, www.hud.ac.uk, www.ait.ie alapján saját szerkesztés

2.1 University College Birmingham/Birminghemi Egyetem, Anglia²³

Anglia a Brit-sziget legismertebb területe valamint az Egyesült Királyság legnagyobb és népesebb országrésze. Az Európai Unió és a NATO tagja is egyben. Legnagyobb városa

²³ www.birmingham.ac.uk, www.wikipedia.hu

London mely az Egyesült Királyság fővárosa is. Az elsőként iparosodott ország egyben igen befolyásos országnak számít, hiszen az angol nyelv, az anglikán egyház és az angol jogrendszer bölcsője is.

Anglia népessége 2012-es becslés szerint 53 493 700 fő volt. ²⁴ Területe 130 395 km².

Angol oktatási rendszer:²⁵

Angliában az oktatás kötelező az 5 és a 16 éves közöttieknek. Az oktatási rendszer az alapfokú oktatással kezdődik, majd ez után következik a középfokú oktatás, a továbbképzés és a felsőoktatás. Az érettségit a 16. életévükben szerezhetik meg a tanulók, melynek elnevezése a GCSE azaz General Certificate of Secondary Education, mely általános felvételi követelmény a felsőoktatásban, ez látható is lesz az egyetemek bemeneteli követelmények című résznél.

Az angoloknál nézőszám tekintetében a legnépszerűbb sport kétségkívül a [labdarúgás](#). Más népszerű sportág a [rögbi](#) illetve más csapatsportokban is vannak első osztályú londoni klubok, így a kosárlabdázóknál és a hokisoknál is, de ezek közel sem vonzanak annyi nézőt, mint a foci vagy a rögbi. A világ egyik legismertebb [tenisztorjának](#) rendezése is ide köthető.

A Birminghami Egyetem, mely Angliában található, közel 28 000 hallgatót számlál, melyből 5 000 nemzetközi hallgató a világ közel 150 országából vesz részt az egyetem képzésein. Az 1900-as évektől a kutatásban és oktatásban vezető egyetem. Birmingham az innovatív STEM program nemzetközi csomópontja, amely egy nemzetközi kezdeményezés a tudományok, technológia, mérnöki tudomány és matematika népszerűsítésére a fiatalok körében és a munkahelyi készségek szintjének növelésére. Az Egyesült Királyságbeli Rákkutató Központok első láncszeme, az ATLAS projekt vezetője a Nagy Hadronütköztető, (LHC: LargeHadronCollider) részecskegyorsító és ütköztetőgyűrű kísérleti kutatásában, mely csak egy része a Birminghami Egyetem 21. századi kutatásainak.

Az egyetemi kampusz 250 hold nagyságú területet ölel fel, szolgáltatások teljes körét biztosítva: bárók, kávézók, üzletek, sport központok, bankok, galériák, botanikus kertek, orvosi és fogorvosi rendelő és saját vasútállomás – minden, amire egy hallgatónak szüksége lehet, biztosított egyetemi élete során.

---

²⁴www.ons.gov.uk

²⁵ www.londonspecialista.hu

Az egyetemnek képviselői Delhiben (India), Pekingben, Sanghajban és Guangzhouban (Kína) és Chicagóban (Egyesült Államok) vannak, ezen kívül tagja az Universitas21 kutatóegyetemek globális hálózatának, valamint partnerségi kapcsolata Brazíliával arra enged következtetni, hogy az egyetem kiváló kapcsolati hálójával rendelkezik és a nemzetközi előírásoknak megfelel. A ShanghaiRanking 101-150 helyét elfoglaló egyetem.²⁶

Sport és Fitnesz Tanulmányok BA

A Sport és Fitnesz Tanulmányok című bachelor képzés időtartam három év, mely során a hallgatók nagyfokú tapasztalatra tehetnek szert, hiszen ezen a területen is szükség van a kiváló képességekkel rendelkező diplomás szakemberekre. A képzés lehetőséget nyújt a hallgatók számára, hogy a sport- és fitnesz iparág területeivel megismerkedjenek és karrier céljaiknak megfelelő területen mélyebb szaktudást szerezzenek. A sport és fitnesz hivatásos, amatőr és oktatási szerepeket is betölt. Az iparág több szakterületének is alapja a táplálkozás, anatómia és pszichológia terén szerzett tudás.

Az első évfolyamban főleg különböző szakterületek alapozó tárgyai, többek között anatómia és pszichológia, fitnesz és sportedzői alapok kerülnek oktatásra. A tárgyak lehetőséget biztosítanak a tanultak gyakorlatban történő alkalmazására és a szakosodásra.

Második évfolyamon tanultak célja a megszerzett tudás elmélyítése a kitűzött karriercél szakterületének vonatkozásában. A hallgatókat a szakterületen történő tapasztalatszerzésre és a munkavállalói készség fejlesztésre ösztönzik. Mindegyik modul a sport iparágra épül, a megszerzett tudást sport központokban, fitnesztermekben és egyéb sportlétesítményekben lehet hasznosítani.

Harmadik évfolyam során a hallgató szakosodhat, olyan modulokon szerzett tudás által, mint az alkalmazott fitnesz és programtervezés, sport pszichológia II és sport projekt menedzsment. A kutatási terület és a további gyakorlatszerzés meghatározó ebben az évfolyamban, melynek az egyetemi évek után döntő szerepe lehet.

A végzettek a következő területeken helyezkedhetnek el: edzőtermi edző, személyi edző, sportedző, sport és szabadidős klubokban folytatott egyéb edzői tevékenységek.

---

²⁶ www.shanghairanking.com/FieldENG2015.html

2. táblázat Kurzusok

I. évfolyam	II. évfolyam	III. évfolyam
Alkalmazott anatómia és Pszichológia	Szakterületen belüli és személyes fejlődés	Sport Pszichológia II
Egészséges életmód	Sportedzés	Alkalmazott fitneszoktatás & programozás
Fitneszoktatás	Fitneszprogramozás	Kutatási projekt
Sport a társadalomban	Sport pszichológia	
Tudományos ismeretek	Kutatás sportterületen	
Edzői elmélet		
Választható kurzus		
	Táplálkozás a sportban	Sport marketing
	Önkéntes kezdeményezések	Modern nyelvek
	Vállalkozásindító tanulmányok	Táplálkozás a teljesítményért
	Modern nyelvek	Edzői teljesítmény

Forrás: www.birmingham.ac.uk

Sport és Fitness Tanulmányok FdA

Ezen képzés időtartam két teljes év. A sport és fitness tanulmányok alapozó képzés olyan hallgatók számára előnyös, akik az edzői, fitness oktatói, tanítói területen szeretnének elhelyezkedni.

Első évfolyamon az anatómia és a pszichológia, sportedzés, gyakorlat és fitness területén erős alapismeretek megszerzése a cél, amely a gyakorlatban is alkalmazható. Az ezt követő *második évfolyamon* tanultak célja a megszerzett tudás elmélyítése. A hallgatókat a szakterületen történő tapasztalatszerzésre és a munkavállalói készség fejlesztésre ösztönzik. Mindegyik modul a sport iparágra épül, a megszerzett tudást sport központokban, fitnesstermekben és egyéb sportlétesítményekben lehet hasznosítani.

Az alapozó diplomás hallgatók itt csatlakozhatnak be a BA képzés III. évfolyamába.

A végzetek a következő területeken helyezkedhetnek el: edzőtermi edző, személyi edző, sportedző, sport és szabadidős klubokban folytatott egyéb edzői tevékenységek.

3. táblázat **Kurzusok**

I. évfolyam	II. évfolyam
Alkalmazott anatómia és pszichológia	Szakmai és személyes fejlődés
Egészséges életmód	Sportedzés
Fitnessedzés	Fitnessprogramozás

Sport a társadalomban	Sport pszichológia
Tudományos ismeretek	Kutatás a sportban
Edzői elmélet	
Választható kurzusok	
	Sporttáplálkozás
	Önkéntes kezdeményezések
	Vállalkozásindító tanulmányok
	Modern nyelvek

Forrás: www.birmingham.ac.uk

Sport Menedzsment BA (Hons)

A Sport Menedzsment bachelor képzés időtartama három teljes év, mely végzettség megszerzésével egy széles skálájú munkalehetőséget kínáló szektor nyílik meg, a szabadidő központok irányításától a sportesemények szervezésén át, nemzeti irányító szerveken belüli feladatok ellátásáig. Sportedzői tevékenységek, sport marketing tevékenységek, testnevelés tanári pálya betöltésére és egészségügyi és fitnessz menedzsment tevékenységek ellátására is lehetőséget biztosít.

A képzés a menedzsment és gyakorlati ismeretek elsajátításával a sportban rejlő üzleti lehetőségek kiaknázására ad esélyt bel- és külföldön egyaránt. A hallgató a képzés során fejleszti elemző, kommunikációs és döntéshozatali készségét, amelyek elengedhetetlen készségek a sportszervezés területén.

4. táblázat Kurzusok

I. évfolyam	II. évfolyam	III. évfolyam
Sportgazdaságtan	Üzleti lehetőségek a sportban	Fejlesztés és innováció a sportban
Edzői elmélet	Kutatás a sportban	Nemzetközi sportismeretek
Egészséges életmód	Sport létesítmények menedzsmentje	Stratégia a sportban
Humán- és teljesítményirányítás	Sport menedzsment és tervezés	Kutatási projekt
Sport a társadalomban	Humánerőforrás tervezés	
Sport, biztonság, egészség és környezet		
Választható kurzusok		
	Vállalkozásindító tanulmányok	
	Modern nyelvek (felső középfok)	Sport marketing
	Sporttáplálkozás	Sport pszichológia II
	Önkéntes kezdeményezések	Sport turizmus
	Sportedzés	Sportedzés és gyakorlatfejlesztés

Forrás: www.birmingham.ac.uk

Sport Menedzsment FdA

A Sport Menedzsment alapozó képzés időtartama két teljes év. A szakmai orientált program célja az elemző, kommunikációs és döntéshozói készség fejlesztése, melyek szükségesek a különböző sportszervezetek sikeres menedzsmentjéhez.

A képzés során szakterületet kell választaniuk a hallgatóknak: sportedzés, táplálkozás, pszichológia közül.

Karrierlehetőségek biztosítottak sport ügyintézés, sportesemény menedzsment, sportturizmus, sport vendéglátás, egészség és fitness, sportszolgáltatások és termékek marketingje és oktatás területén.

A „FoundationDegree” megszerzésével elkezdhető a Sport és menedzsment képzés BA (Hons) utolsó éve.

5. táblázat Kurzusok

I. évfolyam	II. évfolyam
A sport gazdaságtana	Üzleti lehetőségek a sportban
Edzői elmélet	Kutatás a sportban
Egészséges Életmód	Sportlétesítmények menedzsmentje
Humán- és teljesítményirányítás	Sporttervezés és menedzsment
Sport a társadalomban	Humánerőforrás menedzsment
Sport, biztonság, egészség és környezet	
Választható kurzusok	
	Vállalkozásindító tanulmányok
	Modern nyelvek (felső középfok)
	Táplálkozás a sportban
	Önkéntes kezdeményezések
	Sportedzés
	Sport pszichológia

Forrás: www.birmingham.ac.uk

Sportterapeuta BSc (Hons)

A Sportterapeuta bachelor képzés időtartama három teljes évet vesz igénybe az eddig áttekintett bachelor képzéshez hasonlóan. A Sportterapeuta képzés arra épít, hogy a sport

klubok, atlétikai csoportok és a sportsérüléseket kezelő klinikák egyre inkább a terápiát veszik segítségül a sportolók edzéséhez, biztonságos versenyzéséhez, a sérült sportolók rehabilitációjához és a sérülésekből adódó fizikai és érzelmi trauma feldolgozásához. Az egyetem ez alapján rendelkezik a szükséges felszerelésekkel, beleértve az erőnlétesztelőt, elektroterápiás készüléket, anatómiai modellt és az edzőtermet, valamint a sportterápia klinikát és a tudományos szobát. A Sportterapeuták Szövetsége tagjaként ismeri el a sportterapeuta szakon végzetteket az egyetem melynek köszönhetően a hallgatók már tanulmányaik alatt nagyfokú tapasztalatra tehetnek szert. Az egyetem a sportterapeuta képzés során nagy hangsúlyt fektet a gyakorlati tapasztalatszerzésre és az olyan tevékenységekre, melyek a tudományos alapelvek megértését segítik elő.

Karrierlehetőség többek között tornatermekben, fitness klubokban, szabadidő központokban, tornatermi kapacitással bíró helyi önkormányzatoknál, sportsérülésekkel foglalkozó klinikákon, egészségfarmokon adott, nem utolsó sorban egyéni vállalkozóként is indulhatnak a sportterapeuták.

Külföldi hallgatók figyelmét felhívja az egyetem, hogy a sportterapeuta képzés során gyerekekkel és/vagy kezelésre szoruló felnőttekkel kell dolgozni, melyhez erkölcsi bizonyítványt kell benyújtani a kurzus megkezdésekor. A sportterapeuta alapozó diploma megszerzésével megkezdhető a Bsc (Hons) Sportterapeuta utolsó éve.

6. táblázat Kurzusok

I. évfolyam	II. évfolyam	III. évfolyam
A csont-izomrendszer anatómiája	Funkcionális anatómia	Klinikai szakmai gyakorlat
Lágszövet terápia	Klinikai értékelés és terápiás beavatkozások	Sport és gyakorlat rehabilitáció
Klinikai értékelés alapjai	Sportsérülések kórtana	Professzionizmus és etika
Bevezetés a sportsérülésekbe	Atlétikai mozgás elemzése	
Erőnlét és kondíció	Sportterapeuta kutatás	
Sportterápia kontextusban		
Választható kurzusok		
	Sportedzés	Kutatási projekt
	Sporttáplálkozás	Sportterapeuta projekt
	Sport pszichológia	
	Sport pszichológia	
	Modern nyelvek	

Forrás: www.birmingham.ac.uk

Sporttherapeuta FdSc

Ezen alapozó képzés két évet ölel fel és struktúrájában igen hasonló az előzőekben bemutatott Sporttherapeuta bachelor képzéshez. Ezen képzésre is vonatkozik, hogy az alapozó diploma megszerzésével megkezdhető a sporttherapeuta BSc képzés utolsó évfolyama.

A bachelor képzés során említett felszereléseket a hallgatók ezen képzés keretein belül is használják. A képzés során az egyetemi hallgatók a sportterápia klinika dolgozói, így már a képzés alatt alkalmazzák az elméleti óra anyagát. Karrierlehetőség többek között tornatermekben, fitness klubokban, szabadidő központokban, tornatermi kapacitással bíró helyi önkormányzatoknál, sportsérülésekkel foglalkozó klinikákon, egészségfarmokon adott, nem utolsósorban egyéni vállalkozóként is indulhatnak a sportterapeuták.

7. táblázat Kurzusok

I. évfolyam	II. évfolyam
A csont- és izomrendszer anatómiája	Funkcionális anatómia
Lágyszöveti terápia	Klinikai értékelés és terápiás beavatkozások
Klinikai értékelés alapjai	Sportsérülések kórtana
Bevezetés a sportsérülésekbe	Atlétikai mozgás elemzése
Erőnlét és kondíció	Sportterapeuta kutatás
Sportterápia kontextusban	
Választható kurzusok	
	Sportedzés
	Sporttáplálkozás
	Sport pszichológia
	Vállalkozásindító tanulmányok
	Modern nyelvek

Forrás: www.birmingham.ac.uk

2.2 University of Huddersfield/ Huddersfieldi Egyetem²⁷

---

²⁷ www.hud.ac.uk

Az egyetem 1825-ben Tudományos és Műszaki Intézetként alakult meg, mára 7 főiskolával és több mint 23 000 hallgatóval rendelkezik. 2011-ben a nemzetközi hallgatói barométer alapján az egyetem első helyezést ért el. 2013-ban megnyitotta innovációs központját (Young Entrepreneurs Centre), lehetőséget biztosítva az egyetem és vállalkozások közötti együttműködésre. Hallgatói központját (Student Central) 2014-ben nyitotta meg, mely könyvtárral, számítógépes teremmel is rendelkezik, valamint sportolási és étkezési lehetőségeket biztosít hallgatóinak. Az egyetem sportlétesítményekkel, sportcsarnokkal, a legmodernebb fitnessgépekkel felszerelt edzőteremmel is rendelkezik. A hallgatók az edzőtermi bérlettel korlátlanul használhatják a rendelkezésre álló gépeket. Az egyetem Manchester és Leeds között helyezkedik el Angliában.

Fizikoterápia (gyógytorna) Bsc

A fizikoterápia képzés elvégzése során a hallgatók megtanulják megvizsgálni, kezelni különböző típusú állapotban lévő betegeket, beleértve a gerinc- és ízületi problémákat, légzési zavarokat, idegrendszeri problémákat, illetve az agyvérzésből és az egyéb krónikus állapotokból, balesetektől, operációkból felépülő betegeket. A képzés három éven keresztül történik, mely során az egyetem helyi egészségügyi központokkal, sportközpontokkal áll kapcsolatban, melyek a gyakorlati képzések helyszíneit biztosítják. Alacsony létszámú csoportokban történik az oktatás, hogy a hallgatók minél több figyelmet kaphassanak.

8. táblázat Kurzusok

I. évfolyam	II. évfolyam	III. évfolyam
Alkalmazott anatómia és biomechanika	Szív – és légúti gyógytorna	Klinikai magyarázat
Klinikai ismeretek 1	Klinikai ismeretek 2	Egészségügyi ellátás nyújtása
Pszichológia a fizikoterápia kontextusában	Mozgásszervi gyógytorna (haladó)	Sérülékeny csoportok kezelése
Szakmai fejlődés és kutatás 1	Neurológiai gyógytorna	Gyakorlati tapasztalatszerzés

	Gyakorlati tapasztalatszerzés	Kutatás 3
	Kutatás 2	

Forrás: www.hud.ac.uk

Sporttudomány BSc

A sporttudomány az emberi test és szellem fizikai terhelés során történő működését vizsgáló diszciplína. A sportkutató feladata a sportolók legjobb fizikai teljesítményének elérésében történő segítségnyújtás. A sportkutatói végzettség népszerű az Egyesült Királyságban, sportszervezetek sportkutatók alkalmazásával készítik fel sportolóikat. A képzés időtartama 3 teljes év. A három év alatt kötelezően teljesítendő kurzusokat a következő táblázat mutatja be évfolyamonként.

9. táblázat Kurzusok

I. évfolyam	II. évfolyam	III. évfolyam
Bevezetés a táplálkozásba	Laboratóriumi technikák a sportkutatásban	Alkalmazott kutatási és gyakorlati tevékenységek
Bevezetés a biomechanikába	Kutatási módszerek a sportban és sporttudományban	Alkalmazott Sporttudomány
Edzői alapelvek	Sport és fitneszedzés	Projektmenedzsment
Szakmai fejlődés	Sportpszichológiai beavatkozás	Gyermekgyógyászati sporttudomány
Sport, gyakorlat és egészségügyi pszichológia	Gyakornoki modul	Testnevelési és iskolai sport
		Sport, egészség, edzés és táplálkozás
		Sport rehabilitáció

Forrás: www.hud.ac.uk

Sport, edzés és táplálkozás BSc (Hons)

A sporttudomány és táplálkozás tudományterületével foglalkozó kurzus célja, hogy a hallgatók a biológia, táplálkozás, edzés és sportteljesítmény területén mélyebb tudást szerezzenek. A hallgatók a második évfolyam során gyakorlati tapasztalatszerzés által mélyíthetik megszerzett tudásukat. A képzés időtartama 3 teljes év.

10. táblázat Kurzusok

I. évfolyam	II. évfolyam	III. évfolyam
Bevezetés a táplálkozásba	Emésztés és anyagcsere	Alkalmazott táplálkozás
Bevezetés a biomechanikába	Táplálkozás alapelvei	Alkalmazott kutatás testgyakorlatban
Edzői alapelvek	Kutatási módszerek a sportban és sporttudományban	Gyógytorna
Szakmai fejlődés	Sport és fitnessedzés	Projektmenedzsment
Sport, gyakorlat és egészségügyi pszichológia	Gyakornoki modul	Sport, egészség, edzés és táplálkozás

Forrás: www.hud.ac.uk

2.3 Athlone Institute of Technology/ Athlone Műszaki Egyetem, Írország ²⁸

Athlone Műszaki Egyetem azaz AIT egy felsőoktatási intézmény közép-Írországban, melyet 1970-ben hoztak létre, mint Athlone Regionális Műszaki Főiskola, majd később bővült mérete és alkalmazási területe. A hangsúly az első években különösen a műszaki és [tudományos](#), majd a kereskedelmi, nyelvi és egyéb területekre helyezték. Ezen területek jelentős fejlődésen mentek keresztül, és jelenleg az egyetem gondoskodik a képzési spektrum széles skálájáról. Az egyetem több mint hat ezer hallgatóval bír, területe 18 hektár, azaz 44 hold. Számos területen kínál még képzést az Intézet, mint társadalomtudományok, építészet, biotechnológia, üzleti ismeretek, gépészmérnök. Az Athlone Műszaki Egyetem rendelkezik egy IAAF által jóváhagyott atlétikai pályával és egy FIFA 2 csillagos füvesített pályával, valamint

²⁸ <http://www.ait.ie/>

a fedett sportlétesítményét 2013-ban nyitotta meg. A fedett létesítményben található atlétikai pálya, többfunkciós sportpálya és egyéb, az élsportolói edzést szolgáló berendezések.

Írország Európa nyugati részén az Ír-szigeten található állam. A sziget északi része brit fennhatóság alatt van, ezt nevezik Észak-Írországnak, a sziget többi része pedig Írország.

Az országnak két hivatalos nyelve van: az [ír](#) és az [angol](#). [Fővárosa](#) és egyben legnagyobb városa [Dublin](#). Népszámlálás szerint 4 588 252 fő él Írországban, a népsűrűség pedig 65 fő/km², területe 70 273 km².²⁹

*Írország oktatási rendszere*³⁰

Középiskolákban, szakiskolákban és egyéb iskolákban (community college, comprehensive school, community school) két szakaszból áll, melyeket ciklusoknak hívnak. Az első ciklus, a Junior Cycle az első 3 évet jelenti és 12-16 éves diákok járnak ide. A ciklus végén egy Junior Certificate Examination nevű vizsgát kell tenni. A 4. egy átmeneti év, melyben a diákok egy egyéves nem hivatalos kurzust végezhetnek. A második ciklus a Senior Cycle névre hallgat, az 5-6. évfolyamot jelenti és 16-18 éves diákok végzik

A Senior Cycle végén egy Leaving Certificate Examination vizsgát kell tenni, melynek három programfajtája van: Leaving Certificate Program, Leaving Certificate Vocational Program és Leaving Certificate Applied.

Bachelor's Degree az az alapképzés megszerzésére Írországban számtalan lehetőség van. A felvételi eljárás része a középiskolai Leaving Certificate Examination eredményének beszámítása, egyéb kritériumok mellett. Az egyetemek képzési ideje három- vagy négyéves program. A fokozat lehet Ordinary vagy Honours Bachelor's Degree.

Írországban a hurling és az ír foci a nemzeti sport. A [hurling](#) a leggyorsabb szabadtéri sport a világon, amelyre minden ír rendkívül büszke. Továbbá Írország büszkélkedhet még az európai [labdarúgás](#) és a [rögbi](#) terén is. Az ír nemzeti rögbi válogatott egy 2010-es ranglistán az 5. helyen áll. Az ország eddig nyolc aranyérmert szerzett olimpiai játékok során. A legeredményesebb sportág az [atlétika](#).

---

²⁹ www.wikipedia.hu

³⁰ www.kaplaninternational.com

Sporttudomány és a testmozgás élettana BSc

A sporttudományi képzés a teljesítmény, testmozgás és egészség mögöttes tudományát vizsgálja és lehetőséget biztosít a hallgatóknak a mozgás tudományainak felfedezésére, gyakorlati tapasztalatszerzésre. Az egyetem modern sportfelszerelése és berendezéseinek használatával a hallgatók gyakorlati tapasztalatszerzése biztosított. Az egyetem nagy hangsúlyt fektet a hallgatók gyakorlati szempontú fejlődésére, felkészítve őket a munkaerő piaci kihívásokra. A képzés során a hallgatók megszerzik az élsportolók, valamint a hétköznapi emberek mozgásbeli, egészségügyi szükségleteit és alkalmassági követelményeit. A képzés magában foglalja az olyan területeket, mint a táplálkozás, felépüléshez szükséges gyógytorna, elemzési módszerek a teljesítménynövelő szerek vizsgálatár és biomechanika.

A négy éves képzés során a hallgatók megismerik az emberi test működését, a szív, a légzőszervek, idegrendszer, húgyút és szaporító rendszer működését és interakcióit, továbbá a sport fizikáját és a biológia rendszerében alkalmazható mechanika teljesítménynövelő képességét. Ezen kívül, a sérülések és betegségek kórtanát és az ezekből való felépülésekhez szükséges testmozgás módszereit ismerik meg a hallgatók. A hallgatók szakértőkké válnak a sportolók teljesítményének tesztelésében és elemzésében, ide értve a kiemelkedő teljesítményű sportolók modern tudományos laboratóriumban történő élettani vizsgálatát (futópadok, szobakerékpárok, ergométerek, vérnyomásmérés, járáselemzés). A diploma birtokában a kiválasztott sporttevékenységre vonatkozóan a hallgatók edzői képesítést is szerezhetnek. A következő táblázat részletesen bemutatja milyen kötelezően teljesítendő kurzusokat kell a hallgatóknak teljesíteniük.

11. táblázat Kurzusok

I. évfolyam	II. évfolyam	III.évfolyam	IV.évfolyam
Sporttudomány alapjai	Sporttudomány anatómiája	Dopping a sportban	Magas teljesítményű sportolók pszichológiája
Emberi anatómia	Emberi biokémia	Testmozgás és Pszichológia	Erősítés és kondicionálás
Pszichológia	Bevezetés az idegentudományba	Táplálkozás és egészség	Felsőfokú pszichológia a sportban és a testmozgásban
Biológia	Sport és egészségügyi tudományok klinikai tesztelése	Sportsérülések	Táplálkozás a teljesítményért
Kémia	Elemzési módszerek a sporttudományban	Sport pszichológia	Marketing üzlete a profi sportolók edzéséhez
Sport és egészség matematikája	Emberi pszichológia	Teljesítményelemzés	Sport és jog
Bevezetés a biomechanikába	Alkalmazott emberi élettan	Alkalmazott edzői tudomány	Kutatási projekt

Bevezetés az edzői elméletbe	Biokémia	Speciális célcsoportok	Két szabadon választható az alábbiak közül:
Elsősegélynyújtása	Sport és egészségtudományi statisztika	Kutatás módszertan	Testmozgás terápia a felépülésért
	Kineziológia	Gyakorlat	Speciális célcsoportok edzése
	Üzleti jog		Sportsérülések és rehabilitáció

Forrás: www.ait.ie

Üzleti menedzsment a sportban és turizmusban (BA)

Ezen képzés akkor kezdhető el, ha a hallgató már rendelkezik egy Bachelor képzéssel a sport menedzsmentben vagy egy azzal egyenértékű képesítéssel. Az üzleti menedzsment képzés, mely nem csak a sport, hanem a turizmus területét is vizsgálja, mindösszesen egy éves képzés. A képzés elvégzése során a hallgatók elsajátíthatják a turizmusban és sport iparában felmerülő problémák megoldásának kritikai szemléletű, szisztematikus és érett módjait, továbbá a lehetséges menedzsment stratégiák közötti választási képességet és a sikeres változás/válságkezelést.

Ebben az iparágban különösen fontos a kiváló szociális készség, így a képzés során a személyes fejlődés az elsődleges szempont. A hallgatók megismerik a turizmus és sport iparágak szerkezetét és szervezetét nemzeti és nemzetközi szinten is. Ez alapján a táblázat bemutatja az egy év alatt kötelezően teljesítendő tárgyakat.

12. táblázat **Kurzusok**

Egy év alatt teljesítendő kurzusok
Stratégiai menedzsment
Marketing menedzsment
Pénzügyi menedzsment
Hotel működés szimulációja
Turizmus és regionális fejlesztés
Üzleti kutatás
Választható tárgyak
Rendezvényszervezés
Sport és fizikai tevékenységi programok menedzsmentje

Forrás: www.ait.ie

Bachelor üzleti sportmenedzser

Ez a másoddiplomás képzés főként az üzleti tárgyra fókuszál, amellyel, hogy a sportmenedzsment és adminisztráció különböző területeiben is mélyíthetik ismereteiket a hallgatók, valamint a sport vállalkozás sikereit befolyásoló külső tényezőkbe nyerhetnek betekintést. Főiskolai oklevél a Sport és Rekreáció üzlete képzésben vagy azzal egyenértékű 6-os szintű végzettség a bemeneteli követelmény a másoddiplomás képzésre, mely szintén egy egyetemi évet ölel fel az előző képzéshez hasonlóan.

13. táblázat Kurzusok

Egy év alatt teljesítendő kurzusok
Sport menedzsment
Sportturizmus
Pénzügy/számvitel
Információs technológia
Sportfejlesztés
Választható tárgyak
Sporttanulmányok
Közösségi rekreáció
Üzleti francia
Üzleti spanyol

Forrás: www.ait.ie

Üzleti sport és rekreáció (Főiskolai Oklevél)

A sport, szabadidő és turizmus iparága nagyon fontos része az ír gazdaságnak. Ez a két éves főiskolai szintű képzés a sporthoz, turizmushoz és szabadidős tevékenységekhez kapcsolódó üzleti tevékenységek háttérével ismerteti meg a hallgatókat. A hangsúlyt a gyakorlati készségek fejlesztésére helyezik. A képzés mellett elvégezhető további főiskolai

szintű képzés, mely ezzel kombinálható, ilyenek:
elsősegélynyújtó/úszásoktató/életmentő/edzőtermi oktató/edző.

14. táblázat Kurzusok

I. évfolyam	II. évfolyam
Sporttanulmányok	Létesítménygazdálkodás
Pénzügyi számvitel	Sporttanulmányok
Információs technológia	Pénzügyi menedzsment
Tanulás elsajátítása	Életmódfejlesztés
Kommunikáció és munkaalapú tanulás	Munkaalapú tanulás
Anatómia és testmozgás élettana	Marketing alapelvek
Bevezetés az üzleti menedzsmentbe	Humánerőforrás menedzsment
Sportedzés	Sportedzés
	Testmozgás és fitnessz
Választható tárgyak	
Sport és testmozgás	
Sport adminisztráció	
A sport szociológiája	

Forrás: www.ait.ie

2.4 Kínálati oldal összehasonlítása

A képzési kínálat vizsgálata során jelen tanulmányban három egyetem kínálatát tekintettük át. Ez alapján összesen tíz különböző képzés részletes leírása és átvizsgálása történt

meg, hiszen a Birminghami Egyetem képzésének vizsgálata során különbséget kell tennünk az alap diploma (BA, BSc) és az alapozó diploma (FdSc) között is, továbbá az Athlone Műszaki Egyetem vizsgálata során nem csak bachelor hanem másoddiplomás képzést is vizsgáltunk.

15. táblázat Kurzusok

Bemutatott szak	Képzési forma	Egyetem megnevezése
Sport és fitness tanulmányok	BA, FdA	Birminghami Egyetem
Sport menedzsment	BA, FdSc	Birminghami Egyetem
Sportterapeuta	BSc, FdSc	Birminghami Egyetem
Fizikoterápia	BSc	Huddersfieldi Egyetem
Sporttudomány	BSc	Huddersfieldi Egyetem
Sport, edzés és táplálkozás	BSc	Huddersfieldi Egyetem
Sporttudomány és testmozgás élettana	BSc	Athlone Műszaki Egyetem
Üzleti menedzsment a sportban és turizmusban	Másoddiploma	Athlone Műszaki Egyetem
Üzleti sportmenedzser	Másoddiploma	Athlone Műszaki Egyetem
Üzleti sportmenedzser és rekreáció	Főiskolai oklevél	Athlone Műszaki Egyetem

Forrás: saját szerkesztés

A szakok bemutatása során látható, hogy a szak általában két vagy hároméves, illetve a harmadik általunk vizsgált intézmény nem csak alapidiplomás képzést nyújt, mely négy éves

hanem másoddiplomás képzést is mely mindösszesen egy éves, vagy két éves. Két éves képzések közé az alapozó képzéseket soroljuk be, melyek esetében a végzettség megszerzésével elkezdhető az alaploma harmadik éve, továbbá ide tartozik a Főiskolai oklevelet adó képzés is. A kínálati oldal összehasonlítása során az első általunk kiemelt pont a hálóterv felépítése, mely a szakoknál igen hasonló. Ez alapján, az első évfolyamon a hallgatók főleg az alapozó tárgyakat sajátíthatják el, majd a második évfolyamon már a képzés célja, hogy az első évfolyamon megszerzett tudást elmélyítsék. A hallgatókat itt már a szakterületen történő tapasztalatszerzésre és a munkavállalói készség fejlesztésre ösztönzik. A harmadik évfolyamon már a hallgató szakosodhat, azonban ebben az évben már kiemelendő a kutatási munka és a gyakorlatszerzés fontossága.

Célszerű kiemelni az elhelyezkedési lehetőségeket is a szakok megszerzésével, mint összehasonlítási pont, ez alapján a hallgatók a következő területeken helyezkedhetnek el:

edzőtermi edző, személyi edző, sportedző, sport és szabadidős klubokban folytatott egyéb edzői tevékenységek. Továbbá szabadidő központok irányításától a sportesemények szervezésén át, nemzeti irányító szerveken belüli feladatok ellátása is lehetséges. Sportedzői tevékenységek, sport marketing tevékenységek, testnevelés tanári pálya betöltésére és egészségügyi és fitness menedzsment tevékenységek ellátására is lehetőséget biztosít. Karrierlehetőségek biztosítottak sport ügyintézés, sportesemény menedzsment, sportturizmus, sport vendéglátás, egészség és fitness, sportszolgáltatások és termékek marketingje és oktatás területén.

Az áttekintés alapján azt láthatjuk, hogy az európai egyetemeken alkalmazott képzési módszerek igen gyakorlatorientáltak, melynek alkalmazása a hazai intézményekben is célszerű. A kínálati oldal elemzése lehetőséget ad nekünk, hogy általános következtetéseket vonjunk le, melynek köszönhetően a hazai sporttudományi felsőoktatás fejleszthető. További jó gyakorlatok közé sorolhatjuk, hogy a gyakorlatorientáltság mellett, a projektmunkára való figyelem fordítást is. Ennek a módszernek köszönhetően a hallgatók egész egyetemi képzésük alatt kutatási munkákat végeznek, mely segítséget nyújt a diplomamunka megszerzésében is, továbbá gyakorlatot szerezhettek ezen a téren. A kínálati oldal vizsgálata arra is enged következtetni, hogy a külföldi egyetemeken kiemelt figyelmet fordítanak a kutató munkára is, mellyel a hallgatókat az autodidakta tanulásra is ösztönzik.

3 Az európai képzési módszerek vizsgálata

A képzési módszerek bemutatása során a teljes kép elnyerése érdekében, bemutatjuk, hogy a kínálati oldalon már bemutatott szakokon milyen tantárgyakat kell teljesíteni. Jelen tanulmányban kitérünk minden egyes kötelezően teljesítendő tantárgy pontos felépítésére, annak érdekében, hogy adaptálhatóvá váljanak a nemzetközi egyetemeken alkalmazott gyakorlatok. Ez alapján a következő fejezetben leírásra kerülnek a kurzusmatika alapján a tantárgyak tartalma, illetve, hogy milyen bemeneteli követelményeknek kell megfelelni a sikeres felvételhez.

3.1 University College Birmingham/Birminghami Egyetemen alkalmazott módszertan³¹

Sport és Fitness Tanulmányok

Bemeneti követelmények közé tartozik az általános érettségi, illetve 240 UCAS pont. A tantárgyak főleg elméleti és gyakorlati részből állnak össze. Minden tantárgy során különböző feltétel rendszert kell teljesíteni, ez mutatjuk be a következőekben. A tanórák keretében jegyzetektől, könyvektől tanulnak a hallgatók, kiegészítve ezt autodidakta tanulással és egyéb, a tanórákat kiegészítő workshopokkal. Mint ahogyan azt a kínálati részben már bemutattuk az első évfolyamban főleg alapozó tárgyakat tanulnak a hallgatók. Az ezt követő második évfolyamban már a megszerzett tudás mélyítésére koncentrálnak, továbbá a munkavállalói készség fejlesztésére. A képzés utolsó évében van lehetőség a szakosodásra.

Egyes tárgyak mint az *Alkalmazott anatómia és pszichológia* az izom összehúzódnással és az alapvető neurológiával foglalkozó szaktudásra épít. Az *Egészséges életmód* tanóra célja azon módok felkutatása fiziológiai és pszichológiai értelemben, amelyekben a sport az egészség javításához, a közösségek jólétéhez járul hozzá. Humánmorfológia, alternatív módok az

---

³¹<http://www.birmingham.ac.uk>

egészség biztosítására, úgy mint a teljesítőkéesség növelő szerek, étrend és táplálék kiegészítők, szűrések, terheléses vizsgálatok. Egy másik modul a *Fitnessedzés* megismerteti a hallgatókkal a fitnessz alapelméletét, ideértve az egészségügyi szűrést, edzési módokat és programozást ehhez hasonló struktúrával rendelkezik a *Sportedzés* című tárgy is. Elméleti és gyakorlati órák keretében a hallgatók megértik a fitnessz edzési fogalmát és annak alkalmazását. Ez a modul szorosan kapcsolódik a fitnesszoktatás L2 tanúsítványhoz, így akik ezt a modult elvégzik, megszerezhetik az akkreditációt (OKJ szintű). *Sport a társadalomban* modul interdiszciplináris megközelítéssel a sportanalízist egy széleskörű szociológiai, gazdasági és történelmi kontextusba helyezi. A hallgatók magas szintű tudást szereznek elméleti téren, és kutatási készséget a sport, kultúra és társadalom vonatkozásában. *Tudományos ismeretek* célja, hogy az alapvető készségeket és képességeket fejlessze ki a hallgatókban, melyek elengedhetetlenek felsőoktatási tanulmányaik során. *Szakterületen belüli és személyes fejlődésre* kiemelt figyelmet fordítanak. Az ilyen jellegű modul lehetőséget nyújt arra, hogy a hallgatók felkutassák a választott szakterületükön belüli karrierlehetőségeket, mely során azonosíthatják és fejleszthetik személyi és irányítási képességeiket, melyek a karrierjük során szükségesek lehetnek. A hallgatók felkészülnek a munkaerőpiac kihívásaira, korábbi tapasztalataikat felhasználva a modul során akciótervet kell készíteniük a jövőjükre vonatkozóan. *Fitnesszprogramozás* modul során a hallgatók haladó szintű edzési technikát tanulnak, illetve megszerzik azt a tudást és készségeket, melyek egyedi ügyfelek, vagy csoportok fitnessz edzéséhez szükséges. Ez a modul szorosan kapcsolódik az L3 személyi edző képesítés megszerzéséhez, így azok a hallgatók, akik ezt a modult elvégzik, megszerezhetik a személyi edző akkreditált végzettséget. *Sport pszichológia* modul kritikusan és analitikusan tekinti át a sport pszichológiáját olyan kulcsterületekre fókuszálva, mint a motiváció, személyiség, tanulás és agresszió. Továbbá a modul központi eleme az edző és résztvevők szerepének elemzése, a pszichológiai szemléletek jelentőségének vizsgálata. A modul főként azoknak a hallgatóknak hasznos, akik a későbbiekben vezető szerepben szeretnének elhelyezkedni sportkarrierjükben. *Kutatás sportterületen* nyújt segítséget a végzősök disszertációjának megírásához. A modulnak bemutatja az elsődleges és másodlagos kutatási eszközöket és technikákat. A hallgatók képesek lesznek önállóan kutatási célokat megfogalmazni, megfelelő kutatási módszert alkalmazni, információt gyűjteni és adatokat értékelni. Az eszközök a kérdőívektől az interjúkon át a megfigyelésekig terjedhetnek. A hallgatók megismerik a kvalitatív és kvantitatív megközelítéseket. *Vállalkozásindító tanulmányok* című kurzus segítségével a hallgatók az önálló vállalkozás indításához és működtetéséhez szükséges tudást szerzik meg. A célpiac feltárásával, a demográfiai és

társadalmi trendek megismerésével a hallgatók képesek lesznek beazonosítani szolgáltatásuk keresletét.

Sport Menedzsment

Sport Menedzsment bachelor képzésre a felvételi követelmények közé tartozik az általános érettségi azaz a GCSE/IGCSE Angol A-C, illetve minimum 240 UCAS pont. Eme szak hasonló tárgyakkal és felépítéssel rendelkezik, mint az előzőben bemutatott képzés, azonban erre jellemzően elmondható, hogy itt főleg a sportban rejlő üzleti lehetőségek kiaknázására ad lehetőséget a szak nem csak belföldön hanem más országokban is. A képzés időtartama három év.

Sportgazdaságtan című modul során a gazdaságelméletet vizsgálják a sport és professzionális csapatok vonatkozásában a pénzügyre és gazdasági helyzetre fókuszálva. A hallgatók olyan globális gyártók, mint a Nike és az Adidas esettanulmányain keresztül ismerik meg a sport gazdasági és pénzügyi vonatkozását. Ez alapján az *Üzleti lehetőségek a sportban* modul során a hallgató nagyszabású sportesemények gazdasági és kereskedelmi hatásait vizsgálja, illetve azok jelentőségét.

Humán- és teljesítményirányítás kurzus során vezetői elmélettel ismerkednek meg és annak a sport környezetében történő alkalmazásával. A vezetői viselkedés vizsgálata során a hallgató képes lesz látni annak hatásait a sport és rekreáció területén, illetve a vezetői gyakorlatokat különböző sportszervezetekben, továbbá megismeri, hogyan működnek az egyéni sportolók és a csapatszellem és vezetés fontossága. *Sportlétesítmények vezetés-menedzsmentje* a sportmenedzsment operatív aspektusaira helyezve a hangsúlyt, a hallgató a vezetési kérdésekkel és felmerülő problémákkal ismerkedik meg, marketing és pénzügyi tudást szerez, valamint kreatív és innovatív problémamegoldó képességet szerez.

Sport menedzsment és tervezés valamint a Humánerőforrás tervezés jogi szabályozással, helyi, nemzeti és nemzetközi szintű tervezéssel ismerkedik meg és azok gazdasági, szociális és környezeti hatásaival illetve hatékony humánerőforrás tervezést tanul, mely a gazdaságos vállalkozásműködtetés során szükséges. *Fejlesztés és innováció a sportban* modul segítségével a hallgatók megismerik az innováció és kreativitás fontosságát és megtanulják a kreatív gondolkodás alkalmazását, melyet üzleti döntéseik meghozatalakor alkalmazhatnak. *Nemzetközi sportismeretek* során pedig a hallgatók a nemzetközi sportkörnyezetet befolyásoló szociális, gazdasági és politikai tényezőket ismerhetik meg, melyek a sport üzleti környezetét befolyásolják.

Sportterapeuta

Bemeneteli követelmények minimum 260 UCAS pont illetve az érettségi azaz GCSE/IGCSE Angol A-C a Sportterapeuta bachelor képzésre. Mivel eme képzés főleg a sportsérülésekre és az ezekből eredő traumára építenek, így a tantárgyi felépítésben főleg anatómiát valamint terápiás beavatkozásokat, elemzéseket tanulhatnak a hallgatók.

A csont- és izomrendszer anatómiája és Lágyszöveti terápia nevű kurzusok során a hallgatók elméletben és gyakorlati oktatás keretében – egy sor hatékony masszázs technika elsajátításával – megismerkednek a lágyszöveti terápia elméleti alapjaival, melyet a sportterápia keretében alkalmaznak.

Bevezetés a sportsérülésekbe modul során hallgatók alapvető biomechanikai alapelveket és használt analízis módszereket ismernek meg a sportsérülések megvizsgálása során majd ezt a tudást tovább mélyítik a *Funkcionális anatómia* modul során ahol az anatómia neurovaszkuláris elemeire fókuszálva biztonságos és hatékony gyakorlati tapasztalatot szereznek, melyet sportsérülések során alkalmazhatnak.

A hallgatók meg tanulják beazonosítani és kezelni a sportsérüléseket, elősegíteni a rehabilitációt és megelőzni a sérüléseket. A bemelegítés és ellazítás módjait és előnyeit, a hatékony erősítő és kondicionáló program kidolgozásához szükséges ismereteket szerzik meg az *Erőnlét és kondíció* című tárgy által.

3.2 University of Huddersfield/ Huddersfieldi Egyetemen alkalmazott módszertan

Fizikoterápia (gyógytorna)

Bemeneti követelmények során több lehetőséget is felsorol az egyetem, melyek közül legalább egynek kell megfelelni. Az első lehetőség 320 UCAS pont, mely nem csak a testnevelést, hanem a biológia tárgyat is magában foglalja. Második lehetőség szerint 45 kreditet kell összegyűjteni a jelentkezőnek, mely főleg a biológiai tudományból áll össze és még teljesíteni kell kreditet matematikából is. Abban az esetben, ha valaki már fizioterápiás ismeretekkel és releváns munkatapasztalatokkal rendelkezik, akkor is beadhatja jelentkezését. Bemeneteli követelmények közé tartozik még az erkölcsi bizonyítvány megléte is, illetve minden év megkezdésekor nyilatkozatot kell kitölteni a hallgatóknak. A bemeneti követelményeken kívül egy szóbeli elbeszélgetésen is részt kell venniük a hallgatóknak, mely során főként a jelentkezők kommunikációs képességeit akarják mérni, illetve a motivációjukat.

Amennyiben külföldi hallgató kíván jelentkezni az egyetemre akkor nyelvvizsgával kell rendelkeznie, mely bizonyítja a megfelelő nyelvtudását. A korlátozott számban elérhető férőhelyek miatt fontos a vitt pontok magas száma, illetve a szóbeli elbeszélgetésen nyújtott teljesítmény is, hiszen a feltételeknek való megfelelés még nem garantálja a felvételt, a bejutást. A képzés alacsony csoportokban történik annak érdekében, hogy minden hallgató megfelelő figyelmet kapjon mind az elméleti és gyakorlati órákon. Három éven keresztül, minden évben van klinikai ismeretek és kutatási modul is.

Klinikai ismeretek az első évben egy egyhetes felügyelet melletti klinikai gyakorlatot jelent mely minimum 30 óra letöltött idő, majd egy háromhetes fizioterápiás elhelyezésen klinikai oktató folyamatos felügyelete mellett végzik a gyakorlati ismereteket. Ezt kiegészítve a második évben már a hallgatók fizioterápiás kezeléseket, rehabilitációs és elektroterápiás módszereket sajátíthatnak el. Ez a gyakorlat már öt hetet ölel fel szintén klinikai oktató felügyelete alatt. Ezen vizsgált egyetem is kiemelt hangsúlyt fektet az otthoni munkára így a harmadik évben már a klinikai elmélet kurzust két házi dolgozat teljesítésével lehet elvégezni. Ezen gyakorlatokon kívül további gyakorlati időt kell prezentálni a hallgatóknak, ez a második illetve harmadik évben esedékes a következő formában: két darab öt hetes gyakorlati blokkban kell részt venni, amelyben nem csak vizsgálati, hanem kezelési képességeiket fejleszthetik. Fontos megemlítenünk a *Szakmai fejlődés és kutatás* című modult mely során a hallgatók multidiszciplináris csapatmunkában vesznek részt betegápoló, szülészeti, foglalkozásterápia, fizioterápia, pedikűrös hallgatókkal együttműködve. Az első évfolyamon megtanultak alapján a harmadik évfolyam során a hallgatók kutatói munkát végeznek. A második évfolyamon történik az erre való felkészülés, adatgyűjtés, adatok elemzése. Kvalitatív és kvantitatív kutatást, rendszerezett értékelést és felülvizsgálatot is magában foglal a kurzus.

Kiemelendő továbbá a *Sérülékeny csoportok kezelése* modul is ahol gyermekgyógyászat, idős emberek, fizikai illetve mentális problémákkal küzdő egyének kezelése történik. A kurzus során a hallgatók csoportos prezentációt készítenek illetve csoportmunka alapján házi dolgozatot készítenek egyéb kurzusok hallgatóival történő együttműködésben. További kurzusok során a hallgató alapismereteket szerez a mozgásszervi betegségek klinikai gyakorlatban történő kezeléséről. A gyakorlati órák során a hallgatók az alsó testrészeken végighaladva (ágyéki gerinc, csípő és medence, térd, láb és boka) a felső testrészek (nyak és vállöv, könyök, csukló és kézfej) anatómiai vizsgálatát végzik el, melyet gyakorlati vizsga során értékelnek.

A Fizioterápia képzésnek megfelelően nem csak *Mozgásszervi gyógytorna* hanem *Neurológiai gyógytorna* kurzusokat is teljesíteniük kell a hallgatóknak ahol, mozgásszervi problémák kórtanait, kezelési módszereit tanulják meg. A hallgatóknak tanulmányt kell készíteniük és a kutatási területükön felügyelet melletti gyakorlati workshopokon részt kell venniük illetve speciális neurológiai esettanulmányt kell elkészíteniük.

Sporttudomány

Bemeneti követelmények több módot is biztosítanak. Az alábbiak közül legalább egynek kell megfelelni. A szintű érettségi melynél előnyben részesített tantárgyak: testnevelés, fizika, kémia, biológia vagy pszichológia. 300 UCAS pont ahol előnyben részesített tantárgyak: testnevelés, fizika, kémia, biológia, pszichológia. Ha külföldi hallgató kíván jelentkezni, akkor nyelvtudását igazoló nyelvvizsgával kell, hogy rendelkezzen. A fent említett követelményeken kívül szóbeli elbeszélgetésen is részt kell venniük a hallgatóknak, annak érdekében, hogy az elbeszélgetésen felmérhessék a hallgatók beszédképességét, problémamegoldó képességét illetve szakmai motivációjukat. Amennyiben egyéb sporttal/testmozgással kapcsolatos gyakorlati tapasztalattal rendelkezik a jelentkező, a személyes elbeszélgetéskor azt is figyelembe vehetik. Ennél a szaknál is a bemeneteli követelmények közé tartozik az erkölcsi bizonyítvány megléte, illetve minden év megkezdésekkor nyilatkozatot kell kitölteniük az aktív hallgatóknak.

Bevezetés a táplálkozásba modul elvégzése során a hallgatók megvizsgálják az élelmiszerek, táplálkozás, életmód és egészség közötti kapcsolatot, illetve a különböző életszakaszokban szükséges tápanyagok és azok egészséghez fűződő kapcsolatát. A hallgatók saját étrendjüket is elemezhetik egy alkalmazás segítségével. *Sport; gyakorlat és egészségügyi pszichológia* során a hallgatók az étrend fejlesztését, fizikai aktivitás szintjének növelési lehetőségeit, a pszichológiai készségek sportra gyakorolt hatását és a táplálkozási szokásokat ismerhetik meg. *Edzői alapelvek* modul segítségével vezetői készségeket, kommunikációt, oktatói módszereket tanulhatnak a hallgatók, illetve a sportolók edzése során szükséges edzői felelősségi területeket. Gyakorlati vizsga keretében történik a hallgatók értékelése (kiscsoportos foglalkozáson szükséges a tanultak prezentálása).

Szakmai fejlődés során a hallgatók a munka világába történő beilleszkedését segíti, megismertetve a munkáltatói igényeket, piaci lehetőségeket.

Kutatási módszerek a sportban és sporttudományban az első évfolyamon elsajátított kutatási módszerekkel kapcsolatos tudást és készséget fejleszti, felkészítve a hallgatókat a harmadik évfolyam során elkészítendő kutatási munka kidolgozására. A hallgatók értékelése két elemből tevődik össze: laboratóriumi riport készítése és prezentáció.

A hallgatókat felkészítik a célcsoportok számára helyes edzésterv összeállítására a *Sport és fitneszedzés* tanulmányok során, illetve a modul elvégzésével a hallgatók erős alapot szerezhetnek személyi edzői képesítés elvégzéséhez. Ezt kiegészítve *Sport, egészség, edzés és táplálkozás* modullal megszerzik a tápanyagszükséglet felméréséhez szükséges ismereteket, valamint táplálkozási tanácsadást tanulhatnak.

Gyakornoki modulnál a hallgatók kötelezően 154 órás gyakornoki programban vesznek részt, amelyről prezentáció formájában beszámolnak, valamint esszé keretében a gyakornoki munka során tapasztaltakról is beszámolnak. *Alkalmazott kutatási és gyakorlati tevékenységek* során gyakorlati kutatómunka végzése egy választott speciális mozgási és vagy egészségügyi területen történik meg. A kutatómunkát egyetemi témafelelős vezeti, illetve egyetemen kívüli, gyakorlati hely munkáltatója is folyamatos segítségét nyújtja a kutatómunka elvégzésében.

Projektmenedzsment modul elvégzésével a hallgatók megszerzik a sport, egészségügyi, táplálkozástudományi területek megvalósuló projektek menedzsmentjéhez szükséges alapkészségeket. A hallgatóknak a modul elvégzéséhez két házi dolgozatot kell benyújtaniuk projektjavaslatokra vonatkozóan, illetve egy szóbeli vizsga is az értékelés részét képezi.

Gyermekgyógyászati sporttudomány modul elvégzése során a gyermekek és felnőttek edzés folyamán mutatkozó élettani reakcióit vizsgálják, illetve azt, hogy az élettani reakciók hogyan változnak, hogyan befolyásolják az életkor, nem és biológiai érettség. A hallgatók értékelése vizsgáztatással, valamint házi dolgozat benyújtásával történik. Ezen felül megismerik az iskolai testnevelésóra szerepét is.

Sport rehabilitáció modul elvégzése során a hallgatók a sérülések megfelelő rehabilitációs formáit ismerhetik meg. Gyakori sportsérülések, úgy, mint a teniszkönyök kezelését is megismerhetik a hallgatók. Házi dolgozat és esettanulmány benyújtása képezik az értékelés részét.

Sport, edzés és táplálkozás

Bemeneti követelmények ennél a szaknál szinte ugyan az, mint az előző részben vizsgált szaknál. E szerint itt is egy feltételnek kell megfelelni a bejutáshoz. 300 UCAS pont ahol előnyben részesített tantárgyak a testnevelés, sport, fizika, kémia, biológia és élelmiszertan. A szintű érettségi melynél előnyben részesített tantárgyak: testnevelés, fizika, kémia, biológia vagy pszichológia. A bejutási követelmények közé tartozik a szóbeli elbeszélgetés is.

Eme bachelor képzés módszertani struktúrája és tantárgyi felépítése igen hasonló az előzőekben bemutatott Fizioterápia képzéshez, ez alapján a hasonló tárgyak leírását nem részleteznénk. Ezen a szakon is a hallgatóknak 154 órás gyakorlatot kell teljesíteniük, melyről prezentáció és esszé keretében kell beszámolni. A *Szakmai fejlődés* című modul itt is megjelenik, annak érdekében, hogy a hallgatókkal ismertessék a munka világába történő beilleszkedést. Mivel a szak a Sport, edzés és táplálkozást oktatja, így ez alapján a táplálkozási ismeretek elsajátítása érdekében a *Bevezetés a táplálkozásba* valamint a *Táplálkozás alapelvei, Alkalmazott táplálkozás* című modulok kötelezően teljesítendőek.

3.3 Athlone Institute of Technology/ Athlone Műszaki Egyetemen alkalmazott módszertan

Sporttudomány és a testmozgás élettana

A sporttudomány és a testmozgás bachelor képzés négy teljes egyetemi évet vesz igénybe. Minimum bemeneteli követelmény az intézménybe az érettségi bizonyítvány. Hazánkban az OKJ képzésnek megfelelő szintű helyre, azaz a FETAC hallgatóknak két helyet biztosít az egyetem. A FETAC hallgatóknak a bemeneteli követelmények közé tartozik az előzetes laboratóriumi ismeret és a matematika ismerete. Az egyetem rendelkezik Elit Sportoló Nevezési Rendszerrel is, melyben minden évben 5 helyet biztosítanak a kiváló teljesítményű hallgatóknak, akik magas sportteljesítményt értek el és akik elkötelezettek a további fejlődésre. Bemeneti feltétel a Level 8 szintű diploma. A Sporttudomány és testmozgás élettana képzés hallgatóknak edzői ismereteket is el kell sajátítaniuk különböző sporttevékenységek területén, mind egyénileg, mind csoportos képzés keretében. Gyerekekkel, sebezhető felnőttekkel is foglalkozniuk kell a hallgatóknak, amelyről engedélyt kell szerezniük ez az úgynevezett Garda engedély. Az eddigi egyetemek vizsgálata során nem talákoztunk négy éves képzéssel. Ennek a diplomának a megszerzése jó alapot biztosít a posztgraduális képzések elvégzéséhez és a mester és PhD képzésekhez elvégzéséhez szükséges kutatás elkészítéséhez. A diploma birtokában az alábbi munkakörök/feladatkörök tölthetőek be: elit sportolók teljesítményének

tesztelése és nyomon követése, edzői oktatás, sport újságírás, sport és testmozgás tanácsadás, egészséges életmód tanácsadás és kutatás.

A kínálati oldalon már bemutatott tantárgyak arra engednek következtetni az AIT-al kapcsolatban, hogy alkalmazott módszertanában igen szerteágazó tárgyakat oktat. Az első évfolyam során főként a sporttudomány alapjait valamint az edzés alapelveit sajátíthatják el a hallgatók. A második évfolyam során már az alkalmazott tanulmányokat folytatják, mint az egészségügyi tudományok klinikai tesztelése, vagy a sporttal kapcsolatos egészségtudományi statisztika. Ebben az évben kötelezően teljesítendő tantárgy az üzleti jog is, valamint a biokémia tantárgy. A harmadik évfolyamon már gyakorlatot kell elvégezniük a tanulóknak, annak érdekében, hogy az előző két év során megszerzett elméleti tudást a gyakorlatban is alkalmazzák. A szakmai gyakorlatot nyáron kell teljesíteniük a hallgatóknak, melynek időtartama négy hónap. Az egyetem a modern sportfelszereléseknek köszönhetően a hallgatók gyakorlati tapasztalatszerzése a tanulmányok alatt is biztosított, hiszen az egyetem nagy hangsúlyt fektet a hallgatók gyakorlati szempontú fejlődésre, annak érdekében, hogy felkészítsék őket a munkaerőpiaci kihívásokra. A negyedik évfolyam során pedig már magas teljesítményű sportolók pszichológiájának vizsgálatát is elsajátítják a tanulók, valamint ezen évfolyam során is teljesíteni kell egy kutatási projekt című tárgyat a hallgatóknak.

Üzleti menedzsment a sportban és turizmusban

Eme képzés időtartama mindösszesen egy év. A felvételi követelmény egy bachelor végzettség megléte sport menedzsment vagy egy ezzel egyenértékű képzésben. A hallgatók mivel már rendelkeznek bachelor képzéssel így már az alapokat elsajátíthatják. Ezen képzés során főleg menedzsment tanulmányokkal kapcsolatos ismereteket sajátíthatnak el a hallgatók, mint a marketing és pénzügy. A turizmushoz kapcsolódóan a hotel működést és az ebben rejlő lehetőségeket is megismerhetik a hallgatók. A választható tárgyakon belül a sporttal kapcsolatos rendezvényszervezést láthatják át.

Ennek a diplomának a megszerzése jó alapot biztosít a posztgraduális képzések elvégzéséhez és a mester és PhD képzések elvégzéséhez szükséges kutatás elkészítéséhez.

Megyei szervezeteknél, közösségi szervezeteknél, mint sportfejlesztési ügyintéző, fizikai tevékenység koordinátor, nemzeti sportirányító szervezeteknél, mint edző és irodai adminisztrátor, helyi sportszervezeteknél, szabadidős központoknál menedzseri pozícióban lehet elhelyezkedni a megszerzett diplomával.

Üzleti sport és rekreáció (Főiskolai oklevél)

Ez a két éves főiskolai szintű képzés a sporthoz, turizmushoz és szabadidős tevékenységekhez kapcsolódó üzleti tevékenységek háttérével ismerteti meg a hallgatókat. A hangsúlyt a gyakorlati készségek fejlesztésére helyezik. A képzés mellett elvégezhető további főiskolai szintű képzés, mely ezzel kombinálható, ilyenek: elsősegélynyújtó/úszásoktató/életmentő/edzőtermi oktató/edző. A minimum bemeneteli követelmény az érettségi bizonyítvány, melynek öt tárgyból kell állnia, ezek közül is a matematika illetve az angol vagy ír nyelvnek is szerepelnie kell benne. A főiskolai képzés abban különbözik az eddig áttekintett szakoktól eme intézményben, hogy mind két évfolyam során kötelezően teljesítendő egy 120 órás szakmai gyakorlat, így a két év során 240 óra gyakorlatot kell a hallgatónak prezentálnia. Az intézmény segít a hallgatók számára a gyakorlati hely keresésében számos ajánlattal. A diploma megszerzésével több karrierlehetőség közül is választhat a hallgató, mint a sport és rekreáció fejlesztés vagy adminisztráció illetve turizmus, egészség és fitnessz promóció.

A program elvégzésével a hallgatók jelentkezhetnek az ***Üzleti Sportmenedzsment bachelor*** képzésre, mely egy másoddiplomás szak, egy éves egyetemi idővel. Bemeneti követelmény a másoddiplomás képzésre az előbb bemutatott főiskolai képzés. Ez a másoddiplomás képzés főként az üzleti tárgyakra fókuszál, amellett, hogy a sportmenedzsment és adminisztráció különböző területeiben is mélyíthetik ismereteiket a hallgatók, valamint a sport vállalkozás sikereit befolyásoló külső tényezőkre nyerhetnek betekintést. A képesítés megszerzésével betölthető munkakörök: ifjúsági sportfejlesztési tisztviselő, sport rekreációs ügyintéző, testmozgás koordinátor, fejlesztési ügyintéző, sport koordinátor, valamint menedzseri pozíciók betöltése szervezeteknél.

4 Befejezés

Jelen tanulmányban a Birminghami Egyetem és a Huddersfieldi Egyetem valamint az Athlone Műszaki Egyetem kínálati és módszertani oldalának áttekintése történt meg. Az általunk elkészített tanulmány célja, hogy a nemzetközi egyetemeken alkalmazott jó sportgyakorlatokat hazánkban is alkalmazhassuk. Az európai egyetemen alkalmazott módszertani vizsgálat arra szolgál számunkra, hogy a külföldön alkalmazott módszereket adaptálhassuk a hazai oktatás rendszerébe. Látható volt mind a három egyetem oldaláról, hogy

nem csak elméletben, hanem gyakorlati szinten is mély tudással látják el hallgatóikat, akik a végzettség megszerzése után több helyen is el tudnak helyezkedni. Az egyetemeken kapott végzettséggel többnyire a sport összes területén dolgozhatnak a végzett hallgatók, mint sportügyintézés, egészség és fitnesz, edzői és fitnesz oktatói területek valamint tornatermekben és szabadidő központokban is elhelyezkedhetnek, nem utolsósorban egyéni vállalkozóként is érvényesülhetnek.

A nemzetközi jó gyakorlatokat két részben vizsgáltuk. Első részben áttekintettük a kínálati oldalt a három egyetemen belül, majd az átláthatóság és az adaptálhatóság érdekében a módszertani oldalon a főbb tantárgyak leírásával bővítettük jelen tanulmányunkat. Ez alapján több következtetést is megfogalmazhatunk. Első sorban látható, hogy minden szakon kiemelt fontossággal rendelkezik a kutató munka illetve a projektmunka. Mind ez azért előnyös a hallgatók számára, mert a folyamatos kutató munka nagymértékű tapasztalatszerzéssel jár, mely nem csak a végzést könnyítheti meg, hanem karrierlehetőséget is biztosít. Továbbá láthatjuk, hogy elméleti oldalon is rendkívül mély tudást szerezhetnek a hallgatók, mint az anatómia, mely ismereteit a gyakorlatban is alkalmazniuk kell. Klinikai gyakorlat során folyamatos lehetőséget kapnak a tanulók, hogy elméleti tudásukat a gyakorlatban is alkalmazzák. Az egészséges életmód és táplálkozásra is igen nagy figyelmet fordítanak a külföldi egyetemek. A hazai oktatásban is adaptálható folyamatot képez, hogy a sportoktatáson belül vállalkozás indító tanulmányokkal is bővítik a tanulók tudását. Fontos kiemelnünk, a speciális célcsoportokra történő fókuszálást, mint a gyermekgyógyászat, idős emberek, fizikai illetve mentális problémákkal küzdő egyének kezelése.

Összességében elmondhatjuk, hogy a hazai sportoktatás az előzetes felmérések alapján több nemzetközi bevált gyakorlattal is bővíthetné skáláját, mely azt jelenti, hogy az oktatásban alkalmazott módszertan gyakorlat orientáltságát erősítenünk kell, illetve kiemelt figyelmet kell fordítanunk a célcsoportok meghatározására is.

Irodalomjegyzék

www.birmingham.ac.uk

www.hud.ac.uk

www.ait.ie

www.wikipedia.hu

www.ons.gov.uk

www.shanghairanking.com

www.londonspecialista.hu

www.kaplaninternational.com

3. Európai képzési kínálat és képzési módszerek: A német nyelvterületű országok

Tartalom

1	Bevezetés	152
1.1	Németország, Ausztria és Svájc sportkultúrája	153
2	Képzési kínálat	156
2.1	Technische Universität München (TUM), Németország	156
2.2	Universität Paderborn, Németország	169
2.3	Karl-Franzens-Universität Graz (Grazi Egyetem), Ausztria	175
2.4	Hochschule für Technik und Wirtschaft, HTW Chur: Churi Műszaki és Gazdasági Főiskola, Svájc	185
2.5	Összehasonlító fejezet a képzési kínálatról	190
3	Képzési módszerek	193
3.1	Egészségtudomány bachelor képzés	194
3.2	Mozgás és egészség – Az élettartam diagnosztikai, prevenciós és intervenciós háttérre mesterképzés	196
3.3	Alkalmazott sporttudomány bachelor képzés	200
3.4	Sport- és mozgástudomány mesterképzés	202
3.5	Sportmenedzsment bachelor képzés	204
3.6	Összehasonlító fejezet a képzési módszertanról	205
4	Összefoglalás	208
	Irodalomjegyzék	211

1 Bevezetés

A sportnak rendkívül fontos és sokrétű funkciója van a mindennapok során. Mind a népesség egészségi állapotának megőrzésében, ezáltal egy egészséges társadalom megteremtésében, mind a társadalmi integrációban betöltött szerepe kiemelkedő. A sport szeretete már egészen kisgyermekkorban kialakulhat, ezáltal szerves részét képezheti a felnövekvő generációk életének, erősíti a családi köteleket, kikapcsolódási lehetőséget és örömforrást is nyújt. Az országok szintjén az elért sikerek értéket teremtenek, valamint javítják a nemzeti önbecsülést. A sport gazdasági szempontból is egyre hangsúlyosabb területnek tekinthető, hiszen a nemzetgazdasági bevételek jelentős hányadát teszik ki az e tevékenység kapcsán képződő pénzáramok.

A sportolásnak alapvetően kettős célja van. Egyrészt az emberi képességek fejlesztése, másrészt ezen képességek gyakorlati alkalmazása. Ennek okán a sport történelme egészen az őskorig nyúlik vissza, tehát az emberiséggel egyidős. Ezt bizonyítják egyes kőkorszaki rajzok, továbbá az ókori görögök öröksége, az olimpiai játékok is. Az idő múlásával és a technika fejlődésével számos, korábban élők munká-igényes tevékenységet váltott fel a gépek által végzett termelés, aminek következtében az embereknek lényegesen több szabadidejük lett, aminek eltöltésére kedvező alternatívát kínált és kínál napjainkban is a testmozgás.

A sporttevékenységet három kategóriába sorolhatjuk: beszélhetünk az egészségmegőrzés érdekében folytatott sportolásról, szabadidős – élmény – tevékenységről, valamint teljesítmény sportról. Ez a három terület egyaránt fontos, ugyanakkor a magyar sportkultúra ezt nem feltétlenül tükrözi. Míg az élsportban mind csapat- (például kézilabda, vízilabda), mind egy egyéni sportolóinkat (úszók, vívók, kajak-kenusok stb.) a világ legkiválóbb versenyzői között tartják számon, addig a lakosság testmozgással kapcsolatos aktivitása gyenge, ami az általános egészségállapot javulását semmiképp sem segíti elő. Más megvilágításban a sport az egyes országok gazdasági vérkeringésének is fontos alkotó eleme. A sportszektor munkahelyeket teremt és adóbevételeket is generál (gondolhatunk például az egyesületek, szervezetek által fizetett társasági adóra vagy a munkavállalók személyi jövedelemadója). Az eddigiek alapján világossá válik, hogy mennyire fontos szerepe van a sportpiac ösztönzésének, amihez a szektorban dolgozók oktatásában és képzésében felmerülő kihívásokra való hatékony reagálást kell elősegíteni.

Jelen tanulmány célja, hogy bemutassa a sporttudományi, valamint az ahhoz szorosan kapcsolódó tudományterületeken lévő szakok képzési kínálatát, a szemeszterek ismeretanyagát és az alkalmazott oktatási módszertant a német nyelvterületű

országokban, azaz Németországban, Ausztriában és Svájcban. Kutatásunk célja továbbá, hogy a sporttal és egészségtudatossággal kapcsolatos képzések és szolgáltatások palettáját bővítsük azáltal, hogy feltérképezzük a nemzetközi gyakorlatokat. Ennek eredményeként lehetőség nyílik az intézményi sport- és életmód-szolgáltatások, továbbá a társadalmi programok mind kínálati oldalának, mind módszertanának fejlesztésére és a jó gyakorlatok hazai adaptálására. Stratégiai időtávban a nemzetközi benchmark példák felkutatása és hazai gyakorlatba történő átültetése révén közvetve javulhat a lakosság életminősége és egészségállapota, nemzeti szinten pedig többek között az egészségügy, de akár a hazai gazdasági teljesítmény is.

Jelen tanulmány két fő fejezetben tárgyalja a sporttudománnyal kapcsolatos legfontosabb ismereteket, mindezek előtt azonban egy rövid áttekintést ad a kutatás során vizsgált országokról, részben a speciális nyelvterület, részben pedig a gazdag sportkultúra miatt. Az első nagyobb egységben a német, osztrák és svájci képzési kínálat feltérképezése történik, ezt követően a második fejezetben ismertetjük a választott felsőoktatási intézmények képzési módszereit. A kínálati fejezetben először rövid általános adatokon keresztül bemutatjuk az intézménynek otthont adó tartományokat, majd ismertetjük a választott egyetemet. Ezt követően betekintést nyújtunk a sporttudományi alap- és mesterképzéseket kínáló kar/tanszék működésébe, végül a konkrét szakokat állítjuk középpontba, bemutatva a képzés célját, tantervét és sikeres abszolválás utáni karrierlehetőségeket. A módszertani fejezetben képzésenként megvizsgáljuk a felvételi, és kimeneti követelményeket, továbbá a szak kurzusain alkalmazott oktatási és tanulási technikákat. A fő fejezeteket összehasonlító elemzéssel zárjuk, a legfontosabb információkra/tapasztalatokra fókuszálva, valamint következtetéseket fogalmazunk meg, amelyek segíthetik a magyar gyakorlat fejlesztését.

1.1 Németország, Ausztria és Svájc sportkultúrája³²

Németország

Németország népessége³³ 2015. január 1.-én 81 174 000 fő, területe 357 023 km², népsűrűsége 227,4 fő/km². A németek számos sportágban kimagasló eredményeket érnek el (pl. labdarúgás, kézilabda, motorsportok, Formula-1, jégkorong, tenisz). Ez annak is köszönhető, hogy nem csak az élsportolók, de a lakosság számára is rendkívül fontos szerepet tölt be a sport

---

³²A fejezetben közölt információk a www.wikipedia.org oldalról származnak.

³³www.ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00001&plugin=1

mindennapi életük során. Megközelítőleg 27 millió fő tagja van a német sportegyesületeknek, ezen túl 12 millióan üznek egyéni sportot. A legnépszerűbb sport egyértelműen a labdarúgás.

A Deutscher Fußball-Bund (Német Labdarúgó-Szövetség) a legnagyobb sportszervezet a világon ebben a sportágban, a Bundesliga pedig a második legnagyobb átlagos nézőszámmal rendelkező sportbajnokság világszerte. A német válogatott négy világbajnoki címet tudhat magáénak, valamint háromszoros Európa-bajnok. A férfi válogatott mellett nem szabad megfeledkezni a női csapatról sem, hiszen ez a válogatott is a világ legjobb együtteseinek között szerepel, valamint a legutóbbi (2011) női labdarúgó-világbajnokság házigazdája is Németország volt.

A kézilabda ugyancsak nagy tömegeket mozgat meg Németországban. A férfi válogatott háromszoros világbajnok (további három bajnoki győzelem, mint NDK válogatott), míg a női válogatott egyszer nyerte el ezt a címet. A Handball Bundesliga az első osztályú német férfi kézilabda-bajnokság, ahol eldől a német bajnoki cím sorsa, valamint az, hogy mely csapatok induljanak a következő évi nemzetközi kupákban. A sorozat legsikeresebb csapata a THW Kiel, amely az EHF-bajnokok ligája kupasorozatban ugyancsak előkelő eredményeket ér el hosszú évek óta. A női csapatok közül a Bundesliga legsikeresebb klubja a Bayer Leverkusen, a címvédő pedig a Thüringer HC.

A Forma-1-ben résztvevő német pilóták általában a versenyzők többségét teszik ki. A legnagyobb nevek közé sorolhatjuk többek között Nico Rosberget, Nicolas Hülkenberget és a mezőny jelenlegi legfiatalabb és egyik legígéretesebb pilótáját, Sebastian Vettelt. A száguldó cirkusz történelmének legsikeresebb versenyzője a német Michael Schumacher, aki pályafutása (1991-2013) során több világbajnokságot és futamgyőzelmet szerzett, mint bárki más a verseny 1950-es létrehozása óta.

A német sportolók az Olimpiai Játékokon ugyancsak jelentős sikereket tudhatnak magukénak. A nyári olimpiákon összesen 571 érmet, a téli olimpiákon pedig 211 érmet szereztek. A legutóbbi, Londonban (2012) megrendezésre kerülő nyári játékokról 11 arany-, 19 ezüst- és 14 bronzéremmel távozott a német delegáció, amivel összesítésben a hatodik pozíciót szerezték meg a 196 résztvevő ország közül.

Ausztria

Ausztria népessége³⁴ 2015. január 1.-én 8 584 926 fő, területe 83 870 km², népsűrűsége pedig 100 fő/km². Az országban a férfiak születéskor várható élettartama 78,6 év, míg a nőké 83,8 év, mely átlagok az EU27 és EU28 adatainál némileg magasabbak.

Az Osztrák Köztársaság területének legnagyobb részén magas- és középhegységek terülnek el, melyek elsősorban a téli sportok szerelmeseinek kedveznek. Ausztriában eddig két téli olimpiát (1964, 1976) rendeztek, mindkettőt Innsbruckban, nyári játékoknak azonban még nem adott otthon ez az ország. Az osztrák sportolók eddig összesen 77 aranyérmert szereztek az olimpiai játékok során, jellemzően a téli sportágakban (pontosan 59-et).

A legkedveltebb és legeredményesebb sportág az alpesi sí, amely a lesikló, műlesikló, óriás-műlesikló és a szuperóriás-műlesikló versenyeket öleli fel. Az alpesi sí népszerűsége az osztrákok körében azért is nagy, mert ezen sportág technikájának kidolgozása is osztrák nevekhez köthető (Mathias Zdarsky, H. Schneider), valamint szabadidős sportként is üzhető a számos, amatőrök számára kialakított sípályán. Az alpesi sí mellett ugyancsak nagy népszerűségnek örvend a jégkorong. Az EBEL (Erste Bank Eishockey-Liga) a legmagasabb szintű jégkorong bajnokság Ausztriában. A bajnokságban 12 klub versenyez egymással, köztük 8 osztrák csapat és egy-egy magyar, olasz, cseh és szlovén klub.

Svájc

A Svájci Államszövetség népessége³⁵ 2015. január 1.-én 8 236 573 fő, területe 41 284 km². A legfrissebb rendelkezésre álló adatok szerint az országban 2013-ban a férfiak születéskor várható élettartama 80,7 év, míg a nőké 85,0 év, mely átlagok az EU27 és EU28 adatainál magasabbak voltak³⁶.

Svájc területének déli részét, az ország 60%-át az Alpok foglalja el, a francia határ mentén pedig a Jura-hegység terül el. Ezek a domborzati adottságok (részben) determinálják a szabadidős és sporttevékenységet is, így nem meglepő, hogy ebben az országban is a téli sportok dominálnak. Az osztrákokhoz hasonlóan a svájciak is jelentős sikereket érnek el például a síugrásban (Simon Ammann, olimpiai bajnok), műkorcsolyában (Stéphane Lambiel, világbajnok), de a tenisz (Roger Federer, a mindenidők legsikeresebb teniszezője), kézilabda, kurling, vitorlázás sportágakban is jeleskednek. A Nemzetközi Jégkorongszövetség – IIHF –

---

³⁴www.ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00001&plugin=1

³⁵www.ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00001&plugin=1

³⁶ www.ksh.hu/docs/hun/eurostat_tablak/tabl/tps00025.html

központja is Svájcban található, a svájci jégkorongbajnokság pedig az európai top-ligák élmezőnyébe tartozik. A FIFA (Nemzetközi Labdarúgó-szövetség) ugyancsak svájci központú (Zürich), továbbá az UEFA (Európai Labdarúgó-szövetség) székhelye is az államszövetségi Nyonban található.

2 Képzési kínálat

Jelen fejezetben a német nyelvterületű országok, azaz Németország, Ausztria és Svájc egyes egyetemeinek sporttudományi területtel kapcsolatos szakjait tekintjük át. Először bemutatjuk az intézményeknek otthont adó tartományok (Bundesland és Kanton) általános statisztikai adatait, ezt követően a felsőoktatási intézményeket vesszük górcső alá. Ezen belül áttekintjük azt a kart, ahol a sporttudományi területhez kapcsolódó szakokat oktatják. Végül részletesen ismertetjük a sporttudományi képzéseket.

2.1 Technische Universität München (TUM), Németország

A Technische Universität München (Müncheni Műszaki Egyetem) Bajorországban, azaz Bayernben működik, amely területét tekintve Németország legnagyobb tartománya (70 549 km²). Bayern az ország déli részén található, ahol a hivatalos nyelv a német, ezen belül három nyelvjárás dominanciája figyelhető meg a területen: bajor, frank és alemann. Fővárosa, s egyben az egyetemnek otthont adó város, München gyakorlatilag a futball szinonimája a sportkedvelők számára a Bayer-München csapat révén.

A TUM-ot Európa legjobb egyetemei között tartják számon, emellett pedig Németország három legkiválóbb egyetemeinek az egyike³⁷. Ebből kifolyólag mind a nemzeti, mind pedig a nemzetközi rangsorokban előkelő helyen szerepel. Az egyes rangsorok módszertana ugyan eltérő, de a közölt információk lehetővé teszik az egyes egyetemek összehasonlítását. A TU München 2015-ben a QS World University Rankings listán világviszonylatban a 60. helyen szerepel, a THE World University Ranking sorában a 2014/2015-ös tanévben 98. volt, míg a Shanghai listán (Academic Ranking of World Universities) 2015-ben az 51. helyet szerezte meg, két helyet javítva az előző évi pozícióján. (1. táblázat).

---

³⁷www.tum.de

1. táblázat: A TUM rangsorokban elfoglalt helye

Technische Universität München	
QS World University Rankings (2015/2016)	60
THE World University Rankings (2014)	98
AcademicRanking of World Universities – Shanghai(2015)	51

Forrás: www.topuniversities.com/university-rankings, www.timeshighereducation.com/world-university-rankings és www.shanghairanking.com/ARWU2015.html alapján saját szerkesztés

A TU-n számos sikert érnek el az oktatás, kutatás és tehetséggondozás területén, amihez hozzájárulnak a vállalkozásokkal és gazdasági szervezetekkel kialakított együttműködések a világ minden táján. Az egyetemet 1868-ban alapították azzal a céllal, hogy a TUM mindenkori kutatói, tudósai a jövő kihívásaira keressék a legjobb megoldásokat. Az egyetemen a műszaki jellegű képzések dominanciája a jellemző, beleértve a természet-, mérnöki, élet- és orvostudományt, mindez kiegészítve a műszaki-orientált gazdaságtudománnyal, ezzel biztosítva a technológiai haladást.

A TUM-on 13 kar működik, amelyeken az előző téli szemeszterben összesen 37 343 hallgató tanult. Érdekes, hogy az elsősorban műszaki jellegű intézményben az összhallgatói létszám egyharmada (számszerint 12 490 fő) nő és 21 százalék külföldi diák volt az azonos időszakban. Az egyetemhez 411 épület tartozik, három integrált kutató központ és további hat tudományos központi intézet. Az intézményben a következő fakultációkon lehet tanulmányokat folytatni: építészet, kémia, elektrotechnika és információtechnológia, informatika, mérnöki kar (építészmérnöki, geológus és környezetmérnöki képzés), gépészeti/gépészmérnöki fakultáció, matematika, orvostudomány, fizika, sport- és egészségtudomány, TUM School of Education (tanárképzés és képzés-kutatás), gazdaságtudományok és a Weihenstephan Tudományos Központ (amely az élelmezési, élelmiszermérnöki, mezőgazdasági, kertész- és környezetmérnöki területekre fókuszál elsősorban).

Legyen SPORTOS, maradjon EGÉSZSÉGES!

A sport- és egészségtudományi karon (Fakultät für Sport- und Gesundheitswissenschaften) mindkét területen széles képzési portfólióval rendelkezik, beleértve az élsportolók teljes körű gondozását (a nemzeti sí-válogatott kapcsán), a teljesítmény-vizsgálatokat, például az FC Bayern München klub sportolójánál, továbbá a népbetegségek megelőzését és gyógyítását. Legnagyobb erősségük az multidiszciplinaritás. A karon 12 professzor oktat és kutat szoros együttműködésben a műszaki egyetem további intézményeivel, például az egyetemi klinikákkal Isarban, az élettudományi intézettel Weihenstephanban vagy a TUM School of Education-nel.

A karon összesen 12 alap-, mester és tanárképző szakból választhatnak az ide jelentkezők. Az alapképzésekhez tartoznak a Sporttudomány BSc és az Egészségtudomány BSc, a mesterszakok a Diagnosztika és tréning MSc, valamint a Mozgás és egészség MSc. Emellett sporttanári képzés is folyik az iskolarendszerű oktatás teljes palettájára kiterjedően. A "TUM Sport and Health for Life"-fal és a „Hagyományos kínai orvoslás” mesterképzéssel igen sokszínű továbbképzési lehetőségeket is biztosítanak, továbbá graduális képzésben is részt vehetnek a továbbtanulni vágyók a TUM Graduate School keretein belül.

Egészségtudomány BSc

Az Egészségtudomány alapszak azoknak a hallgatóknak kínál jó lehetőségeket, akik az egészségügyi szektorban kívánnak elhelyezkedni, illetve annak valamelyik részterületére szakosodni. Az emberek egészsége érdekében számos faktort figyelembe kell venni. Ezt szem előtt tartva alakították ki a képzés felépítését is, amely öt területet ölel fel a három éves (6 szemeszter) képzési idő alatt:

- a biológiai (orvosi) szempontok,
- a pszichológiai szempontok,
- a társadalmi szempontok,
- epidemiológiai kérdések és az egészségügyi rendszer felépítése,
- széleskörű tudományos módszerekkel végzett kutatások.

Ebből kifolyólag a hallgatók multidiszciplináris képzésben tudnak részt venni, ahol ismereteket szereznek az orvostudományok területéről, képessé válnak a társadalmi kérdések kezelésére és a pszichológia területén is bizonyos szintig jártassá válnak. A képzés kurzuslistáját az alábbi táblázat ismerteti (2. táblázat).

2. táblázat: Az Egészségtudomány alapképzés kurzuslistája

1. szemeszter	Kredit pontok
Mozgásszervrendszer és mozgásszervi funkciók I.	7
Pszichológiai és pedagógiai alapkompenciák	6
Társadalom és kommunikáció	6
Az egészség dimenziói	6
Kutatási alapismeretek	5
2. szemeszter	
Mozgásszervrendszer és mozgásszervi funkciók II.	7
Tanulás és viselkedés (Learning and Behavior)	6
Társadalmi különbségek, sokszínűség és befogadás	7
Egészségügyi rendszerek	6
Kutatási módszerek I.	4
3. szemeszter	

Egészségügyi kockázatok és betegségek	7
Egészséghez való viszonyulás és prevenció	6
Életkörülményt érintő prevenció és védőfaktorok	5
Egészségügyi menedzsment	6
Kutatási módszerek II.	6
4. szemeszter	
Szakmai gyakorlat	30
5. szemeszter	
Problémaorientált tanulás	5
Kötelezően választható kurzusok modulja: Motoros neuro-rehabilitáció; Stressz- és stresszmenedzsment-programok; Egészségtudomány és etika; Táplálkozási alapismeretek; Fogyasztói magatartás az egészségügyben; Társadalmi diverzitás; Társadalmi környezet, beilleszkedés és részvétel	*
Szabadon választható kurzusok modulja	5
Kollokvium (kutatási módszerek)	5
6. szemeszter	
Prevenációs program	5
Kötelezően választható kurzusok: Orvosi prevenció és rehabilitáció; Testmozgás-programok; Pszichoszabályozás; Rehabilitációs rendszerek; Global Health; Egészségrégiók; Research on Teaching and Learning; Munkahelyi egészségfejlesztés; A különböző életszakaszok speciális egészségi szempontjai	*a két félévben összesen 24 kreditértékben
Szakszeminárium	4
Diplomamunka	12

Forrás:

www.sg.tum.de/fileadmin/tuspfsp/www/Studiengaenge/Gesundheitswissenschaft_BSc/Modulebersicht_B.Sc._Gesundheitswissenschaft.pdf és

www.sg.tum.de/fileadmin/tuspfsp/www/Studiengaenge/Gesundheitswissenschaft_BSc/Modulhandbuch_GW_14_0801.pdf alapján saját szerkesztés

Az Egészségtudomány alapképzéses diplomával rendelkező szakemberek számos területen el tudnak helyezkedni a sport- és egészségügyi szektorban. Lehetőségük van többek között kórházi-, gondozási- és balesetbiztosítási, minőségellenőrzési területen dolgozni, táplálkozási és egészségügyi tanácsadóként, esetleg családoknál vagy ifjúsági segítőként tevékenykedni. Ezen túlmenően főiskolákon vagy egyetemen kívüli és állami kutatóintézetekben kutató- és oktatói tevékenységet is folytathatnak, például a környezeti tényezők egészségre gyakorolt hatásának vizsgálata terén. A végzett hallgatók képesek továbbá a prevencióval kapcsolatos munkakörök betöltésére és az egészségpolitikai kérdések szakértői is.

Sporttudomány BSc

Ez a képzés a 2014/2015-ös téli szemeszterben indult a korábbi alapképzés, „A sport tudományos alapjai” nevet viselő szak folytatásaként, de a nevezett szemeszter előtt kezdő hallgatók minden adminisztratív akadály nélkül tudják folytatni tanulmányaikat. Hasonlóan a másik alapképzési szakhoz, a képzési idő ez esetben is három év. A képzés három fázisra bontható. Az első három szemeszterben a hallgatók alapozó tantárgyakat tanulnak. A negyedik szemeszterben kerül sor a szakmai gyakorlatra, hasonlóan az Egészségtudomány alapképzéshez. Az utolsó két félévben a végzősök egy önálló sporttudományi kutatást végeznek. A nemzetköziesedés érdekében bizonyos kurzusok kizárólag angol nyelven kerülnek meghirdetésre, ezáltal a képzés befejezése után a német anyanyelvű frissdiplomásoknak lehetőségük lesz külföldi munkavállalásra is, a külföldi hallgatók számára pedig könnyebben teljesíthető az alapszak.

Az első három félévben a hallgatók a testmozgással kapcsolatos anatómiai, pszichológiai, biokémiai és sportorvosi, továbbá a táplálkozással összefüggő fontos alapismereteket szerzik meg. Megismerkednek a mozgás- és edzéstudomány területével, valamint a motoros és biomechanikus folyamatokról tanulnak összefüggésben a különböző edzéstechnikákkal (kondicionáló, koordinációs, technikai és taktikai tréningek). A képzés első felében szerzik meg a szükséges pszichológiai és pedagógiai alapkompenciákat is, amelyek szükségesek a különböző célcsoportok sportolói magatartásának kezeléséhez. Ezen túl alaptudásra tesznek szert a kommunikációtudomány területén is. Mindez szükséges ahhoz, hogy később például különböző sportszervezetekhez csatlakozhassanak, mint munkavállalók.

Az első három félév során különböző kutatási technikákat is tanulnak a szak hallgatói, amely ismereteket az ötödik szemeszterben jól tudják hasznosítani. A szaktárgyak teljesítése után a sportszakosok a negyedik félévben a gyakorlatban is kamatoztathatják a megszerzett tudást. A teljesítendő 34 modulból öt tárgy teljesen angol nyelvű, további 12 kurzus két nyelven vehető fel, a fennmaradó 17 tantárgy oktatása pedig német nyelven folyik (3. táblázat).

3. táblázat: A Sporttudomány alapképzés kurzuslistája

1. szemeszter	Kredit pontok
Mozgásszervrendszer és mozgásszervi funkciók I.	7
Társadalom és kommunikáció	6
Pszichológiai és pedagógiai alapkompenciák	6
Mozgástudomány	6
Kutatási alapismeretek	5
2. szemeszter	
Mozgásszervrendszer és mozgásszervi funkciók II.	7
Edzéstudományi kompetenciák	6

Tanulás és viselkedés (Learning and Behavior)	6
Edzés és testmozgás I.	7
Kutatási módszerek I.	4
3. szemeszter	
Táplálkozási alapismeretek	6
Sportorvoslás	5
Sportmenedzsment	6
Edzés és testmozgás II.	7
Kutatási módszerek II.	6
4. szemeszter	
Szakmai gyakorlat	30
5. szemeszter	
Alkalmazott sportpszichológia	5
Sportbiológia/dopping	5
Kötelezően választható kurzusok A modul: Sporttudomány egy téli sport kapcsán; Egészségfejlesztés és testmozgás; Sportkommunikáció és sportszponzoráció	*
Kötelezően választható kurzusok B modul: Sporttechnológia; Élménypedagógia; Neuronális mechanizmusok	
Szabadon választható kurzusok	5
Kutatómunka	5
6. szemeszter	
Sportjog	4
Kommunikációs készség	4
Kötelezően választható kurzusok A modul: Sporttudomány egy nyári sport kapcsán; Alkalmazott egészségfejlesztés és testmozgás; Sport-PR egyesületek, klubok és vállalkozások részére	*a két félévben összesen 10-10 kreditértékben
Kötelezően választható kurzusok B modul: Utánpótlás-nevelés; Mozgáskorlátozott sport; Szabadtéri sport; Fogyasztói magatartás a sportban	
Diplomamunka	12

Forrás:

www.sg.tum.de/fileadmin/tuspfsp/www/Studiengaenge/Sportwissenschaft_Bsc/Moduluebersicht_B.Sc._Sportwissenschaft.pdf és

www.sg.tum.de/fileadmin/tuspfsp/www/Studiengaenge/Sportwissenschaft_Bsc/Modulhandbuch_SW_140417.pdf alapján saját szerkesztés

A Sporttudomány BSc. alapszakon végzett hallgatók számára számos karrierlehetőség kínálkozik a munkaerőpiacon. Az alábbi felsorolásban példálózó jelleggel néhány jellemző területet emelünk ki, amely pozíciók betöltésére a szakon végzettek alkalmasak:

- Sportegyesületeknél, sportkluboknál oktató/tanár, illetve válogatott csapatok edzője,
- (Sport-)rendezvény szervező,

- Sport-rehabilitációs kezelések végrehajtása, például fitness vagy fizioterápia alkalmazása révén,
- Sportújságíró,
- Sport- és egészség-tanácsadó például wellness-központokban,
- Sportszergyártó cégeknél funkcionális és/vagy vezetői feladatok ellátása (marketing, reklámtevékenység, PR), stb.

Mozgás és egészség – Az élettartam diagnosztikai, prevenciós és intervenciós háttere MSc

A mesterszak célja, hogy az itt végzett hallgatók a diagnosztikáról, prevencióról és az intervencióról (beavatkozásokról) a sport- és egészségtudomány alkalmazási területein multidiszciplináris ismereteket szerezzenek. A különböző fejlődési fázisokról a mesterszakosok átfogó tudományos és gyakorlatorientált képzést kapnak. A hatékony egészségmegőrzéshez, illetve egészségfejlesztéshez szükséges a tényleges és kívánt állapot felvétele, figyelembe véve a biopszihoszociális hatásokat. Az ehhez szükséges kompetenciákat ugyancsak elsajátítják az itt tanuló egyetemisták.

A Mozgás és egészség mesterképzés egyedülálló a tekintetben, hogy a három alterülettel (diagnosztika, prevenció, intervenció) a teljes emberi fejlődésen keresztül foglalkozik. Az ehhez kapcsolódó ismeretanyag révén a hallgatók öt szakterületre tudnak specializálódni. A lexikális tudás mellett olyan kulcskompetenciákra is szert tesz a hallgatóság, amelyek a gyakorlatban is jól hasznosíthatóak. Ezen túlmenően kiegészítő ismeretekkel is gazdagodhatnak a két kötelezően választható modul („Szakmai kompetenciák” és „Egyéb kompetenciák”) révén. A képzés gyakorlati része révén a végzettek azonnali szakképesítést szereznek. A szakon kialakított koncepció nemzetközi modelleken alapul (például a Bázeli és Maastrichti Egyetem koncepcióján), ezáltal a nemzetközi együttműködések előfeltételeit is sikerült megteremteni. A képzés kialakításánál különös figyelmet fordítottak arra, hogy tartalmilag azonos legyen más intézmények képzéseivel. A szak kurzuslistája az alábbi táblázatban látható (4. táblázat).

4. táblázat: A Mozgás és egészség mesterképzés kurzuslistája

1. szemeszter	Kredit pontok
Egészségügyi sport 1.	5
Táplálkozás	5
Sportorvoslás és kineziológia 1.	5
Epidemiológia	5
Egészségpszichológia	5
Kutatási módszerek	5
2. szemeszter	
Egészségügyi sport 2.	5
Motoros teljesítmény	5
Sportorvoslás és kineziológia 2.	5
Közegészségügy (Public Health)	5
Egészségpedagógia	5
Kutatási módszerek	5
3. szemeszter	
Kötelezően választható kurzusok	10
Szakmai gyakorlat	10
Szakmai kompetenciák	5
Egyéb kompetenciák	5
4. szemeszter	
Diplomamunka	30

Forrás:

www.sg.tum.de/fileadmin/tuspfsp/www/Studiengaenge/MSc_BuG/Modulhandbuch_BuG_141119.pdf alapján saját szerkesztés

A kötelezően választható kurzusok célja a szakmai ismeretek elmélyítése mellett a látókör bővítése. A hallgatóknak az alábbi tárgyak közül egy kurzust kell teljesíteniük a harmadik szemeszter során:

- Belső szervi megbetegedések
- Ortopédia és neurológia
- Sportpszichológia
- Egészségügyi menedzsment
- Egészségkutatás

Azok az egyetemi hallgatók, akik a Mozgás és egészség mesterképzésen szereztek diplomát, az alábbi területeken, munkakörökben tudnak elhelyezkedni:

- Középszintű klinikákon, kórházakban, rehabilitációs és ápolóközpontokban,
- Tanácsadó egészségbiztosítónál, egyesületeknél,
- Kutatási tevékenység tudományos intézményeknél, például egyetemeken,
- Kutatási tevékenység orvosi üzleti vállalkozásoknál,
- Minisztériumi, hatósági, alapítványi tanácsadó,

- Vezetői és/vagy tanácsadói feladatok az egészségfejlesztés területén, illetve a gyermekegészség fejlesztésében (óvodákban, iskolákban),
- Koordináló feladatok egyéb intézményekben.

Diagnosztika és tréning MSc

A Diagnosztika és tréning mesterképzés a sporttudományok területén a mozgástudomány, biomechanika, sportinformatika, sportpszichológia és edzéstudomány részterületekkel foglalkozik. Az multidiszciplináris megközelítés szükséges a testmozgás különböző befolyásoló tényezőinek, például a biomechanikus, pszichológiai vagy mentális faktoroknak a megértéséhez. A mesterszak alapját valamely alapképzés adja (például a TUM két bachelor képzése). A hatékony diagnosztikához elengedhetetlen a tényleges egészségállapot elemzése, valamint a kívánt állapot meghatározása. Az így felállított diagnózis szolgál alapul egy tanácsadás, tudományosan megalapozott edzés, illetve beavatkozás során. A diagnosztika tehát egy állapot felmérésére, azonosítására és osztályozására szolgál egy személynél, vagy emberek, illetve emberek és munkaeszközök közötti kölcsönhatásra vonatkozóan a hétköznapokban, az egészség és a sport területén. A hallgatók elsajátítják azokat az adatgyűjtési módszereket, amelyek szükségesek a diagnózisok felállításához, és amelyek végül lehetővé teszik a döntéselőkészítést és a döntéshozatal támogatását, előrejelzések készítését és azok értékelését.

A képzés másik területe, a „Tréning” az egészségügyi és élsporthoz kapcsolódik és a tudományosan megalapozott diagnózisra épül (ebből következően a mesterszak célja nem trénerképzés, edzőképzés). A hallgatók tanulmányaik során olyan ismeretekre tesznek szert, amelyek révén például lehetővé válik az edzéstechnikák fejlesztése és értékelése. A tudományos képzés mellett további kulcskompetenciákat is elsajátítanak a mesterszakosok a kurzusok vagy a szakmai gyakorlat keretében. Ezen szak esetében is két kötelezően választható modul van („Szakmai kompetenciák” és „Egyéb kompetenciák”), a képzés befejeztével pedig ugyancsak azonnali szakképesítést szereznek a végzettek. A mesterszak kurzuslistáját az alábbi táblázat foglalja össze (5. táblázat).

5. táblázat: A Diagnosztika és tréning mesterképzés kurzuslistája

1. szemeszter	Kredit pontok
Általános és differenciált sportpszichológia	4
Teljesítmény-pszichológiai diagnosztika	5
Versenydiagnosztika	7
A mozgástudomány szempontjai a diagnosztikában és tréningben	8
Kutatási módszerek	5
2. szemeszter	
Sportpszichológiai diagnosztika és beavatkozás	6

Tréningdiagnosztika	5
Sportinformatika	7
Biomechanikus diagnosztika az egészségügyi és élsportban	8
Kutatási módszerek	5
3. szemeszter	
Szabadon választható kurzusok	10
Szakmai gyakorlat	10
Szakmai kompetenciák	5
Egyéb kompetenciák	5
4. szemeszter	
Diplomamunka	30

Forrás:

www.sg.tum.de/fileadmin/tuspfsp/www/Studiengaenge/MSc_TuD/Modulhandbuch_DuT_141119.pdf alapján saját szerkesztés

A szabadon választható kurzusok közül a hallgatóknak egy kurzust kell teljesíteniük a harmadik szemeszter során. Választhatóak például a Mozgástudomány, a Biomechanika a gyakorlatban vagy a Teljesítmény-pszichológia és tréningdiagnosztika kurzusok.

A frissdiplomások tudományos elemzőként vagy tanácsadóként helyezkedhetnek el az egészségügyi vagy élsport területén. Lehetőségük van továbbá egyéb olyan szektorokban is munkát vállalni, ahol a testmozgás vagy a gyógyterápia központi szereppel bír. Ezen túlmenően pácienseknek, orvosoknak, terapeutáknak, sőt sportolóknak és edzőknek is a tanácsadójává válhatnak. Ezzel a képzettséggel az alábbi konkrét munkakörök betöltésére alkalmasak a mesterszakot végzettek (a teljesség igénye nélkül):

- Diagnosztikai és tréning-tanácsadói tevékenység olimpiai központokban, illetve sportegyesületeknél,
- Tudományos koordináció, például az Általános Edzéstudományi Intézetnél,
- Tehetségkutatás, -diagnosztika és -gondozás sportegyesületeknél,
- Munkatárs profi sportegyesületeknél az edzői stábben, például, mint játékelemző vagy sportinformatikus,
- Sporttudományi diagnosztika és tanácsadó klinikákon.

Hagyományos kínai orvoslás (TraditionelleChinesischeMedizin – TCM) MSc

A következőekben részletezett mesterképzés egy orvosi továbbképzés, tehát nem közvetlenül képezi kutatásunk tárgyát. Ugyanakkor egyrészt az egészségügyi vonatkozás miatt, (amely viszont kapcsolódik a sporthoz,) másrészt a társadalmi megújulás, társadalmi fejlődés tekintetében is nagy jelentősége lehet. Mivel a nyugati kultúrákban a „mainstream” orvoslás terjedt el, ezért kifejezetten érdekes, hogy a TCM egyre nagyobb figyelmet kap és már a

felsőoktatásban is megjelenik, jelen esetben egy külön mesterszak keretében. A TCM mesterképzés célja a nyugati és a hagyományos kínai orvosi technikák közötti kapcsolat kiépítése úgy, hogy mindkét rendszer speciális előnyeit kiaknázva egy optimális kezelési módot lehessen kialakítani. A mesterszakon végzetek ezáltal saját orvosi praxisukban alkalmazni tudják speciális tudásukat a diagnosztizálás és terápiás kezeléseik során.

A TCM fejlődése egészen másképp zajlott, mint a nyugati országokban kialakult gyakorlaté. Elsősorban nem anatómiai (és jellemzően patológiai) kutatásokon alapul, hanem az eleven emberi testet helyezi középpontba. Az egész rendszer az úgy nevezett „Qi”-re épül, amely az életenergiával van összefüggésben. Az életjelek és az emberi érzések megismerése sokkal fontosabb, mint a szervi elváltozások, a fájdalom, alvászavar, érzelmi zavarok stb.

A szak felépítése szintén nem a szervrendszereken alapul, hanem ún. „testi szerepkörökön”. A kiindulást az a megállapítás adja, hogy minden befolyással van az emberre, még ha ez a befolyás csekély is, de ez az elmélet nem zárja ki a nyugati orvoslás mérhetőségre vonatkozó elvárásait, elméleti paradigmáját. A keleti megközelítés jól kiegészíti a nyugati ismereteket, nem utolsó sorban hatékonyabban és korábban felismerhetővé és kezelhetővé válnak a különböző testi zavarok, betegségek. Ezen túlmenően a TCM súlyos betegségek kezelésére is alkalmas. Lehetővé teszi a gyorsabb gyógyulást, a mellékhatások csökkentését és kevésbé terheli meg a szervezetet, ami végső soron várhatóan jobb közérzetet eredményez a pácienseknél. Annak ellenére, hogy nem minden hatásmechanizmus ismert, a TCM gyakorlati hasznosságát számos empirikus eredmény igazolja. A képzés célja, hogy a hallgatók használni tudják a TCM diagnosztikai és terápiás repertoárját, illetve ismerjék mindkét (keleti és nyugati) orvosi perspektívákat, egyidejűleg megalapozva a TCM további fejlődését. Mindezekből következik, hogy a mesterképzés olyan már gyakorlott orvosoknak szól, akik tovább szeretnék bővíteni ismereteiket ezen a területen, illetve erre a területre szeretnék szakosodni.

A képzésnek számos előnye van:

- Egyrészt a lakosság több mint felének igénye van egy olyan orvosi rétegre, amely ilyen jellegű alternatív/kiegészítő képesítéssel rendelkezik.
- Másrészt a német nyelvű országokban nincs még egy ilyen Bologna-rendszerű képzés. Ez a mesterszak nem csak a felsőoktatási politikában bír úttörő szereppel, hanem figyelembe veszi az évtizedek óta fennálló keresleti igényeket is.
- A szak létjogosultságát igazolja az a tény is, hogy a munkaerőpiacon az ilyen végzettségű orvosokat minden orvosi létesítményben, intézményben alkalmazni

tudják. (Ebből kifolyólag a kezdetben a megcélzott évi 30 diplomás a németországi kereslet csak kis százalékát képes lefedni.)

- A hallgatók szemszögéből ez a képzés azért vonzó, mert a német nyelvterületen nincs alternatívája.
- A „Master of Science” minősítés a társadalom, lakosság, orvosi egyesületek, szervezetek, kollégák és az egészségügyi iparág vállalkozásai körében is tekintélyt parancsol, elismerést vív ki.

A mesterszak képzési ideje három év, azaz hat félév, amely során az alábbi kurzuslista elemeit kell teljesíteni (6. táblázat):

6. táblázat: A TCM mesterképzés kurzuslistája

1. szemeszter	Kredit pontok
Bevezetés a hagyományos kínai orvoslásba – Diagnosztika és pszichológia	12
Akupunktúra 1. – Az akupunktúra alapjai	7
Kínai terápiák: Tuina, Qigong, Taji	1
2. szemeszter	
A kínai farmakoterápia alapjai – Speciális szerek és receptek	12
Akupunktúra 2. – Akupunktúra a gyakorlatban	7
Kínai terápiák: Tuina, Qigong, Taji	1
3. szemeszter	
Kínai farmakoterápiaa gyakorlatban – Modern tudományos feldolgozás	12
A Chin alapjai. Élelmezéstudomány - Speciális élelmiszerek és receptek	3
TCM gyakorlat 1.	6
Kínai terápiák: Tuina, Qigong, Taji	1
4. szemeszter	
TCM gyakorlat 1. (folytatás)	3
TCM gyakorlat 2.	11
Kínai terápiák: Tuina, Qigong, Taji	1
5. szemeszter	
TCM gyakorlat 3.	8
Szakmai gyakorlat	5
Diplomamunka	-
Kínai terápiák: Tuina, Qigong, Taji	1
6. szemeszter	
Diploma munka	25
Kínai terápiák: Tuina, Qigong, Taji	1

Forrás:

www.sg.tum.de/fileadmin/tuspfsp/www/Studiengaenge/TCM/Modulhandbuch_TCM_141119.pdf alapján saját szerkesztés

Testnevelő tanári képzések a TUM-on

A TU München Sport- és Egészségtudományi Karán a fent bemutatott alap- és mesterszakokon túl a német iskolarendszer különböző közoktatási intézménytípusai (általános-, közép-, reáliskola, gimnázium) számára is képez szakembereket, sporttanárokat. A jövőbeli testnevelő tanárok számára lehetővé kell tenni, hogy az aktuális sporttudományi ismeretekre alapozva diákközpontú testnevelés órákat tervezzenek és tanítsanak. A szükséges tanítási készségeket bizonyos kurzusok keretében különböző szakterületekre összpontosítva sajátíthatják el a pedagógushallgatók, melyek a következők:

- Tanítás és tanulás
- Egészségfejlesztés
- Edzés- és mozgástudományok
- Tanítási készségek a sport területén (sportágak szintjén).

Az általános testnevelő tanári képzés mellett általános- és középiskolai gyógypedagógus szakirány is választható a harmadik szemesztertől a Sport- és Egészségtudományi Karon. Az általános iskolai gyógypedagógus képzés a hatodik, míg a középiskolai képzés a hetedik félévben ér véget.

A különböző iskolatípusokhoz illeszkedő képzések kurzuslistája között vannak bizonyos átfedések, emiatt a következőkben a szakonkénti ismertetéstől eltekintünk, és a hasonlóságokra, valamint az eltérésekre helyezzük a hangsúlyt. Az általános-, közép³⁸- és reáliskolai testnevelő tanári képzések ideje 7 szemeszter, a gimnáziumi pedagógusoké 9 féléven át tart, míg a „Bachelor of Education” 6, a „Master of Education” pedig 4 féléves szakképzések. A képzések első félévben minden szak esetében módszertani alapozó tárgyakat (Sporttudomány, Edzéstudomány, Sportpedagógia stb.) tanulnak a hallgatók, illetve a tanterv részét képezi valamely labdajáték, első félévben jellemzően a röplabda, majd a későbbi szemeszterekben sorra a futball, kosárlabda és a kézilabda. Ugyancsak a képzés első felében ismerkednek meg a hallgatók a könnyű atlétikával, gimnasztikával/tánccal és a téli sportokkal. A harmadik félévben a pedagógusjelöltek anatómiát és pszichológiát tanulnak, továbbá ebben a félévben kezdődik az úszásoktatás is. A képzési idő második felében jellemzően a következő kurzusokat kell teljesíteni (a felsorolás nem teljeskörű): Prevenció és egészségfejlesztés,

---

³⁸ Általános iskola felső tagozat: a német iskolarendszerben szigorúan véve az általános iskolában négy évet töltenek a diákok (bővebben a 2.5 fejezetben).

Egészséges táplálkozás, Egészségorientált fitness, valamint A trend- és szabadidős sport fejlődése³⁹.

2.2 Universität Paderborn, Németország

A Paderborni Egyetem Észak-Rajna-Vesztfália (Nordrhein-Westfalen) tartományban található, amely Németország nyugati részén helyezkedik el, fővárosa Düsseldorf. Lakossága megközelítőleg 18 millió fő, ezzel a legnépesebb német tartománynak számít, 34 080 km²-es területével pedig a negyedik legnagyobb Bundesland. A német lakosság több mint húsz százaléka él ebben a tartományban. Észak-Rajna-Vesztfáliában található a Ruhr-vidék, amely a legnagyobb összefüggő városrégió Németországban. A Ruhr-vidék egykor a szénbányászatról és acéliparáról volt híres. A szénkitermelés miatt a terület stratégiai fontosságú volt, egyúttal a német iparfejlődés kezdeti szakaszában óriási előnyt biztosított, ám az 1960-as évektől kezdve szerkezetátalakuláson ment keresztül. A szén- és acélipar hanyatlása után a Ruhr-vidék még mindig kulcsfontosságú az iparban és egyike Németország tudományos központjainak.

A Paderborni Egyetem⁴⁰ az „Információs társadalom egyeteme” vezérelvet helyezi középpontba: az intézményben a számítástechnika és annak különböző alkalmazási területei domináns szereppel bírnak. Emellett az egyetem célja, hogy az információs társadalom természettudományi-műszaki fejlesztéseiben is élenjáró legyen, ugyanakkor szem előtt tartsa a meglévő kulturális értékeket és összhangba hozza a két területet. Az intézmény missziója magába foglalja a nemzetköziséget és a művészet iránti elkötelezettséget, mivel az információs és tudásalapú társadalom globális dimenziójához a művészeti alkotások is hozzátartoznak. Emiatt az egyetemi zenekar (a „Big Band”), a Jazz-kórus, a stúdiószínpad és a művészeti kiállítások fontos szerepet töltenek be az egyetemi életben.

A képzési és kutatási profil 5 korból épül fel, melyek a bölcsész-, gazdaság-, természet- és mérnöktudományoknak adnak otthont. Több területen, összesen 67 szakon lehet alap- és mesterszakos diplomát szerezni, valamint tanárképzés is folyik az intézményben. Az 5 karon mintegy 20 000 hallgató folytatja tanulmányait. A vizsgált egyetem méretéből adódóan nem szerepel a például a Shanghai ranking listán, ugyanakkor például CHE University Ranking-ben⁴¹, amely (elsősorban) a német felsőoktatási intézményeket veszi górcső alá, egyes szakok

---

³⁹ www.sg.tum.de/studium/studiengaenge

⁴⁰ www.uni-paderborn.de

⁴¹ www.ub.uni-paderborn.de/wir_ueber_uns/ranking-che.shtml

tekintetében igen előkelő pozíciókat szerzett meg. 2013-ban például az Elektrotechnika és információs technika alapszak a 8., az Anglisztika és amerikanisztika szak a 9. helyen szerepelt, a legfrissebb, 2015-ös listában pedig az Informatika szak a 13. volt országos szinten. Világviszonylatban a Paderborni egyetem a 4ICU⁴² rangsorban (2015) a 787., a német intézmények között pedig a 47. helyen szerepel.

A Paderborni Egyetem úgynevezett Campus-egyetem, amely számos szempontból vonzó a pályaválasztás előtt álló diákság számára és népszerű a már itt tanuló egyetemisták körében: az előadótermek és egyetemi épületek közötti távolság rövid, a kampuszon belüli kollégiumok modernnek, ahonnan a belváros gyalog megközelíthető. Paderborn hagyományos egyetemi város, amely sok lehetőséget kínál: a lakosság 10 százalékát a hallgatók teszik ki, ami pozitív hatással van a kulturális, szabadidős és sportolási lehetőségekre.

Természettudományi Kar – Sport és Egészség Tanszék

A paderborni Sport és Egészség Tanszéknek Természettudományi Kar ad otthont. A tanszéken két különálló terület különíthető el, ahol összesen 10 munkacsoport dolgozik. A Sporttudományok területéhez tartoznak a Sportpedagógia, Mozgás- és edzéstudomány, Sportorvosi Intézet, Sportszociológia, Sportpszichológia, Sportdidaktika és a Sportágak elmélete és gyakorlata munkacsoportok, a másik területhez, azaz az Élelmiszerfogyasztás és Egészséghez pedig a Táplálkozástudomány, az ún. Költségvetés tudomány és Háztartásökonómia/-gazdálkodás (fogyasztás, táplálkozás, egészség) munkacsoportok. A tanszéken két sporttal kapcsolatos képzés folyik:

- Alkalmazott sporttudomány BA
- Sport és egészség MA.

Ezen kívül minden iskolatípushoz illeszkedően tanárképzés is folyik, ahol lehetőség van testnevelő tanári szakra jelentkezi (Bachelor of Education – Tanári alapképzés; Master of Education – Tanári mesterképzés).

Alkalmazott sporttudomány BA

A képzés célja a hallgatók felkészítése pályafutásuk megkezdésére a magas szintű szakmai kompetenciák és gyakorlati képesítés révén. Az alapképzés időtartama három év. A hat szemeszter során a kurzusok modulokat képeznek, amelyek alkalmazott kompetencia- és a tevékenység alapúak. A alkalmazás-/gyakorlatorientált oktatás lehetővé teszi a diákok számára,

---

⁴² www.4icu.org/reviews/1830.htm

hogy elméleti tudásukat gyakorlatias, megoldás-központú stratégiákba ültessék át, ami a munkaerőpiaci helyzetállásban nagy segítséget és lehetőségeket nyújt.

Az első és a második évben csak kötelezően teljesítendő modulok vannak, 6+5 bontásban, a harmadik évben pedig választható és speciális kurzusok (Sport és szabadidő, Sport és egészség), amelyek külföldön is teljesíthetők (7. táblázat). Összesen 180 kreditet kell teljesíteni, évente azonos arányban (60-60-60).

7. táblázat: Az Alkalmazott sporttudomány alapképzés kurzuslistája, választható kurzusokkal együtt (Sport és szabadidő; Sport és egészség)

1. tanév	Kredit pontok
Funkcionális anatómia	B1 modul összesen: 12
Teljesítménypsichológia	
Alkalmazott sportorvoslás	
Bevezetés a sportpszichológiába - Alaptémák	
A mozgástudomány és -oktatás alapjai (a)	B2 modul összesen: 12
A mozgástudomány és -oktatás alapjai (b)	
Mozgásoktatás	
A sport szociológiai perspektívában	B3 modul összesen: 12
A társadalmi struktúrák és társadalmi fellépés a sportban	
Különböző lakossági csoportok részvétele a sportokban	
A sportpedagógia alapjai	B4 modul összesen: 12
Mozgás, játék és sport az élet során	
Mozgás, játék és sport – Életstílus és élettörténet	
Sportjátékok alapozó kurzus	B5 I. modul összesen: 6
Ütős labdajátékok alapozó kurzus (badminton/squash/tenisz/asztali tenisz)	
Sportjátékok „haladó” kurzus	
Ütős labdajátékok „haladó” kurzus	B5 II. modul összesen: 6
Egyéni sport kezdő kurzus	
„Haladó” kurzus I. (könnyű atlétika/úszás/harcművészet)	
„Haladó” kurzus II. (torna vagy gimnasztika/tánc)	
2. tanév	
Teljesítménypsichológia (korcsoport és nem szerinti bontásban)	B6 modul összesen: 12
Sport eltérő környezeti feltételek között	
Neurológiai fejlődés	
Bevezetés a mozgássérült-sportba	B7 modul összesen: 12
Az edzéstudomány és -oktatás alapjai (a)	
Az edzéstudomány és -oktatás alapjai (b)	
Edzésoktatás	B8 modul összesen: 12
Életstílus és egészség orvosi szempontból	
Életstílus és egészség táplálkozáspszichológiai szempontból	
Sport, szabadidő, életstílus	B9 modul összesen: 12
Bevezetés a sportpszichológiába – Alkalmazási területek	
A sporttevékenység pszichológiai szempontjai	
Sportpszichológiai edzés	B10 modul összesen: 12
Sportoktatás	
Rekreáció-szervezés és egészségfejlesztés, sportszervezés	
Terepmunka	
3. tanév	
Gyakorlat	B11 Sport és szabadidő modul összesen: 8
Tanulmányi kirándulás	

A propriocepció, koordináció és mozgászavar pszichológiája az elméletben és a gyakorlatban	B11 Sport és egészség modul összesen: 8
A diagnózistól a funkcionális edzésig	
Prevenció és rehabilitáció gyakorlati intézményekben	
Sport- és rendezvénymenedzsment I.	B12 Sport és szabadidő modul összesen: 8
Sport- és rendezvénymenedzsment II.	
Általános és speciális nozológia, avagy az egészségmegőrzés alapjai	B12 Sport és egészség modul összesen: 8
A sportegészségügyi beavatkozások teljesítménydiagnózisa és edzéstervezése	
Az adatfelmérés és –kiértékelés alapjai	B13 Sport és szabadidő modul összesen: 8
Megfigyelés, lekérdezés és alkalmazás-specifikus interpretáció	
Az adatfelmérés és –kiértékelés alapjai	B13 Sport és egészség modul összesen: 8
Mérés, tesztelés, diagnosztizálás	
Szabadon választható kurzusok (a választott kutatási és oktatási terület előírásai szerint)	B14: 6
Projektszeminárium	B15 Sport és szabadidő modul: 18
Bevezető szeminárium a projekttematikába	
Projektállás ismertetése	
Projektgyakorlat	B16 Sport és szabadidő: 18
Projektszeminárium	
Bevezető szeminárium a projekttematikába	B16 Sport és egészségmodul összesen: 18
Projektállás ismertetése	
Projektgyakorlat	
Nyári gyakorlat	B17: 8
Szemináriumi munka	B18: 12

Forrás: [www.sug.uni-](http://www.sug.uni-paderborn.de/fileadmin/dsg/Sportwissenschaft/Studium/Sportwissenschaft/B.A. Angewandte Sportwissenschaft/MHB_BA_AS.pdf)

paderborn.de/fileadmin/dsg/Sportwissenschaft/Studium/Sportwissenschaft/B.A. Angewandte Sportwissenschaft/MHB_BA_AS.pdf alapján saját szerkesztés

Sport és egészség MA

A mesterképzés célja, hogy a sporttudományi egyetemi diploma megszerzésével magasan képzett és kutatói munkában aktívan résztvevő szakembereket képezzenek a tanszéken, akik a későbbiekben akár a Paderborni Egyetemen, akár más sport- és mozgásközpontú kutatói szervezetnél tudnak elhelyezkedni. A kétéves képzési idő során a hallgatók aktív kutatómunkát végeznek egyéni projektek keretében. A projektek kutatómódszertani és sporttudományi szempontokat ötvöznék egészségügyi és élsportbeli vonatkozásokkal. A kis kurzuslétszám lehetővé teszi az intenzív együttműködést a tanszék kutatócsoportjaival. Ezen kívül a személyes kompetenciákat is figyelembe veszik és fejlesztik, amelyek a hallgatók szakmai tevékenységének a sikerességéhez járulnak hozzá. Az első félévben ismerkednek meg a hallgatók az alapozó tárgyakkal (30 kredit), a második és harmadik szemeszter az ún. projektfázis (30+30 kredit), míg az utolsó félévben kerül sor a diplomamunka elkészítésére és a záróvizsgára (26+4 kredit)(8. táblázat).

8. táblázat: A Sport és egészség mesterképzés modul- (és kurzus-) listája

1. szemeszter – Alapozó ismeretek	Kredit pontok modulonként
Kutatási módszerek (I., II.)	6
Bölcész- és társadalomtudományi kutatás a sport és egészségügy területén I. –Megértés és indoklás (Kvantitatív és kvalitatív módszerek az aktuális sport- és egészségkutatási témákhoz)	8
Sportorvoslási kutatás az egészségügyi sport területén (A terhelés – igénybevétel – alkalmazkodás pszichológiai szempontjai; Bevezetés a Pszicho-neuro-immunológiába; Aktuális kutatási probléma felismerése, feldolgozása és prezentálása)	8
Mozgás- és edzéskutatás az egészségügyi sport területén	8
2. szemeszter – Projektfázis	
<i>Kötelező (egy modul)</i>	
A kutatás megértése és kialakítása (Szakirodalom-kutatás a sportorvoslás, valamint az edzés- és mozgástudomány területén)	6
Multimédia-alapú oktatás az egészségügyi sportban (Az adatbázisok információs technológiai alapjai; A vizualizáció és e-learning információs technológiai alapjai és eszközei)	6
Sport és megelőzés, összefüggésben a táplálkozással („Táplálkozás-orvostan”; „Sporttáplálkozás”)	6
<i>Kötelezően választható (egy modul)</i>	
Sportorvoslási projekt-kutatás az egészségügyi sport területén I. (Bevezető szeminárium a projekttematikába; Projektgyakorlat I-III.)	18
Mozgás- és edzéstudományi projekt-kutatás I. (Projektplénum; Szeminárium; Csoportmunka)	18
3. szemeszter – Projektfázis	
<i>Kötelező (három modul)</i>	
Kutatási módszerek II.	6
Bölcész- és társadalomtudományi kutatás a sport és egészségügy területén II. – Konceptualizáció és megvalósítás	6
Általános tanulmányok (szabadon választható kurzusok)	6
<i>Kötelezően választható (egy modul, a második szemeszterben választott modul folytatása)</i>	
Sportorvoslási projekt-kutatás az egészségügyi sport területén II.	12
Mozgás- és edzéstudományi projekt-kutatás II.	12
4. szemeszter	Kredit pontok
Diplomamunka	26
Záróvizsga	4

Forrás: [www.sug.uni-](http://www.sug.uni-paderborn.de/fileadmin/dsg/Sportwissenschaft/Studium/Sportwissenschaft/M.A._Sport_und_Gesundheit/22.11_MA_Sport_und_Gesundheit.pdf)

[paderborn.de/fileadmin/dsg/Sportwissenschaft/Studium/Sportwissenschaft/M.A. Sport und Gesundheit/22.11_MA_Sport_und_Gesundheit.pdf](http://www.sug.uni-paderborn.de/fileadmin/dsg/Sportwissenschaft/Studium/Sportwissenschaft/M.A._Sport_und_Gesundheit/22.11_MA_Sport_und_Gesundheit.pdf) alapján saját szerkesztés

A két ismertett Bologna-rendszerű képzésben résztvevők esetében a megszerzett tudományos ismeretek és gyakorlati készségek sportág-specifikus tudással is párosulnak, amely az iskolán kívüli különböző szakmai területeken is jól alkalmazható, például a kereskedelmi vagy non-profit szabadidős/rekreációs intézményekben, sportklubokban és egyesületekben, a sportturizmusban, az egészségügyi központokban, továbbá állami vagy magán egészségügyi szervezeteknél.

Tanári alapképzés (B. Ed. – Bachelor of Education) és Tanári mesterképzés (M.Ed. – Master of Education)

A testnevelés szakos bachelor tanári képzés keretében a területhez tartozó alapkoncepciókat, modelleket, elméleteket és módszereket kell megismertetni a hallgatósággal. A cél, hogy a pedagógusjelöltek tisztában legyenek a testnevelés tantárgy tudományos hátterével, felépítésével, valamint az oktatói és előadói tevékenység, azaz tanári munka szakmai alapjaival. A szak egyediségét adja, hogy a „Sportágak elmélete és gyakorlata” kurzus nélkülözhetetlen része a tanárképzésnek, amely egyrészt iskolán belüli egyéni sportokra, másrészt csapatsportokra is kiterjed.

A mesterképzés keretében a testnevelés-tudományi alapok mellett nagy hangsúlyt fektetnek a sportoktatási kompetenciák kialakítására és elmélyítésére. A kulcskompetenciák kifejlesztése és tudatos erősítése – mint tanulási- és munkatechnikák, konceptuális, elemző és logikus gondolkodás, képesség a tudományos információk kommunikálásához szakértők és laikusok felé, képesség a csapatmunkában való részvételre, jó prezentációs készség, tudományos gyakorlatok ismerete, különösen a tudományos írás és adatgyűjtés technikáiról – a képzés moduljainak szerves részét képezi (9. táblázat). A gyakorlatban ezt felkészítés és utókövetés révén érik el, úgymint: tanársegédi munka a gyakorlati félévben, didaktikai projektmunka, valamint az iskolákban (a végzett pedagógusok által) a tanórákon bevezetett új témák figyelemmel kísérése. A négy féléves képzés célja, hogy a hallgatókból a különböző iskolatípusoknak megfelelő nevelő-oktató szakembereket (általános iskolai tanárt és gyógypedagógust, továbbá nyolcosztályos általános iskolai, gimnáziumi és szakiskolai tanárt) képezzenek.

**9. táblázat: Általános iskolai tanár-hallgatók és gyógypedagógusok modullistája
(keresztfélévben induló képzés esetén)**

1. szemeszter
Iskolai sportoktatás modul: Testnevelés-oktatás az általános iskolában
Didaktikai projekt munka modul
2. szemeszter – Gyakorlati félév
Gyakorlathoz kapcsolódó kurzusok (2)
3. szemeszter
Iskolai sportoktatás modul:
A sportoktatás aktuális témái I.
A sportoktatás aktuális témái II.
4. szemeszter
Az iskolai sport szaktudományi szempontjai modul:
Edzés- és mozgástudomány
Sportpszichológia
Sportorvoslás

Megjegyzés: Az őszi félévben induló képzés esetében az Iskolai sportoktatás modul a negyedik félévben folytatódik, Az iskolai sport szaktudományi szempontjai modul pedig a harmadik félév ismeretanyagát képezi

Forrás: www.sug.uni-

paderborn.de/fileadmin/dsg/Sportwissenschaft/sportpaed/Dokumente/Studienverlaufsplaene_MA_of_Education.pdf alapján saját szerkesztés

A táblázatban bemutatott tematika nyolcosztályos általános iskolai, gimnáziumi és szakiskolai tanárok képzése esetében némileg módosul. Egyrészt az „Iskolai sportoktatás” modul ez esetben is igazodik az adott iskolatípushoz. Másrészt „Az iskolai sport szaktudományi szempontjai” modul két részből épül fel, a két almodul pedig 2-2 kurzust foglal magába. Az első almodulhoz tartozik az Edzés- és mozgástudomány, illetve a Sportorvoslás kurzus, a második almodulhoz pedig a sportpszichológia és sportszociológia.

2.3 Karl-Franzens-Universität Graz (Grazi Egyetem), Ausztria

A Grazi Egyetem az osztrák Stájerország (Steiermark) tartományban található. Graz a tartomány székhelye, népessége 253 994 fő⁴³. Ausztria második legnépesebb városa, illetve Bécs után a második legfontosabb egyetemvárosa (körülbelül minden hatodik grazi lakos egyetemista). A város (és vonzáskörzete) összesen 8 felsőoktatási intézménynek ad otthont, ahol 60 000 hallgató tanul⁴⁴.

⁴³www.ec.europa.eu/eurostat/cache/RSI/#?vis=city.statistics

⁴⁴www.info-graz.at/studieren-in-graz-student-sein-in-graz

A Grazi Egyetemet⁴⁵ 1585-ben alapították, ez az intézmény Ausztria második legrégebbi és egyik legnagyobb egyeteme. Számos elismert, kiemelkedő szakember és hat Nobel-díjas tudós tanult és kutatott a Karl-Franzens Egyetemen. Az itt tanuló 32 000 hallgató és 4 100 alkalmazott (ebből 2900 kutató, tudós) együttesen járulnak hozzá a stájer főváros nyüzsgő mindennapjaihoz. Az egyetem földrajzi elhelyezkedése élénkíti a tudományos, gazdasági és kulturális kapcsolatokat a dél-kelet-európai partnerekkel, amely nem csak a képzőintézményeknek, de a városnak is kedvez. Az egyetem egy általános nemzetközi felsőoktatási intézmény, amely a társadalmi fejlődést célozza oktatási és kutatási tevékenysége révén. A Grazi Egyetem a TU München kapcsán is vizsgált rangsorokban a top500-ban szerepel (10. táblázat). A QS World University Rankings (jelen szemeszterben), illetve az Academic Ranking of World Universities – Shanghai (2015-ben) esetén a 401-500., míg a THE World University Rankings listában a 431-440. helyen végzett egyetemek között volt 2014-ben.

10. táblázat: A Karl-Franzens-Universität Graz/Grazi Egyetem rangsorokban elfoglalt helye

Karl-Franzens-Universität Graz	
QS World University Rankings (2015/2016)	401-500
THE World University Rankings (2014)	431-440
Academic Ranking of World Universities – Shanghai (2015)	401-500

Forrás: www.topuniversities.com/university-rankings, www.timeshighereducation.com/world-university-rankings és www.shanghairanking.com/ARWU2015.html alapján saját szerkesztés

Az intézményben hat kar, azon belül 76 intézet működik, ahol évente átlagosan 3500-an végeznek, ebből közel 200-an a doktori képzésben. A jövődöbéli hallgatók számára széles képzési palettát kínálnak a Katolikus Teológiai Karon (14 intézet), Jogtudományi Karon (12 intézet és öt központ), Társadalom- és Gazdaságtudományi Karon (18 intézet és hat központ), Bölcsész tudományi Karon (17 intézet és nyolc központ), Természettudományi Karon (9 intézet, négy központ és 9 területen doktori képzés), Környezettudományi, Regionális Tudományi és Tanárképző Karon. Ez utóbbi karon az alábbi intézetek és doktori iskolák vannak:

- Oktatástudományi Intézet
- Földrajztudományi és Űrkutatási Intézet
- „Pedagógiai Professionalizmus” Intézet

⁴⁵ www.uni-graz.at/de

- Iskolapedagógia Intézet
- Sporttudományi Intézet
- Rendszertudományi, Innovációs és Fenntarthatósági Kutatások Intézete
- Globális Klímaváltozás Wegener Központ
- Oktatástudományi Doktori Iskola
- Földrajz és Űrkutatás Doktori Iskola
- Sport- és Mozgástudomány Doktori Iskola
- Környezettudomány Doktori Iskola (Környezeti Rendszerek Tudománya).

Környezettudományi, Regionális Tudományi és Tanárképző Kar

A Környezettudományi, Regionális Tudományi és Tanárképző Kart 2007-ben hozták létre, napjainkban körülbelül 5000 hallgató folytatja tanulmányait a hét intézetben, két központban és a négy doktori iskolában. Az oktatás és kutatás középpontjában az multidiszciplináris megközelítés áll. A számos nemzeti és nemzetközi kutatási együttműködés (felsőoktatási) mellett igyekeznek egyetemen kívüli kapcsolati hálót kialakítani úgy regionális, mint régiók feletti szinten. A cél, hogy megoldás-orientált együttműködés alakulhasson ki mind gazdasági, mind társadalmi vonatkozásban és egyszerre valósuljon meg az elméleti és gyakorlatorientált képzés. A kar profilja négy területből áll: Képzés – társadalmi integráció – pedagógusképzés, Mozgás – egészség – sport, Regionális fejlődés és fenntarthatóság, valamint a Környezet és klímaváltozás kérdésköre.

Mint az intézetek listáján és a képzési-kutatási témakörökből is látható, a karon nagy hangsúlyt helyeznek a sportoktatásra. A Sporttudományi Intézetben három témakörben folytatják a tudományos kutatásokat: egészség, teljesítmény és élmény, amely területek a sportpedagógiát, a mozgástudományt, a közegészségügyet, gyógytornát és az edzéstudományt fedik le. A kutatás a képzési tervtől az elemzésen, a mozgásfolyamatok diagnózisán és mérésén, edzésprogramok személyre- és (lakossági) csoportra szabott fejlesztésén keresztül, annak modellezéséig terjed. A cél, hogy jövőorientált és a társadalom számára releváns megoldásokat dolgozzanak ki. Lehetőség nyílik különböző multidiszciplináris projektek megvalósítására az egészség- és teljesítménynövelés innovatív megközelítése révén.

A Sporttudományi Intézetben egy-egy alap- és mesterképzési szak indul az adott szakterületen elhelyezkedni vágyók számára, testnevelő pedagógusképzés is biztosított, továbbá Phd képzésben is részt vehetnek a téma iránt elkötelezett jelöltek. Az alap- és mesterképzés a sporttudományi szakterületre fókuszálnak, így céljuk – ellentétben a

pedagógusképzésnél általános értelemben vett szakképzéssel – a tudományos felkészítés. A pedagógus képzés esetében a tantárgy-oktatás tudományos alapjainak elsajátítása és az általános pedagógiai ismeretek mellett a testnevelés tárgyat kombinálni szükséges egy másik választott tantárggyal.

Sport- és Mozgástudomány BSc

A Sport- és Mozgástudomány alapképzés tematikájában a tantárgyakat különböző modulokban kell teljesíteni. A szak újdonsága, hogy lehetőség van szakosodásra, amely már a bachelor-képzés során megkezdődik és a mesterképzés keretében folytatható. Három területre lehet specializálódni „A sportágak elmélete és gyakorlata” szakmodul megfelelő tantárgyai révén: egészségügyi sport, élménysport és élsport.

A hat szemeszteres képzés keretében 15 modult kell teljesíteni, valamint az ún. STEOP tárgyakat. (A STEOP a Studieneingangs- und Orientierungsphase rövidítése, azaz a tanulmánykezdési- és orientációs szakasz, amely az osztrák egyetemeken a BA képzések kezdő fázisa. Az általában 3-4 tantárgyból álló blokk abban segít, hogy a hallgatók az első szemeszterben bepillantást nyerjenek a tanulmányokba, amely alapján eldönthetik, hogy valóban megfelelő szakot választottak-e⁴⁶.) Az alapképzés STEOP tárgyai a következők:

- Biomechanika
- Pszichológia I.
- Edzésoktatás I.
- Sportpedagógia I.

Jelen szak esetében ugyancsak megfigyelhető a korábban is említett moduláris felépítés, ugyanakkor a Sport- és Mozgástudomány alapszaknál talán jobban kirajzolódik a képzés struktúrája ebben a formában, ezért a hálótervet nem szemeszterenkénti, hanem modulonkénti bontásban szemléltetjük (*11. táblázat*).

11. táblázat: A Sport- és Mozgástudomány alapszak modul- és kurzuslistája

1. Sportorvoslás alapozó modul	Kredit pontok
Anatómia I.	3
Fiziológia I.	3
Elsősegély és higiénia	3
Anatómia I. gyakorlat	1
2. Mozgástudomány alapozó modul	
Matematikai módszerek	3

⁴⁶ www.osztraknemetegyetem.studiumakademia.com/kulfoldi-tanulas/steop

Biomechanika	3
Mozgásoktatás I.	1,5
Biomechanika gyakorlat	1
3. Edzéstudomány alapozó modul	
Edzésoktatás I.	3
Bevezetés a teljesítménydiagnosztikába	1,5
Sportstatisztika	4
4. Sportpedagógia alapozó modul	
Sportpedagógia I.	3
Sportfilozófia és sportszociológia	1,5
Sportpszichológia	1,5
Európai mozgáskultúrák	1,5
5. A sportágak elmélete és gyakorlata alapozó modul	
Motoros alapok (mozgásos cselekvések megtanulásának, végrehajtásának feltételei, azokkal kapcsolatos alapismeretek)	1,5
Koordinációs készségek fejlesztése	1,5
Sífutás I.	1,5
Úszás I.	1,5
Könnyűatlétika I.	1,5
6. Karközi alapozó tantárgyak modulja	6 kredit kötelező
Egy tantárgy a kar egyéb intézeteinek kurzuslistájából (kötelező)	3
Ember és környezet: a geoszféra	3
Ember és környezet: az atmoszféra	3
Általános pedagógia I.	4
7. Sportorvoslás haladó modul	Előfeltételek: STEOP + Anat.I.
Táplálkozás	2
Anatómia II.	2
Funkcionális anatómia	2
Fiziológia II.	2
Sportpszichológia gyakorlat	3
8. Mozgástudomány haladó modul	Előfeltételek: STEOP+Anat.I.+Mat.mód.
Mozgásoktatás II.	4
Mozgástudomány gyakorlat	3
Sport-motoros tesztek	1,5
Sport-motoros tesztek gyakorlat	1
9. Edzéstudomány haladó modul	Előfeltételek: STEOP+Anat.I.+Mat.mód.+Bev.Td.
Edzésoktatás II.	4
Edzéstudomány gyakorlat	3
Gyakorlatok a sportstatisztikához	1,5
10. Sportpedagógia haladó modul	Előfeltételek: STEOP + Anat.I.
Sportpedagógia II.	4
Sportpedagógia gyakorlat	3
Általános módszertan	3
11. A sportágak elmélete és gyakorlata II. alapozó modul	
Gimnasztika/tánc	1,5

Relaxációs technikák	1,5
A sportjátékok alapjai	1,5
Gyakorlati pedagógia	1,5
Művészi torna	1,5
12.„A sportágak elmélete és gyakorlata” szakmodul	
13. Speciális tanítási módszerek	Előfeltételek: STEOP + Anat.I.
Alapszakos diplomamunka (szakdolgozat)	3
Választható kurzus 6 kreditértékben: mozgáskorlátozott sport, erősítő edzés, labdajátékok, modellezés, stb.	6
14.Egészségfejlesztés és prevenció	Előfeltételek: STEOP + Anat.I.
A „mozgás és testtartás” alapjai	3
A „pszichoszociális egészségfejlesztés” alapjai	3
Szív- és érrendszeri ismeretek	3
15. Betegségminták és edzésterápiák	Előfeltételek: STEOP + Anat.I.
Belső szervi megbetegedések I.	4
Belső szervi megbetegedések II.	3
Pszichoszomatikus/pszichiátriai betegségek	4
Neurológiai betegségek	3
Mozgásszervi megbetegedések I.	3
Mozgásszervi megbetegedések II.	3

Forrás: [www.static.uni-graz.at/fileadmin/urbi-](http://www.static.uni-graz.at/fileadmin/urbi-institute/Sportwissenschaft/Bilder/Aktuelles/Studienplan_Sport_und_Bewegungswissenschaften_Bachelor.pdf)

[institute/Sportwissenschaft/Bilder/Aktuelles/Studienplan_Sport_und_Bewegungswissenschaften_Bachelor.pdf](http://www.static.uni-graz.at/fileadmin/urbi-institute/Sportwissenschaft/Bilder/Aktuelles/Studienplan_Sport_und_Bewegungswissenschaften_Bachelor.pdf)
alapján saját szerkesztés

Az alapszakon végzett hallgatók a sport és mozgás bármely szakmai területén el tudnak helyezkedni, hiszen birtokában vannak többek között a sporttudománnyal, egészségfejlesztéssel és gyógyterápiával kapcsolatos ismereteknek. Megvan a képzettségük ahhoz, hogy akár egyénileg, akár csapatban dolgozzanak, folyamatosan alkalmazkodjanak az igényekhez. A Sport- és mozgástudomány bachelor diplomával az alábbi területeken, munkakörökben lehet elhelyezkedni (a területeken belüli felsorolás nem teljes)⁴⁷:

- szabadidő eltöltési lehetőségeket kínáló intézményekben, például: snowboard-iskolákban, élmény-/kalandparkokban, fitneszstúdiókban, gyermek, ifjúsági és felnőtt hobbisportot kínáló szervezeteknél;
- turizmusban, például: testmozgással kapcsolatos szükségletek felmérése, szolgáltatáscsomagok kialakítása gyermekek, családok, egyedülállók számára, mountain bike pályák, wellness központok koncepcióinak kialakítása;

⁴⁷ www.bildungundberuf.at/ausbildung_2675.html

- rekreáció-szervezésben, például: a különböző célcsoportok (gyermekek, nők, mozgáskorlátozottak stb.) szükségleteinek felmérése és elemzése, általános és specifikus mozgásprogramok kidolgozása, a tevékenységhez szükséges infrastruktúra kialakítása;
- projektek/kurzusok/szemináriumok levezetése, például a mozgás általi stressz-kezelés területén;
- gyógyintézetekben (orvosokkal való együttműködésben) különböző koncepciók kidolgozása, például: sport-, mozgás- és fitneszprogramok, vízi aerobic stb.;
- gyógypedagógia, SNI, mozgáskorlátozott sport területén, például szabadidős programok szervezése;
- élménypedagógia területén
- közoktatási intézményekben, állami és magán intézményekben (sport- és mozgásoktatás az egyéni, illetve társadalmi igényeknek megfelelően);
- coaching, edző/tréner;
- személyek, szervezetek részére tanácsadás és támogatás (sporttudományi kérdésekben) az edzéstudomány, mozgástudomány, sport-biomechanika, sportpszichológia és sportpedagógia területén;
- teljesítménydiagnosztika területén (a tényleges és kívánt állapot összehasonlítása);
- médiában (nyomtatott sajtó, oktató filmek készítése stb.).

Sport- és Mozgástudomány MSc

A Sport- és Mozgástudomány mesterszak az azonos néven futó alapszak folytatása, amely további szakosodást jelent az „Egészségfejlesztés, prevenció és terápia”, „Élmény és szabadidő”, illetve a „Teljesítmény és edzés” modulok által. A képzési idő négy félév, amely időszak alatt 120 kreditértékben szükséges teljesíteni a szakhoz tartozó modulokat: a kötelező tantárgyak moduljait, kötelezően választható tárgyak moduljait, szakmai gyakorlatot, szabadon választható tárgyak modulját, továbbá a diplomamunkát és záróvizsgát (12. táblázat).

12. táblázat: A Sport- és Mozgástudomány mesterszak kurzuslistája

1. szemeszter	Kredit pontok
PR a sportban	3
Rendszertudományok	2
Munkajog	3
Kommunikáció és motiváció	3
Mozgástudományi módszerek	3
Edzéstudományi módszerek	3
Pszichológiai módszerek	3
Tudományelmélet	4
Pszichomotorika	3
Szabadon választható tantárgyak	3
2. szemeszter	
Projektszervezés	5
Mozgástudomány szeminárium	5
Edzéstudomány szeminárium	5
Sportpszichológia szeminárium	5
Sportpedagógia szeminárium	5
Szabadon választható tantárgyak	4
3. szemeszter	31
Szakirányhoz tartozó speciális tantárgyak (5)	-
Szakmai gyakorlat	-
4. szemeszter	
Diplomamunka	25
Záróvizsga	5

Forrás: www.static.uni-graz.at/fileadmin/urbi-

[institute/Sportwissenschaft/Bilder/Aktuelles/Studienplan_Sport_und_Bewegungswissenschaften_Master.pdf](#)
alapján saját szerkesztés

A harmadik szemeszterben a szakmai gyakorlat (szakiránynak megfelelően 13-4-13 kreditértékben) mellett a választott szakiránynak megfelelő kurzusokat kell teljesíteniük a hallgatóknak. „Egészségfejlesztés, prevenció és terápia” szakirányon az alábbi kötelező tantárgyak vannak:

- Erősítő edzés és egészség (3 kredit)
- Mozgás és testtartás (3 kredit)
- Szív- és érrendszer, anyagcsere (teljesítménydiagnosztika) (3 kredit)
- Közegészségügy (Public Health) (3 kredit)
- Projektmunka az „Egészségfejlesztés és prevenció” témakörben (6 kredit).

Az „Élmény és szabadidő” szakirányon a kötelező tárgyak a következők:

- Erősítő edzés és egészség (3 kredit)
- Kockázatmenedzsment (3 kredit)
- Szabadidő-szociológia (3 kredit)
- Célcsoport-specifikus élménypedagógia (3 kredit)
- Projektmunka az „Élmény és szabadidő” témakörben (6 kredit).

Végül a „Teljesítmény és edzés” szakirány harmadik szemeszteres tantárgyai:

- Szív- és érrendszer, anyagcsere (teljesítménydiagnosztika) (3 kredit)
- Kondicionáló edzés az élsportban (3 kredit)
- Az élsport mozgás- és edzéstudományi szempontjai (1,5 kredit)
- Edzés és verseny az élsportban (4,5 kredit)
- Projektmunka az „Teljesítmény és edzés” témakörben (6 kredit).

A mesterképzés célja, hogy a hallgatók alapos sporttudományi, mozgástudományi, sportpedagógiai, sportdidaktikai, sportorvoslási, rekreáció-szervezési ismereteket és kompetenciákat sajátítsanak el, amelyek révén az alábbi munkaterületeken való elhelyezkedésre válnak alkalmassá (a teljesség igénye nélkül):

- különböző munkakörök az egészségfejlesztés, rekreáció, prevenció és rehabilitáció területén, például testmozgás-elemzés, testsúly-szabályozás, stressz-csökkentés (elsősorban az egészségfejlesztéshez kapcsolódóan),
- szakértői munka, például a kaland- és trendsporttal, önbizalom-fejlesztéssel, konfliktuskezeléssel, csapatépítéssel, drog-prevencióval vagy evészavarokkal kapcsolatosan (elsősorban a rekreáció-szervezéshez kapcsolódóan),
- élsportolók számára tanácsadás például a stresszhelyzetek kezelése tekintetében, versenystratégiák kidolgozására.

Testnevelő tanári szak

A testnevelő tanári szak értelemszerűen a pedagógusképzés keretében zajlik, ahol két egyenértékű, választott tantárgy tanítására készítik fel a hallgatókat. Ez azt is jelenti, hogy a tanulmányok kezdetekor még nem szükséges megadni, hogy a képzés végén melyik szaktárgyból írja a hallgató a diplomamunkáját. A tanárképző három területet foglal magába: a két választott szaktárgyat, illetve a pedagógiai felkészítőt (13. táblázat). A képzési idő 10 félév (6+4 félév), és 300 (180+120) kreditet szükséges teljesíteni. A testnevelő tanári szakosodást 119 kreditérték után lehet megkezdni.

13. táblázat: A KFU Graz testnevelő tanári szakjának kurzuslistája

1. szemeszter	Kredit pontok
Orientációs képzés a pedagógushallgatók részére	0,5
Anatómia I.	3
Biomechanika	3
Edzésoktatás I.	3
Európai mozgáskultúrák	1,5
Sportpedagógia I.	3
Motoros alapok gyakorlatok	1,5
Sífutás I. (tanulmányi kirándulás gyakorlatokkal)	1,5
Prezentálás alapjai	1
Pedagógiai modul	-
2. szemeszter	
Fiziológia I.	3
Elsősegély gyakorlatok	1
Sportfilozófia és sportszociológia	1,5
Gimnasztika/tánc	1,5
Ellazulást segítő gyakorlat	1,5
Szabadidős és mozgásos játékok	1,5
Tanulási folyamatok szervezése	2
Pedagógiai modul	1,5
Szaktárgy 2. modulok	-
3. szemeszter	
Általános módszertan	3
A mozgás és sport elmélete és gyakorlata: játékos mozgásformák	4,5
A mozgás és sport elmélete és gyakorlata: egészségközpontú és kiegyensúlyozó mozgásformák	6
Szaktárgy 1. gyakorlat I.	1
Szaktárgy 2. gyakorlat I.	1
Pedagógiai modul	-
Szaktárgy 2. modulok	-
4. szemeszter	
Sportpszichológia/mozgástudomány/edzéstudomány szeminárium	3
Általános módszertan gyakorlat	1
Szív- és érrendszeri, illetve anyagcserével kapcsolatos alapismeretek	3
Szív- és érrendszeri, illetve anyagcserével kapcsolatos alapismeretek – gyakorlat	3
Szaktárgy 2. modulok	2
5. szemeszter	
Sportpszichológia/mozgástudomány/edzéstudomány szeminárium	3
Sportpedagógia szeminárium	3
A mozgás és sport elmélete és gyakorlata: mozgásforma kialakítása és szemléltetése	4,5
Szabadon választható kurzusok	2
Szaktárgy 2. modulok	-
6. szemeszter	
Mozgás és testtartás – alapismeretek	3
A pszichoszociális egészség- és rekreációfejlesztés alapjai	3
A mozgás és sport elmélete és gyakorlata: élményközpontú mozgásformák	6
Szabadon választható kurzusok	2
Szaktárgy 2. modulok	-
7. szemeszter	
Sportpedagógia II.	3
Egészség- és rekreációfejlesztés haladó kurzus (köt.vál.) VAGY	3
Mozgástudomány/sportpszichológia/edzéstudomány haladó kurzus (köt.vál.)	5

Tanításelmélet	2
„Iskolai módszerek” gyakorlatok I.	2
Szaktárgy 1. gyakorlat II.	3
Szaktárgy 2. gyakorlat II.	3
Tanácsadás a gyakorlathoz	1
Pedagógiai modul	-
Szaktárgy 2. modulok	-
8. szemeszter	
Sportpedagógia szeminárium	5
Egészség- és rekreációfejlesztés haladó kurzus (köt.vál.) VAGY Speciális módszerek: a sport természettudományi alapjai – választott példa (köt.vál.)	3
Pszichomotorika: speciális módszerek a gyermek és ifjúsági mozgás és sport területén I.	1
„Iskolai módszerek” gyakorlatok II.	1,5
Szabadon választható kurzusok	2
Pedagógiai modul	-
Szaktárgy 2. modulok	-
9. szemeszter	
„Iskolai módszerek” gyakorlatok III.	3
„Iskolai módszerek” gyakorlatok IV.	3
Pszichomotorika: speciális módszerek a gyermek és ifjúsági mozgás és sport területén II.	1,5
Speciális módszertan gyakorlatok	1,5
Speciális módszertan gyakorlatok	1,5
Szabadon választható kurzusok	2
Pedagógiai modul	-
Szaktárgy 2. modulok	-
10. szemeszter	
Diplomamunka	24
Záróvizsga	6

Forrás: www.static.uni-graz.at/fileadmin/urbi-

institute/Sportwissenschaft/Bilder/Aktuelles/Studienleitfaden_WS1314_fertig.pdf alapján saját szerkesztés

2.4 Hochschule für Technik und Wirtschaft, HTW Chur: Churi Műszaki és Gazdasági Főiskola, Svájc

A Hochschule für Technik und Wirtschaft a svájci Graubünden kanton, valamint a Plessur közigazgatási terület székhelyén, Churban található. Chur Svájc keleti részén fekszik, közel a Brambrüesch síparadicsomhoz, ezáltal a sí-turizmus nagymértékben meghatározza a város gazdaságát. Chur az ország legrégebbi városa, népessége 2012-ben 34 087 fő volt.

A HTW Chur⁴⁸ a Fachhochschule Osterschweiz-hoz, vagyis a Kelet-Svájci Szakfőiskolához tartozik. A HTW egy innovatív vállalkozói főiskola, ahol 1 500 hallgató folytatja tanulmányait. A főiskola alap-, mester- és továbbképzési szakokat kínál többek között építészmérnöki, menedzsment, információtudományi, műszaki és turisztikai területeken. Az intézmény minden területen alkalmazott kutatásokat és kísérleti fejlesztést végez, továbbá

⁴⁸ www.htwchur.ch/##

tanácsadást és különféle szolgáltatásokat nyújt a régió számára, szoros együttműködésben a gazdasági szektorral és a lakossággal egyaránt. A kutatások nagyban hozzájárulnak az innovációk és tudás létrehozásához, illetve a hatékony megoldások kidolgozásához a társadalom számára. A főiskola stratégiája jól megragadható az alábbi tényezőkkel:

- Vízió: „A HTW egy nemzetközileg elismert innovatív és vállalkozói főiskola.”
- Misszió: „Tanulás és kutatás téma-specifikus sokszínűségben.”
A főiskola hallgatói a gyakorlatorientált oktatás és kutatás szoros kapcsolata révén magas képzettségű és felelős személyekké válnak. Az intézmény oktatása, kutatása, szolgáltatásai és továbbképzései által hosszútávon fenntartható előnyt nyújt a vállalatok, intézmények és közösségek számára.
- Küldetésnyilatkozat: „Jövőorientáltság, reflexió, megbecsülés és felelősség!”
  - *Jövőorientáltság*: az egyéni potenciális fejlődés feltételeit teremti meg, támogatják a tehetségeket, kommunikációjuk által ösztönzik a kölcsönös interakciót.
  - *Reflexió*: a főiskola kommunikációja révén támogatja a kölcsönös együttműködést.
  - *Megbecsülés*: az intézmény egy aktív hálózatot, értékes partnerkapcsolatokat ápol, nagy lelkesedéssel és elhivatottsággal.
  - *Felelősség*: etikus és felelősségteljes tevékenység.
- Kiemelt területek: információ (tudásalapú és információs társadalom), hálózatosodás (a turizmus, építészet, energetika és regionális tudomány területei között) és a vállalkozói aktivitás.

A főiskola képzési palettája tükrözi a stratégiában megfogalmazott irányvonalakat. Ennek megfelelően az alábbi bachelor- és mesterszakok közül választhatnak a továbbtanulni vágyók:

- Business Administration – Bachelor
- Digital Business Management – Bachelor
- Információtudomány – Bachelor
- Építészet – Bachelor
- Multimedia Production – Bachelor
- Fotonika – Bachelor
- Szolgáltatás menedzsment – Bachelor
- Sport menedzsment – Bachelor
- Rendszertechnika NTB – Bachelor

- Turizmus – Bachelor
- Business Administration Információ és adatkezelés szakirányon – Master
- Business Administration Vállalatindítás szakirányon – Master
- Business Administration Turizmus szakirányon – Master
- Mérnök MSc.

Sportmenedzsment BSc.

A professzionalizmus növekedése a sport területén megköveteli a menedzseri képességek és készségek fejlesztését. A Sportmenedzsment alapképzés azoknak kínál megfelelő képzési alternatívát, akik elsődlegesen ezzel a területtel szeretnék foglalkozni, illetve szakmai és sportolói karrierjüket kívánják összeegyeztetni. A képzés során egyrészt speciális sport-specifikus know-how jön létre, másrészt széleskörű üzleti tudás, amely lehetővé teszi a társadalmi, műszaki és politikai változásokra való reagálást.

A szak hallgatói elsajátítják az interdiszciplináris sport- és gazdaságtudományi ismereteket, kompetenciákat és képessé válnak a gazdasági folyamatok elemzésére, intézkedések megtervezésére és végrehajtására a sportszervezetek működésében. A projektek a sportmenedzsment különféle területein – például a sportszponzorációban, sportmarketingben, rendezvény- és klubmenedzsmentben – szorosan összefüggnek a gyakorlattal, ezáltal a diákoknak lehetőségük van arra, hogy már tanulmányaik során értékes kapcsolatokat alakítsanak ki az üzleti és a sportélet területén. Ennek köszönhetően a diploma megszerzése után az egykori hallgatók jó eséllyel képesek lesznek mind nyereségorientált, mind non-profit sportszervezetek vezetésére és fejlesztésére.

A Sportmenedzsment szak alapismereteit (valamint a Szolgáltatás menedzsment szak alapjait) a Business Administration szak moduljai képezik (90 kreditértékben), amelyek a 8 féléves képzési idő első négy szemeszterében teljesítendőek. (A Sportmenedzsment szak lényegében a Business Administration egyik szakiránya.) A kötelező modulok az alábbi táblázatban láthatóak (szemeszter szerinti bontás nélkül, egyszerű felsorolásként) (14. táblázat).

14. táblázat: A Sportmenedzsment alapszak alapozó moduljai (a Business Administration szak releváns moduljai)

Szervezeti viselkedés	Projektmenedzsment	Matematika
Vállalati könyvelés	Pszichológia, szociológia, etika	Alkalmazott statisztika
Vállalati marketing	Prezentációs-/moderációs technikák	Statisztika (projekt)gyakorlat
Menedzsmentorientált gondolkodás és viselkedés	Interkulturális menedzsment	Gazdaságinformatika
Stratégia, szervezés, kontrolling	Angol	Döntéshozatali módszerek
Humán erőforrás-menedzsment	Kommunikáció, modern érintkezési formák	Tudományos munka

Forrás: www.htwchur.ch/management/bachelor-studium/sport-management/moduluebersicht.html

alapján saját szerkesztés

Az alapozó ismeretek elmélyítésére szolgálnak a sportmenedzsment-specifikus tantárgyak (ugyancsak 90 kredit értékében). Ezen kurzusok további modulokra bonthatóak: az ötödik és hatodik szemeszter ismeretanyagát az úgynevezett bázismodul képezi, míg a hetedik félév kurzusait a fókusz-modul tartalmazza (15. táblázat).

15. táblázat: A Sportmenedzsment alapszak sportspecifikus modul- és kurzuslistája

1. Bevezetés a sportmenedzsmentbe
Sporttörténet: a sport fejlődése
Sportpiacok és –struktúrák: sportpiacok és iparágak rendszere
2. Sportmarketing és média
Sportmarketing I.: Szegmentálás a sportban, sportszponzoráció
Sportmarketing II.: Márkamenedzsment a sportban
Sportmarketing III.: Sportszponzoráció és rendezvényszervezés
Sportmédia
3. Sportfinanszírozás
Sportegyesületek és az élsport finanszírozása, rendezvény-finanszírozás
4. Sportökonómia
Sportökonómia I.: a sport és sportturizmus gazdasági jelentősége
Sportökonómia II.: az élsport gazdaságtana, a klubok, egyesületek jellemzői, sportipar, értékesítés
5. Rendezvényszervezés
Rendezvényszervezés I.: módszerek és modellek, a projektmenedzsment alapjai
Rendezvényszervezés II.: HR, költségmenedzsment
Rendezvényszervezés III.: rendezvénymarketing, branding, végrehajtás és megvalósítás
6. Sportetika
Konfliktusok a sportban és a sport révén, értékeslegesség a sportban
7. Sportszociológia
Passzív sportolás, mozgáskorlátozott-sport, szocializáció sportban és a sport által
8. Stratégiai menedzsment a sportban
Sportszervezetek fejlesztése, tervezése, átalakítása
9. A sport jogi szempontjai
Sportjog: a tömeg- és élsport jogi alapjai, média- és rendezvény jogszabályozás, nemzetközi sportjog
Sportpolitika: dopping és korrupció a sportban
10. HR & Leadership a sportban
Önkéntesek, fizetett munkavállalók, tisztségviselők, edzők és egyesületi tagok
11. Empirikus kutatási projektek a sportban

12. Sportszervezetek menedzselése
Nyílt sportszervezetek működtetése és finanszírozása
13. Menedzsment a profisportban
14. Gyakorlati modul
15. Diplomamunka

Forrás: www.htwchur.ch/management/bachelor-studium/sport-management/moduluebersicht.html

alapján saját szerkesztés

Amilyen sokoldalú és változatos a sport, annyira sokszínű a sportmenedzserek munkája is. A képzés elvégzésével számos területen el tudnak helyezkedni a frissdiplomások:

- sportklubok- és egyesületek vezetőiként, pénzügyi szakembereiként,
- sportszponzorok felkutatóiként,
- sportesemények szervezőiként,
- PR-menedzszerként,
- kereskedelmi ügynökségeknél, sportlétesítményeknél, sportszergyártóknál és sportszövetségeknél menedzszerként,
- sikeres sportolók tanácsadója/menedzszerként.

Egyéb képzések

A HTW Chur-nál a már ismertetett alapképzés mellett sporttal kapcsolatos továbbképzésre, a „Sportmanagement Inside” előadássorozaton, valamint ún. update-előadásokon való részvételre is lehetőség van. Az update-előadások aktuális témákról szólnak, egymástól függetlenek és egyszeriak. Ilyen például a 2015. novemberben tartott „Tanuljon a világszínvonalú Zürichtől! – Típek és trükkök kisebb és nagy sportszervezetek részére” előadás. A „Sportmanagement Inside” előadássorozat keretében szakértők előadásait hallgathatják meg az érdeklődők, mely előadások az aktuális és globális kérdéseket boncolgatják a sport területén és ingyenesek. Az előadásokat egy kerekasztal-beszélgetés követi, amely során lehetőség nyílik más szakértőkkel, illetve a sport iránt érdeklődőkkel való kötetlen beszélgetésre.

Az Outdoorsport (szabadtéri sport) Menedzsment továbbképzés⁴⁹ azoknak szól, akik szakmai készségeiket személyre szabott vezetői továbbképzéssel szeretnék kombinálni, a szabadtéri sporttal többek között turisztikai desztinációkban, hotelekben, sportboltokban, vagy akár saját vállalkozás keretében kívánnak foglalkozni. A képzés teljes mértékben

---

⁴⁹ A képzés a Höhere Fachschule für Tourismus Graubünden és Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften intézményekkel való együttműködéssel zajlik a következő városokban, területeken: Samedan, Wädenswil, Chur, Biosfera Val Müstair, Berner Oberland.

gyakorlatorientált, amely során a továbbképzés 8 moduljának elvégzésével a hallgatóság speciális menedzsmentismereteket sajátít el a szabadtéri sport területén. A résztvevők képessé válnak az egyes régiók potenciáljának, adottságainak azonosítására és optimális kihasználására, előtérbe helyezve a természeti erőforrásokkal való fenntartható gazdálkodást a turizmus és szabadidős tevékenységek esetében. A sikeres szabadtéri tevékenységek szervezése menedzseri, tanítási-vezetési és sport-specifikus ismereteket követel, amely készségekre a hallgatók a nyolc alkalommal megtartott foglalkozásokon tehetnek szert.

2.5 Összehasonlító fejezet a képzési kínálatról

A képzési kínálat fejezetben négy felsőoktatási intézményt tekintettünk át a három vizsgált országból, amelyek képzési palettáján összesen 10 különböző szakot volt módunk bemutatni az intézmények sporttudományoknak otthont adó karain belül (16. táblázat). Ahogy az az alábbi táblázatban is látszik, az egyes szakok esetében különbségtételként szolgál, hogy az adott képzés a Bachelor/Master of Arts, Science vagy Education, illetve pedagógus-képzés keretében zajlik. Szintbeli különbséget az „Arts” és „Science” kifejezés nem jelent, az „Education” jelző pedig értelemszerűen a szakmára utal. Ezek a képzések a Bologna-rendszerhez tartoznak, míg az „általános” tanárképzés megmaradt osztatlan formában.

16. táblázat: Összefoglaló táblázat a fejezetben bemutatott képzésekről

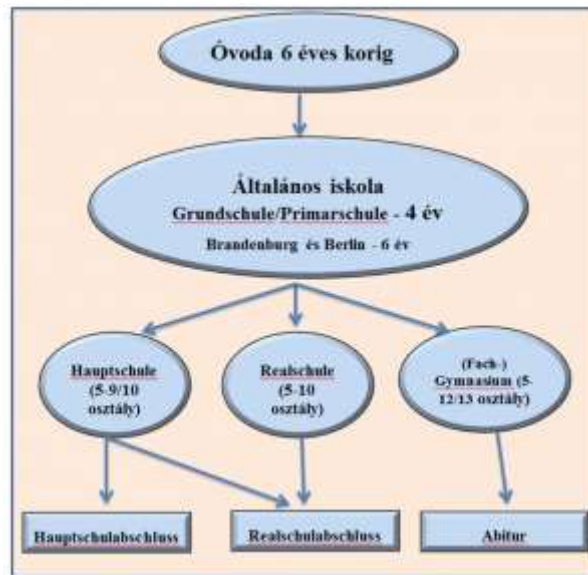
Bemutatott szak	Képzési forma	Intézmények száma	Intézmények megnevezése
Egészségtudomány	alap (BSc.)	1	TUM
Sporttudomány	alap (Bsc.)	1	TUM
Alkalmazott sporttudomány	alap (BA)	1	Uni. Paderborn
Sport- és mozgástudomány	alap, mester (BSc.,MSc.)	1	KFU Graz
Sportmenedzsment	alap (BSc.)	1	HTW Chur
Mozgás és egészség (DPIL)	mester (MSc.)	1	TUM
Diagnosztika és tréning	mester (MSc.)	1	TUM
Hagyományos kínai orvoslás	mester (MSc.)	1	TUM
Sport és egészség	mester (MA)	1	Uni. Paderborn
Testnevelő tanár	tanári, B.Ed., M.Ed.	3	TUM, Uni. Paderborn, KFU Graz

Forrás: saját szerkesztés

A szakok bemutatása során némileg cizelláltan kezeltük a tanári képzéseket (a B.Ed. és M.Ed. szakokkal egyaránt) egyrészt az osztatlan forma miatt, másrészt pedig azért, mert a német nyelvterületen, különösen Németországban a közoktatás sajátos formában zajlik. Ez alatt azt értjük, hogy a közép szintű oktatásban a Magyarországon ismert általános intézménytípusoktól eltérő tipizálást alkalmaznak. Kutatásunkhoz szorosan nem kapcsolódik az iskolarendszer

bemutatása, így a részletes áttekintéstől eltekintünk, de a könnyebb értelmezhetőség érdekében egy ábrán szemléltetjük az alapvető különbségeket (1. ábra). Mindez azért fontos, mert – mint arra a 2.1 és 2.2 fejezetek vonatkozó részében utaltunk – az egyes iskolatípusoktól függ, hogy az adott egyetem/főiskola milyen kurzusok teljesítését követeli meg a pedagógus hallgatóktól.

1. ábra: A német iskolarendszer áttekintése

Megjegyzés: A legelső szinten az adott középiskola-típussal megszerezhető bizonyítványfajták szerepelnek

Forrás: www.nemetelet.hu/nemet-iskolarendszer

A testnevelő tanári képzés a 4 intézményből három esetben szerepelt a kínálatban, ezért az összehasonlítást ezzel célszerű kezdeni. Az első, és talán legfontosabb összehasonlítási pontot a már sokat említett iskolatípus jelenti, ugyanis ettől függően a képzési idő is változik. Azokban a felsőoktatási intézményekben, ahol lehetőség van Bologna-rendszerű tanári képzésben részt venni (TUM, Universität Paderborn), az általánosan ismert „6-4 arány” (az alapképzés 6 félév, ahol az alapkompenciákat sajátítják el a hallgatók, míg a 4 féléves mesterképzésen kifejezetten a kompetenciák kifejlesztésére és elmélyítésére kerül a hangsúly) figyelhető meg. Ezzel szemben az osztatlan képzést kínáló egyetemeken a képzési idő nem egységes. A TUM-on az általános-, reál-, illetve középiskolai tanárképzés 7, míg a gimnáziumi tanárképzés 9 szemeszteren át tart. Ennek az az oka, hogy a különböző német iskolatípusokban a tananyag mélységét tekintve eltér, így a pedagógusok képzésénél is tekintettel kell erre lenni. A Grazi Egyetemen a hagyományosnak tekinthető öt éves, azaz 10 féléves tanári képzés van, hiszen az osztrák iskolákban (akárcsak Magyarországon) nincs ilyen jellegű különbségtétel.

További hasonlóságot jelent az egyes intézmények tanárképzése között a modulok felépítése. Az első félévekben a tanárjelöltek megismerkednek a neveléstudományi módszertani alapokkal, a könnyű atlétikával, gimnasztikával/tánccal és a téli sportokkal (ez

utóbbi terület mindenhol hangsúlyos, hiszen mint arra a 1.1 fejezetben is kitértünk, a vizsgált országokban földrajzi adottságuk révén jelentős sí-turizmusról beszélhetünk). Általában a második-harmadik évben tanulnak a hallgatók anatómiát, pszichológiát, úszást, a későbbiekben pedig különböző formákban/kombinációkban egészségfejlesztést, edzés- és mozgástudományt, rekreáció-szervezést, fitneszt, sportorvoslást, sportpszichológiát, továbbá egyéni és csapatsportokat. Végül közös nevezőként említhetjük a gyógypedagógiai szakirányt, amely ugyancsak megjelenik minden általunk vizsgált, tanárképzést nyújtó intézményben. A továbbiakban kifejezetten a Bologna-rendszerű képzéseket vizsgáljuk.

A vizsgált 5 alap- és 4 mesterképzési szakon számos hasonlóság figyelhető meg. Mindenhol moduláris tantervi struktúra alapján zajlik a hallgatók oktatása és kiemelt jelentőségű az multidiszciplináris megközelítés, továbbá a nemzetközi kapcsolódás is rendkívül hangsúlyos. Mindemellett nagyon fontos, hogy a modulok kialakításánál az intézmények a gyakorlatorientáltságot tartják szem előtt, ami szakmai szempontból igen szerencsés, és a hallgatók munkaerőpiaci elhelyezkedését is segíti.

Az összehasonlítás alapját képezi az is, hogy szaktól függetlenül bizonyos területek mindenhol a képzés középpontjában állnak. Ezek a területek a következők: egészségügyi/orvosi ismeretek, pszichológia, bizonyos menedzsment ismeretek, prevenció, rehabilitáció, egészségfejlesztés, továbbá a sportdidaktika is hangsúlyos helyet kap a palettán. A kurzuslisták áttekintésénél látható az is, hogy külön figyelmet fordítanak a hallgatók képzésénél a teljesítmény-/élsport egyes komponenseinek professzionális oktatására, továbbá külön kezelik az úgynevezett sajátos nevelési igényű (röviden SNI) gyermekek és bizonyos mértékben korlátozott, illetve különböző betegségekben szenvedők mozgásterápiáját, sportolási lehetőségeit. Ez utóbbi célcsoportok figyelembe vétele rendkívül fontos a társadalmi integráció szempontjából, ezáltal a lehetséges hazai adaptációnál mindenképpen érdemes erre a speciális területre (is) fókuszálni.

A hálótérvekben megfigyelhető, hogy a modulok kialakításánál minden vizsgált képzés esetében nagy hangsúlyt helyeznek a kutatásra és a csoportos, illetve egyéni projektekre. Ebből arra lehet következtetni, hogy a gyakorlatorientáltság mellett a tudományos igényű munkák megalapozása bír dominanciával. További hasonlóság, hogy a szabadon választható kurzusok minden esetben elkülönülnek, de szerves részét képezik a szakoknak. Ezeknek a kurzusoknak kettős célja van: egyrészt szolgálják a hallgatók látókörének bővítését, másrészt lehetővé teszik, hogy bizonyos területeken mélyebb, speciálisabb tudásra tegyenek szert.

Végül, de nem utolsó sorban érdemes áttekinteni az elhelyezkedési lehetőségeket. Megállapítható, hogy a vizsgált szakokon végzett hallgatók kedvező eséllyel indulnak a

munkaerőpiacon. Meg kell ugyanakkor jegyezni, hogy a korábban áttekintett egyetemi karok képzési spektrumán egyaránt szerepelnek egészség tudományi és sport tudományi szakok, így értelemszerűen találunk specifikusabb területeket, ezért az általános felsorolás mellett külön kezeljük a két szakterületet. Egészség tudományi végzettség esetén lehetőség van például táplálkozási tanácsadóként munkát vállalni, vagy egészségbiztosítási területen dolgozni, míg sport tudományi végzettséggel edzői tevékenységet végezni, a médiában elhelyezkedni. Látható, hogy az átjárhatóság a két terület között igencsak korlátozott, ugyanakkor vannak olyan területek, ahol átfedésben vannak az elhelyezkedési lehetőségek. A sport-, illetve egészség tudományi szakokon szerzett diplomával az alábbi munkakörök, feladatok ellátására alkalmasak a végzettek (az egyes szakok esetében részletezésre kerültek, ezért itt csak egy átfogó felsorolásban foglaljuk össze):

- tanácsadói tevékenység
- kutatói tevékenység
- (főként alsó- és közép-) vezetői feladatok ellátása
- munkatárs gyógyintézetekben
- diagnózisok felállítása, kezelési módok javaslata
- iskolákban nevelői, tanácsadói feladatok
- rekreáció, szabadidő, turizmus, prevenció, rehabilitáció területeken való tevékenység.

3 Képzési módszerek

A fejezetben ismertetésre kerülnek a sport tudománnyal, valamint (a teljesség érdekében) a sporthoz szorosan kötődő egészség tudománnyal kapcsolatos Bologna-rendszerű képzések során alkalmazott módszertanok, azok egyes jellemzői. Mivel a kínálati fejezetben ismertetett képzések között több átfedés van, ezért eltekintünk az összes szak vizsgálatától, a módszertani áttekintést összesen öt szakon keresztül végezzük. Ez lehetővé teszi, hogy egy általános képet kapjunk a tanulmányban feldolgozott egyetemek oktatási módszertanáról. Bemutatjuk, hogy milyen feltételeknek kell megfelelni az adott képzésre való bejutáshoz (bemeneti követelmények), illetve a képzés sikeres elvégzéséhez (kimeneti követelmények). Megvizsgáljuk továbbá, hogy az egyes képzések során milyen módszertani sajátosságok figyelhetők meg a német nyelvterületű országokban annak érdekében, hogy a legjobb gyakorlatok adaptálhatóak legyenek a hazai sport tudományi felsőoktatásban.

3.1 Egészségtudomány bachelor képzés

A Müncheneri Műszaki Egyetem (TUM) képzései⁵⁰ mind a német, mind a külföldi továbbtanulni vágyók számára nyitottak, az egyetemre történő jelentkezéskor így külön figyelmet fordítanak arra, hogy a Németországon kívüli intézményekből érkezők is könnyen boldoguljanak. A felsőoktatásba történő felvétel jogát a diákok különböző módon szerezhetik meg: gimnáziumi érettségivel (általános), szakhoz kötött érettségi révén (szakgimnáziumi), oktatási tanúsítvánnyal az egykori NDK-ból, valamint Berlinből, külföldi német iskolában szerzett érettségivel, egy németországi európai iskolában szerzett érettségivel, továbbá az úgynevezett ABIBAC által, azaz a német-francia érettségivel⁵¹. A vizsgált szak tekintetében az adott intézményben egyéb felvételi követelmények nincsenek, a bemeneti követelményeknek a fenti végzettségek valamelyikének igazolásával eleget tesznek a jelentkezők, egyébiránt a hatályos németországi felvételi eljárás keretében történik a felvételi⁵². Meg kell ugyanakkor jegyezni, hogy a szakon való tanuláshoz szükségesek bizonyos szintű matematikai, természettudományi és társadalomtudományi ismeretek, valamint jó angol nyelvtudás.

A képzés három éven át tart, alapesetben a hatodik szemeszterben kerül sor az abszolutóriumra és a záróvizsgára. A hat félév alatt összesen 180 kreditértékben kell a korábban ismertett kurzusokat teljesíteni. A kötelező és kötelezően választható tantárgyakból 138 kreditet kell megszerezni az első három, valamint az ötödik és hatodik félév során. A diplomamunka elkészítésére a hallgatónak 12 hetük van, amelyre az utolsó félévben kerül sor. Az alapképzéses diplomamunkáért/szakdolgozatért 12 kreditpont jár. A negyedik félévtől lehet a 20 hetes szakmai gyakorlatot teljesíteni (azzal a kitételrel, hogy a hatodik szemeszter végéig be kell fejezni). A részvételt a fogadó cégek és hatóságok igazolják, illetve a gyakorlat befejeztével egy poszteres prezentációra kerül sor.

---

⁵⁰ www.tum.de

⁵¹ Németországban és Franciaországban is teljes mértékben elfogadják a felvételi eljárás során.

⁵² A fent leírt eljárás általánosan jellemzi a német felsőoktatási követelményeket, ugyanakkor az országban nincs egységes felvételi rendszer. Vannak olyan intézmények, ahova közvetlenül, illetve ahova a www.uni-assist.de honlapon keresztül kell jelentkezni. Bizonyos iskoláknál csak az online jelentkezési lapot kell kitölteni, kinyomtatni és a szükséges fénymásolatokkal együtt postázni, de van olyan felsőoktatási intézmény is, ahol motivációs levélre és önéletrajzra is igényt tartanak, egyes esetekben pedig felvételi vizsgát is tartanak. A jelentkezés általában júliusig, illetve januárig lehetséges.

Forrás: www.eduline.hu/erettsegi_felveteli/2013/10/22/Nemetorszag_tovabbtanulas_legfontosabb_tudn_77AJ08

A hallgatók az első három szemeszter során alapozó tantárgyak keretében sajátítják el az emberi test felépítésével és működésével kapcsolatos ismereteket és a pszichikai befolyásoló tényezőket. A korábban ismertetett öt területet (biológiai-(orvosi), pszichológiai, társadalmi szempontok, epidemiológiai kérdések/egészségügyi rendszer felépítése, kutatás) minden szemeszterben figyelembe veszik, de a képzés első felében az első három komponensen van a hangsúly. Ezek sorban követik egymást a félévek során, a kutatási terület pedig megteremti a kapcsolatot az összes terület között. Mint azt korábban ismertettük, a negyedik félévben kerül sor szakmai gyakorlatra, míg az ötödik és hatodik szemeszterben a prevenciós programokra és kutatási projektekre.

Az első félév moduljai (30 kredit) az úgynevezett GOP-hoz (Grundlagen- und Orientierungsprüfung) tartoznak, amely az alapozó- és orientációs tantárgyak keretében szerzett ismeretek lezárása. A vizsgát legkésőbb a második félév végéig sikeresen abszolválni kell, de mindössze csak egyszer lehet ismételni. A második sikertelen vizsga automatikusan az egyetemről való elbocsátást eredményezi. A különböző kurzusokhoz kapcsolódó vizsgákat a hallgatók német vagy angol nyelven tehetik le. Továbbá az első három szemeszterben két teljes modul angol nyelven oktatnak és egy további modul indul két nyelven, ezért a megfelelő angoltudás elengedhetetlen.

A hat szemeszter alatt számos kurzust kell teljesíteni a hallgatóknak⁵³. Az egyes tantárgyak kontaktórákra és önálló felkészülési időre vannak osztva, arányuk kurzusonként eltérő, de általánosságban elmondható, hogy az önálló tanulás megközelítőleg másfélszerese/kétszerese a kontaktórák számának. A kurzusok értékelése és teljesítése különböző formákban zajlik: zárthelyi dolgozat, laboratóriumi munka, „beadandó” (írásbeli, szóbeli, e-teszt, stb.), beszámoló (például tanulmányi útról, szakmai gyakorlatról), projektmunka (egyéni és csoportosan is), tudományos munka (írásbeli), prezentáció, szóbeli vagy írásbeli vizsga, illetve (tanulmányi) portfólió.

Az első szemeszter tananyaga előadások révén kerül ismertetésre, míg a második szemesztertől már gyakorlatok és szemináriumok is részét képezik az oktatásnak. A kötelező tantárgyak módszertana viszonylag homogén (oktatók előadása prezentációk segítségével, esetleg több előadó által tartott kurzus, kiadott kötelező és ajánlott irodalomlista), ugyanakkor a kutatási munkára felkészítő kurzusokon (minden félévben) rendkívül színes eszköztárral ruhazzák fel a hallgatókat. A kurzuson a mérési technikák, leíró és induktív statisztikai

---

⁵³ A módszertani fejezetben a kurzuslisták teljes ismertetésétől eltekintünk, célunk elsősorban a szakok egyedi jellemzőinek bemutatása.

ismeretek, kísérlettervezési módszerek bemutatása történik, amelyhez fóliákat, „clicker-system”-et, diagnosztikai módszereket, statisztikai programokat és online eljárásokat alkalmaznak. Külön érdekesség, hogy a harmadik félév során kiemelten foglalkoznak a kurzus keretében az epidemiológiával és annak részterületeivel úgy, hogy a hallgatók vagy tantermi előadásokon vesznek részt, amely esetalapú tudástranszferrel is kiegészül, vagy az Epidemiológia virtuális kurzust⁵⁴ teljesítik.

A kötelezően választható modulok között több esetben találkozhatunk speciális módszertannal, melyek közül jelen tanulmányban két tantárgyat emelünk ki példaként: az „Orvosi prevenció és rehabilitáció”, valamint „A különböző életszakaszok speciális egészségi szempontjai” kurzusokat. Az „Orvosi prevenció és rehabilitáció” egyik érdekessége, hogy a tantárgy ismeretanyagát két szemeszteren keresztül tanulják a hallgatók. Az előadásokat az orvostudományi kar különböző területeinek oktatói tartják, lehetőség van ugyanakkor a korábban már említett virtuális/online részvételre, az „Általános orvostudomány III.” kurzus keretében. „A különböző életszakaszok speciális egészségi szempontjai” kurzus oktatási módszertana igen szofisztikált és gyakorlatorientált. A képzés része egyrészt egy nyári iskola, amelyhez szemináriumok és workshopok kapcsolódnak. Másrészt a kurzus résztvevői közvetlen munkát végeznek az adott célcsoportokkal: többek között óvodákban, iskolákban, kórházakban, rehabilitációs intézményekben, egészségfejlesztő-projektben, mozgáskorlátozottak számára létesített intézményekben, idősek otthonában szereznek tapasztalatot. A gyakorlat belföldön vagy akár külföldön is teljesítő, amelyet természetesen felügyelnek. Ezen túl a hallgatók tipikus mérési módszerek alkalmazására is képessé válnak.

3.2 Mozgás és egészség – Az élettartam diagnosztikai, prevenció és intervenció háttér mesterképzés

A TUM ezen képzése elsősorban azoknak szól, akik mélyrehatóan kívánnak foglalkozni a sport- és egészségtudománnyal, tudományos és gyakorlatias szakterületet szeretnének választani. A mesterszakra való jelentkezéshez eleget kell tenni bizonyos követelményeknek. Általános elvárás, hogy a felvételizők rendelkezzenek a sporttudományi alapképzés ismeretanyagához tartozó szakmai kompetenciákkal, a sport- és egészségtudomány területén lehetőség szerint legyen gyakorlati tapasztalatuk, érdeklődjenek a sporttudományi kérdések

---

⁵⁴ A virtuális kurzusok a Virtual Hochschule Bayern szervezésében zajlanak, amely a bajor egyetemek és főiskolák közös intézménye.

íránt (különösen a mesterszak témájának területén), valamint képesek legyenek tudományos munka végzésére. A felvételihez a TUM honlapján elérhető online jelentkezési lapot kell kitölteni, továbbá mellékelni kell egy önéletrajzot (táblázatos formában) és egy igazolást a korábbi felsőoktatási tanulmányról. Amennyiben ez az irat még nem áll rendelkezésre, a leckekönyv is elegendő, de a felvételt követő egy éven belül be kell mutatni a diploma-igazolást. Ez utóbbi eljárás a TUM alapképzései esetében nem szükséges, továbbá az itt szerzett Sporttudományok/A sport tudományos alapjai BSc. végzettség megfelel az előfeltételnek. A TUM-on kívül szerzett sporttudományi alapszakos végzettség esetén az alábbi tárgyakat egy éven belül lehet elfogadtatni, amennyiben van átfedés (ez a magyar gyakorlatban is hasonló módon zajlik):

- Pszichológiai és pedagógiai alapkompenciák
- Mozgástudomány és biomechanika
- Sportorvoslás
- Kutatási módszerek II.
- Edzéstudományi kompetenciák.

További elvárás, hogy a felvételizők mellékeljenek egy 300-500 szavas írásbeli indoklást, motivációs levelet, amelyben kitérnek arra, hogy miért szeretnék az adott szakon tanulni, továbbá milyen specifikus adottságokkal, esetleg szakmai tapasztalatokkal rendelkeznek, amelyek alkalmassá teszik őket a mesterszakon való továbbtanulásra/sikeres helytállásra. A felvételi eljárás további formális követelménye, hogy a jelentkezők csatoljanak egy 300-500 szavas, angol nyelvű absztraktot a korábbi tanulmányuk során elkészített diplomamunkáról/szakdolgozatról (amennyiben erre még nincs lehetőség, a diplomamunka/szakdolgozat koncepciója is elegendő), továbbá egy nyilatkozatot arról, hogy az indoklást és az absztraktot a jelentkező önállóan, segítség nélkül írta, a felhasznált forrásokat hivatkozta.

A felvételi eljárás során egy bizottság értékeli a jelentkezőket. Az értékelés egy 100 pontos skálával történik, amely négy részből tevődik össze:

- szakmai képzettség: maximum 10 pont
- vizsgajegyek (alapképzésről): maximum 60 pont⁵⁵

---

⁵⁵ A vizsgajegyekre adható pontok számítására külön módszertant alkalmaz a bizottság. A leckekönyvben rögzített jegyeknél 140 kredit esetén minden 4,0-nél (a magyar gyakorlatban ez az „elégséges” osztályzattal egyenértékű) jobb értékelés esetén 2 pontot kap a jelentkező, 140 fölötti kreditérték esetében pedig a legjobbban teljesített modulokat veszik figyelembe. A számításra egy egyszerű példa:

- absztrakt: maximum 15 pont
- motivációs levél: maximum 15 pont.

A sikeres felvételi minimum 65 ponttól garantált (első kör), 40-64 pont között egy felvételi elbeszélgetésre kerül sor (második kör), 40 pont alatt a jelentkezést elutasítják. A felvételi elbeszélgetés során (2 felvételiztető van jelen) a jelentkező ismerteti személyes motivációját, szakmai képzettségét, gyakorlati tapasztalatait, azon kérdésköröket, amelyek érdeklik a sporttudományok területén, illetve kitér az absztraktban leírtakra. A szóbeli felvételin 70 pontot lehet maximálisan elérni, az öt tématerület egyenlő pontszámmal értékelhető. Második kör esetén a felvételi pont az elbeszélgetésen elért pontszám, a vizsgajegyekre adott pont és a szakmai képzettségre adott pontokból áll össze, ez esetben minimum 94 pont szükséges a sikeres felvételihez.

A mesterképzés négy félévből áll és nyolc területet ölel fel: egészségügyi sport, táplálkozás, motoros hatékonyság, sportorvoslás és kineziológia, epidemiológia, közegészségügy, egészségpszichológia és egészségpedagógia, valamint kutatási módszerek is szerepelnek a képzési palettán. A szak egyrészt alapkursusokból áll a nyolc területhez kapcsolódóan és továbbiakból a választható kategóriában, másrészt egy szakmai kurzusblokkból, továbbá szakmai gyakorlatból. A kötelező kurzusok oktatási módszertana változatosabb, mint az alapképzési szakok esetében. Az előadások és gyakorlatok mellett jellemzőek a kiselőadások, csoportmunkák, kísérletek, laborgyakorlatok, kórházi gyakorlatok, interaktív előadások és projektmunkák. Ezen kurzusok esetében általánosságban elmondható, hogy a hallgatók terhelése szemeszterenként 150 óra, amelynek nagyjából az egyharmadát teszik ki a kontaktórák, a fennmaradó idő egyéni felkészülésre fordítandó.

A kötelezően választható kurzusok mindegyike egy féléves, tantárgyanként 300 óra, amely 40%-át a kontaktórák teszik ki. Ezeknél a kurzusoknál is sztenderd módszertanról beszélhetünk: a tananyagot az oktatók szemináriumok keretében adják le, a hallgatók pedig projektmunkákat készítenek és kiselőadásokat tartanak. A Szakmai kompetenciák és Egyéb kompetenciák modul kurzusai ezzel szemben több érdekességet is mutatnak, amelyet az alábbi táblázat szemléltet (17. táblázat).

Modul	Érdemjegy	Kreditpont	Súlyozás, kapott pont
Mozgástudomány	2,3	6	13,8
Kutatási alapismeretek	3,0	5	15,0
Vizsgajegyek (11 kreditből)	Számítás: (13,8+15,0)/(6+5)		2,62

A vizsgált mesterszakon számos egyéb érdekes kurzus felvehető, amelyek révén a hallgatók további szakmai ismeretekre tehetnek szert, illetve gyakorlatiasabb oktatásban részesülhetnek. Lehetőségük van többek között a „Sponsorship-linked marketing” (szponzoráció-marketing) online kurzus teljesítésére (10 kredit), úgynevezett téli/nyári iskolán való részvételre (3 vagy 5 kreditértékben), továbbá két üzleti irányultságú kurzus felvételére is, melyek közül az „Üzleti tervezés alapkursus”-t mutatjuk be nagyvonalakban. Ez utóbbi tantárgy a vállalkozó kedvű hallgatók számára kínál egyedi lehetőséget azáltal, hogy az órákon vállalkozók, sorozatvállalkozók, mentorok és korábbi cégvezetők segítik őket konkrét (vagy a kurzus teljesítése érdekében kidolgozott) üzleti ötletük megvalósításában a gyakorlati praktikák, tippek és buktatók ismertetése révén. Módszertani érdekességek, hogy a résztvevők több szak hallgatói, ezáltal biztosítva van az multidiszciplinaritás. A félév során feladatuk egy egyszerű prototípus kifejlesztése, majd az ötlet prezentálása egy „elevator pitch” keretében.

17. táblázat: A „Szakmai kompetenciák” és „Egyéb kompetenciák” modulok módszertani szempontból

Szakmai kompetenciák	Óraszám/félév (Kontakt:egyéni)	Oktatási módszertan	Alkalmazott eszközök
Projekt- és időmenedzsment (német/angol nyelven)	90 (30:60)	Cselekvésorientált gyakorlat. A kurzusok célja az önmegvalósítás elősegítése egyéni és csoportos munka és elemzések, esetpéldák révén.	Feladatlapok, feladatgyűjtemények, esettanulmányok
Kommunikációs alapismeretek: az interjúzás gyakorlati szempontjai	60 (30:30)		Számítógépes prezentációk, videók és elemzésük
Személyiségfejlesztés (német/angol)	60 (30:30)		Feladatlapok, feladatgyűjtemények, esettanulmányok, cselekvésorientált oktatás
Egyéb kompetenciák			
Mozgáselemzés a sportban és az orvoslás területén	60 (30:30)	Szeminárium és labor	Prezentációk, handout-ok, gyakorlati feladatok
Mozgásterápia pszichomatikus betegségek kezelésére	150 (45:105)	Projektmunka, kiselőadás, gyakorlat	Kézirat, esettanulmányok, prezentációk, röplapok

Forrás: www.sg.tum.de/fileadmin/tuspfsp/www/Studiengaenge/MSc_BuG/Modulhandbuch_BuG_141119.pdf

alapján saját szerkesztés

Megjegyzés: A „Szakmai kompetenciák” modul kurzusai 2, illetve 3 kreditértékben is felvehetőek, utóbbi esetben írásbeli esettanulmány is kapcsolódik a tantárgyakhoz.

A Mozgás és egészség mesterszak kimeneti követelménye, hogy a hallgatók megszerezzék az abszolutóriumot, amelyhez egy szakmai gyakorlatot is kell teljesíteni. A gyakorlati időt (300 óra) egyetemeken és egyetemen kívüli intézményekben (természetesen a sport- és

egészségtudomány területén) egyaránt le lehet tölteni, például rehabilitációs intézményekben, egészségpénztáraknál, egészségfejlesztő, vagy akár tudományos/kutató intézetekben. A gyakorlat 6 hét alatt megszakítás nélkül, de akár bontásban (3-3 hét) is teljesíthető, de a negyedik szemeszter végéig be kell fejezni. Az utolsó félévben a hallgatóknak egy diplomamunkát kell készíteniük, amelyet szóban is bemutatnak (szakdolgozatvédelem). A szak sikeres teljesítésének egyéb kritériumai nincsenek.

3.3 Alkalmazott sporttudomány bachelor képzés

A Paderborni Egyetem⁵⁶ Alkalmazott sporttudomány alapképzése esetében a felsőoktatásba történő felvételhez alapvetően gimnáziumi vagy szakgimnáziumi érettségi szükséges. Lehetőség van ugyanakkor az említett végzettségek hiányában is jelentkezni, amelyhez egy általános műveltségi vizsgát kell tenni német, angol és matematika tárgyakból. Külföldi jelentkezők esetében bizonyos nyelvi követelményeknek kell megfelelni⁵⁷. A tanulmányi költségek körülbelül 250 euróba (nem tandíj) kerülnek szemeszterenként, minden egyébkel együtt (betegbiztosítás, lakhatás, étkezés, szabadidő stb.) megközelítőleg 800-900 euró közötti összeget költenek az egyetemisták félévente. A vizsgált szak esetében egyéb bemeneti követelmények nincsenek.

Az Alkalmazott sporttudomány alapszak képzési ideje 6 szemeszter, azaz három tanév. Az első négy szemeszterben kötelezően teljesítendő modulok (B1-B10) vannak, az utolsó két félévben pedig választható és speciális kurzusok a Sport és szabadidő, illetve a Sport és egészség modulok keretében. Az első két év moduljai esetében a hallgatók kurzusonkénti terhelése 90 óra, ebből általánosságban 30 órát tesznek ki a kontaktórák, a B5 I és B5 II modul (csapat- és egyéni sport) esetében viszont kontaktórák és az egyéni felkészülés aránya azonos. A kötelező kurzusok esetében jellemzően előadások, gyakorlatok és szemináriumok keretében kerül átadásra a tantárgyak ismeretanyaga, ugyanakkor módszertani szempontból kiemelhető néhány kurzus. „A mozgástudomány és -oktatás alapjai (b)” kurzus (B2 modul) az (a) jelelésű, azonos elnevezésű tárgy kiegészítése, amely teljesítése egy online-kurzus elvégzéséhez kötött. Ugyanez a módszer figyelhető meg a B7 modul „Az edzéstudomány és -oktatás alapjai” kurzusok esetében annyi eltéréssel, hogy a (b) jelű kurzus esetében az online-kurzus opció választható. A B6 (differenciált teljesítőképességgel foglalkozó kurzusok, például

---

⁵⁶ www.uni-paderborn.de

⁵⁷ Például: DSH-bizonyítvány, legalább 4-es szintű TestDaF (Test Deutsch als Fremdsprache), DSD II vagy Goethe Institut központi felsőfokú nyelvvizsga.

Mozgássérült-sport kurzus) és a B10 modulok (Sportoktatás, Rekreáció-szervezés és egészségfejlesztés, sportszervezés, Terepmunka) esetében a sztenderd oktatási formák (előadás, szeminárium, gyakorlat) mellett a hallgatók terepgyakorlaton is részt vesznek.

A szak egyediségét a harmadik évben felvehető speciális kurzusok adják. Ezek a tárgyak a B11-B13 modulokhoz tartoznak, amelyek révén a hallgatók két irányba szakosodhatnak. A speciális tantárgyak esetében is tantermi előadások, szemináriumok és gyakorlatok a jellemzőek, de a Sport és egészség szakirány értelemszerűen megköveteli a kórházban, egyesületeknél és egészségügyi intézményeknél tett gyakorlati célú látogatásokat is. A B15 és B16 modulok (összesen 4 a két szakirány miatt) teljes mértékben projektorientáltak. Minden kurzus esetében 270 óra/félév a hallgatók terhelése: a Sport és szabadidő szakirányon a kontaktórák száma fele az egyéni felkészülési időnek (90:180), míg a Sport és egészség szakirányon a nyolcada (30:240). Az első szakirány esetében a kurzusok célja, hogy a hallgatók elsajátítsák a szabadidős szakterülethez kapcsolódó ismereteket a tanácsadás, gondozás, szervezés és koordináció területén. Ennek érdekében különböző szituációkat dolgoznak ki, amelyek olyan kulcskompetenciák kialakítására irányulnak, mint a kreatív gondolkodás és az innovatív cselekvés. A kurzusok értékelése egy 20-45 perces prezentáció és egy 15-45 oldalas házi dolgozat alapján történik. A másik szakirány esetében a kurzusok célja az egészségügyi szektorhoz kapcsolódó gyakorlati ismeretek elsajátítása, ugyancsak hangsúlyt helyezve a fent említett kulcskompetenciák kialakítására. Az értékelés ez esetben egy 50-150 oldalas projektjelentés alapján zajlik.

Az alapszak sikeres elvégzésének kimeneti követelményeihez tartozik egyrészt egy hathetes, szünidőben letöltendő szakmai gyakorlat, másrészt egy diplomamunka. A szakmai gyakorlat során a hallgatók megismerkednek a „szakmai valósággal”, a gyakorlatban tudják hasznosítani, alkalmazni az iskolapadban elsajátított ismereteket és módszereket. A gyakorlatot bármely szemeszterhez kapcsolódóan teljesíthetik, de a 6 hetet egyben kell ledolgozni (csak kivételes és indokolt esetben bontható meg), amelyről egy 10-20 oldalas naplót kell készíteni. Az alapszakos diplomához szükséges továbbá a már említett szakdolgozat, amely esetében 30-50 oldalban kell körüljárni egy (alkalmazott) sporttudománnyal kapcsolatos kérdéskört. Az Alkalmazott sporttudomány alapszak esetében az abszolutórium, elfogadott szakdolgozat és sikeres záróvizsga teljesítésén túl egyéb kimeneti követelmények nincsenek.

3.4 Sport- és mozgástudomány mesterképzés

A Grazi Egyetem⁵⁸ Sport- és mozgástudomány mesterképzési szakjának bemeneti követelménye, hogy a jelentkező rendelkezzen egy alapszakos végzettséggel az adott területen. Ez lehet az egyetem Sport- és mozgástudomány alapszakán kibocsátott diploma, de akár más osztrák, illetve külföldi egyetem, főiskola sporttudománnyal kapcsolatos szakjain szerzett egyenértékű oklevél. Az elismertethetőséget a rektorátus állapítja meg. (A korábban ismertetett két alapképzési szakkal szemben a *Sport- és mozgástudomány bachelor* képzésen az általános követelmények mellett – pl. érettségi – a jelentkezőknek egy kiegészítő vizsgát is tenniük kell. A vizsga egyrészt egy tesztből áll, amelyben felméri a jelentkezők sportmotorika területén szerzett ismereteit, másrészt egy fizikai vizsgából, ahol többek között az úszás, gimnasztika, különböző játékok képezik a felmérés tárgyát. Emellett szükséges egy 4 hétnél nem régebbi orvosi alkalmassági papír.)

A 2.3 fejezetben bemutatott képzési struktúra jól mutatja, hogy a vizsgált mesterszak szorosán épít az azonos elnevezésű alapszakra, azon belül is a korábban választott szakirányra, amely az egészségügyi sport, az élménysport vagy az élsport témájú specializáció lehet. A szakosodás egy szakmodul révén történik, ahhoz kapcsolódóan kell különböző kurzusokat teljesíteni a harmadik szemeszterben. A mesterképzésen tehát a saját szakirány területén szerezhettek további tudást és tapasztalatot a hallgatók. A képzési idő négy szemeszter, amely során 120 kreditet kell teljesíteni. Az egyes kurzustípusok kreditértékei a következők szerint alakulnak:

- kötelező tantárgyak: 52 kredit
- kötelezően választható kurzusok: 31 kredit
- szabadon választható kurzusok: 7 kredit⁵⁹
- szakmai gyakorlat: 13 kredit
- szakdolgozat: 25 kredit
- mester-/záróvizsga: 5kredit.

A kurzusok oktatása előadások (gyakorlattal vagy önállóan), szemináriumok és intézményi gyakorlatok révén zajlik. A tantárgyak oktatási módszertana szempontjából kiemelhető, hogy

---

⁵⁸ www.uni-graz.at

⁵⁹ A szabadon választható kurzusok bármely belföldi, illetve külföldi felsőoktatási intézményben teljesíthetőek, továbbá lehetőség van arra is, hogy a szabadon választható modult a hallgatók egy maximum 8 hetes gyakorlattal kiváltsák. Az intézmény a következő modulok, modulkombinációk felvételét javasolja: neveléstudomány/pedagógia, orvosi tantárgyak, társadalmi nemi szerepek tanulmányozása (Gender Studies), környezettudományok, fizika, matematika, biológia, szociológia, filozófia, pszichológia.

mind a három szakirányon fontos szerepet kapnak a projektmunkák, illetve a kutatásokhoz szükséges elméleti és alkalmazástechnikai ismeretek. Ezen tudást az „Elmélettudomány” kurzus keretében sajátíthatják el a hallgatók, ahol foglalkoznak többek között különböző dinamikus rendszerek matematikai modelljeinek felállításával és alkalmazásával, például a biomechanika, biológia vagy fiziológia területén, továbbá kvalitatív és kvantitatív módszerekkel, mérési technikákkal. Kutatásunk szempontjából az „Egészségfejlesztés, prevenció és terápia” specializáció a legérdekesebb, mert ezen szakirány esetében egyedi technikákat is be tudunk mutatni, amit az alábbi felsorolásban ismertetünk.

- A testtartás és gerincoszlop diagnosztikája tekintetében például alkalmaznak videó-elemzést, izomfunkció-teszteket és különböző mozgás-programokat.
- Terheléses gyakorlatoknál hangsúlyt fektetnek az emelési technikákra és kiemelt figyelmet fordítanak arra, hogy ne terheljék túl az izomzatot, ehhez speciális alapgyakorlatokat végeztenek.
- A szakirányon a tanulók a különböző célcsoportokra alkalmazható edzésmódszerekkel is megismerkednek, azoknak megfelelő programok kidolgozására készítik fel őket (speciális módszerek például diabetes-es, csontritkulásban szenvedő vagy depressziós betegek terápiájához).
- A szívfrekvencia mérésével kapcsolatos különböző technikáit is elsajátítják, végeznek például Cooper-, illetve Conconi tesztet (anaerob küszöb mérésére alkalmas), elemzik azokat és az eredmények alapján edzéstervet dolgoznak ki.

A mesterszak sikeres elvégzése az abszolutórium megszerzése mellett szakmai gyakorlathoz, illetve szakdolgozathoz kötött. A szakmai gyakorlat ideje 325 munkaóra, amit akár belföldi, akár külföldi fogadó szervezetnél, állami intézményben is le lehet tölteni. Amennyiben erre nincs lehetőség, a gyakorlatot a Sporttudományi Intézet vagy az egyetem más egységeinek projektjeiben való részvétellel is teljesíthetik a hallgatók. További kitétel, hogy az „Egészségfejlesztés, prevenció és terápia” szakirány hallgatóinak a sportrehabilitáció (tréningterápia) területén belül kell a gyakorlatot teljesíteni. A vizsgált mesterszak esetében a hallgatók a kimeneti követelményeknek a fent bemutatott kötelezettségek teljesítésével eleget tesznek.

3.5 Sportmenedzsment bachelor képzés

A HTW Chur Sportmenedzsment alapképzési szakra való jelentkezés a honlapról letölthető űrlap kitöltése révén lehetséges⁶⁰. Azok a személyek felvételizhetnek, akik rendelkeznek:

- a Svájci Államszövetség által elismert kereskedelmi szakérettségivel, vagy
- (az államszövetség által elismert) szakérettségivel egy év kereskedelmi gyakorlattal, vagy
- gimnáziumi érettségivel egy év kereskedelmi gyakorlattal, illetve
- egyéb más összehasonlítható bizonyítvánnyal és megfelelő kereskedelmi gyakorlattal.

A fent felsorolt kategóriákba tartozó jelentkezők felvételi vizsga nélkül kerülhetnek be az intézménybe. Azok az érdeklődők (jelentkezők), akik a fenti feltételeknek nem, vagy csak részben felelnek meg, ugyancsak felvételt nyerhetnek („sur Dossier”), amennyiben a korábbi munkahelyi tapasztalatok azt lehetővé teszik. A felvételtől a rektor helyettes és az oktatási vezetőség közösen dönt. A kimeneti követelményeknek jelen szak esetében az abszolutorium megszerzésével (amelynek részét képezi jelen szak esetében is egy gyakorlati modul), illetve egy diplomamunka elkészítésével eleget tesznek a hallgatók.

Svájcban a felsőoktatásban való tanulásért fizetni kell, de ez az összeg (a szemeszterenként fizetendő díj) intézményenként változhat. A tandíj 500-2000 svájci frank, de az intézmények külön szemeszterdíjat is kérhetnek, amely megközelítőleg 40-120 CHF, emellett a külföldről érkező hallgatóktól plusz 100-2000 CHF is kérhető. Tehát a nemzetközi diákok egy félévben 630-4000 svájci frankot fizetnek ki⁶¹. (Az egyes főiskolák az intézménynek otthont adó kanton érdekeltségébe tartoznak, a felsőoktatási díjakról az illetékes kanton oktatási hivatalánál lehet tájékozódni.) A HTW Chur Sportmenedzsment szak esetében is érvényes ez az általános leírás. Azok a hallgatók, akik az iskolakezdés előtt 2 évig Svájcban vagy Liechtensteinben éltek, szemeszterenként 960 frank tandíjat, illetve beiratkozási díjként 300 frankot fizetnek (természetesen az első félévhez kapcsolódóan). Az Európai Unióból, illetve az Európai Szabadkereskedelmi Társulás (EFTA) tagországaiból érkező tanulók esetében az egy szemeszterre jutó tandíj 1 460 frank, illetve 300 frank beiratkozási díj, míg az EU-n, illetve az EFTA országokon kívülről érkező hallgatók esetében ezek a díjak 10 000 és 3 000 frank.

---

⁶⁰ http://www.htwchur.ch/uploads/media/2015-10-08anmeldung_bachelorstudium_odatum_03.pdf

⁶¹ <http://www.szemeszter.hu/?at=egycikk&HirID=338>

A Sportmenedzsment alapszak képzési ideje 8 szemeszter, félévenként 6 szorgalmi héttel. A szakon 180 kreditpontot kell teljesíteni, amely (mint az a 2.4 fejezetben részletesebben kifejtésre került) a következőképpen alakul: 90 kredit tartozik a Business Administration tanulmányokhoz az első 4 félévben és 90 kredit a sportmenedzszeri ismeretanyaghoz a második 4 szemeszter során. A hallgatók szemeszterenkénti átlagos terhelése 22,5 kreditnyi kurzus, ahol egy kreditpont megközelítőleg 30 munkaórának felel meg. Tehát a teljes féléves szorgalmi időszakból kerekén 675 órát töltenek a hallgatók tantermi előadáson, azaz kontaktórával.

3.6 Összehasonlító fejezet a képzési módszertanról

A képzési módszerek fejezetben 5 különböző Bologna-rendszerű képzést tekintettünk át, három bachelor és két mesterképzés bemutatása révén (18. táblázat). Az eredmények a kis mintavétel révén nem reprezentatívak, de tanulmányunk célja sem ez volt, hanem a jó gyakorlatok bemutatása a lehetséges adaptáció érdekében. A szakokat a kínálati fejezetben vizsgált egyetemek sporttudományi karairól választottuk ki úgy, hogy lehetőség szerint átfogó képet kapjunk a sport- és a hozzá szorosan kapcsolódó egészségtudományi képzések oktatási módszertanáról. Ennek eredményeként bemutattuk az adott szakokra való felvételi követelményeket, a képzési idő alatt teljesítendő feltételeket és a diploma megszerzéséhez szükséges kimeneti követelményeket. A következőekben ezen tényezők mentén hasonlítjuk össze az egyes szakokat.

18. táblázat: Összefoglaló táblázat a fejezetben bemutatott képzésekről

Bemutatott szak	Képzési forma	Képzési idő (félév)	Szakosodási lehetőség	Tandíj	Intézmények megnevezése
Egészségtudomány	alap (BSc.)	6	nincs	nincs	TUM
Mozgás és egészség (DPIL)	mester (MSc.)	4	van	nincs	TUM
Alkalmazott sporttudomány	alap (BA)	6	van	nincs	Uni. Paderborn
Sport- és mozgástudomány	mester (MSc.)	4	van	nincs	KFU Graz
Sportmenedzsment	alap (BSc.)	8	nincs	van	HTW Chur

Forrás: saját szerkesztés

A bemeneti követelmények tekintetében értelemszerűen különbséget kell tenni az alap- és mesterképzési szakok között. A felsőoktatásba történő felvétel jogát számos módon lehet megszerezni. Ez esetben is a különbségtétel alapjául szolgál, hogy az adott intézménynek melyik ország ad otthont, hiszen a három vizsgált nemzet esetében más-más iskolarendszer működik. A németországi egyetemek (TUM, Universität Paderborn) esetében az alapképzésekre való felvétel a hatályos németországi felvételi eljárás keretében történik, de a

különböző középiskolai intézmények által kibocsátott bizonyítványok eltérőek. Ennek függvényében folytatják le az eljárást is.

A német és osztrák intézményekben alapesetben gimnáziumi érettségivel (általános), illetve szakhoz kötött érettségi révén (szakgimnáziumi) a jelentkezők teljesítik a bemeneti követelményeket. (A TUM Egészségtudomány képzésének bemutatásánál kifejtettük azt is, hogy a történelemi múltra való tekintettel a néhai NDK-ban és az akkori Berlinben szerzett érettségi bizonyítványt is elfogadják.) Mivel egyes kurzusok oktatása angol nyelven zajlik, ezért további követelmény a megfelelő szintű angol nyelvtudás is. A vizsgált felsőoktatási intézményekben kiemelten kezelik a külföldi jelentkezőket, valamint azokat a személyeket, akik a fent nevezett bizonyítványokkal nem rendelkeznek. A külföldi jelentkezők esetében a bizonyítvány mellett igazolni szükséges a német nyelvtudást, míg az utóbbi esetben jellemzően valamilyen vizsgát kell tenniük a felvételizőknek.

A kutatás során az általánostól két eltérő esetet találtunk: a KFU Graz Sport- és mozgástudomány alapképzési szakát (a fejezetben külön nem került részletes kifejtésre, mert az intézmény képzései közül a mesterszakra helyeztük a hangsúlyt, mivel az módszertanilag több érdekességgel szolgált), valamint a HTW Chur Sportmenedzsment alapképzését. A grazi szak esetében a bizonyítványok igazolása mellett a jelentkezők egy felvételi vizsgán is részt vesznek, amely egy sportmotorikai tesztből és egy fizikai alkalmasságból áll. Szükséges továbbá egy orvosi alkalmassági papír is. A churi intézmény Sportmenedzsment szakján a jelentkezőknek a megfelelő bizonyítványok mellett igazolniuk szükséges, hogy rendelkeznek kereskedelmi gyakorlattal, szakmai tapasztalattal.

A mesterképzések esetében általános elvárás, hogy a felvételiző rendelkezzen a választott szakhoz illeszkedő, sporttudományi területen szerzett alapszakos oklevéllel. Ezen oklevél kibocsátója lehet a mesterszakot kínáló intézmény, de akár más egyetem/főiskola is bármely országból, amennyiben az ott kiadott oklevél egyenértékű a választott intézmény diplomájával. A TUM Mozgás és egészség mesterszakján ennél összetettebb a jelentkezés: mellékelni szükséges egy önéletrajzot, motivációs levelet, angol nyelvű absztraktot az alapképzésen készített szakdolgozatról és egy nyilatkozatot arról, hogy mind a motivációs levél, mind az absztrakt önálló munka eredménye és a felhasznált forrásokat hivatkozta a felvételiző.

A képzési idő a Bologna-rendszernek megfelelően bachelor képzés esetében hat, míg mesterképzés esetében négy szemeszter. Ettől egyedül a svájci intézmény kapcsán látható eltérés a 8 féléves képzéssel. Ennek az az oka, hogy a Svájci Államszövetségben a bolognai rendszer bevezetése a megszokottaktól eltérően történt. Svájcban a 2008-as bevezetéskor nem volt oktatási minisztérium, ezért az egyetemi és szakfőiskolai rektori konferencia játszotta a

döntéshozó szerepet, aminek eredményeként a tananyagok meghatározása a felsőoktatási intézmények feladata lett⁶². Mint a táblázatból látható, a két német és a grazi intézményekben a felsőoktatás ingyenes, míg a HTW Churnál szemeszterenként tandíjat kell fizetni. Németországban az állami intézményekben csak Niedersachsen (Alsó-Szászország) tartományban van tandíj, ami 500 euró/félév összegben van maximalizálva. A hallgatóknak ugyanakkor szemeszterenként átlagosan 200 euró hozzájárulást kell fizetniük, amely összeg fedezi a könyvhasználatot, a vizsgadíjakat, illetve a menzát. Ennek fejében a hallgatók féléves tömegközlekedési bérletet is kapnak. Ausztriában általában az állami egyetemeken nincs általános tandíj, ellenben ott is megfigyelhető szemeszterdíj, ami átlag 17 euró. Ez a csekély összeg a hallgatói önkormányzatok működéséhez való hozzájárulás. Ugyanakkor alapképzésen a kilencedik, mesterképzésen a hetedik félévtől pontosan 363,36 euró/szemeszter tandíjat kötelesek fizetni a hallgatók (egyes főiskolákon már az első félévtől él ez a fizetési kötelezettség)⁶³. A svájci felsőoktatás önköltséges, de a szemeszterenként fizetendő tandíjak mértéke intézményenként eltérő és több komponensből tevődik össze (részletesen a 3.5 fejezetben).

Az egyes szakok újbóli ismertetésétől eltekintünk, csak a legfontosabb módszertani jellemzőket emeljük ki. A képzési idő során mind a négy intézményre vonatkozóan elmondható, hogy a hallgatók az ismeretanyagot előadások, szemináriumok, gyakorlatok, illetve intézményi látogatások során sajátítják el, egyéni és csoportos munkájukról pedig jellemzően projektmunkák és prezentációk révén adnak számot. Általánosságban megállapítható, hogy a képzések első felében jellemzően alapozó modulok kurzusain vesznek részt a diákok, amely modulok kötelezőek. A TUM alapképzéseinél az úgynevezett GOP vizsga (Grundlagen- und Orientierungsprüfung) tartozik ebbe a kategóriába, ami az első félév moduljainak számonkérési formája. A GOP-pal párhuzamba állítható „követelmények” vannak az osztrák egyetemek alapképzésein, így a KFU Graz Alkalmazott sporttudomány bachelor képzésén is. Az ausztriai egyetemeken és főiskolákon az úgynevezett STEOP (Studieneingangs- und Orientierungsphase rövidítése) a BA képzések kezdő fázisa. A STEOP révén a hallgatók az első szemeszter alatt bepillantást nyernek a tanulmányokba, amely alapján eldönthetik, hogy valóban a számukra megfelelő szakot választották-e.

Az összehasonlítás alapját képezi továbbá a specializációs lehetőség, azaz a szakirány szerinti képzés, a szorgalmi idő, valamint a kimeneti követelmények. A specializáció kapcsán

---

⁶² http://www.felvi.hu/hallgatoknak/osztondijak_penzugyek/kulfoldon_tanultunk/svajc_felsooktatasarol

⁶³ www.eduline.hu/felsooktatás/2013/10/14/Ausztria_tovabbtanulás_UANMZK

ismét előtérbe kerül a moduláris felépítés, hiszen a szakirányok is lényegében modulokban testesülnek meg. Szakosodásra a vizsgált 5 képzés közül három esetben van lehetőség, a svájci intézmény Sportmenedzsment alapképzése pedig önmagában is lényegében egy szakirány. A speciális modulok minden bemutatott esetben a képzési idő második felében esedékesek.

A szorgalmi idő két részre bontható: kontaktórákra és önálló felkészülésre. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a kontaktórák, azaz tantermi órákon való részvétel a kurzusok teljesítésének átlagosan a harmadát teszik ki, a fennmaradó időt önálló tanulásra kell fordítani. Végül, de nem utolsó sorban ismertetni szükséges a kimeneti követelményeket. Összegezve a fejezetben foglaltakat elmondható, hogy minden vizsgált szak esetében – legyen az alap- vagy mesterszak – az abszolutórium megszerzéséhez szükséges egy diplomamunka elkészítése, ami a hallgatók által elkészített szakdolgozatban ölt formát. A módszertani fejezetben áttekintett képzések mindegyikénél szükséges egy szakmai gyakorlat teljesítése is, amelynek időtartama és esedékessége ugyan eltérő (részletesen a kapcsolódó fejezetekben), de célja ugyanaz: a megszerzett tudás gyakorlati hasznosítása már a képzési idő alatt is, továbbá felkészítés a későbbi munkahelyi kihívásokra és referenciaszerzés.

4 Összefoglalás

Kutatásunk kezdetekor megállapítottuk, hogy a sportpiac élénkítésében rendkívül fontos szerepe van a szektorban dolgozók oktatásának és képzésének, hiszen számos kihívásra kell reagálni, aminek megfelelő eszköze a felsőoktatás fejlesztése. Ennek érdekében tanulmányunkban bemutattuk a sporttudományi, valamint a kapcsolódó tudományterületeken lévő szakok képzési kínálatát, a szemeszterek ismeretanyagát és az alkalmazott oktatási módszertant a német nyelvterületű országokban. Célunk, hogy a benchmark példák áttekintése révén egyrészt a hazai gyakorlatba is átültethető megoldásokat javasoljunk, másrészt bővítsük a sporttal és egészségtudatossággal kapcsolatos képzések és szolgáltatások spektrumát.

Tanulmányunkban két nagyobb fejezetben tárgyaltuk a sporttudománnyal kapcsolatos ismereteket. A képzési kínálat fejezetben német, osztrák és svájci intézmények sporttudományi szakjait tekintettük át. Bemutattuk az intézményi környezetet, a választott egyetemet, a témánk szempontjából releváns kart, majd a kapcsolódó képzéseket. A képzési módszerek fejezetben megvizsgáltuk a kiválasztott szakok bemeneti és kimeneti követelményeit, valamint az egyes képzések módszertani sajátosságait. A módszertani vizsgálatnál hasonló gyakorlatot találtunk, mint ami a magyar felsőoktatásban működik: a kurzusok oktatása és számonkérése nagyjából megegyezik a hazai technikákkal, illetve a sikeres végzés ugyancsak az abszolutórium,

szakdolgozat és záróvizsga függvénye. A bemeneti követelményeknél találtunk némi eltérést, de ez leginkább a felsőoktatási környezetnek tudható be (például: svájci felsőoktatás autonómiája). A kutatás során szerzett tapasztalatok alapján az alábbi következtetéseket fogalmaztuk meg:

- A német nyelvterületű országokban vizsgált intézmények lehangsúlyosabb jellemzői az multidiszciplinaritás, a nemzetköziség és a gyakorlatorientáltság. Ezt a hármas logikát érdemes lenne a hazai gyakorlatba is átültetni annak érdekében, hogy már a képzési idő alatt tisztában legyenek a hallgatók a piaci igényekkel és karrierlehetőségeik is bővíthessenek.
- Az ismertetett szakokon szinte minden szemeszterben kötelező teljesíteni kutatómódszertannal kapcsolatos kurzust, vagy egy komplett projekt munkát. Ez a követelmény lehetővé teszi, hogy a hallgatók már az első szemesztertől kezdve tudatosan készüljenek a tudományos munkára. Mindez a szakdolgozat megírását is lényegesen megkönnyíti, de mindenekelőtt bővíti az elhelyezkedési lehetőségeket.
- A felkutatott intézményekben különösen nagy figyelmet fordítanak többek között a sajátos nevelési igényű gyermekek oktatási módszereire, illetve a tartósan beteg személyek (krónikus betegséggel és fogyatékkal élők) specifikus kezelésére. A hazai felsőoktatásban már meglévő, de sokszor különálló intézmények mellett érdemes lenne a hagyományos tanárképzőkhöz, illetve sporttudományi képzésekbe is beintegrálni ezt a megközelítést.
- A sporttudományok területén kimondottan előnyös a szakosodási lehetőség, ugyanis rendkívül szerteágazó tudásra tesznek szert a hallgatók. A specializáció révén a diákok mélyebb tudásra tehetnek szert és egy konkrét terület szakértőivé válhatnak. A hazai képzési paletta bővítésénél és az eddigi gyakorlat fejlesztésénél ezt mindenképpen érdemes figyelembe venni.
- Érdemes lehet az első évben egy alapozó fázis beépítése (különösen azon szakok esetében, ahol nincs felvételi vizsga). A modul ismeretanyagát egy szigorlat zárhatná, ami egyrészt motiválná a hallgatókat a mihamarabbi kurzusteljesítésre, másrészt segítené a tananyag átláthatóságát. Ez kiegészülhetne egyfajta orientációs modullal, amely segítené a hallgatókat annak eldöntésében, hogy valóban megfelelő szakot választottak-e. Ezen intézkedések az intézmények hatékonyságát is javíthatnák szűrő-funkciójuk révén.

- A szakmai fejlődés érdekében fontos a korai tapasztalatszerzés, amelynek megfelelő eszköze lehet a kötelező szakmai gyakorlat teljesítése. Célszerű lenne nem csak az alap-, hanem a mesterképzések tantervének kialakításánál is beépíteni egy szakmai gyakorlati modult, ami egyrészt tovább erősíti a gyakorlatorientált gondolkodásmódot, másrészt megkönnyíti a hallgatók számára is a munkaerőpiaci elhelyezkedést és hivatástudatukat is nagyban növelheti.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a német nyelvterületű országok felsőoktatási rendszeréből több jó gyakorlat is adaptálható a hazai sporttudományi felsőoktatás fejlesztése és erősítése érdekében. Európai országokról lévén szó, nagyon sok hasonlóságot fedeztünk fel kutatásunk során, ugyanakkor a szemléletbeli különbségek jól megragadhatók (ezt a következtetések is tükrözik), így elsősorban ezekre lehet építkezni. Hosszútávon a korábban részletezett célok megvalósulása közvetetten javíthatja a magyar lakosság általános egészségállapotát és életminőségét, a közegészségügy helyzetét és akár a nemzetgazdasági produktivitást is.

Irodalomjegyzék

Statisztikai adatok

www.ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tps00001&plugin=1

www.ec.europa.eu/eurostat/cache/RSI/#?vis=city.statistics

www.ksh.hu/docs/hun/eurostat_tablak/tab1/tps00025.html

Egyetemi honlapok

www.tum.de

www.uni-paderborn.de

www.uni-graz.at/de

www.htwchur.ch/##

Kurzusokkal kapcsolatos háttéranyagok

www.sg.tum.de/studium/studiengaenge

A TUM Egészségtudomány BSc. modulstruktúrája:

www.sg.tum.de/fileadmin/tuspfsp/www/Studiengaenge/Gesundheitswissenschaft_BSc/Modulebersicht_B.Sc._Gesundheitswissenschaft.pdf

A TUM Egészségtudomány BSc. modulkönyve (2014):

www.sg.tum.de/fileadmin/tuspfsp/www/Studiengaenge/Gesundheitswissenschaft_BSc/Modulebuch_GW_140801.pdf

A TUM Sporttudomány BSc. modulstruktúrája:

www.sg.tum.de/fileadmin/tuspfsp/www/Studiengaenge/Sportwissenschaft_Bsc/Modulebersicht_B.Sc._Sportwissenschaft.pdf

A TUM Sporttudomány BSc. modulkönyve (2014):

www.sg.tum.de/fileadmin/tuspfsp/www/Studiengaenge/Sportwissenschaft_Bsc/Modulebuch_SW_140417.pdf

A TUM Mozgás és egészség DPIL MSc. modulkönyve (2014):

www.sg.tum.de/fileadmin/tuspfsp/www/Studiengaenge/MSc_BuG/Modulebuch_BuG_141119.pdf

A TUM Diagnosztika és tréning MSc. modulkönyve (2014):

www.sg.tum.de/fileadmin/tuspfsp/www/Studiengaenge/MSc_TuD/Modulebuch_DuT_141119.pdf

A TUM Hagyományos kínai orvoslás MSc. modulkönyve (2014):

www.sg.tum.de/fileadmin/tuspfsp/www/Studiengaenge/TCM/Modulhandbuch_TCM_141119.pdf

A Paderborni Egyetem Alkalmazott sporttudomány BA modulkönyve (2012):

www.sug.uni-paderborn.de/fileadmin/dsg/Sportwissenschaft/Studium/Sportwissenschaft/B.A._Angewandte_Sportwissenschaft/MHB_BA_AS.pdf

A Paderborni Egyetem Sport és egészség MA modulkönyve (2011): www.sug.uni-paderborn.de/fileadmin/dsg/Sportwissenschaft/Studium/Sportwissenschaft/M.A._Sport_und_Gesundheit/22.11_MA_Sport_und_Gesundheit.pdf

www.sug.uni-paderborn.de/fileadmin/dsg/Sportwissenschaft/Studium/Sportwissenschaft/M.A._Sport_und_Gesundheit/22.11_MA_Sport_und_Gesundheit.pdf

A Paderborni Egyetem M.Ed. képzésének modulstruktúrája: www.sug.uni-paderborn.de/fileadmin/dsg/Sportwissenschaft/sportpaed/Dokumente/Studienverlaufsplane

www.sug.uni-paderborn.de/fileadmin/dsg/Sportwissenschaft/sportpaed/Dokumente/Studienverlaufsplane
[MA_of_Education.pdf](http://www.sug.uni-paderborn.de/fileadmin/dsg/Sportwissenschaft/sportpaed/Dokumente/Studienverlaufsplane_MA_of_Education.pdf)

A Karl-Franzens-Universität Graz Sport- és mozgástudomány BSc. szakleírása:

www.static.uni-graz.at/fileadmin/urbi-institute/Sportwissenschaft/Bilder/Aktuelles/Studienplan_Sport_und_Bewegungswissenschaft_en_Bachelor.pdf

A Karl-Franzens-Universität Graz Sport- és mozgástudomány MSc. szakleírása:

www.static.uni-graz.at/fileadmin/urbi-institute/Sportwissenschaft/Bilder/Aktuelles/Studienplan_Sport_und_Bewegungswissenschaft_en_Master.pdf

A Karl-Franzens-Universität Tanári szak leírása (2013/2014): www.static.uni-graz.at/fileadmin/urbi-institute/Sportwissenschaft/Bilder/Aktuelles/Studienleitfaden_WS1314_fertig.pdf

www.static.uni-graz.at/fileadmin/urbi-institute/Sportwissenschaft/Bilder/Aktuelles/Studienleitfaden_WS1314_fertig.pdf

A HTW Chur Sportmenedzsment BA modullistája:

www.htwchur.ch/management/bachelor-studium/sport-management/moduluebersicht.html

Rangsorok

www.topuniversities.com/university-rankings

www.timeshighereducation.com/world-university-rankings

www.shanghairanking.com/ARWU2015.html

www.ub.uni-paderborn.de/wir_ueber_uns/ranking-che.shtml

www.4icu.org/reviews/1830.htm

Kiegészítő információk

www.wikipedia.org

www.info-graz.at/studieren-in-graz-student-sein-in-graz

www.osztraknemetegyetem.studiumakademia.com/kulfoldi-tanulas/steop

www.bildungundberuf.at/ausbildung_2675.html

www.nemetelet.hu/nemet-iskolarendszer

www.szemeszter.hu/?at=egycikk&HirID=338

www.felvi.hu/hallgatoknak/osztondijak_penzugyek/kulfoldon_tanultunk/svajc_felsoo

[ktatarol](#)

eduline.hu/felsooktatas/2013/10/14/Ausztria_tovabbtanulas_UANMZK

4. Európai képzési kínálat és képzési módszerek: Szerbia

Tartalom

1	BEVEZETÉS.....	216
2	KÍNÁLAT FEJEZET	218
2.1	Általános leírás	218
2.2	Szerbia bemutatása	222
2.3	Egyetemek és karok bemutatása, ahol sportképzés folyik	224
2.3.1	Belgrádi Egyetem.....	224
2.3.2	Újvidéki Egyetem.....	225
2.3.3	Niši Egyetem.....	226
2.3.4	Union-Nikola Tesla Egyetem.....	227
2.3.5	Educons Egyetem.....	227
2.3.6	Óvodapedagógus- és Edzőképző Szakfőiskola	228
2.3.7	Labdarúgó Akadémia	229
2.3.8	Egészségügyi és Sport Szakfőiskola	229
2.4	Összehasonlító fejezet	229
3	Módszer	231
3.1	Általános bevezető fejezet	231
3.2	Sport és testnevelőtanári szak.....	234
3.3	Sportedző.....	236
3.4	Sportmenedzser	237
3.5	Módszerek összehasonlítása	237
4	Összefoglalás	238
5	Irodalomjegyzék	239

1 BEVEZETÉS

Ha azt mondjuk, Novak Djoković, akkor az egész világon a sportberkekben csak egy kicsit is járatos ember tudja, kiről van szó, ha azt mondjuk, Bane Ivanović, Olivera Jeftić, Vlade Divac, Mester Gyula vagy Ivana Španović akkor is. A sort lehetne sokáig folytatni. Mi a közös bennük? Ők mindannyian Szerbiában születtek, jártak óvodába, iskolába, itt szerették meg, szeretették meg velük a mozgást, és azáltal, hogy ők sikeresek, az ország is sikeresebbnek érzi magát.

Erről nem beszélhetnénk, ha abban az időben az óvodájukban, iskolájukban nem egy olyan szakember, elsősorban pedagógus foglalkozik velük, aki „engedte” nekik a mozgást és támogatta is őket benne. Később természetesen a pedagógusok szerepét átvették az edzők, a korábbi sportolók, akik a tapasztalataikra alapozva, és az egyetemet végzett tanárok, akik az empirikus eredményeket, legújabb edzésmódszereket megismerő tudásukra alapozva elkezdték felkészíteni a leendő sportolókat.

Az oktatás céljai közé tartozik az elméleti és gyakorlati tudás megalapozása, a tanulói érdekeltség és érdeklődés kialakítása, a gondolkodás fejlesztése, a felelősségtudat, az együttműködési készség megteremtése (Bognár és Gedő, 2002). Az iskolákban dolgozó pedagógusoknak mindenképp nagyon fontos szerepük van abban, ha egy gyermek a sportolói pályát választja. A testnevelésórákon a gyerekeknél motoros, affektív-szociális és kognitív tanulás is folyik (Stevens, 1994). Ez az egyetlen óra a közoktatásban, amely közvetlenül és direkt csatornákon keresztül szolgálja az egészségfejlesztést, ennek keretén belül kapnak a tanulók az egész életre szóló mozgás-gazdag életmód megteremtéshez szükséges gyakorlati és elméleti ismereteket, illetve konkrét gyakorlati módszereket. Ha nem is lesz belőlük élsportoló, de egészségesebb felnőtte válnak, kialakul bennük a mozgásszeretet, a mozgásigény, sport általi stresszkezelési technikák, egy egészséges emberi eszmerendszer. Akár sporttal-testneveléssel kapcsolatos életpályát is kialakíthatnak, és ennek a megkoronázása az egyetem, azaz a testneveléssel és sporttudománnyal foglalkozó karok, amelyek az edzéselmélet legújabb módszereit, legkorszerűbb eszközeit és a legmagasabb sporttudományi tudást biztosítják a nem élsportot választó, de sport iránt intenzíven érdeklődő fiataloknak. Ők azok, akik inkább a testnevelés-elmélet, testnevelés módszertana iránt érdeklődnek, akik a következő nemzedékek sportolóit a megfelelő irányba terelgetik, amikor a gyermekek még nincsenek is tisztában azzal, hogy mit is szeretnének. Motiválják őket, kitartásra és küzdelemre nevelik.

Szerbiában az emberek nagyon kedvelik és támogatják a sportolókat, ha azok sikeresek. Viszont addig, amíg nem sikerül az első nemzetközi áttörés, addig bizony a sportolóknak igen

„szerény” körülmények között kell edzeniük, lehetőséget találniuk tehetségük igazolására. Ezért is van az, hogy a sportolók közül is csak a legkitartóbbak, legügyesebbek, legtürelmesebbek tudják kivárni a sikert. A kitörési lehetőség is egy fontos szempont.

2 KÍNÁLAT FEJEZET

2.1 Általános leírás

Szerbiában összesen nyolc állami és 11 magánegyetem van bejegyezve. A legutóbbi, 2014/2015-ös akkreditációs adatok szerint 93 egyetemi kar, 51 főiskola működik az állami költségvetésből, míg 57 kar és 19 főiskola is – amelyek nem állami alapításúak – szélesíti a hallgatók lehetőségeit a felsőoktatásban. Három állami egyetem rendelkezik testnevelés- és sporttudományi karral, Univerzitet u Beogradu, Univerzitet u Novom Sadu és Univerzitet u Nišu, míg a magánegyetemek közül négy rendelkezik ilyennel. A főiskolák tekintetében csak egy állami alapítású edzőképző főiskola van Szabadkán, míg a magánfőiskolák többsége Belgrádban működik és kínál sporttal kapcsolatos programokat (menedzser, edző, gyógytornász).

A tanulmányban bemutatásra kerül az összes állami alapítású, valamint néhány népszerűbb „privát” kar és főiskola, amelyek a testneveléssel és/vagy sporttudománnyal foglalkoznak.

Az állami alapítású intézmények többsége már több mint negyven éve működik, míg a magánintézmények a 2000-es évek elején kezdtek elterjedni, mivel a törvény lehetőséget adott rá. Azóta több kar is megszűnt, de helyette újakat alapítottak, ez annyit jelent, hogy igény az van a magánintézményekre, annak ellenére, hogy a hallgatók tandíjkötelesek. Ez évfolyamonként akár 1000–3500 eurót is jelenthet.

- **Állami alapítású intézmények**

Az állami alapítású intézmények közül a Belgrádi Egyetem büszkélkedhet a legtöbb hallgatóval, ezt követik az Újvidéki, Niši, Kragujevaci, Novi Pazari, Priština, Honvédelmi és Művészeti Egyetemek, az utóbbi kettő Belgrádban van.

Jellemző, hogy az egyetemeken belül a karok nem egy campuson belül találhatók, hanem az adott város más-más épületeiben. Ez annak tudható be, hogy a karok és velük együtt az egyetemek is fejlődtek, bővültek, és így több helyre és épületre volt szükségük. Általában a felkínált helyek 60%-a állami finanszírozású, a többi hely pedig önköltséges. Az önköltséges hallgatók 60.000 dinártól (500 €) 250.000 dinárig (2100 €) is fizethetnek évfolyamonként a tanulójaikért, karoktól és a képzési szintektől függően. Az 1. táblázatban kimutatásra kerülnek azon állami intézmények, amelyekben kineziológiai programok folynak.

1. táblázat Betölthető helyek az állami alapítású intézményekben

ÁLLAMI ALAPÍTÁSÚ INTÉZMÉNYEK				
KAR/HELYSÉG	PROGRAM	BSc	MSc	Phd
BELGRÁDI EGYETEM (UNIVERZITET U BEOGRADU) ⁶⁴				
Testnevelés- és Sporttudományi Kar/ Belgrád	Sport és testnevelő tanári szak	160	80	14
	Rekreációs szervező	30	-	-
	Sportedző	90	-	-
ÚJVIDÉKI EGYETEM (UNIVERZITET U NOVOM SADU) ⁶⁵				
Testnevelés- és Sporttudományi Kar/ Újvidék	Sport és testnevelő tanári szak	250	100	15
	Sport- és testnevelő	100	-	-
	Sportmenedzser	25	-	-
	Labdarúgóedző	25	-	-
NIŠI EGYETEM (UNIVERZITET U NIŠU) ⁶⁶				
Testnevelés- és Sporttudományi Kar/ Niš	Sport és testnevelő tanári szak	195	150	10
	Edző	25	-	-
	Edző szakosítás	30	-	-
ÓVODAPEDAGÓGUS- ÉS EDZŐKÉPZŐ SZAKFŐISKOLA (VISOKA ŠKOLA STRUKOVNIH STUDIJA ZA OBRAZOVANJE VASPITAČA I TRENERA) ⁶⁷				

⁶⁴ <http://www.bg.ac.rs/sr/clanice/fakulteti/SFV.php>

⁶⁵ www.uns.ac.rs/index.php/c-studije/studijски-programi/po-institucijama

⁶⁶ <http://www.fsfv.ni.ac.rs/>

⁶⁷ <http://www.vsovsu.rs/>

-/Szabadka	Sportedző	60	-	-
	Nutricionista	30	-	-

Forrás: Az adott intézmények adatbázisai alapján saját szerkesztés

Az 1. Táblázatban feltüntetett intézmények komoly múltra tekintenek vissza a sport és testnevelés területén és azok a hallgatók, akik bekerülnek ezen karok egyikére büszkék lehetnek rá. Ezekben az intézményekben a hallgatóság nemi eloszlása alapján, a férfiak vannak többségben, mégpedig 80-20%-ban. Nem lehet általánosítani, de valószínű, hogy erre az arányra még mindig hatással lehet a patriárhális nevelés, aminek Szerbiában nagy hagyománya van. A programokat megnézve láthatjuk, hogy minden egyes Karon folyik az alapképzés mellett, mester és doktori képzés is.

- [Magánintézmények](#)

MAGÁNINTÉZMÉNYEK				
KAR/HELYSÉ	PROGRAM	BS	MS	Ph
G		c	c	d
UNION-NIKOLA TESLA EGYETEM (UNIVERZITET „UNION-NIKOLA TESLA”) ⁶⁸				
Sport Kar/ Belgrád	Sportmenedzser	90	25	-
	Sportedző	90	-	-
	Sportújságírás	40	-	-
EDUCONS EGYETEM (EDUCONS UNIVERZITET) ⁶⁹				
Sport és Turizmus Kar – TIMS/ Újvidék	Testnevelés és sport	50	50	6
	Sportpszichológiai	50	25	-
LABDARÚGÓ AKADÉMIA (AKADEMIJA FUDBALA) SZAKFŐISKOLA ⁷⁰				
-/Belgrád	Edző	60	-	-
	Sportmenedzser	60	-	-

⁶⁸unionnikolatesla.edu.rs/

⁶⁹ <http://www.tims.edu.rs/>

⁷⁰ <http://www.akademijafudbala.com/pocetna.htm>

EGESZÉSZSÉGÜGYI ÉS SPORT FŐISKOLA (VISOKA SPORTSKA I ZDRVASTVENA ŠKOLA) ⁷¹				
-/Belgrád	Sportedző	11	-	-
	Sportmenedzser	33	-	-

A 2. táblázatban bemutatásra kerülnek olyan magánintézmények, amelyek a Szerb Akkreditációs Bizottságtól a 2014 és 2015 év folyamán megkapták a működési engedélyhez szükséges dokumentumokat. A kineziológia területén ezek azok az intézmények, amelyek rövid fennállásuk alatt több hallgatót „átcsábítottak” az állami intézményekből a népszerű és újszerű programjaikkal.

2. táblázat: Betölthető helyek a magánintézményekben

Forrás: Az adott intézmények adatbázisai alapján saját szerkesztés

A 2. táblázatba nem kerülhetett be az összes kineziológiával kapcsolatos programot oktató magánintézmény, mivel egyesek még nem akkreditáltak, vagy csak a döntés még nem született meg az akkreditációról. A programokból kiderül, hogy a magánintézmények igyekeznek újítani, kevésbé elterjedt, de mégis olyan szakokat/szakirányokat felkinálni amelyek vonzóak lehetnek a következő generációknak. Mindhárom szinten csak kevés intézményben folyik a doktori képzés, ezt két dolognak tudhatjuk be, az egyik, hogy a doktori képzés nagyon költséges, és nincs elég jelentkező, a másik pedig, az Akkreditációs Bizottság nem fogadta el a benyújtott akkreditációs anyagot.

2.2 Szerbia bemutatása⁷²

Szerbia, hivatalos nevén Szerb Köztársaság (Szerbiában cirill írással Република Србија, latin írással Republika Srbija), délkelet-európai állam. A népesség: 7 181 505 fő a 2011-es népszámlálás alapján. A szerb nyelv a hivatalos.

⁷¹ <http://www.vss.edu.rs/vss/index.html>

⁷² <https://hu.wikipedia.org/wiki/Szerbia>

A Balkán-félsziget középső és északi részén, illetve a Kárpát-medence déli részén található. Északról Magyarország, keletről Románia és Bulgária, délről Albánia, Macedónia és Montenegró, nyugatról Bosznia-Hercegovina és Horvátország határolja. Tengerparttal nem rendelkezik. Szerbia 2009. december 22-én kérte felvételét az Európai Unióba, amelynek külügyminiszterei 2010 októberében kérték fel a Bizottságot a tárgyalások megkezdésére. 2012. március 2-án hivatalosan is EU-tagjelölt lett.

A Dr. Milan Jovanović Batut⁷³ Népegészségügyi Intézet adatai alapján Szerbiában majdnem minden ötödik felnőtt elhízott (18,6%), minden harmadik dohányzik (33,6%), megközelítőleg 40% időnként fogyaszt alkoholt, a lakosság közel felénél (46,5%) magas vérnyomás jelentkezik.

Összehasonlítva az Európa Uniós (Eurobarometer) és a szerbiai eredményeket (Cesid) a következő különbségeket figyelhetjük meg:

- Az Európai Unió lakosságának 40%-a kijelenti, hogy hetente legalább egyszer sportol, míg Szerbiában a lakosok 10%-a teszi ezt.
- 34%-a az Európai Uniónak egyáltalán nem foglalkozik fizikai aktivitással, míg Szerbia teljes népességének 56%-a nem végez semmilyen fizikai aktivitást.

Ahhoz, hogy ezeken az arányokon változtatni lehessen, a probléma forrását kell feltárni. Az eredmények rávilágítanak arra, hogy a népesség 40%-a időhiány miatt nem foglalkozik fizikai aktivitással, testmozgással, míg Európában ez az arány 45%. Betegsége, öregsége hivatkozik a lakosság 37%-a, a 13%-os európai eredményekkel szemben. Problémaként jelezte a hazai lakosság a megfelelő infrastruktúra hiányát is.

Szerbia komoly célokat fogalmazott meg a népesség egészségügyi állapotának javítása érdekében, amelynek az eredménye, hogy az iskolás korcsoportokkal minél szélesebb körben szeretnék ismertetni a fizikai aktivitás pozitív hatását a szervezetre, és ösztönözni őket, hogy minél szélesebb körben vegyenek részt valamilyen csapat vagy egyéni sportágban, hogy ez később szokássá váljon. A stratégia így hangzik:

- a gyerekeknek megtalálni azt a sportágot, amelyet a későbbiekben is szívesen űznének
- a rendszeres sportolás szokását 14 éves korig alakítsák ki
- a szakmai munka a gyerekekkel folyamatosan javuljon, követhető legyen

---

⁷³ <http://www.batut.org.rs/index.php?lang=1>

- az iskola és a sportegyesület közötti együttműködés fejlesztése
- az iskolai és egyetemi sport támogatásának növelése
- a kiemelt sportolók támogatása az egyetemre iratkozásnál és a tanulmányaik során a törvénnyel összhangban

- Szakmai és tudományos kutatómunka a sportban és az informatikai rendszerekben

A sport fejlődéséhez és tömegesítéséhez nagyszámú szakemberre van szükség, minden szinten, kezdve az adminisztrációnál, a vezetőkön keresztül egészen az edzőkig. Megfelelő képzéssel kell, hogy rendelkezzenek, amelyeket főiskolákon, egyetemi karokon tudnak elsajátítani. Szükség van a képzett, profi szakemberekre, főleg ha gyermekekről és fiatalokról van szó. Minden sporthoz kapcsolódó szervezet köteles biztosítani olyan szakembereket, amelyek ismerik a biológiai és pszichológiai változásokat, és tudniuk kell, hogy a fiatal sportolónak mire van szüksége különböző fejlődési szakaszokban. Jó példaként kell, hogy szolgáljanak a gyermekek számára.

A Szerb Kormánynak szüksége van információkra, hogy megfelelő „sportpolitikát” folytathasson. Ezért biztosítaniuk kell a tudományos kutatások támogatását a sport minden területén.

2.3 Egyetemek és karok bemutatása, ahol sportképzés folyik

2.3.1 Belgrádi Egyetem⁷⁴

Az Egyetem kialakulását 1808-ra teszik, amikor Dositej Obradović megalapította a Nagyiskolát. A tanárai a vezető európai egyetemeken tanultak, majd adtak elő a Nagyiskolában, és intenzív együttműködést alakítottak ki korábbi tanáraikkal és kollégáikkal.

1905-ben megszületett az Egyetemi Törvény, amely garantálta az autonómiát a Belgrádi Egyetem számára. A tudományos, oktatási és kulturális élet központjává vált.

A Belgrádi Egyetem a legnagyobb felsőoktatási intézmény Szerbiában. Több mint 7000 fő dolgozik az oktatásban. A 2014/2015-ös tanévben az egyetem 89827 hallgatója 320 program közül választott az alapképzésen, és 1700 hallgató járt mester- és doktori képzésre. Az egyetemet 31 kar és 8 kutatóintézet alkotja.

---

⁷⁴ <http://www.bg.ac.rs/en/>

- *Testnevelés- és Sporttudományi Kar*⁷⁵

A Testnevelés- és Sporttudományi Kar 1946 óta folyamatosan képezi a testnevelő szakembereket, akik iskolákban, sportklubokban és rekreációs tevékenységeken oktatnak. A gyökerei 1939-re tehetőek, amikor is a Testnevelés Iskola megkapta a Főiskolai címet. 1946-tól Állami Testnevelési Intézetnek, 1953-tól Testnevelési Intézetnek, 1956-tól Testnevelési Főiskolának (1963-tól a Belgrádi Egyetem karaként), 1978-tól Testnevelési Karnak, 1988-tól Testkultúra Karnak, majd 2000-tól Testnevelés- és Sporttudományi Karnak hívják. A Karhoz tartozik a főépület, a gyakorlóterem, kollégium és a menza. 1962 és 1968 között elkészült a főépület, amelyet az elméleti oktatásra, előadások megtartására használnak. A két nagyobb amfiteátrumba külön-külön 120, míg a két kisebb amfiteátrumba külön-külön 100-100 hallgató fér be. Kettő tanterem, informatikai terem, tanterem az egészségügyi tantárgyak oktatására és könyvtár szolgálja a hallgatók munkáját. Teljes méretű labdarúgópálya, atlétikai felületek és fedett kézilabda-, kosárlabda-, röplabdapálya, négy teniszpálya található a komplexumon belül.

2.3.2 Újvidéki Egyetem⁷⁶

Az Újvidéki Egyetem székhelye Vajdaság Autonóm Tartomány fővárosában, Újvidéken, Szerbia második legnagyobb városában található. 1954-ben megtörténtek az első lépések az Újvidéki Egyetem megalapításához, azzal, hogy elindultak a Mezőgazdasági és Bölcsészettudományi Kar programjai a Belgrádi Egyetem vezetésével összesen 500 hallgatóval. Öt évvel később, 1959-ben új karok nyíltak Vajdaságban, amelyek lehetővé tették az Újvidéki Egyetem 1960-as megalapítását. Ezek pedig a Technológiai, Jogi, majd az Orvostudományi, Gépészmérnöki Karok. A szerb parlament döntése alapján 1960. június 20-án hivatalosan is megalapították az Újvidéki Egyetemet. Jelenleg 14 karral rendelkezik, amelyek Vajdaság 4 nagyobb városában találhatók, Újvidéken, Zomborban, Nagybecskerekén (Zrenjanin) és Szabadkán. Az Újvidéki Egyetem a második legnagyobb állami alapítású egyetem Szerbiában, 50000 hallgatóval, 5000 alkalmazottal és 357 programmal a 14 karon. A Felsőoktatási Törvény alapján 2005-től az alapítói jog átszállt Vajdaság Autonóm Tartományra.

---

⁷⁵ <http://www.dif.bg.ac.rs/>

⁷⁶ <https://www.uns.ac.rs/>

- *Testnevelés- és Sporttudományi Kar*⁷⁷

A hetvenes évek kezdetén szükségessé vált a felsőfokú végzettséggel rendelkező testnevelő tanárok helye a közoktatásban. Addig a Tanárképző Főiskola látta el tanárokkal az elemi iskolákat. Vajdaság Autonóm Tartomány Végrehajtó-bizottságának javaslatára 1974. április 22-én döntés született a Testnevelési Kar megalapításáról. A Kar hivatalos megnyitója még abban az évben, december 4-én volt, a tanítás december 9-én kezdődött, amely napot azóta is minden évben megünnepelnek a Kar napjaként.

A Karon több teremben folyik a munka: nagyterem (kosárlabda, röplabda, kézilabda, labdarúgás), kisterem (ritmikus gimnasztika és tánc), gimnasztika terem (torna), két amfiteátrum, öt tanterem és informatikaterem. A „Diákpálya” komplexumban, ami szintén a Karhoz tartozik, nagyteremben, küzdősportteremben és fitneszteremben folyik a gyakorlati oktatás, de e mellett a hallgatók rendelkezésére áll szabadtéren egy futópálya, négy tenispálya, két kézilabdapálya, egy-egy kosárlabda- és röplabdapálya.

2.3.3 Niši Egyetem⁷⁸

A Niši Egyetemet 1965. június 15-én alapították. Előzményei is voltak, 1960-tól működtek a Jogi-Közgazdasági, Orvosi és Technikai Karok a Belgrádi Egyetem szárnyai alatt. Az Egyetem megalapításának évében 234 fős oktatói személyzettel és 6000 hallgatóval rendelkezett. Jelenleg 13 kar alkotja és a 2014/2015-ös tanévben 28207 hallgatója volt.

- *Testnevelés- és Sporttudományi Kar*⁷⁹

1948-ban megalapították a Pedagógiai Főiskolát Nišben (mai Testnevelés- és Sporttudományi Kar), amelyre az első generáció az 1949/50-es tanévben iratkozott be. 1971-ben a Szerb Köztársaság döntésével megalapítják a Bölcsészettudományi Kart, mint az egyetem hetedik tagját, ahol működött egy testnevelés csoport is (2 éves). 1999-ben a Szerb Köztársaság döntésével megalapítják a Testnevelés-kultúra Kart Nišben, mint az egyetem új tagját. 2006-tól megváltozott a neve Testnevelés- és Sporttudományi Karra. A Kar székhelye 2180 m²

---

⁷⁷ <http://www.fsfvns.rs/>

⁷⁸ <http://www.ni.ac.rs/>

⁷⁹ <http://www.fsfv.ni.ac.rs/>

alapterületű, amelyben helyet kap az amfiteátrum, tanterem, gyakorlóterem, laboratóriumok, informatikaterem. Szerződésben állnak a „Čair” elnevezésű sportközponttal, gyakorlati oktatásra használják a medencét és a sporttermeget, a „Sivara” intézményben használják a gimnasztikai termet, az Orvosi Karon pedig a laboratóriumokat.

2.3.4 Union-Nikola Tesla Egyetem⁸⁰

Az Egyetemet több Kar alkotta, és először Union néven indult, viszont a Karok nem összeegyeztethető oktatáspolitikájának következményeként megalakult az Union-Nikola Tesla Egyetem 2010-ben, amely 2011-ben megkapta az Oktatási és Tudományos Minisztériumtól a működési engedélyt.

- ***Sport Kar⁸¹***

A sportfejlődési trendek, a szakemberképzés és a nemzeti sport érdekében megalakult a Sport Kar Belgrádban, amelynek célkitűzései közé tartozik, hogy európai standardokat valósítson meg Szerbiában szakmai, tudományos és oktatási területeken. Az egyetlen felsőoktatási intézmény, amelyben a sport a kiemelt terület. Magántőkéből alapították, 2012-ben kapta meg a működési engedélyt az Oktatási, Tudományos és Technológia Fejlesztési Minisztériumtól. Az előadások a legkorszerűbb feltételek között történnek, teljesen új helyiségekben, az európai normák szerint minden modern oktatási-pedagógiai eszközzel felszerelve. Az informatikateremben a legújabb szoftvereket használják. Az oktatási testület kompetens és szakmailag elhivatott emberek alkotják, akik ötvözik a fiatalságot és a tapasztalatot, az új irányzatokat és a bevált módszereket. A szakmai gyakorlatot a hallgatók olyan sportklubokban, intézetekben, szövetségekben végzik, amelyek nemzetközileg elismertek és együttműködési szerződéssel rendelkeznek a Karral.

2.3.5 Educons Egyetem⁸²

Az Educons Egyetemet 2008-ban alapították, magántőkéből, felismerve a hallgatók igényeit több tudományterületen. Azt vallják, hogy a tudás az elsődleges forrás a modern

---

⁸⁰ <http://unionnikolatesla.edu.rs/>

⁸¹ <http://www.fzs.edu.rs/>

⁸² <http://www.educons.edu.rs/en>

világban, és követniük kell a globális trendeket. Ezért az Educons Egyetem folyamatosan frissíti programjait, jelenleg 11 kara van.

- ***Sport és Turizmus Kar – TIMS***⁸³

A Sport és Turizmus Kart 2004-ben alapították magánszemélyek, mint önálló felsőoktatási intézményt. A Kar és minden programja akkreditált. Jelenleg 500 hallgatója van. A Kar célja, hogy a találkozások és az új ötletek helye legyen sport, turizmus és rekreáció területén, az életminőség javítása érdekében. Három szakot akkreditáltak sport és testnevelés területén, és három szakot menedzsment és turizmus területeken. A Karon 39 tanár, 20 szakmunkatárs és 9 oktatáson kívüli személy dolgozik. A Karon belül 3 központ működik: Funkcionális diagnosztikai labor, Animációs labor és Turisztikai konzultációs labor. Az elméleti oktatás egy amfiteátrumban és három tanteremben, a gyakorlati képzés egy jól felszerelt tornateremben folyik.

2.3.6 Óvodapedagógus- és Edzőképző Szakfőiskola⁸⁴

A Szakfőiskola állami alapítású intézmény, amelynek immár 40 éves hagyományai vannak a pedagógusképzésben, óvodapedagógusok oktatásában. Sikeresen vette a kezdeti akadályokat az edzőképzés terén is. A Pedagógiai Akadémiát 1973-ban alapították Szabadkán, majd ennek jogutóda lett 1993-tól az Óvóképző Főiskola, majd 2010-től lett Óvodapedagógus- és Edzőképző Szakfőiskola. A hallgatók egy amfiteátrumban, három tanteremben, egy tornateremben és egy laboratóriumban sajátíthatják el az elméleti és gyakorlati alapokat. A Tartományi Oktatási és Kulturális Titkárság engedélyével működik az intézmény.

Az Edzőképző szakirány 2010 óta működik, ahol a hallgatók 3 év alatt sajátíthatják el az edzői szakma alapjait elméleti és gyakorlati oktatáson keresztül. A gyakorlati oktatás elismert sportklubokkal együttműködve történik.

---

⁸³ <http://www.tims.edu.rs/>

⁸⁴ <http://www.vsovsu.rs/>

2.3.7 Labdarúgó Akadémia⁸⁵

A Labdarúgó Akadémia a nemzetközi iskolák mintájára indult el azzal a céllal, hogy a hallgatókat felkészítse a jövőre. Igyekeztek összeállítani a legjobb belföldi és külföldi irányzatokból a legattraktívabb programokat. A Labdarúgó Akadémia felkészíti a jövő labdarúgóedzőit és sportmenedzsereit. A tanulmányok 3 évig tartanak a szerbiai törvényekkel és Bolognai Nyilatkozattal összhangban. Kiemelt együttműködése van a vezető labdarúgó-egyesületekkel és a Szerb Labdarúgó Szövetséggel. Ragaszkodnak az egyéni és mentori munkamódszerekhez a minőségi tudás megszerzése érdekében.

2.3.8 Egészségügyi és Sport Szakfőiskola⁸⁶

Az Egészségügyi és Sport Szakfőiskolát 1997-ben alapították és akkreditálták, többéves tapasztalattal rendelkező szakemberek az egyetemi sportoktatás és tudományos kutatások terén, valamint az aktív sportolói tapasztalatukra alapozva. Akkoriban Edzőképző Főiskolának nevezték, a képzés pedig 2 évig tartott és a következő sportágakból lehetett edzői oklevelet szerezni: labdarúgás, kosárlabda, kézilabda, küzdősportok, tenisz, úszás, vízilabda, rekreáció és asztalitenisz. A kínálat 1998-ban bővült a röplabda, atlétika és lövészet sportágakkal. 2000-től sikeresen akkreditálták a sportmenedzseri, majd 2001-től a gyógytornász szakirányokat. A kétéves képzést 2005-ben háromévesre váltották a Felsőoktatási törvénnyel összhangban, és a programokat is ehhez igazították. 2009-től Egészségügyi és Sport Szakfőiskolának nevezik és mindhárom szakirány akkreditálásra került.

2.4 Összehasonlító fejezet

Az előző fejezetben információkat kaptunk arról, hogy Szerbiában mely felsőoktatási intézményekben folynak kineziológiai programok. Egyértelművé vált, hogy az állami alapítású intézmények több helyet tudnak felkínálni jövőre hallgatóiknak a magánintézményekkel szemben, ennek természetesen gazdasági okai lehetnek. A magánintézmények tandíjait nem sokan engedhetik meg maguknak, míg az állami alapítású intézményekben a hallgatók több mint 60%-a tandíjmentesen tanulhat. A 3. táblázatban

---

⁸⁵ <http://www.akademijafudbala.com/>

⁸⁶ <http://www.vss.edu.rs/vss/index.html>

kimutatjuk, milyen szakirányú képzésekkel rendelkeznek a vizsgált intézmények. Ami nagyon jellemző, hogy majdnem minden intézmény foglalkozik edzőképzéssel, kivételt képez ez alól az Educons Egyetem Sport és Turizmus Kara (TIMS). A sportmenedzseri szak is igen népszerű, mivel 4 intézmény kínálatában is szerepel. Sport és testnevelőtanári szakot indít a Belgrádi Egyetem, Újvidéki Egyetem, Niši Egyetem és az Educons Egyetem. E szakok mellett még fellelhető 1-2 aktuális és Szerbiában a hagyományostól eltérő program, ilyen a sportújságíró (Union-Nikola Tesla Egyetem), sportpszichológia (Educons Egyetem) és nutricionista (Óvodapedagógus- és Edzőképző Szakfőiskola). Az állami intézmények területi megoszlása alapján az országot majdnem teljes egészében lefedik, kivétel ez alól a nyugat-szerbiai régió, míg a magánintézmények többsége Belgrádban koncentrálódik.

3. táblázat: Szerbiai sporttudományos alapképzések intézményenként

Felsőoktatási intézmény	Szak megnevezése					
	<i>Sport és Testnevelő-tanár</i>	<i>Sport edző</i>	<i>Sp ort-menedzser</i>	<i>Sp ort-pszichológus</i>	<i>Sp ort-újságíró</i>	<i>Nutricionista</i>
Belgrádi Egyetem Testnevelés - és Sporttudományi Kar	+	+	-	-	-	-
Újvidéki Egyetem Testnevelés - és Sporttudományi Kar	+	+	+	-	-	-
Niši Egyetem Testnevelés - és Sporttudományi Kar	+	+	-	-	-	-
Union-Nikola Tesla Egyetem Sport Kar	-	+	+	-	+	-

Educons Egyetem Sport és Turizmus Kar	+	-	-	+	-	-
Óvodapeda gógus- és Edzőképző Szakfőiskola	-	+	-	-	-	+
Labdarúgó Akadémia	-	+	+	-	-	-
Egészségüg yi és Sport Szakfőiskola	-	+	+	-	-	-

3 Módszer

Ebben a fejezetben bemutatjuk a szerbiai sporttudományi karokon és szakfőiskolákon működő kineziológiai képzéseket, bejutáshoz szükséges kritériumokat és az oklevelek megszerzésének feltételeit.

3.1 Általános bevezető fejezet

A következőkben a szerbiai felsőoktatási felvételi rendszer általános szabályairól írunk, amelyektől azonban az egyes felsőoktatási intézmények eltérhetnek, azonban ezen eltéréseket a felvételi pályázati kiírásokban jelezniük kell.

Jelenleg Szerbiában⁸⁷ a felvételi eljárás megszervezése az egyetemi karokon, illetve a főiskolákon helyileg történik. A felvételre általában június 20-a után kell jelentkezni (akkorra fejeződnek be az érettségik). A felvételi eredményéhez általában 40 pont a középiskolai eredményekből adódik, a felvételin további 60 pontot lehet szerezni.

A felvételik időpontját a Szerbiai Oktatási Minisztérium egy intervallumban adja meg (általában június 28. és július 7. között). A felsőoktatási intézmények saját hatáskörükben döntenek a dátumról, és az egyetemek, általában összegyűjtve a karok javaslatait, egységesen

⁸⁷ http://www.felvi.hu/felveteli/jelentkezes/ht_felveteli?itemNo=11

jelentetik meg a felvételi pályázatot az egyetem összes karára vonatkozóan, általában május végén (sajtóban, médiában és a honlapjukon). A felvételihez gyakran kérnek állampolgárságot igazoló dokumentumokat, mert a külföldiek tandíja jelentősen eltér a hazai önköltséges hallgatókétól. Egyes képzések esetében orvosi alkalmassági vizsga is szükséges a képességvizsgákon túl. Minden speciális feltételt közzé kell tenni a felvételi pályázatokban. A felvételi eljárásakor befizetendő összeg az intézményekben különböző. A képzésekre alapvetően vagy az állami költségvetés terhére lehet iratkozni (a képzés ideje alatt csak egyes adminisztratív költségeket kell fizetni), vagy önköltségesként (azaz a teljes tandíjat ki kell fizetni, amelynek nagyságáról a karok saját hatáskörükben, az egyetemi szenátus döntése alapján döntenek). A felvételi eljárás díja és a tandíj nagysága a felvételi tájékoztatókban információként szerepel. Minden egyéb költségről a tájékoztatást az intézmény honlapján árjegyzék formájában, illetve a pénzügyi szabályzatában közzé kell tenni (a nyilvánosság ezen formája törvényes kötelezettsége a felsőoktatási intézményeknek). A költségtérítés összege eltér a szerb és a külföldi állampolgárok számára.

- Beiratkozási keretszámok

A Szerb Köztársaság által alapított felsőoktatási intézményekben a kormány adott évre szóló keretszámaival összhangban határozzák meg a keretszámokat az intézmény számára kiadott működési engedély szerint megengedett keretszámok határáig. A működési engedély kiadásakor a Szerbiai Akkreditációs Bizottság határozatait és az intézmény erőforrásait figyelembe véve határozzák meg a lehetséges keretszámokat.

- Felvételi vizsga

A felsőoktatási intézményekbe az első fokozatú képzésekre (egyetemi alapképzés, szakfőiskolai alapképzés, osztatlan egyetemi képzés) a négyéves középiskolai tanulmányok elvégzése után iratkozhatnak be a jelentkezők. A megfelelő szakirányú középiskolai végzettségről a pályázati kiírásban a felsőoktatási intézmény külön rendelkezhet. A jelöltek felvételi vizsgát tesznek, illetve részt vesznek a pályázati kiírásban a felsőoktatási intézmény által külön elrendelt képességvizsgán. A felvételi vizsga a választott szakirányhoz kapcsolódó tematikájú lehet, melyhez a jelentkező a középiskolai tanulmányai során kellő tudást szerzett. A jelentkezőnek az intézmény által előírt minden vizsgán részt kell vennie. A felsőoktatási intézmények művészeti képzéseire jelentkezők képességvizsgát tesznek. Művészeti képzések esetében a felvételt a jelentkező akkor tette le, ha az intézmény által meghatározott ponthatárt eléri. A jelölteket a felvételi, illetve képességvizsgákon elért eredmény szerint, illetve a

középiskolai tanulmányi eredmények alapján rangsorolják. A rangsor az előírt szabályok alapján születik meg, a jelöltnek legfeljebb 100 pontja lehet. A középiskolai tanulmányi eredményből a következőket veszik figyelembe: a négy évben elért tanulmányi átlag számértéke kettővel szorozva. A jelölt így legalább 16 és legfeljebb 40 pontot érhet el. A művészeti képzések esetében a tanulmányi átlag nem szorzódik, így a beszámítható pontok 8 és 20 pont közöttiek. Az átlagszámításnál az általános kerekítési szabályok érvényesek. A felvételi és képességvizsgán elért eredményeket 0 és 60 pont közötti pontszámmal értékelik. A művészeti képzések esetében ez legfeljebb 80 pont, az intézmény által meghatározott küszöbpontszámokat is figyelembe véve. A felsőoktatási intézmény egyetlen listát állít, amelyen minden jelölt pontszáma szerepel, a képzés finanszírozásától függetlenül. Ha a pályázatban szerepel a képességvizsga szükségessége, akkor a végső listán csak azok a jelöltek szerepelnek a pontszámaikkal, akik a képességvizsgát sikeresen letették. A jelentkező rangsorban elfoglalt helye határozza meg a beiratkozás lehetőségét. A jelentkező akkor iratkozhat be állami finanszírozású helyre, ha a rangsor alapján belefér a pályázatban előírt állami finanszírozású helyek számába, és ha 50 ponttól többet ért el összesítve. A jelölt akkor iratkozhat be önköltséges helyre, ha a rangsorban a pályázatban előírt önköltséges helyek számával összehangban lévő helyen áll, és ha legalább 30 pontot elért. Ha a jelentkező vitatja a rangsorban elfoglalt helyét, a dékánál/intézményigazgatónál fellebbezhet a lista megjelenése utáni 24 órán belül. A fellebbezési bizottság döntése ellen a kari tanácsoknál nyújthat be panaszt, ugyancsak 24 órán belül. A fellebbezési időszak lejártá után az intézmény végleges rangsort ad ki, amely a beiratkozás alapját képezi. A jelentkező elveszíti jogát a beiratkozásra, ha a pályázatban előírt időszakban elmulasztja a beiratkozást. A beiratkozásra ekkor joga van a következő jelentkezőnek a rangsorban.

Ha a jelentkező szerbiai állampolgár, de külföldi középiskolai bizonyítványa van, akkor a Szerbiában végzett középiskolai végzettségűekkel egyenrangúan pályázhat állami finanszírozású helyekre. Ha a jelölt külföldön szerzett középiskolai bizonyítványát még nem honosította Szerbiában, akkor a felvételi bizottság engedélyt adhat arra, hogy a második felvételi körben pályázzon. Az államilag finanszírozott helyek és az önköltséges helyek 2-2 százalékát fenn kell tartani a speciális csoportokba tartozó jelölteknek (roma kisebbség, fogyatékkal élő csoportok).

- Külföldi állampolgárok jelentkezése

A nem szerb nemzetiségű külföldi állampolgárok a szerb állampolgárokkal azonos feltételek mellett pályázhatnak, de a felsőoktatási intézmény ekkor sem lépheti túl a működési engedélyben szereplő keretszámokat, és a felvételük kizárólag tandíjas képzésre lehetséges. Tandíjukat az intézmény saját hatáskörében határozza meg.

Jelentkezéskor a jelentkezőnek a honosított, négyéves középiskolai képzésről szóló bizonyítványát kell mutatnia. Beiratkozáskor a felvételt nyert jelentkezőnek igazolnia kell, hogy a képzés folyó tanévének idejére megbiztosítással rendelkezik Szerbiában, és azt, hogy ismeri a választott képzés nyelvét (a felvételi bizottság határozza meg az igazolásról szóló feltételeket).

- További felvételi feltételek

A jelentkezők a jelentkezéskor a következőket nyújtják be (az eredetit bemutatják, a másolatot leadják): a négy tanévre szóló középiskolai bizonyítvány, az érettségi bizonyítvány, a felvételi és képességvizsga költségeinek kifizetéséről szóló igazolás, a költségeket a jelentkező a pályázatban feltüntetett folyószámlára fizeti be, a jelölt a felvételi és képességvizsgára köteles magával hozni személyi igazolványát vagy útlevelét.

Aki beiratkozásra jogosult, az a beiratkozáskor a következőket adja le:

- a jelentkezéskor benyújtott dokumentumok eredetije,
- anyakönyvi kivonat,
- kitöltött ŠV-20 űrlap (a hallgató általános személyi adatait tartalmazza),
- új leckeönyv,
- két fénykép (4,5 x 3,5 cm) és egy 2,5 x 2 cm,
- az önköltséges hallgatók a tandíj befizetéséről szóló igazolást is leadják.

A beiratkozásra nem jogosult hallgatók fénymásolt dokumentumait nem szolgáltatják vissza.

3.2 Sport és testnevelőtanári szak

Képzési idő: 8 félév

Megszerzendő kredit: 240

- Belgrádi Egyetem

Az alapképzés első évére azok a tanulók jelentkezhetnek, akik négyéves középiskolát vagy gimnáziumot fejeztek és eleget tesznek a következő feltételeknek: orvosi igazolást kell bemutatniuk, hogy egészségesek és alkalmasak az oktatás során jelentkező fizikai terhelésre, nem voltak felmentve középiskolában testnevelésből – egy évnél hosszabb ideig –, 27 évtől fiatalabbak.

A felvételi a következőkből áll: teszt a testnevelés és sport témakörükből, specifikus motoros képességek vizsgálata vízben, specifikus motoros képességek vizsgálata labdával, motoros képességek vizsgálata, ritmikai érzék vizsgálata.

Az állam által támogatott sportolóknak joguk van felmentést kérniük a felvételi vizsgán egy teszt alól. A Szakon 35 kötelező és 17 választható tantárgy van. A hallgatónak 43 vizsgát le kell tennie, beleértve a szakmai gyakorlatot és a szakdolgozat megírását is, hogy megszerezze az oklevelet.

A 240 kreditpontból az általános tantárgyak 41 (13,44%), módszertani tárgyak 62 (20,33%), tudományos tárgyak 103 (33,77%), gyakorlati tárgyak 99 (32,46%), a szakdolgozat 3 és a választott tantárgyak 48 (21,25%) pontot tesznek ki.

- Újvidéki Egyetem

Alkalmassági vizsgát kell tenniük a jelölteknek a következőkből: általános műveltség a sport és testnevelés terén, úszás, akadálypálya, futás (férfiak 1500 m, nők 800 m), iskolai csapatsportok, ritmusérzék és ritmikus gimnasztika. Fel kell mutatniuk az orvosi igazolást az egészségi állapotukról. A program 4 évig tart és 240 ESPB pontot tud teljesíteni a hallgató a szakmai gyakorlattal együtt. Az alapképzés befejeztével lehetőség van a mesterképzésre, amely egyéves és 60 ESPB pontot ér. Majd következhet a doktori (Phd) fokozat, amely 3 évig tart és 180 ESPB pontot lehet teljesíteni.

A tantárgyak eloszlása: akadémiai-általános tantárgyak (12,35%), elméleti-módszertani tantárgyak (24,30%), tudományos tantárgyak (33,86%), szakmai tantárgyak (29,48%).

- Niši Egyetem

Azok felvételizhetnek, akik négyéves középiskolát vagy gimnáziumot fejeztek, és fizikailag is alkalmasak, hogy szabadon részt vegyenek a gyakorlati órákon. Az orvosi bizottság, amelyet a Kar hív össze, miután megvizsgálta a jelölteket, értékeli, hogy alkalmasak-e vagy sem.

A felvételi vizsgán a következőket kell teljesítenie a jelölteknek: általános műveltség sport és testnevelés terén, motoros képességek tesztelése, úszás, futás (férfiak 1500 m, nők 800 m), specifikus motoros képességek labdával. Kötelező az orvosi egészségügyi igazolás felmutatása. A program 4 évig tart és 240 ESPB pontot tud teljesíteni a hallgató, a szakdolgozat megvédése 3 pontot ér.

- Educons Egyetem

A felvételi több tesztből áll: általános műveltség, motoros kompetenciák (általános és specifikus koordináció vizsgálata, úszás 50 m), motivációs levél, tájékozottság az adott szakmai területről. Orvosi igazolás elengedhetetlen. Szakmai gyakorlat és szakdolgozat szükséges az oklevél megszerzéséhez.

3.3 Sportedző

Képzési idő: 6 félév

Megszerzendő kreditek: 180

A programra négyéves középiskolát befejezett, egészséges és fizikailag is alkalmas hallgató jelentkezhet. A Belgrádi Egyetemen szükséges a négyéves középiskola befejezés és a felvételi teljesítése, ami a következőkből áll: általános tájékozottság a sportról, az általános és motoros képességek vizsgálata, úszás és interjú, míg az Újvidéki és Niši Egyetemen a választott sportágból előírt technikai elemek teljesítésével történik. Az Óvodapedagógus- és Edzőképző Szakfőiskolára már hároméves középiskolával is lehet felvételizni, azzal, hogy kötelezően kell igazolást hozni a jelentkező sportolói múltjáról, és teljesítenie kell ugyanazokat a követelményeket, amelyeket a Belgrádi Egyetem edzői szakára való bekerülésnél előírtak. Az Union-Nikola Tesla Egyetem edzőképző szaka kivételt képez, mivel nyolc szemeszteres és 240 ESPB kreditpontot kell teljesíteni az oklevél megszerzéséhez, a felvételi egy általános műveltségi és tájékozottsági tesztből áll. A Labdarúgó Akadémiára felvételt nyerhetnek mindazok, akik teljesítik a labdarúgásból előírt technikai elemeit, és igazolást hoznak az edző vagy játékos múltjukról. Ide is már hároméves középiskolával lehet jelentkezni. Egészségügyi és Sport Szakfőiskolára való bejutáshoz, az úszást kivéve, ugyanazokat a tesztekkel kell teljesíteni, mint a Belgrádi Egyetem edzői szakán, azzal, hogy fel kell mutatni egy igazolást a sportolói előéletéről, amely legalább 3 évig tartott.

A szakmai gyakorlat teljesítése és szakdolgozat megvédése minden intézményben szükséges a szakadzői oklevél megszerzéséhez.

3.4 Sportmenedzser

Képzési idő: 6 félév

Megszerzendő kreditek: 180

A képzésre hároméves középiskolát befejezett hallgató jelentkezhet. Ahhoz, hogy felvételt nyerjen az Újvidéki Egyetem és Labdarúgó Akadémia sportmenedzser szakán, a beszélgetés során meg kell győznie a bizottságot a megfelelő kommunikációs képességeiről, motivációjáról és találatkónyságáról a sportközegben, azaz szervezési, gazdálkodási és egyéb tevékenységeiről az egyesületeknél és szövetségeknél. Elméleti vizsgát kell tennie általános műveltség, a sportban való jártasság és a gazdasági fogalmak témakörében az Egészségügyi és Sport Szakfőiskolán, valamint az Union-Nikola Tesla Egyetemen. Szakmai gyakorlat és szakdolgozat megvédése nélkül nem lehet sportmenedzseri oklevelet szerezni.

3.5 Módszerek összehasonlítása

Áttekintve a képzéseket és a beiratkozáshoz szükséges feltételeket, leszögezhetjük, hogy a karoknál hasonlóak a bejutási kritériumok.

Összegezve: a sport és testnevelőtanár szakra négyéves középiskolával vagy gimnáziummal lehet bejutni, felvételi vizsgára kötelezően kell vinni az orvosi igazolást, hogy a jelentkező a gyakorlati oktatáson és vizsgákon aktívan részt tud venni. A felvételin pedig teljesíteni kell az általános műveltségi, tájékozottsági tesztet a sport és testnevelés témakörében, motoros képességeket, úszást, futást, iskolai sportjátékok technikai elemeit és a ritmusérzékét vizsgáló teszteket. Szakmai gyakorlatot, változó óraszámmal, minden kar hallgatóinak teljesítenie kell és a szakdolgozat megírásával szerezheti meg a sport és testnevelőtanári oklevelet. Az okleveles sport és testnevelőtanári szak befejezésével a hallgató önállóan tud testnevelésórákat tartani az iskoláskor előtti intézményekben, iskolákban és egyetemeken, az antropológia változások követésével meg tudja állapítani a fejlődési szakaszokat, önállóan tud edzéseket tartani a fiatalabb korosztályoknak a sportklubokban, de a korábbi tapasztalatai alapján alkalmas lehet junior, illetve akár felnőtt csapatok vezetésére is, gyógytestnevelés funkcionális használatára, rekreációs sporttevékenységek szervezésére és azok hatásának mérésére.

Az edzői programokra való jelentkezéshez az egyetemi karokon négyéves, míg a szakfőiskolákon elegendő a hároméves középiskola befejezése. A felvételi vizsga általános műveltségéből és tájékozottságából áll a sport és testnevelés témakörén belül, illetve be kell mutatni az adott sportág, már előre megadott, technikai elemeit a gyakorlatban. A Belgrádi Egyetemen és szabadkai Óvodapedagógus- és Edzőképző Szakfőiskolán ezen kívül még teljesíteni kell a motoros képességeket vizsgáló tesztek és az úszást. A sortolói múltból való igazolás minden programra való bejutásnál nagy előnyt jelent. Az oklevél megszerzéséhez minden intézményben szükséges a szakmai gyakorlat teljesítése és szakdolgozat megvédése. Az oklevél megszerzésével az edző alkalmas lesz különböző tartalmú edzések megszervezésére, motiválásra, a játékosok formájának időzítésére, taktikai-technikai, kondicionális felkészítésére, a játékosok viselkedésének irányítására a versenyek előtt és után is.

A sportmenedzseri programon 180 kreditpontot kell teljesíteni 3 év alatt. A szak feljogosítja a végzett hallgatót sportrendezvények, sportesemények szervezésére, klubok irányítására, gazdálkodásra az emberi erőforrásokkal és gyors döntéshozatalra. Szakmai gyakorlat és szakdolgozat szükséges az oklevél megszerzéséhez.

4 Összefoglalás

A szerbiai adatok azt mutatják, hogy a felsőoktatásban a sporttudományos intézmények száma és területi lefedettsége megfelelő, viszont, ami a programok kínálatát illeti, lemaradás tapasztalható az európai trendekhez viszonyítva. Még mindig hatalmas a szerepük az állami elit egyetemeknek, amelyekre jellemző a már bevált programok folytatása, időnként kevés módosítással. Az új programok bevezetését átvették a magánintézmények, így hiánypótlóként a megmaradásuk-fennmaradásuk biztosított. Az oktatók tekintetében elmondható, hogy az állandó jövedelmet biztosító állami intézményekben koncentrálnak az elismertebb tanárok, de vannak kivételek is. Ez éppen abból adódik, hogy a magánszektorban sokkal gyorsabban reagálnak a változásokra, új kihívások elé tudják állítani a tanítás és a kutatás terén is tanárokat és a hallgatókat egyaránt. A mindenkori Szerb Kormány folyamatosan vonja el a támogatását az állami felsőoktatási intézményektől, ami egy új helyzetet teremtett a „piacon”, nekik is meg kell tanulniuk gazdasági szempontból fenntarthatóvá és versenyképessé válni, és olyan

programokat integrálni a jelenlegi kínálatba, amelyekkel továbbra is vonzóak lesznek még úgy is, hogy a helyek nagy része önköltségessé válik.

Az intézményekben a felkínált helyekre túljelentkezés van, ez azt jelenti, hogy még mindig népszerűek a kineziológiai programok. Ez annak is betudható, hogy a sportnak nagyon nagy hagyományai, eredményei vannak Szerbiában, és nem mellékesen az ország sportolói továbbra is igen sikeresek. Leginkább azok a hallgatók, akik nem lehettek élsportolók, választják a testneveléssel és sporttudománnyal foglalkozó képzéseket, ezáltal ők is tesznek azért, hogy sikeres óvodások, iskolások és sportolók legyenek a következő generációk.

5 Irodalomjegyzék

Bognár, J. és Gedő, D. (2002). A témaválasztás szerepe a tanár- és tanítóképzés projekteiben. *Magyar Sporttudományi Szemle*, 3-4, 11–15.

Stevens, D. A. (1994). Movement concepts: Stimulating cognitive development in elementary students. *Journal of Physical Education, Recreation, and Dance*, 65(8), 16-23.

5. Az ázsiai országok képzési kínálata és képzési módszerei

Tartalom

1	Bevezetés	242
2	Sportképzések Ázsiában	243
2.1	Nanyang Technological University (NTU), Szingapúr	243
2.2	University of Delhi, India	251
2.3	Nippon Sport Science University (NSSU), Japán	262
2.4	University of Malaya, Malajzia	278
3	Módszertani elemek a sportoktatásban	285
3.1	Nanyang Technological University	286
3.2	University of Delhi – IGIPSS	289
3.3	Nippon Sport Science University	291
3.4	University of Malaya	294
3.5	Módszerek összehasonlítása	295
4	Összefoglalás	296
	Irodalomjegyzék.....	298

1 Bevezetés

Jelen tanulmányban az ázsiai képzési kínálatot és az ehhez kapcsolódó módszertani gyakorlatokat mutatjuk be négy egyetem példáján. Az egyetemek kiválasztásánál arra törekedtünk, hogy a legkülönbözőbb képzési kínálatot felvonultató intézményeken keresztül mutassuk be a sporthoz kapcsolható képzéseket. A tanulmányunkban áttekintünk egy kifejezetten sportképzéssel foglalkozó felsőoktatási intézményt, egy műszaki egyetemet, illetve két szélesebb kínálattal rendelkező iskolát.

Napjainkban a sportnak, azon belül is elsősorban a szabadidősportnak kiemelt szerepe van Magyarországon mind pedagógiai, mind pedig egészségügyi szempontból. Ennek ellenére sem a gyermekek, sem a felnőttek nem végeznek elegendő testmozgást, különösen intézményes kereteken belül. Mindennek közvetlen hatása, hogy fizikális és egészségügyi állapotuk nem elégséges. A mozgásszegény életmód további „szövődménye”, hogy már egészen fiatal kortól kezdve alternatív és legtöbbször helytelen módon próbálják helyettesíteni a testmozgást, ami részben hozzájárul a viselkedészavarok kialakulásához, szenvedélybetegségekhez, de akár depresszióhoz is. Egy nemrégiben végzett uniós felmérés szerint a fiatalok 35 százaléka azért nem sportol, mert nincs ideje, 25 százalékuk nem szereti ezt a fajta kikapcsolódási lehetőséget. A megkérdezettek további 6 százaléka azzal érvelt, hogy a sportolás költséges és létesítmény-igényes tevékenység⁸⁸. A kutatás eredményei alapján azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a csekély sportolási hajlandóság szemléletbeli okokra is visszavezethető, amin megfelelő eszközökkel lehet változtatni.

A sport hatásmechanizmusai nem csak a fizikai állapotot, hanem a lelki folyamatokat és a mentális képességeket is pozitívan befolyásolják. A rendszeres mozgás számos, szinte azonnal érezhető pozitív változást idéz elő a szervezetben, s ha életünk természetes részévé válik, preventív hatásokat is indukál. A sportnak számos további fontos szerepet tulajdoníthatunk, például: az adott ország sportolói által elért sikerek növelik a nemzeti öntudatot, a szektorba befolyt források pedig többek között az egészségügynek, az oktatásnak, a drogmegelőzésnek, a nyugdíjfolyósításnak, a bűnmegelőzésnek stb. a hatékonyságát is javítják.

Kutatásunk célja, hogy az ázsiai sporttudományi felsőoktatás jó gyakorlatainak felkutatása és ismertetése révén a hazai gyakorlatba is adaptálható megoldásokat kínáljunk. Tanulmányunkban két fejezetben mutatjuk be a sporttudományi ismeretek

---

⁸⁸ www.uni-obuda.hu/sport/miert-fontos

legfontosabb jellemzőit. A kínálati fejezetet a következő logika szerint építettük fel: először néhány általános statisztikai adaton keresztül bemutatjuk a képzésnek otthont adó országot, majd a vizsgált egyetemet. Ezt követően ismertetjük a sporttudományi szakokat kínáló kart, végül pedig a konkrét képzésekről írunk, ahol kitérünk azok céljára, tartalmára, szemléltetjük a hálóterveket, valamint felvázoljuk a karrierlehetőségeket. A módszertani fejezetben az adott szakok tekintetében bemutatjuk a felvételi követelményeket, az évközi teljesítések menetét, illetve a diplomaszerezés kritériumait.

2 Sportképzések Ázsiában

2.1 Nanyang Technological University (NTU), Szingapúr

Szingapúr törpeállam, melynek lakossága⁸⁹ 2015 júniusában 5,54 millió fő, területe 716,1 km², népsűrűsége 7,697 fő/km². A férfiak születéskor várható élettartama az országban 80,5 év, a nők pedig 84,9 év, ezen értékek meghaladják az Európai Unió átlagot. Szingapúr 1965-ös függetlenedését követően gyors fejlődésnek indult, amely betudható annak is, hogy itt volt a britek gyarmati központja. A világon itt az egyik legmagasabb az egy főre jutó GDP, melynek mértéke⁹⁰ 2014-ben 56286.8 USD volt, megelőzve ezzel többek közt az Amerikai Egyesült Államokat, Németországot, valamint Hollandiát. Nyári olimpiai játékokat tekintve Szingapúr az asztaliteniszben ért el sikereket 2012-ben, mikor 2 bronzérmét is szerzett. 2010-ben megkapta az I. nyári ifjúsági olimpiai játékok rendezési jogát ahol 3594 versenyző vett részt a 14-18 éves korosztályból.

A Nanyang Technological Universty egy nemrégiben alapított kutatásintenzív egyetem, amely a világ top 50 egyetemének összetett rangsorában a 13. helyet foglalja el, továbbá a világ újonnan alapított, fiatal egyetemeinek versenyében pedig az első helyen áll. Az ázsiai egyetemek listájában 4. helyen áll 2015-ben, amellyel 13 helyet javított 2012-höz képest. Az NTU jelenleg mérnöki, természettudományos, gazdasági, humán, művészeti, társadalomtudományi, valamint orvosi területen kínál magas színvonalú képzéseket. Mindezekon túl az egyetem otthont biztosít több világszínvonalú szervezet számára, mint például a National Institute of Education, S Rajaratnam School of International Studies, Earth Observatory of Singapore, and Singapore Centre on Environmental Life Sciences Engineering.

---

⁸⁹ www.singstat.gov.sg

⁹⁰ www.worldbank.org

Az NTU stratégiájában öt fontos célterületet határoz meg – jelenlegi erősségeire alapozva, valamint kulturális örökségét is szem előtt tartva – annak érdekében, hogy az egyetem nemzetközileg is versenyképesé váljon. Ezen öt terület a fenntarthatóság, az egészségügy, a média, kiváló keleti és nyugati teljesítmény, valamint az innováció. Mindezek közül a legjelentősebb 849 millió szingapúri dolláros kutatási alappal a fenntarthatóság területe rendelkezik, amely világszinten is az első helyre emeli e téren az egyetemet.

Az intézményben jelenleg 33500 graduális vagy posztgraduális képzésben résztvevő hallgató folytatja tanulmányait. Továbbá egy igen jelentős – 80 különböző országból verbuvalódott – 4300 főt számláló kutatóállomány is helyet kap az egyetem falai között.

Az egyetem különböző intézményekkel rendelkezik, mint a College of Business, a College of Engineering, a College of Humanities, Arts, and Social Sciences, valamint a College of Science. A College of Business a világ 100 legjobb MBA képzést kínáló intézete között szerepel, mindazonáltal az egyetlen üzleti iskola Szingapúrban. A College of Engineering egy nagyon gazdag, színes képzési palettát kínál, továbbá a világ egyik legnagyobb mérnöki iskolája is egyben. Szingapúrban ez az egyetlen repüléstechnikai mérnök programot kínáló intézmény. A College of Humanities, Arts, and Social Sciences az egyik legjobb ázsiai iskolaként tartják nyilván a humán és társadalomtudomány területén, mindazonáltal az első képzés Szingapúrban, amely professzionális szinten oktatja ezt a tudományterületet. A College of Science kiemelt területei a fizika, matematika, valamint az élettanulmányok. A biológia területén kettős diploma szerezhető, amely keretein belül lehetőség nyílik a hallgatók számára mind a nyugati mind a keleti orvoslás ismereteinek elsajátítására. Az egyetem további két említésre méltó tanszéke még a Lee Kong Chian School of Medicine, amely az orvoscépzésben nyújt kiemelkedő teljesítményt, valamint az Interdisciplinary Graduate School, ahol egy interdiszciplináris képzési rendszerben tanulhatnak a hallgatók.

Graduális képzésben a hallgatók 81%-a vesz részt, míg a fennmaradó 19% posztgraduálisban. Jelenleg 16 alapszak és 44 mester/doktori képzésből választhatnak azok, akik itt szeretnék folytatni tanulmányaikat. Alapszakok mindössze a Sporttudomány és menedzsment, az Informatikai, valamint a Mérnöki karon találhatóak.

Sportlétesítmények tekintetében az egyetem számos intézménnyel büszkélkedhet. Igénybe vehetők edzőtermek, fallabda pályák és különböző sportcsarnokok is, ahol tollaslabda, asztali tenisz, röplabda, floorball, kosárlabda és küzdősportok üzésére van lehetőség. Szabadtéri létesítményeket tekintve megtalálható többek közt egy 8 pályás, 400 méteres futópálya, tenisz-, krikett, kézilabda, röplabda, valamint kosárlabda pálya egyaránt. Érdekességként

megemlíthető, hogy íjászkodásra is van lehetőség egyetemi keretek között. Az egyetem rendelkezik továbbá egy 50 méteres 8 sávós úszómedencével, valamint műugró medencével is.

Sporttudomány és menedzsment alapképzés:

Az itt folyó oktatás kifejezetten sportszakemberek képzésére lett kialakítva, akik magas szintű kutatási és releváns szakmai tapasztalathoz juthatnak a gyakornoki programnak, valamint a tudományos projekteknek köszönhetően. Mindazonáltal az itt tanulók szintén betekintést nyerhetnek többek között a művészetek, a humán- és társadalomtudományok, a természettudomány, a technológia és a társadalom, valamint az üzleti és menedzsment tudományok körébe egyaránt.

A képzés szerkezete összhangban van a sporttudomány, valamint a sport menedzsment alapú képzésekkel az alapvető elemek, az általános képzési egységek, a diplomamunka, valamint a gyakornoki program tekintetében. A szak csupán nappali tagozaton végezhető és a diploma megszerzéséhez minimum 127 kreditet kell teljesíteni a hallgatónak. A képzési idő 4 év, azonban maximum 7 év áll rendelkezésre a sikeres diplomaszerezésre. A képzés az alábbi módon épül fel (1. ábra)⁹¹:

2. ábra Sporttudomány és menedzsment alapképzés tantervének áttekintése

Kötelező kurzusok (14 db)
Kötelezően szabadon választható kurzusok (9 db)
Általánosan művelő kurzusok (9 db)
Szabadon választható kurzusok (5 db)
Szakmai gyakorlat (22 hét)
Diplomamunka

Forrás: www.ntu.edu.sg alapján saját szerkesztés

A kötelező kurzusok keretein belül a hallgatók megismerkedhetnek a sporttudomány alapjaival. Ezen tanórák elsősorban a hallgatók egyetemen töltött idejének első két évében

---

⁹¹ <http://ssm.ntu.edu.sg/Programme/ProspectiveStudents/Pages/Programme-Structure.aspx>

kerülnek felvételre. Mindez betudható annak is, hogy ezek alapozó tárgyak, így a további kurzusok teljesítéséhez szükséges előzetes ismeretek meglétét adják. Az NTU kötelező kurzusai között jelenleg 14+1 darab található (1. táblázat).

19. táblázat Sporttudomány és menedzsment szak kötelező kurzusainak listája

Sorszám	Magyar megnevezés	Angol megnevezés
1.	Strukturális és funkcionális anatómia	Structural & Functional Anatomy
2.	Sportszociológia I. – a sport kulturális alapjai	Sociology of Sport I - Cultural Foundations of Sport
3.	Bevezetés a sportmenedzsmentbe	Introduction to Sport Management
4.	Bevezetés a mozgáskoodinációba	Introduction to Growth and Motor Development
5.	Egészség és wellness I. – személyi és közösségi egészség	Health & Wellness I - Personal and Community Health
6.	Sportélettan I. – az élettan alapjai	Exercise & Sport Physiology I - Foundational Exercise Physiology
7.	Torna és sportpszichológia I – A sport és a testmozgás szociális és pszichológiai szempontból	Exercise & Sport Psychology I - Social and Psychological Aspects of Sport and Exercise
8.	Mozgáskoordináció I. - készségek elsajátítása	Motor Learning & Control I - Skill Acquisition
9.	Sportbiomechanika I. – emberi mozgás fogalmai és elvei	Sport Biomechanics I - Concepts and Principles of Human Movement
10.	Vezetés és tanulás I – alapok	Coaching & Learning I - Foundations
11.	Testmozgás és szabadidős tevékenységek speciális helyzetűeknek	Physical Activity & Leisure for Special Populations
12.	Kutatási módszerek, koreográfia és sport	Research Methods & Design in Physical Activity & Sport
13.	Sportsérülések I - Bevezetés a sportsérülések ismereteibe	Sport Injuries I - Introduction to Sports Injuries
14.	Statisztika, mérés és értékelés	Statistics, Measurement & Evaluation
15.	Angol nyelvismeret *	English Proficiency

* A kurzus felvételére csupán az előzetes angol tesztet nem teljesítő diákok kötelezettek.

Forrás: www.ntu.edu.sg alapján saját szerkesztés

A kötelezően szabadon választható kurzusokat illetően a hallgatók kötelesek a meghirdetettek közül 3 sportágot választani, amelyet bármelyik félévben teljesíthetnek. Ezek a

sportágak többek között a jégkorong, a labdarúgás valamint a tenisz. A szakosodás a 3. évtől kezdődik és egészen a 4. év végéig tart. Ekkor a hallgatók eldönthetik, hogy sporttudományra illetve sportmenedzsmentre kívánnak e tanulmányaik során koncentrálni. A specializációnak megfelelően 6 kurzus teljesítését írja elő az egyetem.

Sporttudomány szakirány esetében 18 kurzus közül választhat a hallgató. Ezen szakirányon az elméleti képzés mellett nagy hangsúlyt kap a gyakorlati képzés is. A képzés multidiszciplinárisnak tekinthető, mivel a hallgatók a sportoktatás mellett betekintést nyerhetnek többek közt a biomechanika, a pszichológia, valamint a szociológia releváns területeibe (2. táblázat).

20. táblázat Sporttudomány szakirány kötelezően szabadon választható kurzusainak listája

Sorszám	Magyar megnevezés	Angol megnevezés
1.	Testmozgás és sportélettan II – Haladó élettani gyakorlat	Exercise and Sport Physiology II – Advanced Exercise Physiology
2.	Testmozgás és sport élettan III – Alkalmazott élettani gyakorlat	Exercise and Sport Physiology III – Applied Exercise Physiology
3.	Sport biomechanika II – Kvantitatív Biomechanika	Sport Biomechanics II – Quantitative Biomechanics
4.	Sport biomechanika III – Analitikai biomechanika	Sport Biomechanics III – Analytical Biomechanics
5.	Mozgáskoordináció II – motoros vezérlés az emberi teljesítményben	Motor Learning & Control II – Motor Control in Human Performance
6.	Mozgáskoordináció III – az emberi mozgás neuromuszkuláris alapjai	Motor Learning & Control III – Neuromuscular Basis of Human Movement
7.	Torna és sportpszichológia II – Sportpszichológia és testmozgás	Exercise & Sport Psychology II – Psychology of Sport and Physical Activity
8.	Torna és sportpszichológia III – Elmélet, gyakorlat és kutatás	Exercise & Sport Psychology III – Theory, Practice and Research
9.	Sportszociológia II – Közösségi sport	Sociology of Sport II – Sport in Society
10.	Sportszociológia III – A sport szociális háttere	Sociology of Sport III – Social History of Sport
11.	Vezetés és tanulás II – elmélet és gyakorlat	Coaching & Learning II – Theory and Practice
12.	Vezetés és tanulás III – fogalmak, modellek, új irányzatok	Coaching & Learning III – Concepts, Models, Recent Developments

13.	Sportsérülések II – megelőzés és kezelés	Sport Injuries II – Prevention and Management
14.	Egészség és wellness II - jelenlegi tendenciák az egészség és a wellness területén	Health & Wellness II - Current Trends in Health and Wellness
15.	Egészség és wellness III – táplálkozás, a testmozgás és a fitness kapcsolata	Health & Wellness III – Nexus between Nutrition, Exercise and Fitness
16.	Alkalmazott testmozgás és rekreáció	Adapted Physical Activity & Recreation
17.	Egészségfejlesztés	Lifespan Motor Development
18.	Irányítás, testmozgásoktatás és sport	Leadership & Instruction in Physical Activity & Sport

Forrás: www.ntu.edu.sg alapján saját szerkesztés

Sportmenedzsment szakirányon tanulók 17 kötelezően szabadon választható kurzus közül választhatnak. A képzésben résztvevők az alapvető sporttal kapcsolatos tárgyak mellett mélyebb tudásra tehetnek szert a sport üzleti világát illetően. Ennek keretein belül többek közt marketing, humán erőforrás menedzsment, jogi, pénzügyi és minőségmenedzsment kurzusokat biztosít az intézmény (3. táblázat).

21. táblázat Sportmenedzsment szakirány kötelezően szabadon választható kurzusainak listája

Sorszám	Magyar megnevezés	Angol megnevezés
1.	Torna és sportpszichológia II - Sportpszichológiai és testmozgás	Exercise & Sport Psychology II - Psychology of Sport and Physical Activity
2.	Torna és Sportpszichológia III - Elmélet, gyakorlat és kutatás	Exercise & Sport Psychology III - Theory, Practice and Research
3.	Sportszociológia II – Közösségi sport	Sociology of Sport II - Sport in Society
4.	Sportszociológia III – A sport társadalmi háttere	Sociology of Sport III - Social History of Sport
5.	Vezetés és tanulás II - elmélet és gyakorlat	Coaching & Learning II - Theory and Practice
6.	Vezetés és tanulás III - fogalmak, modellek, új irányzatok	Coaching & Learning III - Concepts, Models, Recent Developments

7.	Egészség és wellness II - jelenlegi tendenciák az egészség és a wellness területén	Health & Wellness II - Current Trends in Health and Wellness
8.	Egészség és wellness III - táplálkozás, a testmozgás és fitnesz közötti összefüggés	Health & Wellness III - Nexus between Nutrition, Exercise and Fitness
9.	Adaptált testmozgás és rekreáció	Adapted Physical Activity & Recreation
10.	Sportszervezetek menedzsmentje	Management of Sport Organizations
11.	Rendezvény és létesítménymenedzsment	Event & Facilities Management
12.	Emberi erőforrás menedzsment a sport területén	Human Resource Management in Sport
13.	Jogi vonatkozások a Sport területén	Legal Aspects in Sport
14.	Sport Marketing és szponzoráció	Sport Marketing & Sponsorship
15.	Pénzügy és üzlet a sport területén	Finance & Business in Sport
16.	Szabadidő és rekreáció-szervezés	Leisure & Recreation Management
17.	Minőségmenedzsment a sport területén	Quality Management in Sport

Forrás: www.ntu.edu.sg alapján saját szerkesztés

Általánosan művelő kurzusok keretein belül a hallgatók az egyetem más karai által nyújtott képzések közül választhatnak. Célja, hogy a diákok bővítsék látókörüket. 4 kurzus teljesítése kötelezően elő van írva ebben a modulban, továbbá 5 szabadon választható az előre megadott kurzusokból. A 4 kötelező kurzus témáját tekintve a kommunikáció, Szingapúr, valamint a környezeti fenntarthatóság köréből kerül ki. A további 5 kurzus teljesítése annyiban kötött, hogy legalább 4 különböző területbe tartozó egységből kell felvenni őket. Ezen egységek a bölcsészet és társadalomtudomány (BT), a természettudomány, technológia és társadalomtudomány (TTT), az üzleti és menedzsment tudományok (ÜM), valamint a bölcsészet (B) témaköréből választhatók. A fentebb felsorolt általánosan művelő, kötelező

kurzusok listáját valamint néhány szabadon választható tárgyat az alábbi táblázat szemlélteti (4. táblázat):

22. táblázat Sporttudomány és menedzsment szak általánosan művelő kurzusainak listája

Sorszám	Magyar megnevezés	Angol megnevezés
<i>Általánosan művelő kötelező kurzusok:</i>		
1.	Kommunikáció	Mastering Communication
2.	Kutatás írása a biológia tudományterületén	Research Writing in the Biological Science
3.	Szingapúri sport a 21. században	Singapore Sport in the 21st Century
4.	Etikai kérdések a sport területén	Ethical Issues in Sport
<i>Példák az általánosan művelő szabadon választható kurzusokra</i>		
1.	Munka a 21. században (BT)	Working in the 21st Century
2.	Futurizmus, dadaizmus és a szürrealizmus (BT)	Fantastic Art, Dada and Surrealism
3.	Kriminálisztika (TTT)	Forensic Science
4.	Számvitel (ÜM)	Accounting
5.	Konfliktusmenedzsment (ÜM)	Managing and Resolving Conflict
6.	Nemzetközi vállalatirányítás (B)	International Corporate Governance
7.	Üzleti etika (B)	Business Ethics

Forrás: www.ntu.edu.sg alapján saját szerkesztés

Szabadon választható kurzusok tekintetében a hallgatóknak lehetősége van bármely kar által meghirdetett tárgy felvételére (5. táblázat). A modul kiváltható más kar által meghirdetett minor képzésben való részvétellel, mint például kommunikációs tanulmányok, pszichológia, gyógyszeripari mérnök képzés stb.

23. táblázat Példák a sporttudomány és menedzsment szak szabadon választható kurzusainak listája

Sorszám	Magyar megnevezés	Angol megnevezés
1.	Fenntartható vállalkozások	Sustainable enterprises
2.	Vállalkozástan	Entrepreneurship

3.	Az ázsiai film története	Asian film history
4.	Nők a globalizált világban	Women in a globalized world
5.	Globális nyelvek, helyi kultúra	Global languages, local culture
6.	Az alkímiától a kémiáig	From alchemy to chemistry
7.	Innováció és kereskedelem	Innovation and commercialization
8.	Csillagászat - a csillagok, galaxisok és a kozmológia	Astronomy – Stars, galaxies and cosmology

Forrás: www.ntu.edu.sg alapján saját szerkesztés

A szak elvégzése után az itt tanulók számos területen kamatoztathatják tudásukat. Ilyen terület például a testmozgás, rehabilitáció, wellness és egészségmegőrzés, azonban a javasolt betölthető munkakörök között megtalálhatók a szponzoráció, humán erőforrás menedzsment, PR, marketing és menedzsment sport specifikus szektorai is. A szak jelenleg csupán alapképzési szinten folyik, tehát intézményen belüli mesterszak folytatására nincs lehetőség, azonban az egyetem a közeljövőben tervezi egy új posztgraduális képzés bevezetését.

2.2 University of Delhi, India

India népessége⁹² 2015-ben megközelítőleg 1,28 milliárd fő, így a világ második legnépesebb országaként tartják nyilván. Területe 3 287 263 km², népsűrűsége 384,6 fő/km². A férfiak születéskor várható élettartama az országban 64 év, a nőké pedig 68 év. Ezen értékek mindkét esetben messze elmaradnak az Európai Unió átlagától. Egészen 1947-ig Nagy-Britannia gyarmata volt, ezt követően vált önálló országgá, amely mind társadalmi, vallási, etnikai és nyelvi téren is sokszínű. Napjainkban India több súlyos, megoldandó problémával áll szemben, mint a szegénység, analfabetizmus valamint az alultápláltság kérdése. A szegénység súlyosságát alátámasztja a 2014-es adatok szerinti egy főre jutó GDP mértéke is, amely vásárlóerő paritás alapján⁹³ 5855 USD volt. Összevetve ezen értéket az Európai Unió-28 átlagával arra a következtetésre juthatunk, hogy ez messze elmarad, azaz mindössze 15,9%-a az Európai Unió értéknek. Sport tekintetében Indiáról elmondható, hogy a legtöbb eredményt gyeplabda területén érték el, ebben a sportágban eddig 8 aranyérmet szereztek a nyári olimpiái

⁹² www.indiastat.com/default.aspx

⁹³ www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_int024b.html

játékokon. Mindazonáltal a legnépszerűbb sportnak a krikett tekinthető, aminek a társadalom minden rétegében akadnak képviselői és számukra a nemzeti büszkeséget fejezi ki.

A University of Delhi 1922-ben kezdte meg működését, ahol azóta is magas színvonalú oktatás és kutatás folyik, amely egyaránt vonzza a hallgatókat és a kutatókat. Az egyetem a világ egyetemeinek rangsorában a 481-490 helyen áll 2015-ben, jelentősen rontva ezzel a 2012-ben elért 401-410 helyezését. Az ázsiai egyetemek rangsorában ezzel szemben bekerült a top 100 egyetem közé, mivel a 91. helyen áll jelenleg. Graduális képzésben a hallgatók 88%-a vesz részt, míg a fennmaradó 12% posztgraduálisban. Alapítását megelőzően három iskola működött Delhi területén, a St. Stephen's College, a Hindu College és a Ramjas College. Az indulást követően a fent felsorolt három intézményt az egyetemhez csatolták. Kezdetben 2 karon folyt a képzés, mindössze 750 hallgatóval, azonban napjainkban már 16 karral, 77 tanszékkal, 5 elismert intézettel és 132000 nappali tagozatos, továbbá 261169 nappalitól eltérő képzési formában tanuló hallgatóval működik az egyetem. A külföldi diákok aránya az intézményen belül megközelítőleg 1%, azonban ha figyelembe vesszük az igen magas hallgatói létszámot, akkor arra a következtetésre juthatunk, hogy ezen csekély százalék is több ezer hallgatót takar. Külön említést érdemel öt tudományterület az egyetemen belül, amelyek kiemelkedően teljesítenek oktatás és kutatás tekintetében, ezek a kémia, földtan, állattan, szociológia és történelem.

Az egyetem karai az Alkalmazott humán- és társadalomtudományi kar, Bölcsészettudományi kar, Kereskedelmi és üzleti tudományok kar, Pedagógiai kar, Interdiszciplináris és alkalmazott tudományok kara, Jogi kar, Menedzsmenttudományi kar, Matematika kar, Orvostudományi kar, Zene és képzőművészeti kar, Természettudományi kar, Társadalomtudományi kar, Mérnöki kar, Homeopátiás orvoslás kara, Ayurvédikus és görög-arab orvostudományi kar, Levelező és továbbképzési kar. A sporttal kapcsolatos oktatás az Interdiszciplináris és alkalmazott tudományok kar keretein belül történik.

Az egyetem számos sportlétesítménnyel rendelkezik, melyek többsége az Indira Gandhi Institute of Physical Education and Sports Sciences intézet kezelésében áll. Külön említést érdemel az egyetem edzőterme, melyet 2012-ben adtak át és megtalálhatók benne a legújabb CYBEX gépek. Ezen típusú gépek nem csupán egy testrész edzésére alkalmasak, hanem variálhatóak, így egy géppel mintegy 50 különböző gyakorlat végezhető. Az edzőterem különböző egységekből épül fel, melynek oka, hogy mind a hallgatók, mind az egyetemi munkatársak egyaránt megtalálhassák a számukra legmegfelelőbb edzésformát. A konditermi edzésre leginkább amiatt fektet nagy hangsúlyt az egyetem, mivel itt van lehetőség minden egyes izomcsoport megmozgatására és fejlesztésére külön-külön. Az egyetem fedett

létesítményei közül külön kiemelendő a tollaslabda pálya valamint a jóga terem. Az egyetem álláspontja, hogy a rendszeres tollaslabdázás számos pozitív hatást gyakorol a szervezetre, például csökkenti a halálozás kockázatát, élettartam növelő, koleszterin szint csökkentő, továbbá különböző lelki betegségek elkerülésében, gyógyításában segíthet. Az intézmény jóga termében a hallgatóknak lehetőségük van különböző típusú gyakorlatok és technikák kipróbálására és elsajátítására, melyhez biztosított a jól képzett oktatói csapat. Szabadtéri létesítmények tekintetében az egyetem 11 különböző pályát biztosít hallgatói számára, ezek többek közt jégkorong-, atlétika-, baseball, kézilabda-, kosárlabda-, valamint futballpálya. Természetesen ezeket a pályákat nem csupán a kurzus keretein belül használják, hanem különböző egyetemek, karok közötti vagy egyéb sportversenyek lebonyolítására is.

Indira Gandhi Institute of Physical Education and Sports Sciences (IGIPSS)

Az intézet 1987-ben jött létre Delhi önkormányzatának támogatásával a University of Delhi részeként. Nevadója Indira Gandhi, India első női miniszterelnöke. Az IGIPSS egyaránt kínál 3 éves alapképzést, 2 éves mesterképzést továbbá egy 1 éves továbbképzést. Az intézmény magasan kvalifikált oktatókkal, jól felszerelt laboratóriumokkal és könyvtárral rendelkezik, utóbbiban egyaránt megtalálhatóak a legfrissebb könyvek és tudományos folyóiratok is. Az intézet mindent megtesz annak érdekében, hogy hallgatói számára megfelelő környezetet teremtsen értékeik és adottságaik fejlesztéséhez, így a körülmények biztosítottak ahhoz, hogy a képzésben részt vevők kiváló szakemberekké válhassanak. A tervek között szerepel a kollégium, a tornaterem, az uszoda, valamint az előadóterem fejlesztése, valamint a jövőben kialakításra kerül majd egy műjégpálya, amely többek között alkalmas lesz jégkorongozásra is.

Testnevelési, egészségügyi oktatás és sport alapszak:

Jelenleg ez az egyetlen 6 féléves képzési időtartamú alapszak az intézményben. A képzés célja versenyképes tudás biztosítása a hallgatók részére az egészségügy és testnevelés területen. Mindazonáltal a szakon tanulók gyakorlati szempontból is betekintést nyerhetnek a sportoktatásba, továbbá a hozzá kapcsolódó területekbe, mint egészségfejlesztés és sport coaching. A program során széleskörű szakmai tapasztalat birtokába juthatnak a hallgatók az egészség és fitnessz ipar, valamint a sportegyesületek világát tekintve, továbbá ismeretekre tehetnek szert a sportolás témakörét illetően fiziológiai, biomechanikai, társadalmi-kulturális, pszichológiai, oktatási (pedagógiai) és egészségügyi szempontból.

A szakot elvégzők alkalmasak lesznek többek között testnevelő edző/tanár, egészségfejlesztési tanácsadói területen meghirdetett munkakörök betöltésére. Mindezekén túl

külön hangsúlyt fektetnek azon tulajdonságok fejlesztésére, melyeket a munkáltatók hasznosnak ítéhetnek, ezek a tervezési, szervezési, és problémamegoldó készségek. Ezen készségek fejlesztése nem csupán a munkaadók érdeke, hanem a hallgatóké is, mivel könnyebben juthatnak munkához és nő az önbizalmuk. A képzés részletes bontásban az alábbi táblázatokban kerül bemutatásra (6. táblázat):

24. táblázat: Testnevelési, egészségügyi oktatás és sport szak kurzusai

Sorszám	Magyar megnevezés	Angol megnevezés
1. szemeszter		
1.	A testnevelés alapjai	Foundations of physical education
2.	Anatómia és élettan	Anatomy & physiology
3.	Sportág specializáció – Atlétika	Game of specialization – Athletics
4.	Sportág specializáció – Kosárlabda	Game of specialization – Basketball
5.	Sportág specializáció – Tollaslabda	Game of specialization – Badminton
6.	Sportág specializáció – Cricket	Game of specialization – Cricket
7.	Sportág specializáció – Labdarúgás	Game of specialization – Football
8.	Sportág specializáció – Torna	Game of specialization – Gymnastics
9.	Sportág specializáció – Kézilabda	Game of specialization – Handball
10.	Sportág specializáció – Jégkorong	Game of specialization – Hockey
11.	Sportág specializáció – Judo	Game of specialization – Judo
12.	Sportág specializáció – Kabaddi	Game of specialization – Kabaddi
13.	Sportág specializáció – Kho-kho	Game of specialization – Kho-kho
14.	Sportág specializáció – Röplabda	Game of specialization – Volleyball
15.	Sportág specializáció – Jóga	Game of specialization – Yoga
16.	Hindi nyelv	Hindi
2. szemeszter		
1.	Tanítási módszerek a testnevelésben	Methods of teaching in physical education
2.	Számítógéppel támogatott testnevelés oktatás	Computer application in physical education
3.	Torna	Gymnastics

4.	Játékok I. (kosárlabda, röplabda, judo, úszás)	Game: Group – I (Basketball, Volleyball, Judo, Swimming)
5.	Hindi nyelv	Hindi
3. szemeszter		
1.	A testmozgás fiziológiája	Physiology of exercise
2.	Egészség-oktatás, elsősegély és rehabilitáció	Health education, first aid & rehabilitation
3.	Sportág specializáció – Atlétika	Game of specialization – Athletics
4.	Sportág specializáció – Kosárlabda	Game of specialization – Basketball
5.	Sportág specializáció – Tollaslabda	Game of specialization – Badminton
6.	Sportág specializáció – Cricket	Game of specialization – Cricket
7.	Sportág specializáció – Labdarúgás	Game of specialization – Football
8.	Sportág specializáció – Torna	Game of specialization – Gymnastics
9.	Sportág specializáció – Kézilabda	Game of specialization – Handball
10.	Sportág specializáció – Jégkorong	Game of specialization – Hockey
11.	Sportág specializáció – Judo	Game of specialization – Judo
12.	Sportág specializáció – Kabaddi	Game of specialization – Kabaddi
13.	Sportág specializáció – Kho-kho	Game of specialization – Kho-kho
14.	Sportág specializáció – Röplabda	Game of specialization – Volleyball
15.	Sportág specializáció – Jóga	Game of specialization – Yoga
16.	Angol nyelv	English
4. szemeszter		
1.	Holisztikus személyiség fejlesztés	Holistic personality development
2.	Teszt, mérés és értékelés	Test, measurement & evaluation
3.	Jóga	Yoga
4.	Játékok II. (tollaslabda, krikett, kabaddi, kho-kho)	Game: Group – II (Badminton, Cricket, Kabaddi, Kho-Kho)
5.	Angol nyelv	English
4. szemeszter szabadon választható kurzusai		
1.	Táplálkozás a sportban	Sport nutrition
2.	Számítástechnika	Computational technology
3.	Aerobic	Aerobics
4.	Sportszervezés	Sports for all
5.	Sport fizioterápia	Sports physiotherapy

6.	Szakírás a sport területén	Sport journalism
7.	Növekedés és fejlődéstan	Physical growth & development
8.	Fitnessz és wellness	Fitness & wellness
9.	A sport, mint iparág	Sport industry
10.	Edzőterem vezetés	Gym management
11.	Fitnessz oktatói képzés	Fitness instructor
12.	Kommunikáció az egészségügyi oktatás	Communication in health education
13.	Düh és stressz kezelés	Anger & stress management
14.	A napi ütemtervezés művészete	Art of daily scheduling
15.	Rendezvényszervezés	Event management
16.	Testmozgás orvosi mérésekkel alátámasztva	Physical activity prescription
5. szemeszter		
1.	Sportpszichológia	Sport psychology
2.	Sportszociológia	Sport sociology
3.	A sportoktatás alapjai	Fundamentals of sports training
4.	Torna orvosi mérésekkel alátámasztva	Physical exercise prescription
5.	Sportág specializáció – Atlétika	Game of specialization – Athletics
6.	Sportág specializáció – Kosárlabda	Game of specialization – Basketball
7.	Sportág specializáció – Tollaslabda	Game of specialization – Badminton
8.	Sportág specializáció – Cricket	Game of specialization – Cricket
9.	Sportág specializáció – Labdarúgás	Game of specialization – Football
10.	Sportág specializáció – Torna	Game of specialization – Gymnastics
11.	Sportág specializáció – Kézilabda	Game of specialization – Handball
12.	Sportág specializáció – Jégkorong	Game of specialization – Hockey
13.	Sportág specializáció – Judo	Game of specialization – Judo
14.	Sportág specializáció – Kabaddi	Game of specialization – Kabaddi
15.	Sportág specializáció – Kho-kho	Game of specialization – Kho-kho
16.	Sportág specializáció – Röplabda	Game of specialization – Volleyball
17.	Sportág specializáció – Jóga	Game of specialization – Yoga
18.	Tanítási gyakorlat	Teaching practice
19.	Angol nyelv	English
5. szemeszter		

1.	Kineziológia és biomechanika sportoktatásban	Kinesiology and bio-mechanics in physical education
2.	Sportmenedzsment	Sports management
3.	Stadion – atlétika	Track & field
4.	Játékok III. (Labdarúgás, jégkorong, asztalitenisz, kézilabda)	Game: Group – III (Football, hockey, table tennis, handball)
5.	Angol nyelv	English

Forrás: http://igipess1.du.ac.in:8080/web/home_page.jsp alapján saját szerkesztés

A szak teljesítéséhez összesen 161 kredit megszerzése szükséges. Az első félévben 26 kredit, ezt követően szemeszterenként 27 kredit az előírt mennyiség. Az egyetem honlapján található kurzuslisták alapján elmondható, hogy szabadon választható tárgyelemek teljesítésére a 4. szemeszterben van lehetőség. Ekkor 16 különböző tárgy közül választhatja ki a hallgató az érdeklődésének leginkább megfelelő elemeket. Az egyes sportág specializációk keretein belül a hallgatók gyakorlati oktatásban részesülnek, mely során megtanulhatják az egyes sportágak, játékok szabályrendszerét, történetét, taktikáit, valamint oktatásának folyamatát. Néhány gyakorlati kurzus részletesebben, sportáganként összevont formában is ismertetésre kerül a képzés során, a Játékok I-III. kurzus keretein belül. Ekkor részletesebb történeti áttekintés, nemzetközi és hazai sportszervezetek, versenyek, kupák valamint játékvezetési módszerek tanulmányozására van lehetőség elméleti szinten.

Testnevelés tanári továbbképzés:

A testnevelés tanári továbbképzés egy posztgraduális képzés, melyet a Testnevelési, egészségügyi oktatás és sport szak sikeres teljesítése után 2 félév alatt végezhetnek el a képzésben résztvevő hallgatók. Az egyetem meghatározza azt is, hogy a szak elvégzésére maximum 3 év áll rendelkezésére a hallgatóknak. A továbbképzés mind elméleti mind gyakorlati elemeket tartalmaz, továbbá különböző testnevelés oktatási gyakorlatok színesítik. A képzés célja, hogy az intézetből magasan képzett, szakmailag felkészült és elkötelezett tanárok kerüljenek ki. Mindezeket túl a nyújtott oktatás követi a tanári képzési trendeket, így a hallgatók naprakészek lehetnek többek közt az új technológiák, a wellness, egészség és fitness iparban bekövetkezett változásokat illetően egyaránt. Az intézet szerint a hallgatók számára kifejezetten fontos, hogy kifejlődjön bennük a racionális gondolkodásmód, valamint, hogy vezetői, igazgatási és szervezési készségeiket a gyakorlatban is kipróbálhassák. A kurzuslistát kötelező illetve szabadon választható bontásban az alábbi két táblázat szemlélteti (7. táblázat).

25. táblázat Testnevelés tanári továbbképzés kötelező és szabadon választható
kurzusai

Sorszám	Magyar megnevezés	Angol megnevezés
1. szemeszter		
1.	A testnevelés oktatás történetének alapjai és alapelvei	Foundation, History & Principles of Physical Education
2.	Szervezés, vezetés, ellenőrzés a testnevelés oktatásban	Organization, Administration & Supervision in Physical Education
3.	Mérés és értékelés	Measurement & Evaluation
4.	Anatómia és élettan a gyakorlatban	Anatomy and Physiology of Exercise
5.	Szabadon választható kurzuselem	Any one from the list (i) to (v)
2. szemeszter		
1.	Sportoktatás	Sports Training
2.	Egészség oktatás	Health Education
3.	Sport Pszichológia	Sports Psychology
4.	Tanítási módszerek	Methods of Teaching
5.	Szabadon választható kurzuselem	Any one from the list (i) to (v)
1. szemeszter szabadon választható kurzusai		
1.	Kineziológia és a biomechanika	Kinesiology and Biomechanics
2.	Olimpia-oktatás	Olympic Education
3.	Adaptált testnevelés oktatás	Adapted physical Education
4.	Fitness és wellness menedzsment	Fitness and Wellness Management
5.	Számítógéppel támogatott testnevelés oktatás – Modul-1.	Computer Application in Physical Education Module-1.
2. szemeszter szabadon választható kurzusai		
1.	Sérülésmenedzsment és rehabilitáció	Injury Management and Rehabilitation
2.	Sportszociológia	Sports Sociology
3.	Sporteszközmenedzsment	Facility Management
4.	Számítógéppel támogatott testnevelés oktatás – Modul-2.	Computer Application in Physical Education Module-2
5.	Speciális sportok	Specialized Sport

Forrás: http://igipess1.du.ac.in:8080/web/home_page.jsp alapján saját szerkesztés

A szak elvégéséhez 50 kredit teljesítése szükséges, amely egyrészt kötelező, másrészt szabadon választható kurzusokból tevődik össze. A hallgatók kötelesek minden szemeszterben egy szabadon választható kurzus teljesítésére, melyek listája előre meg van adva, továbbá a hallgatók számára legalább 5 különböző kurzus felkínálása az előírt e téren. Egy diák egyszerre

több kurzusra is jelentkezhet, azonban választásakor rangsorolnia kell azokat, saját preferencia rendszere szerint. A bejutás ezekre a kurzusokra egyrészt az alapján történik, hogy a hallgató milyen sorrendben jelölte meg őket, másrészt pedig – ha a jelentkezők száma túllépi az előírt maximum 20 főt – a jelentkezés időrendjéhez kötik a felvételt.

A szak elvégzése után a hallgatók számos területen helyezkedhetnek el. Ez betudható annak, hogy a szak felépítése során kiemelt figyelmet szenteltek annak, hogy a tanulók megfelelő szintű és mélységű oktatásban és változatos, több tudományágat magába integráló kurzusokon vehessenek részt. A végzetek leggyakrabban a sportszervezés, sporttudomány, fitnesz és személyi edzés, valamint az egészségfejlesztés területén helyezkednek el. Természetesen nagy számban található a köz- vagy magánoktatásban tevékenykedő sikeresen lediplomázott hallgató is.

Testnevelés mesterszak:

A Testnevelés mesterszak egy két féléves képzési időtartamú posztgraduális képzés, ahol a beiratkozott hallgatók kiemelkedően magas szintű tudásra tehetnek szert, az emberi testet, a táplálkozást, valamint az irányítást, képzést illetően. A szak lehetőséget nyújt arra, hogy a képzésben résztvevők elmélyülhessenek egy-egy általuk választott sportágban, szaktantárgyban mindamelllett, hogy széles körű tudásra tehetnek szert különböző tudományterületekből is (8. táblázat). Az elméleti oktatáson kívül a gyakorlati képzésre is nagy hangsúlyt fektet az egyetem, melynek keretein belül a hallgatók az elméletben elsajátított tudást azonnal átültethetik a gyakorlati megvalósítás, kivitelezés területére. A szakot elvégzők számára lehetőség van tanulmányaik doktori képzési szinten való folytatására.

26. táblázat Testnevelés mesterszak kötelező és szabadon választható kurzusai

Sorszám	Magyar megnevezés	Angol megnevezés
<i>I. szemeszter</i>		
1.	A kutatás folyamata és statisztikai módszerek a testnevelés oktatásban	Research Process and Statistical Techniques in Physical Education
2.	A sportképzés tudományos alapja és tehetségek azonosítása	Scientific Basis of Sports Training & Talent Identification
3.	Sportág specializáció (Atlétika; Vízi sportok (úszás; búvárkodás és vízilabda); Tollaslabda; Kosárlabda; Krikett; Labdarúgás; Torna; Kézilabda; Jégkorong; Judo;	Game of Specialization (Athletics; Aquatics (Swimming; Diving & Water-polo); Badminton; Basketball; Cricket; Football; Gymnastics; Handball; Hockey; Judo;

	Kabaddi; Kho-kho; Asztalitenisz; Röplabda; Jóga)	Kabaddi; Kho-Kho; Table Tennis; Volleyball; Yoga
4.	Tantárgy specializáció (Élettan a gyakorlatban; Sportbiomechanika; Torna- és Sportpszichológia; Kutatásmódszertan; Sportszociológia; Sportmenedzsment)	Subject Specialization (Exercise Physiology; Sport Biomechanics; Exercise & Sport Psychology; Professional Preparation & Curriculum Design; Sport Sociology; Sport Management)
2. szemeszter		
1.	Kutatási folyamat és statisztikai módszerek a testnevelés oktatásban	Research Process and Statistical Techniques in Physical Education
2.	Oktatástechnológiai és pedagógiai technikák a testnevelés oktatásban	Educational Technology and Pedagogy Techniques in Physical Education
3.	Sportág specializáció	Game of Specialization
4.	Tantárgy specializáció	Subject Specialization
3. szemeszter		
1.	Kötelezően szabadon választható I. (Az egészségnevelés alapjai; A sportbiomechanika alapjai; Az élettan gyakorlat alapjai)	Optional Group-I (Fundamentals of Health Education; Fundamentals of Sport Biomechanics; Fundamentals of Exercise Physiology)
2.	Tantárgy specializáció	Subject Specialization
3.	Sportolói kezelés és rehabilitáció	Athlete's Care and Rehabilitation
4. szemeszter		
1.	Kötelezően szabadon választható II. (A sportszociológia alapjai; A sportpszichológia alapjai; A sportmenedzsment és igazgatás alapjai)	Optional Group-II (Fundamentals of Sport Sociology; Fundamentals of Sport Psychology; Fundamentals of Sport Management & Administration)
2.	Tantárgy specializáció	Subject Specialization
3.	Mérések és értékelés a testnevelés területén	Measurement and Evaluation in Physical Education
4.	Szakedolgozat készítés VAGY Kötelezően szabadon választható III. (Adaptált testnevelés; Fitness és wellness; Sport terápia; Szakírás a sport területén; A sport; mint iparág és marketing; Sport, testmozgás és táplálkozás)	Dissertation OR Optional Group-III (Adapted Physical Education; Fitness and Wellness; Sport Therapy; Sport Journalism; Sport Industry & Marketing; Sport Physical Activity & Nutrition)
Szabadon választható kurzusok		
1.	Sporttáplálkozás és előírt gyakorlatok/haladó fitnessz	Sports Nutrition and Exercise Prescription/ Advanced Fitness
2.	Értékelési és gyakorlati előírások	Assessment & Exercise Prescription

3.	Sportpályák technológiai háttere	Sports Field Technology
4.	Edzőtermi tevékenységek	Gymnasium Operations
5.	Számítógépes alkalmazások a testnevelés és a sport területén	Computer Applications in Physical Education & Sports
6.	Életmentési ismeretek és katasztrófavédelmi menedzsment	Life Saving Skills & Disaster Management
7.	Kalandsport vezető képzés	Adventure Sports Leadership Training
8.	Közösségi és sportvezetés	Sports and Community Volunteer Leadership
9.	Sportszervezés	Sports for All
10.	Testnevelés mindenkinek	Physical Education for All
11.	Olimpiatanulmányok	Study of Olympics

Forrás: http://igipess1.du.ac.in:8080/web/home_page.jsp alapján saját szerkesztés

A hallgatók az első szemeszterben kötelesek egy előre megadott listából sportágot választani a „Sportág specializáció” nevezetű kurzus keretein belül. A választott sportágot nem csupán ebben a félévben, hanem a következőben is fel kell venniük, így az első féléves döntésük kihat a következőre is. Hasonló logika érvényesül a „Tantárgy specializáció” kurzus esetében is, a különbség csupán annyi, hogy a hallgatók nem két félévre, hanem képzési idejük egészére, azaz négy félévre választanak egy előre meghatározott listából tantárgyat. Az ilyesfajta több féléven át tartó kurzus előnye, hogy a hallgatók mélyebb ismereteket szerezhhetnek az adott témában, továbbá idővel a szakértőjévé válhatnak.

Kötelezően szabadon választható kurzusok a harmadik félévtől jelennek meg a képzésben. Ekkor az előre megadott listából két kurzus felvétele kötelező. Kötelezően szabadon választható kurzusok tekintetében az előírás, hogy két félévente egy darab ilyen tantárgyat szükséges teljesíteni – tehát a képzési idő alatt minimum két darabot – azzal a megkötéssel, hogy kétszer ugyanazt a tárgyat nem lehet felvenni.

A negyedik szemeszterben előírt a szakdolgozat/projektterv/hosszú esszé készítése, azonban lehetőségük van kiváltani azt egy kötelezően szabadon választható kurzussal. Ha a hallgató úgy dönt, hogy a kötelezően szabadon választható tárgy teljesítését vállalja, akkor annak érdemjegye lesz egyben a szakdolgozat/projektterv/hosszú esszé érdemjegye is. Ha a hallgató szakdolgozat/projektterv/hosszú esszé írása mellett dönt, akkor készítenie kell belőle egy rövid összefoglaló részt, melyet a vizsgaidőszak kezdete előtt három héttel szükséges leadnia, továbbá köteles az kész művét szóban megvédeni.

A szakot elvégzők számára hasonló karrierlehetőségek mutatkoznak, mint az alapképzésben résztvevők számára, azonban a tudásuk messze meghaladja azokét. Ennek

következtében azonos állásra pályázva nagyobb eséllyel nyerik el azt, mint az alapidiplomával rendelkezők. Mindazonáltal nem elhanyagolható jelentőségű az a tény sem, hogy a mesterfokozatnak köszönhetően magasabb fizetésre számíthatnak. Szaktudásuk és végzettségük lehetővé teszi, hogy akár pályakezdőként is magasabb presztízsű állásokat pályázhassanak meg.

2.3 Nippon Sport Science University (NSSU), Japán

Japán Kelet-Ázsia egyik szigetországa, 377.915 km² területen helyezkedik el. 6852 szigetéből 4 fő szigeten terül el az ország és a népesség nagy része. Ma a harmadik legnagyobb gazdaságú ország az Amerikai Egyesült Államok és Kína után. A 2010-es népszámlálás szerint 128.057.352 fő él Japánban, népsűrűségét tekintve 337,1 fő/km². Több sportág őshazájának is tekintik az országot, mint például a karate, a kendó, a cselgáncs, és a szumó is innen származik. Ebből is látszik, hogy a japán kultúrában nagy szerepe van a sportnak. Október hónap 2. hétfője a hivatalos nemzeti sportnap, az első Japánban rendezett nyári Olimpiai játékok tiszteletére, 1964-ből. Azóta számos világeseménynek adott otthont Japán, hiszen 1972-ben és 1998-ban is téli Olimpiai játékokat is itt rendezték, valamint a 2002-es futball világbajnokságot (társrendezők voltak Dél-Koreával). 2020-ban Tokió ad otthont a nyári ötkarikás játékoknak. Japánban egyre nagyobb népszerűségnek örvendenek a csapatsportágak, mint például a foci, kézilabda, kosárlabda, valamint a baseball, ugyanakkor továbbra is a küzdősportok a legnépszerűbb sportok az országban. A japán sportolók Olimpiákon nyújtott teljesítménye 4 sportágban kiemelkedő, hiszen az összesen megszerzett 398 éremből 302 darabot ebből a négy sportágból szereztek. Ezen sportágak az alábbiak, érmek szerinti megoszlásban (9. táblázat).

27. táblázat Japán négy kiemelkedő sportága a nyári olimpiai játékokon 2012-ig

Sportág	Arany (db)	Ezüst (db)	Bronz (db)	Összesen (db)
Cselgáncs	36	18	18	72
Torna	29	33	33	95
Birkózás	28	17	17	62
Úszás	20	24	29	73

Forrás: <http://www.olympic.org/japan> alapján saját szerkesztés

A Nippon Sport Science University (NSSU), avagy rövidített nevén „Nittaidai” elődje 1891-ban került megalapításra Japánban. 1949-ben kapta meg az egyetem rangot, azóta működik magánegyetemként. Japán, de mondhatjuk, hogy a világ egyik legnagyobb,

leghíresebb és legsikeresebb sportképzést kínáló egyeteme. Jelenleg két városban rendelkezik önálló intézménnyel, Tokyoban és Yokohamában. Az egyetem célja a sport népszerűsítése és az „egészséges és gazdag” társadalom mellett a kiváló sportolók és edzők képzése, amelyek mind gazdagítják a társadalmat.

- *Mottó:* Teljes élet a testnevelés által.
- *Alapelv:* Az NSSU célja, hogy elősegítse a sport és a testnevelés-tudomány népszerűsítését és fejlesztését, annak érdekében, hogy megerősítse a társadalmat mentálisan és fizikálisan is egészséges, kiváló karakterrel rendelkező diákokkal.
- *Misszió 1.:* Célja az emberi potenciál tanulmányozása úttörő kutatásokat végezve a sporttudomány területén annak érdekében, hogy javítsa az emberek fizikai állapotát, és növelje a sportolók versenyképességét nemzetközi szinten.
- *Misszió 2.:* Japánban a sport erejével, a sportkultúra elmélyítésével és fejlesztésével, valamint az Olimpiai mozgalom népszerűsítésével kíván hozzájárulni a nemzetközi béke fenntartásához.
- *Misszió 3.:* Élsportolók és egyének nevelése, akik segítenek létrehozni egy egészséges és sportos társadalmat.
- *Vízió:* Az NSSU víziója, hogy a vezető sportoktatási és sportolóképző intézménye legyen Japánban, az egyedi oktatási és kutatási tevékenységével, hogy kialakítson egy feltörekvő tudás-alapú társadalmat, és segítse a helyi fejlődést. Támogatja a fizikailag és mentálisan érett, erős és vidám egyéneket, akik képesek sikernek lenni a munkájukban.

A két campus az oktatás minőségén felül infrastrukturálisan is a legmodernebb környezetet kínálja az edzők, a sportolók és kutatók számára is. A rendelkezésre álló létesítmények közé tartozik a hallgatói élet megteremtését elősegítő alapvető helyiségek, mint például társalgó, kávézó, informatikai szobák, könyvtár stb. A hagyományok és a kultúra megtartására is kiemelt figyelmet fordít az egyetem, hiszen külön lehetőség van biztosítva a japán művészetek művelésére. A teaceremónia és etikett tanulása mellett lehetősége nyílik a hallgatóknak a hagyományos japán virágkötészet elsajátítására is. Azonban ami az egyetemet a világ legjobbjai közé emeli, azok a sportolási lehetőségek széles körét kínáló legmodernebb sportlétesítmények. Egyéni és csapatsportok üzésére kínálkozó lehetőségek is adottak, legyen szó kültéri vagy beltéri sportról. Az egyetem rendelkezik futballpályával, baseball és rögbi stadionnal, valamint kosár- és röplabda pálya is megtalálható. Az egyéni sportok tekintetében is hasonlóan széles választási lehetőség áll az ide jelentkezők számára. A hagyományos japán

sportok közül szinte minden tevékenységnek külön „tanterem” van kialakítva. A harcművészetek széles kínálata áll a hallgatók rendelkezésére, legyen szó szumóról, boxról, judo-ról, birkózásról, karatéról, stb. Mindemellett több uszoda, konditerem is megtalálható az egyetemen, valamint atlétika, tenisz, asztalitenisz és golfozási lehetőségekhez is minden feltétel adott.

A kutatási területeken is a kiválóságra való törekvés figyelhető meg. A laboratóriumi kísérletekhez szükséges eszközállomány széles tárháza áll a kutatók rendelkezésére. Állat-és emberkísérletek egyaránt folynak a kutatóintézetekben. Ezek egyaránt a sport és a sportolók fejlődését és az egészséget szolgálják. A különféle – mint például biomechanikai - méréseken felül terheléses és mozgáskoordinációs tesztek végeznek a sportolókon a teljesítmény növelése érdekében, valamint egyéb kutatási céllal. Különböző körülményekre való reagálást is vizsgálnak, a külön erre létrehozott mesterséges környezetet megteremtő szobákban. Ezek egyszerre teszik lehetővé az extrém helyzetekre való reagálás mérését, valamint kiváló lehetőséget biztosít a sportolóknak is a külső körülményekhez való könnyebb alkalmazkodáshoz. Ezek a tesztek magukban foglalnak extrém magas illetve alacsony páratartalmú edzéseket, vagy más egyéb körülmények megteremtését teszik lehetővé.

A harmadik igen fontos tényező az egészségügyi központ működtetése. A kórházi körülményeket biztosító létesítmény számos funkciót tölt be az egyetemen. Egyrészt a sportolók egészségének megőrzése érdekében működik, ahol a kirendelt orvos bármikor a sportolók rendelkezésére áll az egészségükkel kapcsolatos kérdésekben. Másik fontos feladata a központnak az orvosi ellátások gyakorlásának a lehetősége, például az egészségtudomány és sportgyógyászati képzéshez szükséges eszközök – például saját MRI gép - is megtalálhatók itt, amelyek a kutatási tevékenységekhez is nagy segítséget tudnak nyújtani.

Az egyetem 76 sportklubnak és egyesületnek ad otthont. A klubok részesei az egyetem világszintű oktatásának, és oktatási környezetének. A csapathoz való tartozás elősegíti a diákok fejlődését az együttműködés, a csapatmunka, a vezetés és a felelősségérzet erős kialakulásában. A diákoknak motivációt és segítséget nyújtanak ezek a lehetőségekhez a további kitartó tanuláshoz és edzésekhez. Az egyetem sikerességét és oktatási képzési színvonalát jól jellemzi, hogy számos sikeres sportoló került már ki a képzésekről. A létesítményben jelenleg is több ezren folytatják tanulmányaikat alap, mester illetve doktori szinten, azonban megállapítható, hogy a Sporttudományi kar dominanciája kiemelkedően magas (10. táblázat). Az iskola Olimpiai játékokon nyújtott teljesítménye összesen 118 érem. 34 aranyérmes, 41 ezüst és 43 bronzérmes sportoló került ki közülük. Ezzel az éremtáblázat képzeletbeli 29. helyét foglalná

el az NSSU. Az összesen megszerzett 398 japán éremből 112 az iskola nevéhez fűződik, amely közel 30%-ot tesz ki.

28. táblázat Az NSSU hallgatói létszámának alakulása 2013-ban

Nittaidai Sport Science University		Fő
Mesterképzés		94
Doktori Képzés		26
Összesen		120
Sporttudományi Kar		
Testnevelés tudományi Intézet		3.412
Egészségtudományi Intézet		800
Harcművészeti Intézet		555
Rekreációs és egészségfejlesztési intézet		797
Összesen		5.564
Sportpedagógiai Kar		
Testnevelő tanár		313
Testnevelő tanító		102
Orvostudományi Kar		
Orvostudomány és Judoterápia		99
Sürgősség ellátás		88

Forrás: <http://www.nittai.ac.jp/eng/index.html> alapján saját szerkesztés

Sporttudományi Kar

Az 1949-ben alapított Sporttudományi Kar hozzájárul a társadalom fejlődéséhez, a sport és a testmozgás népszerűsítésén keresztül. Célja az egészség és egészséges életmódot folytató társadalom kinevelése, ezen életmód terjesztése valamint a sportkultúra népszerűsítése az egész társadalom legszélesebb körében. További célja, a spottal kapcsolatos tudás elmélyítése, gyakorlatba ültetése. A karon belül négy intézetben folyik a képzés. Ezen négy intézeten belül mindegyiken négy éven keresztül képzik a hallgatókat általánosan művelő tantárgyak és szakspecializált tantárgyak keretében. Az első két évben az általánosan művelő tárgyak képzése folyik, majd a harmadik évtől szakosodnak a diákok. A tanszéken folyó képzésen az elméleti háttértudás elsajátítása mellett mindenhez gyakorlati óra is kapcsolódik. Ennek köszönhetően a megszerzett tudásukkal azonnal képesek helyt állni a munka világában, így képesek lesznek megteremteni egy jobb társadalmat.

Az itt tanulók kötelezően tagjai valami sportklubnak, sportszervezetnek az iskolai kereteken belül. Az így elsajátított elméleti és gyakorlati tudás, valamint a sportolás lehetőség a lehető legjobb képzést kívánja nyújtani a diákoknak, amelynek segítségével megszerzik az élethez, a versenysporthoz és a munkaerő-piaci helytálláshoz szükséges alapvető képességeket,

legyen szó problémamegoldó készségről, csapatmunkában való részvételről, kommunikációs képességekről, angol nyelvtudásról, vagy éppen gyakorlati tudásról.

29. táblázat Az NSSU Sporttudományi karának közös kurzusai

Bölcsészet és Társadalomtudomány	Általánosan művelő tárgyak	Szakmai tárgyak
Nyelvi kurzusok	Általánosan művelő tárgyak	Elméleti szakmai tárgyak
II Idegen nyelv I Idegen nyelv II Idegen nyelv III Angol nyelv I Angol nyelv II Angol kommunikáció I Angol kommunikáció	Nittaidai történelme és kultúrája Testnevelés történet Rekreációs és szabadidő kurzusok Gyakorlati oktatás: ○ Síelés ○ Korcsolyázás ○ Táborozás	Sportkutatás I Sportfilozófia Sporttörténelem Funkcionális anatómia Sport fiziológia Szabadtéri tevékenységek az elméletben Rendezvényszervezés
Bölcsészeti és társadalomtudományi kurzusok	Karrier orientációs kurzusok	Szakmai tárgyak a gyakorlatban
Filozófia Történelem Szociológia Művészetek Pszichológia Jog Közgazdaságtan Statisztika Zeneművészet Informatika Élettan	Karriertervezés Karrier tréning	Sportkutatás II-III-IV Gyakorlati oktatás-képzés: ○ Torna ○ Atlétika ○ Úszás ○ Softball ○ Kosárlabda ○ Kézilabda ○ Rögbi ○ Röplabda ○ Tenisz ○ Asztalitenisz ○ Tollaslabda ○ Harcművészetek (judo,kendo,szumó,birkózás)

Forrás: <http://www.nittai.ac.jp/eng/index.html> alapján saját szerkesztés

Testnevelés tudományi Intézet

Az intézeten belül két képzési terület különül el. Az egyik az sportoktatás a másik pedig a atlétika. A sportoktatási területen kapott képzés magas szintű elméleti tudást biztosít az alapvető gyakorlati képességekkel, amelyek segítségével kiváló szakemberek, testnevelő tanárok, sportedzők, speciális edzők képezhetők, legfőképpen fiatalok körében. A sportolóképzés területen elsajátított képességek magas szintű elméleti és gyakorlati tudást

biztosítanak. Lehetővé teszik, és egyben felkészítik az itt végzetteket a profi sportolói karrierre. Emellett lehetőségük van elhelyezkedni a kluboknál edzői, speciális edzői pozíciókban, valamint alapot biztosíthat sportszervezeteknél betöltendő egyéb pozíciókra, valamint a tanári pályára.

Egészségtudományi Intézet

A testnevelés és sportolás a fizikai egészség megszerzését és megőrzését segíti elő. Ugyanakkor arra is felhasználható, hogy másoknak tanítsunk szociális készségeket, képességeket, mint csapatmunka, együttműködés, társadalmi felelősségvállalás, boldogabb hétköznapiak. Azaz a testnevelés és testmozgás nemcsak a testet, hanem a lelket és az elmét is erősítheti, amely hozzájárulhat a társadalmi boldogság növeléséhez. Az oktatás kiterjed a higiénára, mindennapi egészségre, egészséges életmódra, egészség-megőrzésre. A képzésben résztvevők „class-1 health officer’s licence”-t kapnak, emellett szakosodhatnak testnevelő tanárnak, háziornak, iskolaorvosnak. Az oktatás az orvoslás minden területére kiterjed, azonban az alapvető tanulási folyamat a sporton keresztül kerül megközelítésre. Az intézeten belül két képzési terület különül el. Az első szak az egészségfejlesztés, amely célja a fiatalok, iskolások fizikai fejlesztése, amelynek segítségével csökkenthetik az időskori megbetegedéseket és sérüléseket. A képzés lehetőséget biztosít a végzettek számára, hogy elhelyezkedjenek orvosként, tanárként, ápolóként illetve az egészséghez kapcsolódó területeken. A másik terület, a társadalmi jólét, amely segítségével az egészséges életmód és a sportolás közti összefüggést hirdetik. A képzés kiterjed a sport, mint tudomány és az orvoslás közötti összefüggések vizsgálatára is. A képzés elvégzése utáni karrier lehetőségek kiterjednek egyaránt a magán és közszférára, a tanári pályára és a szociális intézményekben való elhelyezkedésekre.

Harcművészeti intézet

A harmadik intézet a küzdősportok iránt érdeklődők számára nyújt oktatást. Az képzés két különböző területre fókuszál. Az egyik a Budo oktatás, amely a hagyományos és a modern harcművészeteket tanítja. Az itt tanulók nemcsak a gyakorlati részét tanulhatják meg a küzdősportoknak, hanem az elméleti, tudományos és kulturális háttérét is a sportoknak. Japánban a középiskolákban kötelező a küzdősportok tanulása, ezért a képzés fókuszál a fiatalok oktatásához szükséges képességek elsajátítására is. A fizikai képzés mellett a sportágak és a harcművészetek mentális oldalával is megismerkedhetnek. A tanári és sportolói pálya mellett a rendőri és igazságszolgáltatási pályára alkalmas képességek is elsajátíthatók a képzés

során. Emellett a szakon belül tanulhatók a hagyományos japán művészetek, amely lehetőséget biztosít a hallgatók számára, hogy megismerkedjenek a japán kultúrával, a tradíciókkal.

Rekreációs és egészségfejlesztési intézet

Az egész egyetemi képzésre jellemző a gyakorlati megközelítés ennél az intézetnél is megjelenik. A magasan képzett instruktorok és tanárok képzését különböző terepmunkák segítik elő. A szakon található két képzési terület az Egészségfejlesztés és a sportmenedzsment jó problémamegoldó- és kommunikációs készségekkel ruházza fel a hallgatókat, valamint fejleszti a csapatmunkát és a csapatban való együttműködési hajlandóságot, készséget. Az élethosszig tartó sportolási képzésen belül rengeteg szabadidős tevékenységgel, kültéri tevékenységgel találkozhatnak a hallgatók. Az intézet szakembereket képez az idősekkel és a korlátozott fizikai képességű emberekkel történő foglalkozásra. A diploma utáni karrierlehetőségek igen nyitottak a végzettek számára, hiszen a szociális munkástól, az egészségügyi központokban való elhelyezkedéstől, a csapatépítő tréningek szervezőin át számos lehetőség nyílik az elhelyezkedésre. A képzés másik területe a sportot, mint üzletet oktatja, amely magába foglalja a szervezői vezetői feladatokra való felkészítést, a sportmenedzselést, sportrendezvények lebonyolítását, szolgáltatásokat és végrehajtások megvalósítását.

Orvostudományi Kar

A kar célja olyan egészségügyi dolgozók képzése, akik kifejezetten a sporttudományra, sportgyógyászatra szakosodtak. Az iskola különleges képzési kínálatának köszönhetően, a tanszék a judoterápia és orvostudomány, és a sürgősségi orvosi ellátás területén kínál képzést. Mindkét képzés magas szintű felelősséggel jár, ezért magas tűrőképesség, gyors döntéshozási képességek elengedhetetlenek a diákok számára. Olyan szakembereket képeznek, akik pontos diagnózist tudnak felállítani, és ez által jó döntéseket tudnak hozni szakmai tudáson alapulva. A gyakorlati órákon nemcsak a haladó orvosi és sürgősségi ellátási tudást sajátítanak el a hallgatók, hanem kellő szociális képzést is kapnak annak érdekében, hogy találkozzanak az együttérzés érzésével, valamint megértsék mások fájdalmát (12. táblázat).

30. táblázat Az NSSU Orvostudományi karának közös kurzusai

Idegen nyelvi és kommunikációs modul	Bölcsészeti és társadalomtudományi kurzusok	Általánosan művelő tárgyak
Orvosi angol I Orvosi angol II Angol I Angol II Angol kommunikáció I Angol kommunikáció II	A modern társadalom Viselkedéstudomány Élettudomány Ember és társadalom Sport antropológia Tudomány és eszmetörténet Növekedés-és fejlődés elmélete	Nittaidai történelme és kultúrája Rekreációs és szabadidő kurzusok
Matematika és informatika	Biológia	Testnevelés
Matematika Statisztika Informatika	Biológia alapjai Sejtbiológia	Kondíciófejlesztés Testnevelési alapok Testnevelés a gyakorlatban Sportoktatás

Forrás: <http://www.nittai.ac.jp/eng/index.html> alapján saját szerkesztés

Orvostudomány és Judoterápia szak

A szak képzési kínálata egy új koncepcióra épül, amely a modern kor tudományait és a hagyományos helyi judoterápia tudását ötvözi, és ezen a képzésen keresztül próbálja a legalkalmasabb szakembereket kiengedni az iskola kötelékéből. A cél nem csak a hagyományos oktatás nyújtása, hanem ezen ötvözött képzési kínálatban bizonyított eljárások gyakorlatba történő átültetése. Az alacsony szülési ráták és előregedő társadalom szociális hatásai japánban is érezhetőek, ezért a hallgatók egészségtudatosságának növelését kívánja elérni az intézet. Az angol nyelvtanulás fontossága, és a kommunikációs készségek fejlesztést is hangsúlyozzák. Az itt megszerzett szakmai és nyelvtudástudás lehetőséget biztosít a hallgatók számára, hogy nemzetközileg is növeljék a judoterápia elismertségét, valamint az egészségtudatos életet hirdessék. A képzés keretein belül az elméleti oktatás és a gyakorlati megközelítés, valamint ezek ötvözete egyaránt jelen van.

A hallgatóknak lehetősége nyílik a judoval mint sporttal megismerkedni. Ez szükséges a nyilvánvaló fizikai megterhelés és fejlődés mellett a mentális képességek javítását is elősegítik. A judo szigorú etikettje segíti a jellemfejlődést, a szabályok betartását, ezáltal jobb szakemberekké és a társadalom számára jobb emberekké válhatnak. A judoterápia alapjai és

traumatológia c. kurzus keretében a hallgatók alapvető elméleti orvosi tudást kapnak, például a csontokról, azok működéséről, fontosságáról, egymáshoz való illeszkedésükről, izomzatról, inakról stb. Ezen kurzus keretében az alapvető fizikai sérülések jobb megértését és hatékonyabb kezelését kívánják oktatni a hallgatók számára. Ugyanakkor a kurzus gyakorlatorientált is egyben, hiszen a szemináriumon való részvételek során megismerkednek a zúzódásokkal, törésekkel, egyéb fizikai sérülésekkel a gyakorlatban is, ezáltal már a kurzus keretein belül is elsajátíthatnak a való életben is hasznosítható tudást egyes sérülések ellátásában. Ezen felül a terápiás kezelések c. kurzus az egyik hagyományos judoterápiás gyógy módot sajátítják el a hallgatók a gyakorlatban, a kötözést. A hallgatók megismerkednek a különféle kötözőszerekkel és kötözési technikákkal, amelyekkel a felszíni sérüléseket (szúrt, vágott sebek), valamint akár komolyabb sérüléseket is el tudnak látni, mint a ficamok, törések.

Sürgősségi ellátási szak

A szak keretében oktatott kurzusok kiterjednek az alapvető orvostudományi területekre, azonban a hangsúlyt a sürgősségi ellátás oktatására helyezik. A hallgatók megismerkednek a képzés során a sürgősségi ellátásban alkalmazott gyógyszerek jogi háttereivel is. A képzés célja olyan átfogó tudást átadni az egészségügyben dolgozóknak, amellyel azonnal a munkaerőpiacon is helyt állhatnak. Ennek eléréséhez további prezentációs és kommunikációs képzéseken vesznek részt, amelyek a beteggel és a hozzátartozókkal való kommunikációt kívánja elősegíteni. Az oktatásban bevezették a katasztrófák kezelésével való foglalkozást, valamint az ambuláns gyakorlatokat is.

Az alapvető és átfogó szakmai tudáson felül a munkájuk során tapasztalt mentális és pszichológiai megterhelés hatásaival is megismerkednek a hallgatók. A „medical humanities” kurzus kereteiben többek között az orvosi etikával foglalkoznak. Az egészségügyben dolgozók emberekkel való kapcsolatait és kommunikációit fejleszti a kurzus. Emellett az élet és az orvoslás egyéb jelenségeivel, különböző kérdéseivel is foglalkoznak. Felmerül az élet és a halál kérdése, a betegek tájékoztatása, jogai és beleegyezési kötelezettsége, valamint kitér a kurzus az orvosi műhibákra és jogi kérdésekre, konkrét jogi esetekre. Az életmentés c. kurzus kereteiben a diákok az alapvető elsősegélynyújtó technikák mellett az életmentő technikákat sajátítják el, valamint azok bekövetkezése esetén a különböző helyzetekben való alkalmazásait ismerik meg. A bevezetés a vész-helyzetekbe c. kurzus az alapvető képességek alkalmazását helyezi kilátásba. A helyzetfelmérés és gyors reagálás megtanulása, valamint annak fontossága is a kurzusban szerepel.

Sportpedagógiai Kar

A kar célja az egészséges és gazdag társadalom kialakítása, amely már fiatal kortól kezdve sportolásra és testmozgásra van nevelve, szokásossá és rendszeressé tenni valamilyen testmozgási és sportolási tevékenységet az új generációk esetében is. Ezt úgy kívánja elérni, hogy kiváló oktatókat adnak a társadalomnak, akik a szakterületükön a legmélyebb tudással és gyakorlattal rendelkeznek. Az erősségük a testnevelés és sportoktatási területeken hasonlíthatók a leginkább, legfőképpen a fiatalkorban. A megfelelő fizikai és szellemi képzést kapják, amelyet megfelelő kommunikációs képességek elsajátításával, instrukciós képességek ismeretével adják tovább a fiatalok számára. Ezzel elősegítik a fiatalok fejlődését az élet minden területén. Az itt folyó képzés során olyan tanítók, tanárok és oktatók kerülnek ki a munkaerőpiacra, akik elnyerik a szülők bizalmát azzal, hogy megfelelnek az elvárásaiknak a megfelelő szakmai felkészültségükkel. Segítik a fiatalok egészségi és fizikai állapotának javulását, fejlődését, a fizikai teljesítő képességük határainak növelését. A speciális oktatásra alapozott gyakorlati szinten is működő oktatás keretében az alábbiakra fókuszál a képzés:

- Alapvető készségfejlesztés és oktatás gyerekeknek
- Széleskörű tudás az általános iskolai képzések területén, valamint az órán kívüli tevékenységek területén. Bölcsődei és óvodai tanítóképző oktatás minden eleme.
- Sportoktatás, testnevelés és alapvető egészségtudományok.

A hallgatók számára lehetőség nyílik, hogy gyerekekkel és fiatalokkal együtt játszanak és tanuljanak annak érdekében, hogy olyan tanítókká, tanárokká és edzőkké váljanak akik képesek fiatalokkal foglalkozni, irányítani és tanítani őket, a testnevelés, a sportolás, és a játékos feladatok alkalmával. Ugyanakkor a képzés céljai között szerepel, hogy az itt végzett szakemberek a gyerekeknek ne csak a fizikai, hanem a mentális és szellemi képességeik fejlődéséhez járuljanak hozzá magas szinten, és képesek legyenek a megfelelő oktatási színvonalat hozni bármilyen területen. Az itt végzetek általában tanítói, tanári vagy edzői pályán helyezkednek el, valamint bármilyen gyermekekkel foglalkozó területeken tudnak sikeresen helytállni. A fentebb részletezett szempontoknak megfelelően az alábbi kurzusok kerültek kialakításra a kar által (13. táblázat):

31. táblázat Az NSSU Sportpedagógiai karának közös kurzusai

Általánosan művelő kurzusok	Bölcsészeti és társadalomtudományi kurzusok
Nittaidai történelme és kultúrája	A modern társadalom

Rekreációs és szabadidő kurzusok	Viselkedéstudomány Élettudomány Ember és társadalom Sport antropológia Tudomány és eszmetörténet Növekedés-és fejlődés elmélete Sportkultúra Közgazdaságtan	
Nyelvi kurzusok	Szakmai kurzusok	
Angol I Angol II Angol kommunikáció I Angol kommunikáció II	Fiatalok sportoktatás I Fiatalok sportoktatás II Sportoktatás kutatás Sportoktatás a gyakorlatban Oktatás alapjai I Oktatás alapjai II	
Képzéshez nem kötött kurzusok		
Elméleti kurzusok	Gyakorlati kurzusok	Képzéshez nem kötött szabadon választható kurzusok
Fiatalok sportoktatás Egészséges életmód Növekedés és fejlődés Fiatalok mozgásmechanizmus Gyermekfejlődéstan Modernkori gyermekelméletek Táplálkozás különböző életszakaszokban Sport fiziológia Mozgáskoordináció Sport biomechanika	Gyakorlati oktatás <ul style="list-style-type: none"> • Testnevelés • Tánc • Szertorna • Atlétika • Úszás • Cselgáncs • Aerobik 	Sportelméletek Sportgyakorlat Intézménymenedzsment és igazgatás Sportpálya elméletek

Forrás: <http://www.nittai.ac.jp/eng/index.html> alapján saját szerkesztés

A karon belül két szak közül lehet választani, a Testnevelő tanár és a Testnevelő tanító. A Testnevelő tanár képzése azért fontos, mivel a gyerekek és fiatalok számára egyre kevesebb hely és lehetőség van az egymással történő játékokra, valamint az egyre alacsonyabb születési ráták mellett a gyerekek száma is egyre kevesebb. Ezért fontos, hogy a mostani fiatalok a sportban találják meg a helyüket, növelni számukra a lehetőséget a sportolásra, az egymással való játékokra. Fontos, hogy a fiatalok korán megszeressék a sportot, ezáltal lehetőségük nyílik kapcsolatok kialakítására, amely az emberi fejlődésüket is szolgálja a jövőben. A képzés keretében az oktatók megtanulják, hogyan kommunikáljanak a fiatalokkal, hogyan szerettesse meg velük a testmozgást, és legfőképpen hogyan tanítsák és képezzék őket, hogy örömeiket leljék benne.

Az itt végzetek tanítókká és általános iskolatanárokká válnak, akik képesek a fiatalokat a megfelelő módon oktatni a testnevelés órákon és a sportoláshoz való alapvető életmódtanácsokat nyújtani. Mindemellett sportkörök és klubok oktatóivá válhatnak, napközis és egyéb szabadidős tevékenységek koordinálására szakosodhatnak. Az elméleti oktatás részét képezi a sporttörténelem, a sportolás céljainak ismerete, bemutatása, az alapvető elvek, amelyeket be kell tartani és be kell tartatni. A hallgatóknak a testnevelés-oktatás és edzői képzésekhez kapcsolódó számos kurzuson kell részt vegyenek, amelynél nemcsak elméleti szinten tanulnak többféle edzői módszert, hanem a gyakorlatban is helyt kell álljanak, amikor iskolákban végeznek órai gyakorlatot, ahol nem csak az oktatás módszerét tanítják meg számukra, hanem a tanítás és az azzal járó egyéb kihívásokat is megtapasztalják –mint például konfliktus-kezelés – annak érdekében, hogy a lehető legjobb oktatókká váljanak. Az intézeten folyó képzések között szereplő néhány kurzus a Gyerekkori edzői oktatás, Elméleti sportoktatás gyerekeknek, vagy Tanítási gyakorlatok.

A Testnevelő tanító szak olyan képzést biztosít a hallgatók számára, amelyek elsajátításával bölcsődékben, óvodákban helyezkedhetnek el az itt diplomát szerzők. A képzésen belül nagy hangsúlyt kapnak a gyakorlati oktatások. Az egészen fiatalokkal való foglalkozás sok türelmet és magas kreativitást igényel. Emellett fontos a gyermekek érzelmi szintjének fejlesztése is. Ezekhez magas szociális érzék és fejlett kommunikációs képességek szükségesek. A képzésen belül olyan órákon vesznek részt, mint például Tánc és táncoktatás, Csecsemő-és fiatalkori testmozgás, Zongora és Ének zene c. kurzusok.

Jelenleg az egyetemen két mesterképzési program keretén öt elkülönült területen folyik a képzés. Az két tanszék hasonló képzési területeken működik. Az Egészség és sporttudomány keretében három képzési terület jelenik meg, míg a Gyakorlati képzés az egészség-és testnevelés oktatásban további két iskola várja a hallgatókat. A mesterképzésen az oktatás a 4 év alapszak után 2 további évig tart. A mesterképzés elvégzése után az Egészség és sporttudományi területen végzeteknek lehetősége van további 3 évre beiratkozni a doktori iskolába.

Sport és sportszociológia szak

Ezen mesterképzés keretein belül a sporttal többféle megközelítésen keresztül találkozhatnak az ide felvételt nyert hallgatók. A legfőbb kutatási és vizsgált területek közé tartoznak az alábbiak:

- Sporttörténelmi vizsgálatok
- Sport-embertan

- Sport-filozófia-és szociológia
- Sportoktatás.
- Sportigazgatás üzleti szemmel
- Szabadidős és rekreációs tevékenységek

A sporttörténelem c. kurzus keretében mélyrehatóan foglalkoznak a sport történelmi fejlődésével, népszerűsödésével, elterjedésével legfőképpen Japánban. Fókuszterületei közé tartozik az ókori és középkori buddhizmus ideje, sport, mint szórakoztatás az Edo és háborús, háború utáni érákban, valamint a gazdasági fellendülés idején. Ezen felül a sportot az újságírás, a televíziózás, az Olimpiák szemüvegén keresztül is tanulmányozza. Emellett találkozhatunk a sportfilozófia c. kurzuson keresztül a diákok megismerik a sport társadalmi mechanizmusait a sport mögött, ezen felül vizsgálják a sport jellemzőit és ideális szerepét az etika kérdésében, a pénzügyi területeken valamint a tudomány és technológia területén. Ezen felül feltárja a média és a sport közötti kölcsönhatásokat is.

Edzéstudomány

E mesterképzés fókusz területe az edzés. Ez a képzés az egyik legátfogóbb tudást nyújtó mesterképzés, hiszen a vizsgálati területek széles köre megtalálható a képzésben. A legfőbb kutatási területek:

- Edzést tanulmányozás
- Fizikai erő vizsgálat
- Sport biomechanika
- Sport pszichológia
- Sporttáplálkozás
- Teljesítményfokozók
- Gyakorlati edzői és edzés módszer kutatások

A képzés célja, hogy a hallgató elsajátítsa a képességet az edzéstudomány és a versenyképesség fejlesztésének kutatása területén, és ezeket gyakorlatba ültesse a sportban, az egészségben és a fizikai gyakorlatok területén. A képzés során többek között tudományosan elemzik a folyamatot, amely során az ember hozzászokik a folyamatos edzés végrehajtásához, a terheléshez, és kiemelt cél ezen eredmények átültetése a gyakorlatba. A tárgyak lefedik a testmozgás alapelveit és módszertanait, emellett a test terhelhetőségét vizsgálják tudományosan, valamint az edzésprogramokat, és edzéstechikákat elemzik. A tantárgyak továbbá kiterjednek mozgásvizsgálatokra, ami azt jelenti, hogy a videóra rögzített különböző

mozgásokat elemzik. Az izomaktivitás vizsgálata, és az egyes idegek vizsgálatára is külön-külön kurzus kerül meghirdetésre. Emellett átfogó izom és keringéselemzés folyik a szakon. Mindezen kutatásokat kiegészítik tudományos táplálkozási vizsgálatokkal is. Külön kurzus keretében lehet tanulni a fizikai teljesítő képesség és a mentális edzettség és felkészültség közötti összefüggések elemzését. A szak különösen ajánlott sportolóknak, hiszen a saját edzéseikben is rengeteg hasznos információhoz férhetnek hozzá, hogy a saját maguk teljesítményét növeljék.

Egészségfejlesztés és sportterápia szak:

Az ide felvételt nyert hallgatók egészségtudomány és a sportorvoslás területeivel fognak foglalkozni, mindezt úgy, hogy a képzés kapcsolódik az egészséghez, életmódhoz, és sporthoz. A képzés célkitűzése olyan hallgatók képzése, akik a társadalom egészségének megtartását és növelését segítik, valamint segítenek megelőzni az az életmód betegségeket, sportsérüléseket és más betegségeket az egészségtudomány és sportgyógyászat területén elsajátított tudás felhasználásával. A képzés kutatási területei:

- Sportgyógyászat
- Testmozgás és étletan
- Fizikai növekedés és fejlődés
- Egészségügyi ökológia
- Egészségpedagógia
- Mentális egészség
- Sportsérülések
- Egészségügy oktatás

A képzés során a hallgatók megtanulják a sportsérülések hátterét, azok jobb megértését, ezáltal könnyebben elkerülhetik a sérüléseket, hamarabb gyógyulhatnak fel belőle. Gyakorlati megoldásokkal találkozhatnak különböző orvosi rendellenességekre. Külön kurzus keretében foglalkoznak különböző rehabilitációs módszerekkel. Ezen felül az oktatás kiterjed az egészségmegőrzés és egészségfejlesztés alapjaira, valamint a test adaptációs képességére az edzéseken és a teherbíró-képesség növelésére.

Edzőképző szak:

Az ide járók specializált képzést kapnak, hogy a lehető legjobb edzőkké váljanak a sportpályákon. A képzés célja, hogy olyan szakképzett edzők kerüljenek ki az egyetemről, akik

azonnal el tudnak helyezkedni az edzői pályán. Ahhoz, hogy ez sikeresen megvalósuljon, a tanterv úgy van felépítve, hogy megfelelő egyensúly van kialakítva az elméleti és gyakorlati tudás megszerzése között. A szükséges háttértudás mellett tapasztalatot is szereznek az itt végzetek a való életből. A hallgatók aktívan tanulmányozzák és tanulják az egyetemen dolgozó oktatók és edzők által alkalmazott hagyományos edzői stílusokat – amelyek sikeresen vannak alkalmazva a jelenlegi sztársportolók és edzőik által – valamint a különböző edzői módszereket a világ minden tájáról annak érdekében, hogy az így elsajátított különböző nézőpontokat beépítve a saját edzői stílusuk és módszerük kialakulhasson. Ez a képzés nem a tudományos megközelítést és a kutatást helyezi előtérbe, hanem világ szinten is elismert szakemberek képzésére fókuszál. A kar erősségét jelzi, hogy az oktatók között volt és jelenlegi profi sportolók is megtalálhatók.

A képzés fókuszterületei:

- Edzői módszerek elméletben
- Edzői módszerek a gyakorlatban
- Információ kezelés és feldolgozás
- Teljesítményvizsgálat
- Sporttanácsadás
- Személyi edzői képzés

A két év során minden félévben az edzői képzés egyre mélyebb aspektusait ismerhetik meg a hallgatók a *haladó coaching I-II-III-IV* c. kurzusok kereteiben. Az első szemeszterben lehetősége van a hallgatóknak, hogy megismerjék az edzősködés céljait, módszereit, különböző szakmai programokat tanuljanak, és a globális nézőpontjait. A második féléves kurzus keretében foglalkoznak a gyakorlati tudás elsajátításának a folyamatával, majd a harmadik negyedévben a különféle edzés módszerekről szerezhetnek átfogó tudást, majd az utolsó évben tanulják meg ezek gyakorlatba történő átültetését. A *Teljesítményvizsgálat* c. kurzus során az edzések és a versenyeket elemzik ki a hallgatók, majd a viselkedéseket vizsgálják meg, például, hogyan viszonyulnak egymáshoz az eredmények. A *személyre szabott coaching az elméletben és a gyakorlatban* c. kurzus keretében a hallgatóknak lehetőségük van egyéni képzésen részt venniük. A hallgatók oktatókkal személyesen konzultálnak a saját szakterületükkel kapcsolatban. A kiválasztott mentor segít a hallgatónak megismerni az adott sporthoz kapcsolódó legjobb gyakorlatokat, módszertanokat, és a gyakorlati órákon lehetősége van a diákoknak a saját edzői stílusuk kialakításában.

Sporttanulmány és egészségügy oktatás szak:

Az ötödik, egyben egyetemünk utolsó mesterképzése a sport és egészségügy területére fókuszál, ahol leginkább tanári képzés folyik. Az itt végzettek leggyakrabban tanárok, iskolai vezetők lesznek a 2 év után. Menedzsment és vezetési készségeket, kommunikációs képességeket tanulnak, amelyek segítik őket a későbbi karrierjük során.

2.4 University of Malaya, Malajzia

A 329.847 km² területű Malajzia délkelet-Ázsiában terül el. A közel Németország nagyságú terület azonban két részből áll össze, Nyugat és Kelet Malajziából. Egy félsziget és egy sziget részből tevődik össze, többek között ezért is áll össze 13 államból és 3 szövetségi területből az államszövetség. Népe ssége 30 millió fő, népsűrűsége 78fő/km². A születéskor várható élettartam a férfiak esetében 72 év, míg a nőknél 78. Az ország gazdaságát tekintve az 1980-90-es években jelentős gazdasági fejlődésen ment keresztül az ország, az egy főre jutó GDP 10.544 USD, amely nem sokkal a magyar szint alatt helyezkedik el. A sportolás a maláj kultúrában igen fontos szerepet játszik annak ellenére, hogy a világ elitjéhez még nem sikerült minden sportban felzárkózni. Ugyanakkor mind a tevékenységek üzésében, mind a sportesemények rendezésében egyre aktívabb szereplői a világ sportjainak. Ennek köszönhetően számos sporteseménynek adtak otthon az elmúlt időszakban. 1998-ban itt rendezték a nemzetközösségi játékokat. 1991 óta minden évben rendeznek a MotoGP-ben maláj nagydíjat, míg 1999 óta a Formula-1 versenynaptárában is szerepel. Népszerű és egyben sikeresek az „ütő-sportokban”, hiszen tollaslabdában több Olimpiai érmet is vittek haza versenyzői, míg fallabdában a világbajnokságokon szerepelnek rendszerint kiváló eredményekkel. Kiemelkedőek még az úgynevezett „precíziós sportokban”, mint például bowlingban vagy tekében. Emellett nagy népszerűségnek örvend még a kerékpár, számos egyéb más sportok mellett⁹⁴.

Az University of Malaya egyetem 1949-ben került megalapításra, és mára Malajzia legelső és elsőszámú (kutató)egyeteme. A 750 hold (309 hektár) nagyságú campus Kuala Lumpur belvárosában található. Az egyetemnek több mint 27.000 diákja és 1.700 oktatója van, 17 oktatási területen és kutatóközpontban folyik a képzés, a tudományok minden területén, legyen szó művészetéről, sporttudományról, természet- vagy társadalomtudományról. Az egyetem nagy hangsúlyt fektet a nemzetköziségre, és a nemzetközi csereprogramokra. A

---

⁹⁴ <https://www.wikipedia.org/>

hallgatói létszám több mint 80 országból tevődik össze. Jelenleg 792 nemzetközi hallgatója van az iskolának 45 országból az alapképzésen, a posztgraduális képzésben résztvevő 3175 nemzetközi diák 84 különböző országból érkezik. Az egyetem közös PhD képzésekben is részt vesz a nemzetközi partnereivel, amelynek tagjai például az University of Sydney, University of Melbourne, University of Nottingham, Imperial College London. Több mint 100 nemzetközi szervezettel és intézettel vannak partneri kapcsolatban.

Annak ellenére, hogy az iskolának nem a sportképzés a fő profilja, igen tekintélyes infrastruktúrát mutat fel ezen a területen is.

Az egyetemen lehetőség van a kerékpár sport, a kajak-kenu úzására, az atlétika pálya további számos sportolási lehetőségre ad otthont. Emellett a sportoktatás számára az alábbi infrastruktúra áll rendelkezésre:

- Tollaslabda-pályák
- Tenispályák
- Fallabda pályák
- Labdarugó pálya
- Rögbi pálya
- Kültéri és beltéri Sepak Takraw pálya (lábtenisz és a röplabda keveréke)
- Kültéri és beltéri röplabda pálya
- Kültéri és beltéri kosárlabda pálya
- Kézilabda pálya
- Uszodák
- Konditermek

Az iskola képzési kínálatát tekintve igen széleskörű a választék, a több mint 16 alap-és mesterképzés több mint 50 szakot foglal magában, ugyanakkor az egyetem működése nincs kári szinten felosztva. Doktori képzések számos változata is megtalálható az egyetemen. A sportoktatás területén 2 alapszak, 1 mesterképzés és 1 doktori fokozati szerzési lehetőség áll a hallgatók rendelkezésére (14. táblázat).

32. táblázat A University of Malaya sportképzései

Alapképzés	Mesterképzés	Doktori képzés
Sporttudományi alapképzés	Sporttudományi mesterképzés	Ph.D

Sportmenedzseri alapképzés		
-------------------------------	--	--

Forrás: <https://www.um.edu.my/> alapján saját szerkesztés

Sporttudományi alapképzés:

A Sporttudományi alapképzés két ágra osztható fel. Az egyik ág, a szakmai karrier lehetősége, amikor a hallgatók a sporttal, edzősködéssel, tanítással kívánnak foglalkozni a jövőben. A másik lehetőség az akadémiai út, amely kifejezetten az elméleti oldalát közelíti meg a sportnak, egyenes út vezet a mesterképzés és a doktori iskola felé. Egyetemi tanárok, kutatók kerülnek ki leggyakrabban a képzésből. A képzési kínálat széles körének köszönhetően azonban, bármelyik irányt választják a hallgatók számos karrierút áll nyitva a előttük, mind a munkaerőpiacon, mind a tudományos területeken való előrelépések során. A képzés során foglalkoznak az anatómiával, élettannal, biomechanikával, sporttáplálkozással, sport pszichológiával, mérésekkel, kutatásokkal, edzősködéssel, stb. Az egyetem célja a kar továbbfejlesztése a képzési kínálat terén. A képzés elvégzéséhez minimum 7 szemeszter és 127 teljesített kredit szükséges, legalább „C” minősítéssel. A képzésben résztvevőknek maximum 11 szemeszter áll rendelkezésükre, hogy diplomát szerezzenek. Az oktatás módszere kiterjed az előadásokra, gyakorlatokon való részvételekre, valamint a „diák-központú tanulásra”, azaz a beszámolók, otthoni tanulmányok, prezentációk készítésére, és a szakmai gyakorlatra (15. táblázat).

33. táblázat Az University of Malaya Sporttudományi alapképzés kurzusainak listája

S ország	Kurzus (angolul)	Kurzus (magyarul)	Kr edit
Általánosan művelő modul			
1.	Iszlám és ázsiai civilizáció/ Malajzia története	Islamic and Asian Civilisation /Introduction to Malaysia	2
2.	Nemzetiségi kapcsolatok	Ethnic Relations	2
3.	Informatika	Information Skills Course	1
4.	Vállalkozói kultúra alapjai	Basic Entrepreneurship Culture	2
5.	Társadalmi felelősségvállalás	Social Engagement	2
6.	Angol nyelv I.	English I	3

7.	Angol nyelv II.	English II	3
8.	Co-curriculum	Co-curriculum	2
9.	Külföldön teljesített kurzus I.	External Faculty Elective 1	3
10.	Külföldön teljesített kurzus I.	External Faculty Elective 2	3
	Összesen		23
Kari általános modul			
1.	Sporttudomány alapjai	Foundation in Exercise Science	4
2.	Sportsérülések és elsősegély	Sport Injury and First Aid	4
3.	Sportmenedzsment	Sport Management	4
4.	Sportszociológia	Sport Sociology	4
5.	Anatómia és Élettan	Functional Anatomy and Physiology	4
6.	Táplálkozás, Egészség és Fitnesz	Nutrition, Health and Fitness	4
	Összesen		24
Szakirányú modul			
1.	Testépítés a gyakorlatban	Weight Training in Sport	4
2.	Edzői tudományok	Science of Coaching	4
3.	Kutatásmódszertan a sportmenedzsmentben	Research Methodology in Sport Management	4
4.	Sportélettan	Exercise Physiology	4
5.	Táplálkozás és anyagcsere	Sport Nutrition and Metabolism	4
6.	Sportpszichológia	Sport Psychology	4
7.	Mozgáskoordináció	Motor Learning and Control	4
8.	Sportbiomechanika	Sport Biomechanic	4
9.	Kutatás a sportmenedzsmentben	Research Project in Sport Management	4
10.	Szakmai gyakorlat	Exercise Science Internship	12
	Összesen		48
Választható kurzusok			

1	Előírt gyakorlatok tesztelése az élettudományokban	Testing and exercise prescription in the Health Sciences	4
2	Gyakorlati élettan a speciális helyzetűek számára	Exercise Physiology for Special Population	4
3	Sportsérülés és rehabilitáció	Sports Injury and Rehabilitation	4
4	Biokémia a sportban	Biochemistry of exercise and sports	4
5	Alkalmazott sportpszichológia	Applied Sport and Exercise psychology	4
6	Mérés és adatgyűjtés a sportban	Measurement and Data Acquisition in Sport	4
7	Sportipari kérdések	Issue in Fitness Industry	4
8	Közösségi sport és rekreáció menedzsment	Community Sport and Recreation Management	4
9	Sportlétesítmény és eszkögzdálkozás	Sport Facilities and Equipment Management	4
	Összesen		32

Forrás: <https://www.um.edu.my/> alapján saját szerkesztés

Sportmenedzseri alapképzés:

Ebben az alapképzésben résztvevő hallgatóknak is általában két választható útja van. Az egyik a szakmai karrier, a másik a tudományos karrier. Azzal, hogy a képzésben széleskörű tudásra tesznek szert, mind a két úthoz kiváló oktatást, háttértudást kapnak. A legfontosabb témák, amelyek a későbbi karrierlehetőségeket és kutatási területeket meghatározhatják az alábbiak. Sportmenedzsment, Sportlétesítmény és beruházás-menedzsment, sportfinanszírozás, sportmarketing, sportesemény-menedzsment, emberi-erőforrás menedzsment mellett, illetve a sport jogi oldalával is megismerkednek az itt tanulók. A hallgatóknak 129 kreditet kell teljesíteniük, amelyre minimum hét, de maximum tizenegy szemeszter áll a rendelkezésükre. Az oktatás módszertana kiterjed az előadásokra, gyakorlatokon való részvételekre, valamint a „diák-központú tanulásra”, azaz a beszámoló, otthoni tanulmányok, prezentációk készítésére, és a szakmai gyakorlatra. A képzés során felvehető kurzusok listája a következőképpen alakul (16. táblázat):

34. táblázat Az University of Malaya Sportmenedzseri alapképzés kurzusainak listája

S ország	Kurzus (magyarul)	Kurzus (angolul)	Kr edit
Általánosan művelő modul			
1	Iszlám és ázsiai civilizáció/ Malajzia története	Islamic and Asian Civilisation /Introduction to Malaysia	2
2	Nemzetiségi kapcsolatok	Ethnic Relations	2
3	Informatika	Information Skills Course	1
4	Vállalkozói kultúra alapjai	Basic Entrepreneurship Culture	2
5	Társadalmi felelősségvállalás	Social Engagement	2
6	Angol nyelv I.	English I	3
7	Angol nyelv II.	English II	3
8	Co-curriculum	Co-curriculum	2
9	Külföldön teljesített kurzus I.	External Faculty Elective 1	3
10	Külföldön teljesített kurzus I.	External Faculty Elective 2	3
	Összesen		23
Kari általános modul			
1	Sporttudomány alapjai	Foundation in Exercise Science	4
2	Sportsérülések és elsősegély	Sport Injury and First Aid	4
3	Sportmenedzsmen	Sport Management	4
4	Sportszociológia	Sport Sociology	4
5	Anatómia és Élettan	Functional Anatomy and Physiology	4
6	Táplálkozás, Egészség és Fitnessz	Nutrition, Health and Fitness	4

7	Sporttörténelem és sportfilozófia	History and Philosophy of Sport	4
8	Menedzsment és szervezeti elméletek	Management and Organizational Theories	4
	Összesen		32
Szakirányú modul			
1	Közösségi sport és rekreáció menedzsment	Community Sport and Recreation Management	4
2	Közösségi kapcsolatok	Sport Media and Public Relations	4
3	Kutatásmódszertan a sportmenedzsmentben	Research Methodology in Sport Management	4
4	Közgazdaságtan és marketing	Economics and Marketing	4
5	Pénzügy és számvitel	Financial Management and Accounting	4
6	Marketing	Sport Marketing	4
7	Sportgazdálkodás	Sport Financial Management	4
8	Sportlétesítmény és eszközgazdálkodás	Sport Facilities and Equipment Management	4
9	Humán erőforrás menedzsment	Sport Human Resource Management	4
10	Sportjog és kockázatmenedzsment	Sport Law and Risk Management	4
11	Sport irányelvek	Sport Policy and Governance	4
12	Információs technológia menedzsment	Sport Information Technology Management	4
13	Sport mint vállalkozás	Sport Industry and Entrepreneurship	4
14	Kutatás a sportmenedzsmentben	Research Project in Sport Management	4
15	Sport menedzsment a gyakorlatban	Sport Management Seminar	4

1 6	Szakmai gyakorlat	Sport Management Internship	6
	Összesen		66
	Választható kurzusok		
1	Sportipari kérdések	Issues in the Fitness Industry	4
2	Mérés és adatgyűjtés a sportban	Measurement and Data Acquisition in Sport	4
3	Sportturizmus	Sport Tourism	4
4	Rendezvényszervezés	Sport Event Management	4
	Összesen		8

Forrás: <https://www.um.edu.my/> alapján saját szerkesztés

A Sporttudományi mesterképzésben és doktori képzésben való részvételhez egy az University of Malaya alapképzésén megszerzett diploma szükséges, vagy egy azzal egyenértékű diploma, amennyiben azt a szenátus jóváhagyja. Az idegen nyelvű diákoknak az egyetem saját nyelvvizsgáján kell továbbá megfelelni.

Az egyetemen továbbá lehetőség van okleveles szakképesítést szerezni Sportmenedzser oktatás speciálisan golf szakterületen hirdetett képzésén. A program célja az alapvető sportmenedzseri tevékenységek elsajátíttatása a hallgatókkal, ahol a golf sport szemszögén keresztül ismerik meg a hallgatók a tevékenységeket. A képzés végére sikeresen el kell sajátítsák a szükséges vezetői és kommunikációs képességeket, meg kell ismerkedjenek a golf világ vállalkozói oldalával. Menedzsment modelleket és technikákat ismerhetnek meg. A képzésben összesen 29 tantárgyat - 92 kreditet kell teljesíteni, a sikeres oklevélszerzéshez.

3 Módszertani elemek a sportoktatásban

A fejezetben ismertetésre kerülnek az általunk megvizsgált ázsiai egyetemek általánosan alkalmazott képzéssel kapcsolatos módszertanai és azok jellemzői. A kínálati fejezetben ismertetett egyetemek a sporttal, sporttudománnyal és a sporthoz köthető egészségfejlesztéssel foglalkoznak, ugyanakkor az intézmények profiljai, módszertanai között eltérések figyelhetők meg. Célunk az volt, hogy minél szélesebb képzési- és módszertani palettát mutassunk be az ázsiai kultúra oktatási rendszeréből.

3.1 Nanyang Technological University

A leendő hallgatóknak a felvételi eljárás során eleget kell tenniük bizonyos követelményeknek ahhoz, hogy bekerülhessenek a szakra. Jelentkezéskor egyrészt a személyes elbeszélgetést, másrészt a nem tanulmányi eredményeket (pl. sporteredmény) is figyelembe veszik a tanulmányi pontszámok mellett. Az eljárás során különböző lehetséges bemeneti követelmények alapján jelentkezhetnek a diákok a képzésbe (17. táblázat). Kiemelendő, hogy az egyetem ezen szakjánál megköveteli a magas szintű matematika képzettséget leendő hallgatóitól. Mindazonáltal bizonyos intézmények műszaki oklevele szintén elégséges feltétele lehet a jelentkezésnek. Külföldi diákok bekerülésére szintén van lehetőség, amely nemzetközi érettségi bizonyítvánnyal és a kért képzettséget igazoló dokumentumokkal történhet.

35. táblázat Sporttudomány és menedzsment szak bemeneti feltételeinek összefoglaló táblázata

Kategória	Lehetséges követelmények
Helyi GCE „A” szint	<ul style="list-style-type: none"> Sikeres vizsga H1-es szinten matematikából <p style="text-align: center;">VAGY</p> <ul style="list-style-type: none"> GCE „O” szintű azonban egyenértékű vizsga matematikából
Helyi Műszaki oklevél	<ul style="list-style-type: none"> Műszaki oklevél a Nanyang Polytechnic, Ngee Ann Polytechnic, Republic Polytechnic, Singapore Polytechnic és Temasek Polytechnic intézményekből GCE "O" szintű matematika is figyelembe vehető azoknál a jelölteknel, akik nem felelnek meg a matematika a követelménynek, de nagy potenciált mutatnak, behívhatók interjúra és ezáltal egy eseti elbírálás alapján bekerülhetnek a képzésbe A Republic Polytechnic intézmény <i>Sport, egészség és szabadidő</i> területén meghirdetett bizonyos szakjain szerzett oklevél garantálja a bejutást – az arra érdemeseknek – a Sporttudomány és menedzsment szakra
Singapore Sports School intézmény oklevele	<ul style="list-style-type: none"> Sportmenedzsment és Sporttudomány területén szerzett oklevél
Nemzetközi érettségi	<ul style="list-style-type: none"> Matematikából szerzett középszintű érettségi

NUS High School oklevele	<ul style="list-style-type: none"> • Matematika területén a CAP index⁹⁵ legalább 2.0
Nemzetközi bekerülési lehetőség	<ul style="list-style-type: none"> • Összesen legalább 12 év általános és középiskolai tanulmány • Matematika középiskolai szinten/nemzetközi érettségi középszinten

Forrás: <http://ssm.ntu.edu.sg> alapján saját szerkesztés

A GCE „A” szint nem más mint a Singapore-Cambridge GCE Advanced Level, amely nálunk alkalmazott érettségi funkciójával bír, tehát a diákok ezen vizsgán teljesített eredmény alapján kerülhetnek be a választott felsőoktatási intézménybe. A diákok három szinten vizsgázhatnak H1/H2/H3, ahol a H1 a legalacsonyabb, H3 pedig a legmagasabb szint. A tanulók általában 16-17 éves korukban vizsgáznak GCE „O” szinten, ezt követően lehetőségük nyílik arra, hogy továbbtanuljanak egy két éves képzés keretein belül és felkészüljenek GCE „A” szintre. A másik lehetőség GCE „O” szint után, hogy tanulmányaikat olyan területeken folytassák, amely nem igényel ilyen szintű kimeneti követelményt, ezek például a technikumok. Azok, akik kimagaslóan jól teljesítenek az iskolában lehetőséget kaphatnak arra, hogy megkerülve a GCE „O” szintet egyből a GCE „A” szinten vizsgázhassanak.

A Sporttudomány és menedzsment szak csupán nappali tagozaton, azaz teljes munkaidős képzésben végezhető szak, így a tandíjat az egyetem ez alapján állapítja meg. A sikeres felvételi időpontjában érvényben lévő tandíj a hallgató képzési ideje alatt nem változik. A tandíjat fizető hallgatók különböző kategóriákba sorolhatók aszerint, hogy milyen mértékű támogatásban részesülnek (18. táblázat).

36. táblázat A Sporttudomány és menedzsment szak éves tandíjai jogosultsági bontásban 2015-2016 tanévre vonatkozóan

Támogatott hallgatók			Támogatásba n nem részesülő hallgatók
Szingapúr állampolgára	Szingapúr állandó lakosa	Külföldi diák	
S\$ ⁹⁶ 7,950	S\$11,150	S\$15,900	S\$29,110

Forrás: <http://admissions.ntu.edu.sg> alapján saját szerkesztés

⁹⁵ Összesített súlyozott átlag, amely alapján a hallgatók könnyebben rangsorolhatók

⁹⁶ Szingapúri dollár, melynek MNB árfolyama 2015. október 28-án 202,23 Ft

Az egyetem hitvallása szerint azonban egyetlen diáktól sem szabad megvonni a felsőoktatásban való részvétel lehetőségét csupán anyagi körülményei miatt, ezért számos pénzügyi támogató programot kínál. Különböző mértékben és spektrumban, azonban támogatásban részesülhetnek Szingapúr állampolgárai, állandó lakosai valamint a külföldi diákok egyaránt. Esetükben támogatás kérhető a tandíjon kívül a megélhetési költségekre, valamint egyéb esetekre, mint például a tengerentúli tanulmány vagy a rendkívüli segély. Az egyetem segítségnyújtás tekintetében természetesen a saját állampolgárait és állandó lakosait részesíti előnyben, így számukra több pályázati lehetőség és nagyobb elnyerhető támogatási hányat vehető igénybe. A fent említett tandíjon túl természetesen vannak egyéb díjak is, mint például a regisztrációs díj.

A szak kurzusai tekintetében elmondható, hogy egyrészt előadás, azaz elméleti másrészt gyakorlati részekből áll egy-egy tantárgy. Az egyes kurzusleírásokból kiderül, hogy a hallgatókat igyekeznek minél gyakorlatorientáltabb képzési formában részesíteni. Mindez megmutatkozik egyrészt a tematikában másrészt a számonkérésben. A hallgatóknak év közben is változatos feladatokat kell teljesíteniük, a szokványos teszt, zárthelyi dolgozat, prezentáció és órai munkára kapott teljesítmény mellett. A Torna és sportpszichológia I. kurzus keretein belül például egy konkrét kutatási feladatot kell elvégezniük a hallgatóknak mely a végső jegyük 40%-át adja. Ugyancsak gyakorlatorientált kimenettel rendelkezik a Mozgáskoordináció I., valamint a Sportélettan I. tantárgy is, ahol labormunka adja a jegy 30 utóbbinál 40%-át. A Sportbiomechanika I. kurzus követelményrendszere talán az egyik legérdekesebb, mivel a hallgatóknak – videóok segítségével – emberi mozdulatsorok elemzéséből kell vizsgázniuk. Végezetül elmondható, hogy a szak minden egyes kurzusa vizsgával zárul, amely a legtöbb tárgy esetében a jegy felét adja.

A Nanyang Technological University képzése magában foglal egy 22 hetes kötelező szakmai gyakorlatot, ami során a hallgatónak lehetősége nyílik értékes tapasztalatokhoz jutni, amely előnyként szolgálhatnak majd a munkavállalás kezdetekor. Az egyetemnek számos szakornoki helyet kínáló partnere van, mint például a Szingapúri Sport Tanács, az Oktatási Minisztérium, a Szingapúri Sport Iskola, magán sport és fitness szervezetek, különböző nemzeti sportszövetségek, valamint regionális sportszervezetek. A nem reprezentatív kutatásunk során azt figyelhetjük meg, hogy az ázsiai egyetemek körében a szakmai gyakorlat kisebb hangsúlyt kap. Ez betudható lehet annak, hogy az egyetemek képzései elegendő szakmai tudást biztosítanak ahhoz, hogy friss munkavállalóként is megállják helyüket a munkaerőpiacon.

A gyakorlati és kutatási témában való további elmélyülést tesz lehetővé a diplomamunka elkészítése is, melyre az utolsó évben kerül sor. A diplomamunka készítéséhez egy választott oktató – témavezető – közreműködése szükséges, aki egyrészt szakmai segítséget nyújt a hallgató számára az adott témában, másrészt felügyeli munka előrehaladását és minőségét. Az oktató, azonban nem köteles elvállalni a témavezetést ez csupán egy lehetőség számára, amivel a diákokat segítheti. A témaválasztást illetően annyi megkötés van, hogy valamely a képzésben oktatott kurzus vagy témakör területéről kell kiválasztani. Az elkészült munkát prezentálnia kell a hallgatónak, melyben kezdésként röviden bemutatja, hogy miért választotta az adott témát, mi volt vele a célja és mi a kutatási kérdése. Ezt követően ismertetésre kerül a diplomamunka felépítése és az alkalmazott módszertan, majd az eredmények áttekintése és végül a mű összefoglalója és főbb levonható következtetések sora. Az előadást követően a mű szerzője válaszol a bizottság által feltett kérdésekre. A prezentáció a diplomamunka jegyének 30%-át adja, a fennmaradó rész a szakértői értékelésből származik. A dolgozat tartalmi, azaz abstract, köszönetnyilvánítás, ábra, táblázat, hivatkozás és függelék nélküli törzs része maximum 5000 szó lehet.

3.2 University of Delhi – IGIPSS

Felvételi eljárás során a jelölteket öt különböző szempont alapján értékelik. Az első egy írásbeli teszt, amely keretei között különböző témaköröket érintve képességeket és készségeket mérnek fel. A második egy fizikai állóképesség teszt, amiben külön elvárások vonatkoznak a női és a férfi jelentkezőkre. Ezen teszt egy egymásra épülő gyakorlatsorozat, amely tartalmaz távolugrás, lóugrás, river crossing, akadályfutás, bukfenc gyakorlatokat, továbbá a pályázóknak két egyforma vödröt kell egyszerre elvinnie a célvonalig, ezek együttes súlya a pályázó súlyának felével egyezik meg. A cél, hogy a jelentkező minél pontosabban, minél rövidebb idő alatt hajtsa végre a gyakorlatokat. Maximum három javítási lehetőség áll a diák rendelkezésére, azonban ekkor a teljes gyakorlatsorozatot újra meg kell ismételnie, nem elegendő csupán a rontott elemet. Természetesen a Testnevelés tanári továbbképzésen valamint a Testnevelés mesterszakon magasabbak az elvárt teljesítményértékek, mint az intézmény alapszakán. A felvételi eljárás harmadik mérföldköve a sportokban való jártasságot méri. Ekkor az elvárás, hogy egy előre megadott listából két sportág kerüljön kiválasztásra, melyet egyrészt a szabályrendszer és főbb a tudnivalók ismertetését követően a gyakorlatban is be kell mutatnia a pályázónak. Érdeemes megemlíteni azonban, hogy a választott sportágak bemutatásához szükséges felszerelést az egyetem nem bocsátja rendelkezésre, hanem mindenkinek egyénileg kell beszereznie azokat. A negyedik felvételi szempont a személyes elbeszélgetés. Ide már

csupán a jelentkezők töredékét hívják vissza és a következő főbb szempontok szerint értékelik őket:

- Szakmai felkészültség
- Gondolkodásmód
- Szóbeli kommunikációs készség
- Fogalomhasználat
- Szervezőkészség
- Vezetői tulajdonságok
- Tanulási készség
- Kritikai gondolkodás
- Sporttudatosság
- Nyitottság

A Testnevelési, egészségügyi oktatás és sport alapszak, valamint a Testnevelés tanári továbbképzés interjúztatási rendszere megegyezik a fentebb felvázoltakkal, továbbá ekkor egy bizottság értékeli minden szempontot. Testnevelés mesterszak esetében azonban interjúelbeszélgetéskor két bizottság is jelen van, az egyik a szakmai felkészültséget és rátermettséget, a másik a belső értékekre és a személyiségjegyekre koncentrál. A felvételi végső kiválasztási szempontja az orvosi alkalmassági vizsga, mely során számos orvosi tesztnek vetik alá a diákokat azért, hogy a képzés során fizikumukat illetően maximálisan helyt tudjanak állni. Ezt követően az öt felvételi szempont eredményeit pontozva, rangsorolva a legjobbak felvételt nyernek az egyetemre, ekkor már csupán a tandíj és a szükséges illetékek megfizetése van hátra ahhoz, hogy megkezdhessék tanulmányaikat.

Fontos megjegyezni a felvételi megkezdése előtt, hogy a Testnevelés tanári továbbképzésre, valamint a Testnevelés mesterszakra történő jelentkezés előfeltétele, hogy a jelentkező rendelkezzen egy alapszakos diplomával, amelyet az egyetem elfogad, mint bemeneti követelményt. Ennek elsősorban az intézményben oktatott Testnevelési, egészségügyi oktatás és sport alapszak tesz eleget, azonban jelentkezhet minden olyan diplomával rendelkező, akinek a képzése 50%-ban megegyezik az egyetem által előírt bemeneti kurzusokkal.

Az IGIPSS tandíj, valamint szükséges befizetések terén igen alacsony éves szintet határozott meg (19. táblázat). A végső fizetendő összeg főbb összetevői a tandíj, az orvosi vizsgálatok díjai, a könyvtári tagdíjat, a különböző sport díjak, valamint a közüzemi hozzájárulások.

37. táblázat Az IGIPSS intézet éves szintű hallgatói hozzájárulásai szakonkénti bontásban 2015-2016 tanévre vonatkozóan

	Testnevelési, egészségügyi oktatás és sport alapszak	Testnevelés tanári továbbképzés	Testnevelés mesterszak
Összes fizetendő hozzájárulás	Rs. ⁹⁷ 7125	Rs. 7091	Rs. 7041

Forrás: http://igipess1.du.ac.in:8080/web/home_page.jsp alapján saját szerkesztés

Az egyetem a külföldi hallgatók tekintetében 100 USD megfizetését írja elő, amely nagyságrendileg megegyezőnek tekinthető a fentebbi táblázatban szemléltetett összegekkel.

Az IGIPSS által oktatott szakokon csupán a Testnevelés tanári továbbképzés esetében beszélhetünk kötelező szakmai gyakorlatról. Ezen a szakon a hallgatóknak minden félévben teljesíteniük kell tanítási gyakorlatot, mely az első félévben belső- a második félévben külső gyakorlatként valósul meg.

3.3 Nippon Sport Science University

A Nippon Sport Science University felvételi eljárása karonként eltérő. Míg a Sporttudományi karra való bekerüléshez az aktív sportolói státuszt igazolni kell, valamint gyakorlati vizsgát is kell tenni, addig a School of Childhood Sport Education és a Faculty of Sport Medical esetében csak „papír alapú” követelményeknek való megfelelés szükséges. A Sporttudományi kar bekerülési feltételei az alábbi pontok szerint alakulnak:

- Középiskolai jegyek
- Központi felvételi eljárás
- Az egyetem saját felvételi eljárása
  - Elmélet
  - Gyakorlat
- Aktív sportolói státusz

A School of Childhood Sport Education és a Faculty of Sport Medical bekerülési feltételei az alábbi pontok szerint alakulnak:

- Középiskolai jegyek

---

⁹⁷ Indiai Rúpia, melynek MNB árfolyama 2015. október 28-án 4,34 Ft

- Központi felvételi eljárás
- Az egyetem saját felvételi eljárása

A jelentkező az alábbi alapképzésekre adhatja be felvételi kérelmét, amennyiben a Nippon Sport Science University keretei között kívánja folytatni tanulmányait (20. táblázat):

38. táblázat Az NSSU alapképzéseinek összegző táblázata

Sporttudományi Kar			
Intézet	Szak	Képzési Idő és tandíj (JPY, ezer)	Szükséges Kredit
Testnevelés tudományi Intézet	Sportoktatás Atlétika	1. év: 1.438 2. év: 1.137 3. év: 1.137 4. év: 1.147	124 kredit (vagy több)
Egészségtudományi Intézet	Egészségfejlesztés Társadalmi jólét		
Harcművészeti Intézet	Budo oktatás Harcművészet-oktatás		
Rekreációs és egészségfejlesztési intézet	Egészségfejlesztés Sportmenedzsment		
Sportpedagógiai Kar			
Intézet	Szak	Képzési Idő és tandíj (JPY, ezer)	Szükséges Kredit
Sportpedagógiai Intézet	Testnevelő tanár Testnevelő tanító	1. év: 1.438 2. év: 1.137 3. év: 1.137 4. év: 1.147	138 kredit (vagy több)
Orvostudományi Kar			
Szak		Képzési Idő és tandíj (JPY, ezer)	Szükséges Kredit
Orvostudomány és Judoterápia		1. év: 1.888 2. év: 1.587 3. év: 1.587 4. év: 1.597	129 kredit (vagy több)
Sürgősség ellátási		1. év: 2038 2. év: 1.737 3. év: 1.737 4. év: 1.797	

Forrás: <http://www.nittai.ac.jp/eng/index.html> alapján saját szerkesztés

Ahogy a felvételi eljárások esetében is eltérés figyelhető meg, úgy a diplomaszerezési módszerek is különbözőek. A Sporttudományi kar esetében a 129 kötelező kredit elvégzése mellett szakdolgozat írására nem kerül sor, azonban egy záróvizsgát kell tenniük elméleti és gyakorlati feladatokból egyaránt.

A Sportpedagógiai karon sincs szakdolgozat, azonban itt kötelezően 138 kredit teljesítése szükséges, illetve egy két hetes szakmai gyakorlaton kell részt vegyenek egy kiválasztott intézményben, amely leggyakrabban egy általános iskola. A képzés záróvizsgával zárul.

Az Orvostudományi kar hallgatóinak is 129 teljesített kreditre van szükségük a diploma megszerzéséhez. Emellett elméleti és gyakorlati záróvizsgát kell tегyenek a végzősöknek, amely után egy államilag elismert „medical licence”-t kapnak, amellyel a sürgősségi orvosi ellátásban dolgozhatnak, valamint sportterapeutaként.

Az alapszak elvégzésével a hallgatóknak lehetőségük nyílik tanulmányaikat mester szinten folytatni. Mesterképzést illetően két nagy területen folyik az oktatás, azonban ha a hallgató sikeresen teljesíti a mesterképzést jelentkezhet doktori képzésre, ahol már három területre szakosodhat (21. táblázat).

39. táblázat Az NSSU mester és doktori képzésének összegző táblázata

Mesterképzés	Doktori képzés
Egészség-és sporttudomány	Sport-és sportszociológia Edzéstudomány Egészségfejlesztés és sportterápia
Sport-és sportszociológia	
Edzéstudomány	
Egészségfejlesztés és sportterápia	
Gyakorlati képzés az egészség és testnevelés-oktatásban	
Edzőképzés	
Sporttanulmány és egészségügy oktatás	

Forrás: <http://www.nittai.ac.jp/eng/index.html> alapján saját szerkesztés

Az NSSU módszertanához hozzátartozik, hogy az Egyetem aktívan támogatja a „tengerentúli” tanulást, áthallgatást, ahonnan értékes tapasztalatokat szerezhhetnek a sportolás, a testnevelés területén, valamint gyakorolhatnak idegen nyelveket. Jelenleg négy csereprogram lehetőség kínálkozik a hallgatók számára. Az első két program egyszerre indult 1982-ben, a kínai *Bejing Sport University*-vel, és a német *German Sport University Cologne*-al. A csereprogram 2003-ban és 2010-ben további két ázsiai egyetemmel bővült, a koreai *Kyung Hee University*-vel és a mongol *National Institute of Physical Education*-nel. Emellett az intézmény lehetőséget biztosít csapatai és hallgatói számára, hogy külföldi edző táborokban vegyenek részt, valamint más országban rendezett sportversenyeken indulhassanak.

3.4 University of Malaya

Az University of Malaya alapképzésének módszertana az alábbiak szerint alakul. Mind a két szakon egy felvételi eljárás keretében választják ki a legalkalmasabb jelentkezőket. Az eljárás több követelményből tevődik össze, amely többféleképpen is teljesíthető. Mind a két szak felvételi követelménye megegyezik. Az első felvételi elvárás az STPM (wikipedia) (Sijil Tinggi Persekolahan Malaysia) teljesítése. Az angolszász oktatási rendszerhez hasonlóan, ez a középiskolák négy éves képzése utáni ötöd és hatod év. Ez az utolsó évében tett vizsga (a magyar oktatási rendszerben ez felel meg az érettségi vizsgának) egy egyetem előtti felvételi vizsga, amelyet maximum 5 választható tantárgyból lehet teljesíteni. Erre a diákok már speciálisan készülnek, a középiskola utolsó 1-2 évében, amikor kifejezetten az STPM tantárgyakra tanulnak. Általában ezekkel a tantárgyakkal kívánnak továbbtanulni. A tantárgyak bármilyen kombinációja elfogadott, ugyanakkor ahhoz, hogy felsőoktatásban érvényesnek számítsanak a vizsga, minimum 4 tantárgyat kell teljesíteni, amelyből az egyik kötelezően a *general studies* tantárgy. Emellett az STPM értékelésbe beleszámít 20-40% közötti mértékben a középiskolai jegyük az adott tantárgyból. Emellé szükség van legalább C SPM-re (Sijil Pelajaran Malaysia) matematikából és sporttudományból. Az SPM a középiskola 4. évének a végén van, általában 17 éves korban kell teljesíteni (aki szeretné, ekkor befejezheti a tanulmányait). 6-10 közötti tantárgyból áll össze, kötelező és választható tárgyakból egyaránt. Emellé a felvételizőknek igazolniuk kell a sportolói múltat és/vagy jelenlegi tevékenységüket. Emellett szükség van egy MUET (Malaysian University English Test) teszt teljesítésére, amely az angol tudását méri fel a jelentkezőknek. A végső fázis egy szóbeli felvételi elbeszélgetés, ahol kiválasztásra kerülnek a felvételt nyert hallgatók. Amennyiben a jelentkező nem rendelkezik STPM-el, abban az esetben a felvételt megelőzően egy egy éves úgynevezett „*Foundation*” programban kell részt vennie és teljesítenie az érintetteknek, emellett a többi követelmény megegyezik az STPM minősítéssel rendelkezőkével. A felvétel után teljesített félévre van szükség. A tanévkezdés a magyarországi rendszerhez hasonlóan szeptemberben kezdődik. Az őszi szemeszter 20 hétig tart, amely egy 1 hetes szünetet tartalmaz a 11. héten. A vizsgaidőszak 3 hétig tart. A 20. hét után – a vizsgaidőszak végeztével - 5 hét szünet után folytatódik a 19 hétből álló tavaszi félév. A tavaszi hét 8. hetén ismét egy szünet hét következik, majd az utolsó három hét a vizsgaidőszak ismét.

Az oktatás éves díja 6658 RM mind a két képzés esetében, amely körülbelül 440.000,- Ft-nak felel meg (hivatkozni mnb árfolyamra). A képzés csak nappali képzésben kerül meghirdetésre. Az Általánosan művelő modul és a Kari általános modul a két szak esetében

megegyezik, igaz a Sportmenedzseri alapképzés esetében ez két kurzussal bővül, amelyek a Sporttörténelem és sportfilozófia valamint a Menedzsment és szervezeti elméletek. Ezen két modul kurzusairól elmondható, hogy a mindennapi élet és általános műveltségi tudást mélyítik el. Ezek között még nem találunk gyakorlati kurzusokat, azonban a szakirányú kurzuslistát böngészve is inkább elméleti szintű megközelítés tapasztalható ugyanakkor az is tisztán látszik, hogy a képzés a lehető legtöbb terület felé nyitni próbál az oktatás terén, amely sporttal kapcsolatba hozható. Anatómia, sportbiomechanika, sportpszichológia c. kurzusok mellett megtalálható sportsérülések és rehabilitáció címmel egy teljesen más jellegű kurzus. Valamint sportmenedzsment kurzus megtalálható a Sporttudományi alapképzés oktatásában is Mind a két alapképzés esetében egy szakmai gyakorlaton vesznek részt a hallgatók.

A mesterképzés felvételi követelménye az UM-en szerzett diploma, vagy egy azzal egyenértékű, amelyet a kari szenátus elfogad. Emellett minden külföldi diáknak újabb nyelvvizsgát kell tennie.

3.5 Módszerek összehasonlítása

A bemeneti követelményeket vizsgálva elmondható, hogy minden, a kutatásunkban szereplő egyetemnek sajátos felvételi eljárása van. Közös pont azonban, hogy az intézmények szem előtt tartják az előzetes tanulmányi eredményeket, ugyanakkor ez a kritérium az eljárás csupán töredékét adta. További egységes jellemvonás, hogy a jelentkezőknek minden egyetem esetén egyedi írásbeli és szóbeli vizsgán kell részt venniük, és több egyetem esetében is elvárás az aktív sportolói élet, valamint a fizikai felméréseken való megfelelő helytállás. Mindezekből arra a következtetésre juthatunk, hogy ennek a többszörös beléptetési szűrőnek köszönhetően a hallgatók alaposabb vizsgálat alá kerülnek, így csak olyan személyek kerülhetnek be, akik kimagaslóan jól teljesítenek.

A kurzusok áttekintése alapján elmondható, hogy minden elméleti tárgyat gyakorlat egészít ki. Ennek köszönhetően a hallgatók az elméletben megszerzett tudást azonnal alkalmazhatják, így a munkaerőpiacon már rendelkeznek némi tapasztalattal. Az University of Malaya esetében ez a gyakorlatorientált szemlélet nem jellemző, azonban a másik három intézménynél kifejezetten hangsúlyos szereppel bír.

Módszertani szempontból alapvetően kevésbé releváns, ugyanakkor nagyban befolyásolja a képzési lehetőségeket kimagaslóan fejlett infrastruktúra megléte. A modern környezet magasabb színvonalú oktatást tesz lehetővé, hiszen ezáltal a hallgatóknak érzékelhetően több lehetőségük van az elméleti tudásukat élesben, a gyakorlat és a való életben

kamatoztatni. Ugyancsak itt kell megemlíteni a magasabb szintű kutatások elvégzéséhez elengedhetetlen háttérfeltételek meglétét is, amely jelentős mértékben befolyásolja az intézmény eredményességét is. Az NSSU egy speciális helyzetben lévő iskola, hiszen itt konkrét sportolóképzés is folyik, amelyet olyan magas szinten művelnek, hogy saját orvosi stáb áll a hallgatóság/sportolók rendelkezésére.

A vizsgált egyetemek nagyban támogatják a hallgatók külföldi tanulmányait. A távolkeleti egyetemeken és főiskolákon arra törekednek, hogy erős és tartós együttműködést alakítsanak ki más intézményekkel, aminek részét képezik például a hallgatói cserekapcsolatok, ösztöndíjprogramok. A külföldi tanulmányok tekintetében számos lehetőség áll a diákok előtt, a világban szinte bárhol eltölthetik a pályázatban foglalt képzési időt, amely jellemzően egy-két szemeszter. Ezek a programok lehetővé teszik, hogy a résztvevők „haza tudják vinni” a külföldön megismert és elsajátított legjobb gyakorlatokat, mely hozzájárul a sportképzés és sportoktatás fejlődéséhez, valamint a társadalom jólétének javulásához.

4 Összefoglalás

A tanulmányban megkíséreltük bemutatni az ázsiai sporthoz kapcsolódó képzési kínálatok közül a legjobbakat, legérdekesebbeket, valamint az ezekhez kapcsolódó módszertanokat olyan szemmel, hogy az egy iránymutatásként szolgálhasson, mint követendő példa. Elsőként a képzési kínálatot ismerhettük meg négy különböző ország különböző profilú egyetemein. Cél volt a minél diverzifikáltabb bemutatás, hisz így több módszert is láthatunk, amely lehetőséget nyújt minden fajta profilú hazai intézmény számára is, hogy jó összehasonlítási alapot nyújtson. Az egyértelműen szembeűnt, hogy más kultúrával, és más képzési és módszertani rendszerrel találkozunk.

Minden iskola képzési kínálata és módszertana magában hordozza az egyetem és az ország sajátosságait. A képzések döntő többségében gyakorlat orientáltak, ami talán annak is köszönhető, hogy minden elméleti oktatáshoz szinte kivétel nélkül rendelkezésre áll a gyakorlatba történő implementáláshoz az infrastruktúra. A diákok külföldön való tanulását szinte minden iskola kivétel nélkül támogatja, hisz a legjobb gyakorlatok így juthatnak el hozzájuk el. Az egyetemek felépítése nagyban hasonlít az itthon is működő rendszerre, azonban mégis minden képzés más és más volt, a felvételtől a végzésig. A bekerülés nehezebb, jobban szűrt a hallgatói réteg. A képzések gyakorlat orientáltak, teljes körűek és jobban szakterületre fókuszáltak. Úgy gondolom, hogy az adaptációs lehetőségek korlátozottak, azonban az egyes

javaslattevő részben megfogalmazott elemek közül már néhány bevezetése is növelhetné a magyar sport és sportoktatás színvonalát.

Irodalomjegyzék

Statisztikai adatok

www.singstat.gov.sg

www.worldbank.org

www.indiastat.com/default.aspx

www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_eves/i_int024b.html

Egyetemi honlapok

www.ntu.edu.sg

www.du.ac.in/du/

http://igipess1.du.ac.in:8080/web/home_page.jsp

www.nittai.ac.jp/

www.um.edu.my

Egyéb információk

www.topuniversities.com/university-rankings

www.wikipedia.org

www.mnb.hu/arfolyamok

www.uni-obuda.hu/sport/miert-fontos

6. Amerikai Egyesült Államokbeli képzési kínálat és módszerek a sporthoz kapcsolódó felsőoktatás területén

Tartalom

1	Bevezetés	301
2	Az Amerikai Egyesült Államok sporthoz kapcsolódó felsőoktatási kínálata.....	302
2.1	Általános leírás	302
2.2	Az Amerikai Egyesült Államok	304
2.3	Arizona State University	305
2.3.1	Üzleti sport és média tudományok alapszak (Business (Sports and Media Studies))..	305
2.3.2	Közösségi sportmenedzsment alapszak (Community Sports Management).....	309
2.3.3	Edzés és wellness alapszak (Exercise and wellness).....	313
2.3.4	Sport újságírás alapszak (Sport Journalism)	317
2.4	Northern Kentucky University	320
2.4.1	Sport üzlet (Sports Business) alapszak.....	322
2.4.2	Atlétikai képzés (Athletic Training) alapszak.....	323
2.4.3	Gyakorlati tudomány (Exercise Science) alapszak	326
2.5	Ohio State University	329
2.5.1	Sport Ipar (Sport Industry) alapszak	331
2.5.2	Testnevelés oktatás, sport és fizikai aktivitás (Physical Education, Sport, and Physical Activity) alapszak.....	333
2.5.3	Emberi táplálkozás (Human Nutrition) alapszak	336
2.5.4	Professzionális golf menedzsment alapszak (Professional Golf Management Program) 339	
2.6	United States Sport Academy.....	341
2.6.1	Sport menedzsment alapszak (Bachelor of Sports Science Degree in Sports Management).....	342
2.6.2	Sportedző alapszak (Bachelor of Sports Science Degree in Sports Coaching).....	344
2.6.3	Sport tudományok alapszak (Bachelor of Sports Science Degree in Sports Studies)..	346
2.7	Összegzés	347
3	Az Amerikai Egyesült Államok sporthoz kapcsolódó felsőoktatási területén alkalmazott módszerek	349
3.1	Általános leírás	349
3.2	Arizona State University	351
3.3	Northern Kentucky University	352
3.4	Ohio State University	354
3.5	United States Sport Academy.....	356
3.6	Nem hagyományos oktatási módszerek, best practice-ek: iskolák közötti bajnokságok	357
3.7	Összegzés	361
4	Összefoglalás.....	363
5	Irodalomjegyzék	364

1 Bevezetés

Jelen dokumentumban a sport oktatás területére vonatkozó tanulmány olvasható, mely az Egyesült Államokbeli felsőoktatási képzési kínálatot és módszereket helyezi fókuszba. A munka során elsősorban bemutatásra kerül maga az ország, illetve néhány kiválasztott egyetem, mely sportoktatással is foglalkozik. Az egyetemeken belül a karok, tanszékek is bemutatásra kerülnek, de leginkább az oktatott szakokon van a hangsúly, az egyes képzésekhez kapcsolódó tantárgyakon és az elhelyezkedési lehetőségeken. Továbbá a módszerek között megtalálhatóak az egyes képzések be- és kimeneti követelményei, az oktatás menete, alkalmazott technikák. Az amerikai sportoktatáshoz hozzátartozik az iskolák közötti bajnokságok kultusza is, mely tovább népszerűsíti a sportokat a diákok körében. Így elengedhetetlen ennek minél részletesebb bemutatása.

A kutatás átfogó célja, hogy elősegítse annak feltárását, hogy melyek azok a külföldi, kifejezetten amerikai példák, technikák, melyek már beváltak ott, és itt, Magyarországon is hasznosítani lehetne őket. Ezek az átvett gyakorlatok, esetleg még új szakok is, képzési módszerek növelnék országunk versenyképességét. Hiszen a sportoktatáson belül nem csak tanárokat, edzőket képeznek, hanem táplálkozási tanácsadókat, üzleti embereket, sportsérülésekkel foglalkozókat, akik mind-mind hozzájárulnak országunk fejlődéséhez. A mai világban már egyre inkább egészségtudatosak lesznek az emberek, így szükségük van az iránymutatásra, amely mentén elindulhatnak a biztosabb jövőjük felé, ezt teszik lehetővé a tanulmány keretében bemutatott képzések.

2 Az Amerikai Egyesült Államok sporthoz kapcsolódó felsőoktatási kínálata

2.1 Általános leírás

Ebben a fejezetben az Amerikai Egyesült Államokbeli sporthoz kapcsolódó felsőoktatással foglalkozó egyetemek közül kerül bemutatásra néhány kiemelt egyetem. Ezen egyetemek kínálata lesz feltárva a következőkben, az ott oktatott alapszakok illetve az azokon elérhető kurzusok.

1. táblázat A tanulmányban vizsgált egyetemek, és azokon oktatott képzések

Egyetemek	Képzések
Arizona State University	Üzleti sport és média tudományok (Business (Sports and Media Studies))
	Közösségi sport menedzsment (Community Sports Management)
	Edzés és wellness (Exercise and Wellness)
	Sport újságírás (Sport Journalism)
Northern Kentucky University	Sport üzlet (Sport Business)
	Atlétikai képzés (Athletic Training)
	Gyakorlati tudomány (Exercise Science)
Ohio State University	Sport ipar (Sport Industry)
	Testnevelés oktatás, sport és fizikai aktivitás (Physical Education, Sport, and Physical Activity)
	Emberi táplálkozás (Human Nutrition)
	Professzionális golf menedzsment (Professional Golf Management)
United States Sport Academy	Sport menedzsment (Sports Management)

	Sportedző (Sports Coaching)
	Sport tudományok (Sports Studies)

Forrás: saját készítés

A tanulmányban, mint ahogy a fenti táblázat is mutatja, négy egyetem kerül szélesebb körű bemutatásra: az Arizona State University, a Northern Kentucky University, az Ohio State University és a United States Sport Academy. A bemutatás csak a sportoktatással foglalkozó alapképzésekre terjed ki, melyek között nem csak a kifejezetten sporthoz köthető képzések vannak megemlítve, mint például a testnevelő, vagy edző, hanem a sport világának üzleti és egészségügyi oldala szintén képviseltetve van, például a Sport üzlet vagy az Emberi táplálkozás alapszak által.

Mindenképp követendő példa, hogy a sport szerteágazó világát nem csak egyoldalúan kell tekinteni és „csak” sportolókat, és edzőket képezni, hanem a kapcsolódó területekre is hangsúlyt fektetni. Tehát elengedhetetlen a megfelelő táplálkozás, illetve sérülések elkerülésének, kezelésének oktatása is ugyanúgy, mint az üzleti oldal képzésének erősítése is.

2.2 Az Amerikai Egyesült Államok⁹⁸

Az Amerikai Egyesült Államok egy ötven tagállamból és egy szövetségi kerületből álló szövetségi köztársaság, mely a világ harmadik legnagyobb és harmadik legnépesebb állama. Ezt a címet a 9,83 millió négyzetkilométeres területének és 318 millió fős lakosságának köszönheti. Gazdasága szintén kiemelkedő, hiszen a bruttó hazai terméke (GDP) több mint 14.300 milliárd amerikai dollár. Napjainkban egyértelműen a világ egyetlen szuperhatalmának tekinthető ez az állam.

A sport szempontjából vizsgálva az Egyesült Államokat, fontos kiemelni, hogy már összesen nyolc olimpiai játékokat rendeztek ott, ebből négy nyári, négy pedig téli olimpia volt. Az amerikai sportolókat tekintve a legnépszerűbb sportág a téli játékokon a gyorskorcsolya, míg a nyári játékokon az atlétika. A motorsportok is nagy népszerűségnek örvendenek az országban, ezt bizonyítja, hogy több versenysorozatot is meghirdetnek.

Szintén kiemelendő néhány jelentőségteljes sportoló neve, akik meghatározták az Amerikai Egyesült Államok megítélését a sportélet szempontjából: Phill Hill és Mario Andretti– Forma 1-es világbajnokok, Michael Phelps– a 2008-as Pekingi Olimpián 8 aranyérmes szerző úszó, Michael Jordan– nagy hatású NBA kosárlabdázó, Kirby Chambliss és Mike Mangold– műrepülő világbajnokok, Muhammad Ali– olimpiai és világbajnok nehézsúlyú ökölvívó, Myke Tyson– legfiatalabb nehézsúlyú ökölvívó világbajnok. Valamint elengedhetetlen megemlíteni, a legnépszerűbb amerikai sportágat, a futball, mely nem egyezik meg az európai labdarúgással. Ennek a sportágnak a legkiemelkedőbb csapatai a következők az Egyesült Államokban: Indianapolis Colts, New England Patriots, San Francisco 49'ers.

---

⁹⁸ https://hu.wikipedia.org/wiki/Amerikai_Egyes%C3%BClt_%C3%81llamok

2.3 Arizona State University⁹⁹

Az Arizona State University egy új modellt fejlesztett ki az Amerikai Kutató Egyetem (American Research University) számára, létrehozva egy olyan intézményt, mely elkötelezett a kiválóság, a hozzáférhetőség és a hatás mellett. Az egyetem magát azok alapján ítéli meg, amiket tartalmaz nem pedig az alapján, amiket nem. Olyan kutatásokat végez, melyek a közjóhoz hozzájárulnak és nagyfokú felelősséget vállal magára a gazdaságot, társadalmat és az őt körülvevő társadalmak kulturális vitalitását illetően.

W. P. Carey Üzleti kar (W. P. Carey School of Business)

Az Egyesült Államok egyik legnagyobb üzleti iskolája az Arizona State University üzleti kara, hiszen több mint 1.500 mesterszakos és több mint 8.300 alapszakos hallgatóval büszkélkedhet. A kar elfogadja a különbözőségeket és bátorítja diákjait a globális gondolkozásra, melynek keretein belül fogadja a kiemelkedő hallgatók ezreit hat kontinensről.

Amerika legnagyobb állami egyetemén belül, a kar elkötelezett, hogy egy szorosan összetartozó társadalmat építsen ki. A kis létszámú osztályok, csapatokban történő tanulás és az egyéni figyelem, amit a diákok kapnak, mind hozzájárul ahhoz, hogy a W. P. Carey kart a tanuló a sajátjának érezze.

2.3.1 Üzleti sport és média tudományok alapszak (Business (Sports and Media Studies))¹⁰⁰

Számos sportipar iránt érdeklődő tanulónak vonzó ez az üzleti szak a sportra és a médiára való koncentrációval. Ezen koncentráció célja, hogy ellássa a diákokat a szükséges készségekkel, hogy megszerezzék azt a tudás és megértést, mely a sportszervezetek stratégiai üzleti eljárásának fejlesztéséhez és az ehhez kapcsolódó médiához kell. A tömegkommunikáció elterjedése (TV, játék rendszerek és közösségi hálók) a sportot egy eléggé üzleti alapokra

---

⁹⁹<https://www.asu.edu>

¹⁰⁰ <https://webapp4.asu.edu/programs/t5/majorinfo/ASU00/BABUSMSBA/undergrad/false>

helyezett iparággá tette, a sport pedig bevételt hoz ennek az üzletnek. A sport és a média közötti kölcsönhatás számos üzleti tudás felhasználásához vezetett ezen a területen. A képzés középpontba helyezi a sport iparban alkalmazott tényezőket, főleg ha azok a médiához is kötődnek és ezek iparra gyakorolt hatásait.

Azok, akik ezen a szakon végeznek több karrierlehetőség közül is választhatnak, mint például hivatali szolgáltatás menedzser, hirdetési és támogatási eladó, ügynök, üzlet menedzser, eseménytervező, menedzsmentelemző, működési specialista, eladási vagy vásárlási menedzser, nagykereskedelmi és gyártó képviselő.

A képzés keretein belül teljesítendő kurzusok listája¹⁰¹:

*2. táblázat Az ASU Üzleti sport és média (Business (Sports and Media Studies))
szakán oktatott kurzusok*

Teljesítés éve	Kurzus címe	Kredit
1	Számítógép használat és információs technológia	3
	Első éves dolgozat I.	3
	Kalkulus tömören	3
	Diákok üzleti sikerei	1
	Történelmi tudatosság	3
	Emberiség, művészetek és design	3
	Az üzleti elemzés matematikája	3
	Makroökonómia alapjai VAGY Mikroökonómia alapjai	3
	Első éves dolgozat II.	3

¹⁰¹ <https://webapp4.asu.edu/programs/t5/roadmaps/ASU00/BABUSMSBA/null/ALL/2015>

	Szociológiai kurzus	3
	Kulturális sokféleség az Egyesült Államokban	3
2.	Könyvviteli információk alkalmazásai I.	3
	Üzleti statisztika	3
	Bevezetés az emberi kommunikációba VAGY Nyilvános beszéd VAGY Kis csoportos beszéd VAGY Üzleti kommunikáció és nyilatkozás	3
	Mennyiségi természeti tudomány VAGY Általános természeti tudomány	4
	Könyvviteli információk használata II.	3
	Makroökonómia alapjai VAGY Mikroökonómia alapjai	3
	Pszichológiai kurzus	3
	Üzleti fórum	1
	Műveltség és vizsgáló kutatás	3
	Mennyiségi természeti tudomány	4
	3.	Marketing és üzleti előadás
Sport ügyvitel		3
Üzleti írásmód VAGY Szakmai írásmód		3

	Szervezet és menedzsmentvezetés	3
	Felső osztályú emberiség, művészetek és dizájn	3
	Szurkoló viselkedés és sport kommunikáció	3
	Pénzügyi alapismeretek	3
	Globális szállításműködtetés	3
	Általános oktató szabadon választható tárgy	3
	Felső osztályú szabadon választható tárgy	3
4.	A sportok és a média	3
	Sportlétesítmény működtetés	3
	Üzleti jog és etika menedzsereknek	3
	Felső osztályú általános oktató szabadon választható tárgy	3
	Felső osztályú szabadon választható tárgy	2
	Stratégiai sport kommunikáció	3
	Sport kapcsolatmenedzsment	3
	Felső osztályú nemzetközi gazdálkodás szabadon választható tárgy VAGY Globális tudatosság	3

	Két szabadon választható tárgy	6
--	--------------------------------	---

Forrás:

<https://webapp4.asu.edu/programs/t5/roadmaps/ASU00/BABUSMSBA/null/ALL/2015>

Közszolgáltatás és társadalmi megoldások kar (College of Public Service and Community Solutions)¹⁰²

A kar által biztosított képzések lefedik a közszolgáltatásokat, beleértve a közpolitikát, szociális munkát, kriminológiát, bűnügyi igazságszolgáltatást, nonprofit vezetést, vészhelyzet menedzsmentet, társadalmi fejlesztést is. Olyan munkaerőt képeznek, mely komplex problémákat is felelősséggel vállal. Ugyanakkor, a hallgatók a szolgáltatásokon alapuló tanulmányaikat a gyakorlatban is megvalósítják.

A kar kutatói a helyi és globális problémákra, kihívásokra is próbálnak megoldást keresni, ide tartoznak a gyermek jóléti ügyek, a szomszédság biztonsága, városmenedzsment, emberkereskedelem, vízhiány és turizmusfejlesztés is. Mindezeknek a célja egy olyan társadalom kialakítása, fenntartása és promótálása, mely dinamikus és virágzó.

2.3.2 Közösségi sportmenedzsment alapszak (Community Sports Management)¹⁰³

Ez a képzés a hangsúlyt azon szerepekre helyezi, melyeket a rekreáció és az amatőr sport játszanak a közösségben, mint mechanizmusban, mely hozzájárul a hazai és külföldi életminőséghez. A középpontban a sport különféle szerepei vannak, mint a fiatalok fejlesztése, közösségi szervezetek és programok fejlesztése, valamint a közösségi sport turizmus és multisport események fejlesztésének hatása.

---

¹⁰² <https://publicservice.asu.edu/>

¹⁰³ <https://webapp4.asu.edu/programs/t5/majorinfo/ASU00/PPCSMBS/undergrad/false>

Néhány elhelyezkedési lehetőség: ifjúsági sportok, adaptív sportok, sportesemények, sport turizmus és sport klubok. Továbbá a közösségi sport programok megjelennek több nonprofit szervezetben is, városi parkokban és rekreációs programokon.

A következő kurzusok¹⁰⁴ teljesítése szükséges a szak elvégzéséhez:

3. táblázat Az ASU Közösségi sportmenedzsment (Community Sports Management) szakán oktatott kurzusok

Teljesítés éve	Kurzus címe	Kredit
1.	Első éves dolgozat I.	3
	Szabadidő és az életminőség	3
	Az ASU élmény	1
	Főiskolai matematika	3
	Interdiszciplináris követelmény	3
	Emberiség, művészetek és dizájn	3
	Első éves dolgozat II.	3
	Bevezetés a társadalmi sportokba	3
	Számítógép/ statisztika/ mennyiségi alkalmazás	3
	Mennyiségi természeti tudományok	4
	Szabadon választható tárgy	3
2.	Társadalmi szolgáltatás és a szakma	3

¹⁰⁴ <https://webapp4.asu.edu/programs/t5/roadmaps/ASU00/PPCSMBS/null/ALL/2015>

	Bevezetés az utazás és turizmus világába	3
	Interdiszciplináris követelmény	3
	Emberiség, művészetek és dizájn	3
	Szociális viselkedés tudományok ÉS Történelmi tudatosság	3
	Nyilvános beszéd	3
	CSM területi kurzus	3
	Interdiszciplináris követelmény	3
	Mennyiségi természeti tudomány VAGY Általános természeti tudomány	4
	Szabadon választható tárgy	3
3.	Sportlétesítmény működtetés és menedzsment	3
	Fenntartható társadalmak	3
	Programtervezés	3
	Turizmus, rekreáció és sport marketing	3
	Társadalmi rekreációs rendszer	3
	Inkluzív társadalmi fejlesztés	3
	Etika és törvényes problémák a sportban	3
	CSM területi kurzus	3

	Felső osztályú műveltség és vizsgáló kutatás	3
	Felső osztályú emberiség, művészetek és dizájn VAGY Felső osztályú társadalmi viselkedés tudományok	3
4.	Vezetés és professzionális fejlesztés	3
	Parkok és rekreációs szolgáltatások menedzsmentje	3
	Társadalmi szolgáltatások megbecslése és értékelése	3
	CSM területi kurzus	6
	Végzős szakmai gyakorlat	12

Forrás:

<https://webapp4.asu.edu/programs/t5/roadmaps/ASU00/PPCSMBS/null/ALL/2015>

Egészségügyi megoldások kar (College of Health Solutions)¹⁰⁵

Az amerikaiak 2,5-szer többet költenek az egészségügyre, mint más fejlett országok, mégis 37-ek a világon az egészségügyi rangsorban. Ahhoz, hogy ezen változtatni lehessen az egészség promótálására kell hangsúlyt fektetni és új módszereket kell alkalmazni az egészségügyi szolgáltatásokban is.

Az egyetem e karán az oktatók előkészítik az jövő egészségügyi szakértőinek következő generációját, felkészítik a hallgatókat arra, hogy befolyásolni tudják az egészségesebb életmód mellett szóló döntéseket és kreatív beavatkozásokat fejlesszenek ki, hogy javíthassák az emberek, a lakosság egészségét.

---

¹⁰⁵ <https://chs.asu.edu/>

2.3.3 Edzés és wellness alapszak (Exercise and wellness)¹⁰⁶

A fitness és wellness szakértők foglalkoztatása 2020-ra várhatóan 24%-kal növekedni fog, sokkal gyorsabban, mint más foglalkozásoké, ami annak a törekvésnek köszönhető, hogy az állam az egészségügyi költségeket azzal próbálja csökkenteni, hogy az embereket megtaníttatja arra, hogyan kell egészségesen élni. Ennek következtében az edzés és wellness tervek és létesítmények nagyobb mennyiségű dolgozót fognak igényelni ezen a területen. A képzés ellátja a hallgatókat azzal a tudással, készségekkel és tapasztalattal, mellyel az egyéneket egész élettartamukon keresztül segíteni tudják edzések alkalmazásában, fizikai aktivitásban és más egészséges viselkedésformákban.

Azok a hallgatók, akik elvégzik a képzést hatékony elhelyezkedési lehetőségekkel fogják magukat szemben találni, mivel a kliensek és munkáltatók előnyben részesítik azon munkavállalókat, akik magas szinten felkészültek és képzettek. A következő karrierlehetőségek elérhetőek: aktív felnőtt tervezett közösségi fitness és egészség hirdetés, szív rehabilitáció, country club fitness, kórház alapú fitness központok vagy spa fitness, személyi edzés, sport orvostudományi klinikák, erőnlét és kondicionáló edzés, wellness központok és egészség promóció.

A kötelező tárgyak listája¹⁰⁷:

4. táblázat Az ASU Edzés és wellness (Exercise and Wellness) szakán oktatott kurzusok

Teljesítés éve	Kurzus címe	Kredit
1.	Bevezetés az egészség és a wellness világába VAGY A gyakorlati tudomány és a wellness alapjai	3
	Az ASU élmény	1

¹⁰⁶ <https://webapp4.asu.edu/programs/t5/majorinfo/ASU00/ECEXWBS/undergrad/false>

¹⁰⁷ <https://webapp4.asu.edu/programs/t5/roadmaps/ASU00/ECEXWBS/null/ALL/2015>

	Első éves dolgozat I.	3
	Főiskolai algebra	3
	Emberiség, művészetek és dizájn ÉS globális tudatosság	3
	Szabadon választható tárgy	3
	Bevezetés az egészség és a wellness világába VAGY A gyakorlati tudomány és a wellness alapjai	3
	Hajlékonyság oktató kompetencia gyakorlat VAGY Izomerő oktató kompetencia gyakorlat VAGY Keringési oktató kompetencia gyakorlat	2
	Bevezető kémia VAGY Általános kémia I.	4
	Első éves dolgozat II.	3
	Szabadon választható tárgy	3
2.	Emberi anatómia és élettan I.	4
	Hajlékonyság oktató kompetencia gyakorlat VAGY Izomerő oktató kompetencia gyakorlat VAGY Keringési oktató kompetencia gyakorlat	2
	Emberi táplálkozás	3

	Bevezetés a pszichológiába	3
	Társadalmi statisztika I. VAGY Statisztikai tényezők VAGY Statisztika az élettudományokban VAGY Statisztika szociális gondozók számára	3
	Emberi anatómia és élettan II.	4
	Hajlékonyság oktató kompetencia gyakorlat VAGY Izomerő oktató kompetencia gyakorlat VAGY Keringési oktató kompetencia gyakorlat	2
	Nyilvános beszéd	3
	Edzés és wellness előzetes szakmai gyakorlat	1
	Emberiség, művészetek és dizájn ÉS Történelmi tudatosság	3
	Szabadon választható tárgy	3
3.	A mozgás fiziológiai alapjai gyakorlattal VAGY A mozgás kineziológiai alapjai	4
	Vezetés és menedzsment az edzés és a wellness világában	3
	Az egészséges viselkedés változása	3

	Szabadon választható tárgy	4
	A mozgás fiziológiai alapjai gyakorlattal VAGY A mozgás kineziológiai alapjai	4
	Fizikai aktivitás egészségben és betegségben	3
	A wellness stressz menedzsmentje	3
	Két szabadon választható tárgy	6
4.	Edzés előírás	3
	Edzéstesztelés	4
	Az egészség és az egészséges viselkedés társadalmi determinánsa	3
	Felső osztályú emberiség, művészetek és dizájn VAGY Felső osztályú társadalmi viselkedés tudomány	3
	Felső osztályú szabadon választható tárgy	3
	Szakmai gyakorlat	6
	Felső osztályú koncentráció szabadon választható tárgy	3
	Szabadon választható tárgy	3

Forrás:

<https://webapp4.asu.edu/programs/t5/roadmaps/ASU00/ECEXWBS/null/ALL/2015>

Walter Cronkite Újságírói és Tömegkommunikációs Kar (Walter Cronkite School of Journalism and Mass Communication)¹⁰⁸

A kar a nemzeti professzionális újságírói programok közül kiemelkedő helyet foglal el, táplálja a hallgatók újságírói kiválóságát és etikáját, hogy tökéletesítsék szakmai készségeiket, melyek elengedhetetlenek abban, hogy a jelen és jövőbeli digitális média világban sikereket érhessenek el.

A kar egy innovatív modellel vezeti az újságírási képzést, mely során a tanító kórház modellt használják, amivel nemzetközi nyilvános elismerést is elértek. Lehetővé teszik tanulóik számára, hogy amit megtanultak, azt gyakorlatba is ültethessék intenzív, valódi éles helyzetekben, természetesen szakértők felügyelete, iránymutatása mellett.

2.3.4 Sport újságírás alapszak (Sport Journalism)¹⁰⁹

A sport újságírás a leggyorsabban növekvő hír média ipar, mely minden platformon folytatta a növekedését: szakterületi magazinok, multimédia üzletek, TV csatornák és hálózatok. Az iskola egy olyan párját ritkító képzést biztosít a tanulóknak, mely során felkészítik őket a sport média és kommunikációs karrierekre, köszönhetően az oktatott kurzusoknak.

A végzett hallgatók készen fognak állni arra, hogy megkezdjék munkájukat és elhelyezkedjenek a következő területeken: mindenféle média- nyomtatott, televíziós, online és mobil. Lehetnek sportírók, riporterek, producerek, multimédia munkatársak, társadalmi média specialisták, stratégiai kommunikátorok és PR projekt koordinátorok.

A kötelező kurzusok¹¹⁰:

---

¹⁰⁸ <http://cronkite.asu.edu/>

¹⁰⁹ <https://webapp4.asu.edu/programs/t5/majorinfo/ASU00/CSSPJBA/undergrad/false>

¹¹⁰ <https://webapp4.asu.edu/programs/t5/roadmaps/ASU00/CSSPJBA/null/ALL/2015>

5. táblázat Az ASU Sport újságírás (Sports Journalism) szakán oktatott kurzusok

Teljesítés éve	Kurzus címe	Kredit
1.	Első éves dolgozat I.	3
	Az újságírás alapelvei és történelme	3
	Nyelvtan újságíróknak	1
	Az ASU élmény	1
	Főiskolai matematika VAGY Matematika	3
	Második nyelv	4
	Első éves dolgozat II.	3
	Hír közvetítés és írás	3
	Bevezetés a pszichológiába VAGY Bevezetés a szociológiába	3
	Statisztika kurzus ÉS Számítógép/ Statisztika/ Mennyiségi alkalmazások	3
	Második nyelv	4
2.	Sport közvetítés	3
	Multimédia újságírás	3
	Kulturális sokféleség az Egyesült Államokban	3
	Mennyiségi természeti tudomány	4
	Második nyelv	4
	Etika és sokféleség a sport újságírásban	3
	Sportfilmezés VAGY Sport fotó újságírás	3

	Kormány és politika VAGY Amerikai nemzeti kormány	3
	Kapcsolódó területi kurzus	3
	Második nyelv ÉS Globális tudatosság	4
3.	Felső osztályú haladó gyakorlati kurzus	3
	Szakmai gyakorlat	3
	Filozófiai kurzus ÉS Emberiség, művészetek és dizájn	3
	Felső osztályú történelem az Egyesült Államokban kurzus ÉS Emberiség, művészetek és dizájn ÉS Történelmi tudatosság	3
	Általános természeti tudomány VAGY Mennyiségi természeti tudomány	4
	Felső osztályú haladó sport gyakorlat kurzus	3
	Tömegkommunikáció jog	3
	Makroökonómiai alapok VAGY Mikroökonómiai alapok	3
	Felső osztályú műveltség és vizsgáló kutatás	3

	Kapcsolódó területi kurzus	3
4.	Fejlett problémák a 21. századi sport és média világában	3
	JMC VAGY MCO felső osztályú szabadon választható tárgy	3
	Két MCO felső osztályú szabadon választható kurzus	6
	Szabadon választható kurzus	1
	Szakmai program	3
	Két kapcsolódó területi szabadon választható kurzus	6
	Felső osztályú szabadon választható kurzus	3

Forrás:

<https://webapp4.asu.edu/programs/t5/roadmaps/ASU00/CSSPJBA/null/ALL/2015>

2.4 Northern Kentucky University¹¹¹

Az egyetemen jelenleg több mint 15.000 hallgató tanul, a több mint 2.000 szakon, melyet az intézmény biztosít számukra. Maga az építmény Kentucky államban, Cincinatti városától néhány mérföldre található. Az iskola 2008-ban megnyitotta a BB&T Arénát, mely egy 60 millió dollár értékű, 9.400 férőhelyes aréna kosárlabda meccsekhez és egyéb eseményekhez.

---

¹¹¹ <http://www.nku.edu/>

Az iskola a 2012-13-as tanév során megkezdte a versenyzést az NCAA 1. osztályában¹¹², mely egy nemzeti, főiskolai sport szövetség, aminek célja a tanulók egészségének biztosítása és ellátása a készségekkel, melyek szükségesek a sportpályákon való eredményes szerepléshez. A szövetség több osztályból áll, melyből az 1. osztályban általában azok az iskolák vannak, melyek a legtöbb tanulóval rendelkeznek és a legmagasabb sportolásra fordítható költségvetéssel bírnak. Ezek az iskolák elkötelezettek, hogy minél nagyobb választékot biztosítsanak a sportolásban való részvételre, és mindezt egy meglehetősen magas szinten. Ebben az osztályban közel 350 főiskola, egyetem található a tagok között, több mint 6.000 sportcsapattal, így évente több mint 170.000 tanuló sportolónak biztosítva ezzel versenyzési lehetőséget. Korábban az iskola a 2. osztályban játszott, versenyzett, ahol a férfi futball csapat nemzeti bajnok lett 2010-ben, a női kosárlabda csapat pedig 2000-ben és 2008-ban is elnyerte ezt a címet.

Az egyetemen két karon¹¹³ találhatunk sporthoz kapcsolódó szakot, melyek közül az egyik a Haile/US Bank Üzleti Kar (Haile/US Bank College of Business), míg a másik az Oktatási és Humán Szolgáltatások Kar (College of Education and Human Services).

A Haile/US Bank Üzleti Kar (Haile/US Bank College of Business) ¹¹⁴

A kar fő célja, hogy a tanulóit elősegítse tudásuk növelésében, hogy a jövő üzleti vezetőivé válhassanak, biztosítja számukra a lehetőséget, hogy megszerezzék a szükséges készségeket, képességeket és tudásanyagot, mely elengedhetetlen a sikeressé válásukban. A kar egy alapítvány által jött létre, mely 15 millió dollár adományt gyűjtött Carol Ann és ifj. Ralph V. Haile emlékére. Ezen nagy összegű ajándék lehetővé tette, hogy a kar támogathassa a tanulóit többek között fejlesztésekkel és ösztöndíjakkal.

A karon belül több tanszék is található, melyek közül a Marketing, Sport Üzlet és Építési Menedzsment (Marketing, Sport Business and Constructional Management) tanszéken van sporthoz köthető képzés¹¹⁵. Ezen belül is több féle alapképzési szak is elérhető, melyek mellett

---

¹¹² <http://www.ncaa.org/>

¹¹³ <http://www.nku.edu/about/departments.html>

¹¹⁴ <http://cob.nku.edu/>

¹¹⁵ <http://cob.nku.edu/departments.html>

speciális programokat is lehet találni, az aziránt érdeklődőknek. Az oktatás nagy hangsúlyt fektet arra, hogy a diplomát szerző hallgatók versenyképes előnyökhöz jussanak a munkapiacra az iskola elvégzése után.

2.4.1 Sport üzlet (Sports Business) alapszak¹¹⁶

Ez a képzés egyedi lehetőséget biztosít arra, hogy üzleti diplomát szerezhessünk egy kis különlegességgel, még pedig a sportra helyezett hangsúllyal. A program felkészíti a hallgatót úgy, hogy különféle karrier lehetőségek közül választhassanak a sport üzlet és a rekreációs menedzsment világán belül. Ide tartozhatnak még a sportesemények, sport média, sport szponzoráció, sport bizottságok, sport ügyvédek, sporteszköz gyártók és elosztók, csapat-, liga-, főiskolai- sport menedzsment és marketing területek is, ahol a végzetek elhelyezkedhetnek.

Ezen képzés keretein belül a következő kurzusok kerülnek a honlapon megemlítésre¹¹⁷:

6. táblázat Az NKU Sport Üzlet (Sports Business) szakán oktatott kurzusok

Kurzus címe	Kredit
Versengés és szertartás: Nemzetközi sport	3
Sport marketing és promóció	3
Pénzlabda: A sport gazdasági oldala	3
Sport Public Relations	3
A sportok törvényes természete	3
Fejlesztés és tőkeemelés a sportban	3
Témák: Sport üzlet problémák	3
Szakmai gyakorlat: Sport üzlet	3
Sport üzlet stratégiák és vezérelvek	3
Sport üzlet praktikum	1-3
Független tanulmány: Sport üzlet	3

¹¹⁶ <http://www.nku.edu/majors/undergrad/sportsbusiness.html>

¹¹⁷ <http://nkuonline.nku.edu/smartcatalog/sports-business-courses-spb.htm>

Forrás: <http://nkuonline.nku.edu/smartcatalog/sports-business-courses-spb.htm>

Az Oktatási és Humán Szolgáltatások Kar (College of Education and Human Services)¹¹⁸

Ezen kar által ajánlott képzések között lehet találni mind tanári, mind egészségügyi képzéseket is, mint például Atlétikai képzés (Athletic Training) és Gyakorlati tudomány (Exercise Science). Az intézményen belül több tanszék is fellelhető¹¹⁹, melyek közül az előbb említett két szak is a Kineziológia és Egészség (Kinesiology and Health) tanszék hatáskörébe tartozik. A tanszéken belül több alapképzési szak és minor is elérhető¹²⁰, mint az Atlétikai képzés (Athletic Training), Gyakorlati tudomány (Exercise Science) és a minorok között Sport gyógyászattal (Sport Medicine) is lehet találkozni.

Maga a kineziológia, vagy a testmozgás tudománya az elmúlt húsz évben nagyot ugrott népszerűség tekintetében, melyet a szakérték a társadalmi jelentőségének tulajdonítanak, és a tudatosság növekedésének, mellyel az emberek rendelkeznek tekintve az egészséges életmódot. Nagyon sokszínűek az effajta diplomával rendelkezők elhelyezkedési lehetőségei, többek között lehetőségük van a tanári pályán megindítani karrierjüket, fitnessz oktatóvá válni, sportképzéssel, gyakorlati tudománnyal, szív-rehabilitációval foglalkozni, vagy fizioterapeuták is lehetnek.

2.4.2 Atlétikai képzés (Athletic Training) alapszak¹²¹

Ez a képzés egy összetett programon alapszik, mely során a hallgatók egyidejűleg kapnak tantermi és klinikai, gyakorlati oktatást is. Aki elvégzi ezt a képzést, orvosokkal és más egészségügyi dolgozókkal, alkalmazottakkal, betegekkel, szülőkkel, és atlétikai alkalmazottakkal fog együtt dolgozni, hogy fejlessze és koordinálja a hatékony és felelősségteljes egészségügyi szállítási rendszert. Nagyon fontos részét képezik többek között az iskoláknak, sportegyesületeknek, sport orvosi klinikáknak. Lehetőségük van elhelyezkedni a kórházakban, a katonaságnál és a professzionális sportolóknál is.

---

¹¹⁸ <http://coehs.nku.edu/>

¹¹⁹ <http://coehs.nku.edu/departments.html>

¹²⁰ <http://coehs.nku.edu/departments/kinesiology/programs.html>

¹²¹ <http://coehs.nku.edu/programs/athletic/athletictraining.html>

A honlapon található adatok alapján¹²² a következő kurzusokat kell teljesíteniük a hallgatóknak, melyek különböző kreditértékkel bírnak¹²³:

7. táblázat Az NKU Atlétikai képzés (Athletic Training) szakán oktatott kurzusok

Teljesítés éve	Kurzus címe	Kredit
1.	Bevezetés a pszichológiába	3
	Emberi táplálkozás	3
	Anatómia és élettan I.	2
	Anatómia és élettan I. gyakorlat	2
2.	Biztonság és elsősegély	3
	Anatómia és élettan II.	2
	Anatómia és élettan II. gyakorlat	2
	Per-atlétikai képzés	1
	Bevezetés az atlétikai képzésbe	1
	Az élethosszig tartó fitnessz fogalmai	2
	Alsó szélsőség értékelés	3
	Biomechanika	3

---

¹²²

<http://coehs.nku.edu/content/dam/coehs/docs/departments/Athletic%20Training%20Sample%20Academic%20Plan%202010.pdf>

¹²³ http://coehs.nku.edu/content/dam/coehs/docs/advising/internal2/Form_ATP_Major.pdf

	Klinikai atlétikai képzés I.	1
3.	Eszköz-intenzív területi tapasztalatok	1
	Felső szélsőség értékelés	3
	Az atlétikai képzés általános orvostudománya	3
	Terapeutika módszerek	4
	A gyakorlatok pszichológiája	3
	Klinikai atlétikai képzés II.	3
	Gerinc és alap értékelés	3
	Statisztika és mérés	3
	Erő képzés alapjai	3
	Atlétikai sérülések rehabilitációja	4
	Klinikai atlétikai képzés III.	12
	4.	Az atlétikai egészségügy ügyvitele
Gyakorlati előírások		nincs adat
Az atlétikai képzés gyógyszerterana		nincs adat
Tanácsadás		nincs adat
Klinikai atlétikai képzés IV.		1
Jelenlegi problémák az atlétikai képzésben		3

	Klinikai atlétikai képzés V.	nincs adat
--	---------------------------------	------------

Forrás:

<http://coehs.nku.edu/content/dam/coehs/docs/departments/Athletic%20Training%20Sample%20Academic%20Plan%202010.pdf>

http://coehs.nku.edu/content/dam/coehs/docs/advising/internal2/Form_ATP_Major.pdf

2.4.3 Gyakorlati tudomány (Exercise Science) alapszak¹²⁴

Az alapszak által nyújtott képzés felkészíti a tanulókat arra, hogy hozzájáruljanak ahhoz, hogy az emberek körében erősödjön a tudatosság a rendszeres sportolással kapcsolatban, mely a megfelelő gyakorlatok és fizikai aktivitás által valósulhat meg. A végzetteknek elhelyezkedési lehetőségeik vannak személyi edzőként, kórházi wellness/fitness központokban, kórházi szív-rehabilitációs központokban, társadalmi rekreációs programokban, fitness centrumokban, atlétika csapatok edzőjeként.

A hallgatók tanulmányaik során gyakorlati oktatást is kapnak, klinikai területeken is tapasztalatot szerezhhetnek, illetve a képzést szakmai gyakorlattal zárják.

A képzés során a következő kurzusokat¹²⁵ kell teljesíteniük:

8. táblázat Az NKU Gyakorlati tudomány (Exercise Science) szakán oktatott kurzusok

Teljesítés éve	Kurzus címe	Kredit
1.	Szóbeli kommunikáció	3
	Az élethosszig tartó fitnessz fogalmai	2

¹²⁴ <http://nku.edu/majors/undergrad/exercisescience.html>

¹²⁵ <http://nkuonline.nku.edu/smartcatalog/sample-4-year-plan-exercise-science-bs.htm>

	Bevezetés a pszichológiába	3
	Bevezetés a testnevelés oktatásba, fitness és sport világába	3
	Emberi táplálkozás	3
	Emberi anatómia és élettan I. gyakorlattal	4
	Biztonság és elsősegély	3
	Matematika és statisztika	3
	Bevezetés az erőnlét és kondicionálás világába	3
	Egyéniség és társadalom	3
2.	Emberi anatómia és élettan II. gyakorlattal	4
	Kultúra és kreativitás	3
	Egészséghez és kineziológiához kapcsolódó számítógépes alkalmazások	2
	Mozgatóizom tanulás és teljesítés	3
	Írásbeli kommunikáció	3
	Globális nézőpontok	3
	Gyakorlati élettan gyakorlattal	5
	Fiziológiai kémia	4
	Anatómiai kineziológia	3

	Írásbeli kommunikáció	3
3.	Mozgatóizom fejlesztés	3
	Bevezetés a fizika és a laboratórium világába	4
	Statisztika és mérés a kineziológiában	3
	Biomechanika	3
	Kulturális többletvűség	3
	Sport, edzés melletti táplálkozás	3
	Gyakorlati előírások	4
	Klinikai gyakorlati kineziológia	3
	Kötelezően szabadon választható tárgy	3
	Kultúra és kreativitás	3
4.	A kineziológia és atlétika szervezete és ügyvitele	3
	Haladó erőnlét és kondicionálás	3
	Kutatások, trendek, problémák a gyakorlati tudományban	2
	Kötelezően szabadon választható tárgy	3
	Kötelezően szabadon választható tárgy	3
	Szakmai gyakorlat	9

	Szabadon választható tárgy	3
--	-------------------------------	---

Forrás: <http://nkuonline.nku.edu/smartcatalog/sample-4-year-plan-exercise-science-bs.htm>

Kötelezően szabadon választható tárgyak¹²⁶:

- Bevezetés az egészség és fitneszértékelésbe
- Fizikai aktivitás és az öregedés
- Fiziológia és fizikai aktivitás
- A sport társadalmi és pszichológiai dimenziói
- A testi oktatás és atlétika szervezete és ügyvitele
- Gyógyszertan
- Oktatás a drogról és alkoholoról
- Oktatás a szexualitásról

2.5 Ohio State University¹²⁷

Ez Amerika egyik legnagyobb egyeteme, mely Ohio államban, Columbus városban található. Több mint 58.000 diák tanul ott a 15 karon, ahol 200 alapszak közül választhatnak. A nemzet 20 legjobb állami egyetemének egyike ez az intézmény, mely 1870-ben lett alapítva. A sport iránt érdeklődők több alternatíva közül választhatnak, melyek között professzionális és az iskola keretein belül történő sportolási lehetőségek is adóttak.

Az elmúlt tanévben, azaz a 2014-2015-ösben több jelentős eredményt ért el az egyetem a sport területén, melyet a honlapjukon olvashatunk¹²⁸:

- Az amerikai foci csapatuk elnyerte az iskola 8. nemzeti bajnoki címét, miután megnyerték a College Football Playoff-ot, mely egy iskolák közötti bajnokság.

---

¹²⁶ http://nku.edu/content/dam/majors/docs/Exercise_Science%20copy.pdf

¹²⁷ <https://www.osu.edu/>

¹²⁸ <http://www.ohiostatebuckeyes.com/ot/points-pride.html>

- A női evezős csapat ebben a szezonban elnyerte a bajnoki címet, melyet az elmúlt két évben is magáénak mondhatott, így beírva az iskolát az NCAA történetébe, hiszen ők az első csapat, akik ezt a címet egymás után három évben meg tudták őrizni.
- A birkózó csapa is elnyerte az NCAA bajnoki címét.
- A szinkronúszó csapa 29. alkalommal mondhatta magáénak a USCC első helyezését, ami a United States Collegiate Championship rövidítése, mely szintén egy iskolák közötti bajnokság az Államokban.
- A célbalövő csapat szintén bajnok lett az idei szezonban az iskolák között.
- További kiemelkedő eredményeket ért el az iskola az alábbi sportágakban: kosárlabda, labdarúgás, tenisz, golf, gimnasztika, úszás és röplabda.

Oktatás és emberi ökológia kar (College of Education and Human Ecology) ¹²⁹

A kar 1895-ös alapítása óta értékesnek tartja az élethosszig tartó tanulást, ezért is képez oktatókat, kutatókat, szakértőket, hogy segítsenek a következő generációk felnevelésében, alakításában, ami elengedhetetlen a sikerükhöz, egészségükhöz és jólétükhöz.

A karon több tanszék is található, melyek közül sporthoz kapcsolódó képzés az Emberi tudományok (Human Sciences) tanszéken¹³⁰ van. A tanszék képzései hozzájárulnak a társadalom jólétéhez azáltal, hogy az egészséghez, társadalmi viselkedéshez kapcsolódó oktatást nyújtanak a hallgatóknak. A tanszéken kutatások is folynak, melyek szintén hozzájárulnak a hallgatók képzéséhez.

Akik itt végeznek, lehetnek dietetikusok, atlétikai edzők, fizikai terapeuták, párkapcsolati vagy családi tanácsadók, pénzügyi tervezők, hotel menedzserek, társadalmi szolgáltatási menedzserek, sport menedzserek, táplálkozástudósok, fizikai oktatók, gyakorlati specialisták.

---

¹²⁹ <http://ehe.osu.edu/>

¹³⁰ <http://ehe.osu.edu/human-sciences/>

2.5.1 Sport Ipar (Sport Industry) alapszak¹³¹

Ez az alapszak biztosítja, hogy az ezt tanuló hallgatók a sport és a rekreáció élénk, változatos világában helytálljanak és sikereket érjenek el a sportpályákon, az oldalonvonalakon vagy a színpalán mögött. A képzés felkészít a sportiparbeli ellenőrzési, adminisztratív és vezetői feladatokra is. A kötelező szakmai gyakorlattal pedig a tanulók betekintést nyerhetnek a valódi sport világba, és élesben alkalmazhatják mindazt, amit az egyetemen elméletben megtanulnak. A képzés végén a lediplomázott hallgatók elhelyezkedhetnek, mint atlétikai adminisztrátorok, edzők, rekreációs és ifjúsági sport szakértők, sport kommunikátorok, társadalmi egészség szakértők, fitneszedzők, sport marketingesek.

A képzés keretein belül a következő kurzusokat kell teljesíteni¹³²:

9. táblázat Az OSU Sport ipar (Sport Industry) szakán oktatott kurzusok

Teljesítés éve	Kurzus címe	Kredit
1.	Elsőéves tanulmány	1
	Üzleti algebra	4
	A 19. századi amerikai sport történelme	3
	Problémamegoldás táblázatkezelő programokkal és adatbázisokkal	3
	Pálya tapasztalat	3
	Mikroökonómia	3
	Szabadon választható tárgy	1
	Általános látókörbővítő kurzusok	12
2.	A 20. századi amerikai sport történelme	3

¹³¹ <http://ehe.osu.edu/human-sciences/undergraduate/kinesiology/sport-industry/>

¹³² <http://majors.osu.edu/pdfview.aspx?id=152>

	A sportipar	3
	Másodszintű íraskészség	3
	Vezetés és tervezés a sport iparban	3
	Főiskolai sportok	3
	Ifjú atléták edzése	3
	Női sporttörténelem	3
	Általános látókörbővítő kurzusok	10
3.	Sport marketing és promóció	3
	Sport és pop kultúra	3
	A sport törvényes aspektusai	3
	Sport- és társadalmi értékek	3
	Sport és szexualitás	3
	Könyvvitel	3
	Általános látókörbővítő kurzusok – Természeti tudományok	3
	Szakmai gyakorlat	6
	A pénzügy alapjai	3
4.	Kutatás: sport ipar	3
	Menedzsment és HR alapjai	3
	Marketing alapjai	3
	Szabadon választhatók	11
	Működési menedzsment alapjai	3

	Általános látókörbővítő kurzusok	6
--	-------------------------------------	---

Forrás: <http://majors.osu.edu/pdfview.aspx?id=152>

2.5.2 Testnevelés oktatás, sport és fizikai aktivitás (Physical Education, Sport, and Physical Activity) alapszak¹³³

A képzés során a hallgatók hódolhatnak a fizikai aktivitás, kapcsolatépítés, gyerekekkel és fiatalokkal való dolgozás iránti szeretetüknek. A szakon belül két specializáció van, az egyik által tanárrá válik a hallgató Ohio államban, míg a másik által specialista lehet, aki programokat fejleszt, hogy a gyermekek és fiatalok megszeressék a fizikailag aktív életstílust.

A Testnevelés oktatáson belüli tanári specializáció elvégzésével az egészen fiatal korosztálytól a 12. osztályig jogosultságot nyer a végzett hallgató a fiatalok tanítására. A Fizikai aktivitás specialistaképzés a fő hangsúlyt az iskolán kívülre helyezi, ahol a kutatók kifejleszthetik a fizikai aktivitás programokat, melyeket a saját érdeklődési körükhöz igazíthatnak. Többek közt lehetőségük van parkok, rekreációs részlegek, iskola utáni vagy kültéri tevékenységek, programok kitalálására is, nem is említve, hogy akár a hátrányos helyzetű, fogyatékkal rendelkező gyermekek életét is jobbá tehetik e programokkal.

A diplomát szerzők közül remek szakemberek válhatnak az alábbi területeken: testnevelés tanár, rekreációs koordinátor, atlétikai tervező, társadalmi szolgáltatás koordinátor, esemény koordinátor, iskola utáni tevékenység specialista, ifjúsági program specialista, kültéri iskola menedzser.

A képzés során a következő kurzusok¹³⁴ elvégzése szükséges:

10. táblázat Az OSU Testnevelés oktatás, sport és fizikai aktivitás (Physical Education, Sport, and Physical Activity) szakán oktatott kurzusok

¹³³ <http://ehe.osu.edu/human-sciences/undergraduate/kinesiology/physical-education/>

¹³⁴ <http://majors.osu.edu/pdfview.aspx?id=123>

Teljesítés éve	Kurzus címe	Kredit
1.	EHE tanulmány kurzus	1
	Orientáció a sport és szabadidős tanulmányok felé	3
	Fitnesz és wellness fogalmi	3
	Élettartam motorikus fejlesztése	3
	Általános látókörbővítő kurzusok	22-23
2.	A fiatal atléták edzése	3
	A sporthoz, szabadidős tevékenységekhez, gyakorlatokhoz kapcsolódó hozzaállásváltás promótálása	3
	Matematika és logikai analízis	3
	Fizikai oktatás, szabadidős tevékenységek és gyakorlatok oktatása	3
	Invázió játékok tanítása	3
	Pályához kötött sportok	3
	Élmény alapú tanulás	3
	Minőségi készség elemzés	3
	Általános látókörbővítő kurzusok	9
3.	Pálya játékok tanítása	3

	Ütővel üzhető sportok tanítása	3
	Általános iskolai testnevelés oktatás összetétele	3
	Bevezetés az alkalmazott fizikai aktivitásba	3
	Edzői hatékonyság	3
	A tömegkommunikáció és az ifjúság	3
	Vezetés és tervezés a sportiparban	3
	Ifjúsági szervezetek és program menedzsment	4
	Általános látókörbővítő kurzusok	9
4.	Fekete fiatalok	3
	Szakmai gyakorlat a fizikai aktivitás szabályozásának területén	6
	A sport és a fogyatékoság	3
	Fizikai kulturális problémák a testnevelésben	3
	Megelőzés és a fiatalok fejlesztése a sport, a rekreáció és a játékok által	3
	Nyelv és kultúra az oktatásban	3
	Szabályos fizikai károk tervezése	3

	Általános látókörbővítő kurzusok	6
--	-------------------------------------	---

Forrás: <http://majors.osu.edu/pdfview.aspx?id=123>

2.5.3 Emberi táplálkozás (Human Nutrition) alapszak¹³⁵

Az elmúlt évtizedekben jelentős érdeklődés támadt a megfelelő táplálkozás iránt, ahogy az emberek rájöttek, hogy a táplálkozás az egészségüket jelentősen befolyásolja. A képzés több tudományágot is átfog, melynek köszönhetően kiváló szakemberek válhatnak a végzetekből. A szak nemzetközileg ismert, a kutatásoknak és tanításoknak köszönhetően, melyek több témát is érintenek, hogy fejlesszék az egyének és családok életminőségét.

A szakon belül több specializáció is elérhető, de e tanulmány keretein belül csak a táplálkozástudomány specializáció kerül bemutatásra, mivel ez illeszkedik a kutatott témához. Aki ezt az alapképzést, ilyen specializációval elvégzi, megteszi az első lépést, hogy egy regisztrált dietetikus, táplálkozástudós legyen, aki személyre szabott táplálkozási tervek fejlesztésével tud segíteni az embereknek, hogy megelőzzék, illetve kezeljék a különböző betegségeket.

A diplomát szerzők sok karrier pálya közül választhatnak, hiszen lehetnek kórházi alkalmazottak, közegészségügyben dolgozók, wellness központok alkalmazottai, táplálkozás tanácsadók, kutatók, szakácsok ellenőrei.

A képzés elvégzéséhez a következő kurzusok¹³⁶ teljesítése szükséges:

11. táblázat Az OSU Emberi táplálkozás (Human Nutrition) szakán oktatott kurzusok

Teljesítés éve	Kurzus címe	Kredit
1.	Tanulmány kurzus	1

¹³⁵ <http://ehe.osu.edu/human-sciences/undergraduate/nutrition/dietetics/>

¹³⁶ <http://majors.osu.edu/pdfview.aspx?id=84>

	Általános kémia I. és II.	10
	Táplálkozási és étrendi karrier	1
	Háromszögtan vagy elő-kalkulus	5
	Emberi anatómia	4
	Általános látókörbővítő kurzusok	8
2.	Az emberi táplálkozás alapjai	3
	Ételszolgáltatás és közegészségügy	1
	Mikrobiológia	5
	Egészségügyi biokémia alapjai I. és II.	6
	Emberi pszichológia	3
	Adatelemzés/ statisztika	3
	Biológiai tudományok: energia átadás és fejlesztés	4
	Általános látókörbővítő kurzusok	6
3.	Élelmiszertan alapjai	3
	Ételszolgáltatási rendszerek és laboratórium	4
	Különböző kultúrák ételei	2
	Globális táplálkozási problémák	2
	Makrotápanyagok	3

	Közegészség és táplálkozás	2
	Táplálkozásértékelés	3
	Táplálkozás egy életen át	3
	Szabadon választható kurzusok	9
4.	Mikrotápanyagok és növénykémia	3
	Egészségügyi táplálkozás terápia I. és II.	6
	Táplálkozás és az emberi anyagcsere	3
	Táplálkozásoktatás és hozzáállásváltás	3
	Bevezetés az amerikai politikába	3
	Fejlett szakmai fejlesztés	1
	Általános látókörbővítő kurzusok	12

Forrás: <http://majors.osu.edu/pdfview.aspx?id=84>

Étel, mezőgazdaság és környezeti tudományok kar (College of Food, Agriculture and Environment Sciences)¹³⁷

A karon közel 3.200 alapszakos és 500 mesterszakos hallgató tanul, akik a 11 tanszék között oszlanak meg. A karon az oktatás mellett kutatások is folynak, melyek többek között a kritikus állami, nemzeti és globális problémákra fókuszálnak.

---

¹³⁷ <http://cfaes.osu.edu/>

Sporthoz kapcsolódó képzésük a Kertészet és Termés tudomány tanszéken¹³⁸ (Department of Horticulture and Crop Science) van. Ezen a tanszéken több mint nyolcvan tanuló. Az itt végzettek sikereket érnek el az életükben, és összeköti őket a természet szeretete és a vágy, hogy a környezetet fenntartható módon kezeljék. A karrierlehetőségeik között előfordul a profi golf játékos, vállalkozó, gazdálkodó, tájépítész, műszaki szakember, egyetemi tanár és felügyelő is.

2.5.4 Professzionális golf menedzsment alapszak (Professional Golf Management Program)¹³⁹

A képzés 4,5 éves, mely során az oktatók felkészítik a diákokat arra, hogy sikeres karrierjük legyen a golf iparban. Az államban ez az egyetlen professzionális golf menedzsmentképzés. A fő célkitűzése a programnak, hogy segítse a diákokat abban, hogy a Professzionális Golfjátékosok Szövetségének (Professional Golfers' Association) tagjává válhassanak. Több irányban is el tudnak helyezkedni az itt végzettek, lehetnek golfigazgatók, oktatás igazgatók, versenyigazgatók, golf gyárak értékesítési képviselői, golf szövetségek ügyintézői, golf újságírók, golf klubok kutatói, fejlesztői, általános menedzserek és golf kiskereskedők is.

A képzés során a következő kurzusokat¹⁴⁰ kell elvégezniük a hallgatóknak:

12. táblázat Az OSU Professzionális golf menedzsment (Professional golf management) szakán oktatott kurzusok

Teljesítés éve	Kurzus címe	Kredit
1.	Tanulmány kurzus	1
	PGM játékos fejlődés és a golf szabályai	1

¹³⁸ <http://hcs.osu.edu/>

¹³⁹ <http://pgm.osu.edu/>

¹⁴⁰ <http://majors.osu.edu/pdfview.aspx?id=136>

	PGM bevezetés, történelem és karrierfejlesztés	2
	Mikroökonómia	3
	Általános látókörbővítő kurzusok	24
	Szakmai gyakorlat I.	1
2.	PGM játékos fejlődés	1
	PGM alapvető golf eljárások	2
	PGM club design, teljesítmény, felszerelés és helyreállítás	2
	A golf képzés design és menedzsment történelmi perspektívái	2
	Kommunikáció	3
	Bevezetés a vendéglátói menedzsmentbe	2
	Makroökonómia	3
	Általános látókörbővítő kurzusok	16
	Szakmai gyakorlat II.	1
3.	PGM haladó golflendítés elemzés és tanítás	2
	Pázsitmenedzsment golfképzésekhez	3
	Étel menedzsment alapjai	3
	Sport marketing és promóció	3
	Jelenlegi problémák	3

	Bevezetés az értékesítésbe	3
	Web design	3
	Üzleti minor kurzusok	6
	Ital menedzsment	2
	Szakmai gyakorlat III.	1
4.	Haladó golf műveletek	2
	Költség menedzsment és menütervezés	3
	Vezető nagy teljesítményű vállalkozások	3
	Kereskedelmi vásárlás és menedzsment	3
	Üzleti minor kurzusok	9
	Zárókő és a virtuális profilod kezelése	3
	Szabadon választható kurzusok	3
	Szakmai gyakorlat IV.	2

Forrás: <http://majors.osu.edu/pdfview.aspx?id=136>

2.6 United States Sport Academy¹⁴¹

A mai diákok számára a legvonzóbb karrierek közé tartozik a 400 milliárd dolláros sport iparban való munkavállalás. Az egyetem kurzusai online formában is elérhetőek, így

---

¹⁴¹ <https://ussa.edu/>

lehetőséget biztosítva azok számára is, akik nem tudják megoldani a tanulást más körülmények között. Továbbá, nem csak egész diplomát lehet online formában végezni, hanem akár csak egy-két kurzust is, annak függvényében, ki mire tart igényt.

Az egyetem végzett diákjai menedzserként, tanárokként, adminisztratív munkakörben, vállalkozóként, edzőként, egészségügyi ellátóként, kutatóként is elhelyezkedhetnek- és mind a sport témakörében, akár szakértőként, Olimpiai játékokon, egyetemi, vagy akár rekreációs szinten.

Az iskola 1972-ben lett alapítva, az első ilyen jellegű egyetemként, hogy elkerüljék a sportolók sérüléseit, melyeket sokszor az edzők szegényes felkészültsége okozott. Manapság már nem okoz problémát az edzőknek, hogy alaposan felkészültek legyenek a munkájukban. Ehhez hozzájárult még többek között a számos kutatás, csapatmunka a szakértők közt, illetve a sportközpontú képzések is. Az egyetem első évtizedeiben felmerült az egészségtudatosság fontosságának szerepe is, ami az elhelyezkedési lehetőségek bővüléséhez vezetett.

Az akadémia egyedülálló képzési programokat kínál sportedző, sport menedzsment, sport tudományok és sport erő és kondicionálás témakörben, melyek közül az utolsó csak online formában érhető el. Mindegyik képzés egyedien van felépítve, hogy megfeleljen a szükségleteknek, melyek a világ leggyorsabban növekvő iparágában előfordulnak. A hallgatók részei a globális sport társadalomnak (global sport community), melynek mind az 50 tagállamból vannak tagjai és még másik 14 országból is.

2.6.1 Sport menedzsment alapszak (Bachelor of Sports Science Degree in Sports Management)¹⁴²

A képzés során a diákok meg fogják szerezni azt a szakértelmet, mely a sportlétesítmény menedzsmenthez, sport információhoz, középiskolai és főiskolai sport-szakosztály menedzsmenthez, professzionális sport front-office menedzsmenthez és társadalmi kapcsolatokhoz szükséges. A tanulók a kurzusok nagy választékát fogják elvégezni tanulmányaik során.

---

¹⁴² <https://ussa.edu/academics/programs/bachelor-of-sports-science/>

A képzés során kötelezően teljesítendő kurzusok¹⁴³ listája:

13. táblázat Az USSA Sport menedzsment (Sports Management) szakán oktatott kurzusok

Kurzus címe	Kredit
Jelenkori problémák a sportvilágban	3
Etika a sportban	3
Szervezet és menedzsment a sportban	3
Vezetői alapelvek a sportvilágban	3
Technológia a sportban	3
Személyzeti menedzsment a sportban	3
Sport marketing	3
Sport vezetői könyvvitel	3
Sportreklámozás és eseménytervezés	3
PR a sportban	3
Sportlétesítmény menedzsment	3
Sport jog és kockázatmenedzsment	3
Bevezetés a sportbiztonság menedzsmentbe	3
A sportok szociológiája*	3
A sportok történelme*	3
A sportok pszichológiája*	3
Az amatőr és profi sportok alapjai*	3
Olimpiai kultúra*	3
A sportok törvényes fogalmai*	3
Sportüzlet ügynökök*	3
Jótevénykodás a sport világában*	3

¹⁴³

<https://s3.amazonaws.com/assets.ussa.edu/files/documents/catalogs/2015->

Mentorkodás	6
-------------	---

Forrás: https://s3.amazonaws.com/assets.ussa.edu/files/documents/catalogs/2015-16+BSS+catalog_Final_tuition.pdf

A *-gal jelölt kurzusok közül öt darabot kell kiválasztani és teljesíteni.

2.6.2 Sportedző alapszak (Bachelor of Sports Science Degree in Sports Coaching)¹⁴⁴

Az itt tanuló diákok azon készségeket fogják elsajátítani, melyek a sportedzői pályán elengedhetetlenek. A program által kitűzött célok segítik a diákok előkészítését arra, hogy a vezető egyéni és csapat sportok igényeinek megfeleljenek minden szinten. A sportedzői ipar minden területén elhelyezkedhetnek a végzettek, használva azt a szaktudást, melyet a diploma által szereztek.

A képzés során kötelezően teljesítendő kurzusok¹⁴⁵ listája:

14. táblázat Az USSA Sportedző (Sports Coaching) szakán oktatott kurzusok

Kurzus címe	Kredit
Jelenkori problémák a sportvilágban	3
Etika a sportban	3
Szervezet és menedzsment a sportban	3
Vezetői alapelvek a sportvilágban	3
A sportok technológiája	3
A sportok pszichológiája	3
Sportedzői módszertan	3
Az emberi teljesítmény tudományok alapjai	3

¹⁴⁴ <https://ussa.edu/academics/programs/bachelor-of-sports-science/>

¹⁴⁵ https://s3.amazonaws.com/assets.ussa.edu/files/documents/catalogs/2015-16+BSS+catalog_Final_tuition.pdf

Alkalmazott sport teljesítmény	3
Sport orvostudomány	3
Sporttáplálkozás	3
Sport marketing	3
Sport erőnlét és kondicionálás	3
Sportbíráskodás*	3
A sportok szociológiája*	3
A sportok történelme*	3
A sportok törvényes fogalmai*	3
Az amatőr és profi sportok alapjai*	3
PR a sportban*	3
Sportlétesítmény menedzsment*	3
Szabadon választható kurzus	3
Szabadon választható kurzus	3
Mentorkodás	6

Forrás: https://s3.amazonaws.com/assets.ussa.edu/files/documents/catalogs/2015-16+BSS+catalog_Final_tuition.pdf

A *-gal jelölt kurzusok közül három darabot kell kiválasztani és teljesíteni.

A szabadon választható kurzusok a következők:

- Atlétikaedzés
- Baseball edzés
- Kosárlabdaedzés
- Terepfutás edzés
- Amerikai fociedzés
- Golfedzés
- Gimnasztikaedzés
- Futballedzés
- Szoftballedzés
- Úszás edzés
- Tenisz edzés

- Röplabdaedzés

2.6.3 Sport tudományok alapszak (Bachelor of Sports Science Degree in Sports Studies)¹⁴⁶

A szakon tanuló hallgatók egy sport specifikus diplomát szereznek, igazodva az érdeklődésükhöz a sport világát illetően. A kurzusok az egyes diákok igényei alapján vannak összeválogatva, egyrészt a sport menedzsment, másrészt pedig a sportedzői szakirányból. Azok a diákok, akik ezt a képzést végzik el, szoros együttműködésben fognak dolgozni egy tanácsadóval, hogy a számukra legmegfelelőbb kurzusok sorozatát válogassák össze.

A képzés során a következő kurzusok¹⁴⁷ teljesítése szükséges:

15. táblázat Az USSA Sport tudományok (Sports Studies) szakán oktatott kurzusok

Kurzus címe	Kredit
Jelenkori problémák a sportvilágban	3
Etika a sportban	3
Szervezet és menedzsment a sportban	3
Vezetői alapelvek a sportvilágban	3
A sportok technológiája	3
Sport marketing	3
Sportbíráskodás*	3
A sportok szociológiája*	3
A sportok történelme*	3
A sportok pszichológiája*	3
Sportedzői módszertan*	3

¹⁴⁶ <https://ussa.edu/academics/programs/bachelor-of-sports-science/>

¹⁴⁷ [https://s3.amazonaws.com/assets.ussa.edu/files/documents/catalogs/2015-](https://s3.amazonaws.com/assets.ussa.edu/files/documents/catalogs/2015-16+BSS+catalog_Final_tuition.pdf)

[16+BSS+catalog_Final_tuition.pdf](https://s3.amazonaws.com/assets.ussa.edu/files/documents/catalogs/2015-16+BSS+catalog_Final_tuition.pdf)

Az emberi teljesítmény tudományok alapjai*	3
Alkalmazott sport teljesítmény*	3
Sport orvostudomány*	3
Sporttáplálkozás*	3
Az amatőr és profi sportok alapjai*	3
Személyzeti menedzsment a sportban*	3
Olimpiai kultúra*	3
A sportok törvényes fogalmai*	3
Sportüzlet ügynökök*	3
Sport vezetői könyvvitel*	3
Sportreklámozás és eseménytervezés*	3
Jótegykedés a sport világában*	3
PR a sportban*	3
Sportlétesítmény menedzsment*	3
Sport jog és kockázatmenedzsment*	3
Sport erőnlét és kondicionálás*	3
Mentorkodás	6

Forrás: https://s3.amazonaws.com/assets.usssa.edu/files/documents/catalogs/2015-16+BSS+catalog_Final_tuition.pdf

A *-gal jelölt kurzusok közül tizenkettőt kell kiválasztani és teljesíteni.

2.7 Összegzés

Ebben a fejezetben négy iskola került bemutatásra, az Amerikai Egyesült Államok sporthoz kapcsolódó felsőoktatási kínálatának vizsgálata során. Ez a négy iskola az Arizona State University, a Northern Kentucky University, az Ohio State University és a United States Sport Academy. Minden iskola esetében több alapképzési szak lett bemutatva, melyek valamilyen szinten kapcsolódnak a sportokhoz, legyen az közvetlen kapcsolat, egészségügyi kapcsolat vagy üzleti kapcsolat.

Kifejezetten az üzleti ághoz tartozó képzések a következők: Üzleti sport és média tudományok, Közösségi sport menedzsment, Sport üzlet, Sport ipar, Sport menedzsment. Míg inkább az egészségügyi vonalat erősítőkhöz tartozik az Edzés és wellness, Atlétikai képzés, Emberi táplálkozás. Vannak kifejezetten testnevelői, edzői képzések is: Gyakorlati tudomány, Testnevelés oktatás, sport és fizikai aktivitás, Professzionális golf menedzsment, Sportedző. De ezeken felül vannak egyéb képzések, melyek nem e kategóriákba sorolhatók: Sport újságírás, Sport tudományok.

Megállapítható, hogy minden iskola esetében a kifejezetten szak specifikus tárgyakon kívül számos látókörbővítő, általános művelő tárgy is megtalálható a tantervekben, biztosítva ezzel azt, hogy a szakemberek, akiket képeznek, ne váljanak beszűkült látókörűekké. Továbbá a több szabadon választható tárgy is lehetőséget biztosít arra, hogy a diákok személyre szabhassák tantervüket, saját érdeklődési körüknek megfelelően.

3 Az Amerikai Egyesült Államok sporthoz kapcsolódó felsőoktatási területén alkalmazott módszerek

3.1 Általános leírás

Ebben a fejezetben a korábban bemutatott egyetemek és képzéseik módszerei kerülnek bemutatásra, hangsúlyt helyezve a be-, illetve kimeneti követelményekre. Továbbá a kiemelkedő jó gyakorlatok is a fejezet részét képezik.

16. táblázat A fejezetben vizsgált egyetemek, és képzések

Egyetemek	Képzések
Arizona State University	Sport újságírás (Sport Journalism)
	Üzlet (Sport és média tudományok) (Business (Sport and Media Studies))
Northern Kentucky University	Atlétikai képzés (Athletic Training)
Ohio State University	Professzionális golf menedzsment (Professional Golf Management)
	Emberi táplálkozás (Human Nutrition)
	Testnevelés, sport és fizikai aktivitás (Physical Education, Sports and Physical Activity)
	Sportipar (Sport Industry)
United States Sport Academy	

Forrás: saját készítés

Ebben a fejezetben az Amerikai Egyesült Államok sporthoz kapcsolódó felsőoktatásában alkalmazott módszerek kerülnek feltárásra. Az előző fejezetben megvizsgált iskolák általános ki és bemeneteli követelményei, valamint a korábban vizsgált alapszakok speciális követelményei kerülnek bemutatásra, amennyiben vannak. Továbbá még alkalmazott jó gyakorlatként az iskolák közötti bajnokságok, az NCAA rendszere is feltérképezésre került,

mely az Amerikai Egyesült Államok egyediségének tekinthető, ám jó például szolgál számunkra is.

3.2 Arizona State University

Általános felvételi követelmények¹⁴⁸

Az Arizona State University esetében az általános felvételi követelményekhez tartozik a sikeresen megszerzett középiskolai bizonyítvány.

A középiskolai évek során a diákoknak el kell végezniük 4 év angolnyelvű képzést, mely fogalmazás/nyelvtan alapú kell, hogy legyen. Továbbá 4 év matematikának is a képzés részének kell lennie, beleértve az algebra I-et, geometriát, algebra II-t, és egy olyan kurzust, melynek az algebra II. az előfeltétele. 3 év laboratóriumi tudományt is tanulni kell, melyhez a biológia, kémia, földrajt, integrált tudományok és fizika tartozik, melyekből 1-1 év fogadható el. A társadalomtudományokból 2 évet kell teljesíteni, beleértve 1 év amerikai történelmet. 2 évig kell egy kiválasztott idegen nyelvet tanulni. Valamint 1 év képzőművészetet vagy karrier és szakmai oktatást is el kell végezni.

A következők közül legalább egy kritériumnak meg kell felelnie a diáknak: a középiskolai osztály legjobb 25%-ba kell kerülnie, vagy 3.00-s tanulmányi átlaggal kell rendelkeznie a kompetencia kurzusok esetében.

Teljesíteniük kell az ASU kompetencia követelményeit, 22 ACT pontot és 1040 SAT pontot.

Sport újságírás¹⁴⁹

A Sport újságírás alapszak esetében további speciális felvételi követelményeket is teljesítenie kell a diákoknak.

Melyek a következők: minimum 3.00-s ABOR középiskolai tanulmányi átlag. Nem lehet kompetenciai hiányosságuk a 4 év középiskolai angol tanulóaikban. Illetve a

---

¹⁴⁸ <https://students.asu.edu/freshman/requirements>

¹⁴⁹ <https://webapp4.asu.edu/programs/t5/majorinfo/ASU00/CSSPJBA/undergrad/false>

következő kritériumok közül legalább egynek meg kell felelnie: minimum 1040 SAT pont, és minimum 22 ACT pont.

Alapszakos diplomaszerezés általános kritériumai¹⁵⁰

Az Arizona State University diplomájának megszerzéséhez több kritériumot is teljesíteni kell. Természetesen a kötelező 120 kredit sikeres teljesítése elengedhetetlen, mely a kötelező és szabadon választható tárgyakból gyűlik össze, melynek része 45 kreditnyi felső osztályú kurzus teljesítése is.

A sikeres diplomaszerezéshez elengedhetetlen minden kurzus esetében a minimum átlagos kumulatív 2.00-ás vagy jobb érdemjegy elérése. Továbbá 29 kreditnyi jóváhagyott kurzus munka is a feltételek részét képezi. 6 kreditnyi felső osztályú Műveltség és Emberiség, művészetek és dizájn/Társadalmi viselkedés tudományok kurzust is teljesíteni kell.

Mielőtt a hallgató teljesítené első 30 kreditét az egyetem matematikai követelményeinek is meg kell felelnie. Továbbá az első évben a fogalmazási kurzust el kell végezni.

A diploma megszerzéséhez elengedhetetlen, hogy 30 kreditet a diák az Arizona State University-n végezzen el, ne más egyetemen.

Üzlet (Sport és média tudományok)¹⁵¹

Ezen alapszak esetében további kritériumok is tartoznak a diploma megszerzéséhez, mint például 51 kreditnyi felső osztályú kurzus teljesítése és minimum 2.00-ás tanulmányi átlag elérése a W. P. Carey Üzleti Iskola kurzusai esetén.

3.3 Northern Kentucky University

---

¹⁵⁰ https://catalog.asu.edu/ug_grad_req

¹⁵¹ <https://webapp4.asu.edu/programs/t5/roadmaps/ASU00/BABUSMSBA/null/ALL/2015>

Általános felvételi követelmények¹⁵²

A Northern Kentucky University esetén is a felvételi követelmények része a középiskola sikeres elvégzése, tehát a középsiskolai tananyag, az ott elért tanulmányi átlag, illetve az osztályrangsorban elfoglalt hely is egy fontos szempont.

Az ACT összetett és alpontokat is figyelembe veszik angolból, matematikából és olvasásból, vagy a SAT összetett és alpontokat írásból, matematikából és szövegértésből.

Az egyetemi előkészítő anyagot is sikeresen teljesíteni kell. Ennek része 4 év angol, 3 év matematika, mely tartalmaz algebra I-et és II-öt, geometriát, vagy három összekapcsolódó matematikai kurzust, 3 év természettudományt, 3 év társadalomtudományt és 2 év idegen nyelvet (mely ugyanazon nyelv 2 évig történő tanulását jelenti).

Végül, a felvételi kritériumokhoz tartozik még 18 ACT alpont angolból, matematikából és olvasásból, vagy 430 SAT alpont matematikából és írásból, és 450 alpont szövegértésből.

Atlétikai képzés¹⁵³

Az egyetem Atlétikai képzés alapszakára való felvételhez további kritériumoknak is meg kell felelnie a diákoknak.

A felvételi követelmények közé tartozik a szellemi és fizikai funkciók megfelelő működése. Továbbá biztonság és elsősegély vizsgát is teljesíteniük kell a diákoknak, ahhoz hogy felvételt nyerhessenek. Évente szükséges tuberkolózis tesztet csináltatniuk, melynek eredménye természetesen negatív kell, hogy legyen. A fizikai vizsga, technikai követelmények teljesítése és az egészségügyi háttér ellenőrzése további kritériumai a sikeres felvételnek. A jövőbeli hallgatóknak védőoltás nyilvántartással is rendelkezniük kell (Hepatitis B oltás). Végül pedig, az NKU campus biztonsága hettéellenőrzéseket is végez, az alapvető egészségbiztosítás meglétének ellenőrzésén felül.

---

¹⁵² <http://admissions.nku.edu/application/standards.html>

¹⁵³ <http://coehs.nku.edu/programs/athletic/athletictraining/admission.html>

Általános diplomaszerezési feltételek¹⁵⁴

A Northern Kentucky University-n az általános diplomaszerezési feltételek hasonlóak, mint más felsőoktatási egyetemen.

A minimális 120 kredit teljesítése elengedhetetlen a diploma megszerzéséhez, amelyből minimum 30-at a NKU egyetemen kell teljesíteni. Mely azt jelenti, hogy minden szemeszterben a kreditek 25%-át „hazai”, azaz NKU-n oktatott kurzusokból kell elvégezni.

Továbbá teljesíteni kell az általános oktatási követelményeket, és az alapszak speciális követelményeit is, amennyiben vannak. Ehhez hozzátartozik egy minor, vagy fókusz szak teljesítése is. A minimum 2.00-ás tanulmányi átlag szintén elengedhetetlen követelménye a végzésnek.

A tanulóknak a diplomájuk megszerzéséhez a számítógép használati kompetenciájukat is be kell mutatniuk, melyet az alapszakuk tanszéke határoz meg.

3.4 Ohio State University

Általános felvételi követelmények¹⁵⁵

Az Ohio State University-re való felvételhez a diákoknak számos kritériumnak meg kell felelniük.

Ezekhez hozzátartozik a minimális egyetemi előkészítő követelmények sikeres teljesítése: 4 év angol, 3 év matematika, 3 év természettudomány gyakorlattal, 2 év társadalomtudomány, 2 év idegen nyelv (ugyanaz a nyelv 2 éven keresztül tanulása), 1 év vizuális vagy előadó művészet, plusz 1 év bármely területből az előbbiek közül.

---

¹⁵⁴ https://registrar.nku.edu/GraduationInformation/Graduation_Requirements.html

¹⁵⁵ <http://undergrad.osu.edu/admissions/freshman/index.html?expandable=0>

Az említetteken felül a középiskolai teljesítmény is sokat nyom a latban, pontosabban az osztályrangsorban elfoglalt hely, tanulmányi átlag és az elősegítő programok is. A középiskola tudományos versenyképessége is kiválasztási szempont.

Az ACT/SAT pontok írásbelivel együtt szintén figyelembe vételre kerülnek. Valamint a vezetői, iskolán kívüli elfoglaltságokhoz kötődő és munkatapasztalatok szintén előnyt jelentenek.

Fontos, hogy a hallgatuk első generációs egyetemi hallgatói státusszal rendelkezzenek, és meglegyen a képességük és vágyuk arra, hogy hozzájáruljanak és elkötelezzék magukat egy különféle tagokból álló campus közösség irányába.

Ha a diák kiemelkedő tehetséggel rendelkezik egy bizonyos területen és ezt bizonyítani is tudja, szintén pozitív elbíráláshoz vezet. Csakúgy, mint az alkalmasság és valószínűség arra, hogy Ohio államban egy szervezett támogató szolgáltató juttatását megszerezze.

Professzionális golf menedzsment¹⁵⁶

A Professzionális golf menedzsment alapszakra való felvételhez további követelményeknek kell megfelelnie egy diáknak.

Fontos, hogy előnyt jelent, ha üzlet és marketing hangsúlyos középiskolát végzett. Az Egyesült Államok Golf Szervezetének 18 lyukú akadálypályáján minimum 10 lyukat teljesíteni kell. Illetve, az első év alatt aktívan részt kell venni a PGM Hallgatói Klubban és csatlakozni kell az OSU Golf Klubhoz.

Emberi táplálkozás¹⁵⁷

Az Emberi táplálkozás alapszak speciális kritériumai a jó írásbeli, szóbeli, matematikai és tudományos készség, valamint a biológia és kémia iránti érdeklődés.

---

¹⁵⁶ <http://majors.osu.edu/pdfview.aspx?id=136>

¹⁵⁷ <http://majors.osu.edu/pdfview.aspx?id=84>

Testnevelés, sport és fizikai aktivitás¹⁵⁸

A Testnevelés, sport és fizikai aktivitás alapszak felvételi rendszerében hangsúly kerül a középiskolai vagy társadalmi sportokban való részvétel és vezetői tevékenységek. Továbbá az első és második év tanulmányi átlagának minimum 2.75-nek kell lennie.

Sportipar¹⁵⁹

A Sportipar alapszakot választók körében figyelembe veszik, hogy a diák részt vett-e középiskolai vagy társadalmi sportokban, vezetői tevékenységekben.

3.5 United States Sport Academy

Az általános jelentkezési feltételek¹⁶⁰

A United States Sport Academy felvételi procedúrája többlépből áll.

Először ki kell tölteni a jelentkezési lapot, mely online formátumban érhető el. A jelentkezéshez szükséges az 50 dollár jelentkezési díj befizetése is, melyet a beiratkozásig kell teljesíteni legkésőbb. Más esetben a díj nem téríthető vissza.

Továbbá az eddigi tanulmányi teljesítmények igazolására szolgáló lapokat, hivatalos dokumentumokat kötelezően be kell adni. Ha ez nem történik meg, akkor a jelentkezési folyamatban késedelem merülhet fel és/vagy akár a diák is kizárásra kerülhet. A jelentkezés elektronikus, illetve postai úton is történhet.

Végül egy személyes nyilatkozatot kell írni esszé formájában, 300-400 szó terjedelemben, melynek célja a tanuló motivációinak és okainak bemutatása, hogy miért szeretné az USSA Sport tudományok diplomáját megszerezni.

---

¹⁵⁸ <http://majors.osu.edu/pdfview.aspx?id=123>

¹⁵⁹ <http://majors.osu.edu/pdfview.aspx?id=152>

¹⁶⁰ https://s3.amazonaws.com/assets.ussa.edu/files/documents/catalogs/2015-16+BSS+catalog_Final_tuition.pdf

A diploma megszerzésének követelményei

A United States Sport Academy-n a következő feltételeket kell teljesíteni a sikeres diplomaszerezéshez. Belépési követelmények sikeres teljesítése. Átlagosan 2.00-ás vagy jobb kumulatív érdemjegy elérése. Minden egyetemi követelmény sikeres teljesítése. Minden díj befizetési, beleértve a diplomaosztályi díjat is. Diplomaosztási jelentkezési lap kitöltése és az alapképzési kilépési felmérés megírása.

3.6 Nem hagyományos oktatási módszerek, best practice-ek: iskolák közötti bajnokságok

Az Amerikai Egyesült Államok sportoktatásának kiemelkedő eleme az iskolák közötti bajnokságok, melyeknek igen nagy kultusza alakult ki. Több szervezet is létrejött acélból, hogy a megfelelő kereteket biztosítsa a tehetséges hallgatók számára a sportversenyek területén, ám mégis mindközül az NCAA emelhető ki, mint legismertebb, legnagyobb szervezet.

NCAA¹⁶¹ (National Collegiate Athletic Association), a Nemzeti Iskolák közötti Atlétikai Szövetség

Ahogy már a kínálati részben is megemlítésre került, ez a szövetség egy tagok által vezetett szervezet, melynek elsődleges célja, hogy védelmezze, biztosítsa a tanuló atléták jólétét és a sportokban való sikerességükhöz hozzájáruljon azáltal, hogy ellátja őket a megfelelő készségekkel. A tagok együtt dolgoznak, hogy megalkossák a szabályok keretrendszerét, melyen belül a verseny biztonságos és tisztességes. A szervezet bajnokságokat rendez, és forrásokat biztosít a tanuló atlétáknak és iskoláiknak ahhoz, hogy a diákok a sporton keresztül megtanulhassák a különböző készségeket, mint például a magabiztosságot, vezetőkézséget és csapatmunkát.

Alapvetően a szövetségen belül jelenleg három osztály van, mely által biztosított a tisztességes játék a hasonló gondolkozású intézmények között és a hallgató atlétáknak széles

---

¹⁶¹ <http://www.ncaa.org/>

körü lehetőségeik vannak azáltal, hogy részt vehetnek 89 bajnoki eseményen. Minden osztályt főiskolai és egyetemi elnökök, kancellárok irányítanak, akiket kiterjedt bizottság támogat ebben a munkában, melynek tagjai sport ügyintézők, valamint szakos és hallgatói képviselők. Minden osztály egyedi szabályrendszer alapján működik, igazodva az NCAA átfogó alapelveihez. Az iskolák évente vannak osztályokba sorolva az alapján, hogy mely kritériumrendszernek felelnek meg.

A következőkben bemutatom az egyes osztályokat¹⁶²:

1. osztály: azok az iskolák, melyek ebbe az osztályba kerülnek besorolásra, általában a legnagyobb hallgatói szervezetekkel, legmagasabb sportra költhető költségvetéssel rendelkeznek és ők ajánlják a legnagyobb összegű ösztöndíjakat a hallgatóknak. Az ide tartozó iskolák mind elkötelezettek az iránt, hogy minél több sportolási lehetőséget biztosítsanak hallgatóiknak, ráadásul ezt magas szinten végzik. Közel 350 főiskola és egyetem tagja ennek az osztálynak 6.000 csapattal, 170.000 tanuló atlétának nyújtva ezzel versenyzési lehetőséget. Maga az osztály is tovább van bontva alosztályokra az amerikai futball támogatások alapján, megkülönböztetik az Amerikai Futball Dobó Alosztályt (Football Bowl Subdivision), az Amerikai Futball Bajnoki Alosztályt (Football Championship Subdivision) és a harmadikat, mely egyáltalán nem támogatja az amerikai futballt.

Több kritériumnak is meg kell felelnie az intézményeknek, hogy ehhez az osztályhoz tartozhassanak. Többek között támogatniuk kell minimum hét férfi és hét női sportot és két csapatsportot mindkét nem esetében. Mindegyik szezonban szerepelnie kell mindkét nemnek. Minden sport esetében vannak verseny és résztvevő minimumok, ütemtervi kritériumok. Az amerikai futball és a kosárlabda kivételével az ide tartozó iskoláknak minden sportból a minimum versenyszám 100%-át teljesíteniük kell az első osztályú ellenfelekkel szemben. Ami a kosárlabdát illeti, mind a női és a férfi csapatoknak kettő meccs kivételével az összes meccset le kell játszaniuk az első osztályú csapatok ellen. Az ide tartozó iskoláknak el kell érniük a minimum pénzügyi

---

¹⁶² <http://www.ncaa.org/about>

támogatási díjat, de van egy maximális összeg is meghatározva minden sportághoz, melyet nem léphetnek túl.

2. osztály: ebbe az osztályba majdnem 300 főiskola és egyetem tartozik, így tanuló atléták ezrei. Itt is az ösztöndíjakért folyik a verseny, amellet, hogy a tanulók az órákon is kiválóan teljesítenek és megélik az iskola által biztosított lehetőségeket. Ez az egyensúly az osztály filozófiának az alapja, hogy a tanulók ne csak a sportpályákon nyújtsanak kiemelkedő eredményeket, hanem ugyanúgy a tanórákon, és a társadalmi életben is. Ezáltal felkészítik őket az iskola utáni életre is.

Az intézményeknek, melyek ebbe az osztályba tartoznak szintén különböző kritériumoknak kell megfelelniük. Támogatniuk kell minimum öt férfi és öt női sportot, és két-két csapatsportot mindkét nem esetében, valamint minden szezonban képviseltetnie kell magát mindkét nemnek. Itt is vannak minimum verseny és résztvevő számok, ütemtervi kritériumok. Az amerikai foci és a női, férfi kosárlabdacsapatoknak minimum 50%-át a meccseiknek a másodosztályú csapatokkal vagy a Football Bowl Subdivision csapataival vagy a Football Championship Subdivision csapataival kell, hogy lejátsszák. Az ezen kívüli sportoknak nincsenek ütemtervi kikötéseik. Viszont, van minden sportág esetében egy maximum összeg a pénzügyi támogatási díjak vonatkozásában, melyet nem lehet meghaladni. Azok a csapatok, melyek ebbe az osztályba tartoznak általában helyi, vagy állambeli tanuló atléták, akik többsége fizet azért, hogy tanulhasson. Ezt többnyire ösztöndíjból, adományokból, diákhitelekből és munkavállalásból finanszírozzák.

3. osztály: több mint 170.000 tanulóból áll ez az osztály, akik 444 szervezetből érkeznek, létrehozva ezzel az NCAA legnagyobb osztályát, mind a tanulók és az iskolák számát tekintve. A tanulóknak biztosítva van a lehetőség, hogy egy versenyképes atlétikai környezetben vegyenek részt, mely lehetővé teszi, hogy a sportpályákon is a legjobbat hozzák ki magukból, de az egyéb egyetemi kihívásoknak is megfeleljenek. Ez az osztály leginkább a tantermi oktatást tartja fontosnak, és próbálja minimalizálni a sportolás és a tanulás összeegyeztetéséből fakadó konfliktusokat. Továbbá elősegíti a hallgatókat a tanulásban azzal, hogy az edzések rövidebbek.

A harmadosztályba tartozó csapatoknak is öt-öt női és férfi sportot kell támogatniuk és nemenként két-két csapatsportot, valamint minden szezonban részt kell venniük férfi és női versenyzőknek is. Minden sportágra vonatkozóan meg van határozva itt is a versenyzői és résztvevői minimum létszám. Az ide tartozó tanuló atléták nem kapnak pénzügyi támogatást a sportolási képességeik alapján, csak annyiban vannak támogatva, mint bármely más hallgató az egyetemen. Ez a részleg különösen a sportolókra fekteti a hangsúlyt, nem pedig a nézőkre. A részvételt azzal próbálják növelni, hogy a lehetőségek számát és változatosságát maximalizálják.

Az elérhető sportágak¹⁶³ a szervezeten belül:

- baseball
- kosárlabda
- strandlabda
- bowling
- terepfutás
- akadályfutás
- gyepeslabda
- amerikai futball
- golf
- szertorna
- jégkorong
- lacrosse
- céllövészet
- evezés
- síelés
- labdarúgás
- szoftball
- úszás és búvárkodás
- tenisz
- atlétika (beltéri és kültéri)

---

¹⁶³ <http://www.ncaa.com/>

- röplabda
- vízilabda
- birkózás

Rengeteg iskola részt vesz a bajnokságokon, de közülük is vannak, akik kiemelkedően teljesítenek¹⁶⁴:

- Ohio State University
- Harvard University
- University of North Dakota
- University of Wisconsin-Madison
- University of Kentucky
- Colorado State University- Pueblo
- Auburn University
- Vanderbilt University
- University of Nebraska Omaha
- University of Louisville
- University of Notre Dame
- University of Wisconsin- Whitewater
- Marist College
- University of Louisiana at Lafayette
- University of Nebraska- Lincoln
- Youngstown State University
- University of Central Missouri
- University of Mississippi
- Arkansas State University
- University of California, Los Angeles

3.7 Összegzés

---

¹⁶⁴ <http://www.ncaa.com/>

A fejezetben négy iskola került bemutatásra: az Arizona State University, a Northern Kentucky University, az Ohio State University és a United States Sport Academy. Minden iskola esetében a be- és kimeneteli követelményeken volt a hangsúly, amennyiben ezek az adatok elérhetőek voltak a honlapjaikon. Továbbá az előző fejezetben megvizsgált alapképzési szakok speciális be- és kimeneteli követelményei is megvizsgálásra kerültek, amennyiben elérhetőek voltak.

A bemeneti követelmények szinte minden egyetem esetében azonosak, ugyanazon tantárgyak számítanak a felvételikor. Egyedül az edzői oktatás esetén vannak az iskolai honlapon szélesebb körű megfelelési követelmények megjelenítve, melyeknek a diákoknak meg kell felelniük. Itt megemlítenéd, hogy szinte minden egyetem esetében kötelező a szakmai gyakorlat elvégzése, akár több félévben is, illetve az egészségügyhöz kapcsolódó képzések során a diákok klinikai oktatásban részesülnek.

Másodsorban az Amerikai Egyesült Államokban alkalmazott és bevált jó gyakorlatok is górcső alá kerültek, a sporthoz kapcsolódó felsőoktatás területén. Itt az iskolák közötti bajnokságok, az NCAA rendszere került bemutatásra. Az Egyesült Államokban hihetetlen nagy kultusza van ezeknek a bajnokságoknak, melyek szinte az egész iskola hallgatóságát megmozgatják, valamilyen formában mindenki érintette válik a sport által - lehet sportoló, szurkoló, néző. Ez egy remek módszer arra, hogy a diákok körében megszeretessék a sportokat, promótálják az egészséges életmódot, hiszen ezek elengedhetetlenek a jövőben.

Akár országunkban is alkalmazni lehetne valamilyen formában ezt a példát, ha nem is ilyen nagy volumenben, hiszen kisebb iskolák vannak. De azzal, hogy ilyen sokféle lehetőséget biztosít egy iskola a diákjainak, nem maradhat ki senki, mindenki megtalálhatja a számára megfelelő sportágat. Valamint már hazánkban is egyre több önköltséges képzési forma terjed el, így itt is megfontolandó az ösztöndíjak biztosítása, mely kétségkívül járhatnának kiváló sportolóknak, így ők is ösztönözve lennének a tanulásra.

4 Összefoglalás

A tanulmány fő célja az Amerikai Egyesült Államok sporthoz kapcsolódó felsőoktatási kínálatának és módszereinek feltérképezése, mely a hazai sporthoz kapcsolódó felsőoktatás fejlesztéséhez járul hozzá azáltal, hogy a külföldön alkalmazott és bevált jó gyakorlatokat, módszereket át vesszük, és hazánkban is kamatoztatjuk őket.

Az Amerikai Egyesült Államok képzéseinek feltérképezése a következő módszertan alapján zajlott: az ország főbb ismérveinek áttekintése után az egyes egyetemek és az azokon oktatott alapszakok bemutatása került sorra, kiterjedve az elérhető kurzuslistákra, oktatott tantárgyakra is, majd a módszertani részben e képzések be- és kimeneti követelményei lettek bemutatva, továbbá az ország jó gyakorlatai, melyek jelen esetben az iskolák közötti bajnokságok, amik akár hazánkban is követendő példaként szolgálhatnak.

E tanulmány első fejezetének keretein belül négy egyetem került górcső alá: az Arizona State University, a Northern Kentucky University, az Ohio State University és a United States Sport Academy. Ezekben belül pedig a következő alapszakok kerültek szélesebb körű bemutatásra: Üzleti sport és média tudományok, Közösségi sport menedzsment, Edzés és wellness, Sport újságírás, Sport üzlet, Atlétikai képzés, Gyakorlati tudomány, Sport ipar, Testnevelés oktatás, sport és fizikai aktivitás, Emberi táplálkozás, Professzionális golf menedzsment, Sport menedzsment, Sportedző és Sport tudományok.

A módszerekről szóló fejezet ugyanazon iskolák ugyanazon képzéseinek be- és kimeneteli követelményeit vizsgálja, melyek a kínálati fejezetben kerültek bemutatásra. Illetve a nemzetközi, azaz kifejezetten amerikai jó gyakorlatokat mutatja be: az iskolák közötti bajnokságok rendszerét, az NCAA-t.

Összegzésképpen elmondható, hogy az Amerikai Egyesült Államokban nagyon sokszínű a sporthoz kapcsolódó képzések kínálata, melyek közül többet érdemes lenne hazánk képzési kínálatába is átvinni, továbbá a képzési módszerek tekintetében is követendő példák vannak, melyeket alkalmazhatnánk, ezek közé tartoznak az iskolák közötti bajnokságok is, melyeket valamilyen formában hazánkban is gyakorlatba ültethetnénk.

5 Irodalomjegyzék

- https://hu.wikipedia.org/wiki/Amerikai_Egyes%20BClt_%20811lamok
- <http://www.nku.edu/>
- <http://www.ncaa.org/>
- <http://www.nku.edu/about/departments.html>
- <http://cob.nku.edu/>
- <http://cob.nku.edu/departments.html>
- <http://www.nku.edu/majors/undergrad/sportsbusiness.html>
- <http://nkuonline.nku.edu/smartcatalog/sports-business-courses-spb.htm>
- <http://coehs.nku.edu/>
- <http://coehs.nku.edu/departments.html>
- <http://coehs.nku.edu/departments/kinesiology/programs.html>
- <http://coehs.nku.edu/programs/athletic/athletictraining.html>
- <http://coehs.nku.edu/content/dam/coehs/docs/departments/Athletic%20Training%20Sample%20Academic%20Plan%202010.pdf>
- http://coehs.nku.edu/content/dam/coehs/docs/advising/internal2/Form_ATP_Major.pdf
- <http://nku.edu/majors/undergrad/exercisescience.html>
- <http://nkuonline.nku.edu/smartcatalog/sample-4-year-plan-exercise-science-bs.htm>
- http://nku.edu/content/dam/majors/docs/Exercise_Science%20copy.pdf
- <https://www.osu.edu/>
- <http://www.ohiostatebuckeyes.com/ot/points-pride.html>
- <http://ehe.osu.edu/>
- <http://ehe.osu.edu/human-sciences/>
- <http://ehe.osu.edu/human-sciences/undergraduate/kinesiology/sport-industry/>
- <http://majors.osu.edu/pdfview.aspx?id=152>
- <http://ehe.osu.edu/human-sciences/undergraduate/kinesiology/physical-education/>
- <http://majors.osu.edu/pdfview.aspx?id=123>
- <http://ehe.osu.edu/human-sciences/undergraduate/nutrition/dietetics/>
- <http://majors.osu.edu/pdfview.aspx?id=84>
- <http://cfaes.osu.edu/>
- <http://hcs.osu.edu/>
- <http://pgm.osu.edu/>

<http://majors.osu.edu/pdfview.aspx?id=136>

<http://www.ncaa.org/about>

<http://www.ncaa.com/>

<https://www.asu.edu>

<https://wpcarey.asu.edu/>

<https://webapp4.asu.edu/programs/t5/majorinfo/ASU00/BABUSMSBA/undergrad/fals>

e

<https://webapp4.asu.edu/programs/t5/roadmaps/ASU00/BABUSMSBA/null/ALL/201>

5

<https://publicservice.asu.edu/>

<https://webapp4.asu.edu/programs/t5/majorinfo/ASU00/PPCSMBS/undergrad/false>

<https://webapp4.asu.edu/programs/t5/roadmaps/ASU00/PPCSMBS/null/ALL/2015>

<https://chs.asu.edu/>

<https://webapp4.asu.edu/programs/t5/majorinfo/ASU00/ECEXWBS/undergrad/false>

<https://webapp4.asu.edu/programs/t5/roadmaps/ASU00/ECEXWBS/null/ALL/2015>

<http://cronkite.asu.edu/>

<https://webapp4.asu.edu/programs/t5/majorinfo/ASU00/CSSPJBA/undergrad/false>

<https://webapp4.asu.edu/programs/t5/roadmaps/ASU00/CSSPJBA/null/ALL/2015>

<https://ussa.edu/>

<https://ussa.edu/academics/programs/bachelor-of-sports-science/>

<https://s3.amazonaws.com/assets.ussa.edu/files/documents/catalogs/2015->

[16+BSS+catalog_Final_tuition.pdf](#)

<http://undergrad.osu.edu/admissions/freshman/index.html?expandable=0>

https://registrar.nku.edu/GraduationInformation/Graduation_Requirements.html

<http://coehs.nku.edu/programs/athletic/athletictraining/admission.html>

https://catalog.asu.edu/ug_grad_req

<http://admissions.nku.edu/application/standards.html>

<https://students.asu.edu/freshman/requirements>

II. A Quantified Self és a Gamification potenciális lehetőségei a sportban

Tartalom

Vezetői összefoglaló	368
1 Bevezetés	370
2 A Quantified Self eredete és tudományos megközelítése	376
3 A Quantified Self kritikai megközelítése napjainkban	389
4 Trackelés a mindennapokban	392
5 The Internet of things – A „tárgyak internete”	403
6 Self-tracking és életmód-trendek napjainkban	413
7 Quantified Self és a sport.....	429
7.1 Amiigo	429
7.2 Peak	430
7.3 Beddit.....	432
7.4 Lumo Run	433
7.5 Fitbit.....	434
7.6 Vivosmart®	439
7.7 Jawbone®	440
7.8 Moov.....	443
7.9 Nike+ Fuelband	447
8 Gamification	448
9 QS és az adatbiztonság	456
Összegzés	467
Irodalomjegyzék.....	469

Vezetői összefoglaló

Napjainkban a fokozott digitalizálódás jellemző az élet szinte minden területén. Jellemzően hatványozottabban többet akarunk tudni saját magunkról, saját teljesítményünkéről, a szervezetünk működéséről, továbbá a minket körbevevő világról. Ezek a célok ma már nem elérhetetlenek, a piacon már elérhetők azok a technológiák (pl. okostelefonok, applikációk, viselhető technológiák), melyek ezen dimenziók mérését és kvantifikálását lehetővé teszik. Annak köszönhetően, hogy az említett technológiák elérhetők a mindennapokban, felerősített egy olyan trendet, miszerint a saját magunkkal kapcsolatos adatok gyűjtése már nem kizárólag orvostudományi célból vált szükségszerűvé, hanem pusztán az általános informativitást szolgálja önmagunk kapcsán.

Ebben a témában 2007 domináns mérföldkőnek számít, hiszen ez az az év, amikor Gary Wolf és Kevin Kelly először használták a *Quantified Self* kifejezést. A Quantified Self nemcsak egy életmódbeli irány, de egy koncepció, egy közösség is egyben. Minden ember, aki valamilyen formában adatot gyűjt magáról, akkor gyakorlatilag valamilyen módon a Quantified Self szerint él. Ennek az adatgyűjtésnek az intenzivitása és kiterjedése emberenként változó lehet. A Quantified Self mottója „*Self-knowledge through numbers*”, azaz „*Önmegismerés számokon keresztül*”.

Jelen tanulmány a *TÁMOP-4.1.2.E-15/1/KONV-2015-0004* pályázathoz kapcsolódóan íródott és célja az, hogy egy átfogó képed adjon az olvasónak arról, hogy mit is értünk Quantified Self alatt, illetve tárgyalja a témához kapcsolódó számos aspektust.

A tanulmány a Bevezetéstől az Összegzésig számolva *10 fő fejezetben* fogja át a Quantified Self és a Gamification témáját.

Az *első fő fejezet* egy általános bevezető képet ad a témáról, leírja az aktuális állapotokat napjaink digitális technológiájának és az embernek a kapcsolatáról, illetve arról, hogy hogy jutottunk el fokozatosan addig a pontig, hogy a hétköznapi emberek számára is népszerűvé vált az önmagukról való adatok gyűjtése.

A *második fő fejezet* egy történeti áttekintőt ad az olvasónak a Quantified Self eredetéről, fő mérföldköveiről, illetve itt megtörténik a koncepció akadémiai vonatkozású elemzése is. A fejezetben érintem az is, hogy hol koncentráltabb földrajzilag a Quantified Self elterjedése.

A *harmadik fő fejezet* felvázolja a Quantified Self-et, mint koncepciót érő általános kritikákat.

A *negyedik fő fejezet* a trackelésről, azaz az önmagunk kapcsán történő adatgyűjtésről szól. A fejezet tárgyalja a trackelés hátterét, technológiai vonatkozásait, illetve azt, hogy milyen típusú adatokat tud az ember magáról gyűjteni napjainkban.

Az *ötödik fő fejezet* az „Internet of Things” köré épül. A magyarra Tárgyak internetének fordított fogalom részben az összes létező szenzoros eszköz összességét jelenti, ugyanakkor nemcsak ez tekinthető a teljes halmaznak. A tárgyak internete egy rendszer, méghozzá azon eszközök rendszere, melyek összekötik a digitális világot a valós világgal, különféle mérések véghezvitelén, illetve digitális kommunikáción keresztül.

A *hatodik fő fejezet* a self-trackinggel és az életmóddal kapcsolatos trendeket mutatja be, illetve különböző kutatások eredményei kerülnek elemzésre itt. Szó lesz a hardver- és szoftverpiac alakulásával kapcsolatos várható trendekről, illetve arról, hogy milyen az aktuális viszonya az embereknek a Quantified Self és a viselhető technológiák terén.

A *hetedik fő fejezetben* esik szó a Quantified Self és a sport vonatkozásáról. Itt olyan tracker eszközök kerülnek bemutatásra, melyek fontosak és hasznosak lehetnek a sport és az egészséges életmód terén.

A *nyolcadik fő fejezetben* a Gamification elvéről lesz szó. Amikor Gamification-ról, beszélünk, akkor egy alapvetően hétköznapi tevékenység játékosá tétele történik meg annak érdekében, hogy egyfajta motiváló, inspiráló szerepet töltsön be egy-egy alkalmazás vagy épp eszköz a felhasználó életében.

A *kilencedik fő fejezet* a tanulmányban korábban leírtak adatbiztonsági vonatkozását vázolja fel. Tekintve, hogy jelenleg már egy nap alatt is óriási mértékű adat jön létre, számos cég épít óriási adatbázisok elemzésére és értelmezésére, megjelent a „Big Data”, mint definíció. Egyre több személyes, privát adatot kell kezelniük a különféle vállalatoknak, ez pedig a kiberbiztonsági intézkedések újraértékelését vonja magával.

A *tizedik fő fejezet* a tanulmányban leírtak alapján, napjaink trendjei ismeretében von le konklúziókat a téma kapcsán.

1 Bevezetés

Az ezredforduló utáni második évtizedre egyértelműen egyfajta digitális korszakba érkeztünk. Napjainkban mindennél többet akarunk tudni önmagunkról, a minket körbevevő világról, és ezt a piacon már elérhető és beszerezhető különféle elektronikus eszközök, illetve okostelefonos alkalmazások lehetővé is teszik.

Az *első fő fejezet* egy átfutó, bevezető képet ad a tanulmányban tárgyalt fő témáról, a Quantified Self-ről. Itt tárgyaljuk az aktuális állapotokat napjaink digitális technológiáinak és az ember a kapcsolatáról. Emellett szó esik arról is, hogy hogyan jutottunk el fokozatosan a Quantified Self megjelenéséig.

Az utóbbi években megjelenő technológiai megoldásoknak köszönhetően egyre népszerűbbé váltak a viselhető elektronikus eszközök (Alkhatib 2014, Choe et al. 2014, Lupton 2014, Nafus 2014, Nafus – Sherman, 2014, Ruckenstein 2014, Whitson, 2013, Bonato 2003). E növekvő trend háttérében a klinikai kutatások óriási száma, illetve a különböző, orvosi, illetve egészségtudományi területeken érdekelt innovatív cégek befektetései mellett a pusztán emberi kíváncsiság áll.

Mindemellett egyre inkább az is jól látszódik, hogy a saját magunkkal kapcsolatos adatok gyűjtése az orvostudományi célú felhasználás mellett a mindennapokra is kitolódik, az emberek mindennapjainak szerves részévé válik az adatgyűjtés az élet legkülönbözőbb területein. A viselhető technológiák, elektronikai eszközök tervezésénél alapvető szempont, hogy alig észrevehetőek legyenek, és ne gátolják vagy zavarják az embert mindennapi tevékenységek végzésében, mindemellett jellemzően vezeték nélküli hálózatokra is képesek csatlakozni (Bonato 2003).

Évek óta egyre csak nő azoknak az embereknek a száma, akik nyomon követik (trackelik) valamilyen elektronikus eszközzel a lehető legkülönbözőbb adatokat saját magukról (Choe et al. 2014). Az önmagunk trackelésének koncepciója mára egy külön mozgalommá, közösséggé nőtte ki magát. E koncepció a Quantified Self (továbbiakban QS) nevet kapta Gary Wolf és Kevin Kelly által 2007-ben.

Ezt követően sorra jöttek mindazok a tudományos publikációk, melyek inkább akadémiai szemszögből próbálták feltárni a mozgalom jellemzőit, illetve kapcsolatát az emberrel (Swan 2009, Klasnja – Pratt 2012, Lee 2013, Lee 2014). Choe és szerzőtársai (2014)

tanulmányukban Q-Selfer-nek nevezik azokat a személyeket, akik ennek az életmódnak az aktív követői.

A Q-Selfer-ek nemcsak a tudomány, hanem a sportra, egészséges életvitelre specializálódott vállalatok, valamint az orvostudomány számára is értékesnek bizonyulnak. Ez abból adódik, hogy azok az emberek, akik trackelnek valamilyen adatokat magukról, rendszerint visszajelzéseket is adnak, tapasztalatokat osztanak meg, így akár felhasználói, akár ipari formatervezési aspektusból is a jövőbeli fejlesztések forrásainak is tekinthetők. Természetesen az ő visszajelzéseik nem tekinthetők általánosan minden emberre bizonyosan igaznak, ugyanakkor mégis irányadók (Haddadi et al. 2015, Choe et al. 2014).

A QS koncepció, és az ezt követő emberek akadémiai szemszögből igen érdekes és vonzó területnek számítanak, ugyanis számtalan dolgot lehet velük kapcsolatban kutatni. Mik a motivációik? Mit trackelnek? Milyen gyakran trackelnek? Mi célból kifolyólag trackelnek? Milyen eszközöket/alkalmazásokat használnak? Képesek voltak-e fejlődni ennek köszönhetően valamilyen területen?

Kétségtelen, hogy ezek az információk óriási mennyiségű és hasznos inputként szolgálnak a tudomány művelői, és számos egyéb, az egészséges életmódhoz, a sporthoz, az orvostudományokhoz köthető iparágakban.

Részben abból kifolyólag, hogy az egészségügyi költségek nőttek, a társadalom szerkezete változik, illetve számos életmódhoz köthető kihívással kell világszinten megküzdeni, újszerű megoldásokat kellett keresni annak terén, hogy az egészséges életmódot népszerűsítsék.

Tekintve, hogy az okostelefonokra telepíthető alkalmazásokon, illetve egyre inkább elterjedtebb elektronikus kiegészítőkön keresztül rengeteg embert el lehet érni, ezek az eszközök váltak a QS mozgalom elsődleges inputszolgáltatóivá adatok kapcsán (Haddadi et al. 2015).

Az élettudományok napjainkban dinamikusan változnak, mind szemléletmódban, mind strukturálisan, mind pedig tartalomban (Swan 2009).

Tudományos kutatások tekintetében folyamatosan jelennek meg az újdonságok, mindemellett a trackelést szolgáló eszközök, új technológiák egyre inkább megfizethetőbbek a tömeg számára, ezáltal nagyszámú embertömeg érhető el.

Az élettudományok struktúrája Swan (2009) szerint három fő aspektusban változik:

1. mit értünk élettudományok alatt?
2. hogyan kutatjuk az élettudományokat?
3. mik azok a modellek, melyek mentén értelmezhető az egészség?

A változások magától értetődőek, hiszen minden korszaknak, minden évszázadnak, évtizednek megvannak a maga kihívásai. Az élettudományokat először művészetként értelmezték, mielőtt önálló tudománnyá fejlődött volna. Napjainkban az élettudományok szorosan köthetők az információs technológiákhoz, illetve a mérnöki szemléletmódhoz egyaránt, hiszen e két terület ötvözete hagyja ma a legdominánsabb nyomot e tudományágban. Változik továbbá az is, hogy kik végzik a méréseket, és hogyan végzik el azokat. Az adatgyűjtés nemcsak akadémikusokhoz, képzett szakemberekhez, vagy épp kutatókhoz köthető. Az elérhető technológiáknak köszönhetően már a hétköznapi ember is rendszeresen tudja ezt folytatni. Az innovációk nemcsak a kormányzati, vagy a nagyobb ipari szektorokban jelennek meg, hanem start-upok, kisebb akadémiai kutatócsoportok is képesek rá, eredményesen. A mérésekhez nem feltétlenül szükségesek laboratóriumi vagy épp kísérleti körülmények sem (Swan 2009).

Swan (2009) szerint három fontos dolog vált elválaszthatatlan részévé az életvitellel kapcsolatos adatgyűjtésnek:

1. matematikai modellezés a jelenségek könnyebb megértése érdekében
2. szoftveres szimulációk
3. megfelelő körülmények megteremtése egy-egy vizsgálat lefuttatásához

Maga az egészség modern értelmezése többdimenziós Swan (2009) szemében. Egyrészt számba veszi az egészséggel kapcsolatos lehetséges kimeneteleket, mint például a krónikus betegségek megszüntetése, vagy épp a betegségek megelőzése. Ide tartozik emellett az aktuális fizikai, mentális állapot fejlesztése, erősítése. Az egészséget, mint egy önkifejezési módot tartja számon, ami egy igen újfajta gondolat.

Swan (2009) az egészség kapcsán több dolgot is mérésre érdemesnek tart. Ezek lehetnek állapotok, tünetek, a génállománnyal kapcsolatos mérések, biomarkeres tesztek egyaránt. A viselkedésre és az ember környezetére is kiterjedő mérések érdekesek lehetnek a legkülönbözőbb trendek vagy ok-okozati összefüggések feltárásában. Az egészséget, mint modern „rendszer” többszereplősnek képzelet a szerző. Ennek az egész rendszernek a

központjában az egyén áll, de egyben kapcsolatban áll különböző egészségügyi szakértőkkel, illetve orvosi, gyógyászati szakemberekkel (Swan 2009).

Önmagunk valamilyen szinten történő nyomon követése természetesen nem új keletű. A klasszikus trackelésnek bátran nevezhetnénk a naplóírást, vagy a testsúlyunk folyamatos változásának nyomon követését. Az új technológiai megoldásoknak, illetve az egészséges életszemlélet elterjedése következtében egyszerűen képesek vagyunk más tényezőkre is kiterjeszteni a saját magunkkal kapcsolatos adatgyűjtést (Lupton 2014). Az elérhető eszközök digitális volta pedig az adatok rögzítését, elemzését, értelmezését is egyszerűbbé tette.

Ezen eszközök mérete, felhasználóbarát felületei, szenzorai pedig hozzájárulnak ahhoz, hogy akár valós időben, hétköznapi környezetben is képesek legyünk adatokat szerezni magunkról, illetve arra is képesek vagyunk, hogy ezeket az adatokat azonnal megosszuk egymással, vagy köztegyük különböző közösségi hálózatokon.

A trackelés kapcsán is számottevő különbséget tudunk tenni ember és ember között. Valakik csupán egy-két aspektusból gyűjtenek magukról adatokat, még hozzá rövid időn keresztül. Mások ugyanakkor elképzelhető, hogy számos dimenziót figyelnek hosszú távon.

Ugyancsak különbséget tudunk tenni abban, hogy kik gyűjtik magukról az adatokat egy adott célból kifolyólag, illetve kik gyűjtik ezeket szimplán kíváncsiságból, vagy csak azért, hogy ne merüljenek bizonyos dolgok feledésbe.

Akik egy adott cél érdekében trackelnek, az adathalmazt felhasználhatják arra, hogy esetleg trendeket, összefüggéseket fedezzenek fel önmaguk kapcsán és adott esetben reflektáljanak rá valamilyen módon (Lupton 2014).

Ebben a században az információ korába érkeztünk. Az adatgyűjtés, az adatelemzés életünk minden zugába beférközött. Az adatok folyamatosan áramlanak a digitális közegben (email, weboldalak látogatása, közösségi oldalak, stb.). A nagyobb cégek folyamatosan tartalmakkal árasztanak el minket annak függvényében, hogy milyen adatokat szereztek rólunk pl. az internetes látogatásaink elemzésével. A számok, adatok, tartalmak elemzése alapvetően azért fontos, mert alapértelmezettként hatékonyabbá teszik az életünk valamely aspektusait (Rowse 2015). Manapság egyre inkább az egyén kerül a középpontba, az egyéni kiteljesedés kapja a legnagyobb hangsúlyt az ember életében.

Rowse (2015) kiemeli Giddens (1991) érvelését amellet, hogy a kortárs önkép egy reflexív projektnek is tekinthető, hiszen az adott ember identitását, saját magáról alkotott képét nagymértékben alakítják a róla begyűjtött adatok. Ez persze nem dominánsan határozza meg az

önképet, pusztán a saját magunk teljesítményének, határainak megismerését segítik. Pontosan ebből a tényből kifolyólag képesek vagyunk hosszútávon trendeket is, vagy épp idősoros elemzéseket lefolytatni önmagunkkal kapcsolatban. Ezen adatok ismeretében pedig saját magunk tudatosan formálhatóvá válik.

Ma már megvan arra a lehetőségünk, hogy eszközök és alkalmazások tömkelegével ne csak önmagunk egy töredékét tudjuk digitalizálni, hanem akár több aspektust is. Ez tekinthető egy önmagunkkal szemben lefolytatott, aktív, fejlődést szolgáló tudatos folyamatnak, melynek központi elemét a számok képezik. Az önmegismerésen kívül tehát a fejlődési lehetőségek feltárása is elemi része ennek a mozgalomnak. Felfedezhetjük vele határainak, gyengeségeinket, fejleszteni kívánt területeket, erősségeinket, hiányosságokat a technológia segítségével, teljesen önkéntes alapon.

McFedries (2013) nemcsak a QS, de a mindennapi élet kapcsán úgy látja, hogy az emberek közvetlenül vagy közvetve, de adatgyártó gépezetekké váltak. Már a születésünkkor egy sor adat kíséri az első Földön töltött óráinkat. Születési hely, születési idő, súly, hossz, nem, név, csak, hogy párat említsünk. Ahogy telnek az évek, az adatok újabb és újabb dimenziókból árasztanak el bennünket. A számok és adatok azért kapnak ekkora hangsúlyt az életünkben, mert velük esélyünk van nemcsak nekünk, hanem a minket körbevevő világnak is reflektálni életünk egyes momentumaira, teljesítményeire. A QS ebből az óriási mértékű adathalmazból csak a testtel és elmével/aktuális mentális állapottal kapcsolatos adatokra helyezi a hangsúlyt.

A technológiai lehetőségek által, és annak köszönhetően, hogy szinte bárhol, bármilyen körülmények között trackelni tudjuk létünk bizonyos aspektusait, határtalan lehetőségeket rejt az önmegismerés kapcsán, ugyanakkor le kell szögezni, hogy számos problémát is tartogat. Ezeket a problémákat a tanulmány később tárgyalja.

A számok, főleg a QS segítségével nemcsak az embernek nyújthatnak új információkat, hanem emellett közösségformáló szerepe is van. Ezt a számos QS meetup csoport létezése is alátámasztja. A közösségformáló szerep pedig a valós és digitális világban egyaránt érvényesül.

Kezdve a pénzügyi kiadásainktól a napi folyadékbevitelig, számos dolgot trackelhetünk saját magunk kapcsán, mindegyik egy egy kis szeletét osztja meg digitális lenyomatunknak a világban. Kjærgaard és Sorensen (2014) egy tanulmányukban arra hívják fel a figyelmet, hogy a technológiai eszközök applikációk ma már nemcsak arra jók, hogy önmagunkat elemezzük vele, hanem a közösségi médiába, online közösségi hálózatokba is egyre inkább beékelődik. Dumit és de Laet (2014) fontos gondolatot írnak le. Mivel a számok egzakt entitások, így

könnyebben lehet velük dolgozni, könnyebben tudunk értékeket összehasonlítani, egész egyszerűen ki lehet velük zárni a szubjektivitásból adódó összehasonlítási nehézségeket és objektíven lehet dolgozni velük. Ebből adódóan könnyebben megoszthatók adott közösséggel az értékek.

Most, hogy megtörtént a bevezetés és általános képet kaptunk a QS-ről, a következő fejezetben áttérek a QS eredetére, kialakulásának előzményeire és főbb lépcsőfokaira.

2 A Quantified Self eredete és tudományos megközelítése

A *második fő fejezet* egyfajta történeti áttekintőként szolgál a QS kapcsán, valamint szó esik a QS tudományos vonatkozásairól is.

A QS egyben terminológia, koncepció, életvitel és közösség is egyben. Mindazok az emberekre elmondható, hogy követik, akik valamilyen módon trackelik, mérik, elemzik a való életben szerzett, számszerűsíthető élményeiket, tapasztalataikat. Gyakorlatilag ez a valóság egyfajta digitalizálása valamilyen elemzés, vagy tudatosság szempontjából (Alkhatib 2014). Ez a tanulmány már említést tett arról, hogy a saját magunkkal kapcsolatos különféle adatok, események lejegyzése nem újkeletű, az emberi történelemmel nyomon követhető, ugyanakkor a trackelés, mint jelenség egyenesen megteremtette az egészséges életet élni vágyó, öntudatos emberek szubkultúráját. Ez az állítás ugyanakkor fordítva is igaz.

A saját magukról minél többet tudni akaró emberek keresletet teremtettek olyan termékek, szoftverek, megoldások iránt, melyek korábban nem voltak jellemzőek, vagy legalábbis nem voltak a mindennapokban, a hétköznapi emberek számára is elterjedtek az egészségtudományok, illetve a sport történetében. Talán a legfontosabb érv amellet, hogy az emberek bekapcsolódnak a QS mozgalmába az az, hogy közvetve, különböző eszközök, vagy épp applikációk segítségével lehetőséget kapnak az introspekcióra, illetve lehetőséget kapnak arra, hogy a különféle adatok elemzésével képesek lesznek bizonyos életmódbeli indikátorok fenntartására, vagy épp megváltoztatására, ezáltal képesek lesznek a fejlődésre (Alkhatib 2014, Nafus – Sherman 2014).

Maga a QS rövid múltra tekint vissza. 2007-ben Gary Wolf és Kevin Kelly, újságírók használták először ezt a kifejezést (Nafus – Sherman 2014). Annak tudatában, hogy a piacon sorra jelentek meg a személyes trackelést segítő kisméretű, könnyen használható technológiai eszközök vagy épp applikációk, számos kérdés felmerült bennük annak kapcsán, hogy hogyan alakíthatja ez át az emberek viszonyát a sporthoz, az egészséghez, illetve, hogy mit fognak ezek az eszközök jelenteni a mindennapok embere számára.

Wolf a trackelésből származó adatokat nem tényként, nyers számokként értelmezi, hanem lehetőségként. Számára a számoknak arra kell készítenniük az embereket, hogy kérdéseket tegyenek fel önmagukban annak kapcsán, hogy mit tudnak tanulni a számokból, trendekből? A számok az emberi lét mely területein készítetik fejlődésre az embert? A szám tehát egy tükör, egyfajta digitális lenyomata az egyébként kvalitatívnak bélyegzett életünknek (Wolf 2010a).

Bár a 2007-es mérőkövet tekinthetjük a kezdeti momentumnak a QS történetében, mára határozottan kijelenthetjük, hogy egy lokális kezdeményezésekből táplálkozó globális jelenség jött létre. 2015-re 35 ország 123 városában kezdeményeztek e témában találkozót, konferenciákat. A QS közösség a becslések szerint több mint 50 000 fős. A meetupok javarészt az Amerikai Egyesült Államok, illetve Európa területén koncentrálnak (1. ábra). A többi kontinensen jóval kevesebb lokális szerveződés található QS témakörben.

3. ábra QS meetup-ok világszerte

Forrás: Meetup (2015)

Ahogy látható, a hivatalos QS téma köré fonódó meetupok földrajzilag koncentrálnak tekinthetők. Mennyiségben a legtöbb ilyen találkozó az Egyesült Államok, illetve Európa területén található. Mindemellett Ázsia és Ausztrális területén is találhatók ebben a témában szervezett csoportos találkozók. A Meetup (2015) honlapján található információk alapján elmondhatjuk, hogy jelenleg a világ 35 országának 129 városában 209, a QS témája köré tömörülő szervezett csoportot találhatunk, melyeknek csaknem összesen 60 000 tagja van. Ez is azt mutatja, hogy a QS számos országban népszerű téma, az érdeklődők száma pedig napról napra nő (1. táblázat).

40. táblázat A QS meetupok földrajzi elhelyezkedése

Amerika					Ausztrália és Óceánia	Európa		Ázsia
Egyesült Államok			Kanada	Latin-Amerika	Ausztrália és Új-Zéland	Európa		Ázsia
Bay Area	Reno	Dallas	Toronto	Mexikóváros	Sydney	Amszterdam	Bukarest	Tokió
Szilíciumi-völgy	Orange County	Albany	Montreal	Rio de Janeiro	Melbourne	London	Stockholm	Szingapúr
San Diego	New York	Atlanta	Ottawa	Buenos Aires	Auckland	Párizs	Göteborg	Dubai
Seattle	Boston	Lansing	Ottawa	Bogotá		Manchester	Köpenick	Bangkok
Los Angeles	Washington DC	Ann Arbor	Ottawa	Bogotá		Cambridge	Köpenick	Tajvan
North Bay	Chicago	Detroit	Ottawa	Bogotá		Oxford	Milán	Sencsen
Portland	Glen Carbon	Indianapolis	Ottawa	Bogotá		Leeds	Torino	Bangalore
						Brüsszel	Barcelona	Mumbai

Dél- Oregon	St. Louis	Florid a				Edinburg h	Madri d	
Honolul u	Pittsbur gh	Grand Rapids				Valencia Belfast	Stuttga rt	
Berkele y	Philadel phia	New Orleans				Dublin Porto	Köln Grönin gen	
Santa Barbara	Louisvil le	Charlo tte				München Berlin	Athén	
Sacram ento	Denton	Colum bus				Helsinki Hamburg	Zürich Ruhr- vidék	
Boulder Denver		Clevel and				Maastrich t	Oslo	
San Francisco		Cincin nati				Genf Budapest	Ljublj ana	
Salt Lake City		Lincol n				Moszkva	Csehor szág	
Housto n							Szents étevár	
Vermon t							Varsó	
Austin							Krakk ó	

Minnea polis								
-----------------	--	--	--	--	--	--	--	--

Forrás: QS (2015)

Az amerikai kontinens déli és középső részén még csak kezdetleges a QS találkozók szerveződése, ugyanakkor érdemes megemlíteni, hogy Mexikóban, Brazíliában, Argentínában és Kolumbiában is található egy-egy ilyen meetup a nagyobb városokban/fővárosokban. Az amerikai kontinens északi részét tekintve messze az Egyesült Államok területén található a legtöbb ilyen találkozó, Kanadában mindössze négy városban szerveznek a téma köré találkozókat.

Ausztália és Új-Zéland területén összesen 3 városban szerveződtek eddig QS meetup-ok, hozzá kell tenni, hogy mindegyik város egymillió feletti lakossal rendelkezik.

Európában is népszerűnek tekinthetők a QS meetupok, ha rátekintünk arra, hogy mennyi város van, mely érdekelt az ilyen találkozók szervezésében. Külön ki kell emelni, hogy az európai listán Budapest is szerepel, mint a QS meetupok egyik szervezőpontja.

Ázsiában még feltörekvően vannak a QS meetupok, Japánban, Libanonban, Szingapúrban, az Egyesült Arab Emírségekben, Thaiföldön, Tajvanban, Kínában és Indiában találhatóak jelenleg találkozók e téma kapcsán.

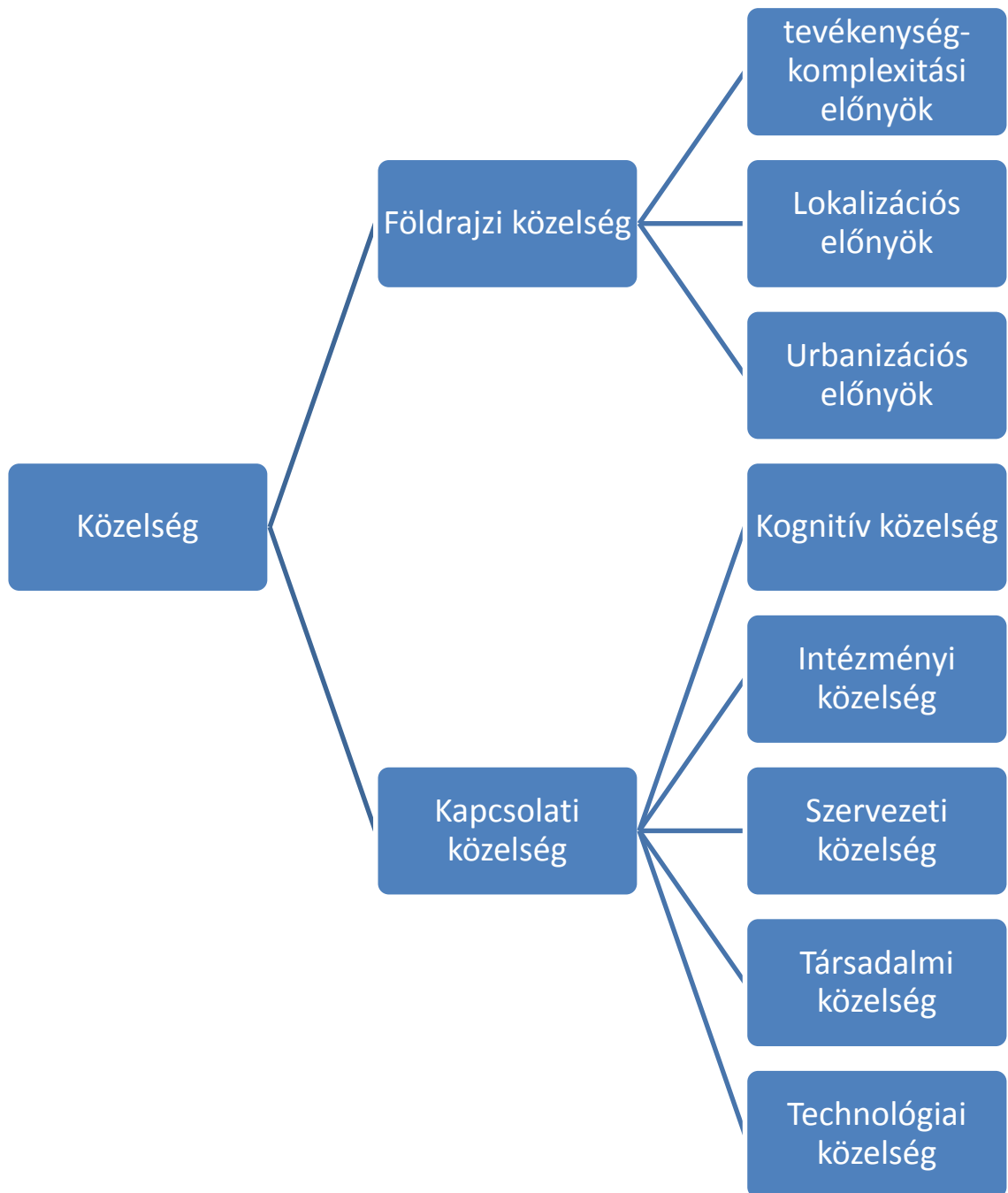
Afrikában a tanulmány írásának idején nem volt található hivatalos QS meetup.

Az imént bemutatott táblázat is bizonyítja, hogy a téma jelen pillanatban is nagy népszerűségnek örvend, és az ezzel kapcsolatos érdeklődés trendszerűen ível felfelé.

A QS-nek természetesen csak egyik eleme az adatok rögzítése és elemzése, a közösségnek is nagy szerepe van benne. Azonban ez nagyban valamilyen élményforráshoz, kreatív tevékenységhez köthető (Neff 2012, Scholz 2012). Amellett, hogy inspirál, motivál, ismereteket terjeszt, tapasztalatokat lehet gyűjteni és megosztani a QS rendezvények keretén belül, van még egy nagy erőssége ezeknek a meetupoknak, QS közösségeknek: a személyek közötti kontaktus, a hálózatosodás, a közelség.

Kiválóan kapcsolódik a témához Lengyel (2014) tipológiája a közelség kapcsán (2. ábra).

4. ábra A közelség csoportosítási lehetőségei

Forrás: Lengyel (2014, 166. o.) alapján saját szerkesztés

A Lengyel (2014) által felvázolt két közelségtípus közül a földrajzi közelségnek a tanulmány szempontjából nincs relevanciája, míg a kapcsolati közelségnek annál inkább.

A kapcsolati közelség alatt valamilyen szervezetek, közösségek közötti hasonlóságot értünk. A hasonlóságnak pedig egyfajta egészséges foka az esetek többségében hatékonyabb előrehaladást, könnyebb együttműködést ígér az érintetteknek. A kapcsolati közelségnek öt további típusát különbözteti meg Lengyel (2014).

A kognitív közelség egész egyszerűen azt jelenti, hogy az érintett felek, legyen szó akár egy közösségen vagy vállalatok belüli interakcióról, hasonló tudásalapokkal rendelkeznek, könnyebben kommunikálnak egymással, hiszen ismerik a szakzsargont, egymás szakterületének különféle ismertetőjegyeit. Ennek következményeképpen az ötletek, a tudás létrehozása és cseréje gördülékenyebben zajlik, hiszen az érdeklődési kör hasonló, sok az átfedés.

Az intézményi közelség inkább a piac egészéhez köthető, hiszen az üzleti homogenitás mértékét, az azt jellemző formális és informális háttérkönyezetet szimbolizálja. Amennyiben az intézményi közelség szintje kedvező, úgy a vállalatok közötti együttműködések száma, a kooperációra való hajlandóság is nő.

A szervezeti közelség a vállalaton belüli környezetet írja le. Ez minél erősebb, a szervezeten belül annál könnyebben kivitelezhetők a tanulási és tudástranszfer folyamatok, illetve jóval akadálymentesebben áramolhatnak az innovatív ötletek.

A társadalmi közelség az egyének, illetve vállalatok beágyazódási szintjét jelenti az adott gazdasági környezetben. A társadalmi közelség legfőképp a bizalmon alapul. A bizalom sok esetben gazdasági hatásokat is indukálhat, a bizalom hiánya pedig vissza is foghatja a gazdaság élénkülését.

A technológiai közelség koncepciója hasonlít a kognitív közelséghez, azonban a technológiai közelségnek inkább gyakorlati vonatkozásai vannak, ennek kimenetele gyakrabban köthető valamilyen konkrét, kézzel fogható technológiai megoldás megszületéséhez.

A QS kapcsán az emberek képesek megtanulni, hogy mi történik a testtel, még hozzá adatokon keresztül. Az adatok ugyanakkor a legtöbb esetben kevésnek bizonyulnak. A fontos az, hogy mire és hogyan használjuk fel őket. Az élmények, események közben az eszközök, okostelefonos alkalmazások számszerűsítik a történéseket, változásokat, fennálló állapotokat. A kvantitatív tényezőket pedig az ember maga kvalitatív tényezőkké alakítja át, különféle következtetéseket levonva (Nafus – Sherman 2014).

A QS lényege nem abban rejlik, hogy az emberek valamilyen elektronikus eszközt vagy alkalmazást használnak. Az értékformáló az, hogy hogyan használják ezeket az eszközöket, mennyire tudjuk kihasználni a bennük rejlő lehetőségeket. A QS esetében már az okostelefonoknak még tágabbak lesznek az egyébként is széles spektrumú felhasználási lehetőségei (Butterfield 2012, Nißen 2013). Ma a QS két lényeges aspektust foglal magába:

Egyrészt jelenti a saját magunkkal kapcsolatos adatgyűjtést számos dimenzióban, rendszeres jelleggel. Ehhez szorosan kötődik ezen adatok elemzése, valamint az elemzésből fakadó tapasztalatszerzés önmagunkról.

A másik aspektus azt a közösséget jelöli meg, akik ezt a sajátos életvitelt követik. Azok emberek többsége, akik Q-Selfer-ként élik mindennapjaikat, rendszerint tapasztalataikat meg is osztják valamilyen, a QS-hez kapcsolódó hivatalos oldalon, blogon vagy épp egy adott városban rendezett konferencián (Carmichael – Ramirez, 2007, Nißen 2013).

Ahogy már említette a tanulmány, a saját magunkkal kapcsolatos adatgyűjtés nem az új évezred nívója, már jóval korábban is létezett, visszavezethető egészen korai évszázadokra. Ami változott az a gyűjtött adatok módja, mennyisége, minősége és az a közösségi szerveződés, ami a saját magunkkal kapcsolatos adatgyűjtés köré szerveződött. Míg ez korábban inkább egyéni élménynek számított, mára a Q-Selfer-ek nagyrésze már szívesen megosztja a legkülönbébb adatokat, elért eredményeket, hovatovább, hisznek a QS segítségével történő önmegvalósításban, illetve abban, hogy a trackelésből fakadóan valamilyen személyes teljesítményük nőni fog, jobb éseredményesebb lesz.

Az új technológiai megoldások lehetővé és elérhetővé tették a kényelmes, rendszeres és relatíve pontos adatgyűjtést az emberek számára. Wolf (2010) úgy véli, hogy a számoknak azért van ekkora varázsa, mert számos olyan adatot rejtenek, melyek korábban ismeretlenek vagy épp elérhetetlenek voltak az emberek előtt. A sikeres önmegvalósításnak pedig gyökeres része az, hogy minél többet tudjunk magunkról, minél több adatot legyünk képesek lejegyezni, elemezni, összehasonlítani. Ez pedig objektív adatok meglétével eredményesebben lehetséges.

Ez egy hibrid világ a digitális és a valós között, a legaktívabb Q-selfer-ek rendszeresen tartják a kapcsolatot egymással valamilyen online felületen, informális csoportos találkozások, vagy épp QS-fókuszú konferenciák formájában. Ki kell emelni, hogy ezek a konferenciák nemcsak a felhasználói, hanem a fejlesztői oldalról is kiváltképp érdekesek és tanulságosak.

A legkülönbébb technológiai eszközök gyártói, vagy épp az okostelefonos applikációk fejlesztőinek ezek kiváló platformnak tekinthetők a tapasztalatszerzésre, tapasztalatcserére, felhasználói visszajelzések begyűjtésére vagy éppen az aktuális trendek, irányok általános megvitatására egyaránt. A workshopoknak, meetupoknak éppen ez a lényege, hogy az embereknek legyen alkalma, lehetősége találkozni egymással, személyesen meg tudják osztani a tapasztalataikat.

Swan (2009) megkülönböztet biológiai, pszichológiai és fizikai változókat a lehetséges QS adatforrások kapcsán. A QS-hez köthetően több, eltérően megfogalmazott értelmezés létezik napjainkban.

Kelly (2007) értelmezése szerint a QS nem más, mint sok-sok, az életvitelünkkel kapcsán, valamilyen technológiai eszközzel gyűjtött és rögzített adat archívuma. Ez az archívum tartalmazhat vizuális megjelenítést, hangfelvételt, biológiai adatokat, vagy szimplán nyers számokat is. A QS-t egy módszernek tekinti, mely segíti a Q-Selfer-t abban, hogy több és pontosabb információhoz jusson saját magáról.

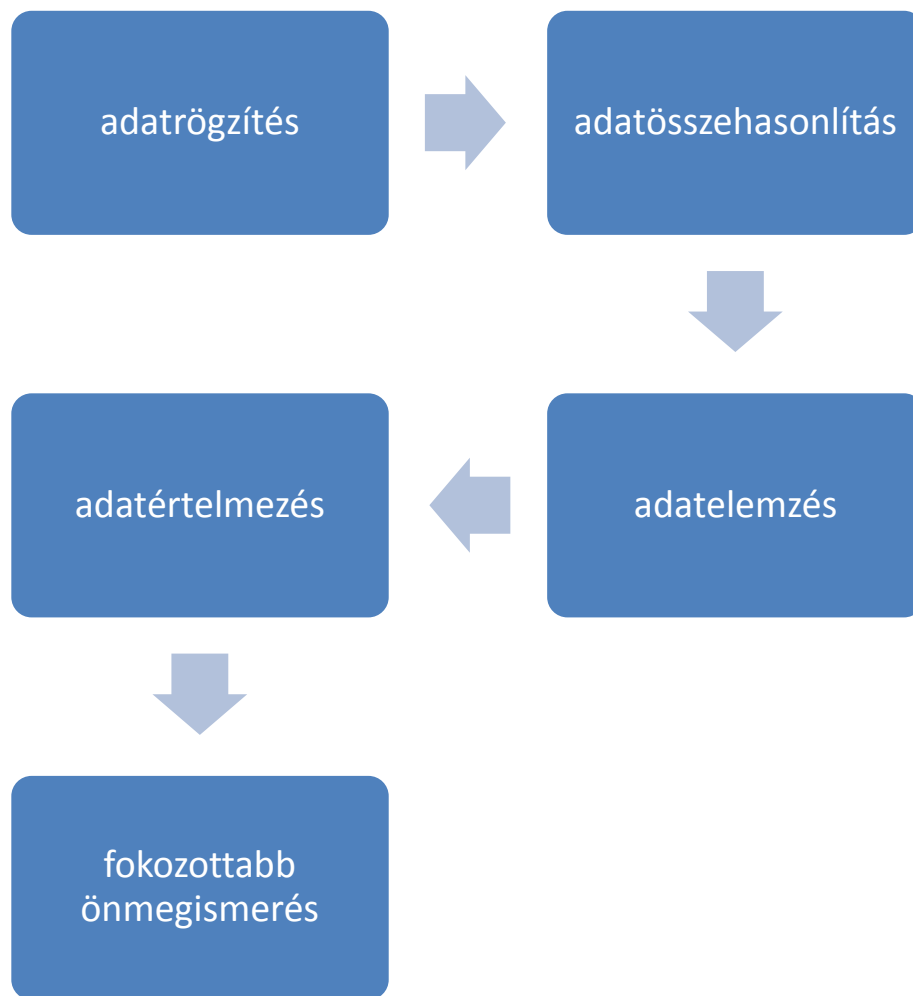
Wolf (2010a, 2010b) szerint a QS az emberi kíváncsiságra, a szüntelen önmegismerésre irányuló hajlamra a válasz. A QS által az emberek képesek nagyobb belátást nyerni annak kapcsán, hogy hogyan működnek, még hozzá eszközök segítségével. Az önmegismerés hiányát azzal hozza párhuzamba, hogy nem rendelkezünk az ehhez szükséges eszközökkel.

Fajans (2013) definíciója szerint a self-tracking egy világnézet, melynek lényege az, hogy az összegyűjtött adatok elemzése és értelmezése által tanulni tudjunk, és legyünk képesek fejlődni.

A QS által promotált önmegismerés érdekes dolog, hiszen ha jobban belegondolunk, akkor az önmegismerés csak egy kis szelete az egésznek. Tekintve, hogy összehasonlítható, objektív adatokra építkező koncepcióról beszélünk, az emberek saját magukon kívül ismeretén kívül azzal is tisztában kívánnak lenni, hogy például mások hogyan teljesítenek, miben különbözik az egyén teljesítménye a többi felhasználó teljesítményétől, eredményétől. Természetesen ezen információk ismerete is elmélyítheti a saját magunkról alkotott képet (Rapp et al. 2015, Nißen 2013, Fajans 2013).

A self-tracking folyamatát a következő ábra összegzi (3. ábra).

5. ábra A self-tracking folyamata

Forrás: Swan (2009, 2012a, 2012b), Nißen (2013), Fajans (2013) alapján saját szerkesztés

Az ábra a self-tracking folyamatát mutatja be. A self-tracking minden esetben azzal kezdődik, hogy valamilyen adatot (legyen az kvalitatív vagy kvantitatív), rögzítünk magunkról egy válaszott, az adatnak megfelelő formátumban annak értelmében, hogy később értelmezni tudjuk azt. Érdeemes hosszabb távon rögzítenünk magunkról adatokat, hogy lehetővé tegyük az összehasonlítást.

Amennyiben elemezzük majd, a hosszabb időtávon gyűjtött adatokból jobban és nagyobb eséllyel lehet felfedezni a különböző, mintákat, trendeket, összefüggéseket. Amennyiben úgy véljük, hogy elegendő adatunk van, akkor elkezdhetjük kielemezni azokat valamilyen statisztikai módszerrel, szoftverrel vagy applikációval.

Az adatok elemzése következményeképp képesek leszünk azokat értelmezni, és a megfelelő konklúziókat levonni a mérésből. Amint értelmeztük az összefüggéseket, és azonosítottuk a különféle mintákat, trendeket, akkor elmondhatjuk, hogy egy adott nézőpontból

szemlélődve fokozottabban megismertük önmagunkat (Swan 2009, 2012a, 2012b, Nißen 2013, Fajans 2013).

Nißen (2013) egy összetett kutatást végzett arról, hogy mik lehetnek a Q-Selferek motivációi, amikor elkezdik rendszeressé tenni ezt az életformát. 5 alapvető motivációt talált, ami potenciálisan beindíthatja a QS-létet, ezek a következők (4. ábra).

6. ábra A quantified self mögött húzódó lehetséges motivációk

Forrás: Nißen (2013) alapján saját szerkesztés

Nißen (2013) szerint az egyik motiváció annak kapcsán, hogy az ember belekezd a QS-be, az a saját szórakoztatása. Nemcsak azért gyűjtene adatokat magukról, mert hasznos, hanem mert szórakoztató saját magunk és adott esetben a saját közösségünk számára is. Egyszerűen a felhasználó élvezetet lel abban az adott okostelefonos applikáció vagy tracker eszköz használatában. Az, hogy a felhasználó gyűjti az adatokat, úgy érezheti, hogy értéket teremt.

Az is jelentős szempont, hogy a QS által némileg jobban megtalálhatjuk a helyünket a világban abból a szempontból, hogy képet kapunk egyrészt önmagunkról, másrészt pedig az aktuális relatív állapotunkról. Fontos az, hogy tartozunk egy közösséghez és tisztában legyünk azzal, kik is vagyunk. Vagy épp egész egyszerűen hajthatja a kíváncsiság is a leendő Q-Selfer-

t. Tekintve, hogy a világban általánosan közvetített dolog, hogy „mindannyian egyéniségek vagyunk”, a QS-életvitel elkezdése elősegítheti azt, hogy megtaláljuk, miben is vagyunk mi igazán egyediek.

Önmagunk formálása azt jelenti, hogy a QS-től várjuk azt, hogy a testünk-lelkünk a lehető legmegfelelőbben működjön. Vonzó az elképzelés, hogy a QS által az aktuális állapotból kitarással egy jövőbeli, optimális állapotba kerülhetünk. Ezt a motivációt is táplálhatja az előzőleg említett motiváció. Talán ez az egyik legáltalánosabb motiváció a QS-életvitel elkezdésekor.

Az akaraterő erősítése a motivációk kapcsán arra utal, hogy fegyellemmel, egyfajta rendszer szigorú betartásával képesek leszünk elérni egy-egy adott célt. Ez a rendszer a QS, a cél pedig lehet egy adott megtakarítás elérése év végére, vagy épp az, hogy fél év alatt lefogyjon az ember 5 kilogrammot. A QS tehát a keret, mely lefekteti a mozgási lehetőségeinket az adott cél elérése érdekében.

Többször említi a tanulmány, hogy a QS akár egy életstílusnak is bélyegezhető. Sokakat ez motivál, hogy végre valamilyen életstílust kövessenek. Ezáltal jobban megismerik önmagukat.

A fejezetben a történeti áttekintő után megtörtént a QS akadémiai háttérű elemzése, ahol több szerző QS-hez köthető nézeteinek elemzése történt meg. A következőkben a QS kapcsán felmerülő, szintén tudományos vonatkozású kritikák felvázolása következik.

3 A Quantified Self kritikai megközelítése napjainkban

A *harmadik fő fejezetben* a QS kontra aspektusa kerül vizsgálatra. Áttekintjük, hogy mik a legáltalánosabb bírálatok a koncepciónak, mik a negatív visszajelzések a téma kapcsán.

A QS-hez köthetően talán a legélesebb kritika az az, hogy vajon amit a Q-Selfer-ek csinálnak, az tudománynak tekinthető-e?

Egyik oldalról érvként kezelhetjük, hogy a QS közösség tagjainak zöme azon az állásponton van, hogy a tudomány célja az, hogy általánosan felhasználható tudást adjon az embereknek.

Ugyanakkor itt máris tehetünk egy észrevételt, hiszen egyéni szinten a self-tracking lényege éppen nem az, hogy általánosan felhasználható tudást adjon, hanem, hogy az adott személyről kapjunk egy bővebb, összetettebb, jobban átlátható képet. Ez a tudás viszont ebben az értelemben igen nehezen tekinthető általánosnak.

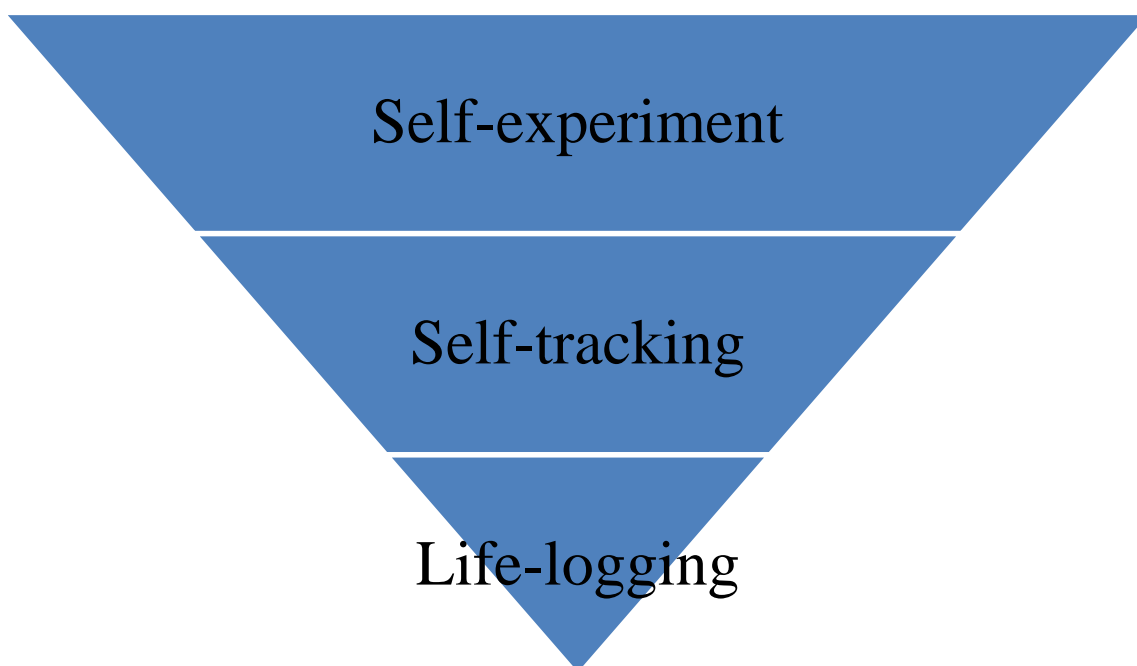
Másik oldalról tekintve a tudományok, legfőképp a természettudományok egyik legfőbb ismertetőjegye, hogy megismételhető. Nagyban megkérdőjelezhető az ugyanis, hogy a self-tracking folyamatot tekinthetjük-e ennek, hiszen a mérések nagyrészt egy folyamatosan változó közegben zajlanak, hiányoznak a laboratóriumi körülmények.

Szinte lehetetlen reprodukálni még egyszer mindazon változókat, melyek közrejátszanak a trackelés során. Egy másik hiányzó láncszemnek tekinthetjük azt, hogy a self-tracking projektek módszertana általában nem akadémiaileg lektorált.

Tehát maga a kérdés, hogy a QS tudomány-e, nagyon egyszerűnek hangzik, azonban mélyebb terminológiai ismeretek is szükségesek ahhoz, hogy párbeszédet tudjunk kezdeményezni ebben a témában.

Butterfield (2012) alapján az önmagunkkal kapcsolatos adatgyűjtés három szintjét tudjuk megkülönböztetni (5. ábra).

7. ábra A személyes adatgyűjtés szintjei

Forrás: Butterfield (2012) alapján saját szerkesztés

Az első, legalsó szint a lifelogging. A life-logger az a személy, aki a trackelésből származó adatokat különösebb cél nélkül rögzíti magáról. Nála nem feltétlenül az a lényeges, hogy valamit megtudjon magáról, vagy változtasson az életvitelén, akár szimplán csak amiatt használ egy tracker eszközt vagy egy okostelefonos alkalmazást, mert tetszik neki.

A második, középső szint a self-tracking. Ezek a személyek már valamilyen cél érdekében trackelik az adataikat magukról. Valamilyen életmódbeli, egészséghez köthető háttere van annak, amiért rögzít. E rögzített adatokat később kielemezi annak érdekében, hogy értéket teremtsen saját magának és jobban megismerje önmagát, testének működését, illetve azt, hogy bizonyos környezeti vagy egyéb tényezők hogyan befolyásolják például a szervezetének a működését.

A harmadik, legfelső szint a self-experiment. Azok, akik ezt követik, azok valamilyen tudományos háttérű modellt vagy módszertant alkalmaznak a trackelések során, különböző hipotézisek tesztelését, vagy éppen számos változó figyelembe vételét is magába foglalhatja. Tekintve, hogy itt már egységesített hipotézisekről, illetve rögzített változókról, indikátorokról beszélünk, a self-experimentből származó tudás már inkább tekinthető általános érvényűnek egy adott emberpopuláció kapcsán. A self-experimentnél már az akadémiai oldalról is bekapcsolódnak a folyamatba, míg az előbb említett két szinten ez hiányzik (Butterfield 2012).

Wolf (2010a) és Kelly (2011) mindketten a technokultúra (magyarázat) hívei voltak és aktívan érdeklődtek az újabb és újabb technológiai megoldások iránt.

A QS, mint elnevezés elsőre nagyon magától értetődőnek tűnhet, ugyankkor ez egyben egy jól átgondolt névválasztás is a témára. A szóösszetétel „quantified” része ebben az esetben az „elektronikus eszközök nyelvére” utal, mely lehet nyert adat, szám, és vizuálisan megjelenített adat is, mint például a diagramok. A „self” utal a személyre magára, az adatgyűjtés alanyára (Butterfield 2012).

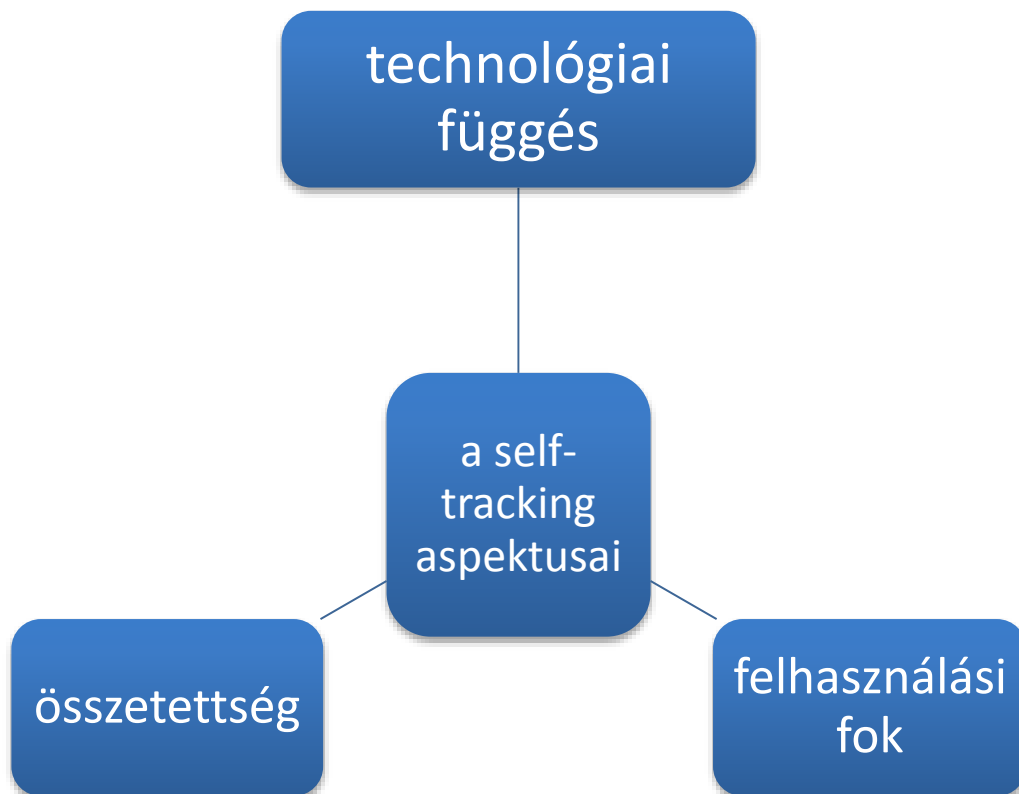
A kritikai visszajelzések után arra térünk rá, hogy hogyan is néz ki a QS a mindennapokban. A technológiai vonatkozások mellett szó lesz arról, hogy milyen típusú és milyen minőségű adatokat képes ma gyűjteni az ember önmagáról.

4 Trackelés a mindennapokban

A *negyedik fő fejezet* egy általános áttekintőt ad a trackelésről, azaz az önmagunk kapcsán történő adatgyűjtésről. A szó esik majd a trackelés háttéréről, a napjainkban alkalmazott technológiák struktúrájáról, illetve arról, hogy milyen adatokat képes magáról gyűjteni ma a mindennapok embere.

Butterfield (2012) a self-tracking projektek kapcsán három elsődleges aspektust különböztet meg (6. ábra).

8. ábra A self-tracking aspektusai

Forrás: Butterfield (2012, 51. o.) alapján saját szerkesztés

Az első ilyen aspektus a technológiai függés (technological involvement). Gyakorlatilag bármi, ami köthető a trackeléshez az emberek kapcsán, nagyban függhet egy adott elektronikai eszköz meglététől. Ez az eszköz egyik végtéként lehet akár egy okostelefon is, de a különböző szenzorokról is beszélhetünk itt. Ebben az esetben magas a technológiai függés (Butterfield 2012).

A másik végletet képezi a toll és a ceruza, itt értelemszerűen a technológia meglétének szükségessége alacsony. Ez egy olyan aspektus, ami megmutatja, hogy mi mérhető és mi nem, annak függvényében, hogy mennyire szükséges bizonyos technológiák megléte egy adott mérés elvégzéséhez. Létezhetnek olyan esetek, amikor a technológiai függés szükségszerűen magas, például laboratóriumi vagy klinikai mérések esetében. Ugyanakkor elképzelhetők olyan esetek is, amikor elég egy egyszerű ceruza, hogy lejegyezzünk adatokat, például arról, hogy épp milyen a kedvünk. Ebben az esetben rendhagyó módon saját magunk vagyunk a szenzorok és a rögzítő eszközök is.

A második aspektus a self-tracking projekt összetettsége. A magas komplexitással bíró projektek valamilyen tudományos háttér bevonását is igényelhetik. Ebben az esetben a Q-Selferek akár kapcsolatvizsgálatokat, korrelációt is végezhetnek, a legkülönbélebb hipotéziseiket tesztelhetik. Ide tartozik az, hogy például vizsgálják az alvásuk minőségét. Megnézik, tesztelik, hogy milyen változók vannak hatással az alvásra, és hogyan hatnak rá. Számos változót figyelembe lehet itt venni, mint például a szobahőmérséklet, hogy elmentünk-e aznap edzeni, vagy épp, hogy sztrészes volt-e az adott nap (Butterfield 2012).

Azon projektek, melyekre az alacsony komplexitás a jellemző, ott nem szükséges túlságosan bonyolult módszertan jelenléte, az egyszerűség a mérvadó. Nem is feltétlenül kötelező numerikus adatok alkalmazása ebben az esetben. Kiváló példa erre a naplózás. Itt nem hagyatkozunk kapcsolatvizsgálatra, illetve számok halmazára, egyszerűen leírjuk mi történt velünk aznap, vagy épp mit álmodtunk éjszaka.

A harmadik aspektus a felhasználási fok. Ezalatt azt kell érteni, hogy milyen komoly egyéni szándék húzódik a trackelés mögött (Butterfield 2012).

Amennyiben a szándék magas fokú, úgy a Q-Selfer az összegyűjtött adatokat valamilyen előre meghatározott cél érdekében teszi. Ilyen magas fokú cél lehet például a fogyás, a hatékonyabb alvás, pénzügyi célok vagy éppen a sportosabb életmód.

Ha közepes fokú adatrögzítésről beszélünk, akkor az egyén azért gyűjt adott területekről adatokat, hogy később potenciálisan felhasználhassa őket. Ebben az esetben a cél jelenleg még nem világos, de mire ez kikristályosodik, addigra már elképzelhető, hogy egy hatalmas adatmennyiség fog rendelkezésre állni, amivel akár különféle trendek is beazonosíthatók. A cél kialakulása itt egy, az adatrögzítéssel párhuzamos folyamat.

Az alacsony fokú felhasználás esetében a felhasználó egész egyszerűen azért gyűjt adatokat, hogy gyűjtsön valamit. Ilyen például a naponta megtett lépések rögzítése.

Butterfield az elsődleges aspektusok mellett másodlagos aspektusok jelenlétéről is ír. Ezek lehetnek olyan tényezők, mint a projekt hossza, objektivitás foka (pl. adatgyűjtés szenzorokkal - lépésszámlálás), szubjektivitás foka (pl. adatgyűjtés saját megítélés alapján – kedv megítélése adott időpillanatban).

A QS mottója a „Self-knowledge through numbers”, azaz „Önmegismerés számokon keresztül”. Ez azonban nem mindig áll fenn, hiszen nemcsak számokkal tudjuk trackelni a saját személyünkkel kapcsolatos dolgokat.

A QS kapcsán meg tudunk különböztetni kvantitatív, illetve kvalitatív adatokat.

Az előbbi esetén nyers számokról van szó, ezeknek a rögzítése a leggyakoribb a Q-Selferek körében. Objektív, összehasonlításra is alapot ad. A szenzor, azaz a mérést végző objektum általában egy technológiai eszköz.

Az utóbbi adattípus nehezebben megfogható, hiszen szubjektív és nem feltétlenül összehasonlítható. Itt a szenzor maga az ember.

Az adatrögzítés háttérét még tovább lehet árnyalni, hogyha megnézzük, hogy a mérés aktívan vagy passzívan zajlott. A különbség az, hogy míg az aktív trackelés esetében maga az ember az adat rögzítője, addig a passzív trackelés esetén a rögzítés automatikusan zajlik, valamilyen eszköz segítségével. Az aktív trackelést Butterfield (2012) kevésbé objektívnek tartja.

A kvantitatív-kvalitatív adatok, illetve aktív-passzív mérés meglétét ismerve felvázolhatjuk a QS adatmátrixot (2. táblázat).

41. táblázat QS adatmátrix

	Kvantitatív adatok	Kvalitatív adatok
Aktív mérés	pénzügyek követése, napi költségek rögzítése, súly rögzítése	naplóírás, alvás minőségének mérése, aktuális kedv mérése
Passzív mérés	pulzusszám mérése, lépésszámláló,	a lefutott útvonal vizuális megjelenítése

	vércukorszint-mérő	
--	--------------------	--

Forrás: Butterfield (2012) alapján saját szerkesztés

A tanulmányban korábban már említés esett róla, hogy talán a felhasználási módja a rögzített adatoknak sokkal fontosabb, mint maga a tény, hogy különféle dolgokat trackelünk saját magunk kapcsán. Az adatok elemzésének lényege, hogy hasznos, legfőkébb számunkra értékes tudást generáljunk az aktív vagy passzív mérések eredményeképp. Egyszerűbb esetekben már maguk a nyers számok is elegendők ahhoz, hogy fejünkben különféle értelmezések megszülessenek, olykor azonban tovább is lehet árnyalni az eredményeket (Butterfield 2012).

A trackelés által kapott értékeket, eredményeket a legtöbb esetben (főként kvalitatív adatok kapcsán) kiválóan lehet valamilyen vizuális megoldással (táblázat, grafikon) szemléltetni. A vizuális megoldások azért jók, mert látványosak, megkönnyítik az értelmezést, bizonyos trendek megfoghatóbbak lesznek általuk, segítenek adott esetben eldönteni azt is, hogy a QS projektünk sikeres volt-e. A Q-Selferek körében ezek az adat- és eredményközlési módok rendkívül népszerűek, hiszen a nyers értékek, adatok hatékonyabbak válnak információvá ezáltal.

Butterfield (2012) megkülönbözteti a self-tracker és a life-logger fogalmát. A self-tracker az az egyén, aki valamilyen tudatos cél érdekében vagy projekt kapcsán trackel, és a gyűjtött adatokat a cél elérése érdekében tudatosan felhasználja.

A life-logger pedig szimplán gyűjti az adatokat az életének adott területeiről, ugyanakkor ezt semmilyen különösebb cél érdekében nem használja fel. Az adatokat egyszerűen azért rögzíti, hogy rendelkezésére álljon szükség esetén. Az ő esetükben elképzelhető, hogy egész egyszerűen vonzóknak találják azokat a technológiai megoldásokat, amikkel képes trackelni az ember, de több nincs emögött.

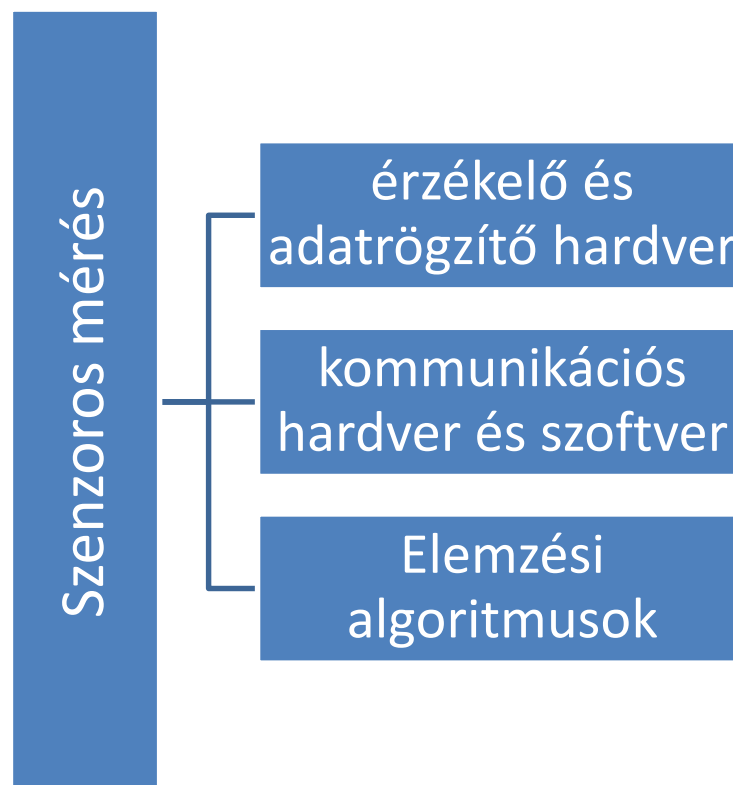
A trackelés motivációi mögött sokszor nem csak az áll, hogy az ember eldönti, hogy ezentúl trackel több aspektust az életében. Egész egyszerűen néha a háttérben annyi történik, hogy az adott személy megismer egy adott technológiai megoldást, vagy belefut egy okos telefonos applikációba. Akik vevők az újabb és újabb technológiai megoldásokra, okos eszközökre és követik az aktuális trendeket, azoknál előfordulhat, hogy a szóban forgó eszköz megléte és/vagy birtoklása izgalmasabb, mint az a számos lehetőség, mely az eszközből adódhat (Butterfield 2012, Nißen 2013, Fajans 2013).

A QS nemcsak azokat az embereket vonzza, akik a technológia iránt érdeklődnek. Egy komoly csoportját képezi a QS közösségnek azon emberek csoportja, akik valamilyen orvosi-gyógyászati megfontolásból trackelik az adatokat. (Butterfield 2012, Patel et al. 2012).

Sokan gondolják a QS közösségből, hogy a trackelés és a különféle, erre specializálódott technológiai eszközök valóban hozzájárulnak a személyre szabott egészségüghöz. Abból kifolyólag, hogy gondosan, rendszeresen, akár több dimenziót is érintve adatokat gyűjtenek magukról, potenciálisan képesek lesznek azonosítani számos olyan tényezőt, mely pozitív vagy negatív előjellel, de hatással van az egészségükre. Ezeket vizsgálva, elemelve meg tudják tenni a szükséges és olykor elengedhetetlen lépéseket, még hozzá időben, ha változtatásra van szükség.

Annak érdekében, hogy képesek legyünk valamit trackelni vele, az adott mérőeszköznek három fő építőelemet kell magába foglalnia (7. ábra)

9. ábra A szenzoros mérés összetevői

Forrás: Patel et al. (2012) alapján saját szerkesztés

Először is szükség van valamilyen hardveres megoldásra, ami képes arra, hogy egyrészt érzékeljen, másrészt pedig alkalmas legyen az adatok rögzítésére. A másik fontos alkotóelem

az eszközök közötti kommunikációért felelős, hiszen általában a mérőeszköztől átexportáljuk a mért adatokat egy másik elektronikai eszközre.

Klinikai relevanciájú eszközök esetén pedig van egy harmadik alkotóelem, még hozzá azon elemzési algoritmusok, melyek releváns információkat generálnak a mért értékekből, ezzel inputot szolgáltatva az érintetteknek. Ezek az algoritmusok irányulhatnak különféle jelek feldolgozására, minták felismerésére is. Az utóbbi években mind a szenzoros technológiák, mikroelektronika, telekommunikáció és adatelemzési szektorokban is szép íve van a fejlődésnek, így folyamatosan újabb és újabb megoldások elérhetők az emberek számára (Patel et al. 2012).

A mérőeszközök kapcsán talán a mikroelektronikában elért fejlődési mérföldkövek tekinthetők legrelevánsabbnak, tekintve, hogy az eszközök apró méretének köszönhető az, hogy adott esetben zavartalanul viselhetőek, már-már észrevehetetlenek és nem gátolnak meg bennünket abban, hogy valamilyen cselekvést végezzünk, miközben viseljük őket. A legtöbb tracker eszköznél elérhető funkció, hogy képesek vezeték nélküli hálózatokra csatlakozni, ami nagyban megkönnyíti az adatok közlését eszköz és eszköz között. Egy adott tracker eszköz esetén többféle szenzor is közrejátszhat a mérésben. Ilyenek például a viselhető, illetve környezeti szenzorok (Patel et al. 2012, Swan 2012a, Swan 2012b).

A viselhető szenzorokat legfőképp valamilyen fiziológiai paraméter mérésére használjuk. Ilyen fiziológiai paraméter lehet például a pulzusszám, légzésszám, vérnyomás, vagy épp a véroxigén szint. Az ezekből a mérésekből leolvasott paraméterek által egy általános képet kaphatunk az egészségi állapotunkról, diagnosztikai szempontból ezeknek az adatoknak óriási jelentősége van. Nagyon sokáig ezeket a paramétereket kizárólag kórházi, laboratóriumi körülmények között lehetett mérni, azonban napjainkban a mérési kör kitágult, köszönhetően a viselhető technológiáknak. Nemcsak ez változott, hanem az adatok minősége és a mérési gyakoriság is mind mind javultak. Gyakorlatilag bárhol képesek vagyunk pontos, folyamatos, akár valós idejű adatgyűjtésre a fiziológia terén (Swan 2012a, Swan 2012b).

Mérnöki szempontból ezen eszközök megtervezése óriási kihívás volt, hiszen kisméretű, ugyanakkor elképesztően összetett struktúrában működő technológiákról beszélünk. A mikro- és nanotechnológia fejlődésével párhuzamosan a viselhető technológiák fejlődése is garantált.

A viselhető technológiák kapcsán Khan és Marzec (2014) 8 alapvető tervezési szempontot említ meg, melyek elengedhetetlenek manapság egy viselhető eszköz kapcsán (8. ábra).

10. ábra A viselhető eszközök tervezési alapelvei

Forrás: Khan – Marzec (2014, 4. o.) alapján saját szerkesztés

A tartalom a designra és a funkciókra vonatkozik. Napjainkban a „kevesebb néha több” elve az iránymutató a tervezés során. A design legyen egyszerű, felhasználói szempontból pedig legyen könnyen kezelhető az eszköz, illetve tartósan használható. Rendelkezzen az eszköz kevés funkcióval, de legyen annál precízebb.

Az eszköz ne csak szimpla eszköz legyen, hanem valamilyen módon kommunikájon a felhasználóval. Ez a kommunikáció lehet adatkijelzés számmal, vagy valamilyen vizuális reprezentáció egyaránt. Fontos az is, hogy ne csak az eszköz és a felhasználó között jöhessen létre kapcsolat, hanem eszköz és eszköz között is.

Célorientáltság esetében szintén fontos a tartósság és az állandóság. Az eszköz legyen képes különböző jelzések küldésére, annak érdekében, hogy a felhasználó adott esetben azonnal hozzá tudjon tudni valamilyen adathoz, képes legyen rögtön informálódni.

Legyen adatorientált, hiszen erről szól végső soron ezeknek a működési célja. Elengedhetetlen, hogy az eszköz képes legyen viszonylag nagy mennyiségű adatot kezelni, tárolni.

Inspiráló hatású legyen az eszköz. Ez arra vonatkozik, hogy az eszköz önmaga nyilvánvalóan nem tud semmilyen új viselkedési formát, vagy életmódbeli változást ráerőltetni a felhasználóra. Ugyanakkor egy ilyen eszköz használata motiváló jellegű is lehet a szolgáltatott adatok fényében.

Az interakciók a tervezésnél azt az elvet jelentik, hogy az eszköz képes legyen anélkül is önállóan végezni a dolgát, hogy folyamatosan a működésére figyeljünk.

Az élményfokozás azt jelenti, hogy az eszköz képes legyen arra, hogy színesítse valahogyan a felhasználó élményét annak használatakor. Ez tulajdonképp a valós világ színesítése a digitális világgal.

A kapcsolat elv értelmében fontos, hogy az eszköz részese legyen egy hálózatnak, melynek következtében képes a kommunikációra más eszközökkel, rendszerekkel, platformokkal, szolgáltatásokkal, szoftverekkel vagy közösségekkel (Khan – Marzec 2014).

A környezeti körülményeket is vizsgáló szenzorok azt elemzik, hogy milyen változások történnek, zajlanak le a közvetlen környezetünkben. Ezek lehetnek mozgásérzékelők, fényérzékelők vagy épp hőérzékelők. Az e típusú szenzoroknak tehát az okos készülékek széles tárháza mellett az okosotthonokban is nagy jelentősége van.

Annak érdekében, hogy egy adott ember éppen aktuális cselekedetei vagy éppen a sport kapcsán jelentkező fiziológiai paramétereiről még többet megtudjunk, a viselhető szenzorok és a környezeti szempontokat vizsgáló szenzorok együttes alkalmazása lehetővé tenné.

A viselhető és környezeti szenzoros technológiáknak számos alkalmazási területe van. Patel és szerzőtársai (2012) 5 kiemelt területet emelnek ki ennek kapcsán, ahol e technológiák integrálásának óriási jelentősége lehet a jövőben (9. ábra).

11. ábra A jövő prioritási területei az okoseszközök kapcsán

Forrás: Patel et al. (2012) alapján saját szerkesztés

Az egészségmonitoringgal számos tanulmány foglalkozik (Mathie et al. 2004, Sazonov et al. 2009, Giasanti et al. 2008, Aziz et al. 2007, Patel et al. 2012). Az egészség- és wellnessmonitoring kapcsán legfőképp az időskorú embereket tudnák felügyelni. A tanulmányok többsége kitér arra, hogy globálisan a világ népessége öregedőnek számít. Számos ország mellett növekvő költségekkel néz szembe az egészségügyben.

Gyakorlatilag az egészségmonitoring erre a problémára lehetne egy potenciális válasz, hiszen a megoldás lényege, hogy az adott személy otthoni környezetben, ismerős körülmények között lenne vizsgálva olyan technológiai eszközökkel, melyek nem igénylik azt, hogy a személy kórházba járjon különféle vizsgálatokra. Hosszútávon a fiziológiai paraméterek rögzítése pedig hozzájárulhat a diagnózis, illetve a kezelések sikerességéhez (Merilahti et al. 2009, Sciaqua et al. 2009, Patel et al. 2012).

A biztonságmonitoring az egészségtudományokban arra irányul, hogy az adott betegnél található eszköz jelzést adjon más érintetteknek az alannal történt bármilyen hirtelen változásról. Ilyen például egy olyan készülék, ami jelzi, ha az adott személy elesett és nem bír felkelni. Ezek az eszközök egyszerűen vannak tervezve, kevés funkcióval vannak felszerelve. A legtöbb esetben adott egy technológiai eszköz, rajta egy nyomógommbal vagy szenzorral,

amivel az adott személy jelezni tud baj, vagy bármilyen bekövetkezett változás esetén. Az eszközök természetesen vezeték nélküli hálózatokat képesek elérni, így lehetővé téve a gyors kommunikációt a beteg és az érintett kezelők között.

Az otthoni rehabilitáció szorosan köthető az előző két tárgyalt témakörhöz, azzal a különbséggel, hogy ezek különféle programok és eszközök tárháza, melyek segíthetik vagy felgyorsíthatják a gyógyulást. Ilyenek lehetnek például a virtuális valóságra vagy kiterjesztett valóságra építkező eszközök.

A kezelés hatékonyságának mérése, értékelése egy kvantitatív módszer a betegségek kezelése kapcsán. Itt egész egyszerűen arról van szó, hogy a két vizsgálat között eltelt idő sem lenne holtidő, hanem bizonyos élettani paraméterek mérve lennének, és a következő vizsgálaton már célzottan, minden jelentős értéket ismerve történhetne meg a beteg kezelése.

A különféle szenzoros technológiai megoldások a rendellenességek korai észlelésénél is nagy szerepet játszhatnak. Mint tudjuk, nagyon sok esetben a megelőzés, vagy a korai kezelés megkezdése elengedhetetlen a sikeres gyógyuláshoz.

E szenzoros technológiák elterjedésével egy akár, minden fontos élettani paraméter mérésére kiterjedő monitoring-rendszert lehet kiépíteni majd (Patel et al. 2012).

A trackelés különböző dimenzióinak elemzése és feltárása után a digitális technológiák világára tér ki a tanulmány.

5 The Internet of things – A „tárgyak internete”

Az ötödik fejezet fő témája az „Internet of Things” azaz a tárgyak internete. Egy mondatban összefoglalva a tárgyak internete azon eszközök rendszere, melyek összekötik a digitális világot a valós világgal, különféle mérések véghezvitelén, illetve digitális kommunikáción keresztül.

A tárgyak internetét gyakran úgy írják le, mint az összes létező szenzoros eszköz összességét, ugyanakkor ez csak a jéghegy csúcsa, hiszen egy jóval összetettebb dologról van szó. A tárgyak internete egy rendszer, egyrészt azon eszközök rendszere, melyek összekötik a digitális világot a valós világgal, különféle mérések kivitelezésével, másrészt pedig ezen eszközök kapcsolata a felhasználóval, az információáramoltatás. A szakértők azon eszközök számát, melyek ide köthetők, körülbelül 20 milliárdra becslik, ám ez egy jócskán alulbecsült, inkább óvatos érték lehet (Davenport – Lucker 2015).

Ezekkel az eszközökkel a materiális sík számos aspektusa mérhető, ilyenek például a hőmérséklet, nyomás, magasság, mozgás, közelség, hangok, képek, csak, hogy az egyszerűbb mérési lehetőségeket számba vegyük. Ugyanakkor ennél bonyolultabb paraméterek mérésére is alkalmasak már ezek az eszközök, min például a pulzusszám, vércukorszint, stb. Az ilyen, mérésre alkalmas termékek leginkább arra specializálódnak, hogy precízen végezzék el a mérést, legyenek tartósak és a különféle paraméterekkel kapcsolatos értékek rögzítése történjen valós időben.

Davenport és Lucker (2015) épp abból a szempontból bírálják ezeket az eszközöket, melyek Khan és Marzec (2014) szerint alapvető princípiumok kellenének, hogy legyenek a tervezésnél. Az előbbi szerzőpáros szerint ezek az eszközök csak részben hasznosak, hiszen kevés dolog mérésére alkalmasak, a megbízhatóságuk megkérdőjelezhető és mindemellett design terén elavultak és felhasználói szempontból pedig nehezen kezelhetők. Másrészt a network tervezési elv kapcsán is gyakran csődöt mondanak, hiszen gyenge hatásfokkal, nehezen integrálhatók más rendszerekbe, más eszközökhöz, platformokhoz.

Maga a tárgyak internete óriási hatással lehet a fogyasztói szokások alakulására az egészség, fitness és sport terén. Davenport és Lucker (2015) szerint azonban ez csak és kizárólag úgy fog realizálódni, hogyha az alapvető funkciók mellett arra is fókuszálnak a tervezésnél, hogy az eszköz képes legyen más eszközökhöz csatlakozni, képes legyen elemzések elvégzésére és valós hozzáadott értéket teremtsen a felhasználónak.

Tehát a lényeg az, hogy az eszköz ne elszigetelten működjön, hanem képes legyen a felhasználót egy közösséghez kapcsolni és járuljon hozzá ahhoz, hogy nyers számok helyett értékes információkkal tudjon szolgálni. Az együttműködve versengés elvét követve a gyártóknak sem kizárólag a saját termékeikre célszerű abból integritás szempontjából.

Ha a létrehozott eszközök egy szűk mozgási keretet adnak a felhasználónak, akkor az eszközökben rejlő potenciál nincs optimálisan kihasználva. Azonban azt is célszerű és fontos kiemelni, hogy annak köszönhetően, hogy komoly technológiát kell elhelyezni relatíve kisméretű eszközökben, a fejlesztések és a releváns változások bevezetése rendkívül sok időt vesz el, még adott iparágak vezető cégei körében is. A széles körben elfogadott iparági sztenderdek megteremtése mindig komoly kihívásnak számított.

A felhőalapú technológiák, illetve az okostelefonok hozzájárulhatnak ahhoz, hogy ezeket a kihívásokat megkönnyítsék, hiszen itt az adatok szabad áramoltatása egyszerűbb felhőalapú közegben, vagy épp az okostelefonok is képesek arra, hogy adatokat elemezzenek, mielőtt azok a felhőbe kerülnének tárolási célból.

Természetesen a sztenderdizálás egy idealizált szituáció. Számos egyéb tényező is befolyásolhatja és befolyásolja is majd az érdekeket a jövőben, mint például a befektetések alakulása, profitmotivációk, vagy épp a versenystratégiák.

Davenport és Lucker (2015) egy többlépcsős ábrán mutatják be, hogy szerkezetileg hogyan is néz ki a tárgyak internete. A legalsóbb réteg, a helyi érzékelés az egész koncepció felszínét érinti csupán. Ahogy lépünk felfelé a többi rétegre, úgy nő a komplexitás is.

A tárgyak internetéhez köthető eszközök sikere nagyban áll vagy bukik azon, hogy a legfelső 3 réteg (adatintegráció, a tárgyak analitikája, kognitív cselekedetek) kapcsán milyen stratégiát, lépéseket alkalmaznak (10. ábra).

12. ábra A tárgyak internete – szerkezeti felépítés

Forrás: Davenport - Lucker (2015, 7. o.) alapján saját szerkesztés

A *helyi érzékelés* Davenport és Lucker (2015) struktúrájában a legalsóbb réteg. Ez egész egyszerűen azt jelenti, hogy az eszköz fel van vértézve azzal a képességgel, hogy valahogyan érzékelje a környezet valamilyen fizikai valóját. Ha egy szimpla, egyedülálló szenzorról beszélünk, az általában egy ilyen aspektus mérésére képes, ilyen például a hőmérséklet, elhelyezkedés, sebesség vagy épp annak érzékelése, hogy egy kapcsoló milyen állapotban van.

A gyakorlatban ez úgy valósul meg valamilyen tevékenység trackelésénél, hogy a fő szenzor képes a nagyléptékű változások, mozgások, vagy ezzel kapcsolatos közvetlen paraméterek mérésére. Ezekhez jönnek a közvetett, kiegészítő jellegű adatok, mint például az, hogy milyen dátum, időpont vagy épp GPS-koordináta körhető a méréshez. Ezen a szinten az eszköz továbbá képes arra, hogy csatlakozzon néhány egyéb eszközhöz, mint például egy laptop vagy éppen egy okostelefon.

Az információcsere és az adatáramlás lehetőségét rendszerint valamilyen vezeték nélküli technológia teremti meg, legyen szó akár Bluetooth vagy épp WiFi kapcsolatról, de előfordul az is, hogy USB-porton keresztül is csatlakoztatható egy eszköz a számítógépünkhöz.

Itt tehát szimplán M2M (machine-to-machine) kapcsolatról beszélhetünk. Ezek az M2M kapcsolatok, illetve önmagában maga a helyi érzékelés sem képes arra, hogy bármilyen komolyabb folyamat alapját képezzék.

Ennél a szintnél még azt is érdemes megjegyezni, hogy a különböző fiziológiai paraméterek mérésének pontossága eltérhet különböző gyártók eszközeinél, hiszen a különféle félvezetők, és mikromechanikai rendszerek pusztán másképp mérnek. Elképzelhető, hogyha két különféle gyártó termékeivel ugyanazt a paramétert mérnénk, más értéket kapnánk. Ezek a különbségek a tervezésből fakadnak.

Minden szenzor adatokat gyűjt és adatokat továbbít, egy adott meghatározott formázumban vagy informatikai struktúrában. Az adatok integrációja azért fontos, hogy elemzésre alkalmas formátumban legyen. A QS-hez kötődő eszközök esetén az alapszintű integrációt jelenti az, hogy a tracker eszközről például egy okostelefonra tudjuk továbbítani az adatokat. Ehhez természetesen előzetesen szükséges az, hogy az okostelefonon megtalálható legyen az eszközhöz készült, kompatibilis okostelefonos applikáció.

Az adatintegráció elsőre nem is tűnhet túlságosan nagy kihívásnak, azonban ez egyre inkább azzá válik, főként viselhető eszközök kapcsán. Azon technológiai eszközök esetében, melyek valamilyen fiziológiai vagy egészségügyi paraméterünket mérik, előfordulhat, hogy nemcsak nekünk szolgáltatnak információt. Elképzelhető, hogy az adatokat egyaránt szükség szerű megosztani az orvosunkkal, a kórházzal, a biztosítónkkal, vagy éppenséggel mi döntünk úgy, hogy megosztjuk családukkal, barátainkkal vagy éppen valamilyen közösségi média oldalon. Bonyolultabb eszközök esetén a kihívás egyre inkább fokozódik, hiszen elképzelhető az is, hogy egy eszköz több dolgot mér, és azt különböző formátumokban rögzíti. Az adatok „közös nevezőre hozása” pedig kivitelezési szempontból rendkívül sok időt vesz el. Az együttműködve versengés lobogója alatt a különféle cégek, szervezetek, intézmények együttes kooperációjára lenne szükség az integrációs problémák megvitatása és megoldása kapcsán. Ha egy egyszerű tracker eszközt veszünk figyelembe, akkor a fejlesztő rögtön azzal a kihívással találja szembe magát, hogy amennyiben okostelefonos alkalmazást is szolgáltatni kíván az eszköz mellé, akkor legalább 2 platformra, Android-ra és iOS-re érdemes létrehozni a szoftvert.

Amikor egy adott cég domináns a piacon, akkor a sztenderdizálási folyamatok némileg leegyszerűsödnek, de nem mindenhol várható el, hogy majd a piac legdominánsabb szereplője képes önmagában meghatározni az iparágra jellemző alapkereteket.

A tárgyak analitikája kapcsán Davenport és Lucker (2015) egy igencsak újszerű és szokatlan összehasonlítással él. Az emberi agy megfelelőjét a tárgyak internetében az adatok felhőalapú elemzésének tartják. Minemellett az érték nem az adatokban van, hanem abban, hogy mihez kezdünk a hasznos adatokkal. Ha az adat nyers, nincs jelentés hozzárendelve, akkor

hiába várjuk azt, hogy változás következzen be az életünkben. A különböző trackelő eszközöket alkalmazó felhasználók esetén sok esetben hiányzik az, hogy valamilyen cél érdekében történjen meg az adatok gyűjtése, így az elemzés komolyabb motivációs háttér vagy inspiráció hiányával megy végbe. Minden gyűjtött és rendszerezett adatnak jelentőségteljesnek kellene lennie.

Tekintve, hogy az adatok szüntelenül és folyamatosan áramlanak, szükség van olyan rendszerek és folyamatok kiépítésére, melyek ezt az óriási mértékű adatáramlást kezelni képesek. A hiba lehetősége természetesen itt is fennáll. Az adatok végtelen tengerében van arra esély, hogy az adatok egy része hibásan rögzített. Az arra irányuló folyamatot, mely egyrészt azonosítja, másrészt kiszűri egy adatfolyamból a hibás adatokat, anomália-észlelésnek nevezik a szerzők publikációjukban.

Számos egyéb területet lefed még a tárgyak analitikája elnevezésű réteg. Davenport és Lucker 6-ot emel ki (11. ábra).

13. ábra A tárgyak analitikájának struktúrája

Forrás: Davenport – Lucker (2015) alapján saját szerkesztés

A összehasonlítási képességet úgy értelmezzük, hogy egy adott paraméter kapcsán nyújtott teljesítmény (napi kalóriabevitel, lefutott km-ek, napi vízbevitel) hogyan vethető össze mások teljesítményével, ugyanazzal a paraméterrel összehasonlítva, hasonló körülmények között.

A minták azonosítása kapcsán arról beszélünk, hogy amennyiben adatok tárházával rendelkezünk relatíve hosszú időintervallumban, akkor képesek vagyunk különböző trendeket észrevenni, statisztikai modelleket alkotni. A legkülönbözőbb külső befolyásoló tényezők figyelembe vétele tovább segíti a minták felfedezését. Ilyen lehet a gyakorlatban az, amikor

például az alvásunk minőségét trackeljük és befolyásoló hatással van rá az, hogy stresszes napunk volt, elmentünk edzeni, vagy épp túl sokat ettünk lefekvés előtt.

A prediktív védelem azt jelenti, hogy az adott eszköz szenzoraival lehetőségünk van beazonosítani problémákat akár egy mechanikai rendszerben, akár a saját testünkben mielőtt azok bekövetkeznének a valóságban. Ilyen lehet például egy vércukorszint-mérés, vagy épp a testünkön található pulzusszám-mérő is. A mindennapok bármilyen aspektusára is vetítenénk ezt le, legyen az környezeti, egészségügyi vagy épp mechanikai szempontú elemzés, a megelőzés mindig fontosabb, mint a már bekövetkezett károk utólagos csillapítása vagy megszüntetése.

Az optimalizálás során a szenzorok által begyűjtött adatokat elemezzük, majd ezeket alkalmazzuk egy adott folyamat optimalizálására. Ilyenek például azok az okostelefonos alkalmazások, melyek elemzik az alvási ciklusunkat, majd kiszámítják azt az időpontot, amikor a számunkra a leoptimálisabb az ébredés, vagy épp ilyenek azok az okosotthonba felszerelhető termosztátok, melyek megtanulják, hogy milyen hőmérséklet az általunk preferált, mindemellett mikor hagyjuk el a házat hétköznaponként, mikor érünk haza a munkából, és ezt a ritmust követve optimalizálják az épület hőmérsékletét.

Előzetes jelzéseknél a szenzorok az adatok valós idejű elemzése során figyelmeztetik a felhasználót, hogy az aktuális cselekvései kapcsán valamilyen változtatás szükséges. Ilyenek például azok a trackerek, melyek jeleznek, hogy túl sokáig ültünk és érdemes felállni, vagy épp azok az applikációk, melyek jeleznek, hogy már 1 órája nem ittunk vizet.

A szituációs informáltság kapcsán látszólag egymástól független dolgokat tudunk összekapcsolni, és így adatok nagy tárházát kialakítani. Szituációs informáltságról beszélünk például akkor, amikor rendszertelenül eszünk, túl sok cukrot fogyasztunk, rendszertelenül és keveset alszunk, és e látszólag két egymástól független esemény végül cukorbetegséghez vezet.

A szerzőpáros azt tapasztalja, hogy e területre nagyon kevés figyelem összpontosul, ugyanakkor kiemelték, hogy ez lehetne az egyik legfőbb mozgatórugója annak, hogy valódi érték jöjjön létre az üzleti és egészséghez kapcsolódó iparágakban.

A több szem többet lát alapon azt állíthatjuk, hogy több emberi agy is hatékonyabban, gyorsabban képes megoldást találni egy-egy kihívásra. Ha ezt a párhuzamos átültetjük a mechanikus világba, akkor ott pedig azt mondhatjuk, hogy szenzorok összekapcsolt hálózata szintén hatékonyabb, hasznosabb, mint egyetlen egy szenzor. Ha ezt a két dimenziót ötvözzük, akkor pedig egy igencsak összetett, emberekből és eszközökből álló közösség jöhet létre.

A szakértők látják, hogy miben értünk már el jelentős célokat, és azt is látják, hogy mik azok a területek, amik óriási kihívást jelentenek annak kapcsán, hogy merre fog továbbfejlődni az emberek, intézmények és a különféle eszközök kapcsolata, milyen alkalmazási módjai lesznek a gyakorlatban a valós és digitális világ ötvözésének.

Friess (2013) a dolgok internete kapcsán egyfajta analógiából indul ki. Úgy látja, hogy éppen úgy, ahogyan az univerzum is minden létező dolog összessége, úgy a dolgok internete minden létező dolgot összekapcsol. Magának a koncepciónak a lényege egy olyan hibrid ökoszisztéma megalkotása, mely összekapcsolja a digitális és valós világot a legkülönbélebb platformokon, okos eszközökön keresztül. Ez gyakorlatilag különféle készülékek, hálózatok, szoftveres technológiák, IKT-eszközök, technológiai innovációk egy rendszerbe kapcsolását jelenti. Egy ideális világban ez a rendszer elengedhetetlenül magába foglalja a szükséges biztonsági mechanizmusokat a kapcsolódó architektúrákban, protokollokban.

Vermesan és szerzőtársai (2013) a tárgyak internete kapcsán egy másfajta megközelítésű definíciót adnak. Az ő megközelítésükben ez egy olyan koncepció és egyben paradigma, mely a környezet, eszközök és emberek háromszögében teremt kapcsolatot az érintettekkel, jellemzően valamilyen előre definiált cél elérése érdekében.

Ez a kooperáció egy olyan világot hozhat létre, melyben a fizikailag érzékelhető környezet kibővül a szinte konstans digitális jelenléttel, így megalkotva egy olyan tartományt az emberek mindennapjaiban, melyre az „okos” jelzőt illeszhetjük. A tárgyak internete által elérhetővé válik az, hogy az emberek bárhol, bármikor képesek lesznek összeköttetésben állni akár más eszközökkel, akár más emberekkel valamilyen infokommunikációs hálózaton keresztül.

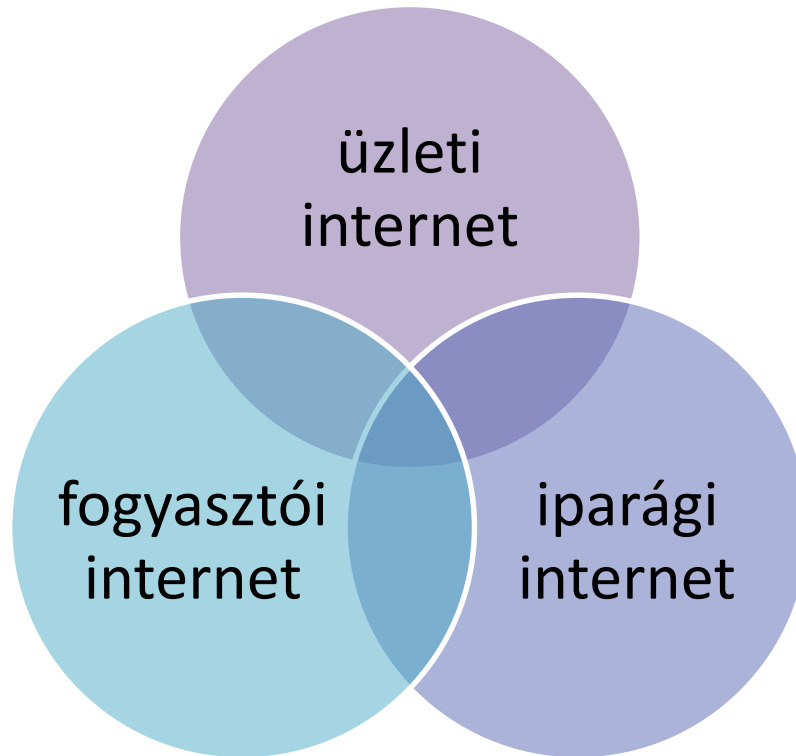
Ha és amennyiben elfogadjuk azt, hogy ebbe az irányba tart a technológiai fejlődés, akkor az internet új forradalom előtt áll, hiszen már nemcsak egy olyan virtuális felület lesz, ahonnan az ember adatot, információt, tudást cserél, hanem egy olyan felület, ahol ember és eszköz korlátok nélkül kommunikál egymással (itt egyaránt beszélhetünk ember-ember, ember-eszköz és eszköz-eszköz kommunikációról).

A jövő informatikai világa a szakemberek szerint hálózatok sűrű és dinamikus hálózata lesz, ami a mainál sokkal komplexebb módon kapcsolja majd össze az embereket, okos eszközöket, gépezeteket, platformokat és a minket körülvevő környezetet.

Ebben az új típusú digitális környezetben az Internet szerepe folyamatosan változik majd és válik egyre inkább egy kommunikációs platformmá a vezetékes és vezeték nélküli hálózatok

segítségével. Egyfajta szinergia jön létre a fogyasztói, üzleti, és iparági internethálózatok között (12. ábra).

14. ábra A tárgyak internetének kapcsolódási pontjai

Forrás: Vermesan et al. (2013) alapján saját szerkesztés

Az ebből adódó konvergencia egy nyitott, globális hálózatot hoz létre, mely összeköti a személyeket, adatokat és elektronikus eszközöket. Ezáltal olyan lehetőségek adódnak majd az „okosotthonok”, „okos közlekedés”, „okos városok” kapcsán, melyek teljesen átformálhatják a mindennapok arculatát. Ehhez viszont mindennél fontosabbá válik a sűrű kapcsolódás az eszközök és az ember között, valamint az adatok precíz és valós idejű elemzése is óriási szignifikanciával rendelkezik majd (Vermesan et al. 2013).

A felhőalapú rendszerek továbbá egy fejlettebb globális informatikai struktúra létrejöttét alapozzák majd meg, ezáltal új szolgáltatásokat generálva. Ebben a rendszerben a mobileszközök segítségével a legkönnyebb a navigáció és a kapcsolattartás.

A szerzők úgy tartják, hogy a tárgyak internetének világában a kapcsolódások sűrűsége mellett az általa generált hasznos adatfolyamok alapvetően meghatározzák majd egy-egy platform vagy eszköz attraktivitását és sikerét.

A tárgyak internete tehát esetében nem egyetlen egy technológiai megvalósításról beszélünk, hanem sok, különféle technológiai megoldás kölcsönös és folytonos interakciójáról, mely segít abban, hogy az emberek mindennapjai adott nézőpontból könnyebbek legyenek és adott területeket tekintve informáltabbak legyenek.

Az óriási mennyiségű adat- és információcsere három különböző szinten zajlik. Egyrészt a felhőben, melyek tárolják az adatot, másrészt a kommunikációs csatornákon, melyek által lehetővé válik a disszemináció, valamint az eszközökön, melyek pedig megjelenítik az információt, adatokat (Brahm et al. 2014, Vermesan et al. 2013, Gantz – Reinsel 2012).

Vermesan és szerzőtársai (2013) a tárgyak internetének rendszerét úgy értelmezik, hogy annak középpontjában az üzleti szféra áll (13. ábra).

15. ábra A tárgyak internete, mint strukturális entitás

Forrás: Vermesan et al. (2013, 13. o.) alapján saját szerkesztés

Összeköttetés alatt pedig nem csak számítógépek hálózatát kell érteni természetesen, hiszen ez már ma sem igaz. Összeköttetésnek kell tekinteni a járművek, okostelefonok, otthoni megoldások, különféle játékok, kamerák, orvosi műszerek, ipari megoldások kapcsolódását is.

Gondoljunk csak bele, hogyha már egy drónt röptetünk, akkor elképzelhető, hogy egy számítógépes kijelzőn keresztül nézzük a történéseket, a drónt irányító szoftver pedig az okostelefonunkon van rajta. Ez rögtön 4 összeköttetést jelent: az ember, a drón, az okostelefon,

valamint a számítógép között. Mindehhez emellett szükséges egy vezeték nélküli technológia megléte is.

Napjainkban egyre inkább komolyodik a verseny a piaci szereplők minden létező dimenziójában, valamennyi piacon. A gazdasági teljesítményükön pedig nyilvánvalóan meglátszódik az, hogy hogyan képesek adaptálódni a legkülönbébb körülményekhez, jellegzetességekhez, hogyan tudnak megjeleníteni az aktuális évtized 5 kiemelt prioritású területén. Mindezeknek a területeknek meghatározó ereje van az elektronikai eszközök, orvosi megoldások, kommunikáció szektoraiban. Vermesan és szerzőtársai (2013) alapján az 5 kiemelt terület az egészség, a közlekedés, a biztonság, az energetika és a kommunikáció.

A tárgyak internetének bemutatása után a self-tracking és életmód trendek bemutatása következik.

6 Self-tracking és életmód-trendek napjainkban

A fejezet bemutatja a legfőbb trendeket a self-tracking terén, melyek szorosan köthetők az egészségügyhöz, fitness-hez, sporthoz. Különböző kutatások eredményeinek elemzése is megtörténik. Szó lesz mindemellett a hardver- és szoftverpiac alakulásával kapcsolatos várható trendekről is.

Egy, a Morgan Stanley által, Huberty és szerzőtársai (2014) közreműködésével publikált tanulmány szerint a viselhető eszközök piaca meredeken túl fogja szárnyalni az okostelefonok és a tabletek piacát. A tanulmány kiemeli, hogy az egyik legfontosabb hangsúlyt a jövőben a viselhető technológiák kapcsán az fogja jelenteni, hogy ezek az eszközök erős brandinggel, egyfajta önálló identitással rendelkezzenek. A felhasználó nem úgy tekint majd ezekre az eszközökre, mind egyszerű tárgyakra, hanem mint személyes és hasznos, mindennapi kellékekre, kiegészítőkre. A viselhető eszközök piacán két további jellemzőt emelnek ki, ami elengedhetetlennek bizonyul majd ezen eszközök kapcsán, ez pedig az, hogy az eszköz rendelkezzen valamilyen szenzorral, a másik pedig, hogy legyen alkalmas arra, hogy fizetni lehessen vele.

Ezek tehát mainstream jellemzőként lesznek jelen a viselhető eszközöknél. Aminek kapcsán differenciálni tudják magukat a termékek/brandek az az adatpontosság, a megnyerő design, és az egyszerű kezelhetőség. Ez azt jelenti, hogy a brand marketingnek, a mérnöki precizitásnak, a kortárs ipari formatervezésnek és az szoftverfejlesztőknek is komoly szerepe van egyetlen termék kialakításában. Ennyi tevékenység összefogása komoly projektmenedzsmentet igényel (Huberty et al. 2014).

A Big Data infrastruktúrák, valamint a megfelelő elemzési módszertanok kialakítása döntő szerepet kap, legyen szó akadémiai vagy üzleti jellegű felhasználásról (Brahm et al. 2014, Chen – Chiang – Storey 2012, Manyika et al. 2011).

2017-ig az IKT-szektorhoz kapcsolódó szolgáltatásnyújtás piacát 355 milliárd dollár körülire becslik. Tekintve, hogy a viselhető technológiák kapcsán elengedhetetlen már napjainkban is az internethozzáférés és a vezeték nélküli technológiák megléte, rendkívül komoly szerepe lesz továbbra is az adattovábbításnak, illetve a felhőalapú technológiáknak, illetve a még komplexebb hálózatosodásnak a közeljövőben (Rowse 2015, Brahm et al. 2014, Swan 2012).

A szoftverek és applikációk piaca 2017-ig várhatóan 180 milliárd dollárra duzzad. A szoftverfejlesztőknek is nagy kihívás helytállni ebben az időszakban, ahol egyre inkább elterjed

a QS mozgalom, hiszen olyan felhasználóbarát és könnyen kezelhető, átlátható szoftvereket kell tervezniük, melyek értékkel rendelkeznek a felhasználók számára, illetve kompatibilisek a viselhető eszközökkel egy megadott hányadával (Haddadi et al. 2015, Brahm et al. 2014).

Gantz és Reinsel (2012) tanulmánya szerint globálisan a digitális lenyomatok mennyisége 2005 és 2020 között háromszázszorosára nőtt. Becsléseik szerint az emberiség által generált adattömeg 2020-tól két évente megkétszereződik majd. Az informatikai és kommunikációs hálózatoknak tehát korábban nem látott adatmennyiséget kell továbbítania.

Az, hogy a generált adatmennyiség ilyen ütemben nő, nagyban köszönhető a viselhető technológiák, illetve okoseszközök térnyerésének is. Az informatikai hálózatoknak, globális kiszolgálóknak, vállalati adatközpontoknak nemcsak méretben, de komplexitásban, megbízhatóságban is fejlődni kell annak érdekében, hogy az eddig nem látott adattömeg valós időben történő kezelése ne jelentsen problémát.

Az ehhez köthető piac mérete előzetes számítások szerint 2017-re el fogja érni a 45 milliárd dollárt (Brahm et al. 2014, Chen – Chiang – Storey 2012, Gantz – Reinsel 2012, Bughin – Chui – Manyika 2010).

2017-re a hardvereszközök piaca körülbelül 722 milliárd dollárra fog duzzadni. Ennek a piacnak a 65%-át az okostelefonok, míg 18%-át a tabletek adják majd várhatóan (Brahm et al. 2014).

A machine-to-machine (M2M) szolgáltatások piacát 68 milliárd dollár értékűre becslik 2017-re (Brahm et al. 2014). Az M2M rendszerek logikáját Emmerson (2010) a következőképpen foglalja össze (14. ábra).

16. ábra Az M2M rendszerek logikája

Forrás: Emmerson (2010) alapján saját szerkesztés

Az M2M rendszerek működéséhez elsődlegesen kell egy eszköz, mely alkalmas valamilyen esemény digitális leképzésére. Maga az esemény egy adott időpillanat digitális lenyomata. Ez lehet például az, hogy megnézem, hogy hány Celsius-fok van éppen a szobában. Az esemény során tehát adat keletkezik. Ez az adat később valamilyen hálózati összeköttetés segítségével (mely lehet Wifi vagy vezetékes hálózat egyaránt) valamilyen applikációhoz rendeli hozzá az adatot. Az applikáción tárolt adat későbbi elemzése során pedig információ keletkezik (Emmerson 2010).

Huberty és szerzőtársai (2014) szerint a viselhető eszközök kategóriája egy teljesen új termékcsoport az okostelefonok és tabletek megjelenése után. Ahogy az okostelefonok és tabletek megjelenésekor igaz volt, most is ugyanúgy igaz az, hogy a viselhető eszközök elterjedése teljesen új spektrumot nyit meg annak kapcsán, hogy milyen lehetőségek rejlenek ebben a termékkategóriában.

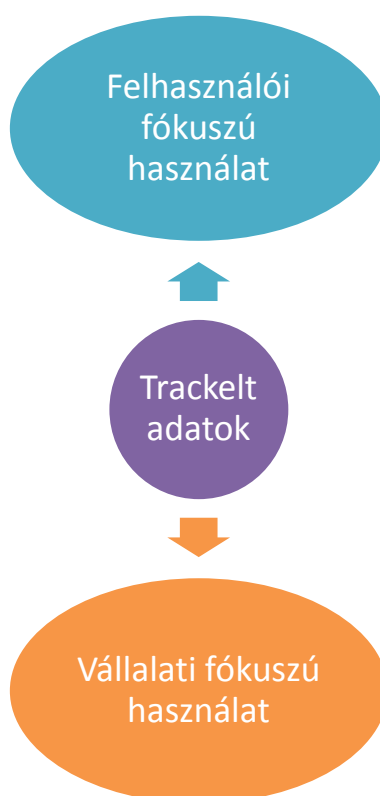
Ahogy a hagyományos telefonok piacát kannibalizálta az okostelefonok megjelenése, hasonlóképpen kannibalizálta a notebook-ok piacát a tabletek megjelenése. A viselhető eszközök kapcsán (tekintve, hogy ez egy rendkívül tág kategória), még nehezen becsülhető az, hogy lesz-e olyan termékkategória, amit ez a piac hosszútávon jelentősen kannibalizálni fog.

Ami miatt alapvetően megnyerő lehet a viselhető eszközök termékkategóriája a potenciális felhasználók számára az a hordozhatóság. Ha megfigyeljük a trendeket, akkor az asztali számítógépektől a notebookokon, okostelefonokon, tableteken álló úton az idő múlásával és a technológia fejlődésével párhuzamosan az eszközök egyre mobilabbak lettek, egyre inkább teret nyert az, hogy személyes varázsuk van, a felhasználó és az eszköz között egyfajta erős kapcsolat alakult ki.

Korábban már volt szó a szenzoralitika és a fizetésre való alkalmasságról a viselhető eszközök kapcsán. Tekintve, hogy a tanulmány szempontjából az előbbinek van nagyobb jelentősége, így csak azt kerül górcső alá.

A viselhető eszközök által trackelt adatok hozzáférhetősége kapcsán különbséget tehetünk, hogy a generált adatokat végső soron milyen célra is lehet egyáltalán felhasználni. Különbséget tehetünk felhasználói, illetve vállalati fókuszú felhasználás között. Az előbbi esetben az adatok kizárólag a felhasználó számára elérhetőek vagy relevánsak, míg az utóbbi esetben valamilyen kereskedelmi vagy épp kutatásokhoz kapcsolódó vonatkozása is lesz az adatgyűjtésnek (15. ábra).

17. ábra A trackelt adatok többfókuszú felhasználásának lehetséges dimenziói

Forrás: Huberty és szerzőtársai (2014) alapján saját szerkesztés

A felhasználói fókuszú használat lényege az, hogy a trackelt adatok elsősorban nekünk, azaz a felhasználónak jelentenek érdemi inputot, hozzáadott értéket. Ilyen lehet a különféle sporteredmények, például a lefutott km-ek, vagy a leúszott méterek rögzítése, az éppen aktuális hangulat értékelése, a legkülönbébb életjelek jegyzése. Napjainkban a viselhető technológiák eljutottak arra a pontra, amikor már nem csak passzív tárgyként tekintünk rájuk, hanem olyan eszközökre, melyek képesek aktívan is reagálni a szenzorok segítségével nyert adatokra. Bizonyos eszközök alkalmasak arra, hogy jelezzék számunkra azt, ha túlhatjuk magunkat edzés során, vagy épp lehűtsék a testünket a megfelelő hőmérsékletre, amennyiben az túlmelegedett.

Első példaként érdemes megemlíteni az OMsignal által fejlesztett póló, adattároló, illetve applikáció hármását (OMsignal 2015). A póló fejlesztői azt célozták meg, hogy a személyes wellness-t és a QS-t ezen a ruhadarabon keresztül kötik össze. A póló képes számos, a sportból adódó dimenzió trackelésére, mint például a pulzusszám, a légzési frekvencia, a légzések mélysége, megtett lépések száma vagy épp az elégetett kalóriák mennyisége. Ahogy említés esett róla, nem egyetlen termékről, hanem gyakorlatilag egy három részből álló termékcsomagról van szó.

Maga a póló különleges anyagból készül, mely képes arra, hogy a mozgás intenzitásától vagy épp az izzadság mennyiségétől függetlenül képes legyen az adatok továbbítására. Amennyiben a póló érzékeli, hogy a testünk nagyon felmelegszik az edzés során, úgy stabilizálja a testhőmérsékletet a legoptimálisabbra.

A csomaghoz járó „okos doboz” szolgál az adatok tárolására. Ez az adatrögzítő kisméretű, magára a ruhára illeszthető, és könnyedségének, kialakításának köszönhetően a felhasználó zavartalanul végezhet bármilyen típusú edzést. A doboz akkumulátora 14-16 óráig tart.

A csomag harmadik eleme az OM Smart App iOS-alkalmazás, mellyel akár valós időben is nyomon követhetjük, hogy milyen adatokat rögzít a póló és a doboz. A működési mechanizmus azon az elven működik, hogy a póló továbbítja az adatokat a dobozba, majd a doboz Bluetooth segítségével jeleket továbbít a felhasználó iOS-t futtató készülékébe, és máris nyomon követhetünk vizuálisan is, valós időben számos, korábban említett tényezőt (OMsignal 2015).

Második példaként az Apple Watch megemlítése azért indokolt, mert egy rendkívül sokoldalú eszköz, melynek a trackelés csak egyetlen funkciója a sok közül (Apple 2015). Az Apple legújabb termék kategóriája 2015 áprilisában került piaci forgalomba.

Az Apple okosórája sem csupán egy szimpla adatrögzítő eszköz, aktívan dolgozza fel az adatokat, érzékeli a környezet változásait. A mozgással kapcsolatosan olyan alapfunkciók vannak gyárilag beépítve, mint például az, hogy az óra jelez, ha túl sokáig ülünk egy helyben. Ezzel emlékeztet minket az eszköz arra, hogy egészségesebb, ha a hosszú ülőpozíció után megmozgatjuk magunkat. Továbbá kalóriaégetés szempontjából maga az eszköz képes arra, hogy heti szinten új elérendő célokat javasoljon a rendszeresen rögzített edzéstörténeti adatok alapján.

Három fő szenzor segít abban, hogy az Apple Watch az egyik legnagyobb tracker eszköz legyen. Ezek a szívritmus-szenzor, a gyorsulásmérő, valamint a beépített GPS.

Ahogy már említés esett róla, az Apple Watch nemcsak egy tracker eszköz, hanem tökéletes kiegészítője az iOS-készülékeinknek, legfőképp az iPhone-nak. Az Apple Watch beépített mikrofonjával és hangszórójával akár telefonhívásokat is válthatunk, ugyanakkor emaileket olvashatunk, elérhető a térképszolgáltatás, az aktuális időjárás, Siri, vagy épp a Photos alkalmazás. Ezek ugyanakkor mindössze a beépített alkalmazások.

Fitness és egészség, életmódhoz köthető, utazással kapcsolatos alkalmazások, hírappok, közösségi médiaszolgáltatások, játékok és hatékonyságnövelő alkalmazások is elérhetők. Ahhoz, hogy az appok e szerteágazó skálája elérhető legyen az Apple okosórájában, nagyban hozzájárul a WatchKit keretrendszer.

A vállalati fókuszú felhasználás esetében az input fő iránya nemcsak a felhasználó, hanem valamilyen vállalat vagy épp kutatóintézmény.

Példaként szintén maradhatunk az Apple-nél, hiszen az iOS 9-cel bevezetett ResearchKit keretrendszer kiválóan szemlélteti, hogy mekkora potenciál van a vállalatok és a kutatóintézetek közötti együttműködésben (Apple 2015).

Az orvostudományi kutatásoknak napjainkban egyre növekvő jelentősége van (Beauchet et al. 2014, Swan 2012a, Swan 2012b). Ennek tudatában az Apple megalkotott két keretrendszert, mely egyrészt az életmóddal kapcsolatos adatok valós idejű trackelését teszi lehetővé, másrészt pedig a felhasználó hozzá tud járulni ahhoz, hogy adatait orvostudományi kutatásokhoz használják fel.

A HealthKit keretrendszer az Apple Health appjával van szinkronban, ezen keresztül a felhasználó meg tudja osztani az adatait másokkal, amennyiben hozzájárul.

A ResearchKit egy nyílt forráskódú keretrendszer, mely a szoftverfejlesztőknek teszi lehetővé azt, hogy olyan alkalmazásokat tudjanak írni, amik előrevihetik az orvostudományi kutatásokat.

Tekintve, hogy ezek az iOS-eszközökre lettek optimalizálva, szó szerint csak egy karnyújtásnyira vagyunk attól, hogy hozzájáruljunk bármikor egy élettudományi kutatáshoz. Ahogy a tanulmányban korábban szó volt róla, ez is egy nagyszerű példája annak, hogy a különféle kutatásokhoz, orvos-páciens kapcsolatokhoz már nem kell minden esetben kórházba mennünk (Apple 2015).

Az Apple nagynevű akadémiai és kutatóintézményekkel működik együtt, hogy a legtöbbet kihozza az élettudományi kutatásokból és egy új korszakába vezesse az orvostudományt. A legjelentősebb intézmények listája, melyekkel az Apple kooperál, a következők (Apple 2015):

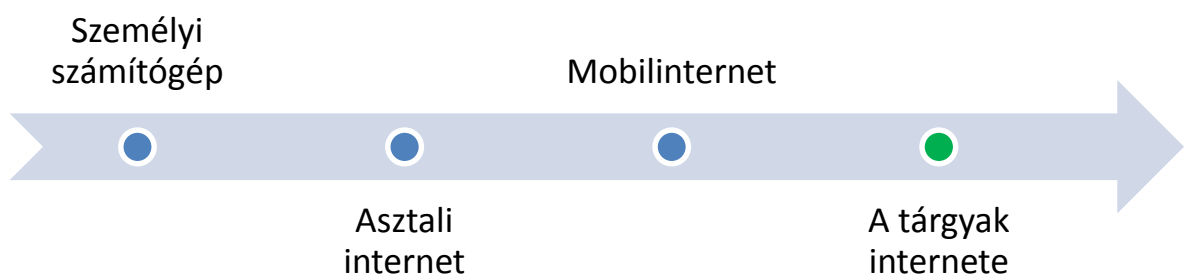
1. American Heart Association
2. Army of Women
3. AVON

4. Breastcancer.org
5. Dana-Farber Cancer Institute
6. Massachusetts General Hospital
7. The Michael J. Fox Foundation
8. Icahn School of Medicine at Mount Sinai
9. Penn Medicine
10. University of Oxford
11. University of Rochester Medical Center
12. Sage Bionetworks
13. Stanford Medicine
14. Susan G. Komen
15. UCLA Jonsson Comprehensive Cancer Center
16. Weill Cornell Medical College
17. Xuanwu Hospital Capital Medical University

Ebből a listából is látható, hogy több együttműködés is a rákkutatást célozza meg, de jelentősek a szív- és érrendszeri megbetegedésekre fókuszáló kutatások is. Érdeemes kiemelni, hogy ezek a kutatások nem csak Egyesült Államokbeli intézményekkel zajlanak, hanem Európát és Ázsiát egyaránt érintik.

A Morgan Stanley publikációjából kiderül, hogy a tárgyak internete a következő nagy korszakot jelenti az IT történetében (16. ábra).

18. ábra Az IKT technológiák néhány mérföldköve

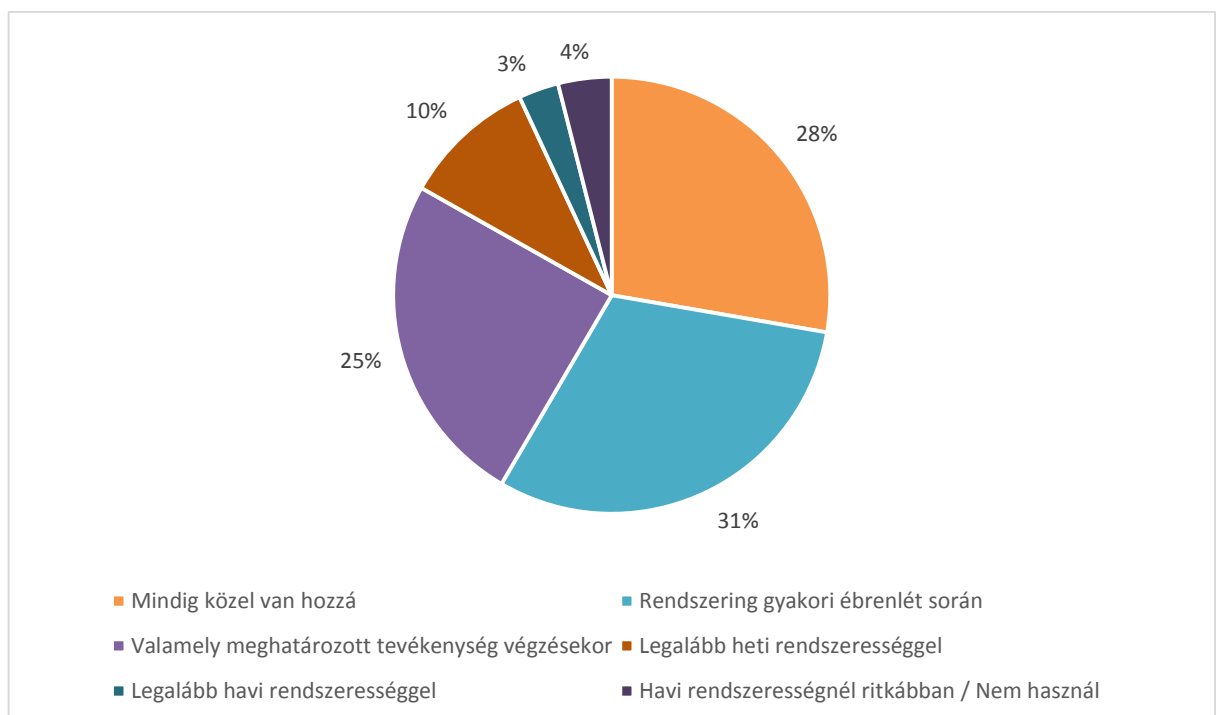

Forrás: Huberty et al. (2014, 8. oldal) alapján saját szerkesztés

Ha megnézzük a trendeket egészen a személyi számítógépek adta lehetőségektől egészen a napjaink nyújtotta technológiai potenciálig, akkor láthatjuk, hogy a digitális világ egyre inkább kinyílt. Képesek lettünk arra, a technológiai korlátok folyamatos lebontásával, hogy egyre több adatot tudjunk megosztani a világhálón. A hordozhatóság, mint funkció egyre jelentősebb lett, így a kommunikációs eszközök egyre kisebbek lettek annak érdekében, hogy képesek legyünk azokat bárhova magunkkal vinni. Mivel ezen eszközök egyre inkább elérhetőek lettek a felhasználók számára, úgy nőtt az összeköttetések száma is. Az összeköttetések száma egyre komplexebb lett eszköz és eszköz között (Huberty et al. 2014). Bár az új korszaknak még csak a hajnalán vagyunk, láthatóan egy nagyon izgalmas terület felé evez a tudomány és a technológia, ma még akár számos feltérképezetlen területtel. A Huberty és szerzőtársai (2014) által kezdeményezett és lebonyolított 2014-es primer kutatás során 10500 embert értek el, a viselhető eszközökkel kapcsolatos legkülönbözőbb aspektusokat vizsgálták. Természetesen ebben a tanulmányban maga a kutatás szekunder forrásként kezelendő. Jelen blokkban e kutatás eredményeit vizsgálom meg.

Egyre nagyobb érdeklődés övezi a viselhető eszközöket vállalati szemszögből. Hasznos inputként szolgálhat a vállalatok számára, ha képbe kerülnek azzal, hogy a felhasználók milyen gyakorisággal használják a viselhető eszközöket (17. ábra).

19. ábra A viselhető eszközök használatának gyakorisága

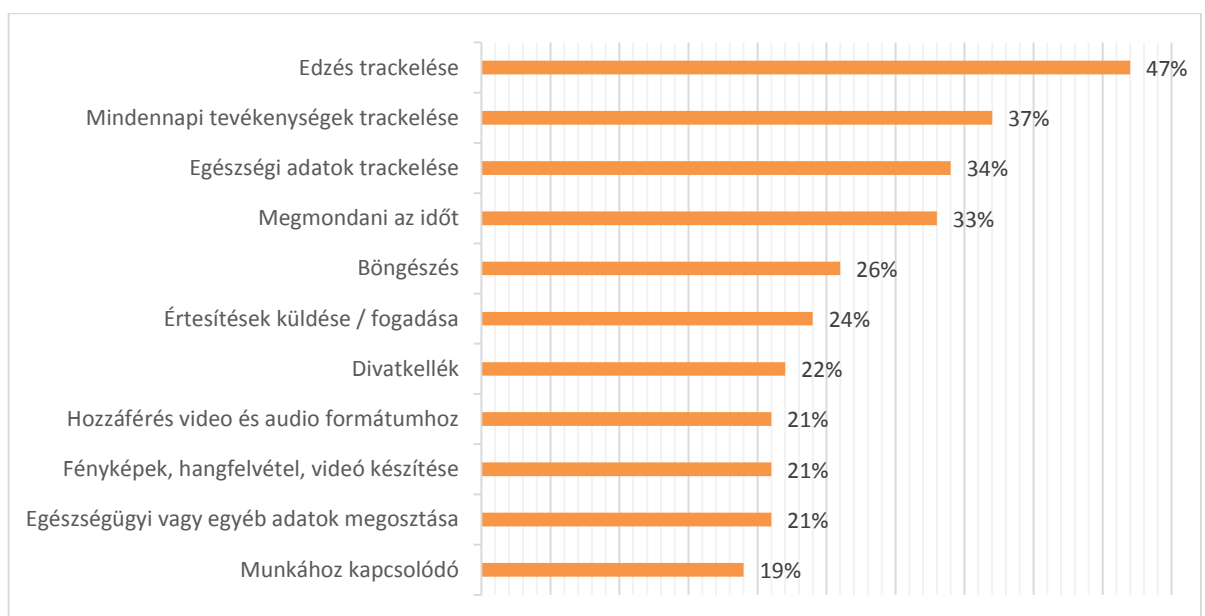

Forrás: Huberty et al. (2014, 10. o.) alapján saját szerkesztés

A válaszadók 28%-a mindig magánál tartja a viselhető eszközöket, míg 31%-uk válaszolta azt, hogy az ébren eltöltött idő túlnyomó részében hordják maguknál. A válaszadók negyede kifejezetten valamilyen meghatározott tevékenység végzésekor használja csak a viselhető eszközöket. A válaszadók 10%-a nem használja ezeket napi gyakorisággal, ugyanakkor az már elmondható, hogy heti rendszerességgel igénybe veszik a viselhető technológiák nyújtotta szolgáltatásokat. Csekély 3% válaszolta azt, hogy havi rendszerességgel használja a viselhető technológiákat, míg 4%-uk nyilatkozta, hogy havi rendszerességnél ritkábban, vagy egyáltalán nem használja az ilyen típusú eszközöket.

Ezen eredmények láttán jól kijön az, hogy a válaszadók többsége körében népszerűek a viselhető technológiák, napi szinten, gyakran és rendszeresen használják azokat. A megkérdezés pillanatában ritka volt az a csoport, aki heti rendszerességnél ritkábban használta a szóban forgó eszközöket. Az egészséges életmód promotálása napjainkban annyira központi szerepben van, hogy ez is befolyásolhatja valamilyen szinten a felhasználók viszonyulását a viselhető technológiákhoz (Swan 2012a). Mindenkinek mások lehetnek a motiváció a tracker elkezdeése vagy egy viselhető eszköz kapcsán, ugyanakkor az eszköz használatának célja is különböző (Nißen 2013). A következő ábra azt szemlélteti, hogy milyen célból használják a viselhető technológiákat a válaszadók (18. ábra). Fontos kiemelni, hogy itt a válaszadóknak van már valamilyen tracker eszköz a birtokában, ennek fényében válaszoltak a kérdésre.

20. ábra A viselhető eszközök vásárlása mögött húzóóó motivációk

Forrás: Huberty et al. (2014, 11. o.) alapján saját szerkesztés

A válaszadók több dolgot is megjelölhettek/leírhattak, így viszonylag színesebb és jóval árnyaltabb képet kapunk arról, hogy a viselhető technológiák milyen funkciót vagy funkciókat töltenek be.

A válaszadók csaknem fele, egészen pontosan 47%-a arra használja a szóban forgó eszközöket, hogy valahogyan trackelje az edzéssel, fitnesszel kapcsolatos adatokat.

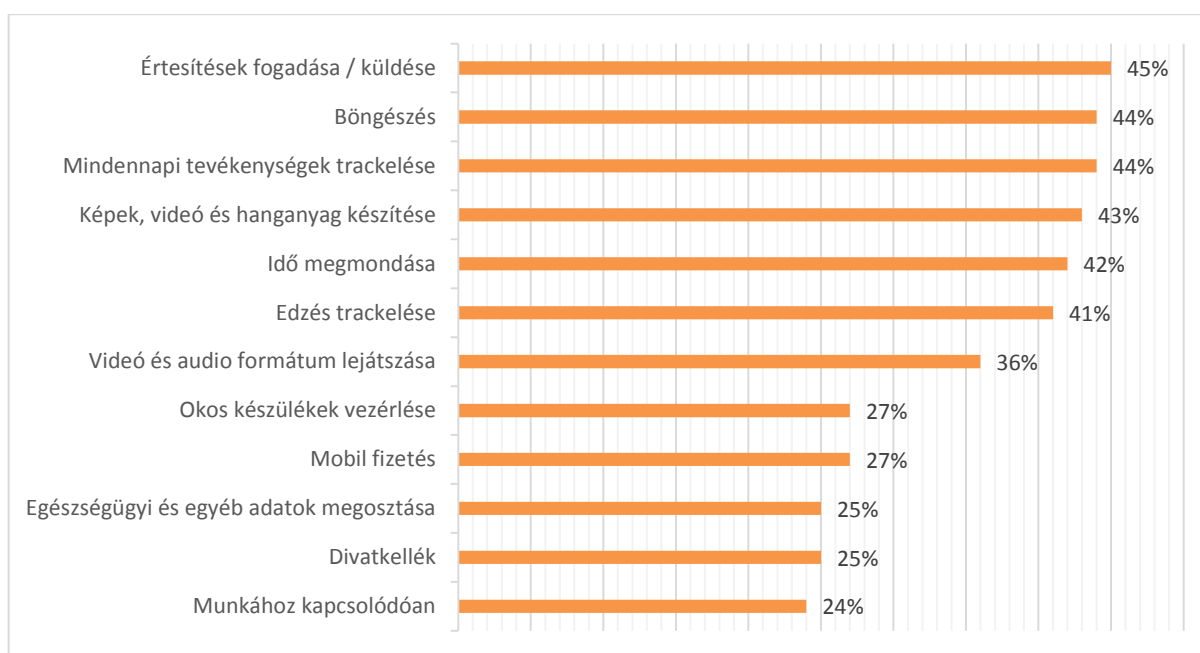
37%-uk szintén trackelésre használja, ugyanakkor tágabb értelemben, mint az előző kategória, hiszen ez nemcsak az edzéseket foglalhatja magában, hanem egyéb tevékenységeket is (pl. vízfogyasztás, napi kiadások kezelése, stb.). 34%-uk kiemelten az személyes egészséggel, életmóddal kapcsolatos adatok rögzítésére használja, mely lehet például a vércukorszint lejegyzése, aktuális pulzusszám lejegyzése, stb.

A válaszadók körülbelül harmada, azaz 33%-a arra is használja, hogy egész egyszerűen megtudja az időt. Érdekes arra is kitérni, hogy a válaszadók 26%-a használja arra az eszközt, hogy egy hálózaton keresztül információhoz jusson, vagy internetes keresést, böngészést folytasson. 24%-uknál a funkcionalitás arra is kibővül, hogy értesítéseket küldjön vagy fogadjon. A válaszadók állításai szerint durván 20% körüli azoknak a felhasználóknak az aránya, akiknél maga az eszköz divatkellékként is funkcionál, ami egy újfajta megvilágításba helyezi a viselhető technológiákkal kapcsolatos elképzeléseket. A válaszadók rendre 21-21%-a valamilyen médiatartalom rögzítésére és/vagy közvetítésére is használja az eszközt, legyen az videó, audió vagy képfórmátum. 21%-uk válaszolta azt, hogy a trackelt adatokat meg is osztja másokkal, míg 19%-a válaszadóknak munkához, produktivitáshoz kapcsolatos tevékenységekre is használja a szóban forgó eszközt.

Érdekes látni azt, hogy nemcsak az egészséggel, életmóddal kapcsolatos funkciók betöltése a fontos a viselhető technológiáknál, hanem adott esetben az is, hogy egyéb tartalmak megosztására, kommunikációra is képes legyen.

A kutatásban azokat is megkérdezték, akiknek nem volt birtokában tracker eszköz a megkérdezés pillanatában. Itt a kitöltőknek arra a kérdésre kellett válaszolniuk, hogy amennyiben lenne tracker eszközük, mire használná azt (19. ábra). Mindenképpen érdemes megnézni ezt az oldalát is az érmének, hiszen új információkra is szert tehetünk így.

21. ábra A viselhető eszközök potenciális felhasználási módjai

Forrás: Huberty et al. (2014, 17. o.) alapján saját szerkesztés

A válaszadók 45%-a használná arra, hogy értesítéseket küldjön vagy szerezzon vele. 44% használná arra, hogy böngésszen, információhoz jusson a neten. Szintén 44% használná arra, hogy trackelje a mindennapi tevékenységeinek különféle aspektusait.

43% valamilyen médiaformátum létrehozására használná a tracker eszközt, például fotókat, hanganyagot vagy épp videót hozna létre vele. A válaszok 42%-ában tükröződött az, hogy a felhasználó arra is használná, hogy egyszerűen képes legyen megmondani az időt általa.

41% használná aktívan az eszközt kiegészítőként az edzései során. 36%-uk használná arra a viselhető eszközt, hogy hozzáférhessen audio vagy videoformátumhoz. 27% aktívan használná arra, hogy valamilyen, az okosotthonokhoz köthető alkalmazást tudjon kezelni vele. Szintén 27% az, aki mindenképpen alkalmazná a mobilfizetés lehetőségét, amennyiben az eszköz erre alkalmas lenne.

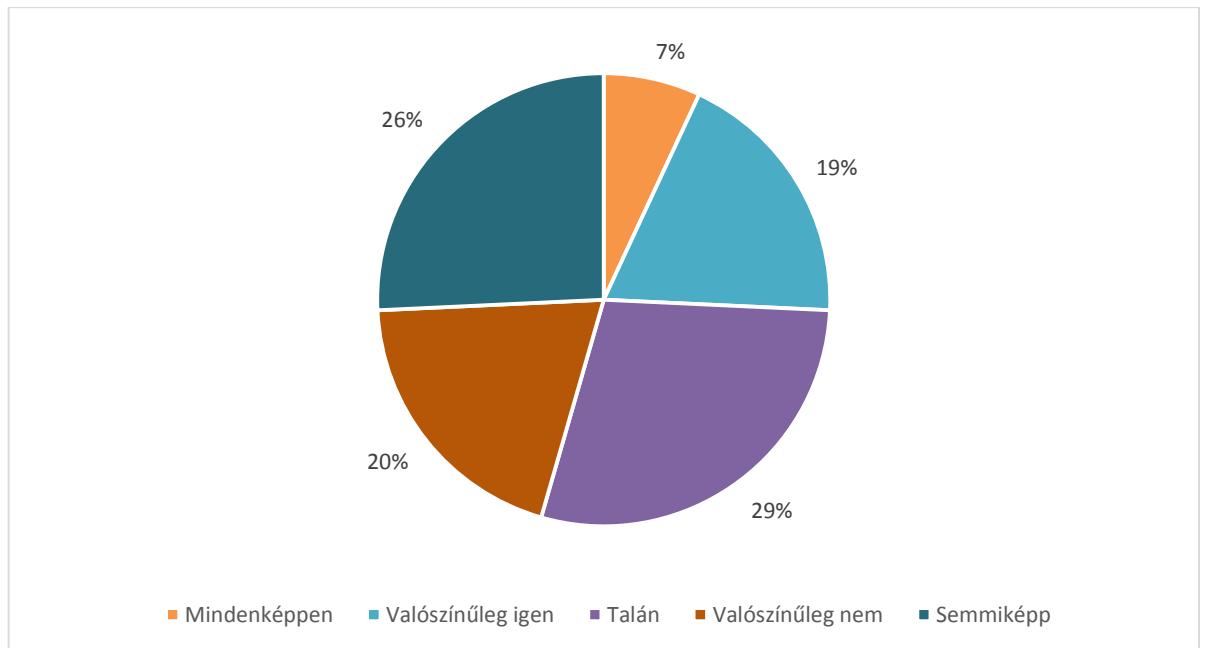
A válaszadók 25%-a egészségügyi adatok rögzítésére használná. Szintén 25% azért is hordana egy ilyen eszközt, mert egyszerű divatkelléknek is megállja a helyét. 24% használná aktívan valamilyen, a munkájukhoz köthető tevékenység kapcsán.

Ahogy látható, azok, akik már rendelkeznek tracker eszközzel, az egészséggel, életmóddal kapcsolatos adatok rögzítése elsődleges, míg akiknek még nincs ilyen eszköz a birtokában, azoknak ez a válaszok alapján másodlagos. Sokkal inkább úgy tűnik ez utóbbi

esetben, hogy a tracker eszköz egyfajta kapcsolódási pont a közösségi média, illetve a digitális világ felé.

A viselhető technológiák egyre felkapottabbá válnak. A megkérdezettek igencsak változatosan reagáltak arra a kérdésre, hogy vásárolnának-e valamilyen viselhető eszközt (20. ábra).

22. ábra A viselhető technológiák megvásárlásának valószínűsége

Forrás: Huberty et al. (2014, 14. o.) alapján saját szerkesztés

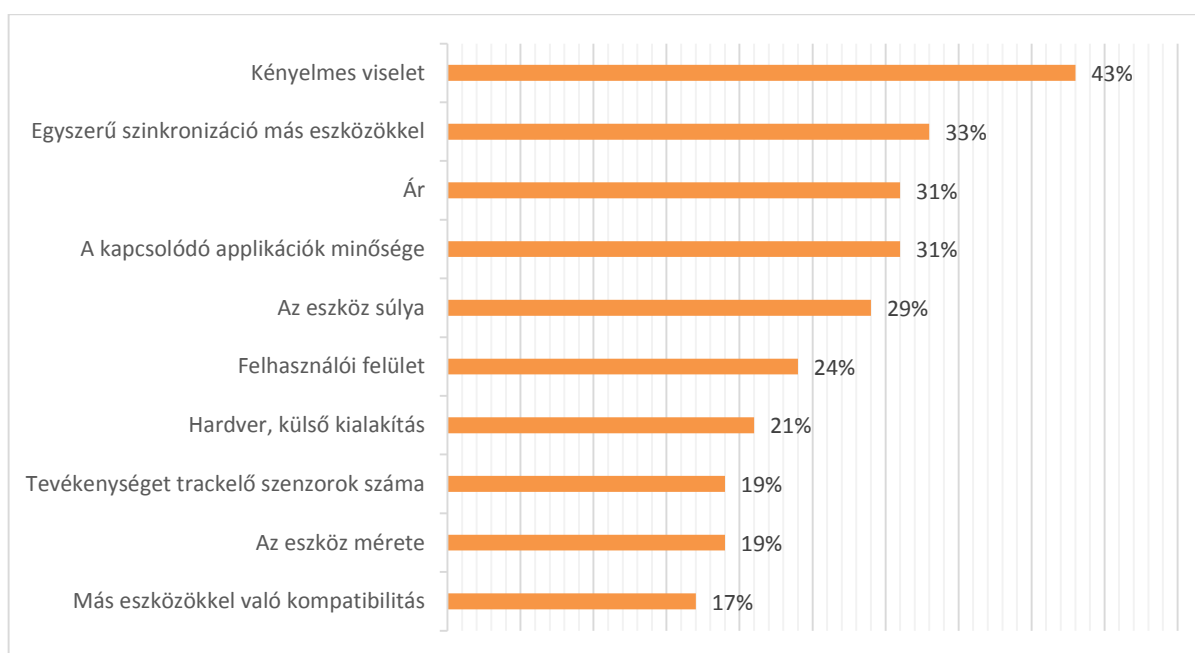
Bár valóban egyre nagyobb promóciót kapnak az egészségesebb életmód fontossága kapcsán, a válaszadók döntően még mindig bizonytalanok vagy inkább elutasítók e technológiák kapcsán.

A válaszadók csupán 7%-a állította azt a megkérdezés pillanatában, hogy mindenképpen be fog szerezni valamilyen viselhető technológiát a közeljövőben. 19%-uk válaszolta, hogy nagyon valószínűséggel vásárolni fognak ilyen eszközt. A válaszadók legnagyobb hányada, 29% teljességgel bizonytalan, még nem döntötte el a megkérdezés pillanatában. A válaszadók csaknem fele, 46% inkább elutasító a viselhető eszközök kapcsán. A megkérdezettek 20%-a valószínűleg nem, míg 26%-uk teljes bizonyossággal nem fog ilyen eszközt beszerezni a későbbiek folyamán.

A 21. ábra azt mutatja be, hogy a válaszadók milyen fontosabb kritériumokat tartanak prioritásként, amikor eldöntik a viselhető eszközök megvásárlását.

23. ábra A viselhető eszközök vásárlásakor felmerülő kritériumok

Forrás: Huberty et al. (2014, 14. o.) alapján saját szerkesztés

Ez a kérdés a pro oldalát mutatja be a viselhető eszközökkel kapcsolatos vásárlási folyamatban, tehát azokat a befolyásoló tényezőket veszi számba, melyek a konkrét vásárlás felé terelhetik a fogyasztót. A válaszadók 43%-ánál fontos kritérium az, hogy a viselhető eszköz kényelmes, ergonomikus kialakítású legyen. Az eszközök kialakításakor fontos elv az, hogy ne legyen zavaró az eszköz a különféle tevékenységek végzése során (Khan – Marzec 2014).

33%-uknál kiemelt szempont a kompatibilitás más eszközökkel, legyen szó asztali számítógépről vagy épp okostelefonról. A trackelésre alkalmas eszközöknél ez a kritérium többnyire szem előtt van, hiszen a legtöbb ilyen eszköz kapcsán párhuzamosan van szükség például egy okostelefon jelenlétére.

A válaszadók 31%-ánál az ár is fontos szerepet játszik annak kapcsán, hogy végül megvásárolják-e az adott eszközt. Szintén 31%-uk tartja fontosnak, hogy megfelelő minőségű és értékű appok legyenek elérhetők a használatuk által.

29%-nak fontos az, hogy az eszköz könnyű legyen és ne legyen se zavaró, se gátló tényező bármilyen sport vagy hétköznapi jellegű tevékenység végzésekor.

A válaszadók 24%-a megjegyezte, hogy számára fontos az eszköz felhasználói felületének kialakítása. A viselhető eszközök kapcsán különösen fontos az, hogy azok használata legyen pillanatok alatt megtanulható és struktúrájuk legyen átlátható.

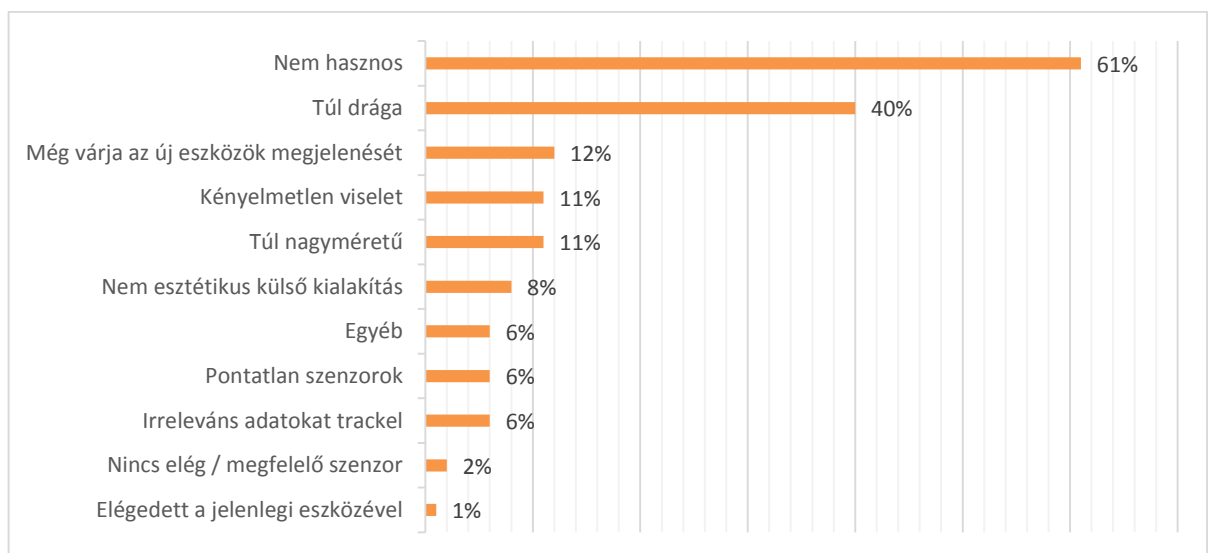
21% emelte ki, hogy számára fontos a kulcsín is.

A válaszadók 19%-ának fontos volt a szenzorok mennyisége is, melyeket az eszköz alkalmaz. Több szenzor pontosabb, precízebb méréseket jelent, így csökken a fals adatok rögzítésének lehetősége.

Szintén 19%-nak volt fontos, hogy az eszköz mérete ne legyen túl nagy, lehessen alig észrevehetően használni. A válaszadók 17%-nak fontos volt az, hogy lehessen az eszközt fizikailag is más eszközökhöz csatlakoztatni.

Az eredményekből kiderül, hogy viszonylag széles skálán mozognak azok a kritériumok, melyet a potenciális vásárlók végiggondolnak, mielőtt belevágnának egy viselhető eszköz vásárlásába. Nincs egyetlen húzóerő, mely döntően befolyásolná a vásárlást, hanem mérlegelés zajlik a fogyasztó fejében. Maga a primer kutatás megvizsgálta az érme másik oldalát is, név szerint azt, hogy vannak-e olyan tényezők, melyek egészen konkrétan eltántoríthatják a potenciális vásárlót az eszköz megvételétől. Ez a kérdés tehát a kontra oldalát mutatja be a viselhető eszközökkel kapcsolatos vásárlási folyamatban, tehát azokat a befolyásoló tényezőket veszi számba, melyek a konkrét vásárlás elvetése felé terelik a fogyasztót (22. ábra).

24. ábra Taszító tényezők viselhető technológiák vásárlásakor

Forrás: Huberty et al. (2014, 17. o.) alapján saját szerkesztés

A válaszadók 61%-a egész egyszerűen nem venné meg a tracker eszközt, ha úgy érzi, hogy nincs szüksége rá vagy éppen nem tartja hasznosnak a funkcióit. A második

leggyakrabban említett tényező, amely eltántoríthatja a vásárlástól a potenciális vevőt az az, hogy túlzottan magasan van árazva a saját elképzeléseikhez képest az eszköz.

12%-uk még nem tartja aktuálisnak rögtön vásárolni ilyen eszközt, ezek a személyek inkább későbbre tartogatják a vásárlást, hiszen kíváncsiak rá, hogy hogyan alakulnak a trackeléssel, a piacon megtalálható eszközökkel kapcsolatos trendek.

11%-nál negatív tényező az, hogy kényelmetlen a szóban forgó eszköz viselete. Szintén 11%-nál okozna gondot, ha az eszköz nem lenne elég diszkrét. 8%-a a válaszadóknak elállna a vásárlástól, ha a tracker eszköz nem lenne formatervezési szempontból megnyerő. Legkevésbé a technikai jellegű adottságai játszanak közre abban, hogy ne vegyenek viselhető technológiai eszközt a válaszadók.

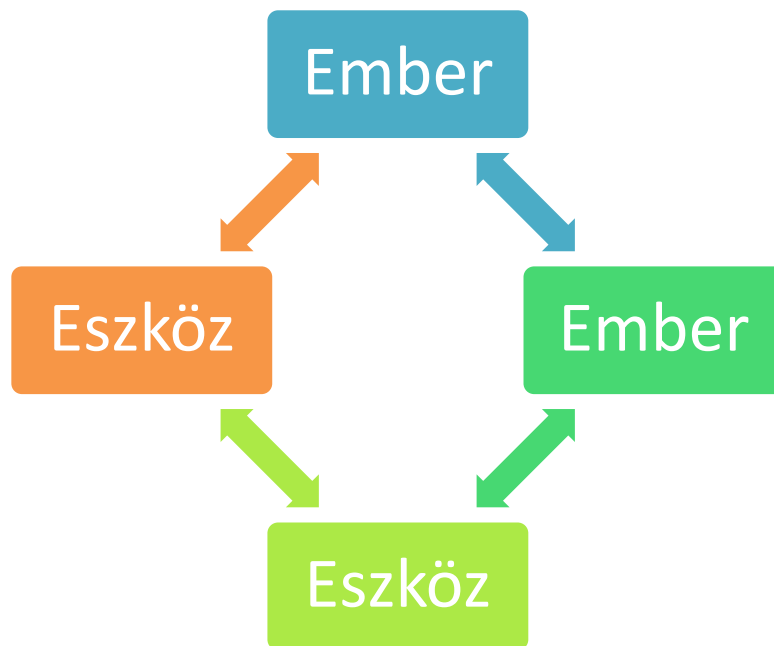
6-6% azoknak az aránya, akik azért nem vennének meg egy eszközt, mert a szenzorai nagy valószínűséggel pontatlanul mérnek, kevésbé megbízhatóak vagy éppen a számukra irreleváns dolgokat trackelik, illetve 2% azok aránya, akiket az is rendkívül zavarna, hogy nincs megfelelő mennyiségű szenzora a készüléknek. Mindössze csekély 1% az a válaszadókból, akik elégedettek a már meglévő eszközükkel.

Mivel még a viselhető technológiák életciklusának elején vagyunk, nehéz megmondani és meghatározni azt, hogy milyen valódi lehetőségek is rejlenek ezekben az eszközökben. Azonban az biztos, hogy az életmóddal kapcsolatos trendek, illetve a fogyasztói igények nagyban befolyásolni fogják a piac alakulását.

A trendek szerint a QS egyre népszerűbb lesz és a vállalatoknak nagy hangsúlyt kell majd fektetnie a felhasználók érdemi inputjaira annak érdekében, hogy hasznos és valós értékkel rendelkező termékeket tudjanak a piacra dobni.

Az is egy várható irány, hogy a viselhető eszközök egyre komplexebbé válnak majd és képesek lesznek egyre több tényező mérésére, megbízhatóbb szenzorokkal, nagyobb fokú kompatibilitással fognak rendelkezni, mint mai társaik. Egyfajta kölcsönösen összekapcsolt rendszer kialakulását lehet megfigyelni, mely alatt már nemcsak az emberek közötti kommunikációt, hanem eszköz és eszköz, valamint ember és eszköz közötti kommunikációt értjük (23. ábra).

25. ábra Interakciók napjainkban eszköz és ember között

Forrás: Huberty et al. (2014) alapján saját szerkesztés

Ez az ábra az interakciók mai viszonyait írja le egy rendkívül leegyszerűsített ábrában. Ha belegondolunk abba, hogy a napi edzésünkről rögzített adatokat okostelefonunkról át akarjuk importálni például az asztali számítógépünkre, és mindeközben még be is számolunk egy barátunknak a mai teljesítményünkről, akkor meg is valósult az ábra mondanivalója.

A beszámoló során létrejött az ember-ember interakció, az edzés alatt rögzített adatok az ember-eszköz interakciót testesítik meg, míg importálás során az eszköz-eszköz interakció valósult meg. Ez az ábra még inkább érvényes lesz például az okosotthonok és okos infrastruktúrák elterjedésével (Huberty et al. 2014).

A legfőbb trendeket a self-tracking trendek ismertetése után a QS témája sport aspektusból kerül bemutatásra.

7 Quantified Self és a sport

Jelen, *hetedik fő fejezet* kiemelten arra fog fókuszálni, hogy milyen módon köthező a Quantified Self a sporthoz. Számos tracker eszköz bemutatása történik meg itt, melyek hasznos kiegészítőknél bizonyulhatnak a sportot aktívan végzők körében.

7.1 Amiigo

<https://amiigo.com>

Az Amiigo (2015) egy egészség és fitness tracker eszköz, mellyel számos, az életmóddal és edzéssel kapcsolatos tényezőket tudunk mérni és elemezni. Az aktivitásunkat akár 30 napig is visszakövethetjük, ezzel nyomon követhetjük az edzéstörténetünket és a legfőbb trendeket az állapotunkkal kapcsolatban. Gyakorlatilag maga az eszköz két különálló részből áll: egy csuklópántból, valamint egy, a cipőre illeszthető csíptetőből. Azzal, hogy két különböző, sőt külön testrészen elhelyezkedő szenzorral dolgozik az eszközcsalád, precízebb és több adathoz juthatunk.

A csuklópánton található szenzor főként a felsőtesthez köthető aktivitást méri. A tervezők úgy alkották meg a pántot, hogy eleget tegyen a diszkréció, a kényelem, illetve a könnyű viselet elveinek.

A cipőre illeszthető csipesz is szenzorként működik, mely a test alsó részének aktivitását figyeli, ezzel kiegészítve és teljessé téve a csuklópánt funkcióit.

Az Amiigo-val a következő tényezőket képes trackelni a felhasználó:

1. pulzusszám
2. a pulzusszám változása
3. bőrhőmérséklet-változás
4. elégetett kalóriák
5. véroxigén szaturáció
6. vérnyomás ingadozása
7. légzés

Az Amiigo egy okos eszköz, mely a felhasználó cselekedetei és aktivitása alapján képes tanulni és automatikusan felismerni bizonyos mozgástípusokat, ezzel azonosítva, hogy a felhasználó éppen milyen tevékenységet végez, legyen szó úszásról, kerékpározásról, futásról, vagy edzőtermi aktivitásról. Ez úgy lehetséges, hogy minden tevékenységnek megvan a saját jellemző mozgásmintája. Az eszköz ezeket a mozgásmintákat veti össze referenciaadatokkal, illetve referenciamintákkal, és így tudja beazonosítani azt, hogy a felhasználó éppen milyen tevékenységet végez.

Az Amiigo mindemellett nemcsak akkor rögzít adatokat, amikor aktívan valamilyen mozgást végzünk, hanem akkor is, amikor alszunk. Az eszköz képes arra, hogy elemezze az alvási ciklusainkat, alvási mintáinkat, mindezzel értékes információt szolgáltatva a felhasználónak. Az eszköz a következő tényezőket követi az alvásnál:

1. alvás ideje
2. átlagos pulzusszám
3. az alvás minősége

Az Amiigo használatához szükség van okostelefonra, illetve a hivatalos applikációra is, mely az App Store-on és Google Play-n egyaránt elérhető iOS és Android készülékekre.

ide meg wearables/hardver

7.2 Peak

<http://www.mybasis.com>

A Basis nevű cég által kifejlesztett Peak (2015) egy pulzusmonitor és fitness aktivitás tracker, gyakorlatilag egy okosóráról van szó, melynek legfőbb funkciója az, hogy a felhasználó egy teljesebb képet kapjon életmóddal, edzéssel kapcsolatos teljesítményéről. Az eszköz olyan, nem túlságosan intenzív, vagy épp túlzott csuklómunkát igénylő tevékenységekre van optimalizálva, mint például a kocogás, futás vagy kerékpározás. A fitness tevékenység mellett a négy szenzorral rendelkező, vízálló eszközzel a szívritmusunkat, illetve alvásunkat is trackelhetjük, így 3 területét vagyunk képesek mérni a mindennapoknak egyetlen eszközzel.

Az eszköz a következő tényezőket képes mérni:

1. égetett kalória
2. lépés
3. szívritmus
4. verejték
5. testhőmérséklet

Érdemes megemlíteni, hogy az eszköz egy egészen különleges módon méri a szívritmust. Az óra hátlapján található világítótestek fényt sugároznak a bőrünk felső hámrétegébe, majd az eszköz elemzi a visszaverődő fény intenzitását. Ezt a visszaverődő fényt használja a szenzor annak érdekében, hogy megállapítsa az aktuális pulzusszámot. E módszer mögött az az elv áll, hogy a vér áramlásának intenzitása hat a visszaverődő fény erejére.

A Peak, hasonlóan más eszközökhöz képes arra, hogy azonosítsa az éppen aktuálisan végzett mozgástípust, amit végrehajtunk, így meg tudja különböztetni, mikor sétálunk, mikor kocogunk, futunk vagy épp kerékpározunk. A Basis ezt a mozgásfelismerő technológiát BodyIQ™-nak keresztelte. Ahogy a felhasználó megkezdi a tevékenységét, az okosóra kijelzőjén fel fog villanni az aktuális mozgást reprezentáló ikon a legfontosabb, valós időben mért adatokkal kiegészítve, mint például a pulzusszám, a megtett lépések vagy az elégetett kalóriák. Amint a felhasználó végzett az edzéssel, az adatok automatikusan rögzítésre kerülnek. Az érintőkijelző meglétére támaszkodva a fejlesztők nemcsak egy fitness, hanem egy kommunikációs eszköz létrehozása mellett döntöttek. A Peak képes a következőkre:

1. szöveges üzenetek kijelzése
2. beérkező emailek kijelzése
3. bejövő hívások kijelzése
4. naptári események kijelzése

Ezekre az értesítésekre reagálni nem lehet, csak információként jelennek meg a felhasználó számára.

Alvás során az eszköz a következőket méri:

1. az alvás időtartama
2. REM fázis
3. Mélyalvás fázis
4. Alvás közben történő forgolódások száma

Az eszköz ezeket a tényezőket rögzíti és elemzi annak érdekében, hogy érdemi információt szolgáltatson a felhasználó számára.

Az eszköz használata okostelefonnal optimális. A Peak kompatibilis a legtöbb iOS-készülékkel, illetve a legújabb Andorid készülékekkel.

7.3 Beddit

<http://www.beddit.com>

Bár nem spottevékenység, vagy mozgást trackelő eszköz, az egészséges életmód fontos részét képezi a megfelelő alvás. Az eszköz bár nem tartozik a viselhető technológiák kategóriájába, mégis tracker eszközként kell számon tartani. Az Beddit (2015) nem az emberi testhez csatlakoztatva végzi az alvással kapcsolatos adatok elemzését, hanem az ágyhoz kell rögzíteni. A tervezésnél szintén fontos volt a diszkréció elvének figyelembe vétele, hiszen a fejlesztőcsapat egy kisméretű, egyáltalán nem zavaró eszközt hozott létre. Maga az eszköz egy rendkívül vékony szalaggal illeszthető az ágyhoz, mely egyben szenzorként is funkcionál. Így az alvási fázisok, és az alvással kapcsolatos adatok nyomon követése és rögzítése anélkül zajlik, hogy a testhez közvetlenül csatlakoztatva lenne bármely egyéb eszköz. Amikor az eszköz mér, nem szükséges az sem, hogy valamilyen okostelefon a közelben legyen.

Az eszközzel a következő tényezőket lehet mérni:

2. alvás minősége
3. összes, alvással eltöltött idő
4. elalváshoz szükséges idő
5. alvás hatékonysága
6. pulzusszám

7. légzés
8. alvási ciklusok
9. horkolás
10. éjszakai felkelések száma
11. átlatlanságindikátor

Látható, hogy alvás terén viszonylag tág spektrumot érintenek azok a tényezők, melyeket az eszköz figyel és mér.

Minden ébredéskor a Beddit egy pontszámot mutat a felhasználónak, mely az alvás minőségét pontozza egy 0-tól 100-ig terjedő skálán. Az eszköz elkészítését egy rendkívül hosszú kutatófolyamat előzte meg, melynek alapján a Beddit csapatában dolgozó alvásszakértők azonosítottak egy úgynevezett Zöld Zónát, mely a jó minőségű alvást jelképezi.

Az eszközt okostelefonnal lehet szinkronizálni, így vizuálisan is elérhetővé válik minden, az eszköz által az alvás során trackelt adat. Az eszköz Bluetooth-on keresztül kommunikál az okoskészülékekkel.

A Beddit hivatalos okostelefonos applikációja elérhető iOS illetve Android készülékekre egyaránt. Érdemes megemlíteni, hogy a Beddit teljesen kompatibilis az iOS készülékek Health applikációjával. Bár az eszköz nem egy orvosi készülék, így nem alkalmas semmiféle hivatalos orvosi diagnózis felállítására, kiváló eszköz arra, hogy reális képet kapjunk az alvással kapcsolatos állapotunkról.

7.4 Lumo Run

<http://www.lumobodytech.com>

A Lumo Run (2015) egy olyan tracker eszköz, mely egyben ruhadarabként is szolgál. Egy, a derékrészbe beépített szenzorokkal funkcionáló sportnadrágról van szó, mely számos, a mozgással kapcsolatos változást mér valós időben. Maga az eszköz futás közben okostelefonnal kiegészítve, vagy anélkül is használható.

Amennyiben nem okostelefonnal kiegészítve futunk, az sem jelent problémát, hiszen a nadrág minden adatot tárol, később pedig lehetőségünk van ezeket az adatokat szinkronizálni iOS-készülékünkkel.

Amennyiben viszont okostelefonnal együtt futunk, akkor plusz funkciók is elérhetővé válnak. Ilyen például az útvonal megjelenítése az okostelefon kijelzőjén, a tempó vagy épp a megtett távolság. Mindemellett, ha az okostelefonunkhoz fejhallgatót is csatlakoztatunk, akkor futás közben a rögzített adatok függvényében az eszköz egy úgynevezett auditory coaching funkció keretén belül, tippeket ad, hogy a futás minősége és a teljesítmény optimális legyen, megóvva ezáltal magunkat a sérülésektől és így elérhetővé téve azt, hogy a maximumot kihozzuk egy-egy futás alkalmával.

Maga a nadrágba beépített szenzor vízhatlan, egy hónapos akkumulátoridővel rendelkezik. A Lumo Run hat fontos tényezőt mér:

1. Lépésszám
2. Szökellés (vertikális oszcilláció)
3. Talpak érintkezésének hossza a talajjal
4. Fékhatás (mennyivel csökken a test sebessége minden egyes lépésnél)
5. Medencecsont rotációja
6. Lépéshossz

Továbbá a nadrág a következő szenzorokkal rendelkezik

1. 9-tengelyű szenzor
2. gyorsulásmérő
3. giroszkóp
4. magnetométer
5. barométer
6. Bluetooth

A Lumo Run jelenleg kizárólag iOS készülékekkel, tehát iPhone-okkal, iPad-ekkel, illetve iPod Touch-okkal kompatibilis, melyeken legalább iOS 9 fut.

7.5 Fitbit

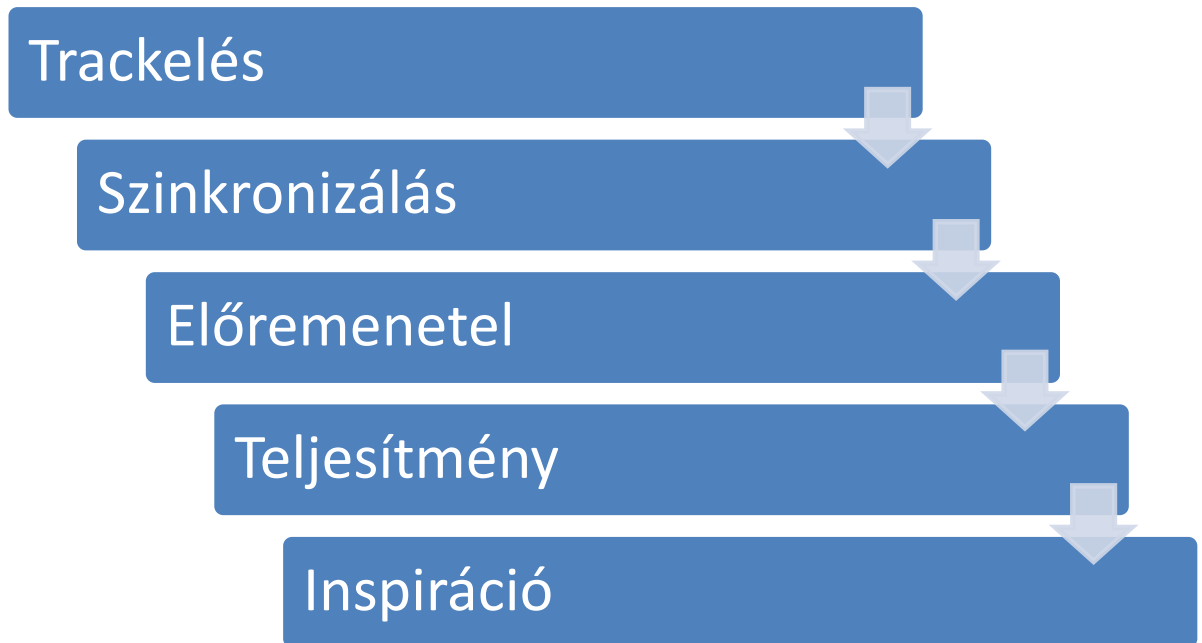
<http://www.fitbit.com/home>

A Fitbit (2015) alapítóinak a víziója az volt, hogy olyan eszközöket dobjanak a piacra, melyek végigkísérik a felhasználót a személyes fitness céljainak elérésében egészen a

kezdetektől az újabb és újabb célok kitűzéséig. A Fitbit egy csuklón hordható tracker eszköz, mely az aktivitással, edzéssel, étkezéssel, testsúllyal és alvással kapcsolatos adatokat képes rögzíteni.

A Fitbit eszközei egy igen szemléletes ötlépcsős élményfolyamat mentén működnek, mely a következőképpen szemléltethető (24. ábra).

26. ábra A FitBit élményfolyamat

Forrás: Fitbit (2015) alapján saját szerkesztés

Minden Fitbit eszköz ezt az élményfolyamatot alkalmazza, ez az alapvető mozgatórugója mindegyik működésének. A felhasználó valós időben, nappal és éjszaka egyaránt képes trackelni magáról a már említett aktivitás, edzés, étkezés, testsúly és alvás kategóriákban.

Második lépésben a tetszőleges Fitbit eszköz által rögzített adatok a vezeték nélküli szinkronizálás során az okostelefonunkra, vagy az asztali számítógépünkre kerülnek. Számos grafikon, ábra és táblázat segíti elő azt, hogy megértsük, hogy hogyan is halad az edzésünk hosszabb időtávon, milyen a teljesítményünk.

Ezek az adatok szintén elérhetők mobil és asztali felületen egyaránt. A Fitbit ügyesen belecsempészte a gamification adta lehetőségeket az eszközeibe és az alapvető működési elvébe is. Amikor elérünk egy kitűzött célt, akkor értesítéseket vagy úgynevezett badge-eket kapunk, melyek a különböző mérföldkövek teljesítéséért járnak.

Kellő motivációval a zsebünkben mi is inspirálhatunk másokat, hogy csatlakozzanak a Fitbit adta élményhez. Hovatovább, csoportos kihívásokat is lehet kezdeményezni, valamint közös eredménytáblákat is létre lehet hozni.

A Fitbit termékek rendkívüli kompatibilitással rendelkeznek, tekintve, hogy a készülékhez tartozó kiegészítő alkalmazások elérhetők iOS, Android és Windows Phone, valamint PC és Mac eszközökön is.

A Fitbit termékek kapcsán alapvetően három fő kategória mentén mozoghatunk, ezek a következők:

1. Everyday Fitness
2. Active Fitness
3. Performance Fitness

Az Everyday Fitness kategóriába tartoznak a többi kategóriához képest kevesebb funkcióval rendelkező termékek. Az Active Fitness és Performance Fitness kategóriában található termékek már rendelkeznek folyamatos pulzusszámlálóval. A legtöbb funkciót a Performance Fitness kategória tartalmazza. A termékek részletes jellemzőit a 3. táblázat foglalja össze.

42. táblázat A FitBit termékek jellemzői

Kategória	Everyday Fitness				Active Fitness	Performance Fitness
	<i>Zip</i>	<i>One</i>	<i>Flex</i>	<i>Charge</i>	<i>Charge HR</i>	<i>Surge</i>
Termék						
Lépésszámláló						
Kalóriaszámláló	X	X	X	X	X	X
Távolságmérő						
Óra	X	X	-	X	X	X
Alvás trackelés	-	X	X	X	X	X
Automatikus alvásfelismerés	-	-	-	X	X	X
Néma ébresztő	-	X	X	X	X	X
Aktivításmérő	X	X	X	X	X	X
Multi-Sport funkció	-	-	-	-	-	X
Folyamatos pulzusszámláló	-	-	-	-	X	X

Hívószám kijelzés	-	-	-	X	X	X
Szöveges értesítések	-	-	-	-	-	X
Zeneválasztás	-	-	-	-	-	X
GPS-elérés	-	-	-	-	-	X

Forrás: FitBit (2015) alapján saját szerkesztés

7.6 Vívosmart®

<http://www.garmin.com/en-US>

Garmin által kifejlesztett Vívosmart® (2015) egy vékony, csuklón viselhető tracker eszköz. Jelentős hangsúlyt fektet abba, hogy a lehető legkülönbözőbb vállalatoknál promotálja az egészséges életvitel fontosságát, illetve ezen keresztül saját termékeit.

A vállalatok számára alkalmazotti wellnessprogramokon keresztül szolgáltatja termékeit, hogy a munkavállalók életmódját pozitív irányba lendítse. A Garmin különböző vállalati megoldásokat kínál 100 fő alatti, 100-999 főt foglalkoztató, illetve 1000+ alkalmazottal bíró vállalatoknak.

A gamification integrálása az eszköz használatába itt is megjelenik. A cég mindemellett egy online közösséggel, a Garmin Connect™-tel is rendelkezik, ahol a felhasználók megoszthatják egymással elért teljesítményüket, hozzáférhetnek ingyenes edzéstervekhez. Az online közösségen keresztül érhetőek el a már említett gamification funkciók is.

A felhasználók létrehozhatják saját kihívásaikat, ahova meghívhatják a barátokat, kollegákat, az eredményes teljesítés esetén pedig badge-ekhez juthatnak hozzá.

A Vívosmart® a következő tényezőkkel kapcsolatosan tud adatokat rögzíteni:

1. pulzusszám
2. kalóriaszámláló
3. lépésszámláló
4. alvás

Az eszköz 6 fő funkcióval rendelkezik:

1. Aktivitás tracker
2. Éresítések megjelenítése a kijelzőn
3. Megtett lépések, megtett távolság, elégetett kalóriák, és idő kijelzése
4. Diszkrét rezgő értesítések küldése hívások, üzenetek, emailek érkezése esetén
5. Érintőkijelző
6. Inaktivitásjelző

7. Automatikusan generált kihívások

A Vivosmart® napi 24-órás működés mellett egészen 4 hétre visszamenőleg képes rögzíteni adatokat. Kompatibilitását tekintve igencsak szerteágazó a készülék. Asztali számítógépekhez, ezen belül is PC és Mac eszközökhöz egyaránt USB-porttal csatlakoztatható a megfelelő kiegészítő szoftver telepítésével. iOS és Android okoskészülékekhez Bluetooth technológiával csatlakozik a megfelelő applikáció letöltése után. Az érintőkijelző megléte mellett az eszköz vízálló, gyorsulásmérővel is rendelkezik.

7.7 Jawbone®

<https://jawbone.com>

A Jawbone® (2015) világvezetőként titulálja magát a viselhető eszközök piacán. A cég szerint ez részben annak köszönhető, hogy mind a hardveres, mind a szoftveres megoldásaik terén nagy hangsúlyt fektetnek az adattudománnyal kapcsolatos előzetes kutatásokra és azok megállapításaira, hovatovább a cég több mint 600, a viselhető eszközökhöz kapcsolódó szabadalom birtokosa. A cég által létrehozott UP® eszközcsalád olyan tracker eszközök csoportja, melyek betekintést nyújtanak a felhasználó számára annak kapcsán, hogy hogyan alszanak, hogyan esznek és hogyan mozognak. Ezt a 3 területet kvantifikálják tehát az eszközök. Az UP® termékekben található aktivitástrackerek és szenzorok számos dimenzióból mérik az étkezésünkkel, mozgásunkkal, illetve alvásunkkal kapcsolatos adatokat.

Természetesen az erős versenytársak jelenlétében már nem feltétlenül elég az, hogy kiváló minőségű viselhető eszközöket dobjon egy vállalat a piacra, az is nagyban hozzájárul a sikerhez, ha az eszközhez egy minőségi szoftveres applikáció is társul. Éppen ezért a cég kifejlesztette az UP® termékekhez járó alkalmazást, hogy az eszköz által trackelt adatok elemzése által hasznos információt tudjon szolgáltatni a felhasználónak. A szoftveren belül kap helyt a Smart Coach nevű funkció, mely a beérkező adatok alapján személyre szabott tanácsokat szolgáltat a felhasználónak az optimális teljesítmény elérése érdekében az edzések során. A Smart Coach gyakorlatilag jelentést rendel a nyers adatokhoz, mindemellett mérföldköveket jelöl ki, emlékeztetőket, jelzéseket küld. Az UP® a közösségekre is épít, online közösséget hozott létre, hiszen a vállalat azt vallja, hogy közösen, egymás motiválásával jobban tud teljesíteni mindenki. A különféle UP eszközöket a 4. táblázat hasonlítja össze.

43. táblázat A JawBone UP termékek jellemzői

Termék	UPmove	UP2	UP3
Ingyenes UP alkalmazás	X	X	X
Célkitűzések beállítása	X	X	X
Eredménytáblák	X	X	X
Aktivitás trackelés	X	X	X
Smart Coach funkció	X	X	X
Lépésszámláló	X	X	X
Elégetett kalóriák	X	X	X
Időkijelzés	X	-	-
Tétlenségjelző	-	X	X
Automatikus alvásfelismerés	-	X	X
Fejlett alvástrackelés	-	-	X
Okos riasztás	-	X	X

Forrás: Jawbone (2015) alapján saját szerkesztés

A Jawbone ingyenes UP alkalmazása elérhető iOS és Android készülékekre egyaránt.

7.8 Moov

<http://welcome.moov.cc>

A Moov (2015) nemcsak egy tracker eszköz, hanem egy digitális, személyi fitnesskészülék is egyben, mely mesterséges intelligenciával van megáldva. Ennek értelmében az eszközt úgy tervezték meg, hogy egyedileg létrehozott edzésprogramokat kínáljon fel a felhasználónak. Ezeket az edzésprogramokat az eszközbe beérkező adatok alapján hozza létre a Moov.

A Moov edzés közben is elemzi a mozgásunkat, és valós időben szolgáltat információt az edzést végző személynek. A tervezőknek az eszköz megalkotásakor az volt a víziójuk, hogy egy olyan viselhető technológiát hozzanak létre, mely nemcsak adatokat rögzít, hanem aktívan elemzi azokat, tartalmat rendel hozzájuk, ezáltal hatékonyabbá téve és optimalizálva az edzést, mi több, motiváljon minket, így hozzásegítve minket az edzéssel kapcsolatos céljaink eléréséhez. Tulajdonképpen ebben az esetben is a QS koncepció van kombinálva a gamification koncepciójával.

Maga az eszköz a csuklóra vagy a vádlira csatolható, formai kialakításában hasonlít egy órához. A Moov a következőkkel van felszerelve:

1. 9-tengelyű szenzor
2. Gyorsulásmérő
3. Giroszkóp
4. Magnetométer
5. Pulzusszámláló

A Moov vezeték nélkül csatlakozik az okostelefonunkhoz, külön applikációval rendelkezik. Ez az applikáció rögzíti az edzés során trackelt adatokat, vizuális, interaktív visszacsatolást nyújtva a felhasználónak. Olyan összetett algoritmusokkal működik, melyek kvantitatív adatok feldolgozására, illetve a mozgás minőségének kvalitatív elemzésére is alkalmasak. A gamification funkciók keretén belül online összeköttetésen keresztül versenyezhetünk barátainkkal, családjainkkal. Maga az eszköz víz- és porálló, 6 hónapos

akkuidóval rendelkezik. A Moov 5 különböző sportra specializálódik, ezeket a táblázat foglalja össze. Ezen belül 12 edzésprogramot kínál összesen (5. táblázat).

44. táblázat A Moov funkciói a különböző tevékenységek végzése kapcsán

Futás	Kerékpározás	Box	Kondi	Úszás
Valós idejű audio-coaching	Valós idejű audio-coaching	Valós idejű audio-coaching	Valós idejű audio-coaching	Applikáción belüli coaching
Választás különböző edzismódok közül	Pulzusszámláló	Edzéstervek	Oktatóvideók	Úszásnemek felismerése
Szintlépési lehetőség	Részletes beszámolók	Oktatóvideók	Szintlépési lehetőség	Részletes beszámolók
Részletes beszámolók	Útvonal grafikus megjelenítése	Elégetett kalóriák	Részletes beszámolók	Megtett hosszok számlálása
Lépésszámláló	Elégetett kalóriák	Részletes beszámolók	Elégetett kalóriák	Kartempó számlálása
Tempó	Lépésszámláló	Sebesség	Edzés üteme	Kartempó alatt megtett távolság
Megtett távolság	Megtett távolság	Időtartam		Elégetett kalóriák
Emelkedés foka	Sebesség	Erőkifejtés		
Elégetett kalóriák	Emelkedés foka	Időzítés		

Pulzusszámláló				
----------------	--	--	--	--

Forrás: Moov (2015) alapján saját szerkesztés

A Moov applikáció iOS és Android okostelefonokra érhető el.

7.9 Nike+ Fuelband

<https://secure-nikeplus.nike.com/plus/>

A Nike (2015) által kifejlesztett Fuelband legfőbb eleme a beépített gyorsulásmérő, mely az adatokat rögtön szinkronizálja a NikeFuel applikációval. Maga az eszköz képes trackelni a kocogás, futás mellett egyéb mozgástípusokat is, mint például a tánc. A Nike is igen erőteljes hangsúlyt fektetett abba, hogy a gamification funkciók integráns részét képezzék az eszköznek. A felhasználó napi célokat tud beállítani, az ezzel kapcsolatos előremenetelt pedig a FuelBand trackeli.

A FuelBand a mindennapokat, és a sportolást próbálja élvezetessé tenni. Arra motiválja a felhasználót, hogy mindennapi célokat tűzzön ki, döntse meg a saját rekordjait, érjen el újabb és újabb mérföldköveket, így egyfajta folyamatos kommunikációt teremtve eszköz és ember között. A trackelt adatok vizuálisan is megjeleníthetők az eszközhöz kapcsolódó applikáción keresztül. Az eszköz és a hozzá csatlakoztatott okostelefon vezeték nélküli szinkronizációra képes. A felhasználó mindemellett a saját elért céljait, előremenetelét, mérföldköveit meg tudja osztani a barátaival, amennyiben úgy dönt, de ugyanakkor közös kihívásokra is hívhatja őket. Nemcsak a barátokkal lehet megosztani a teljesítményünket, hanem a Facebook-os, illetve Twitter-megosztás is integrálva van az applikációba.

Az eszköz a következőket méri:

1. tempó
2. elégetett kalóriák
3. megtett lépések
4. idő

Az eszközt mindemellett egy 20 színnel operáló LED-világítással gazdagították. Az eszköz korlátozottan vízálló. Míg az esőnek ellenáll, a tervezők nem tartják ajánlottnak úszáshoz való használatra. A FuelBand asztali számítógéphez a beépített USB-porton keresztül, míg okostelefonokkal Bluetooth technológiával kommunikál. A Nike FuelBand-hez tartozó okostelefonos applikáció elérhető iOS és Android készülékekre egyaránt.

A különféle, a sportban kiválóan alkalmazható néhány tracker eszköz bemutatása után a gamification témája kerül középpontba.

8 Gamification

A *nyolcadik fő fejezet* a Gamification elvét azaz egy alapvetően hétköznapi tevékenység játékosá tételét mutatja be.

A gamification egy relatíve újszerű kifejezés, melynek definiálását több szerző is megkísérelte. El-Khuffash (2013) két fontos definíciót említ meg két szerzőpárostól.

Zichermann és Cunninjam (2011) szerint a gamification: *„A játékban való gondolkodás és a játékszerű mechanizmusok használata annak érdekében, hogy lekösse a felhasználót és adott esetben segítse bizonyos problémák kiküszöbölését”*.

Werbach és Hunter (2012) szerint a gamification: *„Játékelemek és a játékokra jellemző design felhasználása alapvetően nem-játékszerű kontextusban”*.

El-Khuffash (2013) nagyszerűen rávilágít egyfajta gondolatösszegzésben a gamification lényegére, miszerint itt nem arról van szó, hogy konkrét játékokat fejlesztenek ki az applikációval. A gamification kapcsán csupán az alapvetően nem játékszerű környezet játékosá tétele történik meg annak érdekében, hogy egyfajta motiváló, inspiráló szerepet töltsön be az alkalmazás a felhasználó életében.

A gamification elvén működő alkalmazások elsődlegesen okostelefonok applikációkként jelennek meg napjainkban. Ez köszönhető nagyrészt annak, hogy az emberek meghatározó számú hányada rendelkezik ilyen készülékekkel. Mindemellett az okostelefonok megszámlálhatatlannul sok funkcióval rendelkeznek, applikációk óriási tárháza érhető el (Krantz et al. 2012).

Kis túlzással azt állíthatjuk, hogy a játékok megléte mindig is részét képezte az emberi létnek, legyen szó akár saját magunk szórakoztatásáról, akár csapatjátékokról. A sport ma már külön iparág. Ahogy a digitális technológiák térnyerése által az beköltözik életünk minden zugába, úgy lesznek egyre elterjedtebbek a sporthoz köthető játékos applikációk is, melyek a gamification alapelvein működnek.

A szórakoztatásnak is egyre nagyobb szignifikanciája van, hiszen sokszor nem elég, hogy egy applikáció hasznos legyen, ha még emellé szórakoztató is, akkor nagyobb valószínűséggel könnyelhetjük majd el sikeresnek és népszerűnek. Az már egy másik kérdés, hogy egyáltalán ez a jelenség jóra vezet-t, mindenesetre tudomásul kell vennünk, hogy jelen van (van Hilvoorde 2015, El-Khuffash 2013, Verhagen – Clarsen – Bahr 2013).

A kizárólag négy fal között eltöltött játék a valós közegből ránt ki minket. Ugyanakkor sorra jelennek meg olyan eszközök, illetve applikációk, melyeknek alapvető feltétele az, hogy kimozdujunk a négy fal közül és interakciókat vígyünk végbe másokkal, illetve a valós környezettel. Maga a tény, hogy a digitális világ az életünknek új szegmensébe költözött bele, új lehetőségeket kínál a gamification, a sportok, és az egészséges életmód kapcsán is (van Hilvoorde 2015, Morschheuser et al. 2014, Boulos – Yang 2013, Rai – Yan 2009, Sydnor 2001).

A széleskörű internetelérés, a vezetők nélküli technológiák térnyerése következtében már okostelefonnal is képesek vagyunk elérni gyakorlatilag az emberiség rendelkezésre álló nyilvános információtömeg nagyrészét, legyen szó bármilyen témáról (Verhagen – Clarsen – Bahr 2013).

Az okostelefonos applikációk, illetve azok mindennapos használata általánossá vált. Ugyanakkor az utóbbi években egy úgy tendencia mutatkozik meg ezen applikációk terén. Az applikációk nemcsak passzívan lehetnek jelen az életünkben, hanem arra is sarkallhatnak minket, hogy valamilyen magatartásforma felé elmozdulást erősítsék, például arra motiválnak minket, hogy sportoljunk többet. Ez a motiváció történhet valamilyen, egyfajta játékra hasonlító digitális közegben, melyben az elért eredményeinket az applikáció megjutalmazza valahogyan ((van Hilvoorde 2015, Morschheuser et al. 2014).

A gamification tehát a játékos elemeket vegyíti úgynevezett visszajelző mechanizmusokkal, illetve a közösségi médiával. Amint már korábban esett róla szó, azokat a gamification eseteket tekinthetjük sikeresnek, melyek valamilyen magatartásforma, valamilyen cselekvés felé orientálják a felhasználót, mely önként vesz részt a tevékenységben, illetve szintén önként osztja meg személyes adatait, éppen aktuális elhelyezkedését vagy egyéb, a tevékenység végzéséből közvetlenül származó adatokat (Jakubowski 2014, Anderson et al. 2013, Sailer et al. 2013, Whitmson 2013, Nicholson 2012, Zichermann 2011).

Ezek az alkalmazások nagyban építenek arra, hogy az emberek alapvetően szeretnek játékokban részt venni, kihívásokkal színesíteni a mindennapokat, továbbá a játékon belül elérhető mérföldkő-teljesítések, szintlépések azt az érzést keltik a felhasználóval, hogy érdemi tevékenységet végzett, fejlődött. Az emberekre pedig motiválóan hat a győzelemnek effajta érzése (Jakubowski 2014, Anderson et al. 2013, Sailer et al. 2013)

A gamification koncepción alapuló applikációk szintén rengeteg adatot használnak fel, majd generálnak belőlük könnyen értelmezhető ábrákat, diagramokat, haladásjelző sávokat, melyek kézenfekvően egyszerűek, hiszen a felhasználó számára pillanatok alatt

értelmezhetőek. Mindezek a felhasználó számára generált grafikus elemek valós idejű visszajelzéseként működnek (Whitson 2013).

Ahogy Whitson (2013) tovább jellemzi a gamification koncepcióját, kiemeli, hogy az erre épülő applikációk nem szigorúan lejegyzett játékszabályok szerint működnek, hanem mindazok rejtve vannak a felhasználó előtt. Így a gamification által a felhasználó megkapja a felfedezés lehetőségét. Az, hogy hogyan használják az applikációt, különféle reakciókat fog kiváltani az alkalmazáson belül. A visszajelzésekből pedig rájön a felhasználó, hogy mi mivel függ össze, mi mit fog kiváltani.

Mivel nem szükségesek vastag szabályleírások, ahhoz, hogy megértessük az applikáció működési elvét a felhasználóval, sokkal szélesebb körben lehet azokat promotálni. Az applikációt működtető algoritmusok feltárása teljes mértékben a felhasználó kezében van. Ahogy Galloway (2004, 2006) leírja, a szoftveres játékok gyakorlatilag algoritmus-sorozatok, melyek szinkronban vannak a felhasználó játéktílusával.

Ahogy már említés esett róla, ezek az applikációk sok-sok adatot használnak fel működés közben, ezzel párhuzamosan pedig nagyban építenek a közösségi élményszerzés szerepére (Galloway 2006).

A gamification alapvető célja az, hogy a mindennapos tevékenységeket új szintre emelje, így szórakoztatóbbá téve őket. Maga a gamification is nagyban alapszik a QS elvein, hiszen itt is saját magunkkal kapcsolatos adatok gyűjtése és értékelése történik meg.

Az, hogy egy teljesen hétköznapi tevékenység a gamification talajára van helyezve, azt eredményezheti, hogy az adott tevékenység végzése szórakoztatóbb lesz, így a felhasználó szívesebben, gyakrabban fogja végezni azt. Hovatovább, az adatok elemzése és értelmezése eredményeképp a felhasználó úgy érzi majd, hogy fejlődik, jobba válik, mérföldköveket ér el (Jakubowski 2014, Whitson 2013). Jakubowski (2014) gondolatmenetét követve megállapítható, hogy a gamification elvén működő applikációknak általában véve négy közös pillére van, ezek a következők (25. ábra).

Forrás: Jakubowski (2014) alapján saját szerkesztés

A gamification elvén alapuló applikációkban az előrehaladásért, kihívások, küldetések teljesítéséért pontok, adott esetben jelvények járnak. Ezek a pontok, jelvények egészen egyszerűen a játékstílusunkhoz, applikáción belüli haladásunkhoz kapcsolódó, játékon belüli visszacsatolások (Jakubowski (2014)).

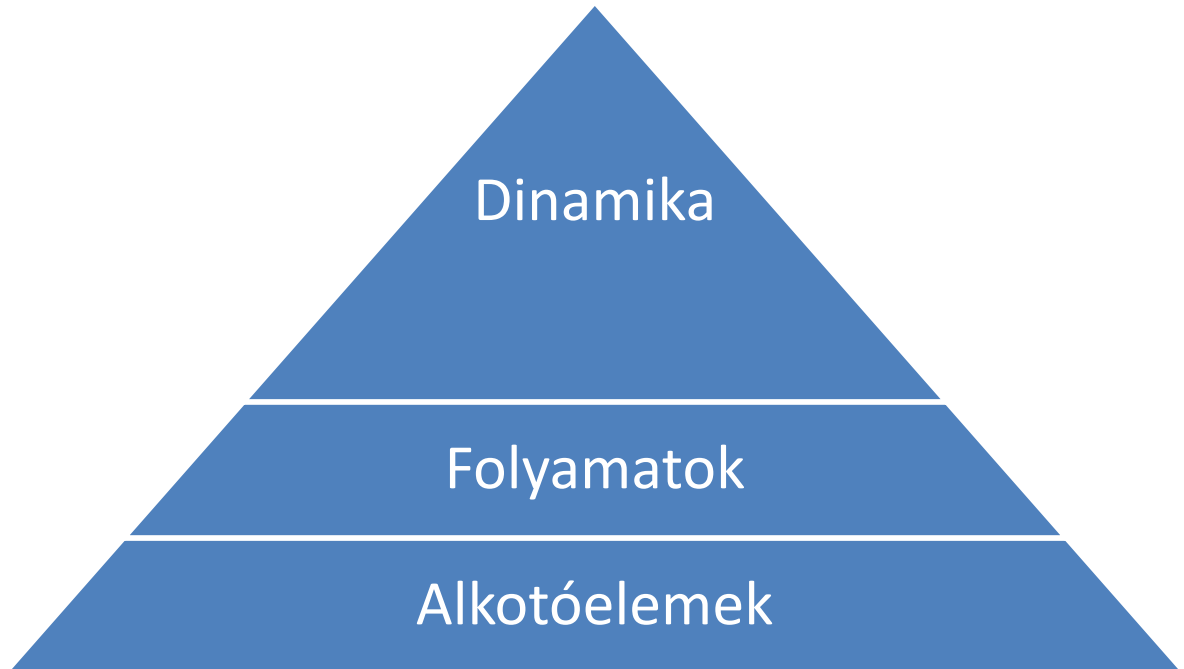
A legtöbb esetben elmondható, hogy az eredménylisták is integráns részét képezik a gamification kapcsán. Ezek olyan globális, vagy privát listák, melyek valamilyen nézőpont szerint sorba rendezik a saját teljesítményünket és mások teljesítményét. Ennek egyszerű versenygeneráló funkciója van (Jakubowski (2014)).

Az ide tartozó applikációk általában valamilyen vizuális megjelenítését is alkalmazzák az elért eredményünknek, mérföldköveinknek. Ennek funkciója az, hogy a felhasználó nagyon gyorsan, nagyon egyszerűen fel tudja mérni, hogy éppen hol tart egy adott tevékenység kapcsán (Jakubowski (2014)).

Mindemellett szinte elengedhetetlen kellék, hogy valamilyen online felülethez, online közösséghez való csatlakozás, vagy saját körök létrehozása is részét képezi a gamification elvére alapuló alkalmazásoknak, játékoknak. Ennek funkciója a közösségérzet élénkítése.

El-Khuffash (2013) az alábbi ábrával szemlélteti Werbach és Hunter (2012) gondolatmenete alapján, hogy mik azok az építőelemek, melyek az ő nézőpontja szerint felépítenek egy, a gamification elvén működő alkalmazást (26. ábra).

28. ábra A Gamification működési elvének struktúrája

Forrás: El-Khuffash (2013, 9. o.) alapján saját szerkesztés

A piramis csúcsán lévő dinamika építőelem adja meg a “big picture”-t az applikáció kapcsán. Ez lehet valamilyen érzelmre való ráhatás, valamilyen tevékenység, cselekedet ösztönzése, az, hogy valamilyen aktivitás kapcsán haladást érzünk el (El-Khuffash (2013)).

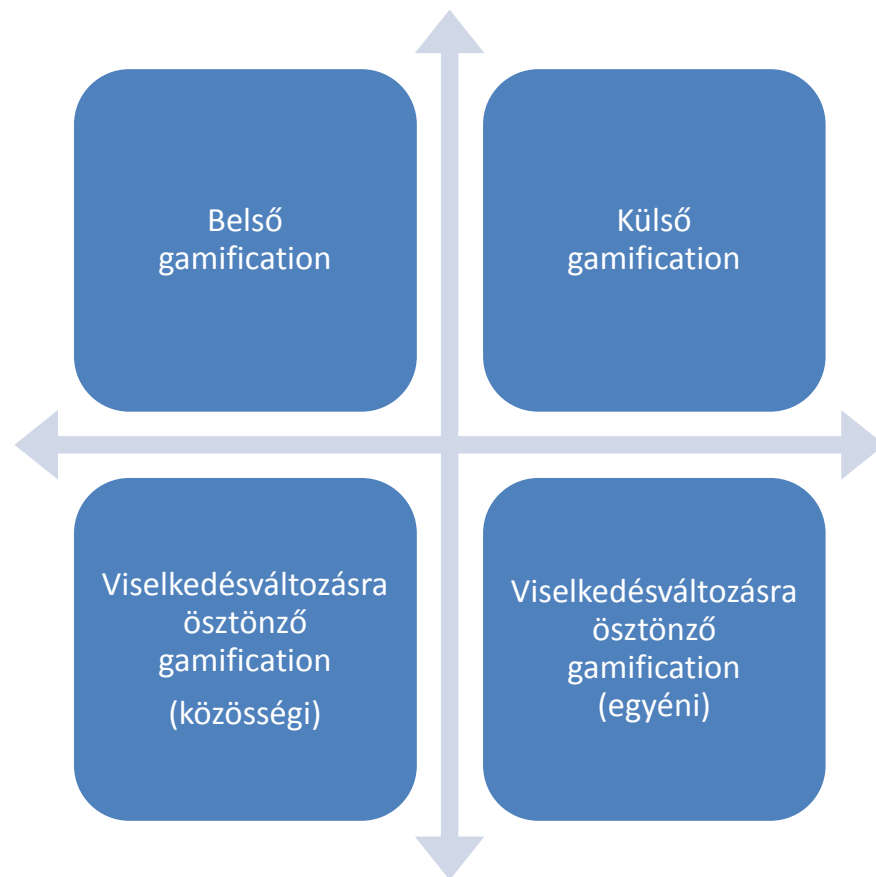
A folyamatok jelentik mindazokat az alapvető összefüggéseket, melyek elkötelezik a felhasználót az adott applikáció használata mellett. Ez lehet az, hogy különféle kihívások, versenyek, együttműködési lehetőségek, jutalmak vannak integrálva az applikációba (El-Khuffash (2013)).

Az alkotóelemek pedig gyakorlatilag a dinamika és folyamatok egyedi leképzései, hiszen az imént említett két építőelem a keret, mely meghatározza azt, hogy milyen alkotóelemek kerülhetnek az applikációba. Ilyen alkotóelemek lehet például az eredménylisták, szintlépési lehetőségek, a pontszerzés, a harcok, a jelvények (El-Khuffash (2013)).

El-Khuffash (2013) továbbá feldolgozza a Werbach és Hunter (2012) által megalkotott gamification osztályozás egy lehetséges módszerét (27. ábra). Eszerint a gamification három alapvető kategóriáját lehet megkülönböztetni (Werbach – Hunter 2012):

1. Belső gamification
2. Külső gamification
3. Viselkedésváltozásra ösztönző gamification

29. ábra A Gamification csoportosítási lehetőségei

Forrás: El-Khuffash (2013, 10. o.) alapján saját szerkesztés

A matrix két tengely mentén ábrázolható. A vízszintes tengely origótól számított jobb oldala az egyén, illetve a bal oldala a közösség felé mutat. A függőleges tengely origo-tól számított felső része a vállalati hasznosság, alsó része pedig a személyes hasznosság felé mutat (El-Khuffash 2013).

A belső gamification egy adott vállalat, szervezet alkalmazottaira fókuszál. Lényege, hogy az applikáció használata valamilyen módon növelje a munkahelyi teljesítményt, ösztönözze a termelékenységet, az innovatív ötletek áramlását. Ennek elméletben egyfajta

közösséget összekovácsoló funkciót is kötni lehet. A cél, hogy valamilyen valós, pozitív irányú üzleti előny származzon az applikáció alkalmazásából (El-Khuffash 2013, Werbach – Hunter 2012).

A külső gamification nem a vállalatot, hanem a fogyasztókat célozza meg. Lényege, hogy az applikáció használatából adódóan a vállalat és a fogyasztók, ügyfelek közötti kapcsolat erősebbé váljon, legyen szó hosszú távú elköteleződésről, a márka iránti lojalitás fokozásáról, brand köztudatba való helyezéséről. Az effajta gamification megoldásoktól nagyobb bevételeket, illetve elkötelezettebb fogyasztói bázist várnak (El-Khuffash 2013, Werbach – Hunter 2012).

A viselkedésváltozásra ösztönző gamification pedig keretektől függetlenül a demográfiai szegmenseket célozza meg annak érdekében, hogy valamilyen új tevékenység népszerűsítését, adott aktivitás végzésének fokozását eredményezze. Ennek lényege tehát az, hogy úgy célozza meg a felhasználókat, hogy azokat motiválja annak érdekében, hogy jobbra váljanak valamilyen nézőpontból. A viselkedésváltozásra ösztönző gamification két további csoportra bontható: applikációk, melyek közösségeket, illetve applikációk, melyek egyént céloznak meg (El-Khuffash 2013, Werbach – Hunter 2012). Ugyanezen, a gamification egy lehetséges csoportosítását megcélzó gondolatmenetből adódik, hogy nemcsak általánosan, de célcsoport szerint is osztályozni lehet a gamification elvén alapuló alkalmazásokat (28. ábra).

30. ábra A Gamification csélcsoportjai

Forrás: El-Khuffash (2013, 10. o.) alapján saját szerkesztés

A matrix két tengely mentén ábrázolható. A vízszintes tengely origótól számított jobb oldala az egyén, illetve a bal oldala a közösség felé mutat. A függőleges tengely origó-tól számított felső része a befelé irányuló hasznosság, alsó része pedig a kifelé irányuló hasznosság felé mutat (El-Khuffash 2013, Werbach – Hunter 2012).

Amennyiben az applikáció a befelé irányuló hasznosságot, illetve egyének csoportját célozza meg, akkor alkalmazotti gamification-ról beszélhetünk. Ha az applikáció a befelé irányuló hasznosság mellett az egyénre fókuszál, mint felhasználóra, akkor fogyasztói gamification-ról beszélünk. Amennyiben az alkalmazás a kifelé irányuló hasznosságot célozza meg, és emberek közösségének szól, akkor azt közösségi gamification-ként, míg ha a kifelé irányuló hasznosság mellett egyént céloz meg, akkor személyes gamification-ról tárgyalunk (El-Khuffash 2013, Werbach – Hunter 2012).

A gamification-t, mint elvet számos kritika érte. Ezek közül talán a leggyakoribb az az, hogy éppen a játék lényegi része vesz el ezeknél az applikációknál, például a társas interakciók, a valós környezetben történő részvétel, a szemtől-szemben történő kommunikáció. Ha ez elvész, akkor gyakorlatilag a játékok kizárólag pontgyűjtésre, szintlépésre, különféle jelvények megszerzésére redukálódnak vissza, mely sok esetben akár értelmetlen és céltalan, hasznos időt rabló tevékenység is lehet (El-Khuffash 2013).

A másik fő kritika a gamification fenntarthatóságát kérdőjelezi meg. Mivel viszonylag új jelenségről van szó, érthető, hogy hatványozottabban felkapott napjainkban a téma. De mi a helyzet a jövővel? Kérdés, hogy képesek lesznek-e a gamification elvére alapuló játékok hosszú távon is szórakoztatóak lenni a mai köntösükben. Ez természetesen nyitott kérdés, és bármelyik kimenetel elképzelhető (El-Khuffash 2013).

A gamification elvének felvázolása után egy jelentős témát érint a tanulmány, mely az adatbiztonságot veszi górcső alá.

9 QS és az adatbiztonság

A kilencedik fő fejezet a QS adatbiztonsági vonatkozásait vázolja fel.

Számos versenyelőny származhat abból, ha adott cégek hamarabb vesznek észre trendeket, mintákat a különböző piacokon vagy épp világszerte. Ez az adatgyűjtésre is igaz. Azok az intézmények, melyek hamarabb kezdik el az adatgyűjtést, hamarabb tudnak nekilátni azok elemzéséhez (Huberty et al. 2014).

Az egy nap alatt generált adattömegben óriási annak a halmaznak a mennyisége, melyet privát adatokként kezelhetünk. Az ilyen érzékenyek tekinthető adatok illetéktelen felhasználása nem újkeletű, ugyanakkor az erre irányuló kísérletek Barcena és szerzőtársainak (2014) publikációja alapján növekvő tendenciát mutatnak be. Ahogy az adat egy eszköztől egy másik eszközbe jut, az számos ponton kockázatnak van kitéve az adatáramlás során.

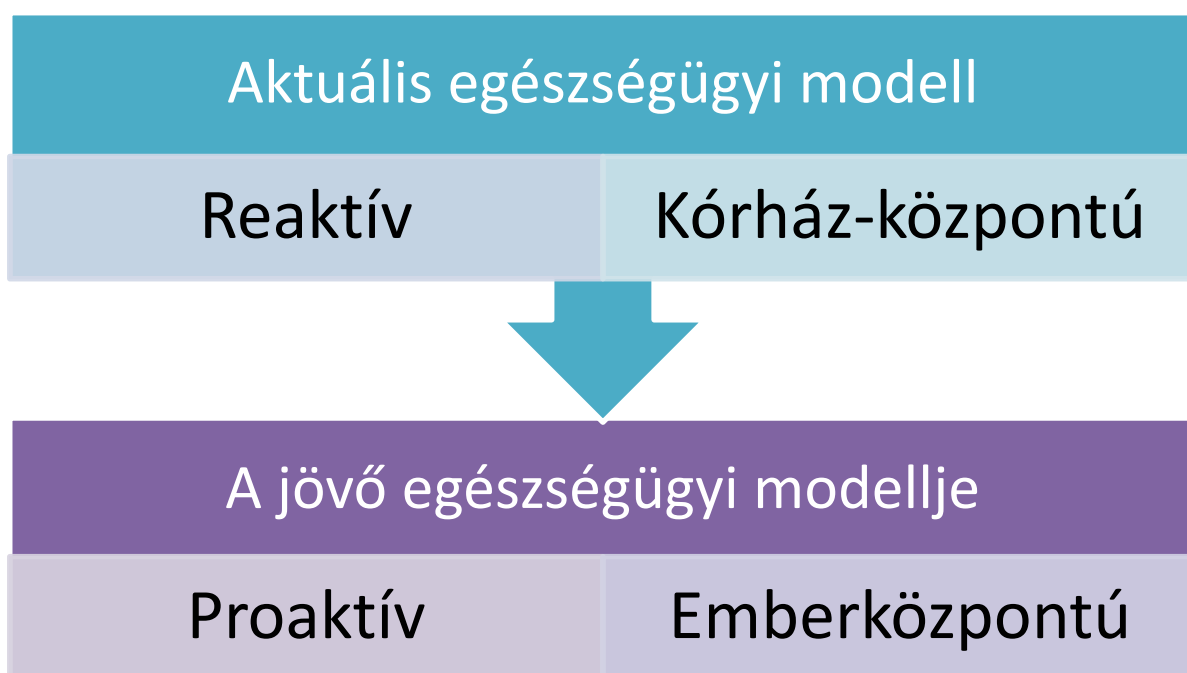
Ahogy már említettük a QS léte nagyrészt az adatokon alapszik. Jelen évtizedben már egy nap alatt is óriási mértékű adat jön létre, számos cég épít óriási adatbázisok elemzésére és értelmezésére. Ennek kapcsán egyre elterjedtebb a „Big data” kifejezés (Dumbmill 2013, Snijders – Matzat – Reips 2012, Taylor – Ronte – Hammett 2014).

A „Big data” Manyika és szerzőtársai (2011) értelmezésében olyan adathalmazokat jelent, melyek méretüket tekintve nem elemezhetők, nem kezelhetők, nem tárolhatók a szokványos adatbázis-kezelő, adatbázis-elemző szoftverekkel. Ez egy rendkívül képlékeny és nem egzakt módon meghatározott definíció, hiszen nincs semmiféle küszöbérték jelenleg, ami felett „Big data”-nak titulálhatunk egy adathalmazt. Ha lenne is egy ilyen küszöbérték, annak értéke egészen biztosan iparáganként változna. Maga a „Big data” egyre nagyobb figyelmet kap az utóbbi években mind akadémiai, mind üzleti szemszögből.

A QS körül is óriási adattömeg generálódik, ez részben köszönhető az egészségiparhoz, a sporthoz, illetve életmódhoz köthető alkalmazások, illetve a viselhető technológiák fokozatos terjedésének (Chen – Chiang – Storey 2012). Chen, Chiang és Storey (2012), illetve Yap és Chet (2013) is úgy vélik, hogy a jelenleg fennálló egészségügyi modellek fokozatosan elavulttá válnak és itt az ideje egyfajta strukturális szemléletváltásnak (29. ábra).

31. ábra A jelen és jövő egészségügyi modelljei

Forrás: Chen – Chiang – Storey (2012), Yap – Chet (2013) alapján saját szerkesztés

Amíg a jelenlegi egészségügyi modellre inkább igaz az, hogy a már kialakult betegségek, egészségügyi állapotokra reagál kezeléssel és maguk a kórházi intézmények vannak a központban, addig egy potenciális jövőkép szerint ez változni fog.

Az egészségügyi szakértők és páciensek közötti kapcsolat a reaktív magatartásformától a proaktív és egyben preventív magatartásforma felé fog tolódni. Eszerint nem a már kialakult betegségek kezelése, hanem a megelőzés kapja majd a nagyobb hangsúlyt. Az intézményközpontúság súlypontja pedig az ember- és páciensközpontúság felé fog elbillenni (Chen – Chiang – Storey 2012, Yap – Chet 2013).

Az emberközpontúság felé való eltolódás azonban azt jelenti, hogy egyre több személyes, privát adatot kell kezelniük az intézményeknek, ez pedig növekvő súlyú kiberbiztonsági intézkedéseket von magával. Védeni kell az intellektuális javakat, a betegek adatait, az intézményeket és pácienseket összekötő informatikai hálózatokat, infrastruktúrákat (Chen – Chiang – Storey 2012).

Az adatok bizalmas jellegű kezelése nehezebbé válik annak köszönhetően, hogy az emberek hatványozottan több adatot osztanak meg magukról már csak a közösségi média felületén is (Tate – Polonetsky 2012).

Manapság központi szerepe van az adatoknak, illetve az adatkezelésnek, adatelemzésnek. Az adatok szignifikanciája óriási, szinte, mint egy új entitás van jelen napjainkban. A jelentősége azért nagy, mert erőteljes gazdasági és társadalmi értéket tulajdonítanak az adatok helyes felhasználásának. Az adatelemzések, illetve az infokommunikációs technológiák fejlődése azt eredményezte, hogy a korábbinál jóval nagyobb adathalmazzal is képesek foglalkozni a vállalatok.

Az adatelemzőknek fontos feladatává vált a rendelkezésre álló nagy adatbázisok elemzése, illetve a korrelációk keresése. Ez az adatrobbanás nagyban köszönhető az informatikai infrastruktúrákhoz köthetően a lecsökkent adattárolási, és –mozgatási költségeknek, a közösségi médiának, a számos okostelefonos applikációnak, illetve eszközöknek, melyek valamilyen tevékenységünket figyelik és kvantifikálják.

Hozzá kell tenni, hogy a nap mint nap keletkező adatok többsége strukturálatlan és gazdasági, illetve üzleti szempontból relatíve inszignifikáns, a megfelelő adatok birtoklásával és szakszerű felhasználásával adott vállalatok, illetve egész iparágak is hatalmas értékhez juthatnak (Tene – Polonetsky 2013).

Barcena és szerzőtársai (2014) a trackelhető információk egyfajta potenciális csoportosítását vázolták fel egy, a Symantec által kiadott publikációban (6. táblázat).

45. táblázat A trackelhető adatok kategorizálási lehetőségei

Fogyasztás	Testi funkciók	Fizikai aktivitás
Kalória Étel Víz Alkohol Koffein Orvosságok	Test PH értéke Terhesség	Sporttevékenység Alvás Utazás
Orvosi jellegű tünetek	Térhez és időhöz köthető adatok	Fiziológiai adatok
Fejfájások gyakorisága Fájdalmak Asztmarohamok Allergiák	Aktuális helyzet Tengerszint feletti magasság Fotók Videók	Pulzusszám Vércukorszint Testhőmérséklet Vérnyomás Testsúly
Mentális állapotok		
Aktuális kedv		

Sztressz

Forrás: Barcena et al. (2014, 6. o.) alapján saját szerkesztés

A szerzők 7 különböző kategóriát állítottak fel annak kapcsán, hogy miket vagyunk képesek trackelni a mindennapjaink során. Ennek egyik csoportja a fogyasztás, melyen belül olyan fő tevékenységeket értelmeznek, mint például az étel, vagy épp a vízbevitel nyomon követése. Ehhez kapcsolatosan az adott nap alatt elfogyasztott kalóriamennyiség is rögzíthető. Orvosi szempontból pedig a naponta szükséges orvosságok bevitelének megemlítését is fontosnak tartják, már erre is elérhetőek megoldások (Barcena et al. 2014).

A testi funkciók kapcsán a szerzők például a test PH értékének folyamatos nyomon követését tartják említésre méltón, hiszen adott esetben a savas PH érték különféle betegségek kialakulásához is vezethet. Az, hogy ez egyensúlyban legyen, érdemes szemmel tartanunk ezt az értéket.

A fizikai aktivitás kategóriába többek között a különféle sporttevékenységekkel, illetve az alvással kapcsolatos adatokat sorolják. Ilyen lehet az adott időtartam alatt lefutott km-ek száma, vagy éppen az, hogy ébredéskor milyen minőségűnek értékeljük a saját alvásunkat.

Az orvosi jellegű tünetekhez olyan alcsoportokat soroltak a szerzők, mint például a fejfájások gyakoriságának nyomon követése, az asztmarohamok előfordulásának rögzítése, vagy éppen az allegriáink számon tartása például egy okostelefonos készülék applikációjában.

A térhez és időhöz köthető adatok kapcsán olyan tényezőket tudunk trackelni, mint például az éppen aktuális helyzetünk, a tengerszint feletti magasságunk, vagy ha elég távan értelmezzük a trackelést, akkor egy fénykép vagy akár egy videó is ebbe a kategóriába esik.

A fiziológiai adatok kapcsán több átfedés lehet például a fizikai aktivitás kategóriával. A fiziológiai adatok kategóriába tartozik a pulzusszám, a vércukorszint, a testhőmérséklet, a vérnyomás vagy az éppen aktuális testsúly trackelése a szerzők szerint.

Végül a mentális állapotok kategóriába soroltak olyan adatokat, mint az aktuális kedv vagy éppen annak nyomon követése, hogy stresszesek vagyunk-e.

Ebben a kategorizálásban található olyan adatok, melyek különféle szenzorokkal is mérhetőek akár, de olyanok is, melyeknek értékelése teljesen szubjektív, függ attól a környezettől, amiben éppen vagyunk, függ az időtől, amikor a mérést végezzük és számos egyéb tényezőtől is.

Ezeket szenzorok nélkül is képesek vagyunk trackelni, egész egyszerűen meg kell találnunk azok rögzítésére a legmegfelelőbb kelléket, mely lehet például egy okostelefonos applikáció is.

A szerzők kiemelik, hogy a táblázatban található adatok többsége nem feltétlenül titkos vagy privát, ugyanakkor probléma akkor jelentkezik, ha fontos, személyhez köthető adatok, például orvosi jelentőségű adatok kerülnek illetéktelen kezekbe.

Korábban, amikor privát vagy személyes adatokról beszéltünk, akkor olyan tényezőket értettünk ezt alatt, mint például a születési év, név, lakcím, privát telefonszám, vagy épp a bankkártyánk PIN-kódja.

Ugyanakkor a self-tracking trendek elterjedésével a személyes adatok köre kibővül, a korábbihoz képest jóval tágabban értelmezhető. Könnyen megtudhatja a nyilvánosság, hogy éppen hol tartózkodunk, mit csinálunk, mik a szokásaink, hogy néz ki a lakásunk belülről. Szélsőséges esetekben a szűken és tágan értelmezett személyes adatok összevetésével akár személyes viselkedési minták elemzése is lehetségessé válik (Barcena et al. 2014).

Barcena és szerzőtársai (2014) egy táblázatban, hét dimenzió mentén vázolták fel a self-tracking rendszerek lehetséges modelljeit (7. táblázat).

46. táblázat A self-tracking rendszerek strukturálása

Rendszermodell	Ko ckázat	Adatgyű jtés egysége	Adatrögzítés helye	Adattová bbítás módja	Adatel emzés helye	Adatmegje lenítés módja
Tracker eszköz	ala acsony	maga az eszköz	maga az eszköz	nincs	maga az eszköz	maga az eszköz
Tracker eszköz + okostelefonos applikáció	kö zepes	maga az eszköz	maga az eszköz + okostelefon	vezetékes/ vezeték nélküli	Okostel efon	Okostelefo n
Tracker eszköz + felhőalapú szolgáltatás	kö zepes	maga az eszköz	maga az eszköz + felhőalapú szolgáltatás szervere	vezetékes/ vezeték nélküli	Felhőal apú szolgáltatás szervere	Felhőalapú szolgáltatás szervere
Tracker eszköz + okostelefonos applikáció + felhőalapú szolgáltatás	ma gas	maga az eszköz	maga az eszköz + okostelefon + felhőalapú szolgáltatás szervere	vezetékes/ vezeték nélküli	Okostel efon + Felhőalapú szolgáltatás szervere	Felhőalapú szolgáltatás szervere
Okostelefonos alkalmazás	ala acsony	Okostelef on	Okostelefon	nincs	Okostel efon	Okostelefo n

Okostelefonos alkalmazás + felhőalapú szolgáltatás	ma gas	Okostelefon	Okostelefon + felhőalapú szolgáltatás szervere	vezeték nélküli	Okostelefon + Felhőalapú szolgáltatás szervere	Felhőalapú szolgáltatás szervere
---	--------	-------------	--	-----------------	--	----------------------------------

Forrás: Barcena et al. (2014, 34. o) alapján saját szerkesztés

Barcena és szerzőtársai (2014) szerint amennyiben a self-trackinghez használt eszköz szimplán egy tracker eszköz, akkor az adatok kizárólag ezen rögzülnek, és ott is maradnak, tekintve, hogy nincs lehetőség az adattovábbításra, tehát nem képes hálózathoz csatlakozni vagy épp nincs rajta USB-port. Ezeket a szerzők relatíve elavult eszközöknek tekintik.

Ilyen lehet például egy régi lépésszámláló, melyen csak egy kis kijelző található. Az eszköz használatából adódó kockázat alacsony az adattovábbítási lehetőségek hiányából fakadóan.

Amennyiben az adatgyűjtést egy tracker eszköz végzi, kiegészítve egy okostelefonos alkalmazással, akkor annak már közepes kockázata van, hiszen az adatáramlás kettő eszköz között zajlik. Minden további pont beiktatása növeli a potenciális adatlopással kapcsolatos kockázatot. A napjainkban elérhető tracker eszközöknél népszerű megoldás az, hogy saját, hivatalos okostelefonos applikációval egészítik ki azt. Míg a tracker eszköz végzi a mérést, addig az applikáció rögzít és mutatja a legfontosabb információkat. Az eszköz és az applikáció közötti kapcsolat módja valamilyen vezetékes vagy vezeték nélküli hálózati összeköttetés.

Az okostelefonos alkalmazás felváltható felhőalapú szolgáltatással. Ennek a megoldásnak szintén közepes a kockázati szintje. Ebben az esetben az adat gyűjtése ugyanez a tracker eszközön, míg a tárolás, feldolgozás a felhőben történik, mielőtt az visszajutna a felhasználóhoz. A két pont közötti kapcsolat vezetékes vagy vezeték nélküli hálózati összeköttetésen keresztül jön létre.

Amennyiben a tracker eszköz mellé okostelefonos alkalmazás és felhőalapú szolgáltatás is párosul, akkor a kockázati szint magasra emelkedik, hiszen itt 3 egység van összekötve 2 adattovábbítási csatornán keresztül.

Amennyiben az okostelefon rendelkezik a megfelelő szenzorokkal, illetve megírták rá a megfelelő applikációt, akkor egyben tracker eszközként is működhet. Amennyiben minden adat ezek után az okostelefonon rögzül, az alacsony kockázati szintet jelent, hiszen az adatok egyetlen rendszeren belül vannak jelen.

Amennyiben az okostelefonos alkalmazás egy felhőalapú rendszer használ arra, hogy az adatot továbbítsa az magas kockázattal jár. Ez a megoldás azon felhasználók esetében is népszerű lehet, akik az adatok elemzését nem az okostelefonukon kívánák elvégezni, hanem más szoftvereket is igénybe akarnak venni.

A jogtalan adatszerzést gátló technológiák és megoldások kidolgozása napjaink egyik informatikai kihívása (Barcena et al. 2014).

A komoly adat- és információáramlás megnehezíti a hatékony megoldások létrehozását, azonban az IT-infrastuktúrák korszerűsítése egyre inkább elkerülhetlenné válik (Barcena et al. 2014, Brown – Chui – Manyika 2011).

Összegzés

E tanulmány célja az volt, hogy a *TÁMOP-4.1.2.E-15/1/KONV-2015-0004* pályázat keretében egy átfogó képed adjon az olvasónak a Quantified Self témájában. A tanulmány *10 fő fejezetben* fogja át a Quantified Self és a Gamification témáját.

Az *első fő fejezetben* egy általános bevezető kép került bemutatásra a témáról, illetve az aktuális állapotokról napjaink digitális technológiai kapcsán.

A *második fő fejezet* egyfajta áttekintőt adott a Quantified Self eredetéről, fő mérföldköveiről, illetve a koncepció akadémiai vonatkozású elemzési eredményeiről.

A *harmadik fő fejezet* felvázolta a Quantified Self legfőbb általános kritikáit.

A *negyedik fő fejezet* a trackelésről, azaz az önmagunk kapcsán történő adatgyűjtésről szólt. E fejezet tárgyalta a trackelés hátterét, technológiai vonatkozásait, illetve azt, hogy milyen típusú adatokat tud az ember magáról gyűjteni napjainkban.

Az *ötödik fő fejezet* az „Internet of Things” témája köré épült. Itt a tanulmány azt tárgyalta, hogy a tárgyak internete egy rendszer, méghozzá azon eszközök rendszere, melyek összekötik a digitális világot a valós világgal, különféle mérések véghezvitelén, illetve digitális kommunikáción keresztül.

A *hatodik fő fejezet* a self-trackinggel és az életmóddal kapcsolatos trendeket mutatta be, illetve különböző kutatások eredményei kerültek elemzésre itt. Szó volt a hardver- és szoftverpiac alakulásával kapcsolatos várható trendekről, illetve arról, hogy milyen az aktuális viszonya az embereknek a Quantified Self és a viselhető technológiák terén.

A *hetedik fő fejezetben* kerültek bemutatásra a Quantified Self és a sport lehetséges kapcsolódási pontjai. Itt olyan tracker eszközökről volt szó, melyek fontosak és hasznosak lehetnek a sport és az egészséges életmód kapcsán.

A *nyolcadik fő fejezet* a Gamification elvét mutatta be. Röviden itt arról volt szó, hogy egy alapvetően hétköznapi tevékenység játékosá tétele történik meg annak érdekében, hogy egyfajta motiváló, inspiráló szerepet töltsön be egy-egy alkalmazás vagy épp eszköz a felhasználó életében.

A *kilencedik fő fejezet* a tanulmányban korábban leírtak adatbiztonsági vonatkozását vázolta fel. Fontos momentum, hogy megjelent a „Big Data”, mint definíció. Mindemellett egyre több személyes, privát adatot kell kezelniük a különféle vállalatoknak, ez pedig a

kiberbiztonsági intézkedések újraértékelését és szakértői átgondolását vonja magával napjainkban.

A tizedik fő fejezetben a történt meg a konklúziók ismertetése. A tanulmány konklúziójaként négy javaslat került bemutatásra.

Irodalomjegyzék

- Alkhatib, A. (2014): *Quantified Self: Ethnography of a Digital Culture*. University of California, Irvine.
- Amiigo (2015). Amiigo Official Site. Elérhető: <https://amiigo.com>
- Anderson, A. – Huttenlocher, D. – Kleinberg, J. – Leskovec, J. (2013): *Steering User Behavior with Badges*. WWW '13 Proceedings of the 22nd International Conference on World Wide Web, 95-106. o. Geneva, Switzerland.
- Antin, J. – Churchill, E. F. (2011): *Badges in social media: A social psychological perspective*. CHI 2011 Gamification Workshop Proceedings. Vancouver, Canada.
- Apple (2015): Apple Official Site. Elérhető: <http://www.apple.com/>
- ASU (2002): *A New American University: The New Gold Standard*. Arizona State University. Tempe, Arizona.
- Aziz, O – Atallah, L – Lo, B. – Elhelw, M. – Wang, L. – Yang, G. Z. – Darzi, A. (2007): A pervasive body sensor network for measuring postoperative recovery at home. *Surgical Innovation*, 14, 83-90. o.
- Barcena, M. B. – Wueest, C. – Lau, H. (2014): *How safe is your quantified self?* Symantec, Mountain View, California.
- Beauchet, O. – Launay, C. P. – Merjagnan, C. – Kabeshova, A. – Annweiler, C. (2014): Quantified Self and Comprehensive Geriatric Assessment: Older Adults Are Able to Evaluate Their Own Health and Functional Status. *PLoS ONE*, 9, 5. o.
- Beddit (2015): Beddit Official Site. Elérhető: <http://www.beddit.com>
- Bokor et al. (2012): University of the Future. A Thousand Year old Industry on the Cusp of Profound Change. *Ernst & Young Paper*. London, United Kingdom.
- Bonato, P. (2003): Wearable Sensors/Systems and Their Impact on Biomedical Engineering. An Overview from the Guest Editor. *IEEE Engineering in Medicine and Biology Magazine*.

- Boulos, M. N. K. – Yang, S. P. (2013): Exergames for health and fitness: the roles of GPS and geosocial apps. *International Journal of Health Geographics*, 12, 7. o.
- Brahm, C. – Brinda, M. – Pearson, T. – Sinha, V. (2014): Is your company ready for the Internet of Things? *Bain & Company Paper*. Boston, MA.
- Brown, B. – Chui, M. – Manyika, J. (2011): Are You Ready for the Era of „Big Data”? *McKinsey Quarterly*, 4, 24-53. o.
- Bughin, J. – Chui, M. – Manyika, J. (2010): Clouds, big data, and smart assets: Ten tech-enabled business trends to watch. *McKinsey Quarterly*, 2, 75-86. o.
- Butterfield, A. D. (2012): *Ethnographic Assessment of Quantified Self Meetup Groups*. A Project Report Presented to The Faculty of the Department of Anthropology San José State University. San José, USA.
- Chen, H. – Chiang, R. H. L. – Storey, V. C. (2012): Business Intelligence and Analytics: From Big Data to Big Impact. *MIS Quarterly*, 36, 1165-1188. o.
- Choe, E. K. – Lee, N. B. – Lee, B. – Pratt, W. – Kientz, J. A. (2014): *Understanding Quantified-Selfers' Practices in Collecting and Exploring Personal Data*. Paper presented at CHI '14 Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems. Toronto, Canada.
- Davenport, T. – Lucker, J. (2015): Running on Data. Activity trackers and the Internet of Things. *Deloitte Review*, 16, 13. o.
- Dumbmill, E. (2013): Making Sense of Big Data. *Big Data*, 1, 1-2. o.
- El-Khuffash, A. (2013): *Gamification*. Major Research Paper. Ryerson University. Toronto, Canada.
- Emmerson, R. (2010): M2M: the Internet of 50 billion devices. *WinWin Magazine*, 19-22. o.
- Fajans, J. (2013). *Self-Experimentation & The Quantified Self: New Avenues for Positive Psychology Research and Application*. Masterthesis at the Claremont Graduate University.
- Fitbit (2015): FitBit Official Site. Elérhető: <http://www.fitbit.com/home>

- Friess, P. (2013): Driving European Internet of Things Research. In Vermesan, O. – Friess, P. (szerk): *Internet of Things: Converging Technologies for Smart Environments and Integrated Ecosystems*, 1-7. o. River Publishers, Aalborg, Denmark.
- Galloway, A. R. (2004): *Protocol: How Control Exists After Decentralization*. The MIT Press. Cambridge, Massachusetts.
- Galloway, A. R. (2006): *Gaming: Essays on Algorithmic Culture*. University of Minnesota Press. Minneapolis, Minnesota.
- Gantz, J. – Reinsel, D. (2012): *The digital universe in 2020: Big data, bigger digital shadows, and biggest growth in the far east*. IDC iView: IDC Analyze the Future, 1-16. o.
- Giansanti, D. – Maccioni, G – Morelli, S. (2008): An experience of health technology assessment in new models of care for subjects with Parkinson's disease by means of a new wearable device. *Telemedicine Journal and E-Health*, 14, 467-472. o.
- Giddens, A. (1991): *The Trajectory of the Self. Modernity and Self Identity*. Stanford University Press, Stanford.
- Haddadi, H. – Ofli, F. – Mejova, Y. – Weber, I. – Srivastava, J. (2015): 360 Quantified Self. Hamad bin Khalifa University, Qatar Computing Research Institute. Doha, Qatar.
- van Hilvoorde, I. (2015): Sport and play in a digital world. *Sport, Ethics and Philosophy. Special Issue*. Routledge, London.
- Huberty, K. L. et al. (2014): Wearable Devices. The 'Internet of Things' Becomes Personal. Morgan Stanley Blue Paper. New York, NY.
- Jakubowski, M. (2014): Gamification in Business and Education. Project of Gamified Course for University Students. *Developments in Business Simulation and Experiential Learning*, 41, 339-342. o.
- Jawbone (2015): Jawbone Official Site. Elérhető: <https://jawbone.com>
- Kelly, K. (2007). *Lifelogging, An Inevitability*. Elérhető: http://www.kk.org/thetechnium/archives/2007/02/lifelogging_an.php
- Kelly, K. (2011). *Self-Tracking? You Will*. Elérhető: http://www.kk.org/thetechnium/archives/2011/03/self-tracking_y.php

- Khan, S. – Marzec, E. (2014): *Tech Trends 2014. Wearables*. Deloitte University Press.
- Klasnja, P. – Pratt, W. (2012): Healthcare in the pocket: Mapping the space of mobile-phone health interventions. *Journal of Biomedical Informatics*, 1, 184–198. o.
- Kranz, M. et al (2012): The mobile fitness coach: Towards individualized skill assessment using personalized mobile devices. *Pervasive and Mobile Computing*, 9, 203–215. o.
- Larsson, R. S. (2013): *Motivations in Sports and Fitness Gamification. A Study to Understand What Motivates the Users of Sports and Fitness Gamification Services*. Master thesis. Umeå University, Department of informatics. Umeå, Sweden.
- Lee, V. R. (2013): The Quantified Self (QS) Movement and Some Emerging Opportunities for the Educational Technology Field. *ITLS Faculty Publications. Paper 480*. Utah State University, Logan, Utah.
- Lee, V. R. (2014): What's Happening in the "Quantified Self " Movement?". *ITLS Faculty Publications. Paper 491*. Utah State University, Logan, Utah.
- Lengyel I. (2014): *Regionális gazdaságfejlesztés*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Lukovics, M. – Zuti, B. (2014): Egyetemek a régiók versenyképességének javításáért: „negyedik generációs” egyetemek? *Tér és társadalom*, 28, 77-96. o.
- Lukovics, M. – Zuti B. (2015): *A „negyedik generációs” egyetemek szerepe a tudáshasznosításban*. Kézirat. „Tudásteremtés és -alkalmazás a modern társadalomban” - Tudásmenedzsment konferencia. 2015. október 15-16. Szegedi Tudományegyetem, Szeged.
- Lumo Run (2015): Lumo Bodytech Official Site. Elérhető: <http://www.lumobodytech.com>
- Lupton, D. (2014): *Self-tracking Modes: Reflexive Self-Monitoring and Data Practices*. University of Canberra, News & Media Research Centre, Faculty of Arts & Design. Canberra, Australia.
- Manyika, J. et al (2011): Big data: The next frontier for innovation, competition, and productivity. *McKinsey Global Institute Paper*. McKinsey & Company, New York, NY.

- Mathie, M. J. – Coster, A. C. – Lovell, N. H. – Celler, B. G. – Lord S. R. – Tiedemann, A. (2004): A pilot study of long-term monitoring of human movements in the home using accelerometry. *Journal of Telemedicine and Telecare*, 10, 144-151. o.
- Meetup (2015): Meetup Official Site. Elérhető: <http://quantified-self.meetup.com/>
- Merilahti, J. – Parkka, J. – Antila, K. – Paavilainen, P. – Mattila, E. – Malm, E. J. – Saarinen, A. – Korhonen, I. (2009): Compliance and technical feasibility of long-term health monitoring with wearable and ambient technologies. *Journal of Telemedicine and Telecare*, 15, 302-309. o.
- Moov (2015): Moov Official Site. Elérhető: <http://welcome.moov.cc>
- Morschheuser, B. S. – Rivera-Pelayo, V. – Mazarakis, A. – Zacharias, V. (2014): Interaction and Reflection with Quantified Self and Gamification: an Experimental Study. *Journal of Literacy and Technology*, 15, 136-156. o.
- Nafus, D. (2014): Stuck data, dead data, and disloyal data: the stops and starts in making numbers into social practices. *Scandinavian Journal of Social Theory*, 15, 208-222. o.
- Nafus, D. – Sherman, J. (2014): This One Does Not Go Up to 11: The Quantified Self Movement as an Alternative Big Data Practice. *International Journal of Communication*, 8, 1784–1794. o.
- Neff, G. (2012). *Venture labor: Work and the burden of risk in innovative industries*. MIT Press, Cambridge, USA.
- Nike (2015): Nike Official Site. Elérhető: <https://secure-nikeplus.nike.com/plus/>
- Nicholson, S. (2012): *Strategies for meaningful gamification: Concepts behind transformative play and participatory museums*. Presented at Meaningful Play 2012. Lansing, Michigan.
- Nißen, M. (2013): *Quantified Self - An Exploratory Study on the Profiles and Motivations of Self-Tracking*. Karlsruhe Institute of Technology, Department of Economics and Business Engineering, Karlsruhe.
- OMSignal (2015): OM Signal Official Site. Elérhető: <http://www.omsignal.com/>
- Oxford (2014): *University of Oxford Digital Strategy*. University of Oxford. Oxford, United Kingdom.

- Patel, S. – Park, H. – Bonato, P. – Chan, L. – Rodgers, M. (2012): A review of wearable sensors and systems with application in rehabilitation. *Journal of NeuroEngineering and Rehabilitation*, 9, 1-17. o.
- Peak (2015): Peak Official Site. Elérhető: <http://www.mybasis.com>
- Plymouth (2014): *Digital With Plymouth University. Digital Strategy*. Plymouth University. Plymouth, United Kingdom.
- QS (2015): Quantified Self Official Site. Elérhető: <http://quantifiedself.com/>
- Rapp, A. et al. (2015): New frontiers of Quantified Self: finding new ways for engaging users in collecting and using personal data. *UBICOMP/ISWC '15 Adjunct*. Osaka, Japan.
- Rai, L. – Yan, G. (2009): Future Perspectives on Next Generation e-Sports Infrastructure and Exploring Their Benefits. *International Journal of Sports Science and Engineering*, 1, 27-33. o.
- Rowse, L. M. (2015) *Statistics of the Self: Shaping the Self Through Quantified Self-Tracking*. Scripps Senior Theses. Paper 695.
- Ruckenstein, M. (2014). Visualized and Interacted Life: Personal Analytics and Engagements with Data Doubles. *Societies*, 4, 68-84. o.
- Sailer, M. – Hense, J. – Mandl, H. – Klevers, M. (2013): Psychological Perspectives on Motivation through Gamification. *Interaction Design and Architecture(s) Journal*, 19, 28-37. o.
- Sazonov, E. S. – Fulk, G. – Sazonova, N. – Schuckers, S. (2009): Automatic recognition of postures and activities in stroke patients. *Engineering in Medicine and Biology Society*, 2009:2200-2203. o.
- Scholz, T. (szerk). (2012): *Digital labor: The Internet as playground and factory*. Routledge, New York.
- Sciacqua, A. – Valentini, M. – Gualtieri, A. – Perticone, F. – Faini, A. – Zacharioudakis, G. – Karatzanis, I. – Chiarugi, F. – Assimakopoulou, C. – Meriggi, P. (2009): Validation of a flexible and innovative platform for the home monitoring of heart failure patients: preliminary results. *Computers in Cardiology*, 36, 97-100. o.

- Smithsonian (2010): *Creating a Digital Smithsonian. Digitization Strategic Plan 2010-2015*. Smithsonian Institution. Washington D. C., United States.
- Snijders, C. – Matzat, U. – Reips, U. D. (2012): “Big Data”: Big Gaps of Knowledge in the Field of Internet Science. *International Journal of Internet Science*, 7, 1-5. o.
- Swan, M. (2009): Emerging patient-driven health care models: an examination of health social networks, consumer personalized medicine and quantified self-tracking. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 6, 492–525. o.
- Swan, M. (2012a): Sensor Mania! The Internet of Things, Wearable Computing, Objective Metrics, and the Quantified Self 2.0. *Journal of Sensor and Actuator Networks*, 1, 217-253. o.
- Swan, M (2012b): Health 2050: The Realization of Personalized Medicine through Crowdsourcing, the Quantified Self, and the Participatory Biocitizen. *Journal of Personalized Medicine*, 2, 93-118. o.
- Sydnor, S. (2001). New Times, Physical Education, and cyberspace. *Journal of Sport & Social Issues*, 25, 430-436. o.
- Taylor, K. – Ronte, H. – Sammett, S. (2014): Healthcare and Life Sciences: Predictions 2020. A Bold Future? *Deloitte Paper*. New York City, New York.
- Tene, O. – Polonetsky, J. (2012): Privacy in the Age of Data: A Time for Big Decisions. *Stanford Law Review*, 64, 63-69. o.
- Tene, O. – Polonetsky, J. (2013): Big Data for All: Privacy and User Control in the Age of Analytics. *Northwestern Journal of Technology and Intellectual Property*, 11, 237-274. o.
- Verhagen, E. A. – Clarsen, B. – Bahr, R. (2013): A Peek into the Future of Sports Medicine: The Digital Revolution has Entered our Pitch. *British Journal of Sports Medicine*, 48, 739-740. o.
- Vermesan, O. – Friess, P. – Guillemin, P. – Sundmaecker, H. – Eisenhauer, M. – Moessner, K. - Le Gall, F. – Cousin, P. (2013): Internet of Things Strategic Research and Innovation Agenda. In Vermesan, O. – Friess, P. (szerk): *Internet of Things: Converging*

Technologies for Smart Environments and Integrated Ecosystems, 7-153. o. River Publishers, Aalborg, Denmark.

Vivosmart (2015): Garmin Official Site. Elérhető: <http://www.garmin.com/en-US>

Werbach, K. – Hunter, D. (2012): *For the Win: How Game Thinking Can Revolutionize Your Business*. Wharton Digital Press, University of Pennsylvania. Philadelphia, Pennsylvania.

Whitson, J. (2013): Gaming the quantified self. *Surveillance & Society*, 11, 163-176. o.

Wilson, M. W. (2015): Flashing lights in the quantified self-city-nation. *Regional Studies, Regional Science*, 2, 39-42. o.

Wolf, G. (2010a). *The Quantified Self*. Elérhető: http://www.ted.com/talks/gary_wolf_the_quantified_self.html

Wolf, G (2010b): *The Data-Driven Life*. The New York Times, New York.

Yap, J. – Chet, Y. C. (2013): Healthcare 3.0. Healthcare for the New Normal. *Deloitte Paper*. New York City, New York.

Zichermann, G. (2011). *Gamification - The New Loyalty*. Presented at the Copenhagen Social Media Conference. Copenhagen, Denmark. Elérhető: <http://vimeo.com/25714530>

Zichermann, G. – Cunningham, C. (2011): *Gamification by Design: Implementing Game Mechanics in Web and Mobile Apps*. O'Reilly Media. Sebastopol, California.

III. Nemzetközi szervezetek iránymutatásai: Sportszervezetek gyakorlata az interdiszciplináris sport képzéseken

Tartalom

1	Bevezetés.....	479
2	Egyetemi képzési igény sportszervezeti oldalról.....	479
3	Európai jó gyakorlatok	481
3.1	„Európai kézilabda menedzser’ képzés a Német Kézilabda Szövetség igényére ...	481
3.2	FIFA MASTER	482
	Bölcsészettudomány a sport területén (Humanities of Sport)	483
	Sport menedzsment (Sport management)	484
	Sport jog (Sport Law)	484
4	Jó gyakorlatok Európán kívül.....	485
4.1	Kooperatív oktatás Új-Zélandon	485
5	Amerikai jó gyakorlatok.....	487
5.1	Sportszervezetek és diák(sport)szervezetek kapcsolata a Coloradoi egyetemmel ..	487
5.2	NBA University.....	488
5.3	ESPN alkalmazott támogató és fejlesztő rendszere.....	489
5.4	Amerikai Úszó Szövetség.....	489
6	Globális jó gyakorlatok	491
6.1	FINA School.....	491
6.2	FINA bűvároktató kurzus	492
6.3	World Academy of Sport.....	492
	Képzési programok.....	493
	Sport Menedzsment képzés (Certificate in Sport Management)	496
	FIBA és a World Academy of Sport	497
7	Magyarországi sportszervezetek jó gyakorlatai	498
7.1	Magyar Olimpiai Bizottság (MOB).....	498
	Sportfejlesztés és szakemberképzés.....	498
	Sportorvosképzés.....	499
	Fogyatékkal élők (Képzések)	500
7.2	Magyar Kosárlabdázók Országos Szövetsége.....	502
7.3	Kosárlabda Akadémia Sport Kft. - Pécs.....	503
7.4	Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ).....	504
8	Irodalomjegyzék.....	506

1 Bevezetés

A tanulmány ezen része azt kutatja, hogy a sportban szerveződő szakági nemzetközi szervezetek és országos szövetségek közül kik azok, akik megszervezik saját sportáguk menedzsmentjének oktatását, fejlesztését, vezetői utánpótlásának kinevelését. Természetesen nem a sportág üzéséhez szükséges elméleti és gyakorlati oktatásról beszélünk, hanem a sportmenedzsmentről, a sportot körülvevő támogató funkciókról, mint a sportgazdaság irányítása, a sportmarketing szervezése vagy éppen a sportjogászat vagy a sportkommunikáció. A tanulmány nem komplex képet kíván nyújtani, hanem néhány jó gyakorlat felvillantására törekszik. Körbe nézünk a tengerentúli, amerikai sportszervezeteknél, a legnépszerűbb nemzetközi sportszervezeteknél, majd az európai és a magyar sport szintéren mutatunk be megoldásokat. Mindenképpen szót érdemel annak megállapítása, hogy két nagy vonulat érzékelhető. Az egyik irány, amikor az egyetemi oktatással szimbiózisban szervezik a sportmenedzsment oktatást, a másokban a nemzetközi szervezet saját maga szervezi ezt meg és licence alapján működteti az egyes tagországokban vagy tagszervezetekben.

2 Egyetemi képzési igény sportszervezeti oldalról

Napjainkban nem kérdés, hogy a tudás az egyik legmeghatározóbb terület, ha a versenyképességről beszélünk. A sportszervezetek kezdik felismerni világszerte, hogy a tematikus tudás és oktatás nagyon fontos a szervezeten belül, éppen ezért számos akciótervet kidolgoztak arra, hogyan támogassák, ösztönözzék leendő és jelenlegi munkatársaikat, hogy sporttal kapcsolatos tudást szerezzenek. Ilyen interdiszciplináris területek például a sportmarketing, sportmenedzsment, sportegészségügy, sportpszichológia. De, hogy miért is fontos ez?

- Az alkalmazottak jobban felkészültek a sport területén, ezért a szervezet céljai elérésében is jobban tudnak segíteni
- Sokkal produktívabbak
- Motiváltabbak
- Kevesebb vezetői figyelmet igényelnek, ha értenek a sporthoz is
- Sikeresebb lesz a szervezet, hiszen új tudás érkezik be folyamatosan

32. ábra A Sport Employs YOUrope logója

Forrás: www.eusa.eu European University Sport Association oldaláról

Az European University Sport Association Sport Employs YOUrope néven egy olyan programot hirdetett, melyben arra ösztönzik az embereket, hogy sport területen folytassák tanulmányaikat, hiszen abból a jövőben profitálhatnak. Több sportszervezettel együtt konferenciákat tartanak, hogy a promótálják a sport területén szerzett tudás fontosságát.

A partnerek:

- ENGSO Youth – Youth of European Non-Governmental Youth Organization
- EUSA – European University Sport Association
- ISCA – International Sport and Culture Association
- NOC Serbia – National Olympic Committee of Serbia
- Career Center Inventive
- AICEM – Associazione Italiana Cooperazione Europa Mondo

3 Európai jó gyakorlatok

3.1 „Európai kézilabda menedzser’ képzés a Német Kézilabda Szövetség igényére

33. ábra A Német Kézilabda Szövetség logója

Forrás: dhb.de a Deutscher Handballbund oldaláról

Habár a neve alapján úgy tűnik, ezt a képzést, egyetemi szakot a kölni egyetem saját maga hirdeti meg, azonban a valóságban más a helyzet. A Német Kézilabda Szövetség saját képzése a fent említett szak, mellyel a német kézilabda fejlődését hivatottak fenntarthatóvá tenni. Akik itt végeznek, jó eséllyel a szövetségen belül el tudnak helyezkedni. Érdekes megemlíteni a követelményeket a felvételhez. Nem egy egyszerű egyetemi szakról van szó, fontos az előélete a jelentkezőnek.

Követelményrendszer:

- Egyetemi végzettséggel kell rendelkezzen és
- Legalább 2 évig kellett, hogy dolgozzon egy kézilabda szervezetnél vagy legalább 5 évig kézilabdaedző vagy játékos volt

A vizsgáztató bizottság, akik később kiállítják a diplomát a Német Kézilabda Szövetség és a Kölni egyetem, valamint az EHF. A vizsgáztató bizottság, a diploma kiállítói garantálják, hogy a végzetek a következő kimenetek közül az egyiket biztosan el fogják érni:

- A szövetségen belül alkalmazzák a le diplomázottakat
- Valamilyen sport területen elhelyezik őket
- Állást ajánlanak különböző sportszervezeteknél.

A programból látszik, hogy fontos a szövetségnek, hogy az alkalmazottjaik megfelelő képzésben részesüljenek, és azt kamatoztatni tudják később a szervezetben belül, valamint az is fontos számukra, hogy sportos előéletük legyen, vagy legalább sport területén dolgozzanak korábban, hogy a sport berkein belül történő események ne ériék váratlanul őket az éles helyzetekben.

A szakon belül különböző témákat tanulnak a hallgatók, hogy minél szélesebb tudást szerezzenek: közgazdaságtan, jog, pszichológia, médiatudomány és menedzsment, valamint nem csak kézilabda felfogásban oktatnak, hanem a jó gyakorlatokat átveszik más sportokból is.

3.2 FIFA MASTER

34. ábra A FIFA Master logója

Forrás: www.fifamaster.org oldaláról

A világ legnagyobb sportszervezetei is fontosnak tartják, hogy alkalmazottjaik, leendő partnereik, a fiatalság, valamint saját vezetőik megfelelő képzésben, sporttal kapcsolatos képzésben részesüljenek. Nagyon jó példa erre a magatartásra a FIFA (Fédération Internationale de Football Association vagy Nemzetközi Labdarúgó-szövetség). 3 európai egyetemmel állnak partnerségi viszonyban, ahol a FIFA saját szakot indított, ahol a leendő partnereit, alkalmazottjait képezi ki. Aki itt végez, automatikusan a „FIFA család” tagja lesz és az itt elvégzendő feladatokhoz releváns tudást szerez. Természetesen, nem szükséges a végzés után a szervezetnél munkát vállalni. FIFA mesterkurzus védnökei között megtalálható Michael Platini, George Weah, Abedi Pelé, Sir Bobby Charlton, Alexander Popov és még sokan mások.

A 3 egyetem:

- De Montfort University, Leicester (England),
- SDA Bocconi School of Management, Milan (Italy)
- University of Neuchâtel (Switzerland)

Induló képzések:

- Bölcsészettudomány a Sport területén (Humanities of Sport)
- Sport menedzsment (Sport Management)
- Sport jog (Sport Law)

A következőkben részletesebben foglalkozok a szakokkal és az egyetemekkel, amelyeken elérhetők.

Bölcsészettudomány a sport területén (Humanities of Sport)

A leicesteri De Montfort egyetemen elérhető ez a szak, a világon egyedülként. A FIFA támogatásával a bölcsészettudomány területén szereznek a hallgatók tudást. Olyan előadók adnak elő, mint például Michael Platini. A képzés az International Centre for Sports History and Culture (ICSHC) kezei között megy végbe. Az itt oktatók, akadémiai emberek, rengetek publikációval, kiadott könyvel, rendelkeznek, melyet felhasználnak az oktatás közben. A szak kiváló sportspecialistákat nevel ki a sportszervezeteknek, így nem csak a FIFA profitál belőle.

A következő témákat érintik a képzés során:

- Hagyományok és etika
- A modern Sport születése
- Sport és a média
- A sport professzionálissá válása
- A sport nemzetközivé válása
- Kutatási módszertanok
- Kommunikáció

SDA Bocconi School of Management

Forrás: <http://www.sdabocconi.it/> oldaláról

A sportmenedzsment szak az olaszországi Bocconi város egyetemén a Bocconi School of Managementen elérhető, a világon egyedülként. Az a céljuk, hogy olyan embereket neveljenek a világnak, a világ sport szövetségeinek, természetesen leginkább a FIFA-nak, akik tudásukat a legmagasabb szinten tudják kamatoztatni a célok elérése érdekében.

Az itt tanulók a következő témákban mélyedhetnek el:

- Sport pénzügyek
- Sport szervezetek felépítései
- Stratégiai tervezés
- Sport marketing
- Üzleti terv készítés
- Sport workshopok

Sport jog (Sport Law)

A sport jog a svájci Neuchâtel egyetemen érhető el, és csakis itt a világon, a FIFA szervezésében.

Az érintett témakörök:

- Bevezetés a sportjogászatba
- Sportszervezetek felépítései

- Klubok
- A sportszemélyek
- Eseménymenedzsment
- Sportfinanszírozás
- Etika
- Sportjogi esetek

Az egyes képzések végén, a hallgatóknak a gyakorlatban is meg kell mutatniuk, mennyire felkészültek az adott tudományterületen. A FIFA master a sportszervezeteken keresztül lehetőséget biztosít, hogy kipróbálják magukat a szervezet falain belül, egy úgy nevezett Final Project keretein belül. Csapatokba verődve, megismerik a szervezetet, majd kutatást végeznek, melyből a szervezet profitál, hiszen a kutatás a szervezet fejlődésére szolgál.

4-6 hetes felkészülési idejük van a csapatoknak arra, hogy az elkészült projekteket előkészítsék arra, hogy publikálható állapotban legyenek, valamint elő tudják azt adni. Szervezetek támogatják e törekvéseket, saját alkalmazottjaikat küldik ilyen képzésekre és itt most nem csak a FIFA-ról van szó. Többen felismerték, hogy egy ilyen célzott, tematikus képzés milyen előnyökkel jár.

4 Jó gyakorlatok Európán kívül

4.1 Kooperatív oktatás Új-Zélandon

Új-Zélandon központi törekvés indult annak érdekében, hogy az országon belül a sport szervezetek, az oktatási intézmények (Egyetem, középiskola, egyéb képzésekkel foglalkozó szervezetek) és a tanulók együtt működjenek. A program, mely keretein belül ezzel a témával foglalkoznak, a kooperatív oktatás (*cooperative education*) néven fut. A következőkben részletesebben mutatom be a programot.

A közelmúltban publikáltak egy tanulmány-t, mely azzal foglalkozott, hogy miként valósítható meg a kooperatív oktatás a sport területén. Megvizsgálták mind a három szemszögből (egyetemek, sport szervezetek, tanulók) a témát. Érdekes eredmények születtek, különböző nézőpontok, különböző véleményeket fogalmaztak meg. Abban egyetértettek, hogy a kooperatív oktatásnak nem csak a munkatapasztalatról kell, hogy szóljon, hanem szoros partnerségi viszonyban kell, hogy álljon a három résztvevő fél egymással. Szorosabb partneri

kapcsolatok kialakítása arra hivatott, hogy a kooperatív oktatás különböző stratégiák és tervek létrehozásával és hatékonyabb menedzsmenttel erős szinergiát hozzon létre a három elem között (egyetemek, sportszervezetek, tanulók).

A kooperatív oktatás definíció szerint azt jelenti, hogy egy három résztvevős platformon a résztvevők egymással kooperálva próbálják egymás erősségeit még erősebbé tenni, és egymást segítve egy sokkal jobb egészet létrehozni. A partnerségi viszonyon alapul, tehát úgy érdemes csinálni, hogy mindenkinek érdeke legyen produktívan részt venni benne, különben nem lesz fenntartható az együttműködés. Partnerségi viszony akkor alakul ki, ha a partnerek folyamatosan részt vesznek a munkálatokban, együttműködnek és kooperálnak.

A sport területén a sport szervezetek között volt látható egyfajta szervezetek közötti kooperáció, amit szeretnének átültetni a kooperatív oktatásba, mint követendő példa. A szervezetek közötti kooperáció az, amikor önkéntesen, stratégiai terveket követve, hosszútávon együttműködnek a sportszervezetek egymással Új-Zélandon, a jövőbeni sikerek és fejlődés elérésének érdekében.

36. ábra A University of Auckland logója

THE UNIVERSITY OF AUCKLAND
NEW ZEALAND

Forrás: <http://www.aut.ac.nz/> oldaláról

Az új-zélandi Auckland University of Technology (AUT) kutatást végzett a témában a Sport és Rekreáció fejlesztés alapszakán (Bachelor of Sport and Recreation (BSR)). A kutatásban részt vett 91 hallgató, 18 sportszervezete és 28 egyetemi tanár/dolgozó.

Az eredmények azt mutatják, hogy a legfontosabb az szervezeteknek és a tanulóknak is az, hogy tapasztalatot szerezzenek és az elméletet át tudják ültetni a gyakorlatba, valamint fontos még a hallgatóknak a karrier lehetőség. Fontos az egyetemeknek is, hogy amit elméletben megtanítanak, azt lássák, hogyan hasznosítják a gyakorlatban.

Néhány gondolat a kutatásban résztvevőktől:

Az egyik szervezet képviselője: *Részt szeretnék venni a kooperációban, a kooperatív oktatásban. Szeretnék elmélyíteni a kapcsolatunkat az egyetemmel és a tanulókkal is. Úgy gondolom, sokat profitálhatunk ebből a lehetőségből. Az, hogy a tanulók már az egyetemeken beleláthatnak, egy sportszervezet munkájába, és aktívan részt vehetnek benne, olyan előnyt jelent, amit máshol nem tudnak megszerezni. releváns tudást kapnak a szakterületen és látják a sport kapcsolatait is annak. Azon is gondolkoznak, hogy már meglévő munkásaikat is rövidebb kurzusokra elküldik az egyetemekre, hogy sporttal kapcsolatos elméleti tudásra is szert tegyenek szakterületeiken.*

Egy másik sportszervezet: *A jövőben hasznot húzhat abból szervezetünk, hogy támogatjuk ezt a projektet. Azon diákok köre, akik ilyen helyekről kerülnek ki, már nem teljesen kezdőként vágnak neki a munkakeresésnek, hanem sportos, releváns gyakorlati és elméleti tudással is rendelkeznek és a mi szervezetünk az első pillanattól élvezni akarja ennek az előnyeit. A modern tanulási/tanítási folyamatokon átesett diákok nagy potenciállal bírnak.*

5 Amerikai jó gyakorlatok

5.1 Sportszervezetek és diák(sport)szervezetek kapcsolata a Coloradói egyetemmel

A coloradói egyetemen nagy hagyománya van annak, hogy a környező szervezetekkel együttműködve élik mindennapjaikat. Ide tartoznak a sportszervezetek is, valamint az iskolai diákszervezetek. Jelen tanulmányban a diákszervezetekkel kialakított kapcsolat a releváns, ugyanis ott lelhető fel leginkább a sport és az oktatás kapcsolata.

A coloradói egyetemen működő 'Sport Club' teljesen független az egyetemtől, forrásait pályázatok útján szerzik, legtöbbet az egyetemtől. Szoros kapcsolatot ápolnak az intézménnyel, alkalmazottaik jelenlegi vagy már végzett hallgatói az egyetemnek. Karrierlehetőséget biztosítanak a diákoknak a szervezeten belül, hiszen szinte kizárólag olyan embert alkalmaznak, aki ezen az egyetemen végzett vagy folytatja tanulmányait. A

szervezetnek sikerült olyan kapcsolatot kialakítania, hogy a kereskedelmében használhatja az egyetem márkajelzéseit is.

A szervezet profilja a következő: edzőképzés és kiválasztás, kutatás valamint események szervezése. Munkatársaik az egyetemen sajátították el e területek tudásbázisát, miközben már dolgoztak a szervezeten belül és a sportos szemléletmódot ezen keresztül vették át.

5.2 NBA University

37. ábra Az National Basketball Association logója

Forrás: <http://www.nba.com/> oldaláról

Az NBA, a világ egyik legnagyobb sportszervezete, az egyik legnagyobb bevételt generáló sporteseményeket lebonyolító cég. Az ő vállalati kultúrájukban is erős szerepet játszik az oktatás, és főleg az, hogy sport területen képezzék dolgozóikat és ösztönözzék a leendő alkalmazottakat, hogy sport területén szerezzék meg a betölteni kívánt pozícióhoz szükséges tudást.

Nem csak szigorúan véve a sporthoz kapcsolódó dolgokról kell említést tenni, hanem ide tartozik a sportmarketing, sportmenedzsment, pszichológia, jog stb. Folyamatosan kapcsolatban állnak egyetemekkel, hogy a legjobb szinergiát hozzák létre. Azonban rendelkeznek saját egyetemmel is, melynek a neve NBA University. Honlapjukon (www.nba.com) közzétett tartalmak szerint, az saját egyetem egy olyan platform számukra, ahol a saját alkalmazottjaikat képezik ki, ahol lehetőségük van olyan tudást átadni az

alkalmazottaknak, ami konkrétan az NBA profiljához vannak simítva, tehát elkerülük a meddő szórást ezeken a területeken. Az alkalmazottak úgy járnak erre az egyetemre, hogy közben nem is kell elhagyniuk az irodát, helyben valósulnak meg a képzések.

Az NBA egyetem célja, hogy eseményeket, menedzsment tréningeket, nyilvános prezentációkat, egészségügyi és wellness workshopokat és eLearning programokat biztosítson a jelenlegi és leendő alkalmazottainak házon belül.

5.3 ESPN alkalmazott támogató és fejlesztő rendszere

Az ESPN a világ egyik legnagyobb sportcsatornája, több 100 alkalmazottal. A szervezeti kultúrájukból adódóan, fontosnak tartják, hogy az alkalmazottaik sportos beállítottságúak legyenek. Ahogy a honlapjukon is olvasható, ők a legjobbat veszik fel és támogatják, erőt adnak neki és fejlesztik képességeit. A felvételnél előny, ha sportos háttérrel rendelkezik az jelentkező, valamint, ha sporttal kapcsolatos tanulmányokat folytatott egyetemi szinten. Nem kizáró ok ennek a hiánya, azonban belső tréningekkel, egyetemekre kihelyezett kurzusokkal próbálják a sport világába belekóstoltatni az alkalmazottat a saját szakterületén.

Négy szó jellemzi a vállalatot: emberség, partnerkapcsolat, kultúra és kiválóság.

Partnerkapcsolataikból adódóan, az alkalmazottaknak tartott fejlesztő kurzusok nem csak házon belül valósul meg, hanem kihelyezik azt különböző helyekre, néha egyetemekre is. Nincs szoros együttműködésük egy-egy egyetemmel, de előfordul kisebb partneri viszony kialakulása.

5.4 Amerikai Úszó Szövetség

Amerikában nagyon nagy hagyományokkal rendelkezik az úszás, számos kiváló sportolót és edzőt nevelnek ki. Gondoljunk csak Michael Phelpsre, az egyik legeredményesebb olimpikonúkra, vagy Shane Tusup-ra aki épp a magyar Hosszú Katinka edzője. Mindezen sikerek mögött az egyik kulcsszerep az oktatásra és a kutatásra hárul. Ezért az Amerikai Úszó Szövetség saját kurzusokat, egyetemi programokat indít, hogy ott a saját profilja szerint képezze ki a jövő edzőit, sportmunkásait és alkalmazottjait. Két lehetőség van a jelentkezőknek. Több egyetemmel és oktatási szervvel vannak kapcsolatban, valamint online kurzusokat is indítanak (eLearning szisztéma).

A Club Leadership and Business Management 101 program a szövetség által létrehozott oktatási program, mely arra tanítja meg a hallgatókat, hogyan kell egy klubot menedzselni, sport (úszás) szemlélettel, valamint ösztönöz arra, hogy új sportklubokat hozzanak létre, mellyel bővítik a merítési lehetőségeket. Ez a kurzus leginkább online érhető el, neves egyetemi és sportháttérrel rendelkező előadókkal.

38. ábra Az USA Úszó Szövetsége oktatási programjának logója

Forrás: <http://www.usaswimming.org/> oldaláról

Amire a kurzus alatt fókuszálnak:

- Széles látókör (sport és menedzsment területén)
- Egy klub létrehozása
- Egy klub vezetése és működtetése
- A saját klub fejlesztése

Az Amerikai Úszó Szövetség előírja, hogy az ő égiszük alá tartozó sportegyesületek és szervezetek rendelkezzenek az alkalmazottaik között olyan személlyel, akik elvégezték ezt a kurzust. Szervezetenként 2 személyt muszáj delegálniuk, akik elvégzik vagy már elvégezték. Azért tartják ezt fontosnak, mert itt nem csak elméleti tudásra tesznek szert, hanem sport oldalról közelítik meg a témát, tehát a sport körein belüli viszonyokat veszik alapul. Az oktatási intézmények az elméleti háttérrel biztosítják (egyetemek, középiskolák).

A Club Leadership and Business Management 201 program, a fent említett leginkább online oktatás kibővített és folytatásos változata. Itt a személyes oktatáson van a hangsúly, ahol

az Amerikai Úszó Szövetség vezetői, nagy tapasztal rendelkező sportmunkásai adják át a tapasztalataikat, amit a gyakorlatban megszereztek. Itt kevésbé működnek együtt oktatási intézményekkel, saját maguk állítják össze a programot és prezentálják a résztvevőknek.

A program tartalma mélyen belemegy olyan témákba, hogy milyen egy jó klub felépítése, mikre kell figyelni az induláskor valamint, hogy a működés során milyen lehetséges veszélyek alakulhatnak ki. Tulajdonképpen egy SWOT elemzést tartanak a résztvevőknek. Nagyon ajánlott sportszervezeteknél dolgozóknak és klubvezetőknek, mert így nem a saját hibáikból kell legtöbbször tanulni, hanem máséból.

6 Globális jó gyakorlatok

6.1 FINA School

39. ábra A Nemzetközi Úszó Szövetség logója

Forrás: <http://www.fina.org/> oldaláról

A Nemzetközi Úszó Szövetség (Fédération internationale de natation), azaz a FINA saját iskolai programot indított, annak érdekében, hogy az edzők, bírók és a csapatok körül dolgozók magas ismeretekre tegyenek szert minden téren, valamint a vízi sportok történései, szokásai alapján szerezzék meg tudásukat. Fontosnak tartják, hogy akik a szervezeten belül tevékenykednek, rendelkezzenek olyan háttértudással, melyek lehetővé teszik, hogy a szervezet a kijelölt fejlődési úton tudjon tovább haladni.

A szóban forgó FINA school névre hallgató program a világ minden táján elérhető, az összes kontinensen megtalálható legalább egy képzési hely. E képzési helyek megoszlanak az egyetemek között és a FINA saját épületei között. Van olyan hely ahol az egyetem a felelős érte, van ahol, nincs is kapcsolatban az egyetemekkel.

A FINA school céljai:

- Növelni a szervezeten belül dolgozó profi szakemberek számát, valamint minél magasabb képzési szinttel felruházni őket.
- Létrehozni egy egységes és a világon mindenhol elfogadott szabálykönyvet és normákat, melyek lehetővé teszik a nemzetközi tornák és kapcsolatok létrejöttét
- Promotálni a vízi sportokat világszerte

FINA képzések:

- FINA Swimming School for Officials (FINA belső dolgozóinak képzése)
- FINA Diving Certification School for Judges (FINA bírók képzése)
- FINA Water Polo School for Referees (Vízilabda edzők képzése)
- FINA Synchronised Swimming School for Officials (Szinkronúszó szervezet dolgozóinak képzése)
- FINA Open Water Swimming School for Officials (Nyíltvízi úszó szervezet dolgozóinak képzése)

6.2 FINA bűvároktató kurzus

A FINA mint világszervezet, nem csak olyan oktatási tevékenységet folytat, ami kapcsolódik az egyetemekhez, vagy van valamiféle felsőoktatási kapcsolata, hanem önszervező módon, saját erőforrással is indít kurzusokat. Ilyen a szóban forgó bűvároktató kurzus, ahol nagyon kevés kiválasztott sajátíthatja el a bűvároktatói tudást.

2012 óta fut a FINA szervezésében ez a program. Az első Szingapúrban került megrendezésre 22 kiválasztott hallgatóval, amelyből 15-en el is végezték a kurzust, majd a FINA szervezeteinél kaptak állást.

Érdemes megemlíteni, hogy még ennek a kurzusnak is van felsőoktatási kötődése egy bizonyos szinten. A FINA ugyanis nem alkalmaz olyan oktatót, aki nem végzett el egy FINA által előírt tanfolyamot (Lásd 5.1-es bekezdés). Az első oktató Ann Sissons volt, Új-Zélandról.

6.3 World Academy of Sport

40. ábra A WAoS logója

Forrás: <http://www.worldacademysport.com/> oldaláról

A World Academy of Sport egy olyan sportszervezet, melynek az a célja, hogy különböző területeken versenyképes képzési programokat nyújtson a jelentkezőknek és ez által segítse a világ sportszervezeteinek, szövetségeinek, klubjainak munkáját, hiszen sportos és gyakorlati tudást kapnak, akik elvégzik a tanfolyamot. felkészítik őket a sport világában zajló folyamatokra, így mikor munkába állnak, már releváns tudást visznek a sportegyesületekhez, vagy a sportszervezetek maguk küldik el saját alkalmazottjaikat.

Az egész kezdeményezés Ausztráliából indult ki, amikor megalapították a szervezetet 2003-ban. Kihelyezett irodáik vannak Melbournben, Manchesterben és Genovában. Odáig fejlődtek, hogy a fő iroda Manchesterben található. Partnereikkel együttműködve tanulási lehetőséget biztosítanak a felsőoktatásban valamint önszervező módon, házon belül is.

Különböző programokat hirdetnek a következő felosztásban: Technikai oktatás, Online oktatás, Sportolók oktatása és Menedzsmentoktatás. Bizonyítványt és diplomát kapnak azok, akik el tudják végezni.

Képzési programok

Technikai oktatás

Ebben a csoportban olyan oktatási programok találhatóak meg, amelyek a sport szolgálatában álló emberek tanulmányait ösztönzik. Ilyen például az edzői stáb, az irodai alkalmazottak, akik a napi adminisztrációt látják el, valamint minden egyéb terület, amik kötődik egy sportszervezet mindennapi életéhez.

A képzések:

- IPC Academy edzőképző program

- IPC Academy oktatóképzés
- Birkózó és jégkorong edzői képzés

Online oktatás

Ahogy a nevéből adódik, az internet adta lehetőségeket aknázza ki a program, hogy a lehető leghatékonyabban juttassák el a hallgatókhoz a tudásanyagot és tudástárat. 9 elérhető online tanfolyamot hirdetett meg a sportszervezet, melyek között van olyan, amit teljesen önszervezően csinál és vannak olyanok, melyet más szervezettel (sportági szövetség vagy egyetem) hoz tető alá.

A képzések:

- Online tanulás (FIBA 3x3 E-learning)
- Sportolói képzés, diploma (FIS Athlete Certificate)
- Menedzserképző program (FIBA Academy Manager's Programme)
- Edzőképző (FIH Start Coaching)
- Jégkorong alapjai (FIH Start Hockey)
- Úszásoktatás (IPC Swimming Classification Programme)
- Atlétikaoktatás (IPC Athletics Classification Programme)
- Atlétikaoktatás, technikai háttérrel (IPC Athletics Technical Officials Programme)
- bevezetés a parasportba (IPC Introduction to Para Sport)

Sportolók oktatása

Ezen a csoporton belül a hangsúly a sportolók oktatásán van, ahol az edzésekkel egyeztetve tudnak tanulni. A program felkészíti őket az élsport utáni munkavállalásra, mely a sportszervezeteknek nagy előny, hiszen sportháttérrel és megfelelő oktatással rendelkező alkalmazottakat kapnak. Megnőtt napjainkban az igény az ilyen típusú munkavállalókra.

A képzések:

- Sportolói bizonyítvány
- Nemzetközi érettségi

Menedzsmentoktatás

Ennél a csoportnál a lényegi rész a menedzsmenten és a gazdasági részen van. Támogatni kívánják a menedzselési folyamatokat ez által a sportszervezetekben, hiszen a

sportból hozott példákon keresztül tanítanak. Sportháttérrel rendelkező alkalmazottakat képeznek ki, nem egy hagyományos gazdasági képzéssel rendelkezőnek kell betanulnia a sport berkeibe.

A képzések:

- Posztgraduális sportmenedzsment képzés (Postgraduate Certificate in Sport Management)
- Sportszövetségi menedzsment (Sports Federation Management Programme)
- Kimagasló eredmények menedzselése (High Performance Pathways Programme)
- IPC Academy Campus
- Szervezeti vezető képzés (IPC Organisational Capacity Programme Lead Training)
- FIBA menedzserképzési program (FIBA Academy Manager's Programme)

Sport Menedzsment képzés (Certificate in Sport Management)

A Posztgraduális Sport Menedzsment képzést az jellemzi, hogy összegyűjti azokat a tanulókat, akik magas szintű képességekkel rendelkeznek, és ez által képezzenek olyan munkaerőt a sportszektorban, amik magasabbra helyezik a sportot, mint iparágat a jelenleginél. A World Academy of Sport sportszervezet felismerte az oktatás fontosságát, és hogy sportos háttérrel készítsék fel a tanulókat a munkavállalásra. Több partnerrel dolgoznak együtt. Folyamatosan tanulmányozzák a sportszektor, hogy állandóan naprakész tudásanyaggal rendelkezzenek és tudják azt továbbadni a hallgatóknak.

Fontosnak tartják, hogy ne csak az iskolapadban üljenek a diákok, hanem a megszerzett tudást a gyakorlatban is kipróbálják. számos partnerükönél van lehetőségük a hallgatóknak kipróbálni magukat. A módszertanukkal arra fókuszálnak, hogy sportos és gyakorlatias tudást adjanak a diákoknak, ezzel segítve a sportszervezeteket, akiknél majd el tudnak helyezkedni a végzetek. A képzés a Londoni egyetemen valósul meg, ahol az elméleti háttérrel kapják meg a diákok, majd a gyakorlatban partnereknél és magánál a World Academy of Sport sportszervezetnél tölthetik gyakornoki idejüket. Fontos ez a lebonyolító szervezetnek is, hiszen így saját maguk számára is tudnak szakembereket képezni sport területen.

Ami pluszt ad a képzés a diákoknak:

- Bepillantást nyernek egy sportvezető életében, látni fogják, hogyan dolgoznak
- Megismerik önmagukat, vezetői képességeiket próbára tehetik
- Nagyon fontos kapcsolatokat szerezhetnek, külsős és belsős cégeknél, partnereknél, melyeket később hasznosíthatnak
- Részesévé válnak egy nemzetközi sportközösségnek
- Megtapasztalhatják a mindennapi folyamatokat a sport üzleti és gazdasági oldalán
- Világhírű oktatók és vezetők adják át tudásukat és tapasztalataikat
- Munkához igazodó órarendet kapnak

Kinek ajánlják a kurzus elvégzését? Fontosnak tartják, hogy aki jelentkezik, rendelkezzen már sportos háttérrel, érdeklődő legyen a sport iránt. Tipikusan ajánlott a részvétel a következőknek: nemzetközi szövetségek dolgozóinak, a sportban dolgozó menedzsereknek, nemzeti sportszövetségek vezetőinek, élsportolók, sportmárkák vezetőinek és alkalmazottainak, sportlétesítmények vezetőinek.

Érintett tantárgyak:

- Sport pénzügy és számvitel
- Klub és létesítményüzemeltetés
- Marketing és branding
- Stratégiai menedzsment
- Esemény menedzsment
- Humánmenedzsment
- Magas teljesítményű programok menedzsmentje
- Közösségi marketing
- Szponzoráció

FIBA és a World Academy of Sport

A Nemzetközi Kosárlabda Szövetség azon túl, hogy partnere a World Academy of Sportnak két saját kurzust is meghirdetett, melyet speciálisan a kosárlabda szerelmeseinek és dolgozóinak ajánl. 2008-ban alapították, hiszen igény született a sportos és maga szintű tudással rendelkező alkalmazottak iránt, hiszen így hatékonyabb a mindennapi működés. A program célja, hogy világszínvonalú képzést biztosítson figyelemmel követve a sportot, mint ipart és az abban mutatkozó trendeket. Alaposan megvizsgálják a napjaink sportját, és annak megfelelő képzést biztosítanak. A program célközönsége a kosárlabda világában dolgozó egyszerű alkalmazottak, rendezvényszervezők, sportolók és mindenki, aki valamilyen formában a kosárlabda üzletben tevékenykedik.

Különböző programokat hirdettek meg online és offline egyaránt, melyek célja, hogy oktatáson keresztül támogassa a FIBA tagjait, sportszervezeteket, sportklubokat versenyképes tudással rendelkező alkalmazottakkal.

A FIBA szervezetén belül a World Academy of Sport összes képzése nagy megbecsüléssel rendelkezik, de a szövetség két kosárlabda specifikus programot is elindított: FIBA Academy Manager's Programme és a FIBA 3x3 e-learning Programme.

FIBA Academy Manager's Programme:

2011-től online elérhető, így a saját böngészőnkön keresztül szerezhetünk bizonyítványt. A FIBA égisze alatt dolgozó szövetségek, szervezetek munkatársai vesznek részt jellemzően ebben a programban. Teljesen kosárlabda specifikus, a mai kosárlabda trendeket veszi alapul. 10 modulon keresztül fokozatosan kerül bemutatásra a hallgatónak,

hogyan néz ki egy modernkori kosárlabda egyesület vagy szervezet mindennapi működése, és hogy hogyan kell irányítani egy ilyen szervezetet. Az oktatott kurzusok széles skálán mozognak: klubfelépítés, Rendezvényszervezés, pénzügyek, szponzoráció, sportoló menedzselés, menedzsment stb.

FIBA 3x3 e-learning Programme:

Online, interaktív kurzus, melyen azt oktatják, hogyan kell megszervezni egy több csapatos kosárlabda tornát. A tanultak során minden területre kitérnek és elmagyarázzák. Leginkább a nemzeti szövetségeknek ajánlják, hiszen a FIBA által nyújtott támogatásokat is részletezik. A program célja, hogy gördülékenyen haladjanak a szervezési feladatok egy-egy torna alkalmával, szakképzett, sportos alkalmazottak által.

7 Magyarországi sportszervezetek jó gyakorlatai

Hazánkban a sport támogatása és fejlesztése az utóbbi években kiemelt helyen áll, gondoljunk csak a stadionépítésekre és az egyre több nemzetközi torna szervezésére, valamint a 2024-es Olimpiai Játékok megszervezésére való pályázat. Több sportszervezet is a sportfejlesztési programjában helyet szán az egyetemekkel, az oktatással való partneri kapcsolatok kialakításának. Ezek elsősorban a szakági sportszövetségek stratégiájában vagy sportágfejlesztési terveiben érhető tetten.

7.1 Magyar Olimpiai Bizottság (MOB)

Sportfejlesztés és szakemberképzés

A MOB álláspontja szerint a hazai képzés, sport területén elavult és újragondolásra szorul. Kapcsolatban állnak a Testnevelési Főiskolával és folyamatosan próbálnak a helyzeten javítani.

A jelenlegi rendszer:

- alapfokú – általános iskola elvégzésére épülő – OKJ-s szakképzettséget jelentő
- középfokú – érettségire épülő – OKJ-s szakképzettség: sportedző vagy sportszervező, menedzser stb.

- felsőfokú szakképzettség: a régi rendszerben szerzett főiskolai szintű végzettség (testnevelés műveltség területen), főiskolai szintű általános iskolai és egyetemi szintű középiskolai testnevelő tanári végzettség, főiskolai szintű szakedzői és főiskolai szintű sport - menedzseri szakképesítésről.

A MOB égisze alá tartozó szervezetek, klubok, egyesületek jogszabályban előírt papírokkal rendelkező embereket alkalmazhatnak, melyet sportágak saját szövetségei további kritériumokkal bővíthetnek. Igény van arra, hogy az alkalmazottak is megkapják a megfelelő tudást és a sporthoz is értsenek.

A MOB megfogalmazott javaslatokat, melyet az oktatási intézményekkel egyeztetve és összehangolva szeretnének véghezvinni, leginkább a testnevelési Egyetem a partner ebben:

- Szükséges – elsősorban a pedagógus-továbbképzési rendszer analógiájára – egy központi szabályozásra épülő sportszakember-továbbképzési modell. Ez azt jelenti, hogy bizonyos sportmunkaköröket csak akkor láthat el az adott sportszakember, ha meghatározott rendszerességgel részt vesz akkreditált sporttovábbképzéseken, és az ottani követelményeket teljesíti.
- Szükséges lenne újragondolni az államilag elismert sportszakmai képesítési követelményeket és az egyes szövetségek által preferált sportági licencek kérdését.

A MOB a tudományos kapcsolatrendszerének fejlesztését négy pilláron képzei el, ebből az egyik a felsőoktatás nagyobb volumenben történő bevonása a szakemberképzésben és az alkalmazottak továbbképzésében.

- A sportszakemberképzéssel és sporttudományos kutatásokkal foglalkozó (testnevelő, edző, sportszervező, rekreációs szakember stb.) felsőoktatási intézmények: Testnevelési Egyetem, ELTE, Pécsi Tudományegyetem, Szegedi Tudományegyetem, Nyugat-magyarországi Egyetem, Eszterházy Károly Főiskola, Nyíregyházi Főiskola stb.

Sportorvosképzés

Hazánkban az Országos Sportegészségügyi Intézet az, amelyik foglalkozik sport specifikus orvoslás képzésével. Az egyetlen hazai intézmény mely képes képzéseket és továbbképzéseket nyújtani ezen a területen. A sportorvostan nem része a graduális képzésnek, azonban EU-s javaslatra megfontolandó, hogy szakvizsgát kérjenek a sportorvosként tevékenykedő orvosoktól. . Az intézet részt vesz a SE Testnevelési és Sporttudományi Karának

(TF) oktató tevékenységében, gyógytornászok, dietetikus szakemberek oktatásában és PhD-hallgatók képzésében. Az idő előrehaladtával nemzetközi elismerésre is szert tett ez a fajta képzés, és egyre több szakember érzi fontosnak, hogy az Intézet által nyújtott kurzusokon mélyítse el tudását.

Jelenleg centralizált formában tud működni ez a program, azonban vannak törekvések, hogy regionális szintre helyezték, tehát vidéki egyetemeket is bevonnának a programba, majd központokat alakítanának ki. El is kezdődött ezek kiépítése, azonban forráshiány miatt a fenntarthatóság megkérdőjelezett.

Az ország 155 sportorvosi rendelőjében dolgozó 191 orvos közül 15% végzi főállásban a sportorvoslást, a többiek napi 1-2 órában. jelenleg 88 orvos rendelkezik sportorvosi szakvizsgával, melyet az egyetem és az Intézet közös programjában tudnak az orvosok letenni. A szakrendelők és az Intézet számítógépes hálózata össze van kötve egymással.

Fogyatékkal élők (Képzések)

Fontos kiemelni a fogyatékkal élők helyzetét a sporton belül. Egyre népszerűbb az olimpia után lezajló paraolimpia, ezért a körülöttük dolgozó személyek továbbképzése, oktatása is kiemelt szerepet kell, hogy játsszon a stratégiák kialakításánál. A MOB is rendelkezik hasonló törekvésekkel, habár jelenleg Magyarország gyerekcipőben jár ezen a téren. Jelenleg nem jellemző, hogy a felsőoktatás többciklusú, lineáris képzési rendszerében a sporttudományi képzési terület, sport és testkultúra képzés ág alapszakjaiban (BSc és MSc), valamint a sportági képzések során megfelelő óraszámban jelenne meg a fogyatékos tanulók iskolai testnevelésére és sportoktatására, valamint a felnőtt fogyatékos emberek sportjának vezetésére, végzésére való felkészítés. A sportági szakképzettségek alap- és továbbképzési rendszerében sincs felkészítés a fogyatékos gyermekek, tanulók, fiatalok és felnőttek fogadására a saját kompetencia területen és tevékenységformákon belül. Sporttudományi képzési terület, sport és testkultúra képzési ág alapszakjainak képzési tartalmában megjelenő szaktudás nem ad egyértelmű felkészítést a fogyatékos emberek fogadására és szakszerű foglalkoztatására, nem integrálódnak a fogyatékosok okozta specifikus ismeretek. Az egyes felsőfokú test kulturális képző intézményekben részlegesen történik a fogyatékos emberek sportjának bemutatása. A MOB szerint nagy problémát okozhat ez, azoknak, akik ilyen területen helyezkednek el, a MOB alá tartozó sportszervezeteknél, hiszen nem lesznek felkészülve arra, hogyan kell az ilyen szituációkat kezelni. Igény mutatkozik a MOB felől arra, hogy az egyetemekkel összedolgozva,

nagyobb hangsúlyt fektessenek erre a területre. Lépéseket tettek már ennek javítása érdekében, javaslatokat fogalmaztak meg.

7.2 Magyar Kosárlabdázók Országos Szövetsége

41. ábra A Magyar Kosárlabdázók Országos Szövetségének logója

Forrás: <http://kosarsport.hu/> oldaláról

A Magyar Kosárlabdázók Országos Szövetségének sportágfejlesztési programjában a sport és az oktatás kapcsolata hatványozottan megjelenik. Az oktatás minden szintjén rendelkeznek operatív programmal, tehát általános iskolai, középiskolai és egyetemi képzésre ösztönző program is van.

Céljaik:

- A sportolók továbbtanulása, hogy, amikor kikerülnek a „sportolói életből”, legyen más fajta tudásuk is, hogy könnyebben boldoguljanak az életben.
- Az alkalmazottak (sportvezetők, edzők) releváns és friss tudással rendelkezzenek, a saját szakterületeiken. Képzéseket szerveznek egyetemekkel összefogva, valamint ösztönzik, hogy egyetemre járjanak.

A középiskolai programban tehetségek kiválasztása játssza a főszerepet, majd őket arra ösztönzik, hogy egyetemi tanulmányaik mellett folytassák a sportot, tehát egy életpálya-modell kialakításán dolgoznak. Szakképzett munkatársaik egyetemet végzettek és általában korábbi sportháttérrel rendelkeznek.

Az egyetemekkel partneri viszonyt alakítanak ki, melyek számos előnnyel járnak kutatás és sportágfejlesztés terén. Az egyetem tudásbázisát és a szervezetek sportági ismeretét felhasználva építenek ki olyan szinergiákat, mellyel a sportág fejlődését biztosítják és korszerűvé varázsolják azt.

7.3 Kosárlabda Akadémia Sport Kft. - Pécs

A pécsi Kosárlabda Akadémia Sport Kft., mint sportszervezet élen jár az egyetemmel való partnerségi viszony kialakításában.

A Kosárlabda Akadémia Sport Kft. városi, egyetemi és akadémiai háttérrel működik. A szervezet célul tűzte ki, hogy folytatva a pozitív pécsi hagyományokat, lépésről lépésre felépít egy olyan klubot, mely mind a magyar bajnokság keretei között, mind nemzetközi szintéren megméretteti magát, úgy hogy nagymértékben épít a méltán híres pécsi utánpótlásra, fokozatosan beépítve fiatal játékosait a felnőtt csapat munkájába, emellett minden sportolóját sarkallja a Pécsi Tudományegyetem falai közötti továbbtanulásra, mivel a koncepció része az "egyetemivé válás". A szervezet egy életpálya modellben gondolkodik, amely továbbtanulási lehetőséget és sportösztöndíjat biztosít a pécsi, illetve más városokból a Pécsi Tudományegyetem falai közt továbbtanulóknak azzal, hogy mellette a PEAC-PÉCS női kosárlabda csapatában sportolhatnak.

A sportfejlesztési program megvalósításával, az akadémiai, ill. egyetemi háttérrel még több helyi és környékbeli kosárlabda-kedvelő fiatal vonható be az utánpótlás-nevelésbe. Az Akadémián keresztül Pécsre igazoló játékosok hozzájárulhatnak az iskolai és egyetemi helyek feltöltéséhez és életpályamodell szerűen az egyetemi diplomán keresztül és vele egyidejűleg a sport kötelékében maradnak úgy, hogy közben szerepelhetnek a korosztályos és felnőtt válogatottakban. A tanulmányaik elvégzésekor többfajta kimenet is adódik számukra: sportvezetőként, támogatóként, valamint klubunk tagjaként is kamatoztathatják az egyetemen megszerzett tudásukat, úgy, hogy ismerik már a kosárlabda berkein belül zajló viszonyokat.

7.4 Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ)

42. ábra A Magyar Labdarúgó Szövetség logója

Forrás: <http://www.mlsz.hu/> oldaláról

A témában folytatott kutatás során kiderült, hogy a sportszövetségek egyre jobban észbe kapnak és ismerik fel az oktatás fontosságát. A Magyar Labdarúgó Szövetség is jó példa erre, hiszen a közelmúltban beindítottak egy szakemberképzéssel foglalkozó programot a Felnőttképzési Intézeten belül. A meghirdetett kurzus, tanfolyam az 'alapfokú sportmenedzser' névre hallgat.

A kurzusról:

Bárki jelentkezhet, aki a következő feltételeknek eleget tesz:

- Beszéli a magyar nyelvet
- Legalább középfokú iskolai végzettséggel rendelkezik
- Erkölcsi szempontokból sportmenedzseri tevékenységre alkalmas

Felvételi vizsgát nem tartanak, a beadott dokumentumok alapján választják ki azt a maximális 20 főt, aki elkezdheti a kurzust. Ha a jelentkezők száma meghaladja a szabad helyek számát, akkor a következő, nem kötelezően beadott dokumentumok alapján állítanak fel egy sorrendet:

- Felsőfokú iskolai végzettség
- Nyelvvizsga
- Vezetői gyakorlat
- A magyar illetve nemzetközi labdarúgásban szerzett tapasztalatok.
- Referenciák (ajánlások)

Fontos kiemelni, hogy a Magyar Labdarúgó Szövetség felnőttképzési Intézete szerződést köt a hallgatókkal, mellyel bekerülnek az MLSZ körforgásába.

Az alábbi kurzusokat oktatják:

- Bevezetés a sportgazdaságtanba I
- Bevezetés a sportgazdaságtanba II.
- A sportág szereplői és kapcsolatrendszerük
- A sportág szervezeti rendszere és a labdarúgás szabályzatai
- Sporttörvény és sportjogszabályok
- PR, kommunikáció alapjai
- A sportmarketing alapjai
- Vezetés-szervezési alapismeretek
- Az emberi erőforrás menedzsment alapjai
- Közszerelés és bemutató készítés
- Egyéni gyakorlati tevékenység – egy labdarúgó szervezet elemzése

Érdekességként kiemelendő, hogy a képzés tematikája nagyon hasonló a FIFA Master (3.2-es bekezdés) által kínált program tematikájához, azonban itt nincs egyetemi kapcsolat, az MLSZ maga tervezi meg, majd bonyolítja le a teljes programot.

8 Irodalomjegyzék

Oktatás fontossága:

- <http://hrcouncil.ca/hr-toolkit/learning-ready.cfm>

Alkalmazottak a sport terén:

- <http://www.eusa.eu/projects/sport-employs-yourope>

FIFA Master:

- <http://www.dmu.ac.uk/study/courses/postgraduate-courses/fifa-master/management-law-and-humanities-of-sport-fifa-master.aspx>
- <http://www.cies.ch/research/about-cies-research/>

Magyar Kosárlabdázók Országos Szövetsége

- http://www.peacpecs.hu/letoltesek/KAS_SFP_2013-14_roviditett.pdf
- http://www.nupi.hu/download/tao/TAO_kosarlabda_program.pdf

University of Colorado (Colorado város egyeteme):

- <http://sofo.colorado.edu/SOFORelationship.html>

Kooperatív oktatás

- http://acen.edu.au/2012conference/wp-content/uploads/2012/11/56_Partnerships-and-relationships-in-cooperative-education.pdf

NBA Egyetem

- http://www.nba.com/careers/homecourt_development.html

ESPN alkalmazotti körkép:

- <http://espn Careers.com/working-here/learning-development>

Német Kézilabda Szövetség:

- <https://www.dshs-koeln.de/en/department-of-further-education/master-certificate-programmes/certificate-programmes/european-handball-manager/academic-advisory-council/>

New Zealand:

- <http://handball.org.nz/wp/?m=200803>

MOB

- http://www.mob.hu/images/MOB/Strategia_2012/MOB_strategia_2012.pdf

Amerikai Úszó Szövetség:

- <http://www.usaswimming.org/DesktopDefault.aspx?TabId=1634>

FINA school:

- http://www.fina.org/H2O/index.php?option=com_content&view=article&id=755&Itemid=500
- <http://www.fina.org/news/fina-diving-development-school-held-singapore>
- <http://www.fina.org/news/fina-schools-programme>
- <http://www.fina.org/news/fina-schools-and-certifications-officials>

World Academy of Sport:

- <http://www.worldacademysport.com/?view=partners>
- <http://www.worldacademysport.com/index.php?view=programmes&area=4>
- <http://www.worldacademysport.com/?view=ftf&programme=5>
- <http://www.worldacademysport.com/index.php?view=programmes&area=4>
- <http://www.worldacademysport.com/?view=partners&id=8>
- <http://www.fiba-academy.org/>

IV. A sport- és egészségtudatos életmód, valamint a sport képzések jogszabályi háttere

Tartalom

1	Bevezetés	511
2	Magyar jogforrások	512
2.1	Magyarország Alaptörvénye.....	512
2.2	2004. évi I. törvény a sportról.....	513
2.3	2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről	516
2.4	2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról.....	517
2.5	243/2003. (XII. 17.) Korm. rendelet.....	517
2.6	15/2006. (IV. 3.) OM rendelet	518
2.7	51/2007. (III. 26.) Korm. rendelet	521
2.8	152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet	522
2.9	65/2007. (VI. 27.) OGY határozat	523
3	Európai Unió jogforrások.....	526
3.1	Európai Sport Charta (1992).....	527
3.2	Az Európai Parlament és a Tanács 291/2003/EK határozata a sporton keresztül történő nevelés 2004. évi európai évének létrehozásáról	528
3.3	Az Európai Parlament állásfoglalása a sport szerepéről az oktatásban	529
3.4	A sportról szóló Fehér könyv	531
3.5	A bizottság közleménye a sport európai dimenziójának fejlesztéséről	534
3.6	Európai Parlament állásfoglalása a sport európai dimenziójáról.....	535
3.7	A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott állásfoglalás a sportra vonatkozó uniós munkatervről (2014-2017).....	536
4	Összegzés.....	538
5	Jogszabályjegyzék	539
6	Hivatkozások	540

1 Bevezetés

A kutatás során feladatunk, hogy bemutassuk a sport és sport képzések jogszabályi hátterét, ezen belül is azt, hogy milyen jogszabályok vonatkoznak a sportra, a mindennapos testnevelésre, a felsőoktatásra, a felsőoktatás sport életére. Munkánk során átfogó képet kívánunk adni a sport, testnevelés és az egészségtudatos életmód magyar és európai uniós szabályozásáról. Tekintettel a sport társadalomban betöltött kiemelkedő szerepére, az egészséget, az oktatást, a társadalmi integrációt és a kulturális értékeket illetően, kiemelten aktuális téma ennek a tárgykörnek a feldolgozása.

A tanulmány szerkezetét tekintve elsőként a magyar, majd az uniós joganyag bemutatására kerül sor az alapvető jogi aktusok alapján. A kutatás első részében a magyar jogforrásokról fogunk írni, elsőként Magyarország Alaptörvényének; majd a 2004. évi Sporttörvénynek; ezt követően a 2011. évi nemzeti köznevelésről szóló törvénynek, és végül a 2011. évi nemzeti felsőoktatásról szóló törvénynek a témába vágó rendelkezéseit dolgozzuk fel. A magyar törvények mellett, összefoglaljuk még a 243/2003. kormányrendelet, 15/2006. OM rendelet, 51/2007. kormányrendelet, 152/2014. kormányrendelet sportra vonatkozó szabályait, és ezen felül említést teszünk még a 65/2007. OGY határozatról, ami ugyan nem minősül jogszabálynak, de jelentős sportstratégiai rendelkezések fedezhetők fel benne.

A következő szerkezeti egységet a közösségi joganyag, a legfontosabb uniós határozatok és állásfoglalások ismertetése képezi kronologikus sorrendben. Elsőként az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága által 1992. szeptember 24-én elfogadott Európai Sport Charta, majd az Európai Parlament és a Tanács a sporton keresztül történő nevelés 2004. évi európai évének létrehozásáról szóló határozatára (291/2003/EK határozat) térünk ki. Ezt követi az Európai Parlament 2007. november 13-i állásfoglalása a sport szerepéről az oktatásban és az Európai Bizottság által 2007. július 11-én elfogadott sportról szóló Fehér Könyv, majd a Bizottság a sport európai dimenziójának fejlesztéséről szóló közleményére (2011. január 18.) térünk ki. Ezt követően az Európai Parlament 2012. február 2-i a sport európai dimenziójáról szóló állásfoglalása kerül feldolgozásra, és végül pedig a Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében üléselő képviselői által elfogadott állásfoglalás (2014. május 21.) a sportra vonatkozó uniós munkatervről (2014–2017).

A tanulmányt az elkészítéséhez általunk használt jogszabályi jegyzékkel és hivatkozásokkal zárjuk.

2 Magyar jogforrások

A tanulmány elkészítése során magyar és Európai Unió jogforrásokra építkezünk. A magyar jogszabályok közül elsősorban a sporttal és oktatással kapcsolatos törvényeket vizsgáljuk, ezt követően magyar kormányrendeletek kerülnek feldolgozásra, és ezen felül egy OM rendelet rendelkezéseit is át fogjuk tekinteni. Az Európai Unióhoz való csatlakozás óta felerősödött a sport- és egészségtudatos életre nevelés, az ehhez kapcsolódó képzések és szolgáltatások spektrumának bővítése, valamint a sporttal kapcsolatos tudásbázis beépítése a felsőoktatási képzésekbe. Mindezek elősegítése céljából születtek meg azok a magyar, illetve Unió jogforrások, amelyekről a következőkben fogunk írni.

2.1 Magyarország Alaptörvénye

A magyar állam Alaptörvénye a legmagasabb szintű jogi norma hazánkban, ezért elkerülhetetlen, hogy jelen tanulmány megírása szempontjából figyelmen kívül hagyjuk ezt. A 2012. január 1-én hatályba lépő Alaptörvényünk mindösszesen két bekezdés erejéig tartalmaz az egészséges és sportos életre való utalást. Magyarország Alaptörvénye hat fő részre tagozódik összesen, és ezek közül a harmadik részben található olyan gondolatokat, mely témánk szempontjából releváns lehet. A harmadik rész a „Szabadság és felelősség” elnevezést kapta, amely az alapvető jogokat és kötelezettségeket határozza meg. A törvényben alapvető jogként kerül elismerésre az egészséges környezethez való jog. A „Szabadság és felelősség” elnevezésű rész XX. cikke a következő gondolatokat foglalja magában: „(1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez. (2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.”¹⁶⁵ Amint ebből a két mondatból is kitűnik, az Alaptörvény megalkotói a testi és lelki egészséghez való jog érvényesülését kívánják biztosítani azáltal, hogy e jogot rögzítették Magyarország elsődleges és legmagasabb szintű jogforrásában. A második bekezdésben pedig leírja a jogalkotó azokat a jelentős pontokat, amelyekkel a testi és lelki egészséget elsősorban meg lehet valósítani. Mivel Magyarországon az Alaptörvény a

---

¹⁶⁵ Alaptörvény, Szabadság és felelősség, XX. cikk (1) (2) bekezdés

jogszabályi hierarchia csúcsán helyezkedik el, ebből kifolyólag egyetlen más jogszabály sem kerülhet vele ellentétbe. Ez a törvény jelenti országunk jogrendszerének alapját.

2.2 2004. évi I. törvény a sportról

Munkánk alapkövének tekinthető a 2004. évi Sporttörvény, melynek már a preambulumban is jelentős gondolatok fedezhetők fel. A törvény első mondataiban a jogalkotó leírja, hogy a nemzet közössége a test művelését, a sportot a nemzet alapértékének, kívánatos célnak tekinti. A Sporttörvény értelmében az Országgyűlés kinyilvánítja, hogy nemzeti értéknek tartja a sport által elért eredményeket, továbbá elismeri a sport egyént és közösséget erősítő értékeit. Szintén a preambulumban tartalmazza a következőket: „A sport legelőbb is a lelki egészség alapja, amely hozzátartozik az egészséges nemzet, az egészségét megőrizni akaró polgár értékrendjéhez. A sport a közjó része. Erősíti a közösség tagjainak egymáshoz tartozását, miként az egyén testi és lelki egészségét. A sport magába foglalja a nemzet által vallott értékeket, az összetartozás és a versenyzés szellemét, a részvételt és a győzelmet, a teljesítmény elismerését, vagyis a munka becsületét, az önfegyelmet és az öngondoskodás fontosságát, az egyén közösségért viselt felelősségét.” Továbbá, a törvény jelen részében rendelkezik a sportról, mint az ember alapvető jogáról, amely a következőképpen szól: „Magyarország Országgyűlése kinyilvánítja, hogy minden embernek alapvető joga van a sporthoz, és e jogát az állam biztosítja, függetlenül attól, hogy versenysportról, a szabadidő eltöltéséről, a diák-, főiskolai-egyetemi sportról, a fogyatékkal élők sportjáról vagy az egészség megőrzéséről van szó.”¹⁶⁶ Tehát az előző mondatokat értelmezve, a Sporttörvény preambuluma rendelkezik a sportjognak az alapvető alkotmányjogi aspektusairól, nemzeti értékéről, valamint arról, hogy a magyar államnak kötelessége közérdekből biztosítani a rendszeres sporthoz és testneveléshez való jog gyakorlásának megvalósulását.¹⁶⁷ Az állampolgároknak alkotmányban lefektetett joga van a sportolásra. Terjedelmi okok miatt az egész Sporttörvényre kiterjedő tanulmányt nem kívánunk készíteni, ugyanakkor a témánk szempontjából releváns törvényi rendelkezések kerülnek összefoglalásra. A sport joganyag ismertetése során először a sporttevékenységre és sportolóra vonatkozó szabályok elemzését fogjuk elvégezni a 2004. évi törvény alapján. A Sporttörvény a következőképpen határozza meg a sportoló és a sporttevékenység fogalmát: „1. § (1) Sportoló az a természetes személy, aki sporttevékenységet végez. (2)

---

¹⁶⁶ 2004. évi I. törvény a sportról, Preambulum

¹⁶⁷ Dr. Fazekas Attila: Sportigazgatási és sportjogi ismeretek, 2009. 29. o.

Sporttevékenységnek minősül a meghatározott szabályok szerint, a szabadidő eltöltéseként kötetlenül vagy szervezett formában, illetve versenyszerűen végzett testedzés vagy szellemi sportágban kifejtett tevékenység, amely a fizikai erőnlét és a szellemi teljesítőképesség megtartását, fejlesztését szolgálja.” Fontos vizsgálni, hogy egy adott mozgásforma sporttevékenységnek minősül-e, ugyanis, ha a törvényi definícióban foglalt kritériumok nem állnak fent, akkor az adott tevékenység nem minősül sporttevékenységnek, és ilyen esetben nem terjed ki rá a sporttörvény hatálya.¹⁶⁸ A sportolói jogállás elemzése szintén alapvető fontosságú, ugyanis ha egy természetes személy nem sportolói minőségben nyilvánul meg, akkor az e törvényben lefektetett sportolóra vonatkozó jogok és kötelezettségek nem alkalmazhatók. A Sporttörvény hosszasan rendelkezik a sportolói státuszról, e tekintetben háromféle megkülönböztetéssel találkozhatunk, amelyek a következők: szabadidős sportoló, versenyszerűen sportoló, és végül a hivatásos sportoló. A szabadidős sportoló törvényi definíciója megegyezik a korábban említett sportoló általános törvényi fogalmával. Ezt a típust az különbözteti meg a versenysportolóktól, hogy nem vesz részt az adott szövetség által szervezett versenyeken, bajnokságokon. A második kategóriát képezi a versenyszerűen sportoló (versenyző). A törvény értelmében az a természetes személy, aki a sportszövetség által kiírt, szervezett vagy engedélyezett versenyeken, vagy versenyrendszerben vesz részt.¹⁶⁹ A harmadik típus lesz a hivatásos sportoló, aki jövedelemszerzési céllal foglalkozásszerűen folytat sporttevékenységet.¹⁷⁰ A 2004. évi törvényben az általános szabályok között találhatóak meg a sportoló jogai és kötelezettségei. A törvény 2. §-a értelmében a sportolónak joga van ahhoz, hogy részére - az adott sportágtól függően - biztosítsák a biztonságos sportoláshoz szükséges feltételeket; a sporttevékenységhez szükséges felkészülési, versenyzési lehetőséget; illetve a fogyatékos versenyzők részére az állapotuknak megfelelő speciálisabb körülményeket. A törvény további rendelkezéseit olvasva, szintén a 2. §-ban találhatóak a sportolók kötelezettségei, amelyek a következők: a tisztességes játék elvei szerinti felkészülés és versenyzés (fair play); sportorvosi alkalmassági és szűrővizsgálatokon való rendszeres részvétel; a sportág hazai és nemzetközi szabályzatában foglaltaknak a betartása; a sporttevékenység során azon sportszervezet, sportszövetség érdekeinek a figyelembe vétele, amellyel tagsági, illetve szerződéses viszonyban áll. A Sporttörvényben - a 'fair play' elvének eleget téve - megjelenik az általános doppingtilalom is, amelynek lényege, hogy a versenyző

---

¹⁶⁸ Dr. Fazekas Attila: Sportigazgatási és sportjogi ismeretek, 2009. 33. o.

¹⁶⁹ 2004. évi I. törvény 1. § (3)

¹⁷⁰ 2004. évi I. törvény 1. § (4)

köteles tartózkodni a tiltott teljesítményfokozó szerekre és módszerekre vonatkozó, doppingvétséget vagy büntetőeljárást megalapozó magatartások vagy azok kísérletének elkövetésétől, valamint köteles alávetni magát a doppingvizsgálatnak. A doppingtilalomra és a doppingvizsgálatra vonatkozó részletes szabályokat a Kormány rendeletben állapítja meg.¹⁷¹

Kutatásunk tematikája szempontjából kiemelkedő jelentőséggel bír a Sporttörvény 49. §-a, amely hosszú felsorolásban megfogalmazza a sporttal kapcsolatos állami feladatokat és azok ellátásának szervezetrendszerét. Mivel a sport alapvető jogként szerepel az Alaptörvényünkben, ezért a magyar államnak kötelessége, hogy azok érvényesülését pozitív cselekvéssel biztosítsa. A 49. § értelmében a sport céljainak megvalósítása érdekében az állam meghatározza a szervezett formában történő sporttevékenység gyakorlásának jogszabályi feltételeit, gondoskodik a mindennapos testedzés feltételeinek megteremtéséről a közoktatásban, továbbá közreműködik ezek biztosításában a felsőoktatási intézményekben, elősegíti az egészséges életmód és a szabadidősport gyakorlása feltételeinek megteremtését. Továbbá, az állam részt vesz a versenysport, az utánpótlás-nevelés, az iskolai és diáksport, a főiskolai-egyetemi sport, a szabadidősport és a fogyatékosok sportja, valamint a helyi önkormányzatok által ellátott sportfeladatok finanszírozásában. Ezen felül 49. § rendelkezései rögzítik még, hogy az állam gondoskodik az állami tulajdonban lévő sportlétesítmények fenntartásáról, fejlesztéséről és rendeltetésszerű hasznosításáról, részt vesz a sporttal kapcsolatos nemzetközi együttműködésben, támogatja Magyarország sportolójainak részvételét az olimpiákon, paralimpiákon, és siketlimpiákon, támogatja a sportszakember-képzést és a sporttal kapcsolatos tudományos tevékenységet. Elősegíti a testkulturális felsőoktatás feltételeinek biztosítását, fenntartja a sportegészségügy állami intézményeit és országos hálózatát, támogatja a testkultúra fejlesztését szolgáló és sporttudományi képzést. Összegezve a 49. §-ban foglalt hosszú felsorolást, az állapítható meg, hogy a rendszeres testedzési és sportolási lehetőség biztosítása az állam számára egyrészt jogalkotási kötelezettséget keletkeztet (például jelen sporttörvény megalkotása), másrészt igazgatási-szervezési tevékenységet generál.¹⁷² Mivel állami közfeladat az előbb felsoroltaknak a teljesítése, ennek következményeként államháztartási alrendszerekből történik a finanszírozása. A Sporttörvény 50. §-a első bekezdése szerint az Országgyűlés a sporttevékenység gyakorlásának a feltételeit meghatározó törvényeket, illetve határozatokat alkot, és folyamatosan ellenőrzi azok végrehajtását. Szintén jelen szakasz második bekezdése rendelkezik arról, hogy a Kormány

---

¹⁷¹ 2004. évi I. törvény 4. § (3)

¹⁷² Dr. Fazekas Attila: Sportigazgatási és sportjogi ismeretek, 2009. 146. o.

kialakítja a hosszútávú sportstratégiát, fejlesztési tervet, és ennek alapján javaslatot tesz az Országgyűlésnek a sporttal kapcsolatos törvények, határozatok megalkotására, egyéb döntések meghozatalára. Itt fontos említést tenni a Kormány által előterjesztett „Sport XXI. századi nemzeti sportstratégiáról” (65/2007. OGY határozat), melyre majd a későbbieknek fogok kitérni.

2.3 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

A feladataink egyike közé tartozik, hogy a mindennapos testnevelésre vonatkozó jogszabályok után kutassunk. A nemzeti köznevelésről szóló törvény az egészségesebb társadalom kialakításának célját szem előtt tartva nagy hangsúlyt fektet a testnevelés és az iskolai sporttevékenységek rendszeresítésére. A nemzeti köznevelésről szóló törvény 27. § (11) bekezdése a következőképpen rendelkezik: Az iskola a nappali rendszerű iskolai oktatásban, azokban az osztályokban, amelyekben közismereti oktatás is folyik, azokon a tanítási napokon, amelyeken közismereti vagy szakmai elméleti oktatás is folyik, megszervezi a mindennapos testnevelést legalább napi egy testnevelés óra keretében, amelyből legfeljebb heti két óra: a.) meghatározott oktatásszervezési formákkal, műveltségterületi oktatással, b.) iskolai sportkörben való sportolással, c.) versenyszerűen sporttevékenységet folytató igazolt, egyesületi tagsággal rendelkező vagy amatőr sportolói sportszerződés alapján sportoló tanuló kérelme alapján a tanévre érvényes versenyengedélye és a sportszervezete által kiállított igazolás birtokában a sportszervezet keretei között szervezett edzéssel, d.) egyesületben legalább heti két óra sporttevékenységet folytató tanuló kérelme alapján - amennyiben délután szervezett testnevelés órával ütközik - a félévre érvényes, az egyesület által kiállított igazolással váltható ki.¹⁷³ A törvény 97. § (6) bekezdése a következőképpen szól: „A 27. § (11) bekezdés szerinti mindennapos testnevelést az iskolai nevelés-oktatás első, ötödik, kilencedik évfolyamán 2012. szeptember 1-jétől kezdődően felmenő rendszerben kell megszervezni. Ezeken az évfolyamokon alkalmazott helyi tantervbe legalább heti öt testnevelés órát kell beépíteni.”

---

¹⁷³ 2011. évi CXCV. törvény 27. § (11)

2.4 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról

A nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény néhány szakaszban rendelkezik a felsőoktatás sport életéről. A törvény nem részletezi az egyes felsőoktatási intézményekben előírt kötelező testnevelést, ezt az érintett felsőoktatási intézmények tanulmányi szabályzata eltérően tartalmazza. Itt példaként említeném a Szegedi Tudományegyetemet, melynek Tanulmányi és Vizsgaszabályzata előírja, hogy „Az SZTE-n két félévben testnevelési kurzus teljesítése kötelező, kritérium tárgy jelleggel. A testnevelés kurzusok ingyenesek.” A TVSZ értelmében, a hallgató csak akkor bocsátható záróvizsgára, ha a két félév kötelező testnevelést abszolválta. Az SZTE-vel ellentétben, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Tanulmányi Szabályzata alapján nincs kötelező testnevelés, csupán választható lehetőségként jelenik meg a két félév általános testnevelés elvégzése, viszont annak, aki ezt teljesíti abszolutóriumába félévente 1, összesen 4 kredit értékben beszámítandó az általános testnevelés. A nemzeti felsőoktatásról szóló törvényre visszatérve, az alapvető működési szabályok között találhatóak olyan rendelkezések, melyek témánk szempontjából említésre méltóak. A törvény 11. § (2) bekezdése kimondja, hogy „A felsőoktatási intézménynek az alaptervékenységéhez igazodóan biztosítani kell egészségfejlesztést is, beleértve a rendszeres testmozgás és sporttevékenység megszervezését, ...”, ezt a törvény, kötelező jelleggel írja elő minden egyes felsőoktatási intézmény számára. Ezen felül a nemzeti felsőoktatásról szóló törvény rendelkezik a felsőoktatási intézmény működéséhez szükséges támogatásokról, amelyeket a fenntartó biztosít. A törvény a 84. § (2) bekezdésében található az intézmény részére jutott állami támogatások célja, amely felsorolásban az e.) pont alatt a hallgatói sport is fellelhető. Az éves költségvetésről szóló törvény állapítja meg a felsőoktatás állami támogatását.¹⁷⁴ A törvény további szakaszait értelmezve, a felsőoktatási intézmény részére adható támogatás különösen a hallgatói sport fejlesztéséhez, szervezéséhez, a felsőoktatási intézményi sportlétesítmények fejlesztéséhez és működtetéséhez.

2.5 243/2003. (XII. 17.) Korm. rendelet

A Kormány jelen rendelete 2017-ig hatályban van, azonban - mivel egy régi rendeletről van szó – tartalmilag már nem érvényes, nincs összhangban a magasabb szintű jogforrásokkal, jelen

---

¹⁷⁴ 2011. évi CCIV. törvény 84. § (1)

esetben a 2011. évi nemzeti köznevelési törvénnyel. Ugyanakkor, munkánk szempontjából elhanyagolhatatlan, hogy ne foglalkozzunk ezzel a rendelettel, mivel ebben jelentős alaptézisek találhatóak a testnevelés és a sport oktatása során figyelembe veendő elsődleges szempontokra, céljaira vonatkozóan. Ez a rendelet a Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról rendelkezik. Jelen jogforrásban összefoglalóan megtalálhatjuk, hogy a testnevelés és a sport olyan műveltségi terület, amely teherbírást, edzettséget ad; megelőzi és kezeli a testi és lelki ártalmakat; előidéz és elősegíti az egészséges, személyközi társas kapcsolatok átélését; magában foglalja a pozitív életérzést, az örömszerzést, a versenyélményeket.¹⁷⁵ A testnevelés és sport oktatása során elsődleges, hogy a pozitív hozzáállás váljon uralkodóvá; a kiválasztott mozgásformák a változatosságot biztosítsák; a prevenció, a gerincoszlop és az ízületek védelme a tanórai bemelegítésben; helyes testtartás kialakítása, illetve fenntartása minden évfolyamon jelenjen meg; testnevelés és sport az egész életen át tartó tanulás fizikai és szellemi megalapozásához járuljon hozzá.¹⁷⁶ Ezen felül a rendelet elsődleges szempontként jeleníti meg, hogy a teljes nevelési-oktatási folyamatban a feladat iránti elkötelezettség, a motiváltság fennmaradjon; az erkölcsi, akarati tulajdonságok fejlődjenek; a tanulók önismeretre építő, belső kontrollja erősödjön; az oktatási eszközök, sportszerek megválasztásában és alkalmazásában az életkori sajátosságok, a sérülés- és baleset-megelőzési szempontok érvényesüljenek.¹⁷⁷

2.6 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet

A kutatásunk másik jelentős alappilléret képezi - a Sporttörvény mellett – az Oktatási Minisztérium 15/2006. számú rendelete. Ebben a jogforrásban található meg a sporthoz kapcsolódó felsőoktatási képzések részletes szabályai. Ez a rendelet négy olyan képzést foglal magában, amely a sport- és egészségtudatos életmódhoz, illetve a testneveléshez szorosan kapcsolódik. Ez a négy képzés a következő: testnevelő-edző; sportszervező; rekreációs szervezés és egészségfejlesztés; és végül humánkineziológia alapképzési szak. A továbbiakban a rendelet alapján fogjuk bemutatni ezeknek a szakoknak a képzési ágait, a képzési céljait, az elsajátítandó szakmai kompetenciákat, a megszerzett ismereteket, és végül, hogy az itt végzett hallgatók

---

¹⁷⁵ 243/2003. Korm. rendelet, VII. rész, Testnevelés és sport

¹⁷⁶ 243/2003. Korm. rendelet, VII. rész, Testnevelés és sport

¹⁷⁷ 243/2003. Korm. rendelet, VII. rész, Testnevelés és sport

milyen feladatok ellátására lesznek alkalmasak. A négy képzésről általánosságban az mondható el a rendelet alapján, hogy a sporttudomány képzési területére tartoznak, alapfokozat végzettségi szint szerzhető meg, az alapfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma 180, és hat féléves képzést biztosítanak a hallgatók számára. Elsőként a testnevelő-edző (angol nyelvű megjelölése: Physical Educator – Trainer) alapképzési szakra vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket fogom ismertetni. A képzés célja olyan szakemberek képzése, akik testkulturális és sporttudományi, valamint nevelés- és egészségtudományi ismereteik birtokában képesek sportedzői, sportszervezői, testnevelői tevékenység ellátására. A szakon végzettek kellő mélységű elméleti ismeretekkel rendelkeznek a képzés második ciklusban történő folytatásához.¹⁷⁸ Az alapfokozat birtokában a testnevelő-edző ismeri a sporttudomány alapfogalmait; a pszichomotorikus képességek és készségek fejlesztéséhez a testnevelés, a sport eszközrendszerét; a mozgáshibák jellemzőit, azok kijavításának módszereit; a mozgáshibák jellemzőit, azok kijavításának módszereit; a testnevelés és a sport területén a felkészítő folyamatok alapelveit. Az alapfokozat birtokában a testnevelő-edző alkalmas lesz: az ifjúsági korú sportolók korcsoportos felkészítésére és versenyeztetésére a választott sportágnak megfelelően; egyesületek feladatainak ellátására; versenyszervezőként közreműködni hazai és nemzetközi versenyek szervezésében; versenybírói, játékvezetői, sporttudósítói feladatok ellátására; edzőtermekben és sportcentrumokban szakképzetségüknek megfelelő feladatok ellátására; testnevelési és sporttanfolyamok, sporttáborok, sportköri foglalkozások, turisztikai programok szervezésére és vezetésére.¹⁷⁹ A 15/2006. OM rendelet rögzíti továbbá, hogy a szakon végzettek rendelkeznek az egészséges életmódról, a fizikai erőnlét fejlesztésére ösztönző szemléletmóddal, az ember és környezete harmonikus egyensúlyára figyelmet fordító felelősségteljes magatartással. A testnevelő-edzők szakmai gyakorlatát képezik a sportszakmai gyakorlatok, táborok, edzésvezetési gyakorlatok, edzéslátogatások.

A rendeletben szereplő második alapképzési szak a sportszervező (angol nyelvű megjelölése: Sports Manager) képzés, amely a testkultúra képzési ágba sorolható, és amelyet ugyanazon szempontok alapján fogjuk bemutatni, mint a testnevelő-edzőt. A képzés célja olyan sportszervezők képzése, akik sportvezetési ismereteik birtokában képesek ellátni a sportvezetés feladatait; feltárni és hatékonyan felhasználni a testneveléshez és a sporttevékenységhez szükséges erőforrásokat, eligazodnak a sportra ható társadalmi és gazdasági tényezők és folyamatok között. Továbbá kellő mélységű elméleti ismeretekkel rendelkeznek a képzés

---

¹⁷⁸ 15/2006. OM rendelet XI. Sporttudományi képzési terület 1. Testnevelő-edző alapképzési szak 7. pont

¹⁷⁹ 15/2006. OM rendelet XI. Sporttudományi képzési terület 1. Testnevelő-edző alapképzési szak 7. pont

második ciklusban történő folytatásához. Az alapfokozat birtokában a sportszervező ismeri a testnevelés és sportmozgalom célkitűzéseit, szervezeti és kapcsolatrendszerét; az emberi erőforrások alkalmazásához szükséges pedagógiai, pszichológiai, szociológiai törvényszerűségeket; a sportvezetéshez szükséges alapvető sporttudományi, gazdasági, vezetéselméleti, szervezéstudományi ismereteket.¹⁸⁰ A rendelet szól továbbá arról, hogy az alapfokozatot megszerzett sportszervező képes lesz az elsajátított szakmai, jogi, gazdasági, valamint szervezési és vezetési ismeretek hatékony alkalmazására; a testnevelési és sportszervezetek, egyesületek létrehozására, céljainak meghatározására, sportmozgalom szervezésére. Az alapfokozat birtokában a sportszervező alkalmas: sportszervezeteknél, sportegyesületeknél, önkormányzatoknál, rekreációs központoknál, rendezvényszervezéssel foglalkozó szervezeteknél vezetői, szervezői feladatok ellátására; sportmarketing tevékenység végzésére.¹⁸¹

Harmadsorban, a rekreációs szervezés és egészségfejlesztés alapképzési szak kerül feldolgozásra, amely szintén a testkultúra képzési ágba sorolható. A rendeletben ezen képzés célja is megfogalmazásra került, amelynek lényege a következő: olyan szakemberek képzése, akik megalapozott elméleti és gyakorlati ismeretek és készségek birtokában képesek közvetítő és fejlesztő szerep betöltésére az egészségfejlesztés és rekreáció területén; hozzájárulnak az egészséges életmód megalapozásához, az egészségfejlesztéshez, a rekreációs és mentálhigiénés kultúra kialakításához, feltételeinek megteremtéséhez és korrekációjához a nevelési-oktatási – intézményekben, civil szervezetekben. A szakon végzettek képesek az egészségfejlesztés rekreációval kapcsolatos projektjeinek kidolgozására, megvalósítására; egészségfejlesztő és rekreációs alaptevékenységek végzésére; az egészséget veszélyeztető társadalmi problémák, valamint a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok körében felmerülő egészségfejlesztési feladatok feltárásában történő közreműködésre. Az alapfokozat elnyerését követően, a rekreációs szervező és egészségfejlesztő tisztában lesz például, az egészséges emberi szervezet alapvető testi, lelki működésével és a helytelen életmódból fakadó egészségkárosító tényezőkkel; az egészség és életmód fejlesztésének lehetőségeivel és módszereivel; a rekreáció módszereivel és technikáival. Szintén az alapfokozat birtokában a rekreációs szervező és egészségfejlesztő képes, illetve alkalmas lesz az egészségfejlesztő, rekreációs projektek kidolgozására, gyakorlati megvalósítására; közreműködni az egészségfejlesztéshez, rekreációhoz szükséges pályázatok elkészítésében; elsősegélynyújtásra, balesetvédelmi

---

¹⁸⁰ 15/2006. OM rendelet XI. Sporttudományi képzési terület 2. Sportszervező alapképzési szak 7. pont

¹⁸¹ 15/2006. OM rendelet XI. Sporttudományi képzési terület 2. Sportszervező alapképzési szak 7. pont

programok kidolgozására. A szakon végzettek rendelkeznek az egészséges életmód és életminőség, valamint a rekreáció korszerű szemléletével; az egészséges emberi magatartás befolyásolásához szükséges kommunikációs és szociális készségekkel és pedagógiai ismeretekkel; a szakterületükhöz tartozó etikai, jogi és gazdasági; valamint alapvető kommunikációs és tömegkommunikációs ismeretekkel.¹⁸²

Végül, az utolsó sporttudományi alapképzési szakkal, a humánkineziológiával zárjuk a 15/2006. OM rendelet elemzését. A humánkineziológia alapképzési szak a testkultúra képzési ágba tartozik. A képzés célja olyan humánkineziológusok képzése, akik integrált testkulturális és egészségtudományi ismereteik birtokában képesek a fizikai teljesítmény korszerű eszközökkel és módszerekkel történő megállapítására; képesek a fiatal, felnőtt és idős emberek mozgáskultúrájának, állóképességének, terhelhetőségének, erőnlétének a fejlesztésében, megőrzésében, a mozgásszervi és keringési rendellenességek megelőzésében, illetve rehabilitációjában való közreműködésre. Az alapfokozat birtokában a humánkineziológus ismeri: a fizikai és egészségi állapotnak, a károsodás mértékének a megállapítására alkalmas műszereket, eljárásokat; a sportbeli csúcsteljesítmények eléréséhez a fizikai és mentális képesség fejleszthetőségének eljárásait, módszereit; az egészségfejlesztő programokat; az egészséges és egészségében károsodott emberi szervezet működésének alapvető elveit.¹⁸³ A humánkineziológus képes a mozgató és keringési rendszer fejlettségi szintjének meghatározására; betegség, műtét vagy egyéb károsodások következtében legyengült szervezet roborálásának elősegítésére; sportolók fizikai képességeinek fejlesztésére, stb. Az alapfokozat birtokában humánkineziológus alkalmas: sportklubokban fizikai képességek felmérésére, edzéstervezésre, mozgáselemzésre, játékelemzésre; fizikai állapot műszeres mérésének elvégzésére; sportklubokban sportsérülések rehabilitációjában való részvételre.

2.7 51/2007. (III. 26.) Korm. rendelet

Az 51/2007. Korm. rendelet a felsőoktatásban részt vevő hallgatók juttatásairól és az általuk fizetendő egyes térítésekről rendelkezik. Jelen rendelet egy bekezdés erejéig tartalmaz olyan rendelkezést, amely kutatásunk szempontjából jelentős. A 10. § (6) bekezdésében található

---

¹⁸² 15/2006. OM rendelet XI. Sporttudományi képzési terület 3. Rekreációs szervezés és egészségfejlesztés alapképzési szak 7. pont

¹⁸³ 15/2006. OM rendelet XI. Sporttudományi képzési terület 4. Humánkineziológia alapképzési szak 7. pont

szabály értelmében a kulturális, valamint a sporttevékenységek támogatásáról a felsőoktatási intézmény térítési és juttatási szabályzatában meghatározott szerv a hallgatói önkormányzat egyetértésével dönt azzal, hogy a sporttevékenységek körébe tartozik különösen a felsőoktatás keretei között a hallgatók részére szervezett, illetve nyújtott, testmozgást, sportolást, versenyzést, az egészséges életmódra nevelést biztosító tevékenység, az életmód-tanácsadás.¹⁸⁴

2.8 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet

Jelen jogforrás a Kormány tagjainak a feladat- és hatásköréről rendelkezik. Az emberi erőforrások miniszterének, mint a Kormány tagjának felelősségi körébe tartozik – többek között – a sportpolitika. A miniszter a sportpolitikáért való felelőssége keretében előkészíti a sportra és az egyes sportcélú ingatlanok tulajdoni helyzetének rendezésére vonatkozó jogszabályokat.¹⁸⁵ Az emberi erőforrások minisztere az imént említett felelősségi körében felel a Kormány sportpolitikájának kialakításáért; elősegíti a sporttudomány fejlődését és a sport szakmai hátterének biztosítását.¹⁸⁶ A rendelet értelmében a miniszter ellátja a sportegészségügyi rendszer működtetésével és fejlesztésével, a sportrendezvények biztonságával és a nézőtéri erőszak elleni küzdelemmel, valamint a tiltott teljesítményfokozó szerek elleni küzdelemmel kapcsolatos sportszakmai feladatokat.¹⁸⁷ Az emberi erőforrások minisztere gondoskodik továbbá, a kiemelt sportágakhoz kapcsolódó sportlétesítmény-fejlesztési, valamint a nemzeti köznevelési infrastruktúra - fejlesztési programhoz kapcsolódó, a köznevelési intézménnyel egybe épített, vagy azzal azonos ingatlanon elhelyezkedő tanterem, tornaterem és tanuszoda, továbbá egyéb iskolaüzemeltetési feladatok ellátásáról.¹⁸⁸

A kormány tagjai közül szólni kell még a nemzeti fejlesztési miniszter sporttal összefüggő feladat- és hatásköréről. A miniszter az állami vagyon felügyeletéért és az állami vagyonnal való gazdálkodás szabályozásáért való felelőssége keretében gondoskodik az állami sportlétesítményekkel (sportingatlanokkal) kapcsolatos fejlesztési, rekonstrukciós programokról, valamint az üzemeltetési, működtetési feladatokról.¹⁸⁹ Az olimpiai

---

¹⁸⁴ 51/2007. Korm. rendelet 10. § (6) bekezdés

¹⁸⁵ 152/2014. Korm. rendelet 61. § (1) bekezdés

¹⁸⁶ 152/2014. Korm. rendelet 61. § (2) bekezdés a) b) pont

¹⁸⁷ 152/2014. Korm. rendelet 61. § (2) bekezdés c) pont

¹⁸⁸ 152/2014. Korm. rendelet 61. § (2) bekezdés d) pont

¹⁸⁹ 152/2014. Korm. rendelet 112. § (2) bekezdés d) pont

sportközpontok sportjellegű használata vonatkozásában egyeztet a sportpolitikáért felelős miniszterrel.¹⁹⁰

2.9 65/2007. (VI. 27.) OGY határozat

Jelen résznél elsősorban azt szükséges tisztázni, hogy az OGY határozat a jogforrási hierarchiában milyen pozícióban áll, ugyanis ez jogszabálynak nem minősülő egyéb jogforrások kategóriájába tartozik. A közjogi szervezetszabályozó eszközökön belül, a normatív határozatok jelentik az OGY határozatokat.

A 65/2007. OGY határozatot (a Sport XXI. századi sportstratégiáról) az Országgyűlés arra tekintettel dolgozta ki, hogy a sportolás kiemelkedően hozzájárul a népesség mentális és fizikai állapotának javításához, és mintegy eszközként szolgál az egészséges társadalom kialakításához, a közösségi kapcsolatok fejlesztéséhez, a népesség gazdasági aktivitásának előmozdításához, valamint az esélyegyenlőség javításához. Jelen sportstratégia négy fő részre épül, amelyek a következők: Sport és életminőség – paradigmaváltás; Helyzetértékelés; Jövőkép és célrendszer; A megvalósítás koncepciója, a fejlesztés irányai. Az említett négy nagy fejezetben belül további alfejezetek találhatóak. Jelen kutatásban, először a harmadik nagy fejezet kerül feldolgozásra, vagyis a Jövőkép és célrendszer, ezen belül pedig a Sportpolitika stratégiai céljai, valamint a Stratégiai célok a sport egyes területein. Ezt követően, a negyedik nagy fejezet (A megvalósítás koncepciója, a fejlesztés irányai) kutatásunk szempontjából releváns rendelkezései kerülnek áttekintésre. A Sportpolitika stratégiai céljai között elsőként szerepel az életminőség javítása, amellyel kapcsolatban megfogalmazásra került, hogy a magyar lakosság nincs kellően tisztában azzal, hogy van egy értéke, ami nem más, mint az egészsége. Ha valaki nem ismeri az egészsége értékét, akkor nem fog önfegyelmező, egészséges életmódot folytatni. Az egészség értékővő szemléletét az óvodák, az egészséges életmódot és annak értékővő voltát az iskolák erősíthetik.¹⁹¹ Az OGY határozatban második stratégiai célként tüntetik fel a sport kapcsolatrendszerének fejlesztését, vagyis rögzítésre került, hogy napjainkban a kultúrában kiemelkedő szerepe van a fizikai testnek, a sportnak, azonban mégis észlelhető ennek az elszigetelődése az egyes humán területektől, a tanulástól, a kultúrálódástól, az esélyegyenlőségi megoldásoktól. A határozat rendelkezései szerint a sport rendkívül sokoldalú kapcsolódási és

---

¹⁹⁰ 152/2014. Korm. rendelet 112. § (2) bekezdés d) pont

¹⁹¹ 65/2007. (VI. 27.) OGY határozata Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról III. rész

fejlesztési lehetőségei még nem tudatosultak, de erre egy alkalmas kitörési pont lenne a turizmus, amely a sport fejlődéséhez nagyban hozzájárulhatna. A XXI. századi sportstratégia harmadik céljaként szerepel a határozatban az egészséges társadalom kialakítása. Hazánkban magas a dohányzásból, az egészségtelen táplálkozásból és a mozgáshiányból fakadó betegségek aránya. A sportolók körében ugyanakkor kisebb mértékben jelentkeznek a kóros stresszterhelés tünetei (alvászavarok, fejfájás), kevesebb a káros szenvedéllyel élők száma, kisebb a szív- és érrendszeri betegségben szenvedő betegek aránya. Cél tehát a népesség egészségi állapotának javítása a sport segítségével: minél szélesebb rétegek mozgósítása, hogy az egészség megőrzése érdekében növeljék sportaktivitásukat. Fontos feladat továbbá a már megromlott egészségi állapotúak bevonása rehabilitációs célból.¹⁹² Negyedik célként szerepel a sport és a tudástársadalom összekapcsolása, ugyanis a jogalkotók úgy vélik, hogy tarthatatlan, hogy a fiatalabb korosztálynak választani kell a tanulás, kultúrálódás és a sport között. Következő sportstratégiai célként került megfogalmazásra, a harmonikus társadalom, a közösségi kohézió fejlesztése, ami alatt azt kell érteni, hogy a harmonikus társadalom kialakításához és fenntartásához elengedhetetlen a meggyengült közösségi kapcsolatok erősítése, és az egyén képességeinek, készségeinek fejlesztése. A sport az egyik legalkalmasabb eszköz a közösségi kohézió erősítésére, kialakult gyakorlata, technikái, metodikája van.¹⁹³ A 65/2007. OGY határozatban a jogalkotó rendelkezik a sportról, mint innovatív tényezőről a versenyképesség és a foglalkoztatottság növelése terén. E területen kiemelt célok a következők: hozzájárulás az adott munkáltató, illetve a magyar kis- és középvállalkozások versenyképességének javításához; a javuló egészségi állapotnak köszönhetően a munkaerő-kiesés arányának csökkentése; a munkavállalók produktivitásának növekedése a sportolásnak köszönhető jobb fizikai, szellemi és lelki kondíció eredményeként; a tanulási, koncentrációs és a munkabíró képesség növelése a fizikai és szellemi energiák összhangjának sport általi megteremtése révén.¹⁹⁴ Hetedik sportstratégiai célként szerepel a nemzeti és közösségi identitás erősítése, vagyis a sport közösségfejlesztő szerepének érvényesítése, sport köré összpontosuló tevékenységek szorgalmazása. Utolsó sportstratégiai célként került megfogalmazásra az esélyegyenlőség, azaz a sportnak rendszeresen figyelemmel kell kísérnie és támogatnia kell a kiemelkedő tehetségek bekapcsolódását a sport rendszerébe, különös figyelemmel a hátrányos helyzetű csoportokra.

---

¹⁹² 65/2007. (VI. 27.) OGY határozata Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról III. rész

¹⁹³ 65/2007. (VI. 27.) OGY határozata Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról III. rész

¹⁹⁴ 65/2007. (VI. 27.) OGY határozata Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról III. rész

A sportstratégiai célok mellett másik nagy alfejezetet képez a stratégiai célok a sport egyes területein, ezen belül is megfogalmazva: az iskolai testnevelés, a diáksport, a szabadidősport, a rekreációs sport, a versenysport és az utánpótlás-nevelés célját. Az iskolai testnevelés és a diáksport területén az elsődleges cél, hogy a gyermekek testi, lelki és szellemi egészsége megfelelően fejlődjön, a testmozgás szeretete kialakuljon, az egészséges életmód tudatosuljon. Ennek érdekében erőfeszítéseket kell tenni az iskolai és diáksport minőségének javítására, sportolási lehetőségek bővítésére. A szabadidősport, rekreációs sport célja a bővítés a kereslet növelése által, mely a kínálat élénkülését is indukálja.¹⁹⁵ A kereslet növelése érdekében tehát cél a népesség aktív sport iránti beállítódásának kialakítása. Ennek érdekében szükséges egyrészt egy, a sportolásra ösztönző pénzügyi kedvezményrendszer kialakítása, másrészt az egészséges, a mozgásgazdag életmód szemléletének és igényének elterjesztése.¹⁹⁶ Szintén szükséges a sportolási terek fejlesztése, a lehetőségek javítása. A versenysport és az utánpótlás területén cél a sportolók által elért eredmények megőrzése, valamint az eredményesség javítása nemzetközi szinten. Az utánpótlás-nevelés érdekében szükséges az igazolt sportolók számának növelése és az utánpótlás-nevelés egységes rendszerének működtetése.¹⁹⁷

Kutatásunk további részében az előbb részletezett sportstratégiai célok megvalósulásának koncepciói, fejlesztési irányai kerülnek feldolgozásra. Először is a már bevezetett iskolai testnevelés és diáksport területén történő fejlesztések kapcsán szükségessé válik a rendszeres testnevelés infrastrukturális és szakmai feltételeinek biztosítása. Meg kell teremteni hosszú távon annak szakmai, infrastrukturális és gazdasági feltételeit, hogy a mindennapi testedzés feladatainak végrehajtása során növelni lehessen a testnevelési órák és az iskolai sportkörü foglalkozások számát. Elő kell segíteni továbbá az iskolai sportköröknek a délutáni sportolásban való szélesebb körű részvételét is.¹⁹⁸ Az OGY határozat további rendelkezéseit vizsgálva, kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a tanóra keretében egy életen át tartó rendszeres szabadidősportos tevékenység igényét is megalapozzák. Nagy hangsúlyt kell fektetni a szakpedagógus-képzés korszerűsítésére, a gyakorló testnevelő tanárok, továbbá a tanítók és az óvodapedagógusok felkészültségének fejlesztésére, a tudásmegosztás módszereinek, technológiájának és eszközeinek folyamatos megújítására.

---

¹⁹⁵ 65/2007. (VI. 27.) OGY határozata Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról III. rész

¹⁹⁶ 65/2007. (VI. 27.) OGY határozata Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról III. rész

¹⁹⁷ 65/2007. (VI. 27.) OGY határozata Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról III. rész

¹⁹⁸ 65/2007. (VI. 27.) OGY határozata Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról IV. rész

A XXI. századi nemzeti sportstratégiát magában foglaló 65/2007. OGY határozat tartalmaz rendelkezéseket a sporttal kapcsolatban megvalósuló oktatás, képzés, továbbképzés és a szakképzés területén. A sportszakemberképzésben elengedhetetlen a sport területén az oktatás és a képzés átfogó innovációja: korszerű, tanulást segítő technikák, módszerek kidolgozása, alkalmazása, hatékony képzési struktúra kidolgozása, a képzési tartalom mielőbbi korszerűsítése. A szakemberszükséglet kielégítésében kapjon kiemelt szerepet az intézményes, jól szervezett és gyakorlatorientált oktatás, nevelés, képzés. A tudásanyag korszerűsítésében vállaljanak kezdeményező szerepet a sporttal foglalkozó felsőoktatási intézmények, a képzés szakmai (sportági) felügyelete legyen a sportági szövetségek feladata és felelőssége.¹⁹⁹ A szövetségek legyenek felelősei a szakemberek gyakorlati képzésének és továbbképzésének oly módon is, hogy a fiatalok szerezhessenek tapasztalatot a gyakorlott edzők mellett.²⁰⁰ Ahhoz, hogy kiváló szakemberek szülessenek, szorgalmazni kell a korszerű tankönyvek és segédletek kiadását, főként digitalizált formában. A magyar sport fejlesztése érdekében elengedhetetlen egy erős, sportoktatással foglalkozó intézményhálózat. Ennek megteremtéséhez vizsgálni kell egy testnevelési, oktatási-képzési, sporttudományi és sportegészségügyi komplex központ – EU-s források felhasználásával történő – létrehozásának lehetőségét.²⁰¹ Ez a központ megfelelő kereteket biztosítana az oktatás, a képzés, tudományos tevékenység, a kutatás és innováció összehangolt, komplex fejlesztéséhez. A központnak alkalmasnak kell lennie sportegészségügyi funkciókra (laboratóriumok, gyógyító-rehabilitációs egységek), az ahhoz kapcsolódó K+F és innovációs tevékenységre, és kiemelkedő, központi szerepet kell betöltenie a sporttudományban és sportszakemberképzésben (sportkönyvtár, konferencia-központ stb) is.²⁰²

3 Európai Unió jogforrások

Az Unió figyelemmel van a sport társadalmi és kulturális funkcióira, elismeri, hogy a sportolási lehetőséget mindenki számára biztosítani kell, illetve támogatja a sportszervezetek függetlenségét, azonban az uniós jog igen kis mértékben foglalkozik a sport szabályozásával. A 2007-ben aláírt Lisszaboni Szerződés tett említést először a sportról. A Szerződésben XII.

---

¹⁹⁹ 65/2007. (VI. 27.) OGY határozata Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról IV. rész

²⁰⁰ 65/2007. (VI. 27.) OGY határozata Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról IV. rész

²⁰¹ 65/2007. (VI. 27.) OGY határozata Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról IV. rész

²⁰² 65/2007. (VI. 27.) OGY határozata Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról IV. rész

cím, 165. cikk alatt található a következő rendelkezés: az Unió a sport sajátos természetére, az önkéntes részvételen alapuló szerkezeti sajátosságaira, valamint a társadalomban és a nevelésben betöltött szerepére tekintettel hozzájárul az európai sport előmozdításához.²⁰³ A sport a másodlagos uniós jogforrásokban sem nyer külön szabályozást. A nem kötelező jogforrások azok, amelyek uniós szinten szabályozzák a sportot. Ezek kerülnek bemutatásra a következőkben.

3.1 Európai Sport Charta (1992)

A 13 cikkelyből álló Európai Sport Charta szerint minden egyén számára lehetővé kell tenni a sportolást. Ennek érdekében pedig a fiatalokat és a lakosság valamennyi rétegét ösztönözni kell a sportolásra. Valamennyi fiatal számára lehetőséget kell biztosítani a testnevelési oktatásban való részvételre, s arra, hogy az alapvető sportképességekre szert tehessen. Így többek között biztosítani kell a tanulók számára, hogy megfelelő program, idő és létesítmény álljon rendelkezésre a sportoláshoz és testneveléshez, és az oktatás minden szintjén biztosítani kell a szakképzett testnevelő tanárokat. A sportszervezetekkel együttműködésben mindenki számára biztosítani kell a biztonságos és egészséges környezetben való sportolási és rekreációs lehetőséget. A Charta értelmében, védeni és fejleszteni kell a sport erkölcsi és etikai alapjait, a sportolók emberi méltóságát és biztonságát, megvédve a sportot és a sportolókat minden politikai, kereskedelmi, pénzügyi manipulációtól, a sport és a sportoló méltóságát sértő gyakorlattól, a doppingszerek használatától.

A Charta szót ejt továbbá a sportmozgalom fontosságáról és támogatásáról, ezen belül a kormányzati szervek és sportszervezetek együttműködéséről. A dokumentum meghatározza a sporttal kapcsolatos európai elveket, így lefekteti a diszkrimináció tilalmát a sportlétesítmények használata, a sporttevékenység gyakorlása során, deklarálja, hogy minden állampolgár számára biztosítani kell a sportoláshoz való jogot. Említésre kerül az élsport és hivatalos sport támogatása és ösztönzése, valamint a testnevelés és sport valamennyi területére kiterjedő képesítés, diploma megszerzéséhez szükséges oktatási formák fejlesztése.

A Charta céljainak megvalósítása érdekében feltétlenül szükség van az európai és nemzetközi szintű együttműködésre.²⁰⁴

---

²⁰³ Lisszaboni Szerződés XII. cím, 165. cikk

²⁰⁴ Európai Sport Charta és a Sport Etikai Kódexe [http://www.europatanacs.hu/pdf/CM_Rec\(1992\)13.pdf](http://www.europatanacs.hu/pdf/CM_Rec(1992)13.pdf)

3.2 Az Európai Parlament és a Tanács 291/2003/EK határozata a sporton keresztül történő nevelés 2004. évi európai évének létrehozásáról

Az európai évek célja, hogy felhívják a figyelmet bizonyos kérdésekre, azok megvitatására. Egyben eszköz arra, hogy az Európai Unió intézményei és a tagállamok kormányai kötelezettséget vállaljanak arra, hogy kellő figyelmet szentelnek majd az adott témának a szakpolitikai döntéshozatal során.²⁰⁵ 2004 a sport általi nevelés európai éve volt.

A sport általi nevelés európai éve (EYES 2004) az első olyan uniós kezdeményezés, amely alapvetően a sport társadalmi szerepét helyezte előtérbe. A programév dátuma 2004, hiszen az akkor megrendezésre kerülő athéni olimpia, egyéb nemzetközi sportesemények fontos szerepet töltek be a sport népszerűsítésében.²⁰⁶

A sporton keresztül történő nevelés európai évének céljai közé tartozik az oktatási intézmények és a sportszervezetek rádobbantása arra, hogy a sport milyen nagy jelentőséggel bír a fiatalok nevelésében, ismereteik és képességeik fejlesztésében. A sport által közvetített értékek segítségével a fiatalok nemcsak fizikai állapotukban, egészségükben, de szociális készségeiket is tekintve fejlődnek, ideértve csoportmunkát, a szolidaritást, a toleranciát és az igazságosságot. A rendeletet értelmezve, a célok közé tartozik annak tudatosítása, hogy az önkéntes tevékenységek pozitív hozzájárulást jelenthetnek a nem formális nevelésben, különösen a fiatalok esetében. Törekvés mutatkozik továbbá a tanulói mobilitás és csereprogramok elősegítésére, különösen multikulturális környezetben, valamint sport és kulturális kapcsolatok szervezésére az iskolai tevékenységek keretében. Cél továbbá, a sport fokozottabb megjelenése az iskolai tantervekben, jobb egyensúly kialakítása a szellemi és testi tevékenységek között az iskolai életben. Végül soron célként kerül meghatározásra a versenysportban részt vevő fiatal sportolók oktatásával kapcsolatos problémák figyelembevétele és átgondolása.²⁰⁷

Az említett célok elérése érdekében a dokumentum meghatározza a lehetséges intézkedések tartalmát. Ez a következő tevékenységek szervezését vagy támogatását foglalják magukban: találkozók, európai oktatási versenyek és események rendezése, európai szintű önkéntes tevékenységek az Olimpiai Játékok és más sportesemények ideje alatt 2004-ben, információs és promóciós kampányok egyéb események szervezése a sport nevelési értékeinek

---

²⁰⁵ http://europa.eu/about-eu/basic-information/european-years/index_hu.htm

²⁰⁶ http://people.inf.elte.hu/pagsaai/Sportedzo2012/Tananyagok/modulz%E1r%F3/%DAj%20mappa/Pedag%F3gia/TFTI_Pedagogia4.pdf

²⁰⁷ <http://europedirect.kjmk.hu/hiraugusztus.asp>

terjesztése érdekében, pénzügyi támogatás biztosítása a sporton keresztül történő nevelés európai évének céljait támogató kezdeményezésekhez.

Ami a hatásvizsgálatot illeti, a kezdeményezés tartós kapcsolatokat, együttműködéseket, partnerségeket alakított és épített ki az oktatás és sport területe között. Az EYES 2004 jelentősen hozzájárult a sport nevelési értékeinek elterjesztéséhez.

3.3 Az Európai Parlament állásfoglalása a sport szerepéről az oktatásban

Az Európai Parlament jelen állásfoglalása megalkotásának okait és a célok megvalósítása érdekében tett intézkedéseket foglalja össze. Ebben a dokumentumban megfogalmazásra kerül, hogy az iskolai testnevelés az egyetlen olyan tantárgy, amelynek célja az egészséges életmódra történő felkészítés, és amelynek középpontjában a gyermekek teljes körű, testi és szellemi fejlesztése áll, valamint fontos társadalmi értékeket közvetít, a társadalmi integráció egyik legfontosabb eszköze. Előtérbe került a mozgásszegény életmód és a helytelen táplálkozás miatt bekövetkezett túlsúlyosság, amely különböző betegségeket és rossz egészségi állapotot eredményezhet. A deklaráció indoka az is, hogy a testnevelésre fordított tanórák száma az elmúlt évtizedben mind az általános-, mind pedig a középiskolákban csökkent, valamint a létesítmény- és felszerelés-ellátottság terén rendkívül nagy különbségek mutatkoznak a tagállamok között.²⁰⁸

Tekintettel arra, hogy elterjedt az a gyakorlat, hogy a testnevelést hiányos szakképesítéssel rendelkező tanárok oktatják az iskolákban, ezért a minőségi tanárképzés érdekében felül kell vizsgálni a testnevelő tanárok képzésében használt tanterveket is.²⁰⁹ Az állásfoglalást értelmezve megállapítható, hogy az Európai Parlament problémaként azonosította azt is, hogy szakadék van az iskolai testnevelés és az iskolán kívüli vagy iskola utáni tevékenységek között, ezért meg kellene erősíteni az iskolai és iskolán kívüli tevékenységek közötti kapcsolatot. Indokként jelentkezik az is, hogy a közegészség és az ifjúság védelme az Európai Unió prioritásai, ezért külön hangsúlyt kellene fektetni a sportban

---

²⁰⁸Az Európai Unió Hivatalos Lapja (2008. 11. 06.): Az Európai Parlament 2007. november 13-i állásfoglalása a sport szerepéről az oktatásban

²⁰⁹ http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A6-2007-0415+0+DOC+XML+V0/HU#_part2_def2

való doppingolás elleni küzdelemre, illetve sport a dohányzás elleni küzdelem egyik leghatékonyabb eszköze, különösen a fiatalok körében.²¹⁰

A továbbiakban az intézkedések, célkitűzések felsorolása következik. Az Európai Parlament megerősíti, hogy jogos érdeke fűződik a sporthoz, különösen társadalmi és kulturális aspektusaihoz, valamint az általa közvetített nevelési és társadalmi értékekhez; hangsúlyozza, hogy a sport a formális és informális oktatás elválaszthatatlan része lehet, és kell is legyen, továbbá hogy a rendszeres fizikai tevékenység javítja a mentális és a fizikai egészséget, és egyben jótékony hatással bír a tanulási képességekre. Mindezek érdekében az Európai Parlament felkéri a tagállamokat és az illetékes hatóságokat, hogy biztosítsák, hogy az egészségfejlesztés kiemelt helyre kerüljön az iskolák és óvodák pedagógiai programjában.

A célkitűzések között szerepel tájékoztató kampányok folytatása az egészséges életmód szükségességéről, a rendszeres testedzés fontosságáról.

Említésre kerül a Bizottság által felállított, sporttal és egészséggel foglalkozó munkacsoport is, melynek kiemelt figyelmet kell fordítania az egészség és az iskolai testnevelés kapcsolatának erősítésére. A munkacsoportnak következtetéseket kell megállapítani az ajánlott minimális napi testmozgás meghatározásáról és az iskolai testedzés ösztönzéséről.

Az Európai Parlament felkéri a tagállamokat arra, hogy szükség esetén változtatásokat kezdeményezzenek a testnevelés tantárgy tekintetében, figyelembe véve a gyermekek egészségügyi és szociális szükségleteit és elvárásait. Fontos és aktuális elvárás, hogy a tagállamok tegyék kötelezővé a testnevelést az általános és középiskolákban, biztosítsák, hogy a tanterv legalább heti 3 tanórát szánjon a testnevelés számára, és ösztönözzék az iskolákat e meghatározott minimum lehetőség szerinti meghaladására. A Parlament ezen felül azt is lényegesnek tartja, hogy a testnevelés oktatását minden szinten szakképzett testnevelés oktatót végezzék, ezért fontos, hogy a tagállamok erősítsék a testnevelőtanár-képzési programok között konvergenciát, a szakmai továbbképzéseket, felülvizsgálati rendszert. Az Európai Parlament ösztönzi a részes államokat arra, hogy fejlesszék a testnevelés-tanításra vonatkozó politikáikat, tegyenek megfelelő lépéseket a minőségi sportlétesítmények kialakítására. Fontos, hogy az iskolai sportlétesítmények és a testnevelésórák minden diák számára biztosítottak és elérhetőek legyenek.

---

²¹⁰Az Európai Unió Hivatalos Lapja (2008. 11. 06.): Az Európai Parlament 2007. november 13-i állásfoglalása a sport szerepéről az oktatásban

A dokumentum említést tesz a sporttal kapcsolatos egyéb uniós jogforrásokról is, így a sportról szóló Fehér könyvről, valamint üdvözli a sporton keresztül történő nevelés európai éve (EYES 2004) program eredményeit, amely hangsúlyozta a sport szerepét az oktatásban, és felhívta a figyelmet a sport társadalmi szerepére.

Az Európai Szociális Chartához hasonlóan ezen állásfoglalás is rendelkezik az esélyegyenlőségről és a diszkrimináció tilalmáról, a nemek közötti egyenlőségről a sport területén. Az Európai Parlament ennek érdekében felhívja a tagállamokat, hogy készítsenek felmérést a fiúk és lányok mennyiségi és minőségi részvételéről a sportban az iskolán belül és kívül, és hogy bocsássák rendelkezésre a szükséges forrásokat a sportkínálat további bővítésére, ezáltal pedig a lányok részvételének növelésére a sportban.

Tekintettel arra, hogy a sport a szocializáció, a kommunikáció és a társadalmi beilleszkedés jelentős eszköze, a Parlament javasolja, hogy az Európai Unió közegészségügyi programja fordítson nagyobb figyelmet az oktatás, a testnevelés és a sport kiemelkedő szerepének a tudatosítására a közegészségügyben. Hangsúlyozza sport modern szerepét és a nevelésben betöltött jelentőségét, a testmozgásnak az elhízás megakadályozásában és az egészségtelen életmódbeli szokások leküzdésében betöltött fontosságát, valamint a sport munkahelyteremtő ágazatként elismerését és más ágazatokhoz való kapcsolódását.²¹¹

3.4 A sportról szóló Fehér könyv

A sport tárgykörében e Fehér Könyv képezi az Európai Bizottság legfontosabb munkáját, hiszen ez a kezdeményezés az első alkalom, amikor a Bizottság átfogó módon foglalkozik a sporttal kapcsolatos kérdésekkel. A Fehér Könyv alapvetően a sport társadalmi és gazdasági szerepére és európai szervezésére, illetve e kezdeményezés későbbi nyomon követésére helyezi a hangsúlyt. A dokumentum megerősíti, hogy a sport az uniós politikák összességére hatással lehet, továbbá megjelöli a szükségleteket, valamint a kifejezetten a sportot jellemző sajátosságokat. Végző soron pedig a sporttal kapcsolatos különböző jövőbeli uniós szintű megközelítéseket mutatja be.²¹²

A Fehér Könyv bevezetesként deklarálja, hogy a sport egyre fejlődő szociális és gazdasági jelenség, amely jelentősen hozzájárul az Európai Unió stratégiai céljaként kitűzött

---

²¹¹Az Európai Unió Hivatalos Lapja (2008. 11. 06.): Az Európai Parlament 2007. november 13-i állásfoglalása a sport szerepéről az oktatásban

²¹² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1443282909080&uri=URISERV:I35010>

szolidaritás és jólét eléréshez. A sporttevékenység olyan fontos értékeket teremt, mint a csapatszellem, szolidaritás, tolerancia és a becsületes játék, elősegítve a személyes fejlődést és kiteljesedést. Említésre kerülnek ugyanakkor a társadalomban újonnan megjelent sporttal kapcsolatos veszélyek és kihívások is, mint a kereskedelmi nyomás, a fiatal játékosok kihasználása, a dopping, rasszizmus, erőszak, korrupció és a pénzmosás.²¹³

A bevezetésben lévő célok között szerepel stratégiai iránymutatások adása, viták ösztönzése meghatározott speciális problémákról, nagyobb láthatóság biztosítása a sport számára az uniós politikaalkotásban, a közfigyelem felhívása az ágazat szükségleteire és sajátosságaira, a jövőbeli fellépésekhez szükséges megfelelő hatáskörök meghatározása.²¹⁴

A Fehér könyv szerkezete alapján három kérdéskörre tér ki: a sport társadalmi szerepére, a sport gazdasági vonatkozásaira és a sport szervezésére, azaz a sportmozgalom irányítására, valamint a nyomon követés kérdésére.

A sport társadalmi szerepét tekintve az emberi aktivitás olyan területe, amely összehozza az Európai Unió polgárait, mindenkit elérve, tekintet nélkül az életkorra vagy szociális származásra. A sportnak az egészség javítása mellett a nevelési, szociális, kulturális és rekreációs funkciója is van. Hozzájárul a közegészség fejlesztéséhez, hiszen a fizikai aktivitás hiánya növeli a túlsúly, elhízás, valamint számos betegség előfordulásának esélyét, amelyek csökkentik az életminőséget, veszélyeztetik az egyén életét, valamint az egészségügyi költségvetés és a gazdaság számára is terhet jelentenek. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) a felnőttek számára napi minimum 30 perc, a gyermekek számára 60 perc mérsékelt fizikai aktivitást javasol. Az Európai Bizottság ezen célkitűzés megvalósítása érdekében az aktív életmód terjesztésére ösztönzi a tagállamokat a nemzeti oktatási és képzési rendszereket keresztül. A dokumentum a továbbiakban kitér a dopping elleni küzdelemre is, hisz az aláássa a nyílt és tisztességes verseny elvét, és komolyan befolyásolja a sport megítélését, illetve súlyosan fenyegeti az egyén egészségét. A dopping elleni összefogás érdekében a Bizottság segítő szerepet tölt be, például támogatja a tagállamok nemzeti doppingellenes szervezeteinek hálózatát, és fontosnak tartja az UNESCO Nemzetközi Doppingellenes Egyezményének a végrehajtását a tagállamok által. A Fehér Könyv ezt követően kitért a sport szerepének erősítésére az oktatásban és képzésben, figyelemmel arra, hogy a sport által közvetített értékek hozzájárulnak a tudás, motiváció, készségek fejlesztéséhez. Az iskolában és egyetemen sporttevékenységgel töltött idő egészségügyi és oktatási előnyökkel jár, amelyeket fokozni kell.

---

²¹³ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:52007DC0391>

²¹⁴ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:52007DC0391>

Előtérbe kerül ezen kívül az önkéntesség és az aktív polgárság ösztönzése a sporton keresztül egy csapathoz való tartozás, a tisztességes verseny, szabályok betartása, mások tisztelete, a szolidaritás és fegyelem elvei által. A sport nagymértékben hozzájárul a gazdasági és társadalmi kohézió, a társadalmi befogadás, integráció és esélyegyenlőség létrejöttéhez. Minden egyén számára lehetőséget kell biztosítani a sportolásra. A Bizottság fontosnak tartja a rasszizmus és erőszak megelőzését és az ellenük folyó küzdelem megerősítését.²¹⁵

A sport gazdasági vetületét tekintve elmondható, hogy a sport dinamikus és gyorsan növekvő ágazat, amely hozzájárulhat a gazdasági növekedést és munkahelyteremtést célzó célkitűzésekhez. A Bizottság ennek keretében törekedni fog arra, hogy együttműködésben a tagállamokkal, kidolgozzon egy európai statisztikai módszertant a sport gazdasági hatásának mérésére. A Bizottság arra kéri a tagállamokat, küldjenek visszajelzést arra vonatkozóan, hogy hogyan lehetne a legjobban kidolgozni és fenntartani a sportszervezeteknek biztosított hosszú távú támogatás fenntartható finanszírozási modelljét. Mindez a sport köztámogatásának biztosabb megalapozását szolgálja.²¹⁶

A negyedik szerkezeti egység a sport szervezésével foglalkozik. A Bizottság megállapítása szerint nincs lehetőség az európai sport szervezése modelljének egységes definiálására. Ugyanakkor a Bizottság szerepet vállalhat a sportirányításon belüli legjobb gyakorlatok megosztásának ösztönzésében, segíthet továbbá kidolgozni a sporton belüli jó kormányzás közös elvét, mint amilyen az átláthatóság, a demokrácia, az elszámoltathatóság. Az irányítás alapvetően a sportirányítási szervek feladata, és bizonyos mértékben a tagállamoké és a szociális partnereké.²¹⁷ Az Európai Bizottság a Fehér Könyvben bemutatott kezdeményezések nyomán követését a sportban érdekelt felekkel folytatott strukturális párbeszéd útján. Ezek a felek a következők: európai sportszövetségek, európai esernyőszervezetek a sport területén (európai olimpiai bizottságok (EOC), az európai paralimpiai bizottság (EPC) és az európai nem kormányzati sportszervezetek), nemzeti esernyőszervezetek a sport területén és a nemzeti olimpiai és paralimpiai bizottságok, a sport egyéb, európai szinten képviselt szereplői, más európai és nemzetközi szervezetek. A nyomon követésben fontos szerepet játszik a tagállamokkal való együttműködés, valamint a sportágazatban folytatott szociális párbeszéd előmozdítása, megszilárdítása.²¹⁸

---

²¹⁵ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:52007DC0391>

²¹⁶ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:52007DC0391>

²¹⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:52007DC0391>

²¹⁸ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1443282909080&uri=URISERV:I35010>

A Fehér Könyvet Pierre de Coubertin nevéhez fűződő cselekvési terv egészíti ki, aki a modern Olimpiai Játékok alapítója. Ez a cselekvési terv az Európai Bizottság sporttal kapcsolatos intézkedési javaslatait öleli fel társadalmi és gazdasági szempontok alapján. Tartalmazza többek között doppingolás elleni küzdelem fokozottabb uniós szintű összehangolását, a sport területén a kormányközi együttműködés fokozását, sport általi társadalmi befogadás és integráció fokozását.²¹⁹ A Fehér Könyvvel összefüggésben fontos megemlíteni az Európai Parlament 2008. május 8-i állásfoglalását a sportról szóló Fehér Könyvről, amely először sorra veszi a felmerülő problémákat és az állásfoglalás elkészítésének okait, majd intézkedéseket és célkitűzéseket határoz meg. Az állásfoglalás kiemeli a sport társadalomban betöltött integráló szerepét, továbbá azt, hogy a sport az európai identitás, kultúra és polgárság elidegeníthetetlen része.

3.5 A bizottság közleménye a sport európai dimenziójának fejlesztéséről

A Bizottság e közlemény keretében hívja fel az Európai Parlamentet és a Tanácsot, hogy támogassák a sportról szóló közleményben indítványozott javaslatokat.

A közlemény bevezetésében a Bizottság hangsúlyozza a sportról szóló 2007. évi fehér könyv uniós szintű együttműködés és párbeszéd nagymértékű fokozódásában betöltött kiemelkedő szerepét. A Bizottság véleménye szerint a fehér könyv olyan alapvető tapasztalatokat, tényeket tartalmaz a sporttal kapcsolatban, melyekkel a jövőben foglalkozni kell. A közlemény nem váltja fel a fehér könyvet, ugyanakkor annak eredményeire épít, valamint megtartja a fehér könyv korábban említett hármas szerkezetét: a sport társadalmi szerepe, a sport gazdasági vetülete és a sport szervezése. A fejezetek a Bizottság és a tagállamok hatáskörébe tartozó érdemi kérdések és intézkedések felsorolásával zárulnak.²²⁰

A közlemény a sport társadalmi szerepét illetően az előző dokumentumokhoz hasonlóan foglalkozik a dopping elleni küzdelem, a sportképzés, az erőszak és az intolerancia elleni küzdelem, az egészségvédelem és a sport révén történő társadalmi befogadás kérdésével.

A sport gazdasági vetületét is fontos megemlíteni, hisz a sport a gazdaság egyik nagy és gyorsan növekvő ágazata, amely jelentős mértékben hozzájárul a növekedéshez és a foglalkoztatáshoz. Ennek keretében a közlemény vizsgálja a tapasztalaton alapuló szakpolitikai döntéshozatal mellett a sport fenntartható finanszírozását és az állami támogatásokkal

---

²¹⁹ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1443282909080&uri=URISERV:I35010>

²²⁰ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0012:FIN:HU:PDF>

kapcsolatos uniós jogszabályok alkalmazását. A hivatásos sport fontos bevételi forrása a sporttal kapcsolatos szellemi tulajdonjogok kiaknázása, így például a sportesemények továbbközvetítésének engedélyezése, illetve az ajándéktárgyak értékesítése.²²¹

A sport szervezése körében a Bizottság kiemeli a sportban való jó irányítás ösztönzését (sportszervezetek önállóságának és önszabályozásának feltétele), a sport sajátos jellegét (minden olyan jellemző, amely egyedivé teszi a sportot), a sportolók szabad mozgását és állampolgárságát (állampolgárság alapján történő megkülönböztetés tilalma és a munkavállalók szabad mozgásának elve), az átigazolási szabályokat és a sportügynökök tevékenységét, a sportversenyek integritását („bundázás” veszélye). A következő fejezet a harmadik országokkal és a sport területén hatáskörrel rendelkező nemzetközi szervezetekkel való együttműködést helyezi előtérbe.

A Bizottság következtetése az, hogy mindenképp szükséges a tagállamok közötti együttműködés a sport területén, hogy biztosítsák a bevált gyakorlatok folyamatos cseréjét és az eredmények terjesztését.²²²

3.6 Európai Parlament állásfoglalása a sport európai dimenziójáról

Az állásfoglalás bevezetesként számos alapként szolgáló, korábban már említett uniós jogi aktust emel ki, többek között a Fehér Könyvet, a Bizottság közleményét a sport európai dimenziójának fejlesztéséről, az Európai Parlament állásfoglalását a sport szerepéről az oktatásban. A dokumentum szintén megtartja a korábbi hármas szerkezetet.

A Parlament a sport társadalmi szerepe kapcsán a következőket hangsúlyozza: a sport tantárgyként való elismerése, a sportolás ösztönzése, sporton keresztül történő nevelés fontossága, a sport egészségmegőrző szerepe, a sport minden számára való elérhetővé válása, a társadalmi integrációban betöltött komoly szerepe, hátrányos megkülönböztetés leküzdése, a dopping elleni küzdelem, sportképzések fontossága, a sportesemények idegenforgalmi lehetősége.²²³ Az állásfoglalás a sport gazdasági dimenziója tekintetében az alábbiakról rendelkezik: a szponzorálás fontossága, sporton belül végzett önkéntes tevékenység elismerése, a sportban dolgozó szakemberek képzésének és szakképesítésének egységes európai keretben történő kölcsönös elismerése, felsőfokú képzés biztosítása a sportolók számára, alacsony

---

²²¹<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0012:FIN:HU:PDF>

²²² <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0012:FIN:HU:PDF>

²²³ Az Európai Unió Hivatalos Lapja (2013. 8. 20.): Az Európai Parlament 2012. február 2-i állásfoglalása a sport európai dimenziójáról

fizetéssel rendelkező sportolók pénzügyi terheinek csökkentése, sportesemények közvetítése, sportfogadás elismerése, állami támogatások, korrupció és sportcsalások elleni küzdelem, sportklubok pénzügyi ellenőrzése.²²⁴

A sport megszervezése című fejezetben említést tesz a Parlament a sportoktatásba történő beruházás szükségességéről, képzési támogatások fontosságáról, a sportügynöki tevékenységről, a sport integritását érintő jogszerűtlen tevékenységek megelőzéséről, sportszövetségek és tagállamok szoros együttműködéséről, átigazolások átláthatatlanságának és a mérkőzések manipulálásának kezeléséről, tagállamok együttműködéséről a jogellenes tevékenységek leküzdése érdekében, a sportbírószágok legitimitásának elismeréséről a sporttal kapcsolatos jogviták rendezésére.²²⁵

Végső soron pedig a sport európai identitásban betöltött szerepével kapcsolatos intézkedésekre szólítja fel a Bizottságot a Parlament, továbbá indítványozza, hogy az európai zászló lobogjon az Unió területén megrendezett nagy nemzetközi sporteseményeken.²²⁶

3.7 A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében üléselő képviselői által elfogadott állásfoglalás a sportra vonatkozó uniós munkatervről (2014-2017)

A munkaterv bevezetésében az Európai Unió Tanácsa és tagállamok kormányainak képviselői megállapodnak abban, hogy létrehozzák a sportra vonatkozó, a tagállami és bizottsági intézkedéseket felölelő második hároméves uniós munkatervet, és ezáltal továbbfejlesztik a sport területén folytatott európai együttműködés kereteit. Elismerik, hogy a sport jelentősen hozzájárulhat az Európa 2020 stratégiai célkitűzéseinek megvalósításához.²²⁷ Az „Európa 2020” az Európai Unió 2010-ben útnak indított, 10 évre szóló növekedési és foglalkoztatási stratégiája.²²⁸

---

²²⁴ Az Európai Unió Hivatalos Lapja (2013. 8. 20.): Az Európai Parlament 2012. február 2-i állásfoglalása a sport európai dimenziójáról

²²⁵ Az Európai Unió Hivatalos Lapja (2013. 8. 20.): Az Európai Parlament 2012. február 2-i állásfoglalása a sport európai dimenziójáról

²²⁶ Az Európai Unió Hivatalos Lapja (2013. 8. 20.): Az Európai Parlament 2012. február 2-i állásfoglalása a sport európai dimenziójáról

²²⁷ Az Európai Unió Hivatalos Lapja (2014. 6. 14.): A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében üléselő képviselői által elfogadott állásfoglalás (2014. május 21.) a sportra vonatkozó uniós munkatervről (2014–2017)

²²⁸ http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/index_hu.htm

Az uniós munkatervnek a következő alapvető elveket kell követnie: a tagállamok és a Bizottság együttműködésén alapuló összehangolt megközelítés előmozdítása, sport sajátos jellegének figyelembevétele, az adatokra épülő sportpolitika kialakítására való törekvés, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendjéhez (különösen az Európa 2020 tekintetében meghatározott prioritások és célkitűzések megvalósításához), a sportra vonatkozó első uniós munkaterv (2011-2014) eredményeinek felhasználása.²²⁹

A munkaterv a fő területeket és témákat is felsorolja, amelyeket az elnökség kiegészíthet az esetlegesen felmerülő új fejlemények fényében. Ezeket a következők: a sport integritása (dopping elleni küzdelem, mérkőzések manipulálása elleni küzdelem, kiskorúak védelme, nemek közötti egyenlőség), a sport gazdasági dimenziója (a sport fenntartható finanszírozása), sport és társadalom (egészségfejlesztő testmozgás, önkéntes tevékenységek, sportképzés). A munkamódszerek és – struktúrák tekintetében elismerik, hogy folytatni kell a sport területén megvalósított uniós együttműködést. A munkaterv meghatározza, hogy létre fog jönni öt, a tagállamok által kijelölt szakértőkből álló szakértői csoport, amelyek többek között foglalkoznak majd a mérkőzések eredményeinek manipulálásával, a jó kormányzással, gazdasági dimenzióval és az egészségfejlesztő testmozgással. Ezen kívül különböző elnökségi konferenciák, sportminiszteri és – vezetői találkozók, európai bizottsági tanulmányok és konferenciák is szerepelhetnek az alkalmazott munkastruktúrák és – módszerek között.²³⁰

A további lépéseket illetően felkérlik a tagállamokat a Bizottsággal való együttműködésre és a korábban meghatározott munkastruktúrák és – módszerek alkalmazására, a munkaterv figyelembevételére a szakpolitikák kidolgozásakor, a sport területén érdekelt felek tájékoztatására az uniós munkaterv területén való előrehaladásról. Felkérlik a Tanács elnökségeit, hogy fordítsanak figyelmet az uniós munkaterv hangsúlyos témáira, készítsenek jelentést a végrehajtásáról, megfelelően tájékoztassák a tagállamokat a sport területére ható tervezett munkákról, a hároméves időszak végén tegyenek javaslatot új munkatervre. Felkérlik a Bizottságot, hogy a munkaterv végrehajtása érdekében működjön együtt a tagállamokkal, megfelelően tájékoztassa a tagállamokat a sporttal kapcsolatos fejleményekről, és támogassa a

---

²²⁹ Az Európai Unió Hivatalos Lapja (2014. 6. 14.): A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott állásfoglalás (2014. május 21.) a sportra vonatkozó uniós munkatervről (2014–2017)

²³⁰ Az Európai Unió Hivatalos Lapja (2014. 6. 14.): A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott állásfoglalás (2014. május 21.) a sportra vonatkozó uniós munkatervről (2014–2017)

tagállamokat a munkaterv végrehajtásában, szervezze meg évente a sport területén tevékenykedő összes szereplőt összefogó EU-sportfórumot. A Bizottságnak 2016 novemberéig egy jelentést kell elfogadnia a munkaterv végrehajtásáról és hasznosságáról.²³¹

4 Összegzés

Zárásként elmondható, hogy a sport általános megítélése a magyar társadalomban pozitív, a társadalom véleménye szerint a sport minden területe kiemelkedő fontosságú. Ennek ellenére a magyar lakosság nincs kellően tisztában azzal, hogy van egy értéke, egy tulajdona, az egészsége. Különböző felmérések szerint a magyar emberek kívánságai között az egészség az elsők között van, tehát szeretnének egészségesek lenni, de nem nagyon tesznek érte. Olyan attitűdre és magatartásformáló aktivitásokra van szükség, amelyek túl az ismeretterjesztésen, az érintettek aktív bevonásával a fentiek kialakítását szolgálják.²³² Fontos, hogy változást kell elérni a sport minden területén, az óvodások testmozgásától egészen a sport legmagasabb szintjéig. Ide tartozik az iskolai testnevelés és diáksport fejlesztése, a szabadidősport fejlesztése, a versenysport fejlesztése, a fogyatékosokkal élők sportja és integrációja és általánosságban a sport feltételrendszerének fejlesztése. Utóbbi magában foglalja a sportlétesítmény-ellátottság hiányosságának kiküszöbölését, a sportfinanszírozás megújítását, a szervezeti rendszer és sportigazgatás korszerűsítését, a sportegészségügy fejlesztését, a sportképzés átfogó megújítását, a sporttudomány értékeinek és eredményeinek minél jobb kihasználását.²³³

---

²³¹ Az Európai Unió Hivatalos Lapja (2014. 6. 14.): A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott állásfoglalás (2014. május 21.) a sportra vonatkozó uniós munkatervről (2014–2017)

²³² http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=110484.156866

²³³ http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=110484.156866

5 Jogszabályjegyzék

- Magyarország Alaptörvénye
- 2004. évi I. törvény a sportról
- 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről
- 2011. évi CCIV. törvény a nemzeti felsőoktatásról
- 243/2003. (XII. 17.) Korm. rendelet
- 15/2006. (IV. 3.) OM rendelet
- 51/2007. (III. 26.) Korm. rendelet
- 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet
- 65/2007. (VI. 27.) OGY határozat
- Európai Sport Charta (1992)
- Az Európai Parlament és a Tanács 291/2003/EK határozata a sporton keresztül történő nevelés 2004. évi európai évének létrehozásáról (2003. február 6.)
- Az Európai Parlament állásfoglalása a sport szerepéről az oktatásban (2007. november 13.)
- A sportról szóló Fehér könyvről (2007. július 11.)
- A bizottság közleménye a sport európai dimenziójának fejlesztéséről (2011. január 18.)
- Európai Parlament állásfoglalása a sport európai dimenziójáról (2012. február 2.)
- A Tanács és a tagállamok kormányainak a Tanács keretében ülésező képviselői által elfogadott állásfoglalás (2014. május 21.) a sportra vonatkozó uniós munkatervről (2014-2017)

6 Hivatkozások

- [http://www.europatanacs.hu/pdf/CM_Rec\(1992\)13.pdf](http://www.europatanacs.hu/pdf/CM_Rec(1992)13.pdf)
- http://europa.eu/about-eu/basic-information/european-years/index_hu.htm
- http://people.inf.elte.hu/pagsaai/Sportedzo2012/Tananyagok/modulz%E1r%F3/%DAj%20mappa/Pedag%F3gia/TFTI_Pedagogia4.pdf
- <http://europedirect.kjmk.hu/hiraugusztus.asp>
- http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A6-2007-0415+0+DOC+XML+V0//HU#_part2_def2
- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007IP0503&qid=1443552203293&from=HU>
- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=celex:52007DC0391>
- <http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/HU/TXT/?qid=1443282909080&uri=URISERV:135010>
- <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0012:FIN:HU:PDF>
- <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1445984532776&uri=CELEX:52012IP0025>
- [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1445976243824&uri=CELEX:42014Y0614\(03\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1445976243824&uri=CELEX:42014Y0614(03))
- http://ec.europa.eu/europe2020/europe-2020-in-a-nutshell/index_hu.htm
- http://njt.hu/cgi_bin/njt_doc.cgi?docid=110484.156866

V. Legjobb gyakorlatok

Tartalom

1 Bevezetés.....	543
2 A nemzetközi szakmai szervezetek legjobb gyakorlatai	543
3 Jó gyakorlatok Európa szerte.....	544
4 Legjobb gyakorlatok az Amerikai Egyesült Államokban	551
5 Legjobb gyakorlatok Ázsiában.....	553
6 A gamification és a quantified self legjobb nemzetközi gyakorlatai.....	555

1 Bevezetés

Munkánk során kiemelt figyelmet szenteltünk azon nemzetközi jó gyakorlatok feltárásának, amelyek a hazai, sporttudmánnal kapcsolatba hozható felsőoktatás, valamint annak kapcsolódó területei szempontjából lényegesek lehetnek. Természetesen ki kell hangsúlyozzuk, hogy jelen projekt keretén belül pusztán ezen legjobb gyakorlatok feltárására volt lehetőségünk, ezek hazai viszonyokra történő alkalmazási lehetőségeinek mikéntjére további vizsgálatok szükségesek.

A nemzetközi jó gyakorlatok feltárásának struktúrája egybecseng a projekt során feldolgozott témák struktúrájával, azaz külön csoportosításban kerülnek bemutatásra az európai, az egyesült államokbeli, az ázsiai legjobb gyakorlatok, a quantified self és a gamification, valamint a nemzetközi szakmai szervezetek legjobb gyakorlatai.

2 A nemzetközi szakmai szervezetek legjobb gyakorlatai

A nagy nemzetközi sportszövetségek jó példával járnak elől, amikor megszervezik saját sportágukra kifejlesztett sportmenedzseri oktatásukat, továbbképzéseiket. Szeretnénk kihangsúlyozni, hogy ezek a kurzusok is mind-mind felsőfokú, egyetemi kooperációban kifejlesztett tananyagokra épülnek vagy éppenséggel egy-egy konkrét (akár különböző országok) egyetemi kurzusához kapcsolódnak. A nemzetközi sportszövetség aztán ezeket a saját rendszerében (vagy minőségbiztosításában) sportági licence formájában átadja saját nemzeti tagszövetségeinek továbboktatásra. A magyarországi szakszövetségeknek mindenképp ajánlható, hogy adaptálják ezeket a tananyagokat, így a saját sportmenedzsmentjüknek vagy épp annak az utánpótlásához nemzetközi szintű tudást biztosíthatnak (lásd MLSZ). Ugyanezen irányon belül érdemes beiskoláztatni egy-egy tehetséges menedzser palántát a nemzetközi szövetségek nemzetközi kurzusaira vagy a kurzust kiemelten oktató külföldi egyetemére. Ez jelenleg csak finanszírozási kérdésnek tűnik.

A Magyar Sporttudományi Társaság (MSTT) Sportinnovációs Szakbizottsága kinyilvánította abbéli szándékát, hogy a sporthoz kapcsolódó interdiszciplináris területekről új impulzusokat vár: *„Olyan új tudásokat ismertessen meg a sportszakemberekkel, amely hatására, saját munkájukat meg tudják újítani, természetesen a magyar sport*

eredményességének növekedése és a sportban rendszeres testedzést végzők számának növelése érdekében”²³⁴

A magyar viszonylatokban és sportági méretekben tehát célravezetőbb az az irány, amely a hazai kutató egyetemekkel történő kapcsolatra épül. A több szakmai karral rendelkező egyetemek biztosíthatják a sportot támogató magas szintű tudást. Kiemelendő a (pl. TÁMOP programokban) létrejövő egyetemi tananyagok létrejötte, például az általános orvosi karoktól a sportorvosi, a gazdaságtudományi karoktól a sportközgazdász vagy sportmarketing illetve a jogi karoktól a sportjogász kurzusok tematikája. Ez biztosíthatja hazánkban - a 2011. decemberében elfogadott Sporttörvényben meghatározott irány szerint - a sport stratégiai ágazattá váljon, tudományos alapokra helyezve.

3 Jó gyakorlatok Európa szerte

A tanulmányban vázolt európai intézményi profilok, sporttudományi képzési kínálat és módszerek alapján a továbbiakban rávilágítunk néhány olyan lehetőségre, amelyek a hazai sporttudományi felsőoktatás számára megfontolandó fejlesztési ötletekként merülhetnek fel. Összegyűjtésre kerülnek tehát azok a jó gyakorlatok, amelyek segíthetik a hazai gyakorlat minőségi javítását.

A magyar sporttudományi oktatás gyakorlatára az jellemző, hogy rendkívül elmélet központúak a képzések, mind az alapképzésekről, mind a mesterképzésekről megállapítható, hogy sokkal több gyakorlatorientált kurzusra lenne szükség. Az is jellemző továbbá, hogy a számonkérés hagyományos módszerek alapján történik. Az általam vizsgált európai egyetemek jó példaként szolgálnak arra, hogy fontos a gyakorlatközpontúság a sportoktatás területén. Számos európai egyetem esetében láthatjuk, hogy a szakmai gyakorlatokra nagy hangsúlyt fektetnek. Kiváló példa erre, hogy egy-egy vizsgált egyetem nem csupán az alapképzés utolsó évében követeli meg szakmai gyakorlat teljesítését, hanem előfordul, hogy már a második év végén is kell egy ennél rövidebb gyakorlatot teljesíteni, de találkozhatunk olyan példával is, ahol az alapképzés minden évében elvárt a hallgatóktól szakmai gyakorlaton való részvétel. A szakmai gyakorlatok esetén az intézmények támogatják a hallgatókat abban is, hogy külföldön

---

²³⁴ Györfi János, az MSTT Sportinnovációs Szakbizottságának elnöke, a MOB osztályvezetője, Sportinnovációs Konferencia 2013

végezhessék azt el, ezzel is segítve minél több tapasztalat szerzését. A szakmai gyakorlatok mellett a gyakorlatközpontúságot erősítik még a kurzusok elvárásai is: a hallgatóknak nagy arányban kell a kurzusok során gyakorlati munkát végezniük. Számos prezentáció, egyéni és csoportos feladatok teljesítése elvárt. Gyakori feladat, hogy valamilyen valós életből származó projektet kell megoldaniuk, egy-egy szervezet, cég, vagy egyesület valós életbeli problémájára kell megoldási javaslatokkal szolgálniuk. Ez tehát gyakorlati tapasztalatok szerzésében jó gyakorlatnak minősíthető. A hazai sporttudományos felsőoktatást is érdemes lenne ebbe a gyakorlatorientált irányba elmozdítani.

A hazai sporttudományi felsőoktatás vizsgálata alapján megállapítható, hogy a képzési kínálat szélesítése megfontolandó javaslat. A hazai sporttudományi képzések nagyrészt pedagógiai, természettudományi és egészségtudományi karokon találhatóak meg az intézmények kínálatában. Kis arányban találkozhatunk azonban érdemi sporttudományos képzésekkel (mint pl. sport business tanulmányok), elsősorban mesterképzés formájában és csak Budapesten. Az elemzett európai intézmények kínálatában sokkal nagyobb választékkal találkozhatunk ezen a területen, nem kifejezetten sport irányultságú felsőoktatási intézményekben is. Nagy arányt képviselnek a sport business tanulmányok, tehát számos intézmény koncentrálna a sport üzleti oldalának oktatására is (pl. sportmenedzsment, sportmarketing stb.). Emellett egy-egy sportágra fókuszáló képzések is jellemzőek, amelyek nagyon specifikus képzéseknek tekinthetőek (pl. Football tanulmányok képzés). A képzési kínálat tekintetében tehát az a javaslat fogalmazható meg, hogy érdemes lehet a hazai képzési választék szélesítése, elsősorban sport üzleti tanulmányok oktatásával, valamint vidéki egyetemekre való terjeszkedéssel.

További fontos megállapítás az európai sporttudományi képzéseket kínáló intézmények vizsgálata során az ipari kapcsolataik fontossága. Ezek az egyetemek ugyanis széleskörű, rendkívül szoros ipari kapcsolatokat ápolnak, melyek nagyban segítik a hallgatókat egyrészt tapasztalatok szerzésében, másrészt pedig a végzést követő elhelyezkedésben. Jó gyakorlatnak tekinthető, hogy már a kurzusok keretében igyekeznek minél több kapcsolódási pontot kialakítani a hallgatók és a munkaerőpiac képviselői között. Ennek eszköze, hogy rendezvényekre, valamint előadásokra vendégelőadóként meghívják a különféle sportszervezetek, vállalati szféra képviselőit, így valós életbeli ismereteket szerezhetnek a hallgatók, valamint kapcsolatokat építhetnek ki későbbi potenciális munkahelyük képviselőivel. További eszköz pedig a tereplátogatások szervezése sportegyesületekhez, szakmai szervezetekhez, ahol szintén számos gyakorlati ismeretet sajátíthatnak el a hallgatók.

Az európai egyetemek jó gyakorlatát ezen a területen a végzést követő magas elhelyezkedési arány igazolja a szakmán belül, viszonylag rövid idő alatt.

A vizsgált európai egyetemeken további erősségként emelhető ki a sportolók egészségének megőrzéséhez való hozzáállás. Rendkívül korszerű infrastruktúrával rendelkeznek, a modern sportcsarnokok és sportpályák mellett fitness központok és rehabilitációs központok is megtalálhatók, ezáltal lehetővé téve az esetleges sportsérülések helyben történő, gyors és hatékony ellátását. Szem előtt tartják tehát a hallgatók, sportolók egészségének megőrzését és karbantartását, mindehhez a legmodernebb eszközökkel felszerelve. A meglévő hazai sportoktatási infrastruktúra fejlesztése is fontos irányvonal lehet a jövőben.

A vizsgált egyetemek a modern infrastruktúra mellett korszerű internetes megoldásokkal is támogatják a hallgatók tanulását, a web-based learning módszere hangsúlyos. Ez az oktatás támogatását jelenti internetes felületek biztosításával, tulajdonképpen egy virtuális tanuló környezetet kialakítva. Természetesen hazánkban is egyre elterjedtebbek az internetes megoldások az oktatás segítésére, azonban ezek fejlesztése, mindig a legújabb megoldások átvétele hasznos lehet.

A tanulmányban áttekintett intézmények és szakok alapján megfogalmazhatunk általános következtetéseket mind kínálati, mind módszertani szempontból, amelyek segítséget nyújthatnak a hazai sporttudományi felsőoktatás fejlesztéséhez a jó gyakorlatok adaptálása révén. A német nyelvterületű országokban vizsgált intézmények legfőbb jellegzetessége az multidiszciplinaritás – nemzetköziség – gyakorlatorientáltság (ha úgy tetszik) „szentháromsága”, ami rendkívül szerencsés mind a képzés szempontjából, mind pedig a későbbi karrierlehetőségek tekintetében, ezért a magyar intézményekben is célszerű beépíteni ezt a logikát a sporttudományi oktatásba. Ez a megközelítés egyelőre még nem annyira elterjedt a hazai gyakorlatban, ebből kifolyólag ez az ajánlás a sporttudományok területén kívül eső tudományágakban is hasznos lehet.

Ugyancsak a jó gyakorlatok közé sorolható a kutatások és projektek dominanciája. Míg itthon elsősorban a fizikai teljesítményhez, illetve a rekreáció-szervezéshez kötődik a sporttudományi képzés, addig a vizsgált intézményekben gyakorlatilag minden félévben kötelezően teljesíteni kell kutatásmódszertannal kapcsolatos kurzust, vagy le kell vezetni egy teljes projektet. Mindez azért jó, mert a hallgatók már az első szemesztertől kezdve tudatosan

lehetővé teszi, hogy a választott szakirányon mélyebb tudásra tegyenek szert a hallgatók és egy konkrét terület szakértőivé váljanak. A hazai képzési paletta bővítésénél és az eddigi gyakorlat fejlesztésénél ezt mindenképpen érdemes figyelembe venni.

További szempont lehet a TUM-on és KFU-n alkalmazott, első évben/félévben esedékes alapozó fázis beépítése. A hazai alapképzéseken ez az időszak többnyire módszertani alapozó modulból áll, amit a hallgatóság több esetben nem teljesít időben. Ennek a problémának a kiküszöbölésére jó megoldás lehet egy kötelező (például) szigorlat teljesítése, ami egyrészt motiválná a hallgatókat a mihamarabbi kurzusteljesítésre, másrészt segítené a tananyag átláthatóságát. Ez különösen azon szakok esetében szerencsés, ahol a bemeneti követelményeknél nincs felvételi vizsga. Az alapozó fázis másik része lehet egyfajta orientációs modul, amely betekintést kínálna a hallgatóknak a későbbi tantárgyak tartalmába. Ez abban lehetne segítségükre, hogy időben mérlegelni tudják, hogy valóban megfelelő szakot választottak-e. Ezek az intézkedések az intézmények hatékonyságát is javíthatnák azáltal, hogy egyfajta szűrőként szolgálnának.

Végül, de nem utolsó sorban szükséges kiemelni a szakmai gyakorlatok szerepét. A magyar felsőoktatásban jellemzően az alapképzési szakok esetében bevett szokás a plusz egy félév gyakorlati idő, sok esetben pár hét nyári gyakorlat is „elegendő”, számos területen pedig nem is része a tantervnek a szakmai munka. A tanulmányban vizsgált képzések esetében azt láthattuk, hogy szinte mindegyik szak esetében – legyen az akár alap-, akár mesterképzés – van legalább egy hat hetes gyakorlati időszak, ami ebben a szakmában igencsak indokolt. Mivel a sporttudományi képzésben résztvevők a munkaerőpiacon jó eséllyel emberekkel fognak dolgozni (őket kezelni, edzeni, egészségüket fejleszteni stb.), ezért ezen a területen a magyar intézményekben is különösen fontos lenne egy meghatározott idejű szakmai gyakorlat teljesítése. Ez lehetővé tenné a hallgatók számára, hogy viszonylag hamar megismerkedhessenek a valós körülményekkel, illetve tapasztalatot is szerezzenek szakmai berkeken belül.

A módszertani oldal áttekintése során bemutattuk a szakokon alkalmazott gyakorlatokat illetve a főbb tantárgyak tartalmi ismertetése történt meg. Általánosan elmondható, hogy mind a három egyetemen a tantárgyak között igen sok átfedés található. A leírtak alapján levonhatjuk azt a következtetést, hogy kiemelt figyelmet fordítanak a gyakorlatorientáltságra, illetve a kutató és projektmunka fontosságára. Az elméleti és gyakorlati képzések során a hallgatókat nem csak az önálló munkavégzésre ösztönzik, hanem a csapatmunkára is, hiszen több tantárgy keretén belül kell csoportos előadást tartaniuk a hallgatóknak. Továbbá megfigyelhető, hogy a képzés

során, szinte már az első szemesztertől kezdve a hallgatóknak gyakorlaton is részt kell venni, mely számtalan előnnyel jár a végzés utáni elhelyezkedési lehetőségek során is.

Fontos megemlítenünk, az alkalmazott tantárgyak sokrétűségét, melyet a kínálati oldalon táblázatokba foglaltuk. A táblázatok jól szemléltetik, hogy az európai egyetemeken a tanulók szerteágazó ismeretekre tehetnek szert. Az egyetemek módszertani oldalán láthatjuk, hogy nem csak a sportgyakorlatokkal kapcsolatos elméleti és gyakorlati oktatás folyik, hanem a táplálkozás terén is több tantárgy keretén belül vizsgálják és alkalmazzák az egészséges életmód feltételeit. Továbbá kiemelendő a fizioterápia kezelési módszereinek alkalmazása speciális célcsoportok esetén, mint a gyermekgyógyászat, idős emberek, fizikai illetve mentális problémákkal küzdő egyének kezelése.

Módszertani oldalon az összehasonlítási szempontok közé hozhatjuk a tantárgy kereteken belüli számonkérés formáját, illetve a bejutáshoz és a végzéshez szükséges feltételeket is. A tárgyak részletes áttekintésénél látjuk, hogy többször is követelmény a beadandó házidolgozatok, kutatási munkák esetleges projektmunkában való részvétel. Írásbeli vagy szóbeli vizsgákkal szerezhetik meg a hallgatók a tantárgy végső jegyét, ahogyan hazai felsőoktatásban is.

Magyarországi képzések módszertanával kapcsolatosan általánosan elmondható, hogy a képzések túlnyomó részben elméleti síkon mozognak, mint gyakorlati. Ezzel ellentétben az európai képzési kínálat áttekintése során megfigyelhettük, hogy a képzések igen gyakorlatorientáltak. Mindez azért fontos, mert ha a hallgatók az első évfolyamtól kezdve gyakorlatközpontú oktatásban vesznek részt, az nagymértékben elősegíti a végzés utáni karrierkiépítést. Az általunk vizsgált egyetemen a hallgatók kötelezően 154 órás gyakornoki programban vesznek részt vagy akár ennél többen is, amelyről prezentáció formájában beszámolnak, valamint esszé keretében a gyakornoki munka során tapasztaltokról beadandót készítenek. Mindezen gyakorlati módszert azért fontos alkalmazni hazánkban is, hogy elkerülhessük az elméleti órák magas arányát a gyakorlati órákhoz viszonyítva, továbbá a hallgatók a gyakorlatok során már több szakmai kapcsolatot is ki tudnak építeni, melynek köszönhetően a munkahely és elhelyezkedési lehetőségek száma is igen magas lehet.

Fontos megemlítenünk a gyakorlatorientáltság mellett a hallgatók szakmai fejlődésére történő koncentrációt. A „Professional development” azaz a „Szakmai fejlődés” modul a hallgatók munka világába történő beilleszkedését segíti, megismertetve a munkáltatói igényeket, piaci lehetőségeket. Ilyen jellegű modul, amely a hallgatók szakmai fejlődését veszi

célul a hazai képzési kínálatban nem igazán felfedezhető. A hazai képzési módszer bővítése ilyen irányban jó gyakorlatokat eredményezhetne, hiszen hazánkban is szükség lenne a hallgatók felkészítésére a munka világába történő belépésre nem csak elméleti, hanem gyakorlati síkon is.

Az általunk vizsgált egyetemeken során látható vált, hogy igen nagy figyelmet fordítanak az egyetemeken a speciális célcsoportokra, mint a gyermekgyógyászat, idős emberek, fizikai illetve mentális problémákkal küzdő egyének kezelésére. Mindezen módszerek érvényesítésére kötelezően teljesítendő az „Applied Research in Physical Activity” azaz az Alkalmazott kutatási és gyakorlati tevékenységek című modul melynek során a hallgatók gyakorlati kutatómunkát végeznek egy választott speciális mozgási és vagy egészségügyi területen. A kutatómunkát egyetemi témafelelős vezeti, illetve egyetemen kívüli, gyakorlati hely munkáltatója is folyamatos segítségét nyújtja a kutatómunka elvégzésében. Ezen megközelítés integrálása a hazai képzési módszertanba is érdemes lenne, hiszen viszonylag kevés figyelmet fordítanak hazánkban a speciális célcsoportokra, mint a különböző betegségekben szenvedők illetve a fogyatékkal élők célcsoportjára. Ha ilyen jellegű oktatásban is részesülhetnének a hallgatók az általuk választott szakterület típusától függetlenül, akkor a hallgatók nem csak szaktudásukat, hanem az ebben szerzett gyakorlatukat is mélyíthetnék.

A módszertani oldal vizsgálata során szembetűnő volt számunkra az is, hogy a külföldi egyetemeken képzésük során kiemelt figyelmet fordítanak a sportban rejlő üzleti lehetőségekre is. Az ilyen jellegű modulok során a hallgatók nagyszabású sportesemények gazdasági és kereskedelmi hatásait vizsgálják, melynek során betekintést nyerhetnek a lehetőségek rendkívül mély skálájába. Mindemellett a rendezvények jelentőségét is vizsgálják. Láthattuk azt is, hogy ha a végzett hallgatók nem edzői, oktatói vagy bármely ehhez hasonló területen akarnak elhelyezkedni, akkor lehetőségük van egy saját vállalkozás létesítéséhez is a sport területén. Ennek megfelelően a „Sportlétesítmények vezetése és menedzsmentje” modul is a kötelezően teljesítendő tárgyak közé tartozik, mely során a sportmenedzsment operatív aspektusaira helyezve a hangsúlyt, a hallgató a vezetési kérdésekkel és felmerülő problémákkal ismerkedik meg, marketing és pénzügyi tudást szerez, valamint kreatív és innovatív problémamegoldó képességet szerez. Jó gyakorlatok adaptálása során ez is kiemelkedő fontossággal bír, hogy a hallgatók problémamegoldó képességét is fejlesszük hazánkban, már a munkába lépés fázisa előtt, mindamellett, hogy ösztönözzük a tanulókat a saját vállalkozás alapítására.

Magyarországi képzési módszerben is adaptálható gyakorlatok közé tartozik a táplálkozásra és egészséges életmódra fordított figyelem. Az általunk vizsgált egyetemeken során

láthatóvá vált, hogy az egyetemeken szinte minden képzés során teljesíteni kell az életmóddal vagy táplálkozással foglalkozó tárgyat. Eme módszertani opció adaptálása azért fontos, mert hazánkban is szükségeltetik az egészséges életmódra történő figyelem és nem utolsósorban az erre történő nevelés. Az „Alkalmazott táplálkozás” vagy Egészséges életmód” című tanórák célja azon módok felkutatása fiziológiai és pszichológiai értelemben, amelyekben a sport az egészség javításához, a közösségek jólétéhez járulnak hozzá. További modulok az élelmiszerek, egészség és betegségek közötti kapcsolatot vizsgálják. A hallgatók a helytelen táplálkozásból eredő betegségeket vizsgálják, továbbá esettanulmányon keresztül, konkrét eseteket vizsgálnak. Eme modulok elvégzése során a hallgatók megvizsgálják az élelmiszerek, táplálkozás, életmód és egészség közötti kapcsolatot, illetve a különböző életszakaszokban szükséges tápanyagok és azok egészséghez fűződő kapcsolatát. Az általunk vizsgált egyetem arra is lehetőséget biztosít, hogy a hallgatók saját étrendjüket elemezhetik egy alkalmazás segítségével. Ezen módszerek adaptálása során a hazai egyetemek is kiemelt figyelmet fordíthatnának a táplálkozás és életmód közötti erős viszonyra újabb modulok alkalmazása segítségével.

4 Legjobb gyakorlatok az Amerikai Egyesült Államokban

Az Amerikai Egyesült Államok sporthoz kapcsolódó felsőoktatási kínálatát és módszereit, jó gyakorlatait vizsgálva számos javaslat megállapítható a hazai sporthoz kapcsolódó felsőoktatás javítására. Ezek a következő oldalakon kerülnek kifejtésre.

Mindenképp követendő példa, hogy a sport szerteágazó világát nem csak egyoldalúan kell tekinteni és „csak” sportolókat, és edzőket képezni, hanem a kapcsolódó területekre is hangsúlyt fektetni. Tehát elengedhetetlen a megfelelő táplálkozás, illetve sérülések elkerülésének, kezelésének oktatása is ugyanúgy, mint az üzleti oldal képzésének erősítése is.

Az Amerikai Egyesült Államokban sokkal szerteágazóbb a képzési kínálat, mely már négy egyetem alapképzési kínálatának feltárásakor egyértelművé válik. A tipikusan, és leginkább sporthoz kapcsolódó képzéseken -mint az edzői és sportoktatói képzések- kívül hangsúlyt kell fektetni a tágabb értelemben idetartozó képzésekre is. Az üzleti oldal erősítése azért szükséges, mert ezzel lehet leginkább reklámozni a sport fontosságát. Hiszen az újságok szerkesztői, médiával foglalkozó szakemberek befolyásolják nagyban az emberek tudatát, hozzáállását a különböző problémákhoz. Valamint az ipari, kereskedelmi, üzleti szakemberek szintén több csatornán keresztül elérhetik a társadalmat, formálhatják tudatukat, javíthatják

hozzállásukat a sporthoz. Míg az egészségügyi szakemberek a megelőzés és a sérülések kezelésének elengedhetetlen szereplői, melyek azoknak az embereknek segítenek, akik már megszerették, életük részévé tették a sportot, amit már gyerekkorban el kell kezdeni. Ha ők nem lennének, akkor sokszor és könnyen negatív élményt jelenthetne a sportolás, a testmozgás.

Megállapítható, hogy az összes vizsgált iskola esetében a kifejezetten szak specifikus tárgyakon kívül számos látókörbővítő, általános művelő tárgy is megtalálható a tantervekben, biztosítva ezzel azt, hogy a szakemberek, akiket képeznek, ne váljanak beszűkült látókörűekké. Továbbá a több szabadon választható tárgy is lehetőséget biztosít arra, hogy a diákok személyre szabhassák tantervüket, saját érdeklődési körüknek megfelelően. Ez szintén olyan példa, mely hazánkban is hasznosítható lehetne. A gazdag kurzuskínálat nem csak vonzza a diákokat az egyetemre, hanem a pozitív tapasztalatok biztosításával maradásra is ösztökélheti hallgatóit, ezzel elérve, hogy mesterképzést is végezzenek a diákok. A mesterképzés elvégzése további specializációt biztosíthat, mely csak előnyére válik a társadalomnak.

Továbbá az Amerikai Egyesült Államokban alkalmazott és bevált jó gyakorlatok is górcső alá kerültek, a sporthoz kapcsolódó felsőoktatás területén. Itt az iskolák közötti bajnokságok, az NCAA rendszere került bemutatásra. Az Egyesült Államokban hihetetlen nagy kultusza van ezeknek a bajnokságoknak, melyek szinte az egész iskola hallgatóságát megmozgatják, valamilyen formában mindenki érintette válik a sport által - lehet sportoló, szurkoló, néző. Ez egy remek módszer arra, hogy a diákok körében megszerettség a sportokat, promótálják az egészséges életmódot, hiszen ezek elengedhetetlenek a jövőben. Fontos, hogy ezt minél fiatalabb korban tudatosítsák a gyerekekben, életük részévé tegyék a sportot és az egészséges életmódot, mely csak pozitív hatással bír majd egész életükre.

Akár országunkban is alkalmazni lehetne valamilyen formában ezt a példát, ha nem is ilyen nagy volumenben, hiszen kisebb iskolák vannak. De azzal, hogy ilyen sokféle lehetőséget biztosít egy iskola a diákjainak, nem maradhat ki senki, mindenki megtalálhatja a számára megfelelő sportágat. Valamint már hazánkban is egyre több önköltséges képzési forma terjed el, így itt is megfontolandó az ösztöndíjak biztosítása, melyek kétségkívül járhatnának kiváló sportolóknak, így ők is ösztönözve lennének a tanulásra. Nem is említve, hogy a bajnokságok, versenyek remek ösztönző hatásúak, amit a fiatalok kihagyhatatlannak és motiválónak tarthatnak.

Összegzésképpen elmondható, hogy az Amerikai Egyesült Államokban nagyon sokszínű a sporthoz kapcsolódó képzések kínálata, melyek közül többet érdemes lenne hazánk

képzési kínálatába is átvenni, továbbá a képzési módszerek tekintetében is követendő példák vannak, melyeket alkalmazhatnánk, ezek közé tartoznak az iskolák közötti bajnokságok is, melyeket valamilyen formában hazánkban is gyakorlatba ültethetnénk.

5 Legjobb gyakorlatok Ázsiában

Bemeneti követelmények terén elmondható, hogy a magyar egyetemek elsősorban az érettségi eredmények alapján számított pontszámot veszik alapul. Mindez Ázsiában sincs másként, azonban egyértelműen látszik, hogy azokon a szakokon, ahol a sporttal nem csak elméleti szinten foglalkoznak, oda külön fizikai alkalmassági vizsga nélkül nem lehet bekerülni. Továbbá megfigyelhető az az eljárás is – elsősorban az IGIPSS kapcsán –, hogy a jelölteket több lépcsős rendszerben vizsgálják azért, hogy a lehető legmegfelelőbb diákok kerülhessenek be a képzésre. Ekkor egy írásbeli teszten, fizikai állóképesség felmérőn, sportokban való jártasság teszten, személyes elbeszélgetésen, valamint orvosi alkalmassági vizsgálaton kell részt vennie a jelentkezőnek. Ezen folyamat során az egyes felméréseket követően egyre csökken a potenciális hallgatók száma, így az egyetem szempontjából biztosabb, hogy csak az arra érdemesek juthatnak be az adott szakra. A magyar egyetemek esetében is figyelembe lehetne venni szélesebb körű, komplex szűrőrendszer alkalmazását.

Az alapképzések tekintetében a magyar egyetemekre nem jellemző a szakosodás, mindazonáltal Ázsiában több egyetemnél megfigyelhető, hogy a harmadik évtől kötelesek a hallgatók szakirányt választani. Ennek előnye elsősorban abban mutatkozik meg, hogy a hallgatók jobban elmélyülhetnek a választott területen, így mélyebb tudásra tehetnek szert és a munkaerőpiacon is nagyobb eséllyel indulhatnak bizonyos munkakörök tekintetében.

A magyar képzésben a gyakorlat aránya a kurzusok keretein belül alacsonynak tekinthető, így sok esetben nagyon erősen eltolódik a hangsúly az elmélet irányába. A vizsgált ázsiai egyetemeket illetően elmondható, hogy a gyakorlati képzés a lehetőségekhez mérten nagy hangsúlyt kap. A minta ugyan szűk, az oktatásban megfontolandó lenne, ami a Nittaidai egyetem esetében fordul elő, hogy az elméleti tudást szinte azonnal kipróbálják a gyakorlatban. Itt kevésbé vannak elmélet/gyakorlatra szedve a tárgyak, így egy azon kurzuson belül amit megtanulnak, azonnal ki is próbálják, tesztelik a gyakorlatban.

Kimeneti követelményeket illetően is megfigyelhető a gyakorlatorientáltság irányába történő elmozdulás az IGIPSS Testnevelés mesterszaka esetében. Ennél a szaknál a

szakdolgozat kiváltható egy szabadon választott kurzus teljesítésével, így további tapasztalatokra tehet szert a hallgató az elméleti tudás helyett. Magyarországon erre nincs lehetőség, azonban néhány gyakorlatorientáltabb szak esetében érdemes lenne a megfontolása.

Egyetemi szervezetek együttműködésének javítása is fontos fejlesztendő szempont lehet a magyar egyetemek számára. A vizsgált egyetemekenél több esetben is megfigyelhető, hogy a multidiszciplináris oktatás esetében nem külön oktatót vesznek fel az egyes kurzusok tartására, hanem az egyetem más karairól igényelnek oktatói közreműködést. Ennek elsősorban költséghatékonysági aspektusa van, azonban nem elhanyagolható az sem, hogy ezáltal elkerülhetőek az esetleges oktatásbeli színvonal különbségek is az egyetemen belül. Megfontolandó lenne továbbá a sikeres sportolókat/edzőket/szakembereket bevonni az oktatásba is. Japánban látható volt, hogy büszkélkedik az egyetem az elért sporteredményekkel, sőt ezen felül, nem egy korábbi diák tanít az egyetemen, hiszen egy-egy világ és vagy olimpiai bajnoktól tanulni nemcsak hiteles, de egyben megtisztelő is a diákok számára. A „best practice”-k hazahozása érdekében, erősítendő terület lenne nálunk, a kinti mintára a külföldi tanulási lehetőségek biztosítása, cserediák és más egyéb programokkal, hisz tudjuk, nem mindig az itthoni módszer a legjobb. A hallgatók javára válhat, ha más, eddig ismeretlen módszereket ismernek meg, ezáltal még szélesebb palettán tudnak mozogni a munkaerőpiacon.

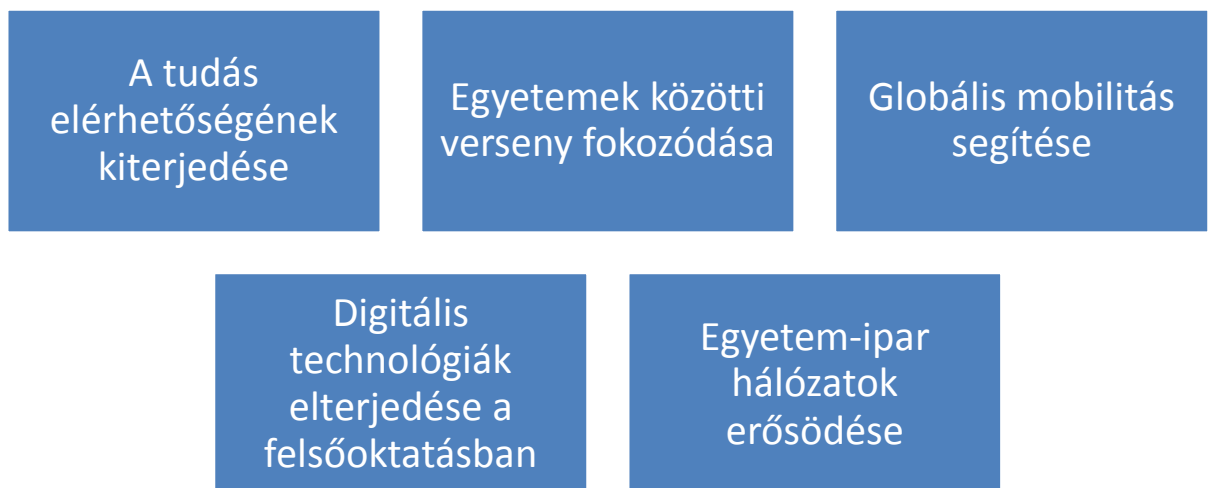
Igaz nehezen adaptálható a gazdasági korlátok miatt, ugyanakkor már ezen szűk mintából is szembevetendő különbségek láthatók az infrastruktúra területén. Legyen szó sportegyetemmel, vagy technológiai egyetemmel, az infrastrukturális körülmények a magas szintűek. Ez nem csak jobb morált eredményezhet a diákok és oktatók körében, hanem a jobb eredményekhez is segítheti a hallgatókat. Említésre méltó a Nittaidai esete, ahol saját orvosi stáb működik a hallgatók számára, a modern kor legújabb eszközeivel – saját MRI gép – ahova bármilyen sérüléssel, legyen szó fizikális és mentális problémáról, rehabilitációs lehetőséget nyújtanak számukra.

Véleményünk szerint Magyarországon hiányzó terület még a képzési térképen a konkrét sportolói képzés. Ezt úgy lehetne alkalmazni, hogy konkrét sportoló képzés folyjék a szakon. A sportolók számára ne csak a klubjukban, hanem az egyetem is lehetőségük legyen profi szinten készülni. Nem csak az infrastruktúra lenne adott számukra, hanem lehetőségük lenne megismerni önmagukat, valamint a hasznos edzésmódszereket, képet kaphatnának a helyes táplálkozásról, anatómiáról, sportsérülésekről stb.

6 A gamification és a quantified self legjobb nemzetközi gyakorlatai

Bokor és szerzőtársai (2012) egy tanulmányban nagyszerűen összegezték azokat a területeket, melyek terén komoly változásokat kell véghezvinniük az egyetemeknek, amennyiben versenyképes és vonzó intézményekként kívánnak fennmaradni a világ felsőoktatási térképén. Bár az 5 fő terület amit a szerzők azonosítottak, nem globális felmérés eredménye, mindettől függetlenül általános érvényűnek tekinthető a világ összes egyetemére nézve (1. ábra).

43. ábra A jövő trendjei felsőoktatás terén

Forrás: Bokor et al. (2012, 6. o.) alapján saját szerkesztés

Ezt, illetve a tanulmány célját alapul véve kettő közös kapcsolódási pontot találhatók, ezek a digitális technológiák elterjedésének jelentősége a felsőoktatásban, illetve az egyetem-ipar hálózatok erősítése.

A tanulmány konklúziójaként a Quantified Self köré épülő kutatást és a felsőoktatási trendeket figyelembe véve négy irányvonal az, mely megfontolásra érdemes a projekt kapcsán, ezek a következők:

Elsőként, az oktatási terület fejlesztése szükségszerű. Napjainkban már a tradicionális kurzusok mellett rengeteg online kurzus vagy virtuálisan felvehető tárgy elérhető a hallgatóság számára. A projektpartnereknek érdemes lenne azonosítani azokat a területeket az oktatás terén,

ahol a kurzusok ezen típusa bevezethető és elérhetővé tehető a hallgatók számára. A hagyományos oktatási keretek olykor már nem bizonyulnak elegendőnek, amennyiben az adott felsőoktatási intézmény versenyképes kíván maradni, a hallgatói elköteleződés, a tanulási élmény fokozása szükségszerűvé válik (Plymouth 2014). A tanulmány témájából egyenesen következik, hogy kísérleti jelleggel létre lehetne hozni akár egy Gamification elnevezésű kurzust a projektben részt vevő felsőoktatási intézmények bármelyikén. Ehhez természetesen megfelelő oktatói, infrastrukturális apparátus és kiváló tematika szükségesek. Ezt akár felsőoktatási intézményen belül több, érdekelt Karon meg lehetne hirdetni, ezzel egy fedél alá hozva és együttműködésre ösztönözve például az informatikus és közgazdász hallgatókat. A kurzus kapcsán érdemes lenne a konkrét tananyag leadása mellett az esettanulmány-megoldás jellegre, illetve a csapatban való közös munkára koncentrálni e kurzus kapcsán. A tematika kidolgozásában nagy segítséget nyújthatnak, akár best practice példaként is szolgálhatnak a Coursera, valamint a Udemy online learning felületei. Nagyon fontos azonban, hogy az adaptáció vegye figyelembe az adott felsőoktatási intézmény lokális környezetét, érintsen hazai példákat, megvalósítási lehetőségeket egy ilyen potenciális kurzus.

Második javaslatként, szintén kísérleti jelleggel a sportoktatásba aktívan be lehetne vezetni a tracker eszközök és tracker applikációk használatát. Több kutatás is tárgyalja, mely ezzel a témával foglalkozik, hogy a tracker eszköz vagy applikáció használatával zajló sporttevékenység pozitív hatással van a motivációra, mindemellett a közösségi élményt, a szocializációt is fokozza (Boulos – Yang 2013, Larsson 2013, Nißen 2013). Ez a közösségi élmény, illetve motiváló erő a felsőoktatási intézmények keretén belül erőteljesebbé is válhat. Mindemellett az egészséges közérzet kialakulásához sok esetben elengedhetetlenek a sportban és közösségen belül szerzett sikerélmények (Larsson 2013).

Harmadik javaslatként, rendkívül érdekes lenne egy teljeskörű felmérés végzése és egy projekt kivitelezése a viselhető technológiák, tracker eszközök és tracker applikációk kapcsán az érintett felsőoktatási intézmények hallgatóra vetítve. Ennek végső célja lehet az általános helyzet felmérése mellett az egészséges életmód ösztönzése és a self-tracking népszerűvé tétele az X, Y és Z generáció körében, illetve inputként szolgálhat annak kapcsán is, hogy milyen digitális eszközöket használnak a hallgatók/oktatók. A téma feltárása kapcsán érdemes lenne egyrészt szakemberek gondolataival megismerkedni mélyinterjúk keretén belül, másrészt a hallgatók aktuális vélekedéseit azonosítani a kapcsolódó technológiákról, applikációkról kérdőívvezés segítségével. E kettő terület megismeréséből felvázolható, hogy hol állunk jelenleg és hova tudunk eljutni egy konkrétan meghatározott időintervallumon belül. A mélyinterjú

vázának megalkotásához nagy segítséget nyújthat a Larsson (2013) által követett struktúra specifikus és a lokális gazdasági és társadalmi adottságokat figyelembe vevő adaptációja. A kérdőíveknek a nyers, hard típusú válaszok mellett szükségszerűen fókuszálnia kell a soft, kvalitatív jellegű válaszokra is, hogy tágabban képesek legyünk megismerni a hallgatóság vélekedését a tracker eszközökről, applikációkról, illetve potenciális felhasználási lehetőségeikről, hajlandóságukról. A kérdőívek vázának kialakításában nagy segítségre válhat a Nißen (2013) által használt kérdőívstruktúra. A felmérés végeredménye továbbá a jelen fejezetben közölt *első javaslat* kapcsán is nyújthat hozzáadott értéket, méghozzá a kurzusok gazdagításához felhasznált digitális megoldásokkal összekapcsolva.

Végül a projektpartnereknek érdemes lenne megfontolni egy specifikus digitális stratégia létrehozását az adott felsőoktatási intézményre. A digitális stratégiák kapcsán, amennyiben azt szorosán kötjük az oktatáshoz, akkor három irányvonal körvonalazódik (Oxford 2014, Smithsonian 2010, ASU 2002). Az egyik a tudás elérhetővé tételének fontossága, a hatékony tudástranszfer és tudásmenedzsment. A második az oktatás, a kurzusok új szintre emelése új technológiák, felületek, eszközök, applikációk aktív bevonásával és azok használatának ösztönzésével. A harmadik irány pedig a lokális beágyazottság és a globális szemlélet együttes jelenléte. Egy digitálisan beágyazott világban nagy hangsúlyt kell fektetni egy hatékony tudásmenedzsment rendszer, illetve egy aktualizált digitális stratégia megírására.

A felsőoktatási intézmények kapcsán számos eset bizonyítja, hogy azoknak nagy szerepe van a helyi gazdasági és társadalmat megcélzó törekvések realizálódásában. Mindemellett nagy szerepet kap a stratégiai, proaktív szemléletmód adaptációja (Lukovics – Zuti 2014, Lukovics – Zuti 2015).

Ezek a javaslatok optimális esetben, megfelelő tartalommal feltöltve pozitív hatással lennének az adott felsőoktatási intézmény oktatási aspektusára, azaz az első misszióra, továbbá a helyi társadalmi közeg mellett való elköteleződés jegyei is körvonalazódnának ezek megvalósítása következtében.

7 Innovatív módszerek alkalmazása

Az innovatív oktatási módszerek lényege az, hogy a hallgatókat megpróbáljuk minél nagyobb mértékben involválni az órák menetébe.

Problémafelvetés: Az utóbbi években azt tapasztaljuk, hogy egyre kevésbé hatékonyak a hagyományos oktatásmódszertani módszerek: amikor az oktató a szó hagyományos értelmében „órát tart”, vagyis beszél a hallgatókhoz, akkor a hallgatók figyelme igen sokszor elkalandozik, mely tendenciához nagy mértékben hozzájárul az okostelefonok térhódítása is. Ha a hallgatók elveszítik az óra fonalát, előveszik okostelefonjaikat, és ekkor nagyon nehéz, vagy lehetetlen visszatéríteni őket az óra folyamába.

Megoldási javaslat: A vázolt probléma megoldásának alaplogikája az, hogy a hallgató figyelmének elkalandozását megakadályozzuk, melynek egyik lehetséges megoldása az, ha a figyelmét az óra első percétől az utolsóig úgy kötjük le, hogy ő végig aktív szereplője az órának. Ekkor az oktató az óra folyamán nem oktatói, hanem sokkal inkább mentori szerepben van jelen, a hallgatók sem hallgatói szerepben, hanem sokkal inkább egyenrangú brain storming partnerként vannak jelen az órán. Az oktató problémákat vet fel, gondolkodásra készíti a hallgatókat, rövid válaszokat vár tőlük, közös ötletelés zajlik, melyet 5-10 perces csoportmunkákkal is kombinálni lehet. Az oktatási és vizsgáztatási módszereink megújítása azért is kérdéses, mert diákjaink olyan generációkból jönnek, ahol a technizált jelenlét, a multitasking, a figyelem megosztás a gyerekkor integráns része.

Eredmény: A hallgatók tudatában vannak saját fontosságuknak a workshop folyamán. Tudják, hogy minden pillanatban képen kell lenniük és ébernek kell lenniük, mert bármikor hozzá kell szólniuk a gondolatfolyam menetéhez. A hallgatók ezáltal a teljes időtartam alatt figyelnek arra, amit hallanak, nem csupán fizikailag vannak jelen, így szükségszerűen eredményesebben elsajátítják az anyagot.

Cél lehet egy olyan szimulációs közeg, workshop jellegű oktatás létrehozása, amely a partnerség gyakorlatban történő alkalmazását és annak nehézségeit hivatott szemléltetni. A workshop során elmélyítjük a hallgatók megalapozó tárgyakból szerzett ismereteit, fejlesztjük a hallgatók kommunikációs készségeit, lényegkiemelő és érdekérvényesítő képességeit, és rávezetjük őket az ésszerű kompromisszumok fontosságára.

Az innovatív módszertan alkalmazása **a következő hallgatói készségeket fejleszti:**

- Szakmai lényeglátás
- Információtömörítés
- Összefüggéskeresés
- Saját érdekek képviselése
- Csapatmunka
- Kompromisszumkötés
- Ismeretrendszerzés
- Kommunikációs készségek
- Strukturálatlan feladatok megoldása
- Váratlan helyzetekre történő reagálás

Az innovatív módszertan **előnyei** a hagyományos módszerekkel szemben:

- Interaktív
- A szerepjáték miatt kellemes hangulatú
- Elméleti háttérrel gyakorlati környezetben kell alkalmazni
- A kevésbé kommunikatív hallgatók is könnyen aktivizálhatók
- Játékos forma miatt a hallgatók játszva tanulnak
- Gyakorlatban is alkalmazható tudást ad

Lebonyolítás:

A workshopot egy oktató vezeti, aki a moderátor szerepét tölti be kizárólag. A workshop szerepjáték keretében zajlik.

VI. Kérdőíves felmérés és eredményei

1. A marketingkutatás elméleti háttere

Tartalom

1	Bevezetés	563
2	Piackutatás és marketingkutatás	564
2.1	Piackutatás fogalma és folyamata.....	564
2.2	Információtípusok – primer és szekunderkutatás	566
2.3	A marketingkutatás módszerei	569
2.4	Kutatási eszközök	570
2.5	Adatfeldolgozás	576
2.6	Jelentéskészítés	576
3	Befejezés.....	577

1 Bevezetés

Jelen kutatás célja, hogy beazonosításra kerüljenek a nemzetközi egyetemeken alkalmazott jó sport gyakorlatok annak érdekében, hogy a hazai intézményekben is alkalmazhatóvá váljanak. Köztudott, hogy míg a versenysportokban az élen járunk, mégis azon országok közé tartozik hazánk, ahol a lakosság egészségi állapota kifejezetten rossznak számít, illetve kevés azon lakosság száma, akik életmódszerűen sportolnak. Ezen okok miatt van szükség a sportot ösztönző, a hátrányos helyzetűek sportolását segítő gyakorlatok beazonosítására.

Annak érdekében, hogy ne csak felületes információk nyerésére kerüljön sor a nemzetközi sportoktatást illetően, a kutatás során kérdőíves piackutatás alkalmazása történik. A kérdőív használatával lehetőség nyílik több és használhatóbb információ nyerésére. Az adatok a legmegfelelőbb módszerrel kerülnek begyűjtésre, melyek elemzésre kerülnek az ajánlattétel megalapozása érdekében. Jelen dokumentumban részletes áttekintésre kerülnek a lehetőségek a piackutatást illetően, majd ezt követően következtetések levonása történik a kutatási módszerek használhatósága alapján.

Többek között a piackutatás lépései és annak tartalma, majd a szekunder és primer információ szerzésének lehetőségei kerülnek tanulmányozásra a következő fejezetekben.

2 Piackutatás és marketingkutató

A hazai szaknyelvben nem alakult ki pontos meghatározás, hogy a marketingkutató miben különbözik pontosan a piackutatástól, azonban van egy olyan megközelítés, hogy a piackutatás a marketinginformációk gyűjtését biztosítja, míg a marketingkutató a marketingelmélet fejlesztését szolgálja (Józsa-Piskóti-Reketye-Veres 2005). A döntések meghozatalához, azonban számtalan megalapozott információra van szükségünk. A következő fejezetben bemutatásra kerül, hogy milyen módszerekkel tehetünk szert információkra.

2.1 Piackutatásfogalma és folyamata

„A piackutatás adott marketinghelyzetekkel kapcsolatos adatok és megállapítások szisztematikus tervezése, gyűjtése, elemzése és jelentése.” (Philip-Kevin 2012, 118. o.)

A piackutatást tehát azért végezzük, hogy a felmerült problémát megoldjuk. A piackutatás során azonban figyelni kell arra, hogy az általunk meghatározott problémára irányuljon a kutatási módszerünk. A piackutatás egy összetett folyamat, melynek több lépése is van, melyek elhagyása akár problémát okozhat a vélemények megalkotása során. A következő részben áttekintésre kerül, hogymilyen lépéseket kell követnünk egy adott piac kutatása során.

Piackutatás folyamata (Philip-Kevin 2012, 120-130. o):

1. lépés: *A probléma, a döntési alternatívák és a kutatási célok meghatározása*

Az első lépésnél ügyelnünk kell, hogy ne túl tágan vagy ne túl szűken határozzuk meg a problémát. A kutatásokat jellemezhetjük feltáró jelleggel, leíró jelleggel melyek például a kereslet számszerűsítésére törekednek, illetve léteznek még ok-okozati kutatások is. A problémafeltáró kutatás olyan kutatás, mely egy nem feltétlenül érzékelhető probléma felkutatására irányul, miközben léteznek, legalábbis a jövőben felmerülhetnek (Naresh K. – Simon 2008).

2. lépés: *A kutatási terv kidolgozása*

Ebben a szakaszban kell meghatároznunk, hogy mely módszer a leghatékonyabb számunkra a piackutatás során. Döntenünk kell az adatforrások jellegéről is. E-szerint háromféle információs rendszert különböztetünk meg, mint a szekunder, primer és mozaikinformáció (Józsa-Piskóti-Rekettye-Veres 2005). A szekunder, tehát a másodlagos adatok azok, amelyeket más célból gyűjtöttek, és már léteznek. Ennek előnye, hogy olcsóbb, mint a primer, azonban hátránya, hogy a létező adatok más problémára irányulnak, így sem tartalomban sem megjelenésükben nem illeszkednek jól az adott problémához (Józsa-Piskóti-Rekettye-Veres 2005). A primer, azaz elsődleges adatokat egy meghatározott projekthez frissen gyűjtnek. A harmadik információ típus a mozaikinformáció, melynek jellemzője, hogy egy töredékinformáció, melyet a vállalat nem tudatosan gyűjt akár egy szakmai rendezvényen, kiállításon vagy vásáron (Józsa-Piskóti-Rekettye-Veres 2005).

3. lépés: *Információgyűjtés*

Miután meghatároztuk az általunk alkalmazandó módszert, mellyel végezni kívánjuk a piackutatást, harmadik lépésben elkezdjük az információgyűjtést. Ez a szakasz rejti magában a legtöbb hiba lehetőséget, illetve ez a legkölségesebb is egyben. A megkérdezések kapcsán több probléma is felmerülhet, mint hogy a válaszadók egy része nem elérhető, illetve nem hajlandóak a kutatásban részt venni, illetve valótlan válaszokat adnak.

4. lépés: *Az információk elemzése*

A kutatás által megkapott információk feldolgozása történhet több féleképpen is, mint a táblázatba foglalással, akár mérőszámok kialakításával. Tesztelhetjük így a különböző hipotéziseket és problémafelvetéseket. Az elemzés segítségével pedig ajánlásokat tehetünk a probléma megoldására illetve támogathatjuk a vezetői döntéshozatalt.

5. lépés: *Eredmények bemutatása*

Az egész kutatási folyamatot rögzíteni kell írásban, melyben szerepeltetni kell a konkrét kutatási problémát. Az írásos anyagnak továbbá tartalmaznia kell még az általunk alkalmazott kutatási módszereket, az adatgyűjtést és az elemzést, valamint az eredményeket melyek közül kiemelendő a lényegretörő információ (Naresh K.-Simon 2008).

6. lépés: Döntéshozatal

Az utolsó lépésnél a piackutatók akár úgy is dönthetnek, amennyiben nem elegendő és megfelelően felhasználhatóak az információk, hogy tovább folytatják a kutatást vagy alaposabban tanulmányozzák a kérdést. Egyes szervezetekben marketingdöntés-támogató rendszerek segítik a döntéshozatalt. „*A marketing döntés-támogató rendszer (MDSS) adatok, rendszerek, eszközök és technikák, valamint az ezeket támogató szoftverek és hardverek koordinációját jelenti, amelyek révén a szervezet az üzleti életből és a környezetből származó lényeges információkat összegyűjti és értékeli, s ezekre alapozza marketingintézkedéseit.*” (Philip-Kevin 2012, 134-135. o.)

2.2 Információtípusok – primer és szekunderkutatás

Ahogy azt már a piackutatás folyamatánál is említettük, megkülönböztethetünk, primer, szekunder és mozaikinformációkat is. A következő részben bemutatjuk, hogy milyen módszerekkel tudunk a gyakorlatban is ezeknél az információtípusoknál adatokat gyűjteni.

1. **Primer kutatás**ratehát elsődleges adatgyűjtésre, azért van szükségünk, mert másodlagos adatok nem léteznek, tehát a vállalatnak be kell szerezni. A gyakorlatban több módszerrel is gyűjthetünk elsődleges információkat, melyek a következők (Philip-Kevin 2012, 121-132. o):

- **Megfigyeléses vizsgálatok** során a kutatók feltűnés nélkül, tehát megfigyeléssel gyűjtenek adatokat, információkat. Ez a vizsgálat akár történhet egy termék fogyasztó által való megvásárlása közben is. Némely esetben előfordulhat az is, hogy a vásárlónak adnak egy személyhívót annak érdekében, hogy feljegyezzék a hívások időpontjában éppen mit csináltak. Más esetben a megfigyeléses kutatás történhet úgy is, hogy a kiválasztott alanyok beülnek a kérdezőbiztosokkal, kutatókkal egy kötetlen beszélgetésre egy bárba akár kávézóba. E kutatási módszer egyik különleges formája az **etnográfiai kutatás**, mely mélyreható kulturális információkkal szolgál arról, hogy az emberek minként élik mindennapjaikat, hogyan dolgoznak.

A megfigyeléses vizsgálat előnye, hogy a megkérdezésnél tapasztalható torzítást kiküszöböli, azonban hátránya, hogy rendkívül szűk körben alkalmazható információk gyűjtésére (Józsa-Piskóti-Rekettye-Veres 2005).

- Második típusa a kutatási módszereknek a **fókuszcsoporthoz tartozó kutatás**. A fókuszcsoporthoz tagjait rendszerint a kutatók bizonyos népesség- és személyi jellemzők alapján választják ki. A csoportokat általában 6-10 közötti fő alkotja. Eme kutatási módszer célja, hogy a csoport tagjai hosszas eszmecsere folytassanak a csoportot érintő témával kapcsolatban, melyet csekély pénzösszeggel honorálnak. Marketingmenedzser feladata ebben a módszerben, hogy kérdéssort állítson össze a csoporttagjainak az érintett témával kapcsolatban. A feladatot kiegészíti még egy hivatásos moderátor, aki a kérdéseket felteszi a csoporttagjainak és eközben igyekszik felderíteni a motiváló tényezőket, hogy bizonyos dolgokat miért mondanak, illetve cselekszenek a csoporttagjai. A beszélgetéseket rögzítik.

Eme módszer előnye, hogy hasznos és felderítő jellegű, azonban hátránya, hogy a minta mérete túl kicsi, így a kutatók nem általánosíthatnak az egész piacra nézve.

- **Megkérdezéses vizsgálatot** a vállalatok annak érdekében végeznek, hogy képet kapjanak az emberek ismereteiről, elégedettségéről, véleményéről. A megkérdezéses vizsgálat történhet egyszerű módon is, ahol a kutató megállítja a bevásárlóközpontban az embereket, és kérdéseket tesz fel nekik. Történhet a kérdőívvezés az interneten is, melynek segítségével több emberhez eljuttathatjuk a kérdéseinket illetve gyorsan össze is gyűjthetjük a válaszokat. További lehetőség van még telefonos megkeresésre is, de ezeket a lehetőségeket a kutatási eszközöknél részletesebben is taglaljuk.
- **Viselkedéskutatás** módszere sokszor megbízhatóbb képet mutat nekünk, mint a piackutatóknak adott válaszok. A vevő tényleges vásárlási preferenciáit mutatja nekünk a viselkedéskutatás, melynek információi a vonalkód leolvasó rendszeréből vagy akár az ügyféladatbázisból származik.
- **Kísérleti kutatás** célja az ok-okozati összefüggések megragadása. Megbízhatósági követelményeknek leginkább ez a kutatási módszer felel meg. A kísérlet során a kutatók az általuk kiválasztott csoportokat különböző eljárásoknak vetik alá. Ennek segítségével

kiszűrhetik a külső változókat és meg tudják azt is vizsgálni, hogy a reakciókban jelentkező különbségek statisztikailag szignifikánsak-e. Előnye a kísérletnek, hogy olyan marketing problémákra alkalmazható, amelyeket más kutatási eljárással nem tudnánk elérni azonban hátránya, hogy kevés a kutatási piacon az ilyen módszerre jól felkészült cég (Józsa-Piskóti-Rekettye-Veres 2005).

Szakirodalom megkülönböztet két féle kísérleti kutatást is (Józsa-Piskóti-Rekettye-Veres 2005):

- *Vakteszt* valójában egy termékteszt, ahol a márkanév eltérítő hatását kűszöböljük ki, annak érdekében, hogy megvizsgálhassuk a vásárlók véleményét az adott termékről a márkanév ismeret nélkül.
- *Mysteryshopping* az álcázott vásárlás, egy próbavásárlás, ahol a betanított vásárló a személyzet tudta nélkül egy forgatókönyv szerint vesz igénybe egy adott szolgáltatást, majd ez után értékeli is azt. Nagy előnye az álcázott vásárlásnak, hogy így mérhető a legjobban egy szolgáltatás minősége, továbbá lehetőséget ad nekünk a személyzet türelemkűszöbének vizsgálatára is provokatív helyzetekben.

Mintavételi eljárások a primerkutatás során (David 2002):

Ez az eljárás az adott csoport kiválasztásával kezdődik, akikre a kutatás vonatkozik. A csoport kiválasztása után meg kell határoznunk a mintavételi halmazt, amely egy feljegyzés arról a kiválasztott csoportról, amiből majd a minta kikerül. A mintavételnek több kialakult módszere is van. Az **egyszerű véletlen mintavétel** során a csoportban lévő összes személy/vállalat kap egy sorszámot. A számokat addig húzzák ki, míg a minta nem lesz teljes egész. Azért véletlen a módszer, mert minden résztvevőnek egyenlő esélye van arra, hogy kihúzzák a sorszámát.

A **rétegzett véletlen mintavétel**nél már a sokaságot kisebb csoportokra osztják valamilyen jellemző alapján, és minden csoportban kihúznak egy véletlen mintát, míg a **kvótás mintavétel**nél nincs mintavételi keret. Ennél a mintavételnél a kérdezők feladata, hogy valamilyen százalék alapján válasszák ki a személyeket.

2. **Szekunderkutatás** (David 2002, Józsa-Piskóti-Rekettye-Veres 2005):

A szekunderkutatás lényege, hogy már valahol megszerzett adatokat gyűjtünk össze és dolgozunk fel. A primerkutatás előtt célszerű elvégezni a szekunderkutatást, hiszen olcsóbb költségvetéssel is dolgozhatunk, ha már meglévő információkkal tudunk dolgozni. Megkülönböztetünk külső és belső információ típusokat is. Belsőről akkor beszélünk, ha például a fogyasztói visszajelzéseket vagy a vevői/szállítói adatbázisokat vizsgáljuk. Külső források esetén bármilyen adatbázisról, szakmai anyagról szó eshet. Ilyenek lehetnek a Központi Statisztikai Hivatal adatai, szakirodalom, szakfolyóirat használata esetlegesen a piackutató ügynökségek már lefolytatott kutatásai.

További források lehetnek még (Józsa 2000):

- iparági szövetségek, általában a termelővállalatok, bankok és kereskedő szervezetek szövetséget alkotnak, így lehetőséget adnak az adatok beszerzésére,
- magánforrások és tanácsadó cégek is folyamatosan végeznek kutatásokat, akik eredményeiket szívesen eladják más kutatók számára.

A szekunder információk előnyei és hátrányai (Józsa 2000):

Előnyök közé tartozik, hogy az adatkezelés már megoldott, így az adatbeszerzés költsége nagyon alacsony. Az információkat gyorsan megtalálhatjuk, és sokszor előfordulhat, hogy máshonnan nem beszerezhetőek az információk. Kutatás során, ha szekunder információt használunk, nem csak egyetlen egy adatforrásra kell támaszkodnunk, hanem több információt is felhasználhatunk. Természetesen hátrányokkal is rendelkezik ez az információ típus, hiszen az információk gyakran túl általánosak és elavultak is lehetnek. Továbbá az általunk felhasznált információkat nem tudjuk milyen módszerrel gyűjtötték össze és milyen módszerrel dolgozták fel. Az adatok megbízhatósága is kérdést vet fel, hiszen sokszor a különböző források egymásnak ellent is mondhatnak.

2.3 A marketingkutatás módszerei

Módszertanilag kettő féle kutatást tudunk megkülönböztetni, a kvalitatív vagy kvantitatív kutatást, azonban létezik egy másik módszertani felosztás is mely szerint végezhetünk ad hoc vagy panelkutatást is, nézzük melyik módszer mit tartalmaz (Józsa-Piskóti-Rekettye-Veres 2005):

„ A kvalitatív kutatás olyan, feltáró jellegű módszer, amely nem eredményez számszerű, tehát mennyiségileg általánosítható outputokat. ” (Józsa-Piskóti-Rekettye-Veres 2005, 145. o.)

Tehát ennek a kutatási módszernek a célja, hogy a kutató jobban megismerje a marketingproblémát. A kvalitatív vizsgálatok sokfélék lehetnek, melyeknek köszönhetően a kutató kreativitását szabadjára engedheti, így közvetett jellegű kutatásnak számít, tehát a fogyasztók kevésbé óvatosak akár többet el is árulnak magukról (Philip-Kevin 2012).

Kvantitatív kutatás szemben a kvalitatív módszerrel éppen a számszerű általánosításra törekszik. Lényege, hogy egy kiválasztott minta alapján végzünk kutatást és a kapott eredményeket a vizsgált sokaságra jellemző értékeknek tekintjük.

Az **ad hoc kutatás** a projekt jellegű kutatásokat jelenti, melynél a feladat egyszeri és nem ismétlődik. Számtalan esetben használhatjuk ezt a kutatási módszert, például egy termék bevezetés előtti tesztelése.

Panelkutatás egy marketingjelenséget ismétlődő jelleggel ugyanazon mintán kutat, a válaszadói mintát nevezzük panelnek.

2.4 Kutatási eszközök

A szakirodalomban több kutatási eszközt le lehetünk, melyek közül választhatunk az adott marketingkutatást figyelembe véve. A következő részben, részletesen bemutatjuk a kutatási eszközöket illetve, hogy milyen előnyökkel és hátrányokkal rendelkeznek (Philip-Kevin 2012, 125-132. o.):

1. Kérdőívek

Ez az a módszer, amit bizonyára mindenki ismer. Általános jellemzője a kérdőívnek, hogy a megkérdezettnek feltett kérdések sorozatából áll. A kérdőív kidolgozása gondos és pontos munkát igényel, hiszen mind a kérdés formája, megfogalmazása és sorrendje is befolyásolja a válaszadókat. A kérdőívezés előnye, hogy ezzel az eljárással tudunk a legtöbb információt megszerezni, azonban a válaszadó mivel a kutatás része, szándékosan vagy tudat alatt torzíthatja a válaszokat, illetve a kérdezőnek való megfelelési vágy is egyfajta veszélyforrás lehet (Józsa-Piskóti-Rekettye-Veres 2005).

Két kérdéstípust is megkülönböztetünk a kérdőívet illetően. Az első a zárt kérdések, amelyek felsorolják a lehetséges válaszokat, így könnyen értelmezhetőek, míg a nyílt kérdésekre a válaszadók saját szavaikkal válaszolhatnak.

Philip Kotler és Kevin Keller Marketing menedzsment (2012) című könyvében táblázatban összefoglalták a kérdőív készítés arany szabályait, ahol 12 pontban megtalálhatjuk, hogyan tudjuk elkészíteni a legjobb kérdőívet, ezek a következők:

- Első és legfontosabb pont, hogy a kérdések legyenek semlegesek, tehát ne vezessük rá a válaszadót a válaszra, mert így nem kaphatunk megfelelő és átfogó képet az adott problémát illetően,
- a kérdések megfogalmazásánál az egyszerűségekre kell törekedni, mert ha a kérdésünk több pontból áll akár az összezavaró is lehet a válaszadót illetően,
- a kérdésfeltevésnek egyértelműnek kell lenni, érdemes néha pár válasz lehetőséget felsorolni,
- tartózkodjunk a szaknyelv használatától, problémát okozhat akár a nem ismertebb rövidítések használata is, továbbá kerülni érdemes a nehezen érthető, ritka, félreérthető vagy homályos szavakat,
- mellőzzük az olyan kérdéseket, amelyek tagadást tartalmaznak, mint például a „Soha nem szokott...?”,
- az elképzelt helyzetekkel kapcsolatos kérdéseket kerülni kell, hiszen ezekre a válaszok nem feltétlenül megbízhatóak,
- ha a válaszadók életkorára, akár keresetére vagyunk kíváncsiak, akkor inkább adjunk meg választható tartományokat. Amennyiben több válasz lehetőséget is adunk a kérdésnél, mindig legyen egyéb lehetőség is, illetve törekedjünk arra is, hogy a válaszok között ne legyen átfedés.

47. táblázat Kérdéstípusok

Megnevezés	Leírás	Előnye	Hátránya
A, Zárt kérdések			
Dicotóm	Olyan kérdés melyre válaszlehetőség adható, úgynevezett kétkimenetű kérdés.	<ul style="list-style-type: none"> • könnyű válaszadást biztosít • egyszerűen feldolgozható adatokat ad 	<ul style="list-style-type: none"> • válaszadásra kényszerít • nem ad részletes információt
Felvetválasztás	Olyan kérdés, amelyre három vagy több válasz is adható.	<ul style="list-style-type: none"> • könnyű válaszadási lehetőség • egyszerűen feldolgozható adatok 	<ul style="list-style-type: none"> • válaszadásra kényszerít • nem feltétlenül adja meg az összes lehetőséget
Mi-nősítő skála	Egy skála segítségével minősíthetünk egy tulajdonságot.	<ul style="list-style-type: none"> • nem kényszerít önkényes válaszadásra • összehasonlíthatóak a válaszok 	<ul style="list-style-type: none"> • a skála fokozatai nehezen értelmezhetőek • néha rosszul kerül kialakításra a skála
Fonossági skála	Valamely tulajdonság fontosságát jelzi.	<ul style="list-style-type: none"> • határozott választ ad • gyors és pontos információt nyújt 	<ul style="list-style-type: none"> • nem adja meg a rangsor indokát • nehéz a rangsorolás
Szemantikai skála	A skála két ellentétes szót kapcsol össze, melyek közül a válaszadó kiválaszthatja a megfelelő pontot.	<ul style="list-style-type: none"> • kétpólusú • ellentétekre épít • egyszerűen megválaszolható 	<ul style="list-style-type: none"> • az ellentétpárok miatt határozott válaszadási lehetőség
Likert-skála	A válaszadó egyetlen kijelentéssel jelzi egyetértését vagy egyet nem értését.	<ul style="list-style-type: none"> • könnyen megválaszolható • több válaszadási lehetőséget is biztosít 	<ul style="list-style-type: none"> • az egyes fokozatok néhol nehezen különíthetőek el

		<ul style="list-style-type: none"> • kétpólusú 	
B, Nyitott kérdések			
Teljesen nyitott	Kérdés, melyre a megkérdezett szinte végtelen számú választ is adhat.	<ul style="list-style-type: none"> • a nyitott kérdések összességére elmondhatjuk, hogy egyik fő előnyük, hogy teljes szabadságot adnak a válaszadónak • azt a választ kapjuk, amit valójában a válaszadó gondol • nem tudjuk befolyásolni a választ • széleskörű információk • változatos válaszok 	<ul style="list-style-type: none"> • a hátrányokra is összefoglalóan elmondhatjuk, hogy feldolgozás szempontjából bonyolult és komoly szaktudást is igényel • a válaszok nehezen kategorizálhatóak • nehezen foglalhatóak a válaszok táblázatos formába
Szótárásítás	Szavakat adunk meg és a válaszadónak azt a lehetőséget kell választania amely elsőre eszébe jut.		
Mondatkiegészítés	A válaszadónak egy hiányos mondatot kell kiegészítenie.		
Történetkiegészítés	A válaszadónak egy hiányos történetet kell kiegészítenie.		
Képkiegészítés	Egy olyan képet mutatunk a válaszadónak, amelyen két személy szerepel, s egyikőjük mond valamit, a válaszadónak ki kell töltenie az üres szövegbuborékot.		
Tematikus észlelési	Egy képet mutatunk a válaszadónak, akinek el kell mondania szerinte mi történik a képen.		

2. Technológiai eszközök (Philip-Kevin 2012)

A technológia fejlődésével már különböző berendezések születtek az érzelmi szintek mérésére vagy már lehetőség nyílt a bőrérzékelők akár az agyhullámszkennerek használatára is. Jelen tanulmányban azonban csak a hagyományos módszereket mutatjuk be, melyek főként a telefonos vagy a postai megkérdezés vagy az online interjú.

- **Postai kérdőív** lehetőségét is választhatjuk információk nyerése érdekében. Ezen lehetőség biztosítja nekünk, hogy azokat a válaszadókat is elérjük, akik a személyes megkérdezésre nem vállalkoznak, vagy akiknél esetlegesen kérdezőbiztos torzíthatja a választ. Ebben az esetben nagyon fontos arra az aranyszabályra figyelni, hogy a kérdéseknek egyszerűeknek és könnyen érthetőeknek kell lenniük, hiszen itt nincs lehetőség a visszakérdezésre. Előnye, hogy szinte ez számít a legolcsóbb kutatási módszernek, tehát hasznos, ha az adott vállalkozás szűkös pénzügyi forrásokkal rendelkezik. Hátránya, hogy általában alacsony a válaszadók száma és a visszaérkezésük is lassú.
- **Telefonos megkérdezés** módszert akkor érdemes használnunk, ha gyors válaszhoz jutásra van szükségünk. Ellentétben a postai kérdőívvel itt van lehetősége a válaszadónak visszakérdeznie, illetve a kérdező el is tudja magyarázni a feltett kérdést. Figyelni kell, hogy a kikérdezést rövidre kell szabni, és nem lehet túlságosan személyes. Általában kevesebbe kerülnek, mint a személyes megkérdezések, de még is többbe, mint a levélben kiküldött kérdőívek, azonban a feltehető kérdések száma korlátozott és a válaszadók is gyors válaszokat adnak, hogy hamarabb letehessek a kagylót (David 2005). Manapság egyre nehezebb telefonon kérdezni, hiszen egyre jobban nő a fogyasztókban az ellenszenv az ilyen módszerek terén.
- **Személyes megkérdezés** az egyik legsokoldalúbb módszer az információ szerzésre. A kérdezőbiztos több kérdést is feltehet, a válaszadónak van lehetősége visszakérdezni is. A kutatónak így van lehetősége plusz információk feljegyzésére is, mint a válaszadó öltözéke, gesztusa. Annak ellenére, hogy az egyik legmegbízhatóbb módszer, még is a legköltségesebb eljárás illetve maga a kérdezőbiztos is tudja befolyásolni a válaszokat. Két típusát különböztetjük meg a személyes megkérdezésnek. Az első típus az *előre egyeztetett megkérdezés*, amikor a marketingszakember előre megbeszélte időpontban

találkozik a válaszadóval, és ezért általában csekély pénzüsszeget akár kisebb volumenű ajándékot is felajánlhat. A másik típus az *ad hoc megkérdezés* ahol a kérdező egy bevásárlóközpontban vagy az utcán állítja meg a válaszadókat egy azonnali interjúra. Eme megkérdezés során a kérdések nem lehetnek túlságosan hosszúak, illetve az interjú sem húzódhat el sokáig.

- **Online interjú.** Manapság az internet számtalan lehetőséget kínál nekünk és ez így van piackutatás terén is, hiszen ez a módszer egyre népszerűbb. Több lehetőség közül is választhatunk ha online interjú módszerét választjuk, mint például az adott vállalkozás a saját weboldalára feltöltheti a kérdőívet, vagy egy jobban látogatott oldalon is feltüntetheti a kitöltési lehetőséget és cserébe apróbb ajándékokat is felajánlhat.

2. táblázat Online interjú előnyei és hátrányai

Előnyök	Hátrányok
<ul style="list-style-type: none"> • olcsó 	<ul style="list-style-type: none"> • a minta néha kicsi és torzult
<ul style="list-style-type: none"> • gyors 	<ul style="list-style-type: none"> • túlságosan nagy a fluktuáció
<ul style="list-style-type: none"> • sokoldalú 	<ul style="list-style-type: none"> • előkerülhetnek a technológiai problémák

Forrás: Philip-Kevin 2012 alapján saját szerkesztés

A második számú táblázatban látható, hogy milyen előnyökkel és hátrányokkal rendelkezik az online interjúkészítés, azonban általánosságban elmondható még is, hogy bármennyire is népszerű ez a megkeresési forma, még is a vállalatok többsége marad a hagyományos módszerek mellett.

Az online kutatás olcsó, hiszen az e-mailben való megkérdezés a szokásos megkérdezés költségének akár csak a felébe kerül. Továbbá gyors is, hiszen a válaszokat azonnal vissza tudja a rendszer küldeni, így akár abban a pillanatban fel is használhatóak. A válaszokat tekintve is sokkal megbízhatóbb ez a kikérdezés forma, hiszen a válaszadó maga eldöntheti, hogy mikor akarja kitölteni a kérdőívet, azt milyen gyorsasággal, így lehetőségük nyílik a válaszadóknak arra, hogy elemezzék magukat így őszintébb választ is adnak. A szélessávú internet elterjedésével még sokoldalúbb lehet az online interjú, hiszen háromdimenziós modellekkel is lehet szemléltetni a termékeket. A sok lehetőségnek köszönhetően ez a forma nem csak gyors

és olcsó, hanem élvezhető is. Azonban a hátrányok közé sorolható, hogy nem feltétlen található minden háztartásban szélessávú internetet, mint például az alacsony jövedelemmel élők háztartásában vagy vidéken. Erre természetesen több megoldás is létezik, mint hogy ideiglenes internet hozzáférést biztosít a vállalat egy bevásárlóközpontban vagy szabadidőközpontban. Technológiai problémák is adódhatnak egy online interjú során, hiszen a böngésző programok különbözősége manapság egyre többször okozhatják, hogy egy végtermék teljesen másképp jelenik meg a válaszadónál, mint ahogyan azt a kutatócsoport elindította.

2.5 Adatfeldolgozás

Utolsó előtti lépés során az általunk nyert adatok feldolgozása következik, annak érdekében, hogy a feldolgozás után prezentálhassuk eredményeinket. A feldolgozás során több lépést is követnünk kell melyek a következők (Józsa-Piskóti-Rekettye-Veres 2005):

- Első lépés során szükséges az adatok feldolgozásánál a válaszok *kódolása*. Ez azt jelenti, hogy minden egyes válasz lehetőséghez különböző numerikus értékeket rendelünk, így a feldolgozást könnyíthetjük. Zárt kérdések esetén a válaszok előre kódolhatóak, hiszen előre megadott válaszokkal dolgozunk ellentétben a nyitott kérdésekkel, ugyan is ebben az esetben ez csak gyakran csak utólag végezhető el. Ilyen esetekben jellemzően a válaszokat tipikus csoportokba soroljuk.
- Kódolás után jön a *rögzítés*, mely során az első lépésben kapott értékeket számítógépen rögzítjük.
- Harmadik lépésben jön az *adattisztítás*, azaz a megkapott kérdőíveknél kiszűrjük az egymásnak ellentmondó vagy nyilvánvalóan téves válaszokat.
- A lépések után jöhet az adatok *feldolgozása*, majd a megkapott eredményeket követi a kutatási jelentés elkészítése.

2.6 Jelentéskészítés

A jelentés elkészítése a kutatásunk utolsó lépése. Ebben az utolsó lépésben, miután feldolgoztuk az adatokat elkészítjük jelentésünket, mely tartalmazza maga a problémameghatározást, az általunk kiválasztott kutatási módszert, az adatfelvétel módját. A puszta adatok megjelenítése helyett a jelentéskészítőknek arra kell törekedniük, hogy az eredmények azonnal felhasználhatóak legyenek a döntéshozók számára továbbá érdemes

levonni következtetéseket és gyakorlatorientált tanácsokat adni a döntéshozóknak (Naresh K. 2008).

A jelentés főbb tartalmi pontjai (Naresh K. 2008):

- Általános formai követelmények közé tartozik a címoldal elkészítése, továbbá a tartalomjegyzék, táblázat és ábra jegyzék illetve grafikon és mellékletek jegyzéke,
- vezetői összefoglaló rendkívül fontos része a jelentésnek, ugyan is sokszor csak ezt a részt olvassák el a vezetők, hiszen ez az összefoglaló tartalmazza röviden a probléma leírását és az alkalmazott kutatási módszereket illetve a főbb eredményeket, fontos következtetéseket,
- kutatási módszer részben kell megjeleníteni, hogy pontosan hogyan is zajlott a kutatás illetve itt kell megindokolnunk azt is, hogy miért pont az adott kutatási módszert választottuk,
- eredmények rész a jelentésen belül általában a leghosszabb fejezet, hiszen pontosan ennek érdekében végezzük a kutatásunkat. Az eredményeket sokszor lebontva részletesen mutatják be a döntéshozóknak, melyeknek szorosan kell kapcsolódniuk a marketingkutatáshoz. Az eredményeket érdemes táblázatok és grafikonok segítségével megjeleníteni,
- következtetések és ajánlások tétele kellő fontossággal rendelkeznek, hiszen nem elegendő csupán a statisztikai eredmények puszta közlése. Az eredményekre és a következtetésekre tudnak a kutatók javaslatokat tenni a problémamegoldására a döntéshozóknak.

3 Befejezés

Mint láthattuk maga a piackutatás egy igen összetett és több lépésből álló folyamat. A vállalatok ahhoz, hogy megfelelő információval rendelkezzenek egy adott probléma felvetődése estén, el kell, hogy döntsék, milyen módon akarnak információkat, adatokat gyűjteni a megoldáshoz illetve ajánlattételhez. Erre több lehetőségük is, van, mint a megfigyeléses vizsgálatok, fókuszcsoporthoz kutatás, megkérdezéses vizsgálat, viselkedéskutatás vagy kísérleti kutatás. De ide tartoznak még a kérdőívek készítése melyet akár postai úton vagy személyesen is kitölttethetjük a válaszadókkal, vagy az interneten is továbbíthatjuk. Minden egyes kutatási módszer számtalan előnnyel és hátránnyal is rendelkezik, ahogyan olvashattuk

az előző fejezetekben. Jelen tanulmány során véleményünk szerint a legpraktikusabb kutatási forma az online kérdőív készítése, annak ellenére, hogy „... a kérdőív tervezése egy olyan képesség, amelyet a gyakorlatban lehet megszerezni, tehát inkább művészet, mint tudomány.” (Naresh K. 2008, 333-334.o.) Annak érdekében, hogy a nemzetközi jó gyakorlatokat beazonosíthassuk és elemezhessük, elengedhetetlen egy kérdőíves felmérés, melyben egyéni válaszokra is szert tehetünk, így primer adatok gyűjtése lehetővé teszi nekünk az ajánlattételt a hazai egyetemek sportképzésének fejlesztése érdekében. A kérdőíves adatok feldolgozhatósága, használhatósága és átláthatósága érdekében a zárt kérdések használata a legpraktikusabb természetesen az elhagyhatatlan nyílt kérdések mellett.

Felhasznált irodalom

Philip K. – Kevin K. (2012): Marketingmenedzsment 2012, Budapest, Akadémia Kiadó Zrt.

Naresh K. M. (2008): Marketingkutatás, Budapest, Akadémia Kiadó

David J. (2002): Európai Marketing, Budapest, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft.

Józsa L. – Piskóti I. – Rekettye G. – Veres Z. (2005): Döntésorientált marketing, Budapest, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft.

Józsa L. (2000): Marketing, Veszprém, Veszprémi Egyetemi Kiadó

2 A kérdőíves kutatás eredményei

Tartalom

Bevezetés.....	581
1. Kérdőívek elkészítése és tesztelése	582
2. A kérdőívek felépítése.....	589
3. A kérdőívek feldolgozásának módszertana.....	591
4. A kérdőívelemzés eredményei	591
5. Összegzés	605
Felhasznált források	606
Mellékletek.....	607
1. sz. melléklet Magyar nyelvű kérdőív	607
2. sz. melléklet Angol nyelvű kérdőív	609

Bevezetés

A jelen kutatás keretében készült „A marketingkutatás elméleti háttere” c. tanulmányunk megállapításai alapján arra jutottunk, hogy a szekunder forrásokból nem beszerezhető információkat empirikus felmérés keretében fogjuk beszerezni. A tanulmány áttekinti a primer kutatás típusait, jellemzi azokat, kiemelve az egyes fajták előnyeit, hátrányait. Mindezen ismeretek alapján a kérdőíves megkérdezés mellett döntöttünk, ez a megoldás képes biztosítani információkat a vizsgált témában a számunkra szükséges mélységben.

Annak érdekében, hogy részletes, mélységi információkhoz juthassunk a nemzetközi és hazai sporttudományi oktatás területén, egy angol és egy magyar nyelvű kérdőíves lekérdezés alkalmazása mellett döntöttünk, amely révén lehetőség nyílik nagymennyiségű és rendkívül hasznos információ nyerésére. Kijelenthetjük tehát, hogy az adatok a legmegfelelőbb módszerrel kerülnek begyűjtésre. Jelen kiértékelés a Gál Ferenc Főiskolától kapott adatok alapján történik.

A kérdőíves kutatás a megkérdezéses vizsgálatok közé tartozik, számos csatornán eljuttatható a megkérdezettekhez (személyes úton, postán, telefonon, interneten). Kutatócsoportunk az interneten történő lekérdezés mellett döntött, hiszen ez a leggyorsabb és leghatékonyabb megoldás ebben az esetben, többségében külföldi felsőoktatási intézményekről lévén szó. Gyors megoldás, hiszen a válaszokat azonnal vissza tudja küldeni a rendszer, továbbá kényelmes a válaszadó számára, hiszen maga dönthet a kitöltés időpontjáról és gyorsaságáról. Ez a megoldás tehát megkönnyíti a kérdőívek kiküldését, kitöltését, a válaszok fogadását és feldolgozását, tehát az adatelemzést is.

Jelen tanulmányban bemutatjuk a kérdőív elkészítése aprólékos munkájának részleteit, valamint tesztelési folyamatát, a lekérdezés menetét, ezt követően részletesen bemutatjuk az elkészült kérdőív struktúráját, kérdéscsoportjait, valamint a konkrét kérdéseket mind az angol, mind a magyar nyelvű változatra vonatkozóan. Ezután vázoljuk azokat a statisztikai módszereket, melyek segítségével el kívánjuk végezni az adatok elemzését, végül pedig a statisztikai módszerek alkalmazásával kapott eredményeinket ismertetjük.

1 Kérdőívek elkészítése és tesztelése

A hazai és nemzetközi gyakorlatok feltárásához elsősorban szekunder adatokra támaszkodtunk, a képzési kínálat feltérképezéséhez sikerült elegendő adatot nyerni az intézményi honlapokról. A képzési módszerek esetében viszont információhiánnyal szembesültünk az egyetemek weblapjain. Míg a felvételi követelmények mindenütt megtalálhatók voltak, valamint a kimeneti követelményekre is találtunk elegendő mennyiségű információt (vagyis hogy milyen követelményeket kell a hallgatóknak teljesíteniük ahhoz, hogy abszolválhassák a képzést), addig a speciális képzési módszerek esetén már nem tudtunk információt nyerni ezekből a forrásokból. A képzési módszereknél ugyanis kíváncsiak voltunk arra, hogy milyen speciális oktatási módszereket alkalmaznak az oktatók az egyes kurzusok során (pl. e-learning, mobil applikációk alkalmazása az oktatásban stb.). Ezért kutatócsoportunk kérdőív készítése mellett döntött. Célcsoportunk egyrészt a magyar sporttudományi képzéseket kínáló felsőoktatási intézmények, másrészt pedig a nemzetközi (európai, amerikai és ázsiai) sporttudományi képzéseket kínáló felsőoktatási intézmények. Mindezek alapján összeállításra került egy magyar és egy angol nyelvű kérdőív.

A kérdőívek kiküldését hosszas és aprólékos komoly tervezői munka előzte meg. A kérdőívek kidolgozása gondos munkát igényelt, hiszen már a kérdés formája, megfogalmazása és sorrendje is befolyásolhatja, illetve számos tényező elriaszthatja a válaszadókat (pl. terjedelem, kérdések bonyolult megfogalmazása stb.)

A GFF kutatócsoport és a külső szakértői team több személyes találkozó alkalmával állította össze a magyar, illetve az angol nyelvű kérdőív struktúráját, figyelembe véve a megvalósíthatósági tanulmányban vázolt fő tevékenységeket. Megvizsgálta, hogy egyrészt a megvalósíthatósági tanulmány alapján milyen kérdésekre keresik a választ, másrészt pedig, hogy a kutatók milyen információkat igényelnek, amelyeket más forrásból nem tudnak beszerezni. A kérdőíveket témakörökre csoportosítva építetették fel, logikus szerkezetben. Mindezek alapján elkészült a kérdőív első verziója.

A kérdőív összeállítása során arra törekedtünk, hogy kifejezetten olyan kérdéseket gyűjtsünk össze, amelyek szekunder forrásokból nem érhetőek el, tehát olyan kérdésekkel ne terheljük a válaszadókat, amelyek más forrásokból is beszerezhetőek. Szem előtt tartottuk azt a szempontot is, hogy a kérdőív kellően rövid idő alatt kitölthető legyen, feltételezve azt, hogy a túl sok időt igénybe vevő kérdőívek válaszadási aránya alacsony lehet. A kérdések megfogalmazása és típusaik megválasztása is azt a célt szolgálta, hogy a kitöltő könnyen átláthassa és gyorsan elolvashassa a kitöltendő kérdőívet, minél kevesebb idő igénybevételével.

A legfontosabb szempont tehát az volt, hogy kellő mennyiségű információt kapjunk egyszerű, jól átlátható, rövid struktúrát alkalmazva. A kérdőív összeállítása alapján figyelembe vettük a „A marketingkutatás elméleti háttere” c. tanulmányunk megállapításait is. Figyeltünk tehát arra, hogy a kérdések semlegesek legyenek, amellyel elkerüljük azt, hogy a válaszadót rávezessük a válaszra, a kérdéseket egyszerűen és egyértelműen fogalmaztuk meg. Szükséges volt néhány szakkifejezést szerepeltetni a kérdőívben, azonban ehhez magyarázó szöveget is fűztünk az egyértelműség érdekében.

A kérdőív első verziója a teljes kutatógárda részére ki lett küldve emailben véleményezés és kiegészítés céljából. A GFF kutatócsoport és a külső szakértők éltek is kiegészítésekkel, hiszen kutatásuk során felmerültek olyan kérdések, amelyekre a szekunder adatok nem szolgáltak válasszal (mint pl. e-learningre vonatkozó kérdések), így ezek a kérdések is beépítésre kerültek a kérdőívbe. A debreceni partnerek is megkapták a kérdőív első verzióját annak érdekében, hogy lássák, hogyan kell alakítaniuk az általuk fejlesztett kérdőív-kezelő szoftvert.

A kiegészített kérdőívet strukturálása után személyes workshop találkozó alkalmával a teljes kutatócsoport és a külső szakértők még egyszer részleteiben elemezték, hiányosságok után kutatva és változtatási lehetőségekkel élve. A GFF belső emberei tesztelték továbbá a kérdőív kitöltéséhez szükséges időtartamot, melyből kiderült, hogy összesen kb. 10-13 perc alatt részletesen választ lehet adni a kérdésekre. Miután a kutatócsoport és a külső szakértői team több körös módosítás és kiegészítés után jóváhagyta a kérdőíveket, kiküldtük őket a debreceni konzorciumi partnereknek is jóváhagyásra. Miután a konzorciumi partnerek, a GFF kutatócsoport és a külső szakértői team is elfogadta a módosításokat, elkészült a magyar és az angol nyelvű kérdőív végleges változata.

Ezt követően a kérdőívek betöltésre kerültek a debreceni konzorciumi partner által kifejezetten erre a célra készített szoftverbe és megkezdődött a kérdőívek tesztelése a GFF belső emberei részéről. A tesztelés során saját email címükre kiküldve a kérdőíveket megnézték, hogyan jelenik meg a címzetteknek ez a kérelem. A próbakörök észrevételei alapján néhány apró módosítást eszközöltünk. Az egyik ilyen módosítás az volt, hogy a kérdőív bevezető fejlécét kivettük, és helyére a GFF belső emberei által megfogalmazott kísérőlevelet építettük be a szoftverbe, mert szöveges üzenetként ez jelent meg a kiküldött emailekben. A kísérőlevelek a következőképpen lettek megfogalmazva magyarul:

Tisztelt Hölgyem/Uram!

Ezen átfogó, nemzetközi felmérésen keresztül egy olyan együttműködési platformot szeretnénk kínálni intézményünk, valamint az Önök intézménye között, mely a sporttudományok minden területére kiterjedhet. Ennek egyik lehetséges, konkrét megtestesülési formája az, hogy a november végén tartandó sporttudományi konferenciáinkra lehetőségünk van meghívni új partnerintézményeink néhány képviselőjét. Amennyiben előzetesen van olyan kolléga, aki szívesen részt venne a rendezvényen, akkor azt kérjük, mihamarabb jelezzék felénk.

Kérjük, hogy annak érdekében, hogy az együttműködés kereteit megismerhessük, töltsék ki a következő linken található kérdőívet:
<http://sport.gff-szeged.hu/KKA/qforminstance/fillup/21bd870b-baf2-45ca-af2b-9cf61c210df9?lang=hu>

Célunk a hazai képzési kínálat és a Magyarországon alkalmazott képzési módszerek bővítése. A kérdőív kitöltésével lehetőségünk nyílik beazonosítani a magyar sporttudományos képzés hiányosságait és fejlesztendő területeit, melyet a konferencián a résztvevőkkel személyesen is lehetőség nyílik megvitatni.

Ha további kérdése merülne fel a kutatással vagy a rendezvénnyel kapcsolatban, akkor forduljon bizalommal hozzánk.

Köszönjük, hogy a kérdőív kitöltésével hozzájárul munkánk sikerességéhez!

Gál Ferenc Főiskola és Debreceni Informatikai Kutató-fejlesztő Központ Szolgáltató Nonprofit Kft. konzorciuma

Angol nyelven a következő kísérőlevelek kerültek összeállításra:

Dear Sir/Madame,

Through this comprehensive international survey on the field of sport science we offer a cooperation platform between our and your institution, which can expand to every territory of sport sciences. One possible, short term concrete materialization form of it is that we can invite some representatives of our new partner institutions to the sport science conference that will take place at the end of November. If there is any colleague who would participate in our event, please inform us as soon as possible since we have the opportunity to finance the travel and accommodation costs for one representative per institutions.

In order to know the frames of our cooperation please fill our questionnaire out, with which you can share your opinion and remarks in connection with the training supply and methods on the field of sport science. <http://sport.gff-szeged.hu/KKA/qforminstance/fillup/6643cb1f-4657-405a-8ce6-34af5f653a88?lang=en>

Conducting this survey our aim is to broaden the domestic training supply and the training methods applied in Hungary.

Filling this questionnaire out takes 10-13 minutes.

Thank you that you contribute to the success of our work by filling this questionnaire out.

Consortium of Gál Ferenc College and IT Research and Development Center of Debrecen Supplier Nonprofit Ltd.

A kísérőlevelek megfogalmazásánál arra törekedtek, hogy minél rövidebb formában megfogalmazva az üzenetet, felkeltsék a potenciális válaszadók érdeklődését, egy együttműködési lehetőséget kínálnak nekik és felvillantsák annak lehetőségét, hogy részt vegyenek záró konferenciánkon, egy delegált útiköltségeinek fedezése mellett. Hipotézisük ugyanis az volt, hogy nem szívesség kérésére kell fektetniük a hangsúlyt levelükben, hanem olyat kínálnak, amely a potenciális partnert is érdekelheti, amellyel meggyőzhetik az együttműködésről és a kérdőív kitöltéséről. A kísérőlevél tartalma összhangban van nemzetközi kapcsolatépítési törekvéseinkkel. A kísérőlevelek megfogalmazása tehát stratégiai szemléletben, koncepcióba ágyazva történt meg.

A kérdőívek szoftveren keresztül történő kiküldésének tesztelése és az ez alapján történő módosítások után megkezdődött a kérdőívek végleges formájának kiküldése. A magyar, európai, amerikai és ázsiai egyetemeknek is megvolt a felelőse a GFF kutatócsoporton és a szakértői teamen belül, így minden kutató a maga területéért felelve kezdte meg a kérdőívek linkjeinek kiküldését a szoftveren keresztül. A kontakt email címeket a GFF belső emberei gyűjtötték össze. A kontakt email címek keresésének az volt a szempontja, hogy ahol elérhetőek, olyan email címeket keressenek, amelyek konkrét oktatókhoz kapcsolódnak (pl. adott sporttudományi képzésért felelős személyek, vagy adott képzésen oktatók), így célzottan olyan szakértőhöz juttathatók el a kérdőívek, akik teljes mértékben átlátják az adott képzés struktúráját, képzési módszereit, valamint a sporttudományi képzések általánosabb jellemzőit. Számos egyetemenél találkoztak azonban azzal a nehézséggel, hogy az oktatók email címét nem tüntetik fel, és csupán az intézmény néhány általánosabb email címe érhető el (mint pl.

képzésekkel kapcsolatos, toborzási kérdéseket, médiával kapcsolatos kérdéseket kezelő email címek). Ezekben az esetekben ezekre az általános email címekre mentek ki a kérdőívek linkjei. További nehézség, hogy az intézményi honlapokon megadott e-mail címek sokszor már nem voltak aktuálisak (pl. nem létező cím, vagy olyan személyhez vezető cím, aki már nem dolgozik az intézménynél). Továbbá több automatikus válasz is érkezett, amelyben azt a választ kaptuk, hogy napokon belül felveszik velünk a kapcsolatot, ez azonban nem történt meg. Egy-egy egyetemhez több kontakt email címre is továbbították a kérdőíveket, egyrészt azért, hogy különböző képzések különböző felelőseihez eljusson, másrészt pedig biztonsági célból (hogy növeljék a visszaérkező válaszok esélyét, több személyt megcélozva).

A kérdőívek kitöltése azonban várakozásainkkal ellentétben nagymértékű érdektelenségbe fulladt, számos módosítás végrehajtásával igyekeztünk elérni a szükséges minta-elemszámot. A következőkben ezekre a lépésekre térek ki részletesen.

A kérdőívek visszaérkezésére kijelöltünk egy belső határidőt, azonban a szoftver általi kiküldés alapján nem érkeztek válaszok az általunk meghatározott időpontig. Ezért emlékeztető emailek kiküldése mellett döntöttünk. A kérdőívek egy emlékeztető kísérelével keretében ismételten továbbításra kerültek. Ez a megoldás sem hozott eredményt, ezért igyekeztünk feltárni a probléma forrását. A szoftver első körben egy név nélküli (csupán számokból álló) domain-en keresztül küldte ki a kérdőíveket, amiről azt feltételeztük, hogy talán elriasztja a válaszadókat a linkre való kattintástól. Ezért új domain nevet kapott a link, a <http://sport.gff-szeged.hu/> nevet. Az is probléma lehetett, hogy mivel sok email címre történt a linkek továbbítása, a címzettek fiókja automatikusan levélszemétként (spam) érzékelt az üzeneteket, így el sem juthattak a címzettekig. További hipotézisünk volt, hogy mivel nem egy konkrét személy neve szerepelt a feladónál, ez is elriaszthatta a válaszadókat. E két feltételezésünkre reagálva egy olyan megoldási lehetőséget találtunk, hogy létrehoztunk egy gmail fiókot kifejezetten a kérdőívek kiküldésének céljából, ahol a feladót kutatócsoportunk vezetője nevére állítottuk be, így a címzettek láthatták, hogy egy PhD fokozattal rendelkező személy fordul hozzájuk kéréssel. A levelet egyesével, a címzettek megszólításával küldtük ki. Ez a megoldás sem vezetett eredményre.

Tovább vizsgálva a probléma lehetséges okait, arra jutottunk, hogy a kísérelével hosszúsága miatt a címzettek rá sem kattintanak a kérdőív linkjére, vagy amennyiben meg is teszik ezt, a kérdőív túlságosan egyszerű grafikája, tagolása sem ösztönzi őket a kitöltésre. A kísérelőlevelet átalakítottuk, rövidítettünk és átfogalmaztuk, valamint személyesebbé tettük a levelet azáltal is, hogy a kutatók saját nevükben írták alá a kérést a konzorcium képviselőjében. Emellett a facebook nyújtotta lehetőségeket is igyekeztünk kihasználni. A közösségi oldalon

külföldi, sportképzéseket nyújtó felsőoktatási intézmények csoportjait kerestük meg, melyek üzenőfalán közzétettük kérdőívünk linkjét egy speciálisan az adott egyetemet megszólító rövid, lényegre törő üzenet kíséretében.

Végül a módosított belső határidőre sikerült összegyűjtenünk az elvárt minimum kitöltésszámot, azonban ez a mennyiség várakozásainkat jelentősen alulmúlta. Ugyan nem kaptunk akkora elemszámot, amely reprezentatív mintát eredményezne, azonban elsősorban a kérdőív nyílt kérdéseire kapott válaszok segítséget nyújtanak a hazai és külföldi sporttudományi képzési módszerek sajátosságainak közelebbi megismeréséhez.

Összegzésként pontokban összeszedjük azokat a hipotéziseket, amelyek véleményünk szerint okai lehetnek a kérdőívek kitöltése iránt mutatkozó nagyfokú érdektelenségnek:

- Túl hosszú volt a kísérőlevél.
- Eredetileg nem GFF-es email címről ment ki a kérdőív.
- A domain név számokból állt, ami elriaszthatta a válaszadót a linkre való kattintástól.
- A kísérőlevél személytelen volt, a konzorcium nevében lett kiküldve, általános megszólítással.
- Az emlékeztető levél kiküldését is megnehezítette a szoftver.
- A szoftverben nem látszódott, ha kézbesítetlen volt a levél (pl. ha a cím helytelen, nem létező volt).
- A szoftverben azt sem lehetett látni, ha automatikus válasz jött a címzettől, pl. hogy házon kívül van, vagy ha esetleg továbbirányít minket egy másik címre.
- Feltételezhető, hogy a szoftveren keresztül kiküldött kérdőíveket a rendszer spam-ként kiszűrte, mert adathalász levélnek minősítette azt, így el sem jutott a kérdőív a címzettig.
- A szoftverben lévő kérdőív struktúrája átláthatatlan, a kitöltő felület túlságosan egyszerű, komor, nem megfelelő volt. A kérdések egyetlen oldalon szerepeltek, de nem a szokásos 'kérdés felül – válasz alul' formában, hanem egymás mellett a kérdés és a válaszlehetőség, ezáltal a kérdések túlszűfoltak voltak és hosszúnak tűntek. A válaszadásnál az is zavaró volt, hogy legördülő menüben lehetett választ adni, ezáltal úgy tűnt, mintha minden kérdés nyitott lenne.
- Problémaként jelentkezett, hogy az intézményeknél sokszor csak egy központi, általános vagy titkársági cím volt megadva, így nem feltétlenül jutott el ahhoz, aki kompetens lett volna a témában.

- További nehézség, hogy az intézményi honlapokon megadott e-mail címek sokszor már nem voltak aktuálisak (pl. nem létező cím, vagy olyan személyhez vezető cím, aki már nem dolgozik az intézménynél).
- Több automatikus válasz is érkezett, amelyben azt a választ kaptuk, hogy napokon belül felveszik velünk a kapcsolatot, ez azonban nem történt meg.

A fent vázolt problémák kezelésre irányuló intézkedéseink a következők voltak:

- Kísérőlevél átfogalmazása, rövidítése, személyesebbé tétele.
- A kísérőlevél szövegezéséből kikerült az együttműködési lehetőséget kínáló rész.
- GFF-es email cím alkalmazása a kérdőív kiküldésére a szoftveren keresztül.
- A domain név átalakítása <http://sport.gff-szeged.hu/> névre.
- Létrehoztunk egy gmail fiókot kifejezetten a kérdőívek kiküldésének céljából, ahol a feladót kutatócsoportunk vezetője nevére állítottuk be, így a címzettek láthatták, hogy egy PhD fokozattal rendelkező személy fordul hozzájuk kéréssel. A leveleket egyesével, a címzettek megszólításával küldtük ki.
- Emlékeztető levelek kiküldésére került sor.
- Folyamatosan további intézményeket és e-mail címeket kerestünk, ahová kiküldhetjük a kérdőívet.

További hipotézisünk arra vonatkozóan, hogy miért érkezett be ilyen kevés válasz kérdőívünkre az az, hogy az intézmények nem kívánják megosztani sporttudományi oktatási, képzési módszereiket, tulajdonképpen üzleti titokként kezelve azokat. Ezt támaszthatja alá az a tény is, hogy eleve intézményi honlapjaikon sem közölnek ezzel kapcsolatban semmilyen információt. Az is hipotézisünk továbbá, hogy általános érdektelenség fogadta kérdőívünket, a címzetteknek nem volt sem idejük, sem hajlandóságuk időt szánni a kérdések megválaszolására. Mindezek a tényezők rajtunk kívül álló okoknak tekinthetők.

2 A kérdőívek felépítése

A kérdőíveket a tanulmányok logikájával párhuzamosan építettük fel, két főbb egységre bontva. A bevezető blokk a válaszadó intézmény és egyetemi kar nevére kérdezett rá. Ezt követően az első nagyobb logikai egység a képzési kínálattal kapcsolatos kérdéseket gyűjtötte össze. Ez a rész összesen kilenc kérdést tartalmazott, melyek között kikértük a válaszadók véleményét arra vonatkozóan, hogy milyen szükséges, de hiányzó képzéseket lát a sporttudomány területén Magyarországon (angol nyelvű kérdőív esetén az adott országban), valamint arra is rákérdeztünk, hogy a válaszadó saját intézményében milyen hiányzó képzéseket tudna megnevezni. Kíváncsiak voltunk arra, hogy a kitöltő intézményében terveznek-e (és ha igen, milyen) új sporttudományi képzést indítani. Ehhez kapcsolódóan fontos volt azt is felmérnünk, hogy egyáltalán rendelkezésre állnak-e azok a feltételek, amelyekkel a szükséges, de hiányzó képzések oktatása megvalósíthatóvá válik, illetve melyek azok a feltételek, amelyek esetlegesen hiányoznak. Megkérdeztük továbbá, hogy a válaszadó meg tud-e nevezni olyan sporttudományi képzést, amely esetén túlkínálat jelentkezik, illetve melyik képzéseket érinti ez. E blokk zárásaként pedig arra kértük a válaszadókat, hogy ha tudnak, nevezzenek meg további, egyéb problémákat a hazai sporttudományi képzési kínálatra vonatkozóan.

A második blokk nagyobb hangsúlyt kapott a kérdőívben, összesen 17 db kérdés mentén igyekeztünk feltárni a képzési módszerek sajátosságait. Itt először is arra voltunk kíváncsiak, hogy a megkérdezett intézmény mit tart erősségének a sporttudományi képzések módszereit illetően. Vizsgáltuk a képzések gyakorlatorientáltságát is, erre vonatkozóan megkérdeztük az elméleti/gyakorlati órák arányát a sporttudományi képzések esetén. A blokk további részében arra kértük a válaszadókat, hogy amennyiben alkalmaznak valamilyen speciális képzési módszert a sporttudományok oktatására, mutassák be néhány mondatban, illetve hogy amennyiben tervezi valamilyen speciális képzési módszer adaptálását, azt is írja körül röviden. A válaszadók véleményét fel kívántuk mérni arra vonatkozóan is, hogy milyen módszertani fejlesztést tartanak szükségesnek az intézményükben sporttudományi képzési területen. Ezt követően az e-learning témakörét jártuk körül, rákérdezve arra, hogy használnak-e IKT eszközöket a sporttudományi képzések oktatása során, továbbá található-e olyan sporttudományi képzés az intézmény kínálatában, amelyet távoktatásban, online kurzusok segítségével lehet elvégezni, valamint van-e olyan kurzus, amely online elvégezhető. A blokk utolsó néhány kérdése kifejezetten speciális képzési módszerekre kérdezett rá azt kutatva, hogy vajon ezek az intézmények ismerik-e és/vagy használják-e ezeket a metódusokat: m-learning,

game-based/simulation-based learning, „bit-sized” learning. Az angol nyelvű kérdőívet két további kérdéssel egészítettük ki olyan kérdésekkel, amelyek a külföldi egyetemek szempontjából relevánsak. Megkérdeztük, hogy a válaszadó intézmény vesz-e részt bármilyen bajnokságban, és ha igen, akkor milyen kimagasló eredményekkel büszkélkedhetnek.

A kérdőívek kérdéstípusait tekintve mind zárt, mind nyílt kérdéseket szerepeltettünk a felmérésben. A zárt kérdések előnye, hogy könnyen értelmezhetők és relatíve gyorsan megválaszolhatóak, hiszen a válaszlehetőségek meg vannak adva. A nyílt kérdések megválaszolása ugyan hosszabb időt vesz igénybe, és sokszor komolyabb gondolkodást igényel, azonban minőségi információkat nyerhetünk vele, hiszen a válaszadó saját szavaival fogalmazza meg a válaszokat, és rávilágíthat olyan tényezőkre, amelyekre a kérdőív szerkesztői nem is gondoltak.

A kérdőív struktúrájának kialakításánál törekedtünk arra, hogy ne a nyílt kérdések domináljanak, azonban elkerülhetetlen volt ilyen típusú kérdéseket nagy arányban beépíteni a felmérésbe a kutatás témájának jellegéből fakadóan. Ennek egyik oka, hogy elkerüljük a válaszadók véleményének befolyásolását, másrészt pedig olyan plusz információk nyérése, amelyek a szekunder forrásokból nem szerezhetők be, és amelyekre a kérdőív készítői sem tudtak közvetlenül rákérdezni.

A magyar nyelvű kérdőív összesen 28 db, az angol nyelvű verzió pedig 30 db kérdést tartalmaz. A kérdőív két olyan kérdéssel kezdődik, amely a kitöltő intézmény azonosítására szolgál (intézmény neve, kar neve). A zárt kérdések közül nagy arányban szerepelt a kérdések között dichotóm típusú kérdés, azaz két kimenetű kérdés (igen-nem), amelynek előnye, hogy könnyen megválaszolható és egyszerűen feldolgozhatóak a kapott adatok (Józsa 2000, Philip-Kevin 2012). A magyar kérdőívben 14 db, az angol változatban pedig 15 db ilyen kérdéstípus szerepeltettünk, tehát mindkét esetben pontosan a kérdések fele volt dichotóm típusú kérdés. Feleletválasztós kérdésből (ahol háromnál több lehetőség közül választhat a kitöltő) mind a magyar, mind az angol változatban 1 db volt. Ez a kérdéstípus is könnyen megválaszolható és könnyen feldolgozható.

A fennmaradó 11 db (angol kérdőív esetében 12 db) kérdés nyitott kérdés volt, ezen belül is a teljesen nyitott típus. Ennek legnagyobb előnye, hogy olyan válaszokat kapunk, amelyet egyrészt nem tudunk befolyásolni, valamint a válaszadó gondolatát, tényleges véleményét adja vissza. Nagyon változatos válaszok születhetnek az ilyen típusú kérdésekre, és bár a feldolgozása sokkal körültekintőbb, bonyolult munkát igényel, de nagy mennyiségű, értékes és hasznos információt kaphatunk (Józsa 2000, Philip-Kevin 2012). A nyílt kérdések között találhatóak kapcsolt kérdések is, tehát olyanok, amelyeket csak akkor kell kitöltenie a

válaszadónak, ha az előző kérdésre igennel, ritkább esetben, ha nemmel válaszolt. Ilyen típusú kérdésből 6 db-ot találunk a magyar nyelvű, és 7 db-ot az angol nyelvű kérdőívben. Így azoknak a nyitott kérdéseknek a száma, amelyeket a válaszadónak mindenképpen ki kell tölteniük, a magyar és az angol kérdőívben is 5-5 db. Ebből a nézőpontból szemlélve pedig nem is nagymértékben dominálnak a nyitott kérdések a felmérésben.

3 A kérdőívek feldolgozásának módszertana

Jelen fejezetben azokat a statisztikai módszertant tekintjük át, amely segítségével elemezni fogjuk a kérdőívek kitöltésével nyert adatainkat.

A leíró statisztika²³⁵ lényege az információtömörítés, vagyis a megfigyelt egyedek tömör jellemzése. A leíró statisztika fontos eleme a minta elemszáma, amely ha 100-nál nagyobb, akkor azt már reprezentatív mintának nevezhetjük (reprezentatív az alapsokaságra). A reprezentatív megfigyelés azt jelenti, hogy a megfigyelt egyedek tulajdonságai tükrözik az alapsokaság tulajdonságait.

Mielőtt azonban a statisztikai elemzésnek nekiállunk, számos lépés áll még előttünk. A kérdőíveket excel táblázatban vizsgáljuk meg, és első körben adattisztítást kell végeznünk rajta. Ez azt jelenti, hogy egyrészt kiszűrjük az érvénytelen, egymásnak ellentmondó válaszokat, ellenőrizzük, hogy következetesen történt-e a kérdések megválaszolása stb. (Józsa et al. 2005). Az adatokat ezután az Excel program függvényei és diagramjai segítségével elemezzük és szemléltetjük. Többek között gyakoriságokat vizsgálunk és százalékos megoszlások kerülnek kiszámításra. A kérdőívben dominálnak a nyílt kérdések, így ezeket kvalitatív módon elemezzük.

4 A kérdőívelemzés eredményei

Kutatásunk során a kérdőíves szoftveren keresztül több mint 600 helyre küldtük ki az elkészített kérdőíveinket. Vélhetően a korábbi vázolt problémák miatt nagyon alacsony válaszadási aránnyal szembesültünk, összesen 41 db válasz érkezett vissza. A kérdőív linkjét egy rövidebb, intézményre szabott kísérő üzenettel egybekötve megjelentettük számos

---

235

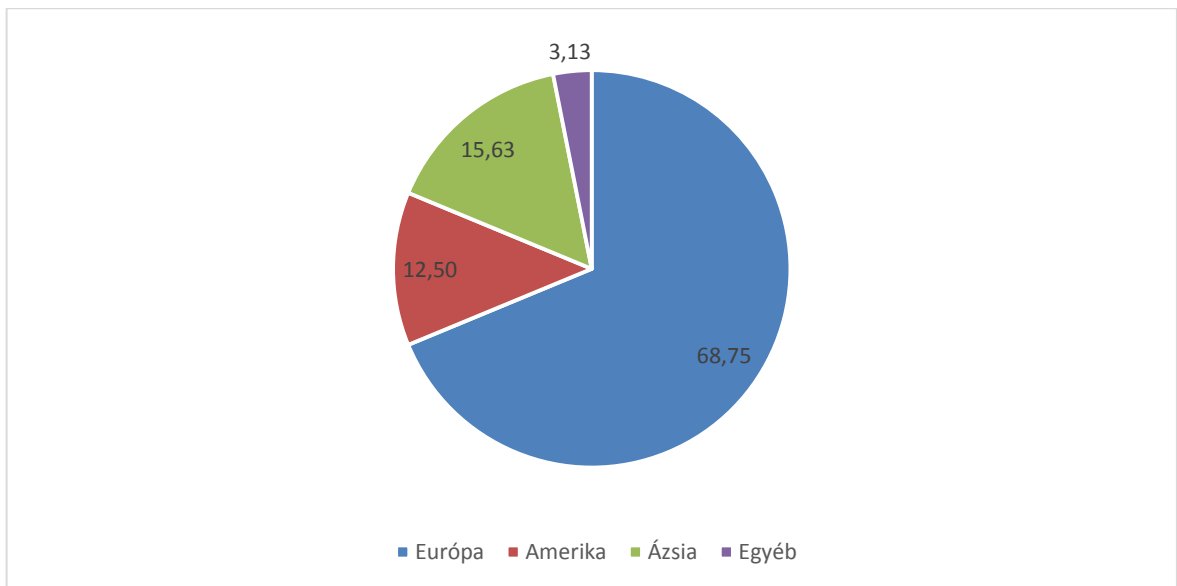
nemzetközi egyetem sporttudományi oktatással kapcsolatos facebook csoportjában is. Összesen 70 db ilyen csoportban tettük közzé kérdőívünket, a kedvelők számát figyelembe véve megközelítőleg 158 000 embert elérve.

A következőkben a beérkezett válaszok részletes elemzése történik meg. Hangsúlyoznunk kell, hogy nem reprezentatív mintáról van szó, így **megállapításaink kizárólag a mintára vonatkoznak, nem fogalmazunk meg általánosított megállapításokat az alapsokaságra vonatkozóan**. Tehát következtetéseink nem általános érvényűek az adott országokra, kontinensekre sem, csupán a válaszadó intézmények attitűdjeit, jellemzőit, tevékenységét tudjuk elemezni.

A minta elemszáma összesen 41 db, melyek között 9 db hazai kitöltést találunk valamint 32 db külföldi választ. Az angol nyelvű kérdőívre érkezett válaszok a következő kontinensekről érkeztek: Európa, Amerika, Ázsia, valamint egy db kérdőív az afrikai kontinensről (Egyiptom). Ezek megoszlását szemlélteti a következő ábra (1. ábra).

1. ábra A válaszadók megoszlása kontinensek szerint (%)

Forrás: Saját szerkesztés

A legnagyobb arányban Európából érkeztek vissza kitöltések, ez a kitöltött kérdőívek közel 69%-át teszi ki. Amerikából és Ázsiából hasonló arányban kaptunk választ, továbbá érkezett egy válasz afrikai területről is.

A válaszok Magyarországon kívül a következő országokból érkeztek:

- Szerbia
- Németország
- Svájc
- Egyesült Királyság
- Írország
- Norvégia
- Dánia
- Csehország
- Spanyolország
- Japán
- India
- Amerikai Egyesült Államok
- Egyiptom.

A következőkben a két nagy kérdéscsoport mentén vizsgálódunk, sorra véve az egyes kérdésekre kapott válaszokat. Először a képzési kínálatra vonatkozó kérdéseket tekintjük át.

A magyar kitöltők szerint a sporttudomány területén **szükséges, de hiányzó képzések** Magyarországon az **extrém sportok**, mint pl. az ejtőernyős repülés, hiányolják továbbá a **harcművészeteket** és rekreációs tevékenységeket. Igény mutatkozik olyan komolyabb képzések iránt, amelyek a **sportsérülések** megelőzésével, azok kezelésével, illetve az egészséges életmóddal kapcsolatosak. Emellett a válaszadók megemlítették még a **sportpszichológia** szükségességét, valamint véleményük szerint módszertani oktatás is ideális lenne a sporttudományok területén. Lényegesnek tartanak a **sportorvos** képzések bővítését, sporttáplálkozási szakemberek képzését (pl. sport dietetikus).

A **külföldi kitöltők** is meg tudtak nevezni olyan sporttudományi területeket, melyek országukban hiányoznak az oktatási palettáról, ezek közül néhány: Football Coaching (Egyesült Királyság), Sportmérnök (Sport Engineering) (Egyiptom), Erőemelő és súlyemelő képzés (Dánia), Coaching képzések (Norvégia). Több intézmény is kiemelte az **orvosi ismeretek bevonásának igényét a sportoktatásba** olyan képzések formájában, mint pl. Sürgősségi orvosi ellátás a sport területén, vagy Gyógyszertan bevonása a sportba (Japán). Többen említették a **sport gazdasági oldalára fókuszáló képzéseket** is, mint bővítendő terület, pl. Sportmenedzsment (Norvégia, Szerbia, Németország), Sportmarketing (Csehország). A **sportpszichológia** oktatása is hiányzó képzésként mutatkozik meg, pl. egy USA-beli intézmény említette ezt, vagy a Sportteljesítmény és a neuropszichológia kapcsolata is felvetődött képzési lehetőségként (Csehország). Több intézmény is fontosnak tartja, hogy a **sport táplálkozási oldalára is helyezzenek hangsúlyt**, ilyen jellegű képzéseket hiányolnak, mint pl. Alkalmazott Sport Táplálkozás (Svájc), Táplálkozás (USA, Japán).

Ugyanezt a kérdést feltettük intézményi szinten is, tehát hogy melyek a sporttudomány területén szükséges, de hiányzó képzések az adott válaszadó intézményében. A magyar kitöltők a sportszervező és sportmenedzsment képzéseket említették, valamint a módszertani képzéseket. A külföldi kitöltők hasonló válaszokat adtak, mint az előző kérdésre, mikor országos szinten vizsgáltunk, a teljesség igénye nélkül felsorolunk néhány konkrét képzést ezek közül: Táplálkozás, Pszichológia, Masszázs (USA), Sporttáplálkozás (Svájc), Sport technológia (Egyiptom). Erőemelő és súlyemelő (Dánia), Sporttudomány és menedzsment (India), Coaching (Norvégia), Gyakorlati edzés (Japán), Atlétikai edzés (USA), Sportpszichológia (USA), Sport biomechanika (Spanyolország), Sportmenedzsment mesterképzés (Szerbia, Japán).

Az összes válaszadó intézmény 22%-a tervezi csupán új sporttudománnyal kapcsolatos képzés indítását, 78%-uk azonban nem. A külföldi intézményeket és a hazai intézményeket is külön-külön vizsgálva ebben a kérdésben hasonló arány mutatkozik. Azok a hazai intézmények,

melyek be kívánnak vezetni új sporttudománnyal kapcsolatos képzést, a sportszervező szakot, illetve a sportmenedzsment szakot jelölték meg. A külföldi válaszadók között egyes intézmények a következő szakok bevezetését tervezik: Egészséghez kapcsolódó fitnesz mesterképzés (Master Health Related Physical Fitness), Testnevelés és egészség képzés (Physical Activity and Health), Coaching és fejlesztés (Coaching and Development), valamint Szoftver technológiák alkalmazása a sport-elemzésben (Application of software technology in sports analysis).

Arra a kérdésre, hogy az Ön felsőoktatási intézményében rendelkezésre állnak-e azok a feltételek, amelyekkel a szükséges, de hiányzó képzések oktatása megvalósíthatóvá válik, a válaszadók 75,6%-a igennel, 24,4%-a nemmel felelt. A magyar kitöltők közül 8-an válaszoltak igent, és csupán egy intézmény szerint nem állnak rendelkezésre az említett feltételek. A külföldi kitöltéseknél 72%-28% ez az arány. Mivel nem beszélhetünk kellő elemszám meglétéről, ezért ezekből az arányokból messze menő következtetéseket nem tudunk levonni. A nemmel válaszoló magyar intézmény szerint **infrastrukturális és személyi feltételek** hiányoznak, hogy a szükséges, de hiányzó képzések oktatása megvalósíthatóvá váljon. A külföldi intézmények között a következő szempontok, feltételek említése történik meg: hiányolják a társadalom pozitív hozzáállását (Csehország), illetve az akkreditációs lehetőségeket (Szerbia). Szerbiában hiányzó feltételként említik továbbá a jó tanárokat, valamint **hiányolnak elit sportolóknak szóló programokat, valamint sérülésekkel, rehabilitációval, felépüléssel és táplálkozással kapcsolatos programokat**. Problémaként jelentkezik az időhöz kötöttség; a válaszadó intézményben számos program lehetőség áll rendelkezésre, de az idő nagyon korlátolt, „**a legnagyobb akadály az idő**” (Németország). További nehézségként merül fel az, hogy túl kicsi a kapcsolat azok között az intézmények között, ahol a hallgató tanul és ahová a tanulás után gyakorlatra mennek. Egy intézmény pedig a mesterképzések elvégzésének lehetőségét hiányolja (Németország). A külföldi intézmények válaszaiban is megjelennek az infrastrukturális korlátok, említik a **felszerelések problémáit**, valamint a **testnevelési létesítmények hiányát** (Írország, Japán). A válaszadó írországi intézmény kiemeli a hiányzó oktatói tapasztalatokat és az intézményük megfelelő kultúrájának hiányát. Emellett megemlítsre került még a felsőoktatási minisztérium jóváhagyásának hiánya is (Egyiptom).

A válaszadó intézmények 29,3%-ában (magyar intézményeknél 22%, külföldi intézményeknél 31%) található jelenleg olyan sporttudománnyal kapcsolatos képzés, amely esetén túlkínálat jelentkezik (pl. hogy túl sok intézmény kínálja ugyanazt a képzést), míg 70,7%-uk nem számolt be ilyen jelenségről (magyar intézményeket vizsgálva 78%, külföldi

intézményeket vizsgálva 69% ez az arány). A válaszadó magyar intézmények a Testnevelő tanár, illetve a Testnevelő-edző BSc-t jelölték meg olyan képzésnek, amely esetén **túlkínálat** jelentkezik. A külföldi intézmények esetén a következő képzéseket jellemezték túlkínálattal: több intézmény is kiemelte a **Testnevelés BSc-t**, illetve említették még a Rekreáció és Sportmenedzsment képzést, valamint a Sport és Egészség képzést is.

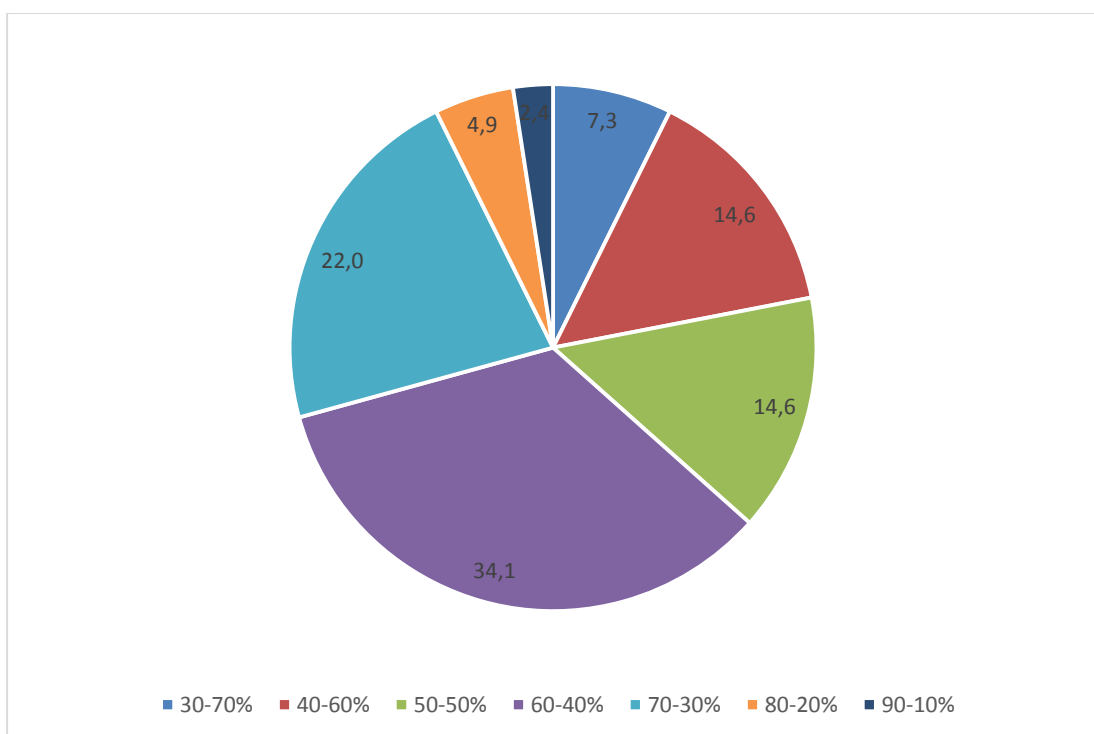
A megkérdezett intézmények egyéb problémákat is azonosítani tudtak, amelyek a magyarországi/adott országra jellemző képzési kínálatra vonatkoznak. A **hazai válaszadók** kiemelték, hogy véleményük szerint túl nagy arányban szerepel a labdarúgás a sportoktatásban, illetve a football edzők munkájában vélnek felfedezni hibákat. Az egyik válaszadó kiemelte, hogy nem tartja egységesnek a sportfelsőoktatást, van olyan iskola, ahol nem adnak olyan mély és átfogó tudást, mint máshol. Véleménye szerint az iskolapadban nehéz megtanulni pl. azt, hogyan foglalkozzanak a gyerekekkel, esetleg a problémás, vagy fogyatékkal élő gyermekekkel. Több válaszban is szerepelt, hogy **nagyobb mértékben lenne szükség gyakorlati órákra**, a gyakorlatias oktatás szükségességét hangsúlyozták, valamint megemlézték a differenciált oktatás bevezetésének szükségességét is. Továbbá a képzéshez **szükséges tárgyi feltételekkel** kapcsolatban látnak hiányosságokat a válaszadók, valamint esetenként nem tartják kielégítőnek az oktatók képzettségét.

A külföldi válaszadók is kiemelték néhány általánosan az adott országra jellemző, képzési kínálattal kapcsolatos problémát. A megnevezett problémák a költségvetéssel, idővel, oktatás minőségével és a felszereltséggel hozhatók kapcsolatba. Volt, aki kiemelte, hogy túlságosan korlátozottnak találja a költségvetést (Svájc), illetve volt, aki nem elégedett a rendelkezésre álló támogatásokkal (Írország). Az egyik válaszadó az egyetlen nyilvánvaló **problémát az oktatók szakértelmében**, szaktudásában látja, úgy véli, hogy az oktatók között minőségi különbségek vannak (Dánia). A **tudás hiánya**, szakértők hiánya és a humán erőforrás hiánya más intézmények véleményében is megjelenik (pl. Szerbia, Egyiptom). Várakozásainkkal ellentétben két intézmény is azt a választ adta, hogy az elméleti jellegű óráknak nagyobb arányban kellene szerepelniük a tantervben (Dánia, Egyesült Királyság), noha e két intézmény 60-40%, illetve 40-60%-ra becsülte az elmélet-gyakorlati órák arányát. További nehézségként azonosította több intézmény is az intézmény felszereltségét, **labor- és diagnosztikai eszközök hiányát**, azok **drága beszerzési költségeit**, valamint a helyhiányt. Az egyik intézmény arról számolt be, hogy az egyetem létszáma túl nagy a rendelkezésre álló sportlétesítmények darabszáma és befogadóképességéhez képest, a legtöbb sportlétesítmény túlfoglalt (Egyesült Királyság). Problémaként jelentkezik az elmélet és gyakorlat közötti szakadék is, az erős szakmai sportszervezetek hiánya (Szerbia). Több intézmény is kiemelte a

nemzetközi kapcsolatok hiányát (Spanyolország, Japán). Több intézmény is problémaként nevezte meg az értékelési eljárások jelenlegi gyakorlatát: túljelentkezés van a sportszakokra, és a végzett hallgatóknak is túl nagy a száma, míg a minőségi pozíciók száma nagyon véges, így mindenképpen fejleszteni kellene az értékelési eljárásokat (Írország, Egyesült Királyság).

A következőkben rátérünk a képzési módszerekre vonatkozó kérdések taglalására. Ebben a blokkban elsőként megkérdeztük, milyen arányú az elméleti/gyakorlati órák oktatása az egyes intézményekben, az összes válaszadó alapján a következő ábra mutatja a százalékos megoszlást az egyes arányok között (2. ábra).

2. ábra Elméleti/gyakorlati órák aránya az összes válaszadó intézményben (%)

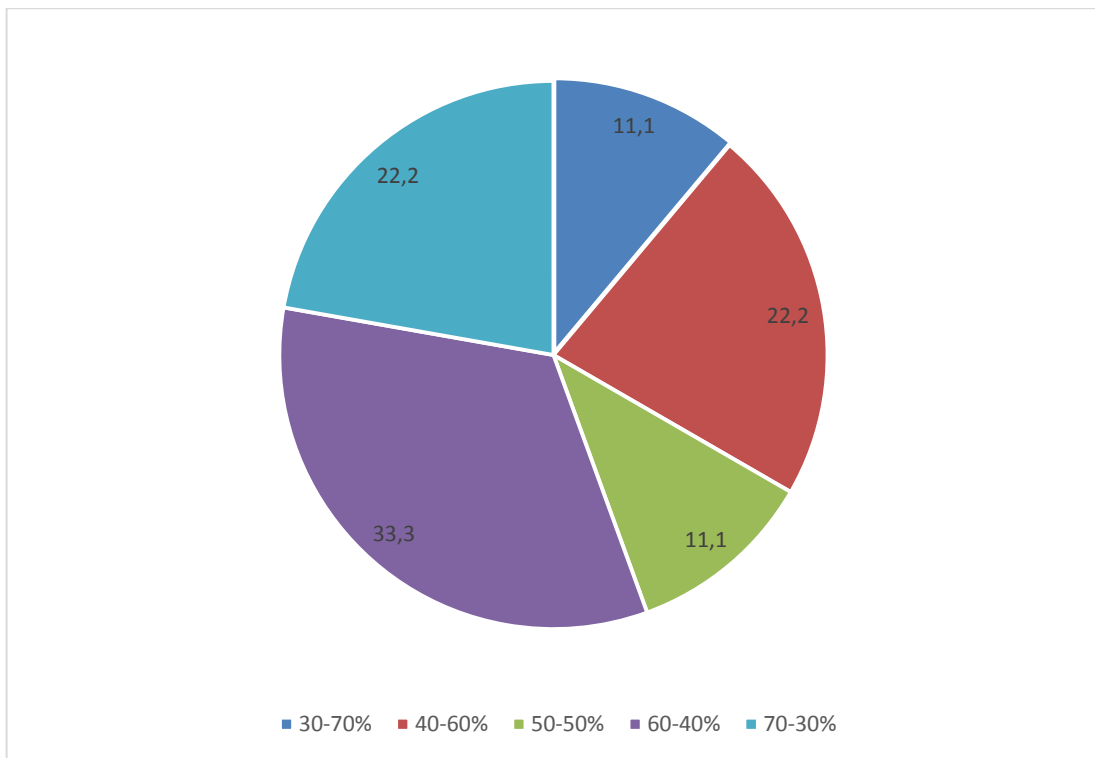

Forrás: Saját szerkesztés

Az ábrán jól látszik, hogy összességében a leggyakrabban előforduló arány a 60-40% az elméleti órák javára a gyakorlati órákkal szemben a válaszadó intézmények körében. Emellett jellemző még a 70-30%-os arány is, szintén az elméleti órákat előnyben részesítve, valamint 50-50%-os és a 40-60%-os arányra is találunk számos példát. Az azonban megállapítható, hogy mégis az elméleti órák javára billen a mérleg.

Külön megnézve hazánkra ezt a képet, a beérkezett válaszok alapján az látszik, hogy a válaszadó hazai intézményekben is az elméleti órák túlsúlya a jellemző (3. ábra).

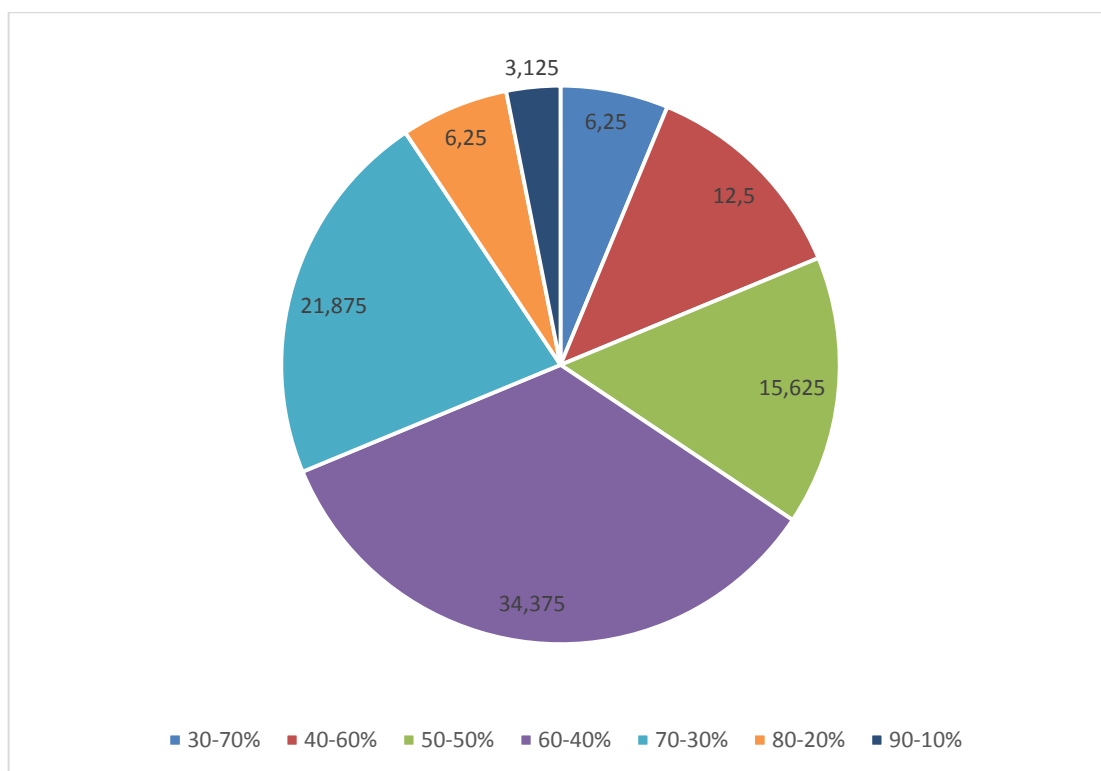
3. ábra Az elméleti/gyakorlati órák aránya a hazai válaszadó intézményekben (%)

Forrás: Saját szerkesztés

A külföldi kitöltő intézményekben vizsgálva az elméleti/gyakorlati órák arányát, változatosabb képet látunk, mint a hazai esetben. Itt előfordul olyan is, hogy csupán 10% jut a gyakorlati óráknak, míg 90%-ban elméleti órák alkotják a tantervet, ilyen válasszal a magyar kitöltőknél nem találkoztunk, ugyanakkor a külföldi kitöltők esetében is alacsony ez az arány (4. ábra). Itt is a 60-40% a leggyakoribb arány az elméleti órák javára, ahogy láthattuk a magyar és az összesített válaszokat is. Természetesen mivel nem reprezentatív mintáról beszélünk, valamint nem áll rendelkezésünkre kellően nagy elemszámú minta, így erről sem tudunk egyértelmű, általánosítható következtetéseket levonni az alapsokaságra vonatkozóan.

4. ábra Az elméleti/gyakorlati órák aránya a külföldi válaszadó intézményekben (%)

Forrás: Saját szerkesztés

Megkérdeztük, hogy az egyes intézmények mit tartanak **erősségüknek** sporttudományi képzéseik módszereit illetően. A **magyar válaszok** között volt, aki az **elméleti oktatást** emelte ki, a szakmai ismeretet, **szakemberek** meglétét, a magas színvonalú oktatást, a jó munkahelyi légkört, volt olyan is, aki a **gyakorlati oktatást** tartja intézménye erősségének is. Kaptunk olyan választ is, amely egyaránt erősnek tartja intézményében a gyakorlati és az elméleti képzéseket, mert hangsúlyt fektetnek az alapokra, valamint ezek gyakorlatban történő alkalmazására is, magas elvárásokat támasztva mind az elméleti, mind a gyakorlati tárgyakból.

A külföldi válaszok között is számos tényezőt megemlíthetünk, melyeket az intézmények erősségüknek tartanak, de számos kitöltő nem közvetlenül a képzési módszerek vonatkozásában válaszolta meg ezt a kérdést, inkább a rendelkezésre álló feltételekre helyezte a hangsúlyt. Például sportlétesítmények magas száma és jó felszereltsége, termék és laborok széles választéka (Japán), oktatógárda minősége (Írország), jól képzett szakemberek sok energiával, professzorok gyakorlati és elméleti ismeretek magas fokával (Szerbia), sportlétesítmények és virtuális campusz, anyagi, pénzügyi, információs és emberi erőforrások (Spanyolország). Egy dániai intézmény is arról számolt be, hogy a legmodernebb és

leginnovatívabb intézményekkel rendelkeznek a sporttudományok oktatásához, valamint gyakorlat-orientált kiváló oktatók és edzők tanítanak az egyetemen.

Volt olyan intézmény, amely a **gyakorlatorientáltságot** emelte ki, a képzések során felkészítik a hallgatókat a jövő munkáltatóinak elvárásai alapján (Egyesült Királyság). Egy japán válaszadó is a gyakorlatiasságot, gyakorlati tanulmányokat hangsúlyozta. További intézmények is erősségeként jelezték a gyakorlat fontosságát, a tapasztalati oktatást („hands on experience”) (Csehország, USA). Egy USA-beli intézmény pedig abban látja intézménye erősségét, hogy egyensúlyt teremt a képzési módszerek között, nem helyez túl nagy hangsúlyt egyik módszerre sem, hanem egyenlő arányban alkalmaz többfélét. Egy németországi intézmény is az elméleti és gyakorlati kurzusok keverékét alkalmazza, egyensúlyt teremtve a kettő között. Egy Egyesült Királyságbeli intézmény erősségének tartja, hogy a legmodernebb létesítményekkel rendelkezik, nincsenek anyagi hiányai, valamint, hogy a kurzusokat kis csoportokban oktatja azért, hogy az oktatók és hallgatók közötti interakció erős legyen, fontosnak tartják ugyanis a vitákat, beszélgetéseket az órán. Egy svájci egyetem arról írt, hogy teljesítmény elemzést alkalmaznak a sportképzések során, valamint a tehetségek kiválasztására is alkalmaznak egy módszertant. Egy norvégiai egyetem képzési módszerei erősségének tartja, hogy hallgatóikat már nagyon korán iskolai gyakorlatra küldik, így nagyon hamar találkoznak valós életbeli helyzetekkel. Emellett számos projekt típusú feladatot kapnak, melyek motiválják őket abban, hogy különféle ügyeken dolgozzanak, problémákat oldjanak meg.

A válaszadó hazai intézmények döntő többsége nem használ speciális képzési módszereket sporttudományi képzései során. A külföldi kitöltők között már nagyobb arányban találunk olyan intézményeket, melyek alkalmaznak valamilyen speciális képzési módszert (a válaszadók 25%-a), azonban még így is többségben vannak azok az intézmények, amelyek nem használnak ilyen módszereket. Egy dániai válaszadó által alkalmazott speciális képzési módszer alatt a következőket érti: mentális felkészítés, pszichológiai megközelítések, tanulás játékon keresztül, csapatmunka. Egy Egyesült Királyságbeli egyetem pedig a munkáltatókkal való kapcsolatát emelte ki, valamint a szakmai gyakorlatokat, amelyek révén még a képzés alatt gyakorlati tapasztalatot szerezhettek a hallgatók. Egy cseh egyetem szerint pedig a testnevelést oktató középiskolai oktatók elméleti és gyakorlati tudását lenne szükséges növelni, hogy már felkészültebben kerüljenek a hallgatók a felsőoktatásba.

A **hazai kitöltők** éltek néhány javaslattal arra vonatkozóan, hogy milyen **módszertani fejlesztést** tartanak szükségesnek intézményükben a sporttudománnyal kapcsolatos képzéseket illetően. A válaszadók véleménye szerint szükség lenne modernizálni a tantervet a hallgatók igényeinek megfelelően, valamint az általános és középiskolás tanmenetének változtatásaira is

hangsúlyt kellene fektetni. Fontosnak tartják, hogy **több gyakorlati jellegű kurzus** kerüljön meghirdetésre, többen is kiemelték, hogy szükség van az elméleti ismeretek gyakorlatba történő átültetésére. További igényként jelentkezik a **sportlétesítmények**, épületek, felszerelések **modernizálása**, felújítása (amelyek jelen állapotban sok esetben balesetveszélyesek). Lényegesnek tartják továbbá a nem pedagógus végzettségű kollégák pedagógiai ismereteinek bővítését.

A **külföldi kitöltők** is hasonló válaszokat adtak erre a kérdésre. Többen jelezték, hogy szükség lenne **több gyakorlati jellegű kurzusra**, a gyakorlati oktatás erősítésére. Emellett egy-egy intézmény megemlítette a színvonalas sport klubokkal való kapcsolatok szorosabbra fűzésének igényét. Egy japán intézmény a szakmai gyakorlati lehetőségek számát kívánná növelni a campuson kívül. Számos intézmény jelezte azonban, hogy véleménye szerint nincs szükség módszertani fejlesztésre.

A **hazai válaszadók nem terveznek speciális képzési módszereket átvenni a közeljövőben**. A külföldi kitöltők döntő többsége sem tervezi a közeljövőben speciális képzési módszerek átvételét. A külföldi válaszadók kis hányada jelezte csupán ez iránti igényét. Egy válaszadó az USA-ból a sportpszichológia jobb megértésére kíván bevezetni új módszereket, egy brit válaszadó teljesítmény elemzési módszert kíván bevezetni, egy ír válaszadó folyamatos szakmai fejlesztések szükségességét látja külső szakemberek bevonásával. Egy csehországi kitöltő intézmény pedig egy olyan módszer bevezetését tervezi, amely összekapcsolja az elméletet a gyakorlattal, és lehetővé teszi a hallgatók és oktatók számára az emberi test működésének mélyebb megismerését és megértését sporttevékenység közben.

A válaszadók kicsivel több, mint a fele használ IKT eszközöket a sporttudománnyal kapcsolatos képzések oktatása során. A hazai válaszadók döntő többsége használ IKT eszközöket, míg a külföldi kitöltők esetében már megoszlának a válaszok, itt a válaszadók kicsivel több, mint fele nem használ ilyen eszközöket az oktatási tevékenység során.

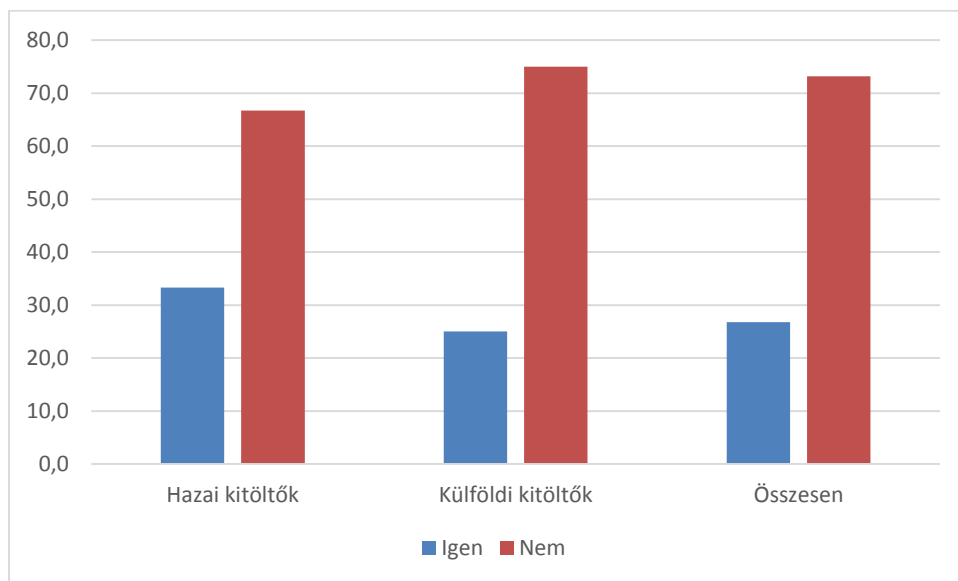
A hazai válaszadó intézmények döntő többségében nincs olyan sporttudománnyal kapcsolatos szak, amelyet távoktatásban, online kurzusok segítségével valósítanak meg. A külföldi kitöltők esetében is hasonló megállapítással élhetünk, itt a válaszadók 72%-ánál nincs ilyen szak.

A hazai kitöltő intézmények között többségében nem rendelkeznek olyan kurzussal a sporttudományok területén, amelyeket online el lehetne végezni. Azon intézmények, ahol mégis találunk ilyen kurzusokat, kb. 2-4 db-ról beszélhetünk. A külföldi kitöltő intézményeknél is hasonló a helyzet, a legtöbb kitöltő intézményben nem található ilyen kurzus. Amennyiben

van ilyen kurzus egy-egy intézményben, az néhány 2-5 db kurzust jelent, valamint két intézmény jelzett több mint 10 db ilyen kurzust.

A válaszadók csupán 26,8%-a ismeri az m-learning rendszerét, 73,2%-uk azonban még nem hallott róla (5. ábra). Csupán a külföldi kitöltőket vizsgálva is hasonló az arány, a válaszadók 25%-a ismeri az m-learning fogalmát, míg 75%-uk nem. A magyar válaszadók körében 33,3-66,6% ez az arány. Azok a válaszadók, akik ismerik a fogalmat, 6:5 arányban inkább nem használják azt a sportoktatásban.

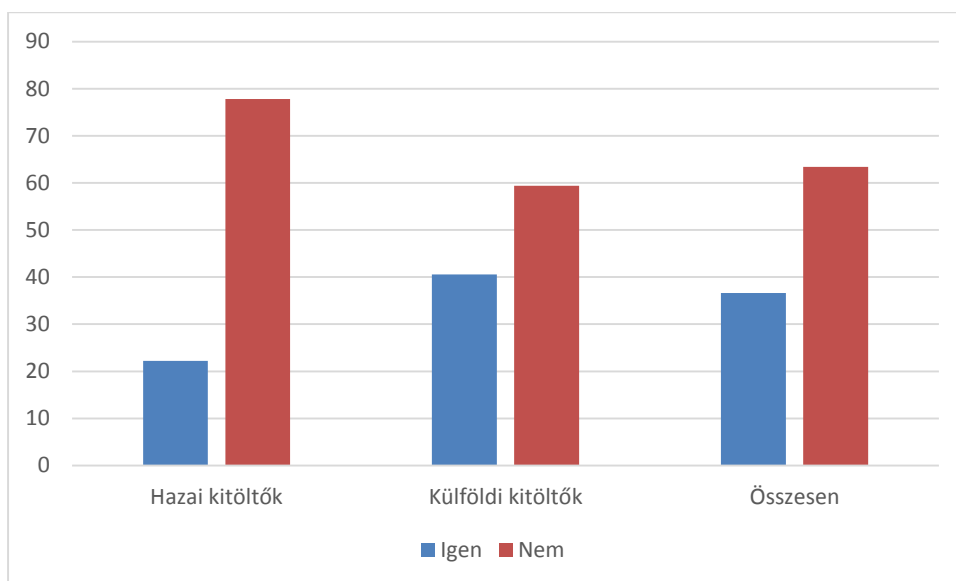
5. ábra Az m-learning ismertsége a hazai és a külföldi kitöltők körében (%)

Forrás: Saját szerkesztés

A game-based/simulation-based learning rendszerét az összes válaszadó 36,6%-a ismeri csupán, míg nagyobb hányaduk (63,4%) még nem hallott róla. A magyar kérdőívet kitöltők között nagyobb arányban nem ismerik ezt a fogalmat (77,8%), a külföldi válaszadók esetében viszont magasabb a fogalmat ismerők aránya, itt 40,6% ez az érték. Azok a hazai válaszadók, akik ismerik a game-based learning fogalmát, ettől függetlenül nem alkalmazzák azt az oktatási tevékenység során. A fogalmat ismerő külföldi válaszadók nagyobb hányada viszont alkalmazza is ezt a módszert (77%-uk), míg csak kisebb hányaduk nem használja azt. A válaszokat összegezve is elmondható, hogy a fogalommal tisztában levők nagy aránya alkalmazza a game-based learning módszerét, habár az összes kitöltő csak kis hányada ismeri ezt a módszert.

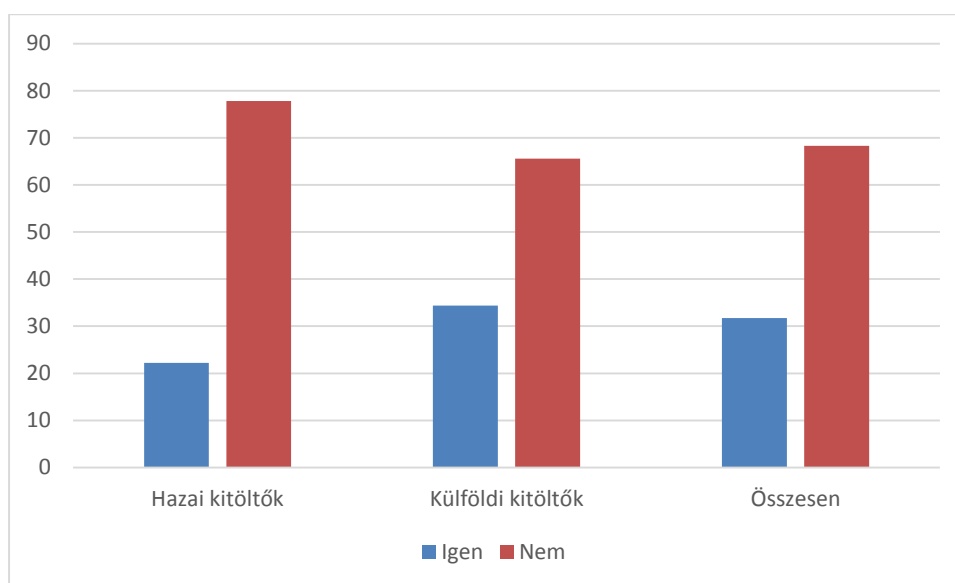
6. ábra A game-based learning ismertsége a hazai és a külföldi kitöltők körében (%)

Forrás: Saját szerkesztés

Az összes válaszadó 31,7%-a ismeri a bit-sized learning rendszerét, míg 68,3%-uk nincs tisztában vele, mint jelent a fogalom. A magyar kérdőívet kitöltők körében még kevésbé ismert ez a tanítási módszer, csupán 22%-uk hallott már a fogalomról. A külföldi kitöltők esetén magasabb ez az arány (34,4%). Azok a hazai válaszadók, akik ismerik a bit-sized learning fogalmát, ettől függetlenül nem alkalmazzák azt az oktatási tevékenység során. Azok a külföldi válaszadók, akik ismerik ezt a fogalmat, nagyobb arányban alkalmazzák is azt, mint nem (82%-uk alkalmazza). A válaszokat összegezve tehát megállapítható, hogy a fogalmat ismerők nagy arányban alkalmazzák a bit-sized learning módszerét, noha az összes kitöltő csak kis hányada ismeri ezt a módszert.

7. ábra A bit-sized learning ismertsége a hazai és a külföldi kitöltők körében (%)

Forrás: Saját szerkesztés

A külföldi intézmények nagy arányban vesznek részt valamilyen iskolai bajnokságban (a válaszadók 65%-a), valamint rendelkeznek is kiemelkedő eredményekkel. A következőkben felsorolunk néhányat a teljesség igénye nélkül: Világbajnok ezüstérem Nyílt vízi úszás sportágban (Arizona State University, USA), Taekwondo Bajnokság aranyérem Kollégiumközi Krikett Bajnokság 1. hely (Vinayaka Mission University, India) stb. Az amerikai Arizona State University amerikai football csapata is komoly sikereket ért el az elmúlt években, a csehországi Charles University pedig több sportágban is jeleskedik (jégkorong, labdarúgás, kézilabda, röplabda, atlétika). A University of Stirling (Egyesült Királyság) is számos sportágban ér el sikereket évek óta (amerikai football, atlétika, úszás).

A minta kis elemszáma miatt nem tartjuk indokoltnak kontinensekre, vagy országokra lebontva elemezni az adatokat, noha jóval nagyobb elemszám esetén érdemes lehetne mintázatokat keresni ilyen bontásban.

5 Összegzés

Jelen tanulmányban bemutatásra került a kérdőíves primer kutatás folyamata, valamint eredményei, melyek a sporttudományokkal kapcsolatos képzési kínálat és képzési módszerek témájában igyekeztek minél mélyebb, részletesebb információkat gyűjteni.

A tanulmány négy fő fejezeten keresztül mutatja be a kérdőívvel kapcsolatos főbb feladatokat és eredményeket. Az első fő fejezetben bemutattuk a kérdőív elkészítésének aprólékos tervezői munkáját, a többkörös tesztelési folyamatot. Ezt követően a második fejezetben került sor a kérdőív struktúrájának ismertetésére, majd a harmadik fejezetben azoknak a statisztikai módszereknek a bemutatására, melyet elemzésünk során alkalmazni kívántunk. Végül negyedik fejezetünk foglalkozott részletesen a beérkezett kitöltések elemzésével és következtetések levonásával.

A kutatás során nem várt érdektelenséggel kellett szembesülnünk, hosszú ideig nem érkeztek válaszok kérdőívünkre, ennek okait is igyekeztünk feltárni, valamint a problémát orvosolni. Számos változtatási lehetőséggel éltünk a folyamat során, melynek célja végül már a minimumként kitűzött kitöltésszám elérése volt. Végül ugyan érkeztek be válaszok hazai és külföldi intézményektől, azonban nem gyűlt össze akkora elemszám, hogy a mintát reprezentatívnak tekinthessük. Így az elemzés kizárólag a mintát jellemezte, nem vontunk le következtetéseket az alapsokaságra vonatkozóan.

A minta elemzéséből az látszik, hogy a hazai intézmények sporttudományi felsőoktatása modernizálásra szorul. Nem jellemző, hogy modern eszközöket alkalmaznának a sportoktatásban, szükség lenne mind az infrastruktúra, mind a képzési módszerek fejlesztésére. A mintában szereplő válaszok egyértelműen azt mutatják, hogy nagy szerepet kapnak az oktatásban az elméleti jellegű órák, ugyanakkor szükség lenne a gyakorlatiasabb jellegű tárgyak bevonására is a tantervbe. Az olyan modern képzési módszerek, mint mobile-learning, game-based learning, vagy bit-sized learning kevésbé ismertek a magyar sporttudományi felsőoktatásban, valamint online kurzusok sem szerepelnek a palettán.

A külföldi kitöltők nagy része Európából származott, amely kultúrája nem tér el nagymértékben hazánk kultúrájától Amerikához, vagy éppen Ázsiához képest. Utóbbi két kontinens kisebb arányban szerepelt a mintában, vélhetően ez magyarázza azt, hogy szignifikáns különbség nem mutatkozott a fent tárgyalt kérdések eredményeiben a hazai és a külföldi kitöltések között. Az azonban a válaszok alapján megállapítható, hogy a válaszadó intézményekben nagyobb arányban jellemző a modern infrastruktúra, valamint a gyakorlatias oktatás elterjedtsége. A modern képzési módszerek (m-learning, game-based és bit-sized

learning) elterjedtségében nem állapítható meg lényeges különbség a hazai és a külföldi kitöltések között, noha a game-based és a bit-sized learning ismertsége nagyobb a külföldi válaszadó intézmények körében.

6 Felhasznált források

http://www2.eco.u-szeged.hu/kepzesi_programok/pdf/marketing_ma/matstat_elmeleti_osszefoglalok.pdf

Józsa L. – Piskóti I. – Rekettye G. – Veres Z. (2005): *Döntésorientált marketing*. Budapest, KJK-KERSZÖV Jogi és Üzleti Kiadó Kft.

Huzsvai L. – Vincze Sz. (2012): *SPSS-könyv*. Seneca Books, Debrecen.

7 Mellékletek

7.1 1. sz. melléklet Magyar nyelvű kérdőív

Kitöltőre vonatkozó adatok

1. Intézmény neve:
2. Kar neve:

A képzési kínálatra vonatkozó kérdések

3. Ön szerint melyek a sporttudomány területén szükséges, de hiányzó képzések **Magyarországon**? felsorolásszerűen
.....
4. Ön szerint melyek a sporttudomány területén szükséges, de hiányzó képzések **intézményükben**?
.....
5. Tervezik-e új sporttudománnyal kapcsolatos képzés indítását?
  - Igen
  - Nem
6. Ha igen, milyen képzést?
.....
7. Az Ön felsőoktatási intézményében rendelkezésre állnak-e azok a feltételek, amelyekkel a szükséges, de hiányzó képzések oktatása megvalósíthatóvá válik?
  - Igen
  - Nem
8. Ha nem, milyen feltételek hiányoznak?
.....
9. Van-e jelenleg olyan sporttudománnyal kapcsolatos képzés, amely esetén túlkínálat jelentkezik (pl. túl sok intézmény kínálja ugyanazt a képzést)?
  - Igen
  - Nem
10. Ha igen, mely képzéseket érinti ez?
.....
11. Milyen egyéb problémá(ka)t lát a magyarországi sporttudományi képzési kínálattal kapcsolatban?
.....

A képzési módszerre vonatkozó kérdések

12. A sporttudományi és azzal kapcsolatos képzéseknél milyen az elméleti/gyakorlati órák aránya az intézményükben?

- 90-10%
- 80-20%
- 70-30%
- 60-40%
- 50-50%
- 40-60%
- 30-70%
- 20-80%
- 10-90%

13. Ön mit tart intézménye erősségének a sporttudományi képzések módszereit illetően?

....

14. Az Ön intézménye használ speciális képzési módszereket sporttudományi képzései során?

- Igen
- nem

15. Ha igen, kérem, mutassa be pár mondatban!

.....

16. Ön milyen módszertani fejlesztést tart szükségesnek az intézményében a sporttudománnyal kapcsolatos képzéseket illetően?

.....

17. Tervezi-e valamilyen speciális képzési módszer átvételét a közeljövőben?

- Igen
- Nem

18. Ha igen, kérem mutassa be pár szóban!.....

19. Használják-e IKT eszközöket a sporttudománnyal kapcsolatos képzések oktatása során?

- Igen
- nem

20. Van-e olyan sporttudománnyal kapcsolatos szak az Önök intézményében, amelyet távoktatásban, online kurzusok segítségével valósítanak meg?

- Igen
  - Nem
21. Van-e olyan kurzus az Önök intézményében a sporttudományok terén, amelyeket online el lehet végezni?
- Igen
  - Nem
22. Ha igen, hány db?
- ....
23. Ismerik-e az m-learning rendszerét? (mobile-learning)
- Igen
  - nem
24. Ha igen, alkalmazzák az m-learning rendszerét?
- Igen
  - nem
25. Ismerik-e a game-based/simulation-based learning rendszerét?
- Igen
  - nem
26. Ha igen, alkalmazzák a game-based learning rendszerét?
- Igen
  - nem
27. Ismerik-e a „bit-sized” learning rendszerét
- Igen
  - nem
28. Ha igen, alkalmazzák a „bit-sized” learning rendszerét?
- Igen
  - nem

7.2 2. sz. melléklet Angol nyelvű kérdőív

Data concerning the out filler:

1. Name of the institution:
2. Name of the faculty:

Questions concerning the program

3. As you see it, which are the missing programs in the field of sport science **in your country**?
.....
4. As you see it, which are the missing programs in the field of sport science **in your institution**?
.....
5. Are you planning to start new sport science related program?
  - Yes
  - No
6. If yes, what kind of program would it be?
.....
7. Are the conditions, with which the necessary but missing programs' training would be feasible, available in your higher education institution?
  - Yes
  - No
8. If no, what kinds of conditions are missing?
.....
9. Are there any program related to sport science currently, where there is an oversupply (e.g. too many institutions offer the same training)?
  - Yes
  - No
10. If yes, which trainings it concerns?
.....
11. What other problem(s) do you see in connection with sport science training supply?
.....

Questions concerning the training methods

12. What is the proportion of theoretical/practical classes by the sport science and programs in connection with it in your institution?
  - 90-10%
  - 80-20%
  - 70-30%
  - 60-40%

- 50-50%
- 40-60%
- 30-70%
- 20-80%
- 10-90%

13. What do you think is the strength of your institution regarding the methods of sport science trainings?

.....

14. Does your institution use special training methods during its sport science trainings?

- Yes
- No

15. If yes, please present it briefly!

.....

16. In your opinion what kind of methodological development is essential in your institution concerning the sport science related programs?

.....

17. Are you planning to adopt some kind of special training methods in the near future?

- Yes
- No

18. If yes, present it briefly!

.....

19. Do you use ICT tools in the course of training sport science related programs?

- Yes
- No

20. Are there any programme related to sport science in your institution, which is accomplished by distance teaching, with the help of online courses?

- Yes
- No

21. Are there any courses in you institution in the field of sport science, which can be accomplished online?

- Yes
- No

22. If yes, how many are there?

....

23. Are you familiar with the m-learning system? (mobile-learning)

- Yes
- No

24. If yes, do you apply the system of m-learning?

- Yes
- No

25. Do you know the game-based/simulation-based learning system?

- Yes
- No

26. If yes, do you apply the game-based learning system?

- Yes
- No

27. Do you know the „bit-sized” learning system?

- Yes
- No

28. If yes, do you apply the „bit-sized” learning system?

- Yes
- No

29. Does your institution take part in any collegiate championship?

- Yes
- No

30. If yes, what kind of outstanding achievements do you have?

.....

VII. Az eLearning mint kevésbé ismert képzési módszer lehetséges szerepe a sporttudományi képzésekben

Tartalom

1	Bevezetés	615
2	Az eLearning szakirodalmi háttere.....	617
2.1	Az eLearning-hez kapcsolódó főbb fogalmak.....	618
2.2	Az eLearning előnyei, hátrányai.....	625
2.3	Hogyan valósulhat meg az eLearning?	629
2.4	A globális eLearning világa.....	631
3	Az eLearning szerepe az Európai Unióban	633
3.1	Az eLearning az EU-ban	634
3.2	Az európai eLearning eddigi eredményei.....	635
3.3	Az eLearning és Magyarország	636
4	Jó gyakorlatok és stratégiák az eLearning megszervezéséhez	639
4.1	Nemzetközi példák, jó gyakorlatok	639
4.2	Magyarországi példák.....	640
4.2.1	Az Óbudai Egyetem tapasztalatai.....	640
4.2.2	eLearning a Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Karán	643
4.3	Mire kell figyelni az eLearning megszervezéséhez?	645
4.4	Oktatásmódszertani javaslatok az eLearning kurzusokhoz	649
5	Az eLearning lehetséges szerepe a sporttudományi képzésekben.....	652
5.1	A sporttudományi képzések sajátosságai	652
5.2	Néhány tanács az eLearning bevezetésére/alkalmazására a sporttudományi képzésekben	655
6	Összefoglalás.....	657
7	Irodalomjegyzék	659

1 Bevezetés

Az elmúlt két-három évtizedben radikális változás ment végbe az információs és kommunikációs technológia (IKT) terén. A digitális forradalom, a számítógépek és internet mindennapos használata, a gyors információáramlás arra készítette a gazdasági szereplőket, beleértve az oktatási intézményeket is, hogy alkalmazkodjanak. Az alkalmazkodás az oktatásban abban is megnyilvánul, hogy általánossá vált az internet és a számítógép használata az oktatás során. Kezdetben még csak az előadások színesítéséhez használták az oktatók, mára már a különböző feladatok megoldásához is elengedhetetlen ezen eszközök használata, különösen a felsőoktatásban. Az IKT fejlődése az oktatásban azért is kívánta meg a változást, mert a hallgatóknak olyan tudást kell átadni, amelyben szerepe van ezen eszközöknek is, és különböző definíciókat bemagoltatása helyett megtanítjuk őket az interneten releváns információkat keresni (Cantoni et al. 2014). Az IKT fejlődése lehetővé teszi azt, hogy olcsóbban, gyorsabban végezzünk el egy kurzust, a tantermi oktatással szemben, ami hosszadalmas folyamat és még költséges is (Epignosis 2014).

E folyamatokkal párhuzamosan olyan képzési módszerek is kialakultak, amelyek egyre jobban támaszkodtak az IKT-eszközök használatára, és egyre nagyobb teret biztosítanak arra, hogy helytől és időtől függetlenül részt vegyen valaki egy képzésben, elvégezzen valamilyen kurzust. Az új trend az eLearning és az online kurzusok lett, melyeket az Európai Unió különböző akcióterveivel, stratégiáival is támogat, és igyekszik az USA-val szembeni lemaradását csökkenteni. Az eLearning felértékelődése nyomán **jelen tanulmány célja, hogy az eLearning előnyeit és hátrányait is bemutatva rávilágítson arra, hogy a sporttudományi képzési területen a magyar felsőoktatási intézményekben milyen lehetőségek vannak az eLearning bevezetésének.**

A cél elérése érdekében a tanulmány első részében definiáljuk az eLearning-et, elkülönítjük a távoktatás fogalmától, ismertetjük, hogy milyen lehetőségek vannak az eLearning képzést választóknak. Kitérünk a globális eLearning piacra, rámutatva az eLearning mint jelenség fontosságára, egyre növekvő piaci szerepére és a kapcsolódó iparágakra való hatására. Ezt követően bemutatjuk az Európai Unió 2001-es akciótervét az eLearning vonatkozásában, majd a későbbi stratégiákban is megtaláljuk a helyét. Ez EU-s irányok bemutatása azért kiemelten fontos, hiszen ezek az ajánlások és szakpolitikák befolyással vannak egyrészt a magyar szakpolitikákra is, másrészt a kohéziós pénzek alapjául szolgáló operatív programokra is. Azaz az EU-s környezet jelentős mértékben befolyásolja a magyar eLearning környezetet. Az EU-s környezet bemutatása után részletezzük a hazai lépéseket.

A tanulmány negyedik fejezetében azt elemezzük, hogy az eLearning bevezetéséhez milyen tényezőket kell figyelembe venni, bemutatunk néhány konkrét példát az eLearning-re mint jó gyakorlatot. E példák között fejlődő országokban lévő törekvések mellett két magyar egyetem, a Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar és az Óbudai Egyetem eddigi eredményeit ismertetjük. Ezt követően összegezzük azt különböző szervezetek ajánlásai alapján, hogy milyen elemeknek kellene rendelkezésre állnia, ha egy oktatási intézmény (esetlegesen egy vállalat) eLearning bevezetésére adná a fejét, és egy külön alfejezet erejéig kitérünk az oktatásmódszertani ajánlásokra is.

A tanulmány záró, ötödik fejezetében igyekszünk megfogalmazni, hogy a sporttudományi képzésben milyen sajátosságok vannak, amelyek az előző részben ismertetett eLearning bevezetésének pontjait befolyásolják, és ennek alapján megfogalmazzuk azt, hogy a sportképzésekben mikre kell figyelni az eLearning bevezetése során. A tanulmány összegzéssel zárul.

2 Az eLearning szakirodalmi háttere

Az információs és kommunikációs technológia (IKT) fejlődésének – és csökkenő árának is (Naidu 2006) – köszönhetően a technológia egyre fontosabb szerepet játszik az oktatásban. Erre a kanadai oktatási minisztérium is felhívta a figyelmet egy 1998-as UNESCO-konferencián: az IKT-t prioritásként kellene kezelni az oktatásban, annak érdekében, hogy megerősítsük az akadémiai fejlődést, hogy szélesítsük a hozzáférést, hogy bővítsük a tudást és elősegítsük az élethosszig tartó tanulást (Cantoni et al. 2004). Ebből is kitűnik az, hogy az eLearning nem egy új jelenség, és már történelme van. Már a 2000-es évek elején olyan tanulmányok és elemzések születtek, hogy vajon az eLearning hogyan befolyásolhatja a felsőoktatást és milyen lehetőségeket rejt számára (lásd például Cantoni et al. (2004) tanulmányát).²³⁶ Cantoni et al. (2004) nagyon érdekesen fogalmaz, és különbséget tesz ún. „brick university” (tégla egyetem, azaz a hagyományos típusú egyetem), valamint „click university” között (1. táblázat), a különbség szembeűnő: míg előbbi tanárközpontú, az utóbbi már diákközpontú; utóbbi esetében fontos a diák digitális tudása és proaktív magatartása, míg az előbbi esetében sokkal inkább a tanár technológiai ismeretei voltak a meghatározóak, és a diákról reaktív magatartást várnak el.

48. táblázat A brick és a click university közötti főbb különbségek

Brick (tégla) university	Click university
Az osztály határozza meg (általában teljes idejű)	A diákra van tervezve
A tanár által központosított (meghatározza a témákat és a működési szabályokat)	Diákra koncentráll
Előre meghatározott ütemtervek és időkorlátok	Csak akkor jelenik meg, amikor szükség van rá, és nincs szigorúan vett menetrend és időtartam
A tanár kompetenciái szerint használja a technológiát	A diák technológiai tudása a meghatározó, és az ő tudni akarása a döntő a lekerés és felfedezés révén
Diák reaktív magatartású	Diák proaktív magatartású

Forrás: Cantoni et al. (2004) alapján saját szerkesztés

Az IKT szektor fejlődését felismerve kezdetben több csak virtuális egyetem volt (azaz csak online nyújtottak képzéseket, lényegében távoktatás), azonban az 1990-es évek végén, a 2000-es évek elején megindult az egyetemek közötti együttműködés, hálózatosodás (beleértve ebbe a körbe olyan nagy egyetemeket is, mint a Stanford, Princeton, Yale, vagy az Oxford), sőt, az MIT 2001 áprilisában bejelentette, hogy 2000 kurzusát online is ingyen meghirdeti (egy

²³⁶ Az Európai Unióban nem kizárólag a felsőoktatásra, hanem az általános iskolai és középiskolai képzésre is koncentrálltak az eLearning terveikben (ahogyan ezt a következő fejezetekben majd látni fogjuk).

tízéves program keretében), mindenki számára elérhetővé téve (Cantoni et al. 2004). Ezek alapján is inkább afelé kell a kérdést vinni, hogy az elmúlt közel két évtizedben a technológiai haladás nyomán napjainkban az eLearning mennyiben alakult át, és mennyire lehet már online oktatási formáról beszélni.

E kérdés megválaszolásához ebben a fejezetben általánost betekintést nyújtunk az eLearning világába. Először magát az eLearning fogalmat tisztázzuk, majd kitérünk az eLearning sajátosságaira, előnyeire, hátrányaira, megvalósulási formáira (azaz milyen típusú képzések sorolhatóak az eLearning fogalma alá), végül a globális eLearning piac világát ismertetjük.

2.1 Az eLearning-hez kapcsolódó főbb fogalmak

A tanulmány eddigi részeiben is látható volt, hogy konzekvensen *eLearning* formában jelöljük az e-tanulás fogalmát. E fogalom helyesírásában nincs egységesen elfogadott álláspont, látható e-Learning, de e-learning formában is. Annak érdekében, hogy egységesek maradjunk, az Európai Unióban használt írásformát követjük, és az eLearning írásmódot alkalmazzuk.

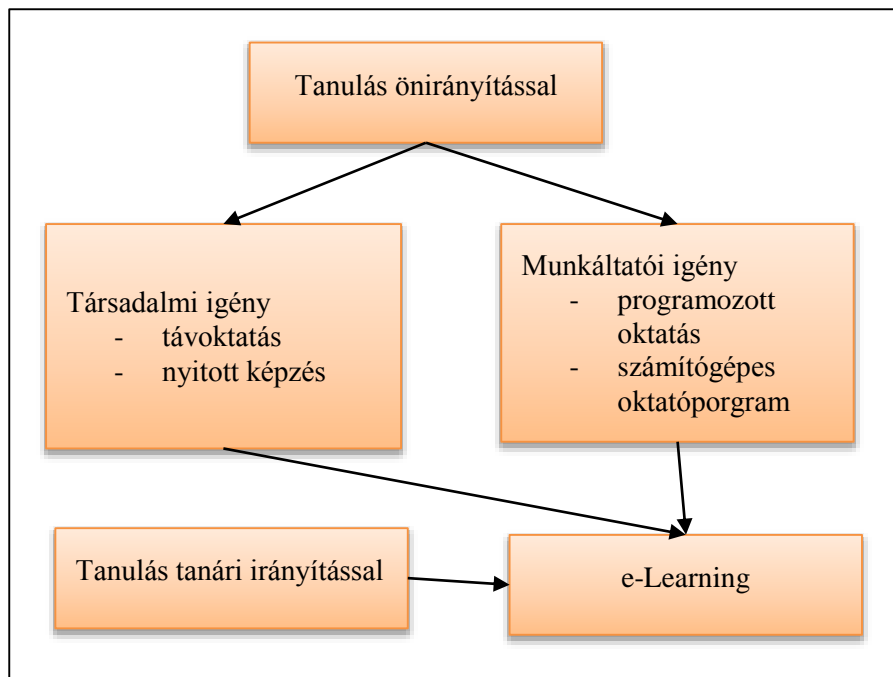
Az eLearning fogalma nem egységes, a különböző tanulmányok szerzői között sincs egységes álláspont (Forman et al. 2002, Komenczi 2011, Moore et al. 2011, Radácsi-Benedek 2005, Tót 2007). E sokféleség hátterében az is állhat, hogy a hozzáférhetőség és a távoktatás iránti igény párhuzamosan jelent meg, melynek eredményeként kialakult a távoktatás és az open learning fogalma, amely végül az 1990-es években az európai fogalomhasználatban összeolvadt²³⁷ (Radácsi-Benedek 2005). Nem csak a fogalomban nincs egységes álláspont, hanem a fogalom első használatának dátumában sem: Moore és szerzőtársai (2011) tanulmányukban kiemelik, hogy már az 1980-as években volt erre utalás, míg Komenczi (2011) azt hangsúlyozza, hogy az eLearning európai karrierje a 2000-es évek elején kezdődött, amikor az EU meghirdette eEurope programját.²³⁸ Ugyanakkor vannak olyan szakirodalmak is, mely szerint az eLearning mint szó használata először 1999-ben jelent meg (Epignosis 2014). Az 1. ábra részletezi az eLearning kialakulásához vezető tényezőket. A korábban említett társadalmi igények mellett munkáltatói igények is megjelentek, és ezek összességében elvezettek ahhoz, hogy az eLearning elinduljon hódító útjára.

---

²³⁷ Ezt nevezzük ODL-nek, azaz *open and distance learning*-nek – nyitott és távoktatás (Radácsi-Benedek 2005).

²³⁸ Erről lásd részletesen a tanulmány 3. fejezetét.

44. ábra Az eLearning kialakulásához vezető tényezők

Forrás: Radácsi-Benedek (2005), 20. o. alapján saját szerkesztés

A fent említett sokféleség eredményeként érdemes áttekinteni több fogalmat, hogy a közös pontokat ki tudjuk emelni, és tanulmány céljának eleget tudjunk tenni. Radácsi és Bertalan (2005) szerint **az Európai Unió eLearning definíciója a legtágabb**. A szerzők kiemelik a 2001-es eLearning Akciótervet, mely az alábbiak szerint határozza meg e fogalmat (Radácsi-Bertalan, 2005, 24. o.): „*az e-learning a korszerű multimédia-technológiák és az internet alkalmazása az oktatás minőségének javítása érdekében, elősegítve a forrásokhoz való hozzáférést, az információcserét és az együttműködést*”. Azaz az eLearning a multimédiás eszközök és az internet használatát jelenetik a tanulási, tanítási folyamatban, ezáltal a tanulás minőségét javítják, hiszen további forrásokhoz és szolgáltatásokhoz lehet hozzájutni, valamint lehetővé válik egymástól távol lévő hallgatók közötti együttműködés és tapasztalatcsere (Komenczi 2011). Az EU statisztikai szerve, az Eurostat glosszáriuma már másként, némileg részletesebben fogalmaz, és az alábbiak szerint határozza meg az eLearning fogalmát (Eurostat 2015): „*E-tanulás vagy elektronikus tanulás, vagy web-alapú tanulás, olyan széleskörű tudást tartalmaz, amelyet digitális technológiákon keresztül továbbítottak, néha a hagyományos oktatási csatornák kiegészítéseként használják. Az információs és kommunikációs technológiai eszközök használata különösen fontos olyan egyének elérése érdekében, akik nem vesznek részt hagyományos oktatásban vagy képzésen, vagy azért, mert távoli területen élnek, vagy a szociális helyzetük miatt, vagy egyéb speciális igényük miatt.*”

Gaebel et al. (2014, 17. o.) az alábbiak szerint fogalmazza meg az eLearning fogalmát, melyet saját kutatásuk során használtak: „*általános kifejezés minden tanulásra, amely bevonja az információs és kommunikációs technológia használatát mind a tanulás, mind az oktatás támogatására*”. E tág definíció eredményeként a szerzők az eLearning fogalmát az IKT-alapú oktatás szinonimájaként értelmezik. A FAO (2011, 3. o.) hosszú lélegzetű tanulmányában az eLearning módszerre épülő kidolgozásáról a fentiekhez hasonlóan fogalmazza meg az eLearning definícióját: „*az eLearning úgy definálható, mint a számítógépes és internet technológiák alkalmazása annak érdekében, hogy többféle megoldást kínáljunk, lehetővé téve a tanulást és a teljesítmény növekedését*”. Tót (2007) némileg más szemszögből közelíti meg a fogalmat, és a hálózat fontosságát hangsúlyozza: „*az e-learning a hálózatok (lokális hálózatok és azok összekapcsolódásából felépülő világháló) révén integrált képzési és tanulási módok összefoglaló elnevezése*”. Az eLearning vonatkozásában e tanulmányban fontosnak tartjuk az internet kapcsolódását is, így **az EU által használt definíciót tekintjük alapnak.**

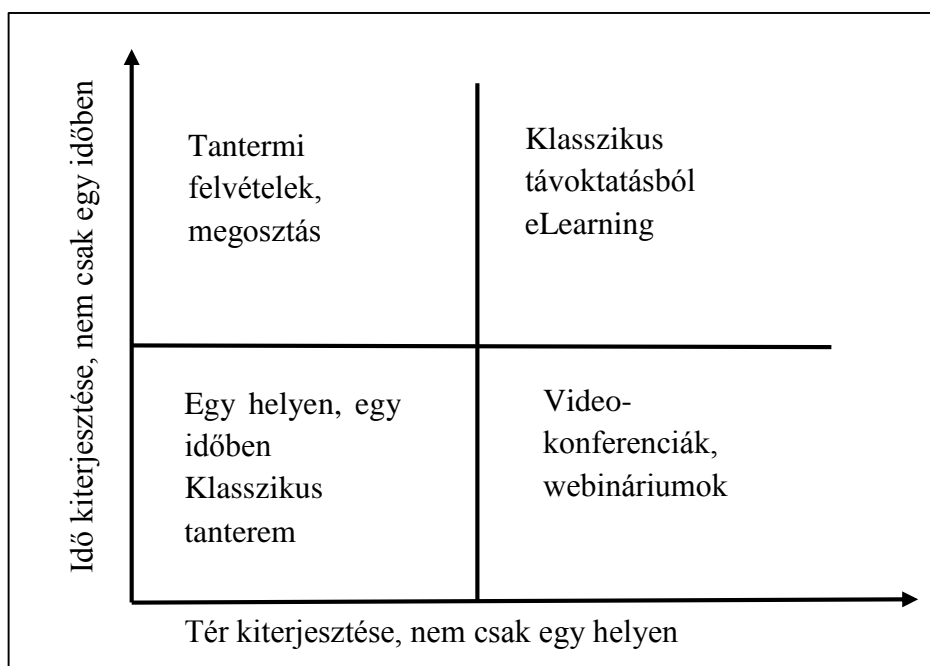
Az eLearning-et gyakran azonosítják a távoktatással, azonban Czeizer (2004) tanulmányában lefekteti, hogy ez nem egy és ugyanaz a fogalom, és **az eLearning lényegesen több, mint maga a távoktatás.** A legfőbb különbség szerinte abban található, hogy míg a távoktatás a formális tanulási formák közé sorolható, addig az eLearning a nem-formális tanulási formákat is magában foglalja. Hasonlóan nem helyes az sem, hogy az eLearning szinonimájaként használják az **online, virtuális, webalapú, megosztott és hálózati tanulást.** Naidu (2006) felhívja a figyelmet arra, hogy az eLearning ezektől némileg elkülöníthető fogalom. Ezek alapvetően az eLearning részét képezik, és a közös bennük, hogy a tanulási folyamat az internet keresztül valósul meg. Online tanulás esetén a hallgatók földrajzilag távol vannak, így lényegében távoktatásról van szó, azonban az online tanulás nem csak a távoktatás hallgatói számára nyújt hasznot, hiszen használják „normál” körülmények között is. Naidu (2006) azt hangsúlyozza, hogy az eLearning-ben az „e” betű a kulcs, ami – természetesen – az elektronikus jelzőre utal. Azaz a szerző szerint az **eLearning minden olyan oktatási-tanulási tevékenységet magában foglal, amelyben:**

- egyének vagy csoportok vesznek részt;
- online vagy offline;
- egyidőben vagy időben eltolva;
- hálózatos vagy egyedülálló számítógép, esetleg más elektronikus eszköz előtt.

Napjaink trendjeihez talán Komenczi (2003, 45. o.) által meghatározott fogalom áll: „*Az e-learning a számítógép és a hálózati adatbázisok, illetve internetes kommunikáció segítségével történő tanulás olyan formája, amely a tanulási folyamat egészének rendszerszemléletű*

megközelítésével, illetve hatékony rendszerbe szervezésével tűnik ki. A tananyagok szerkezetének kialakításában a modularitás elve érvényesül. Az e-learningrendszerek kommunikációs és információszolgáltató platformként jól szervezett tudástartalmakat tesznek elérhetővé az azok elsajátításához szükséges instrukciókkal, és az elsajátítást segítő, illetve annak teljesülését mérő programokkal együtt, és kommunikációs csatornákat biztosítanak a tanulási/technikai problémák megoldásához segítségül hívható humán szakértőkhöz.” Véleményünk szerint azért fontos elkülöníteni a szimplán IKT-alapú eLearning technológiákat a tágabb értelmezésű eLearning-tól, mert napjainkban a legtöbb iskolában (a felsőoktatásban pedig általánosan) elterjedt már az IKT-eszközök használata a kurzusok során. Azonban az internetet és az abból fakadó együttműködési lehetőségeket még szerény mértékben használjuk ki, annak ellenére, hogy az okostelefonok, tabletek világában már nagyon könnyű lehet egy-egy online képzéshez csatlakozni. A különböző eLearning és hagyományos típusú oktatásról az alábbi, 2. ábra mutat nagyon jó összefoglalást.

45. ábra Az eLearning és az klasszikus oktatás térben és időben

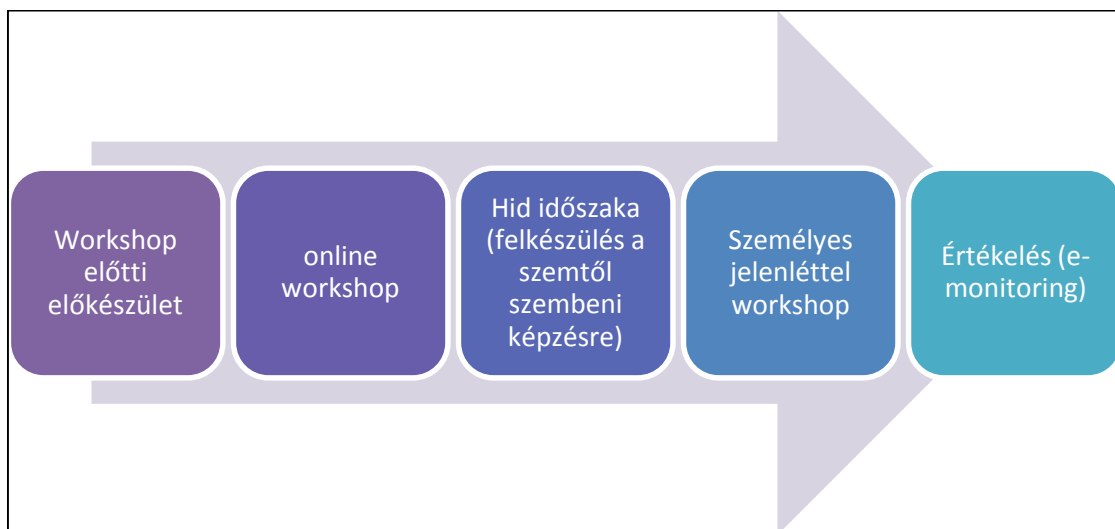
Forrás: Majó (2015)

Az ábra alapján nagyon jól elkülöníthető az, hogy míg a klasszikus tantermi oktatás térben és időben nem terjed ki, addig vannak olyan képzési formák, változatok, amelyek ezen jelentősen túlmutatnak: például ha már a tantermi képzést felvesszük és ezt a videót megosztjuk, akkor időben kiterjesztettük az oktatást. Amennyiben az időt nem terjesztjük, akkor

beszélhetünk például videókonferenciákról vagy webináriumokról. Az eLearning e kettőt ötvözi: időben és térben is kiterjedő képzési formáról, módszerről van szó.

Abban az esetben, ha a hagyományos forma kiegészül eLearning típusú oktatással, **vegyes tanulásról** (blended learning) beszélhetünk: ez esetben **a szemtől szembeni oktatási forma kiegészül a modern IKT-alapú oktatással**. Ez megvalósulhat például úgy, hogy egy online kurzus(rész) – például előzetes feladat – előzi meg az osztálytermi oktatást, vagy azt követi (mintegy utólagos feladatként), esetlegesen az osztálytermi oktatás két online kurzusrész közé ékelődik (FAO 2011). E vegyes oktatásra nagyon jó példa a FAO által tartott képzés, melynek struktúráját a 3. ábra nagyon jól leírja. Az ábra alapján leolvasható, hogy az online workshop kiegészült személyes jelenléttel igénylő workshoppal is, miközben a monitoring, valamint a workshop előtti előkészület (kérdőíves felmérés) ismét online történt.

46. ábra A FAO által szervezett vegyes (blended) képzés folyamatábrája

Forrás: FAO (2011), 19. o.

Az eLearning témakörében további fontos fogalom az **MOOC** mozaikszó, mely az angol Massive Open Online Course-ból adódik, magyarul: nagy nyitott online kurzus. Ennek jellemzője az, hogy általában nincs létszámbeli korlátozás (*massive*), nyitott és nincs költsége, mindössze csak regisztrálni kell a kurzus szolgáltatójánál, anélkül, hogy a szolgáltató bármilyen belépési feltételt meghatározná (*open*), és minden (feladatok megoldása, ttorral, egyéb résztvevőkkel való kapcsolattartás) *online* működik. Az eLearning sajátosságaiból fakadóan lehet találkozni a „**visual e-learning**” fogalommal is, ami olyan eLearning rendszereket jelöl, amelyek kihasználják a két- vagy háromdimenziós vizuális alkalmazások lehetőségeit (például grafikus megjelenítés, animációk, videók) (Cantoni et al. 2004).

Az **eLearning két típusát** különbözteti meg a FAO (2011) tanulmánya. Az egyik a tanuló által teljesen irányított tanulási módszer, ahol nincs instruktorként (self-paced learning), a másik típus esetén egy oktató, instruktorként segíti a hallgató tanulását, a tananyag elsajátítását (instructor-led learning). Előbbi esetében valamilyen online platformon, esetleg CD-n hozzá lehet jutni a tananyaghoz, amit végül a hallgató saját ütemében tud elsajátítani.²³⁹ Az instruktorként jelenlétével némileg nagyobb motivációt lehet nyújtani a hallgatók számára. Ez esetben az instruktorként ütemezi a képzést és egy online platformon lehet hozzá csatlakozni. A hallgatókkal való kapcsolat e-mailben, fórumokon, videokonferenciákon és egyéb IKT-eszközökön keresztül történhet. Ugyan e két változatot könnyű elkülöníteni elméletben, azonban gyakran e két változat kombinációjával is lehet találkozni.

49. táblázat Az eLearning típusai

Jellemző időbeliség	Típus
eLearning komponensek	<ul style="list-style-type: none"> - szinkronizált (valós időben van az oktatás) - aszinkronizált (időtől független) - tartalom - e-tutorálás, e-mentorálás - segítő tanulás - virtuális osztályterem
instruktorként jelenléte	<ul style="list-style-type: none"> - önálló tanulás (self-paced) - instruktorként támogatott (instructor-led)

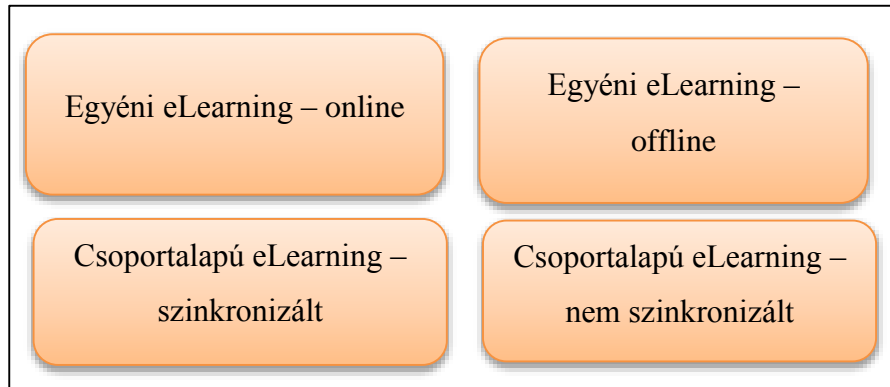
Forrás: FAO (2011) alapján saját szerkesztés

Naidu (2006) a FAO (2011) csoportosításhoz hozzátesz még egy csoportot, és egyéni, valamint csoportos foglalkozásokról is beszél (4. ábra). A szerző értelmezésében az egyéni online tanulás olyan szituációkra utal, amikor a hallgató valamilyen tanulási anyagot kap (pl. egy adatbázist vagy egyéb kurzusanyagot) Interneten vagy Intraneten keresztül, amit végül önállóan kell feldolgoznia. Az offline szituáció ugyanaz, azzal a különbséggel, hogy a tanuló sem Internetet, sem Intranetet nem használ (pl. CD-n vagy DVD-n kapja meg az anyagot). Amennyiben hallgatók egy csoportja ugyanabban az időben vesz részt a képzésen, akkor beszélhetünk a csoportalapú, szinkronizált eLearning-ről (pl. videokonferencia). Ha viszont a csoport tagjai nem egy időben, nem valós időben vannak online, akkor a nem szinkronizált

²³⁹ E tanulmány szerzője is beiratkozott egy self-paced learning típusú kurzusra, az alison.com által gondozott project management kurzusra. Online kurzusként van hirdetve, és a tananyaghoz – regisztráció után – ingyen hozzá lehet jutni. A tananyag önmagában jól fel van építve, modulrendszerű és egy egység relatíve rövid, a végén gyakorlati feladatok segítik annak ellenőrzését, hogy mennyit értettünk meg belőle. Ez a típusú képzési módszer még inkább épít a hallgatói motiváltságra.

csoporthoz eLearning-ról beszélünk. Ez utóbbi megtörténik akkor, ha például e-mailes vagy valamilyen tanulástámogató rendszeren keresztül szövegalapú egyeztetés zajlik.

47. ábra Az eLearning típusai

Forrás: Naidu (2006), 1. o.

Az eLearning kapcsán beszélnünk kell még az ún. **tanulási platformokról** is (learning platform). Ezek olyan platformok, felületek, amelyek számos interaktív felülettel rendelkeznek, általában online kapcsolatuk van, és segítik a tanulók információhoz és tananyaghoz jutását, valamint az eLearning kurzus menedzselését (Naidu 2006). Egy jó rendszerrel költséget és időt lehet spórolni. Ezeket a platformokat gyakran szokás LMS-nek (learning management system), vagy LCMS-nek (learning content management systems) is nevezni (FAO 2011). A két rendszer közötti különbségre hívja fel a figyelmet a 3. táblázat. A főbb különbség leginkább abban látható, hogy az LMS leginkább a hallgatói kapcsolattartásra és a tartalomhoz való hozzáférésre helyezi a hangsúlyt, míg az LCMS esetén az eLearning kurzusok tartalmára és azok fejlesztésére fókuszálnak. Ezáltal az LCMS nagyon jó a tartalom kezelésére, de kevesebb lehetőséget biztosít az interaktivitásra. Míg az LMS az interakciókra fókuszál, és kevesebb lehetőséget ad a tartalom kezelésére. Néhány példa az LMS-re (Naidu 2006): Blackboard™, FirstClass™, Moodle™, vagy Lotus Learning Space™.

50. táblázat Az LMS és az LCMS jellemzői

Jellemző	LMS	LCMS
Kinek hasznos?	minden tanuló, szervezet	tartalomfejlesztő, személyre szabott tartalmat igénylő tanulók
E-learning menedzselésére alkalmas	igen	igen
Oktatás hagyományos formáit is menedzseli	igen	nem
Eredményeket kezeli	igen	igen
Tanulók együttműködését támogatja	igen	igen
Tanulói profil menedzselésére alkalmas	igen	nem
Tervezi az eseményeket	igen	nem
Kompetencia térkép lehetősége (képességek közötti szakadék elemzése)	igen	nem
Regisztráció és törlési értesítéseket tartalmaz	igen	nem
Tesztkérdéseket és a tesztek adminisztrációját végzi	igen	igen
Dinamikus pre-teszt támogatása	nem	igen
Támogatja a tartalomfejlesztést	nem	igen
Újrahasznosítható tartalmat rendszerez	igen	igen
Tartalmaz olyan eszközöket, amelyek alkalmasak a tartalomkészítési folyamatra	nem	igen
Tartalomnavigáció	nem	igen

Forrás: FAO (2011), 120. o.

2.2 Az eLearning előnyei, hátrányai

Az eLearning előnyeinek és hátrányainak összegzését a képzőhelyek előtt álló lehetőségek és kihívások áttekintése mellett az eLearning típusú oktatást igénybe vevő tanulók oldaláról is meg kell közelíteni. Ezt az elvet követjük és a 4. táblázat e szerint foglalja össze az általunk legfontosabbnak ítélt elemeket. A nagy kurzusválasztéknak köszönhetően a hallgató a saját érdeklődési körének megfelelően tud válogatni. Az IKT lehetővé teszi azt, hogy az eLearning révén sokkal nagyobb a rugalmasság mind időben, mind helyben, így a hallgató saját szabad idejének függvényében tudja a kurzust meghallgatni, teljesíteni, mindezt a földrajzi helyétől függetlenül. A földrajzi hely különösen a konfliktus sújtotta területeken, vagy poszt-konfliktus területeken fontos, ahol a mobilitás biztonsági okok miatt korlátozott (FAO 2011). A hallgatók számára további kedvező hír az, hogy az eLearning révén – ha megfelelően használják az IKT adta lehetőségeket – lényegesen látványosabb oktatási kultúrával találkozhatnak, ezáltal a tananyag elsajátítása is könnyebbé válhat. Ez különösen igaz a mai Z-generációra, akik az okostelefonok, tabletek világában nőttek fel.²⁴⁰ Az intézmények szempontjából az eLearning előnye, hogy nem csak helyi hallgatókat tudják kurzusaikra

²⁴⁰ A Z-generáció az ezredfordulón született fiatalok csoportjára utal, akik a mai digitális forradalom maximális hasznélvezői, fogyasztói. A Z-generáció sajátosságaira vonatkozóan lásd az alábbi tanulmányokat: HVG (2014), UN (2015).

bevonzani, hanem lényegesen több hallgatót tudnak elérni, így az intézmény forrás-kihasználtsága lényegesen jobb. Mind a képzőhely, mind a hallgatói kör szempontjából fontos az, hogy a hallgatók nem csak az adott nemzetből kerülnek ki, hanem komoly nemzetközi hallgatói körről lehet beszélni, így például egy-egy kurzus teljesítéséhez szükséges csoportmunka megoldása közben a nemzetközi együttműködést is ki lehet próbálni.

4. táblázat Az eLearning típusú képzés előnyei és hátrányai

	Előnyök	Hátrányok
Hallgatók	<ul style="list-style-type: none"> • hatékonyabb és látványosabb oktatás • rugalmas időbeosztás • nagy kurzusválaszték • nem kell a helyszínre utazni • nemzetközi hallgatói kör • gyorsabb képzés (kihagyhatók azok az anyagrészek, amelyeket a hallgató már tud) • könnyebb naprakésznek lenni 	<ul style="list-style-type: none"> • kurzusok elvégzése nem jelent diplomát • munkáltatók nem ismerik el • internetelérhetőségtől függ a kurzus/képzés teljesítése • nagyobb felelősség és önfegyelem, hogy a lépést tartani tudja a tananyag feldolgozása során
Képzőhely	<ul style="list-style-type: none"> • hatékonyabb forráskihasználás • nagyobb hallgatói létszám elérése (helyi hallgatókon túli tanulók elérése) és ezek menedzselése sem okoz problémát 	<ul style="list-style-type: none"> • nehéz a hallgatók teljesítményének értékelése, a kontroll fenntartása • folyamatos igény a hardver- és szoftverfejlesztésekre • magas kezdeti költségek • bevezetéséhez idő kell • hallgatók képzettségi szintjének felmérése nehézkes • új pedagógiai módszereket igényel • folyamatos frissítést igényel a tananyag, nagyobb a kényszer a naprakész kurzus készítésén • tartalomfejlesztés új készségeket igényel
Általános	<ul style="list-style-type: none"> • mobilitás növekedése • IKT kihasználása a kurzus üzenetének jobb közvetítéséhez (és magának a képzés kiépítéséhez) • nem drága szolgáltatni • bárhol és bármikor működik, elérhető • hatékonyabb oktatási lehetőség, könnyebb a figyelmet megtartani • azonnali visszacsatolási lehetőség • hallgatók és oktatók közötti interakciók gyorsak (chatszobák, fórumok, stb.) 	<ul style="list-style-type: none"> • személytelen • digitális analfabetizmus • az idősök kiszorulhatnak a képzési lehetőségekből • az idősebb professzorok nem feltétlenül támogatják a haladást • a tanárnak sokkal kreatívabbnak kell lennie • eltérő hallgatói képességek, tanulási módszerek • megfelelő infrastrukturális háttér szükséges • gyakorlati képzést nem igazán lehet kivitelezni • egészségügyi kockázatok

Forrás: saját szerkesztés, figyelembe véve Cantoni et al. (2004), Naidu (2006) és a FAO (2011) ajánlásait is

Az eLearning hátrányai között említhetjük meg, hogy a hagyományos tantermi oktatás háttérbe szorulásának következtében a képzés személytelensége növekszik. Emellett a képzés teljesítését nehéz ellenőrizni, talán ennek is köszönhető az, hogy ma még egyáltalán nem jellemző az, hogy csak a tiszta online teljesítések eredményeként diplomát adnának ki a kurzusok teljesítése után. Lényeges pont az, hogy mind a hallgatói, mind a képzőhelyi oldalon komoly eszköz- és programszükséglet (hardver, szoftver) jelenik meg, ami kiegészül még a folyamatos internetelérhetőség biztosításának műszaki és költség tényezőivel. Mindkét csoportban (hallgatók, képzőhely) komoly akadály lehet a digitális analfabetizmus: amennyiben a hallgató, esetlegesen az oktató nem ért, és nem is akar fejlődni az IKT terén, akkor az eLearning típusú képzéseknek nincs helye. A digitális analfabetizmus leginkább az idősebb korosztályt érinti, ebből kifolyólag a képzésekből pont a nehezebb helyzetben lévő idősebb munkavállalók maradnak ki. További hátrány lehet az, hogy a munkáltatók nem feltétlenül ismerik el, ha valaki ilyen kurzust elvégzett, és még nem annyira elfogadott (bár az USA-ban talán nagyobb piaca és értéke van ennek). Az eLearning mint képzési forma esetén a kezdeti költség viszonylag magas, hiszen ki kell építeni a megfelelő infrastrukturális hátteret (számítógépek, számítógépterem, e-tananyagok, szerver, szoftverek). Ennek eredményeként az eLearning bevezetéséhez idő kell, sőt, a technológiai fejlődésnek köszönhetően folyamatos fejlesztési kényszer is hárul az intézményre, ezáltal folyamatos költségteher lesz. Ezek a költségek a hallgatóknál is megjelenhetnek, hiszen nekik is biztosítani kell az internetelérhetőséget, valamint a különböző szoftverekhez is hozzá kell jutnia.

Az eLearning további hátrányának tekinthető az, hogy a tanártól sokkal több kompetenciát igényel egy-egy kurzus megszervezése, mint amire szüksége van a hagyományos oktatási keretek között (Cantoni et al. 2004).²⁴¹ Több figyelmet kell fordítani a kreativitásra, a hallgatók aktív tanulásának ösztönzésére. Sokkal nagyobb a kihívás az oktató számára, hiszen míg a hagyományos tantermi oktatás során a tanár egy pillanat alatt fel tudja mérni, hogy ki figyel, jegyzetel, ki tudja követni az anyagot és esetleg ki maradt le, addig ezek sokkal nagyobb kihívást jelentenek az eLearning típusú oktatásban részt vevő oktatóknak. Ezzel összhangban megjelennek a hallgatói eltérő képességek, készségek is: a hallgatók is eltérően tanulnak, van, aki vizuális típus, míg mások a verbális közvetítést szereti jobban. Az online kurzusokon megforduló nagy – több esetben az ezret is meghaladó – hallgatói létszám esetén nagyon nehéz olyan módszert találni, ami mindenki számára megfelelő, és sokkal nehezebb az arany középút megtalálása is.

---

²⁴¹ Erre a tanulmány 4.4. fejezetében kitérünk.

Az eLearning szervezése és a sporttudományi képzésekre történő alkalmazhatósága kapcsán nagyon fontos szempont az, hogy gyakorlati képzések nem igazán valósíthatóak meg az eLearning mint képzési forma, módszer segítségével (Epignosis 2014). Nagyon jó példa erre egy faasztal elkészítése, amit videón keresztül be lehet mutatni, azonban nagyon fontos a gyakorlás, a saját kezűleg történő elkészítése. Feltehetjük, hogy videón elmagyarázza az oktató, hogyan zajlik ennek megtervezése, és feladatként kiadja, hogy a hallgató saját maga is készítse el az instrukciók alapján. Azonban az oktató azt már nem fogja látni, sőt, nem tudja ellenőrizni, hogy a hallgató milyen minőségű faasztalt készített: olyat, ami biztos lábakon áll, vagy olyat, ami az első szellőzésre összecuslik. Tipikus példák még a fazekasság vagy az autószerelés, ami valós, aktív részvételen alapuló tapasztalatot igényel: a videókon bemutatott használat még nem eredményezi azt, hogy a hallgató maga is képes lesz elvégezni e feladatokat.

Kicsit távolabbi hátrány, de mégiscsak a hátrányok között említendő az, hogy az eLearning mint képzési módszer sajátosságaiból fakadóan a hallgatók kénytelenek a számítógép előtt ülni, ami hosszú távon egészségügyi kockázatokat (látási problémák, rossz testtartás) is rejt magában (Epignosis 2014).

Cantoni és szerzőtársai (2004) megjegyzik, hogy a legtöbb hátrány könnyedén legyőzhető, viszont amennyiben a hagyományos képzésről az eLearning-re szeretne áttérni egy intézmény, akkor mindenképpen mérlegelnie kell az előnyöket és a hátrányokat, hiszen olyan mértékű oktatási, technológiai, metodikai változások történnek, amelyeknek jelentős költségvonzata is van. Javaslatuk szerint amennyiben lényegesen több a hátrány, mint az előny, akkor abszolút nem éri meg a fáradságot, költségeket, hogy az ilyen típusú képzést bevezessék. A FAO (2011, 10. o.) tanulmánya kiemeli azt, hogy az eLearning mint képzési módszer előnyös azokban a helyzetekben, amikor:

- nagy mennyiségű tananyagot kell nagyon sok résztvevőnek átadni,
- a tanulók földrajzilag nagyon sok helyről jönnek,
- a tanulók mobilitása korlátozott vagy a napi rutinjukba nem fér bele az oktatásban való részvétel,
- a tanulók olvasási és írási képessége korlátozott (beleértve az idegen nyelvi korlátokat is),
- a tanulók kellően motiváltak az önálló tanulásra,
- a tanuló rendelkeznek IKT-alapismeretekkel,
- az eLearning képzéssel hosszú távú célokat igyekszünk elérni.

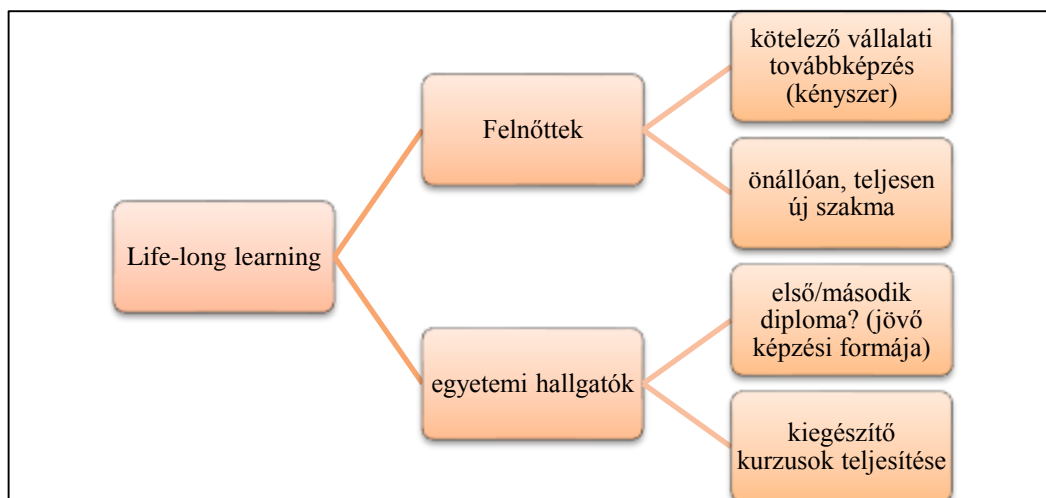
2.3 Hogyan valósulhat meg az eLearning?

Az eLearning típusú képzés nem kizárólag oktatásban, felnőttképzésben, hanem a vállalati szektor képzésében is nagy szerepet játszhat. Ebből kifolyólag a főbb célcsoportot az alábbiak szerint bonthatjuk meg:

- felnőttek, akik önszántukból tanulnának;
- egyetemi hallgatók, akiknek kötelező ilyen formában tanulni (vagy önként választották ezt a képzési formát);
- vállalatok, amelyek dolgozóik továbbképzését ilyen formában szeretnék megvalósítani.

Mindez pedig beleillik az élethosszig tartó tanulás koncepciójába (5. ábra). A vállalatoknál azért alkalmazzák ezt a képzési módszert, mert a vállalatok esetén az idő pénz elv még jobban érvényesül, és fontos az, hogy a képzés időben is rövid legyen; sokkal jobban lehet biztosítani a ranglétrán az előrelépést; a vállalkozás számára hasznot jelent; aktív részvétel lehetséges (Epignosis 2014).

48. ábra Az eLearning lehetséges célcsoportjai

Forrás: saját szerkesztés

Az eLearning típusai, megvalósulási formái lehetnek:

- egy adott (felső-)oktatási intézmény által meghirdett képzési forma, ahol bizonyos mennyiségű kontakt óra van
- bárki által látogatható kurzusok, ezek az úgynevezett MOOCs
- különböző szervezetek által létrehozott, időszakosan felajánlott képzések, tipikusan az ún. Virtual Institutions keretében megvalósuló oktatásról beszélhetünk

- egy-egy szervezet által a honlapján nyitottan vagy zárt hálózaton közzétett oktató videóanyagok (ilyen például az EU honlapján megtalálható eLearning tananyagok különböző témákban²⁴²)

Az eLearning térnyerésének egyik megjelenési formája az úgynevezett MOOCs (Massive Open Online Courses) elterjedése, azaz a nyitott online kurzusok térnyerése. Erre jónéhány példa található az interneten, a 4. táblázat néhány példát emel ki, ennél jóval több szolgáltató áll rendelkezésre. A MOOCs honlapján²⁴³ megtalálható listán például összesen 80 szolgáltató található, és ezen szolgáltatók kurzusaiból lehet válogatni különböző témakörökben (a művészettől kezdve a robotikán át egészen a társadalomtudományokig és sportig). A 4. táblázat adatai alapján jól látható az, hogy rövid idejű működés alatt nagyon komoly eredményeket lehet elérni: 2-3 évi működés alatt 2-3 milliós hallgatói létszámot sikerült elérniük nagyobb szolgáltatóknak. A kurzusok és a partnerek száma is változik az egyes platformok között, és az is érdekes, hogy nem mindegyik platform alapítója oktatási intézmény, néhány esetben magánemberről, valamint vállalkozásról lehet beszélni.

51. táblázat Online kurzusok szolgáltatói

Online kurzust kínáló weboldalak (és platformjuk helye)	Alapító	Működés kezdete	Partnerek száma	Kurzusok száma	Hallgatók száma
Coursera (USA)	Stanford	2012	134	1470	>5 millió
Udacity	Stanford	2012	5 + vállalati partnerek	115	>1,6 millió
EdX (USA)	Harvard	2012	>1700	689	> 4 millió
Udemy	Eren Bali	2010	-	>32.000	>8 millió
Iversity (Európa)	-	2013	32	80	>600 ezer
FutureLearn (Egyesült Királyság)	Open University	2013	72	>100	>2,5 millió

Forrás: saját szerkesztés, 2015. október 26-i gyűjtés alapján

Milyen technológiai háttér szükséges, ahhoz, hogy egy sikeres eLearning-et megvalósítsunk? A lista végtelen hosszúságú lehet, és nagyon sok eszközt lehene felsorolni, azonban tanulmányunk célja szempontjából nem lényeges minden egyes eszköz felsorolása és bemutatása, hanem csak egy általános rálátást szeretnénk nyújtani az eLearning technikai háttérére, így csak a leggyakrabban emlegetett eszközöket emeljük ki a FAO (2011) ajánlásai alapján:

²⁴² Például a vámunió és adózás témakörében az alábbi oktatóvideók érhetőek el: http://ec.europa.eu/taxation_customs/common/elearning/general_overview/index_en.htm Letöltés dátuma: 2015. augusztus 22.

²⁴³ <https://www.mooc-list.com/?static=true>

- tanulásmenedzsment rendszerek (azaz LMS vagy LCMS);
- rapid eLearning eszköz;
- online eszközök;
- application simulation tool;
- mobil applikációk.

E technikák ismerete azért is fontos, mert az eLearning fogalmának, eszméjének terjedésével a piacon lévő termékek is egyre nagyobb szerepet kapnak. A fentiek alapján így beszélhetünk képzésszervező szoftverekről (például az ETR, Neptun, videokonferencia-eszközök, LMS), képzési segédeszközökről (oktatási segédeszközök, e-book, szimulációs programok), valamint oktatószoftverekről (Radácsi-Bertalan 2005). E termékek alapján az eLearning (globális) piacát is tudjuk vizsgálni.

2.4 A globális eLearning világa

Az eLearning mára komoly iparággá vált, és jelentős piacról lehet beszélni. Kezdetben a piac legfőbb motorja a fejlett ipari országok (mint például az USA, Svédország, Kanada) felsőoktatási intézményei voltak (Castle-Chau 2012), azonban napjainkban a fejlődő országokban is²⁴⁴ találhatunk az eLearning-re példákat (Castle-Chau 2012, ICWE 2012). Összességében **kínálati és keresleti oldalról is megtalálhatóak a piaci szereplők: a keresleti oldalt értelemszerűen a fogyasztók, az eLearning révén elérhető kurzusok hallgatói jelentik, de megjelennek a vállalatok is mint fogyasztók** (saját munkavállalóik továbbképzése vonatkozásában). A **kínálati oldalon** a különböző hardvergyártók és szoftverfejlesztők és -értékesítők, internetszolgáltatók, kiadók, tananyagfejlesztők, eLearning keretrendszert gyártók a főbb szereplők (Tót 2004, Prazsák 2004). Ami az oktatásban részt vevők számát illeti: már **az ezrefordulón évente legalább hetven millióan vettek részt olyan oktatásban, amely az internet adta lehetőségekre épített** (Tót 2004). Az internet és az egyéb oktatást támogató eszközök fejlődésének köszönhetően ez a szám vélhetően jelentős mértékben növekedett azóta.

Christopher Pappas közölt 2015-re vonatkozóan az eLearninggel kapcsolatos érdekes statisztikákat, és rögtön kiemelendő, hogy az eLearning mint iparág egyre jelentősebb szerepet játszik a gazdaságban.²⁴⁵ Néhány érdekesebb statisztikai adatot kiemelve: 2015-ben a globális

²⁴⁴ Például Vietnámban a TOPICA projekt, de afrikai országok is kiemelhetők.

²⁴⁵ <http://elearningindustry.com/elearning-statistics-and-facts-for-2015> Letöltés dátuma: 2015. augusztus 22.

eLearning piac a 107 milliárd dolláros fogalmat is elérheti. Az eLearning a legnagyobb növekedést az alábbi országok produkálják: India, Kína, Malájzia. De a top10-es listán megtalálhatóak kelet-európai (uniós tag-) országok is, úgy mint Csehország, Románia vagy Lengyelország.

Tót (2004) már a 2000-es évek elején felhívta arra a figyelmet, hogy a számítógépeken túl vélhetően a mobil eszközök gyártói lesznek a következő jelentős piaci szereplők, és így már a helyhez kötöttség is alacsonyabb szintű lesz. Az eLearning fejlődése valóban ebbe az irányba ment (bár megjegyzendő, hogy az eLearning-ben részt vevő hallgatók számának növekedése eredményezte ezt, vagy azért fejlődött ennyire a piac, mert egyre több mobil kütyü tette lehetővé az eLearning-ben való részvételt). Az eLearning ilyen nagy arányú terjedése és előtérbe kerülése annak is köszönhető, hogy egyre több olyan (mobil) eszköz érhető el a piacon, melyek az e-Tanulás folyamatát támogatják. Christopher Pappas statisztikái szerint 2015-ben a tanuláshoz kapcsolódó mobil termékek és szolgáltatások piaca akár a 8,7 milliárd dolláros forgalmat is eléri. Az ilyen típusú készülékek legnagyobb vásárlói 2012-ben az USA mellett Japán, Dél-Korea, Kína és India voltak, azaz többnyire a fejlett országok fogyasztói domináltak ezen a piacon. Az eLearning iránti igény növekedésével és magának a piacnak a bővülésével 2017-re váhatóan Kína és India veszi át a vezető helyet, és sokkal inkább a nagyobb népességű ázsiai országok fogyasztói jelentek majd a főbb keresletet ezen termékek iránt.

A MOOC-kurzusok megjelenésének köszönhetően az eLearning a vállalati képzés fontos eleme lett. Christopher Pappas adatai szerint **350 fölött van azon vállalatok száma, amelyek valamilyen onlin-képzést nyújtó vállalattal/online egyetemmel együttműködnek**, annak érdekében, hogy a legtehetségesebb hallgatókat megtalálják, és számukra állást ajánljanak fel. Azonban a másik oldal is megjelenik: nem csak jövődő munkavállalókat keresnek a cégek, hanem a saját dolgozóik továbbképzéseire is jó lehetőséget látnak a cégek. A Google például több mint 80 ezer dolgozóját íratta be a Udacity kurzusaira. Ugyanakkor egyre gyakoribb az is, hogy a vállalatok eLearning, online formában oldják meg a saját dolgozóik továbbképzését. A Motorola akkori elnöke így nyilatkozott a 2000-es évek elején: „*A Motorola többé nem akar négyéves diplomával rendelkező mérnököket alkalmazni. E helyett olyan mérnököket szeretnénk, akiknek 40 éves diplomájuk van*” (Canteni et al. 2004). Mindez azt mutatja, hogy egyre nagyobb igény van a folyamatos továbbképzésre, és nem az egyszeri tudás megszerzése a legfontosabb. Az eLearning piacán a vállalatok közül a nagyvállalatok a főbb fogyasztói/vásárlói az eLearning eszközöknek.

Mindezek mellett az országok e-felkészültségéről is lehet beszélni – egyre több szervezet (például EIU, Világbank) kezdte el vizsgálni (különböző statisztikai eszközökkel és

módszerekkel) az egyes országok alkalmasságát, felkészültségét az IKT alkalmazása vonatkozásában (Castle – Chau 2012).

3 Az eLearning szerepe az Európai Unióban

Az Európai Unióban az oktatáspolitikát az 1992-es Maastrichti Szerződéssel lett közösségi politika, viszont elsődleges célja a tagállami tevékenységek kiegészítése, a diákok, hallgatók mobilitásának elősegítése, ezáltal pedig az európai érzés erősítése (Horváth 2002). Ennek eredményeként a mai napig több olyan program is van, ami ezeket a tevékenységeket támogatná, a korábban elindult Comenius mellett megtalálhat a Leonardo vagy az Erasmus és Erasmus+ program is.

Az Európai Unió 2000-ben elindított Lisszaboni Folyamatában (Lisszaboni Stratégia) is kiemelt szerepet kapott az oktatás: a tudásalapú társadalom kialakításának egyik alapfeltétele ugyanis a magas színvonalú oktatási háttér biztosítása. A Lisszaboni Stratégiában az alábbi oktatással kapcsolatos célkitűzések jelentek meg (Horváth 2002):

- felére csökkenteni a fiatalok körében a középiskola után tanulmányaikat nem folytatók arányát;
- az egész életen át tartó tanulás ösztönzése;
- mobilitás ösztönzése (diákok, tanárok, oktatók és kutatók körében);
- az eEurope akcióterv megvalósítása, ami az eLearning-et (elektronikus tanulás) is magában foglalja.

A stratégia az oktatás és a humán tőke vonatkozásában a korai iskolaelhagyók számának csökkentése mellett az élethosszig tartó tanulás lehetőségének biztosítását, valamint a tudásalapú társadalom kialakításához szükséges oktatási és képzési rendszerek elfogadását tűzte ki célul, ugyanakkor a stratégia teljesítését vizsgáló Wim Kok-jelentés ebben jelentős elmaradást állapított meg (Kok 2004).

Ugyan Magyarország csak 2004-ben lett az Európai Unió teljes jogú tagja, azonban az oktatáspolitikai és eLearning vonatkozásában az ezredfordulótól érdemes vizsgálni a folyamaokat, hiszen ezek a későbbi eseményeket meghatározták. Ebből kifolyólag a 2001-es Akcióterv bemutatásával kezdjük, majd kitérünk a Lisszaboni Stratégia és az Európa 2020 stratégia ide vonatkozó részeire.

3.1 Az eLearning az EU-ban

A 2000. márciában tartott lisszaboni csúcstétékezeleten már elhangzott a kérés, hogy a technológiát is egyre nagyobb arányban vonják be az oktatásba (Reding 2003). Az Európai Bizottság az ezredfordulón, 2000-ben dolgozta ki és terjesztette az Európai Tanács elé az eEurope akciótervet.²⁴⁶ A dokumentum az alábbi célkitűzéseket határozta meg (Juhász 2007):

- 1) Internethez való hozzáférés biztosítása (megfelelő infrastrukturális háttér kiépítése az olcsó, gyors internethez)
- 2) Az információs kihívásra való felkészítés
- 3) Internet-használat területeinek bővítése

Az eEurópa akcióterv (eEurope Action Plan) része lett az eLearning fejlesztésének igénye, így egy meglehetősen komplex tervezési rendszer részét képezi. Az eLearning-gel kapcsolatos cselekvési tervét 2001-ben terjesztette az Európai Bizottság a Tanács és az Európai Parlament elé (EC 2001). Az eLearning akcióterv alcíme (A jövő oktatásának tervezése) is teljesen előremutató, és látva azt, hogy az eLearning hosszú távon működőképes és így elfogadottá vált, az élethosszig tartó tanulás eszközeként is tekintettek már rá (Reding 2003). Az eLearning akcióterv elsődleges célja az volt, hogy az infrastrukturális háttérrel fejlessze és biztosítsa, ennek megfelelően az alábbi célkitűzéseket fogalmazták meg (EC 2001):

- Minden iskolában legyen internet 2001 végéig, valamint minden osztályteremben legyen szélessávú internetelérhetőség 2002 végéig.
- Minden iskolát csatlakoztassák valamilyen kutatási hálózathoz 2002 végéig.
- 2004-re 5-15 diák jusson egy számítógépre.
- oktatási anyagok és egyéb támogató anyagok elérhetőségének biztosítása az interneten, mind a diákok, oktatók és szülők számára.
- Az IKT adta lehetőségek kihasználása az oktatásban, és ennek megfelelően új oktatási módszerek kifejlesztése 2002-ig.

Emellett az eLearning kezdeményezés céljának tekintette a digitális írástudás fejlesztését, a tanárok továbbképzését ezen a területen és olyan kurzusok szervezését, amely a technológia oktatási célra való használatát tartalmazza, valamint a változásmenedzsment elsajátítását is célozza a kezdeményezés. Az eLearning 2004-2006 periódusra vonatkozó költsége 44 millió EUR volt (Reding 2003).

---

²⁴⁶ Az újonnan csatlakozott országokra vonatkozóan 2001-ben készült el az eEurope+ nevezetű program (Juhász 2007).

Az eLearning szerepe továbbra is megmaradt. Egyrészt az Európai Unió 2020-ig tartó stratégiájában (Európa 2020) – melyet 2010-ben fogalmaztak meg – továbbra is kiemelt szerepet az oktatásnak, képzésnek és az élethosszig tartó tanulásnak, hiszen az EU-ban lévő gyerekek rosszabbul teljesítenek, és nagyon sokan idő előtt elhagyják a képzést (EC 2010). E cél elérése érdekében fogalmazta meg és tette közzé 2013-ban az Európai Bizottság az oktatás kinyitásáról szóló javaslatát (EC 2013). E dokumentum szerint mindenki számára biztosítani kellene a képzéshez való hozzáférést a technológiának, digitális tartalmaknak és a nyitott oktatási rendszereknek köszönhetően, és az Erasmus+, Horizon2020 és a strukturális alapok forrásait is ehhez igazítják. Ezek háttérben persze az is áll, hogy az EU felismerte, hogy a nyílt oktatási platformok területén jelentős elmaradásban van az USA-val szemben – elegendő, ha csak a MOOC platformokra és azok alapítóira gondolunk (a 2.3. fejezetben bemutatott példák jól illusztrálják ezt).

3.2 Az európai eLearning eddigi eredményei

A European University Association 2013. október és november között végzett felmérést az európai felsőoktatási intézmények eLearning tevékenységére vonatkozóan (Gaebel et al. 2014). 249 európai felsőoktatási intézménytől kaptak választ.²⁴⁷ A mintában szereplő intézmények mindegyike elindított valamilyen eLearning formát, nagy részük vegyesen alkalmazza (azaz a hagyományos oktatási módszereket egészítik ki az eLearning módszerekkel), ugyanakkor a megkérdezett intézmények több mint 80%-a hirdetett meg online kurzust. A vizsgáztatás során egyre gyakoribbá vált az online vizsgáztatás, még a hagyományosan oktatott tárgyaknál is, és **elindult az intézményközi együttműködés** is. A leggyakrabban az alábbi oktatási területeken használják az e-learninget: üzlet és menedzsment, tanárképzés, mérnök, vállalkozástan, nyelvi képzés, de ritkán alkalmazzák a jog vagy a művészet területén.

A felmérés felhívja arra is a figyelmet, hogy e nagy számok ismeretében ugyanakkor érdekes az, hogy az 1-1 intézményre vonatkozó **eLearning stratégia hiányzik**, és sokkal inkább az a jellemző, hogy 1-1 tanszék, intézet alkalmazza ezt a technikát, vagy 1-1 egyetemi oktató vezeti be saját képzési területén. További érdekesség az, hogy az egyes országok között nem tapasztalható jelentős mértékű különbség. Ugyanakkor az oktatók, intézmények nincsenek

---

²⁴⁷ Magyarország alábbi egyetemei vettek részt a felmérésben: BME, BCE, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, ÓE, Semmelweis Egyetem, SZIE, SZE, PTE, SZTE.

teljes mértékben meggyőződve arról, hogy az eLearning hasznos. A megkérdezett intézményből mindössze 31-nek volt MOOC-kurzusa, illetve tervezett bevezetni ilyen jellegű kurzust.

Amiben az EU és az USA jelentősen különböznek (Cantoni et al. 2004): az EU-ban sokkal nagyobb a kormányzati szerep, a kormányok bevonása a folyamatba, nagyobb hangsúlyt fektetnek a kreatív oktatásra, jobban összekapcsolják az eLearning-et más tanulási/képzési formákkal, nagyobb hangsúlyt fektetnek a szimulációra és a mobil kommunikációra. Ezek miatt is Cantoni és szerzőtársai (2004) az európai fejleményekre ezen időbekben és ezen a területen úgy tekintettek, mint követendő példa (best practice).

3.3 Az eLearning és Magyarország

Annak ellenére, hogy az Európai Unió már a 2000-es évek eleje óta hangsúlyozza az eLearning szerepének fontosságát, és az IKT-eszközök alkalmazását az oktatásban, Magyarországon azóta sincs olyan intézmény, amely kifejezetten az eLearning-gel foglalkozna – sokkal inkább az a jellemző, hogy különböző minisztériumok és egyéb non-profit szervezetek együttesen alakítják ezt (Magai-Simonics 2008). Annak ellenére így van ez, hogy Magyar Bálint, akkori oktatási miniszter 2004-es konferencia-előadásában hangsúlyozta, hogy a magyar digitális oktatás (maga a képzés és a tartalom) jóval elmaradottabb az európai átlagtól (Magyar 2004).

A széttöredezett eredménye az, hogy a különböző programok finanszírozása a minisztériumi költségvetésből, esetlegesen az önkormányzatok költségvetéséből történik. Ugyanakkor az **EU-s forrásoknak** is egyre nagyobb szerepe van (Magai-Simonics 2008). Ezek elsősorban a digitális analfabetizmus csökkentését célozzák meg. Például a 2007-2013-as időszakban a TÁMOP-2.1.2. konstrukció keretében 13 milliárd forint állt rendelkezésre a magyar felnőtt lakosság idegen nyelvi és informatikai ismereteinek fejlesztésére. Sőt, a 2014-2020-as időszakra, az Európai Bizottság által is elfogadott **Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program** konkrét javaslatot is tartalmaz – az élethosszig tartó tanulás ösztönzésén túl – az új oktatási informatikai tartalmak, open source learning és az eLearning rendszerek fejlesztésére vonatkozóan a felsőoktatási intézményekben (EMMI 2014).²⁴⁸

---

²⁴⁸ „A felsőfokú vagy annak megfelelő szintű oktatás minőségének, hatékonyságának és hozzáférhetőségének javítása az oktatásban való részvétel növelése érdekében, különösen a hátrányos helyzetű csoportok számára” c. beruházási prioritás.

Ugyan Magyarországnak nincs külön eLearning stratégiája, azonban több fejlesztési dokumentumban (Nemzeti Fejlesztési Terv, Új Magyarország Fejlesztési Terv, Nemzeti Fejlesztési Konceptió, stb.) megjelenik az eLearning irányú fejlesztés (Magai-Simonics 2008). Az ezredforduló után nem sokkal, 2003-ban jelent meg a **Magyar Információs Társadalom Stratégia**, mely 10 éves távlatban határozta meg elérendő céljait, köztük azt, hogy az IKT nem csak lehetőség, hanem eszköz a fejlődésre (Informatikai és Hírközlési Minisztérium 2003). A stratégia oktatási főirányában kiemeli (Informatikai és Hírközlési Minisztérium 2003, 72. o.): „A műveltségi szint emelése és a hazai munkaerő versenyképességének megrzése érdekében az oktatás különböző szintjein folyó oktatási, képzési tevékenységeknek valamint az oktatás adminisztrációjának az informatika eszközeivel történő támogatása.” E főirányhoz kapcsolódóan a stratégia kiemeli az eLearninget mint kapcsolódó ágazati programot, hangsúlyozva, hogy minden oktatási szinten (óvoda, közoktatás, felsoktatás, szak- és felnttképzés) az oktatási programok fejlesztésének középpontjában az eLearning technikáknak kell állnia. Sőt, a stratégia szerint az eLearning technikákat kellene alkalmazni a nyugdíjbiztosításban dolgozó munkatársak szakmai fejlesztésére.

E stratégiák megvalósítása érdekében több olyan köz- és magánprojekt is indult, amely az eLearninget helyezte a középpontba (5. táblázat). Ezek a programok két nagyobb területet támogattak: infrastrukturális fejlesztéseket, valamint a digitális tartalom, képességek fejlesztését. Az infrastrukturális fejlesztések elsődleges célja az volt, hogy minél többen férjenek hozzá az Internethez, azaz ingyenes vagy alacsony költségű internethozzáférési pontok kialakítása volt a cél (ld. például az eMagyarország programot).

52. táblázat Magyarországi eLearning-fókuszó projektek

Projekt neve	Projekt tartalma
- Közhaló Program	Infrastrukturális fejlesztés
- Wireless Network	
- eMagyarország	
- Sulinet	digitális tartalomfejlesztés
- Digitális Tudásbázis	
- Nemzeti Audiovizuális Archívum	digitális képességek fejlesztése
- Európai Pedagógiai IKT Liszensz	
- IT-mentor program	IKT-támogatott oktatási módszerek elfogadtatása a közoktatásban Számítógépes ismeretek növelése. Infrastrukturális fejlesztések. (Magánprojektek)
- Európai Innovatív Iskolahálózat	
- eTwinning Program	
- Partner az eLearning-ben	
- Innovatív Iskola és Tanárok	
- Cisco Akadémia	
- Microsoft projektjei (pl. Tisztaszoftver program)	

Forrás: Magai-Simonics (2008), 41. o.

Ezt a táblázatot áttekintve úgy tűnik, hogy Magyarország végigmegegy azon a háromfázisú folyamaton, amelyre Castle és Chau (2012) is felhívják a figyelmet Brown és szerzőtársai (2007) kutatása alapján. Az első fázis az, amikor a kormányzati intézményeknek megmondják, hogy tegyék lehetővé az eLearning-et. Ezt követi az eLearning integrálása az oktatási rendszerekbe. A harmadik fázisban pedig az eLearning transzformációs szerepét vizsgálják. Mint látható a fenti táblázatból, Magyarországon is megkezdődött a hozzáférés, elérhetőség megvalósítása (infrastrukturális fejlesztés), majd – második fázisként – beépítik az oktatási rendszerekbe (digitális tartalom fejlesztése, különböző EU-s projektek). A harmadik fázis – véleményünk szerint – még nem kezdődött meg hazánkban. Magyarország azért is sajátos helyzetben van, mert az Európai Unió által meghatározott ajánlásokat is célszerű követni azáltal, hogy 2004-ben EU-tagokká váltunk. Az EU stratégiájával, céljaival ugyanis nem mehetünk szembe.

Mint az 1. fejezetben részleteztük, az eLearning alapjául szolgálnak az LMS és az LCMS rendszerek. Magyarországon többféle LMS rendszerek érhetőek el, amelyek nem csak a multinacionális cégek által kifejlesztett rendszerek, hanem magyar fejlesztők (például: Számalk, SZTAKI, Satedu és Mimóza Kft.) is aktív szerepet játszanak benne (Magai-Simonics 2008). Azonban a legtöbb, eLearning-et használó intézmény nyílt rendszereket használ – a legkedveltebb a Moodle (Magai-Simonics 2008).

A fent bemutatott stratégiák, kezdeményezések és a konkrétan megvalósult projektek ellenére **az eLearning használata Magyarországon jóval elmarad a régi EU-tagokban tapasztalt értékeknél.** Ennek oka lehet az oktatók motivátlansága, a jó gyakorlatok megosztása, a felsőoktatási intézmények közötti erős verseny következtében csökkenő együttműködés, a tapasztalatok megosztásának hiánya (Magai Simonics 2008).

4 Jó gyakorlatok és stratégiák az eLearning megszervezéséhez

Az Interneten többféle stratégia, tanács található arra vonatkozóan, hogy hogyan célszerű jó eLearning képzéseket megszervezni. E szervezetek között megtalálható például az Adobe, a FAO, vagy a CIS (Független Államok Közössége). A nemzetközi szervezetek ajánlásai meglehetősen részletesek, hiszen egyenként 100 oldal, vagy afölötti terjedelemben részletezik azt, hogy mit és hogyan kellene megszervezni. Ebben a fejezetben a konkrét példák bemutatása után ezen tanulmányok, eLearning bevezetésére vonatkozó tanácsok összegzése és összehasonlítása történik meg.

4.1 Nemzetközi példák, jó gyakorlatok

Az eLearning – mint ahogyan arra a 2.4. fejezetben is utaltunk – hódító útja nem csak Európában és a fejlett országokban indult, hanem egyre több fejlődő országban is találhatunk példákat rá. A jó gyakorlatok bemutatása során egy vietnámi és egy afrikai példával kezdünk, amit két magyar példa követ, majd a szakirodalomban található tanácsokat, ajánlásokat összegezzük, amelyek egy-egy eLearning projekt bevezetéséhez szükségesek. A példák kiemelése esetén azért is koncentrálunk a fejlődő országokra, mert teljesen más kiinduló feltételekkel rendelkeznek, mint a fejlett ipari országok, valamint szűkebbek a pénzügyi forrásaik is. Így a magyar felsőoktatás eLearning típusú szervezése kapcsán némi tanulságot is szolgáltathatnak.

Vietnámban a 2000-es évek elején indították el a **TOPICA** projektet (a Világbank támogatásával), ami mára olyannyira kinőtte magát, hogy már alapképzéses diplomákat is lehet kapni, ha valaki eLearning formájában képzéseket végez el: 2011-ben 4000 fölött volt a hallgatói létszám, és 2011-ben 39 hallgató megkapta BA-diplomáját, és a hallgatók úgy nyilatkoztak, hogy szakmájukban el is tudtak helyezkedni (Castle-Chau 2012). A szerzők részletezik a TOPICA oktatási módszereit is: a 20-52 éves kor közötti hallgatók két vagy három párhuzamos kurzusra tudnak beiratkozni, amelyet két hónapos időtartamig tanulnak, azonban van egy egynapos vagy kétnapos helyszíni képzés is – azaz itt lényegében a vegyes modellről lehet beszélni.²⁴⁹ A TOPICA vietnámi és fülöp-szigeteki irányítás alatt van, és 8

---

²⁴⁹ Ez a modell így nagyban hasonlít a 4.2.1. fejezetben bemutatásra kerülő magyar gyakorlatra: az SZTE GTK vonatkozásában bemutatott távoktatási rendszerre. A fő különbség talán az, hogy az SZTE GTK-n több alkalommal van helyszíni képzés.

partnerintézmény vesz részt a képzésben, így angol nyelvű kurzusokat nyújtanak Thaiföldön és Indonéziában is.²⁵⁰

Afrikában szintén a Világbank támogatásával alakult meg az **African Virtual University** és kezdte meg működését 1997-ben kenyai székhellyel és 5 partnerintézménnyel (Castle-Chau 2012). Az AVU-nak mára 53 partnerintézménye van 27 afrikai országból (az afrikai országok több, mint fele reprezentálva van itt, és fontos, hogy az országok szub-szaharai Afrikából kerülnek ki, azaz nem a fejlettebb észak-afrikai országok vesznek részt ebben a projektben). Az AVU nyitott távoktatási és eLearning programokat indít, és 1997-es indulása óta 43.000 diák vett részt a képzésein. Az elmúlt közel 20 évben az alábbi területeken érték el jelentős fejlődést:²⁵¹

- képzési programok biztosítása az IKT kihasználásával;
- afrikai oktatási intézmények konzorciumának kiépítése és működtetése;
- multinacionális eLearning projektek tervezése és megvalósítása;
- partnerintézmények alkalmazottjainak képzése az eLearning vonatkozásában;
- digitális könyvtár működtetése.

A fejlődés eredményeként alapképzésen diplomákat is lehet szerezni matematika, biológia, kémia és fizika oktatása képzéseken, ugyanakkor webináriumokhoz, workshopokhoz is lehet csatlakozni az AVU szolgáltatásain keresztül.²⁵²

4.2 Magyarországi példák

A következőkben két magyar felsőoktatási intézmény, a Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar és az Óbudai Egyetem, gyakorlatát emeljük ki, kitérve a tapasztalatokra. Választásunk azért esett erre a két intézményre, mert e két intézmény már rendelkezik olyan tapasztalatokkal, amelyek a sporttudományi képzésekre vonatkozó eLearning képzési módszerek kapcsán figyelembe lehet venni.

4.2.1 Az Óbudai Egyetem tapasztalatai

Az Óbudai Egyetem példáját Hegyesi Franciska mutatta be a 2015. szeptember 10-én tartott MOOC-workshopen. Az Óbudai Egyetem a K-MOOC rendszeren keresztül vezet hasonló típusú kurzusokat, mint amilyeneket a MOOC esetében láthattunk. Az Óbudai

---

²⁵⁰ <https://topica.asia/aboutus.html> (Letöltve: 2015. október 26.)

²⁵¹ <http://www.avu.org/About-AVU/introduction.html> (Letöltve: 2015. október 26.)

²⁵² <http://www.avu.org/AVU-Programs-and-Courses/programs.html> (Letöltve: 2015. október 26.)

Egyetemen 2015. szeptemberben kezdődött a második év (azaz a harmadik félév), amikor online, mindenki számára elérhető kurzusokat hirdettek meg: ugyan relatíve kevés hallgató az angol nyelvű kurzusokhoz képest, de azért növekvő tendencia látható, valamint egyre több intézmény csatlakozott ehhez a kezdeményezéshez.

A K-MOOC elnevezése találó: Kárpát-medencei Online Oktatási Centrum. A kitalálóknak a MOOC mozaikszót sikerült magyar tartalommal is feltölteni. A rendszer résztvevői magyarországi egyetemek, főiskolák, azonban határon túli magyar tannyelvű felsőoktatási intézmények is részt vehetnek ebben. Ebből következően talán nem meglepő, hogy a képzési rendszer nyelve a magyar. Az Óbudai Egyetem szerepe a K-MOOC-ban.²⁵³

- „kiszolgálja a Kárpát-medencében magyar tannyelvű képzést folytató összes felsőoktatási intézményt,
- olyan magyar nyelvű, szakmailag magas szintű kurzusokat is indít, amelyek hazai és nemzetközi egyezmények alapján az akkreditációs követelményeknek is megfelelnek, ezzel is segítve a későbbiekben a határon túli felsőoktatási intézmények akkreditációját,
- a hálózathoz csatlakozó intézmények minden tudományterületen maguk is készíthetnek és meghirdethetnek kurzusokat,
- a centrum kurzusai ingyenesen felvehetők mindenki számára.”

A K-MOOC hivatalos honlapján megtalálhatóak azok a kurzusok, amelyek aktuálisan teljesíthetőek. Hovatovább, a lista nem csak a kurzusok címét, hanem azok tematikáját és követelményrendszerét is tartalmazza, így átláthatóvá téve azt, hogy az egyes kurzusok teljesítéséhez milyen feladatok megoldása szükséges. A K-MOOC-on keresztül a 2015/2016-os tanév őszi szemeszterében az alábbi, közel 20 kurzus teljesíthető:²⁵⁴

- 1) A jazz kultúrtörténete I. - II.;
- 2) A pedagógia alapjai;
- 3) Egyéni és csoportos problémamegoldó technikák;
- 4) Bevezetés az ergonómiába;
- 5) Tartalomkezelés a felhőben: Orchard CMS;
- 6) Mobil alkalmazás fejlesztés FirefoxOS platformon;
- 7) Döntéstámogató rendszerek és módszerek;
- 8) HTML5;

---

²⁵³ <https://kmooc.uni-obuda.hu/> (Letöltve: 2015. október 25.)

²⁵⁴ <https://kmooc.uni-obuda.hu/content/palyazat-kiertekelése> (Letöltve: 2015. október 25.)

- 9) Kommunikáció a társas kapcsolatokban;
- 10) Munkavédelmi alapismeretek;
- 11) Vállalati pénzügyek;
- 12) Digitális rendszerek;
- 13) Különleges energiaforrások;
- 14) Kutatásmódszertan;
- 15) Irányítástechnikai rendszerek;
- 16) Felnőttoktatás módszertana - innovatív oktatási módszerek a felnőttképzésben;
- 17) Digitális videók készítésének alapjai;
- 18) Digitális technika I.;
- 19) Alkalmazás fejlesztés Drupal alapokon.

Hegyesi Franciska a 2015. szeptember 10-i szegedi MOOC-workshopon tartott előadásában az első év tapasztalatait is kifejtette, és bemutatta a hallgatók vélekedését a kurzusokról. Kiderült, hogy a hallgatók kb. fele-fele arányban veszik fel a kurzusokat a kreditekért és csak tanulás céljából. A hallgatók összességében pozitívan értékelték a kurzusok tartalmát és azok felépítését, az alkalmazott módszereket, ugyanakkor több olyan problémával is találkoztak a tananyag elsajátítása során, amely a képzés típusából fakad. A leggyakrabban kiemelt problémák a tanár személyével és a folyamatos visszacsatolás hiányával voltak kapcsolatosak: egy ilyen képzés során ugyanis sokkal személytelenebbé válik az oktatás, és ez teljesen másfajta felkészültséget és hozzáállást igényel a hallgatók részéről. További problémaként az időhiányt emlegették a hallgatók: nem tudták úgy beosztani az idejüket, hogy a kurzus teljesítésére elegendő időt és energiát tudjanak fordítani.²⁵⁵ Hegyesi Franciska továbbá elmondta, hogy a kurzusok és képzések megszervezése során több kihívással is találkoztak, és több problémát kellett kezelniük, amelyeket a sporttudományi képzések kapcsán is érdemes figyelembe venni:

- kizárólag olyan kurzus kerülhet be a K-MOOC rendszerbe, amelyet az egyetem saját kurzusaként már akkreditált;
- minden részt vevő egyetem a saját időbeosztása és követelményei szerint nyitja meg a kurzusokat;

---

²⁵⁵ A hallgatói értékelés az alábbi oldalon elérhető: <http://kmooc.uni-obuda.hu/sites/default/files/doksi/hallgatoielegedettseg.pdf#overlay-context=user/1> (Letöltve: 2015. október 25.)

- az oktatókat ösztönözni, motiválni kell, hogy e többletmunkát is ellássák (pl. anyagi juttatás révén);
- az oktatók óraterhelésében is jelenjen meg az ebben a képzésben tartott kurzusa;
- a hallgatók csak akkor veszik fel a kurzust, ha kreditet kapnak érte és beszámítják tanulmányaikba, így adminisztratív oldalról támogatni kell a kreditigazolások kiadását;
- a kurzusokat bárki szabadon felveheti;
- jelenleg kizárólag a szabadon választható tárgyak egy része érhető el és teljesíthető a K-MOOC rendszeren keresztül;
- egyértelmű szabályok kellenek arra vonatkozóan, hogy a hallgató mikor teljesítette a kurzust;
- a tapasztalatok alapján fontos a tanárok felkészítése is, hiszen az online kurzusok esetében teljesen más pedagógiai eszköztárra van szükség, mint egy face-to-face típusú, osztálytermi előadásokon.

Az eLearning és a MOOC bevezetése több kérdést is felvet, amelyek néhol ellentmondások egymással. Majó Zoltán (2015) előadásában hangsúlyozta, hogy régióinkban az intézményi szereplők száma véges, de még nem sok erőfeszítést tettünk annak érdekében, hogy e képzési forma felé elmozduljunk. Ez azért is kihívás, mert a mai fiatalok – a digitális forradalom idején – biztosan aktívan részt vennének ebben, így Majó szerint sok lehetőséget rejt magában egy ilyen képzés. Ezzel szemben Ollé János (2015) azt fogalmazta meg, hogy a MOOC több kérdést vet fel az oktatás hatékonyságával és a nagy arányú lemorzsolódással kapcsolatban, és amennyiben nincs jól megtervezve a kurzus, több kárunk, mint hasznunk származik belőle. E tanulságok nagyon fontosak a sporttudományi képzések terén, amennyiben a képző intézmény a képzési módszerek közé az eLearning típusú képzést is bevezetné.

4.2.2 eLearning a Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Karán

A Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Karán (SZTE GTK) a 2000-es évek elején indult el távoktatás formájában a Gazdálkodási és menedzsment szak alapképzésen (BA) távoktatás formájában. Ugyan az 1. fejezetben kitértünk rá, hogy a távoktatás és az eLearning nem ugyanaz a fogalom, az SZTE GTK-n folyó távoktatási képzés mára olyan elemeket is tartalmaz, amelyek a tágabb értelemben vett eLearning-hez is szorosan kapcsolódnak.

Az SZTE GTK-n kialakított távoktatási rendszert egy online elérhető, zárt platform segíti. E zárt rendszer a Coospace, mely nem csak a tananyagok megosztására, hanem az

oktatóval való kapcsolattartásra is alkalmas. A Coospace-rendszer az alábbiakat biztosítja a hallgatók számára minden egyes kurzus vonatkozásában²⁵⁶:

- e-tananyag tanulási útmutatóval;
- videofelvételek a konzultációkról és oktatói prezentációk;
- kötelező évközi feladatsorok, melyeket a rendszeren keresztül kell benyújtani;
- e-naptár;
- közösségi fórum;
- a tanrend ütemezése.

A távoktatási képzés sajátosságai miatt is minden tanév szeptemberében az újonnan beiratkozó hallgató számára tájékoztatót tartanak, amelyben felhívják a figyelmet a tanulási sajátosságokra, és bemutatják a Coospace-rendszer működését. Emellett mind a távoktatási képzés koordinátorai, mind az oktatók igyekeznek egyre több eszközt biztosítani a hallgatók számára, hogy önállóan is el tudják sajátítani a tananyagot: az órai jegyzetek mellett oktatók által szerkesztett és tutorok által ellenőrzött jegyzetek is elérhetőek a hallgatók számára, akárcsak az órai előadások diáorai. Minden egyes kurzus úgy van felépítve, hogy az évközi feladat sikeres teljesítése a vizsgára bocsátás feltétele, így az évközi feladatok megoldása során is nagy szerepet kapnak az oktatók és a tutorok által készített és ellenőrzött tananyagok.

E képzési tagozaton heti órák helyett blokkosított órarend szerint tanulnak a hallgatók. A blokkosítás nem kizárólag abban nyilvánul meg, hogy egy kurzust 1-2 hétvégén (általában szombaton) tartanak meg, hanem abban is, hogy a hallgatóknak kb. 1 hónapig csak egy kurzus teljesítésére kell koncentrálniuk.²⁵⁷

Ezeket áttekintve kiemelhetjük azokat az elemeket, amelyek miatt a hagyományos értelemben vett távoktatásnál több szolgáltatást nyújt az SZTE GTK, és egyre inkább a tágabb értelemben vett eLearning-hez hasonló képzést nyújtja:

- online elérhető rendszer;
- zárt rendszer;
- hallgatók egymás közötti kapcsolattartására alkalmas;

---

²⁵⁶ <http://www.eco.u-szeged.hu/oktatas/kepzesek/szint-szerint/alapkepzesek/gazdalkodasi-es-menedzsment-tavoktatas/gazdalkodasi-es-menedzsment-tavoktatas?folderID=26545&objectParentFolderID=26545> (Letöltve: 2015. október 25.)

²⁵⁷ Farkas Zsóka oktatási koordinátortól megtudtuk, hogy a távoktatási oktatási forma annyira le lett tesztelve, hogy egy elítélt is el tudta végezni ezt a képzést mialatt büntetését töltötte.

- az oktató többnyire a tananyag átadásában vesz részt, de egy tutor segíti a hallgatók felkészülését;
- egyre több videofelvétellel megtámogatott tananyag készül (bár ezek egy része még csak a prezentáció alá mondott szöveg).

Ugyanakkor fontos kiemelni azt is, hogy ma még kevés olyan képzés van, amelyet teljesen online el lehet végezni, és a végén diplomát kap a hallgató. Az SZTE GTK-n folyó távoktatási tagozat végén a követelményeket teljesítő hallgatók diplomával zárják tanulmányaikat. További különbség az, hogy a rendszer zárt, és csak az SZTE GTK távoktatási tagozatára felvételt nyert hallgatók teljesíthetik a kurzusokat.²⁵⁸

4.3 Mire kell figyelni az eLearning megszervezéséhez?

Ebben a fejezetben az elméleti részben és a jó gyakorlatok alapján meghatározható tanulságokat vonjuk le, amelyek egy-egy eLearning-re alapuló képzés megszervezéséhez szükségesek. A kapcsolódó ajánlásokat áttekintve fontosnak tartjuk Jorgensen (2006) hozzáállását az eLearninghez. Ugyanis, ha ezt követjük, akkor sokkal jobban átlátjuk azt, hogy minek kell megfelelni. A szerző szerint az eLearning-re sokkal inkább úgy tekintünk, mint egy olyan rendszer, amely:

- dinamikus és izgalmas módja új kompetenciák elsajátítására,
- a tanulókat helyezi a középpontba, az ő figyelmüket kell megnyerni és fenntartani aktuális és érdekes tartalmakkal,
- interaktív, hiszen a hallgatók figyelmét a folyamatos bevonással lehet fenntartani,
- a learning by doing tanulási elvre fókuszál, a hallgatók folyamatos részvétele és bevonása eredményezi a tananyag hatékony elsajátítását,
- a tanulók érzékeit használja (hallás, látás, tapintás).²⁵⁹

Ezek azonban mindössze kiindulópontnak tekinthetők, és továbbra sem segít annak eldöntésében, hogy **a hagyományos kurzusokat vagy az eLearning módszert válasszuk**. Ebben segítségünkre lehet a FAO (2011) tanulmány, mely az alábbi kérdések átgondolását javasolja, amikor egy szervezet dönteni akar az eLearning és a hagyományos típusú oktatás között (FAO 2011, 9. o.):

---

²⁵⁸ Ugyanakkor Majó Zoltán, az SZTE GTK távoktatási felelőse, 2014-es tájékoztatása alapján igyekszik ezt módosítani, és a MOOC rendszerekhez hasonló online kurzusokat is indítani.

²⁵⁹ Ezek mellett Jorgensen (2006) megfogalmazott legjobb gyakorlatokat az eLearning kapcsán, azonban ezek már nagyon részletekbe menőek, és a szövegezési, vizualizációs technikákra tér ki, melyek tanulmányunk célja szempontjából irrelevánsak.

- Mekkora a relatív költsége?
- Egy egységben a legjobb a tanulást megvalósítani, vagy időben szétterjesztve a jobb?
- Rövid vagy hosszú távú igényt elégítene ki?
- A résztvevők rendelkeznek a szükséges számítógépes és egyéb kommunikációs eszközös háttérrel?
- A résztvevők kellően motiváltak az önálló tanulásra?
- A potenciális résztvevők időbeosztása és földrajzi elhelyezkedése egyébként lehetővé tenné a hagyományos tantermi oktatást?

Amennyiben ezen kérdések megválaszolása alapján úgy dönt a szervezet, hogy az eLearning megfelelő képzési módszer lehet, akkor jöhet a tervezési és bevezetési szakasz. Naidu (2006) az alábbi adminisztratív követelményeknek való megfelelést emeli ki, amelyek szükségesek az eLearning bevezetése kapcsán:

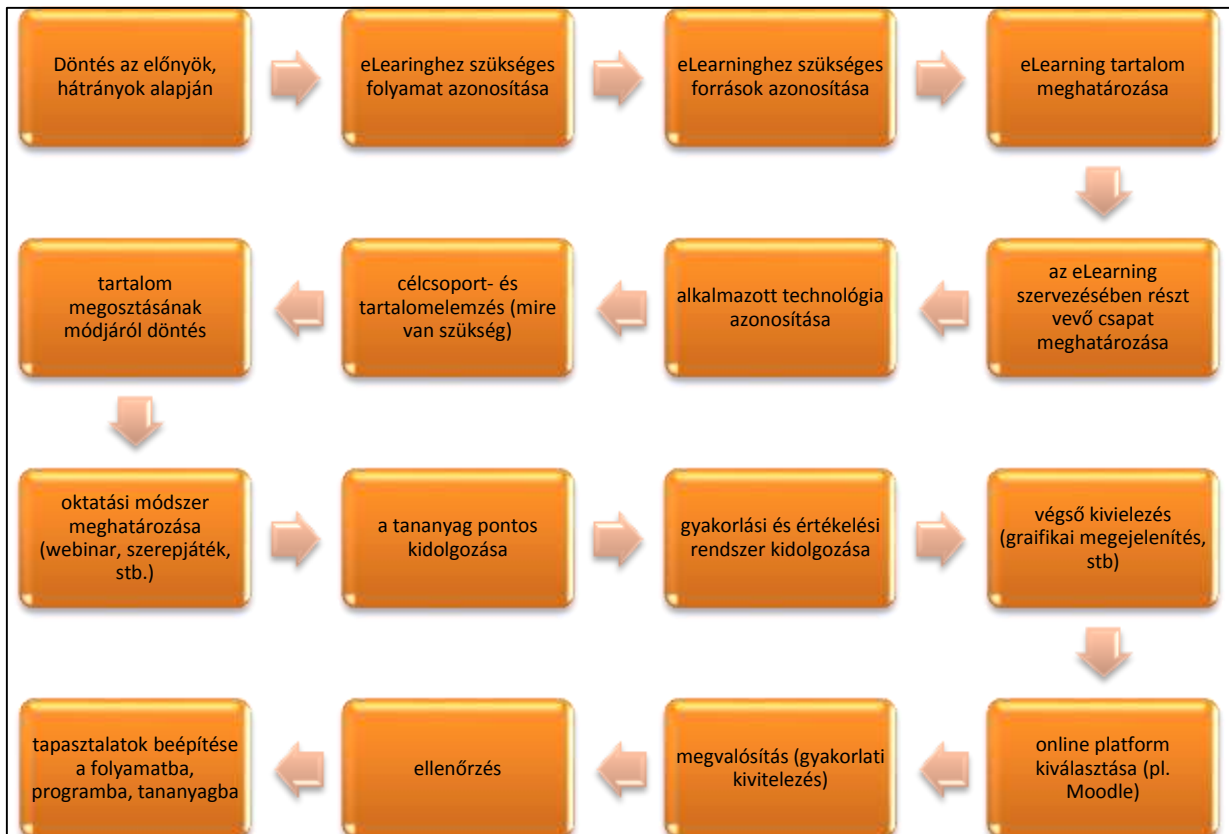
- *technológia*, ami csak egy eszköz a tanítás és tanulás lebonyolítására, de önmagában a technológia nem lehet az eLearning kezdeményezés motorja (azaz attól, hogy van technikai háttér, még nem feltétlenül lesz belőle eLearning);
- *kurzus megtervezése és fejlesztése*, amely nem feltétlenül egyszemélyes munka, hanem sokkal inkább csaptamunka eredménye;
- *tartalommenedzsment*, az elkészített tananyagok aktualizálása.

A FAO (2011) ugyancsak ennél lényegesen mélyebb tervezést határoz meg. Ezt követve valóban kellő mértékben átgondoljuk és felkészülünk arra, hogy az eLearning képzésünk megfelelő eredményeket érje el. A FAO (2011) ajánlásai alapján az eLearning képzési módszer bevezetése során az alábbi folyamatábra szerint célszerű eljárni (6. ábra). A 2. és 3. lépés során az ún. ADDIE modell nagyon jól használható, melynek lépései (Jorgensen 2005, FAO 2011): elemzés (analysis), tervezés (design), fejlesztés (development), végrehajtás (implementation), értékelés (evaluation). Az elemzési szakasz kiterjed az igények és a célcsoport felmérésére, a tervezési fázis magában foglalja a médiaszükségletek, tanulási célok meghatározását, a fejlesztés során pedig sor kerül az eLearning tartalom (tananyag) fejlesztésére, kidolgozására. A végrehajtási szakaszban pedig a tananyag szétosztása történik meg, végül a visszajelzések, tapasztalatok alapján megtörténik az értékelés (és a módosítás).²⁶⁰

---

²⁶⁰ A modell részleteit ld. FAO (2011) vagy Jorgensen (2006) tanulmányában.

49. ábra Az eLearning mint képzési módszer bevezetésének lépései

Forrás: saját szerkesztés a FAO (2011) és Naidu (2006) ajánlásai alapján

A **célcsoport- és tartalomelemzésnél** az alábbiakra kell ügyelni, hiszen ezek meghatározzák, hogy milyen technológiát és milyen eLearning-típust kellene használni a megvalósítás során (FAO 2011):

- a tanulók melyik földrajzi régióból származnak (időzónák ugyanazok-e);
- tanulók korábban megszerzett tudása;
- tanulók számítástechnikai ismeretei;
- az eLearning-hez szükséges idő és a kurzus tartalma;
- technológiai szükségletek meghatározása (számítógép, képernyő-méret, internethozzáférés, stb).

Ezt követően kell dönteni arról, hogy **a tananyagot milyen formában osztjuk meg**. Ezt a döntést jelentős mértékben befolyásolja az, hogy milyen módon kívánunk a hallgatókkal kapcsolatot tartani, valamint hogy milyen típusú feladatok megoldását kívánjuk meg a hallgatóktól. Egy olyan kurzus esetén, ahol kevesebb az interakció, teljesen más felület kell, mint egy olyan esetben, ahol a hallgatóknak csoportokban kell dolgozniuk egy projekten. Ez utóbbi esetben ugyanis olyan felületet kell kialakítani, ahol van fórum, ahol a hallgatók csoportokba tudnak rendeződni, és ahol például a tutorral kapcsolatban tudnak lenni. Naidu

(2006) oktatásmódszertani szempontból is felhívja arra a figyelmet, hogy a feladatok típusát jól kell megválasztani, valamint gondoskodni kell a visszajelzésekről, a kommunikáció biztosításáról. Ez utóbbi lehet valamilyen fórum, de közvetlen e-mail kapcsolat is, vagy levelező lista üzemeltetése.

Naidu (2006) az eLearning megvalósításához az alábbi elemeket emelte ki:

- *hallgatók regisztrálása*, amennyiben online kurzus van, célszerű online regisztrációs felületet biztosítani;
- *tanuló támogatása*, hiszen a tanuló és az oktató egymástól távol helyezkedik el, így megváltozik a tanulók támogatásának formája is;
- *feladatok és visszajelzések*, melyek a hagyományos képzési formában is nagyon fontosak, azonban eLearning esetén ezek biztosítása még jelentősebb, hiszen a hallgató más módon nem tudja ellenőrizni előrehaladását;
- *az eLearning hatásainak értékelése*, és annak meghatározása, hogy a kurzus elérte-e azt a célt, amiért indítottuk.

Brandon (2007) az alábbi tényezőket emeli ki, amelyre figyelni kell az eLearning stratégia kialakításához:

- *a szervezet megismerése*: helyzetelemzés készítése a jelenlegi szituációról, valamint az elérni kívánt cél meghatározása. Ezek később meghatározzák, hogy milyen szoftverek, eszközök, tartalmak kellenek. Meg kell határozni az ütemtervet, és minden olyan feltételezést, amely befolyásolhatja a tervünket;
- *tartalomkiválasztási folyamat*: kurzusok, prezentációk, programok kiválasztása, amely illeszkedik az eLearning elképzeléseinkhez. Ez a folyamat meghatározza azt, hogy milyen tartalmat fejlesszünk, és milyen eszközöket használjunk a tartalom közvetítésére. A tartalom kiválasztása és meghatározása során nagyon figyelni kell a célcsoportra és a célcsoport igényire;
- *hozzáférés biztosítása*: a hallgatók számára elérhetővé tesszük a tartalmat;
- *szükséges technológia meghatározása*;
- *működtetési terv*: tartalom, technológia felügyelete, működtetése, idő és költség ellenőrzése;
- *eLearning stratégiai terv*: ha már megvan minden fenti terület, akkor ehhez kell projekteket generálni, feladatokat meghatározni, forrásokat hozzárendelni;
- *mérés és értékelés*: annak meghatározása, hogy hogyan, milyen eszközökkel mérjük a kurzus sikerességét, esetlegesen a sikertelenségét.

Ollé János (2015) az alábbi elemeket emelte ki, amelyeket mindenéppen át kell gondolni egy MOOC-kurzus megtervezése kapcsán:

- *kinek* szól a kurzus (azaz pontos célcsoport-meghatározásra van szükség);
- *mit* tartalmaz a kurzus;
- *ki* tartja a kurzust (rátermett oktató kiválasztása, aki a nyilvánosságtól sem ijed meg);
- *hogyan* tartja a kurzust az oktató, azaz milyen módszertant használ, hogyan zajlik a tanulás szervezése;
- *miért* tartja a kurzust, azaz mi az oktatás célja;
- *mivel* tartja a kurzust, azaz milyen eszközök állnak rendelkezésre az oktatáshoz;
- *mikor* legyen a kurzus – azaz a kurzus helye a képzési rendszerben, a képzési történetben.

4.4 Oktatásmódszertani javaslatok az eLearning kurzusokhoz

Jelen tanulmány központi céljától némileg távol esik, de a teljes kép érdekében fontos az eLearning mint képzési módszer bevezetése mellett arra is kitérni, hogy oktatásmódszertani szempontból milyen kérdésekre érdemes figyelmet fordítani, hiszen egy online kurzus esetén teljesen más kihívásokkal találkozik az oktató, mint egy osztálytermi oktatás esetén. Anderson és McCormick (2006) az eLearning pedagógiai hátterét fogalmazza meg, és az alábbi ajánlások szerint javasolja az eLearning kurzusok kialakítását:

- A tananyag illeszkedjen a tematikához, legyenek pontos célok, a feladatok meghatározása pontos legyen.
- Inkluzivitás – különböző típusú hallgatók együttműködésük támogatása, inkluzív gyakorlatok támogatása.
- Tanulók elkötelezettsége, ami nem csak a kötelezettségek kialakítását jelenti, hanem a motivációjuk erősítését is.
- Innovatív megoldások használta.
- Hatékony tanulás biztosítása, ami több szempontból is tetten érhető, például olyan platform választása, ami egyénre szabható, vagy több jellemzőt is tartalmaz, ami a hatékony tanuláshoz szükséges (egyedüli vagy csoportos tanulás)
- Formáló feladatok segítségével kell a hallgatók teljesítményét mérni.
- Összegző értékelésnek tisztának és átláthatónak kell lennie mind a tanár, mind a diák és a szülő számára.

- A koherencia, konzisztencia és transzparencia elveinek érvényesülnie kell. Azaz a pedagógiának koherensnek és konzisztensnek kell lennie a célok, tartalom, diákok tevékenysége és az értékelés vonatkozásában.
- Könnyű legyen használni a rendszert.
- Költséghatékonyság szempontja, mely szerint a technológiai megoldásoknak igazolhatónak, megfelelőnek kell lennie, és a fenntarthatóságot költségoldalról is biztosítani kell.

A FAO (2011) tanulmánya az alábbi jó gyakorlatokat összegezte oktatásmódszertani szempontból:

- **Strukturált és ad-hoc megoldások kombinációja:** az alapismeretek átadása egy jól és átfogóan kidolgozott kurzus keretében valósul meg, azonban az aktualitások, egyéb illusztrációk már külön virtuális workshopokban kerülnek átadásra.
- **Lokalizáció:** ha túl széles a nyelvi és a kulturális háttér a hallgatók körében, akkor célszerű előbb egy önálló angol-nyelvi kurzust indítani (ez lehet self-paced learning), amit a saját nyelvükön kiegészíthetnek a kulturális különbségeket taglaló virtuális workshopokkal.
- **Letöltések engedélyezése:** nem minden esetben áll rendelkezésre folyamatos internetkapcsolat, így a folyamatos előrehaladás érdekében tegyük lehetővé a tananyagok elérését.
- **Aszinkronikus kurzusok:** a self-paced tanulási módszerek kiegészíthetők aszinkronikus jelenlétet igénylő formákkal, például lehetővé lehet tenni a fórumon vagy e-mailben való kapcsolattartást, így a klasszikus tantermi oktatást vállalni nem tudó hallgató is tud a hallgatótársaitól és/vagy tutortól információt, további magyarázatot kapni. Mindez pedig a kurzus hatékonyságának javulásához vezet.
- **Időtartam:** egy egységnyi óra ne legyen hosszabb 30 percnél. Ez kb. 30 diának felel meg, valamint 10-15 oldalas szöveges dokumentumnak.
- **A tartalomfejlesztés** során az alábbi elveket célszerű követni:
  - Tartalomfejlesztés előtt ellenőrizni szükséges a tanulás célját.
  - A tartalom és a tudás ellenőrzése illeszkedjen a tanulási célhoz.
  - Példákat kell alkalmazni, amelyek érthetőbbé teszik a tananyagot.
  - A tananyagot célszerű két részre bontani: (1) amit mindenképpen tudni kell (must know), (2) amit jó, ha tudunk (nice to know)
- Egyszerű, érthető és a zsargont kerülő **nyelvhasználat** szükséges.

- Egy **interaktív e-óra felépítésére** az alábbi a javaslat: első dián a tanulási célok meghatározása, majd 2-3 dián keresztül a bevezetés szerepeljen, ezt követően (a 4-25. képernyőn) a tartalom következik, végül 1 dián az összegzés következik.²⁶¹

E fejezet egyértelműen rávilágított arra, hogy ad hoc módon nem lehet dönteni arról, hogy valamilyen kurzust, képzést eLearning képzési módszerrel fogunk tanítani. Teljes mértékű tervezésnek, költségelemzésnek, célcsoportelemzésnek kell megelőznie a folyamatot. Amennyiben a bevezetés mellett döntünk, fontos az oktatók felkészítésére is időt és energiát szánni, hiszen teljesen új képzési formával találkoznak, amely új oktatásmódszertani ismereteket kíván.

---

²⁶¹ E tanulmány szerzője az általa beiratkozott kurzuson (Project management), ami teljesen self-paced learning módszer, ugyanezzel a felépítéssel találkozott.

5 Az eLearning lehetséges szerepe a sporttudományi képzésekben

Az előzőekben áttekintettük azt, hogy miképpen lehet az eLearning-et definiálni, milyen előnyei-hátrányai vannak, hogyan alakul a globális eLearning piaca, valamint milyen trendek figyelhetők meg az európai és a magyar szabályozásban. Ezek minden meghatározzák azt, hogy egyáltalán foglalkozzunk az eLearning-gel mint képzési módszerrel a sporttudományi képzések vonatkozásában. E fejezetben a sporttudományi képzések sajátosságainak áttekintése után javaslatot teszünk arra, hogy mire kell figyelni, amikor az eLearning-et a sporttudományi képzésekben bevezetni és hosszú távon alkalmazni kívánunk.

Kiindulásként érdemes áttekinteni a 6. táblázatot, amely az aktuális sporttudományi kurzusokat tartalmazza a MOOC listája alapján. Áttekintve a kurzusok listját, látható, hogy vannak olyan képzőhelyek, ahol vállalják a sporttudományi képzések online formában történő átadását. Ettől eltekintve fontos megvizsgálni azt, hogy a sporttudományi képzések során vannak-e olyan sajátosságok, ami miatt a tisztán eLearning képzés nem elegendő.

53. táblázat A sportképzésekben elérhető online kurzusok a MOOCs listája szerint

Online kurzus címe	Képzést nyújtó
Sports and Recreation Management	Open25Study
SABR101x: Sabermetrics 101: Introduction to Baseball Analytics	edX
Football: More than a game	FutureLearn
Chefs and Nutritionists. A High-Performance Diet for a Round the World Regatta	canvas.net
Certified Sports Professional	SportAccordAcademy
Sport Informatics and Analytics	canvas.net
The Brain in a Non-Stop Round The World Regatta. Chronobiology and Sleep Management	canvas.net
Strategies for winning. Meteorology in a round the world regatta	canvas.net
Origins and Progression of Sports in America	WKU

Megjegyzés: 2015. szeptember 22-i lekérdezés

Forrás: saját szerkesztés

5.1 A sporttudományi képzések sajátosságai

A sporttudományi képzések sajátosságainak, követelményrendszerének áttekintése azért lényeges, mert ez meghatározza azt, hogy az eLearning mint képzési módszer megjelenhet-e és ha igen, akkor milyen formában e képzési területeken. A sporttudományi képzések sajátosságainak meghatározása érdekében az aktuális képzési és kimeneti

követelmények (KKK) vonatkozó részeit tekintettük át a sporttudományi alapképzések vonatkozásában, néhány szak kiemelésével.²⁶² Ezeket összegyűjtve a 6. táblázat tartalmazza.

54. táblázat A sporttudományi alapképzések céljai és elvárt kompetenciái

Képzés	Képzés célja	Ismeri	Rendelkeznek
testnevelő-edző	olyan szakemberek képzése, akik testkulturális és sporttudományi, valamint nevelés- és egészségügyi ismereteik birtokában képesek sportedzői, sportszervezői, testnevelői tevékenység ellátására	a sporttudomány, a nevelés- és egészségügyi tudomány alapfogalmait; – a pszichomotorikus képességek és készségek fejlesztéséhez a testnevelés, a sport eszközrendszerét; – a pedagógiai és szomatomotoros programok módszereit; – a mozgáshibák jellemzőit, azok kijavításának módszereit; – a mozgástanítás során a motoros tanulást elősegítő eljárásokat; – az ízület- és gerincvédelem elméletét és gyakorlatát; – a testnevelés és a sport területén a felkészítő folyamatok alapelveit	az egészséges életmódra, a fizikai erőnlét fejlesztésére ösztönző szemléletmóddal, az ember és környezete harmonikus egyensúlyára figyelmet fordító felelősségteljes magatartással
sport-szervező	olyan sportszervezők képzése, akik sportvezetési ismereteik birtokában képesek ellátni a sportvezetés feladatait; feltárni és hatékonyan felhasználni a testneveléshez és a sporttevékenységhez szükséges erőforrásokat, eligazodnak a sportra ható társadalmi és gazdasági tényezők és folyamatok között	a testnevelés és sportmozgalom célkitűzéseit, szervezeti és kapcsolattrendszerét; – az emberi erőforrások alkalmazásához szükséges pedagógiai, pszichológiai, szociológiai törvényszerűségeket; – a sportvezetéshez szükséges alapvető sporttudományi, gazdasági, vezetésméleti, szervezéstudományi ismereteket	kapcsolatteremtő, problémafelismerő és problémamegoldó képességgel, együttműködési és kommunikációs készséggel, idegen nyelvtudással
rekreáció-szervezés és egészségfejlesztés	olyan szakemberek képzése, akik megalapozott elméleti és gyakorlati ismeretek és készségek birtokában képesek közvetítő és fejlesztő szerep betöltésére az egészségfejlesztés és rekreáció területén; hozzájárulnak az egészséges életmód megalapozásához, az egészségfejlesztéshez, a rekreációs és mentálhigiénés kultúra kialakításához, feltételeinek megteremtéséhez	az egészséges emberi szervezet alapvető testi, lelki működését és a helytelen életmódból fakadó egészségkárosító tényezőket; – az egészség és életmód fejlesztésének lehetőségeit és módszereit; – a rekreáció módszereit és technikáit; – az egészséges munkavégzés, munkakultúra, ergonómiai, mentálhigiénés és szervezeti kultúrával való összefüggéseit, fejlesztési és	az egészséges életmód és életminőség, valamint a rekreáció korszerű szemléletével; az egészséges emberi magatartás befolyásolásához szükséges kommunikációs és szociális készségekkel és pedagógiai ismeretekkel; a szakterületükhöz tartozó etikai, jogi és gazdasági, valamint alapvető kommunikációs és

²⁶² A részletes kimeneti követelmények a hazai képzési kínálatot és módszereket taglaló tanulmányban találhatóak.

	és korrekciójához a családokban és társadalmi – egészségügyi, szociális, nevelési-oktatási – intézményekben, civil szervezetekben. A szakon végzettek képesek az egészségfejlesztés rekreációval kapcsolatos projektjeinek kidolgozására, megvalósítására; egészségfejlesztő és rekreációs alaptevékenységek végzésére; az egészséget veszélyeztető társadalmi problémák, valamint a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok körében felmerülő egészségfejlesztési feladatok, mentálhigiénés szükségletek feltárásában történő közreműködésre.	projektmenedzsment módszereit; – a balesetmegelőzés és elsősegélynyújtás alapvető szabályait	tömegkommunikációs ismeretekkel
humán-kineziológia	olyan humánkineziológusok képzése, akik integrált testkulturális és egészségtudományi ismereteik birtokában képesek a fizikai teljesítmény korszerű eszközökkel és módszerekkel történő megállapítására; képesek a fiatal, felnőtt és idős emberek mozgáskultúrájának, állóképességének, terhelhetőségének, erőnlétének a fejlesztésében, megőrzésében, a mozgásszervi és keringési rendellenességek megelőzésében, illetve rehabilitációjában való közreműködésre.	a fizikai és egészségi állapotnak, a károsodás mértékének a megállapítására alkalmas műszereket, eljárásokat; – a sportbeli csúcsteljesítmények eléréséhez a fizikai és mentális képesség fejleszthetőségének eljárásait, módszereit; – az egészségében károsodott emberek mozgásszervi és keringési rendszere rehabilitációjának folyamatát, eljárásait, a rehabilitáció során bekövetkező változások mérésének, értékelésének módszereit, – az egészségfejlesztő programokat; – az egészséges és egészségében károsodott emberi szervezet működésének alapvető elveit	kapcsolatteremtő, problémafelismerő és problémamegoldó képességgel, együttműködési és kommunikációs készséggel, idegen nyelvtudással

Forrás: saját szerkesztés MAB (2014) alapján

E táblázat áttekintésével az alábbiakat emelhetjük ki:

- szakonként nagyon eltérő az, hogy milyen ismereteket kell elsajátítania a hallgatóknak;
- szakonként nagyon eltérő az, hogy milyen kompetenciákkal rendelkezik a végzett hallgató, azonban több szak esetében is megjelenik a kapcsolatteremtő képesség, jó kommunikációs képesség – akár idegen nyelven is – mint elérendő kompetencia;

- egyes szakok (például rekreáció, sportszervező) esetében az elméleti ismeretek dominálnak;
- más szakok esetében több gyakorlati elem is megjelenik (például műszerek ismerete, mentális és fizikai képesség fejleszthetősége; mozgáshibák felismerése és kijavítása).

5.2 Néhány tanács az eLearning bevezetésére/alkalmazására a sporttudományi képzésekben

A sporttudományi képzések kimeneti követelményeit kompetencia oldaláról áttekintve azt lehet mondani, hogy az eLearning és a MOOC-típusú kurzusok sok kompetencia elsajátításához hozzá tudnak járulni, ami a hagyományos tantermi képzések esetében nem érhető el (pl. idegen nyelvi kommunikációs képesség fejlesztése), ugyanakkor vannak olyan elemek (elsősorban a gyakorlati képzések), amelyek felvetik azt, hogy egy képzést tisztán online formában el lehet-e végezni. Mindezeket áttekintve és átgondolva az alábbi tanácsokat tudjuk megfogalmazni, amennyiben az eLearning mint képzési módszer alkalmazására törekszik a felsőoktatási intézményi a sporttudományi képzési területeken:

(1) Bevezetési döntések

- Pontos tervezés kell, meg kell határozni a szükséges erőforrásokat (humán, technikai és pénzügyi!)
- El kell dönteni, hogy csak részlegesen vezessék be, vagy egy-egy szakot is el lehet végezni ilyen formában.
- Át kell gondolni, hogy hogyan ismerik el pl. valamilyen nemzetközi intézmény által szervezett online kurzus teljesítését, vagy egyáltalán a saját online kurzus teljesítését.
- Hálózatosodást támogatják-e a felsőoktatási intézmények között.
- Fokozatos bevezetés javasolt, és tanácsos valamilyen nemzetközi online kurzust adó szervezethez csatlakozni, amennyiben hajlandóak fogadni.
- A tervezés során azt is át kell gondolni, hogy csak online felületen lehet elérni a képzési anyagot, vagy a tananyagot meg lehet rendelni CD-n/DVD-n is.
- Figyelembe kell venni, hogy milyen mobilapplikációk jöhetnek szóba.
- El kell dönteni, hogy csak eLearning vagy vegyes (blended) oktatás mint képzési módszer is szóba jöhet-e.

(2) Képzési döntések

- Át kell gondolni, hogy olyan kurzust tervezünk, amely kizárólag hazai szinten érhető el, vagy a nemzetközi együttműködést preferáljuk.
- Dönteni kell a tanítási módszerek között.
- Fontos, hogy olyan rugalmas rendszert kell kiépíteni, amely a változásokra, kihívásokra, tapasztalatokra tud és akar is reagálni.
- Figyelni kell a kurzusok tartalmára, a célcsoport befolyásolja, valamint folyamatos megújításra, aktualizálásra van szükség.
- Többször használatos tananyagok kialakítása szükséges (azaz ne csak egyszeri alkalomra készüljenek, és olyan tartalmuk legyen, ami többször is használható)

(3) Célcsoportot érintő döntések

- Nagyon fontos annak meghatározása, hogy ki a célcsoport, mert a célcsoport egyrészt a tananyag tartalmát, másrészt a tanítási módszereket is befolyásolja.
- Megfelelő igényfelmérés előzze meg az eLearning kurzus kiépítését, amely a célcsoport elemzésére és a tananyag tartalmára is kiterjed.

(4) Oktatókat érintő döntések

- Az Óbudai Egyetemen tapasztaltak alapján mindenképpen fontos az oktatók felkészítése ilyen típusú oktatásra, akár tréninget is érdemes szervezni számukra, hogy elsajátítsák az IKT adta lehetőségeket, és ráérezzenek ők is, hogy egy ilyen típusú képzés megvalósításához teljesen más pedagógiai eszköztárra van szükség.
- A képzésben részt vevő oktatók számára ösztönző módszereket kell kitalálni.
- Az oktatók számára előírás lehetne, hogy vegyenek részt és csináljanak végig olyan online kurzust, ami őket érdekli, hogy lássák, mit lehet csinálni, és levonják a saját következtetéseit: mi volt a jó, mi volt a rossz.

Figyelembe véve azonban a sporttudományi képzések sajátosságait – amelyek ráadásul szakról szakra is változnak – ki kell emelni, hogy a gyakorlati képzésre is szükséges energiát fordítani. Például a testnevelő-edző szakot nem lehet kizárólag elméletben megtanítani, vagy az elsősegélynyújtási alapismeretek elsajátításához is szükséges a konkrét tapasztalatokon, aktivitáson alapuló képzés. Ebből kifolyólag az eLearning mint képzési módszer használható ugyan, azonban mindenképpen szükséges kiegészíteni a hagyományos képzési formákkal is, azaz a sporttudományi képzésekben – legalábbis a legtöbb szakon – a blended (vegyes) típusú képzés jöhet szóba.

6 Összefoglalás

Jelen tanulmány célja az volt, hogy megvizsgálja az eLearning mint a hazánkban kevésbé ismert képzési módszer előnyeit és hátrányait, ezáltal pedig elemezze azt, hogy a sporttudományi képzési területen a magyar felsőoktatási intézményekben milyen lehetőségek vannak az eLearning bevezetésének. Annak érdekében, hogy e kérdésre választ kapjunk, körüljártuk az eLearning fogalmát, összegeztük e képzési forma előnyeit és hátrányait, és kitértünk a globális eLearning piacának aktuális trendjeire. Mivel a hazai folyamatok nem zárhatóak el az Európai Unióban zajló folyamatoktól, ismertettük azt is, hogy az Európai Unió hogyan vélekedik az eLearning-ról, majd ebbe a kontextusba helyezve bemutattuk a magyarországi törekvéseket is. Ezt követően mutattunk be néhány konkrét példát, kitérve arra, hogy milyen tervezési folyamatnak kell(ene) megelőznie az eLearning rendszerek bevezetését, valamint rávilágítottunk arra, hogy milyen oktatásmódszertani kérdéseket vet fel az eLearning maga. A tanulmány végén pedig választ próbáltunk adni arra, hogy a sporttudományi képzési területen vajon az eLearning mint képzési módszer milyen lehetőségeket rejt.

A releváns szakirodalom áttekintésével láthattuk, hogy nem egyszerű az eLearning definiálása, és nem egyszerű magát a fogalmat az egyéb kapcsolódó fogalmak között elhelyezni. Véleményünk szerint az eLearning alatt napjainkban már nem csak az információs és kommunikációs technológiai eszközök használatát kell érteni, hanem sokkal nagyobb hangsúlyt kell kapnia az internetnek. Ennek egyik oka az, hogy ma már olyan technikai eszközök állnak széles körűen rendelkezésre, amelyek révén az emberek a nap minden pillanatában online tudnak lenni. A másik ok pedig az, hogy napjainkban az IKT (számítógép, prezentáció, videó) használata az oktatásban – de különösen a felsőoktatásban – már olyannyira általános, hogy nagyobb hangsúlyt kell kapnia az újabb trendeknek, azaz az online elérhető képzéseknek.

A fejlett országokban, de még a fejlődő országok egy részében is, az online képzések száma folyamatosan növekszik, ugyanakkor az Európai Unió még hátrányban van e tekintetben. Ennek érdekében az EU az ezredforduló óta több stratégiájában, akciótervében is megjelenik az eLearning támogatása, sőt a strukturális források elosztása során is figyelembe veszi ezt a trendet. Magyarország szempontjából ez kiemelten fontos, hiszen jelentős haszonélvezői vagyunk e forrásoknak, és a magyar emberi erőforrás fejlesztése tekintetében vélhetően meg is jelennek majd a 2014-2020-as programozási periódusban olyan pályázati kiírások, amelyek az online eLearning képzések erősítését szolgálják majd. Ez pedig a sporttudományi képzések vonatkozásában fontos lehet.

Az eLearning bevezetésének áttekintése során láthattuk azt, hogy komoly tervezés szükséges annak érdekében, hogy a befektett idő, pénz és energia meg hozza a várt eredményt. Az áttekintett nemzetközi jó gyakorlatok is azt mutatják, hogy az eLearning megtervezése nem csak a tartalom megtervezését, a szükséges platform kialakítását és elektronikus rendszer bevezetését takarja, hanem legalább ugyanennyi időt kell fordítani a célcsoport elemzésére is. Ugyanis a célcsoport maga jelentős mértékben meghatározza azt, hogy milyen tartalmat tudunk számukra hasznosan előkészíteni. Fontos az a megállapítás is, hogy az eLearning esetében teljesen más oktatásmódszertant kell alkalmazni, mint a hagyományos tantermi képzések esetében.

A sporttudományi képzések és az eLearning vizsgálata során arra a megállapításra jutottunk, hogy a tisztán eLearning típusú képzési módszer nem lehet elegendő. Ennek magyarázata az, hogy több olyan sporttudományi szak is van, amelyek esetében a gyakorlati képzés kiemelkedő. Egy online kurzus esetében az edzés, az elsősegélynyújtás, a mozgáshibák és azok kijavítása nem elsajátítható, ehhez mindenképpen szükség van személyes jelenletre, hogy az oktató pontos instrukciókat tudjon adni. Ugyanakkor az is egyértelmű, hogy az online eLearning módszerekkel olyan kompetenciák elsajátíthatóak, amelyek a hagyományos tantermi oktatás során nem. Többek között a kapcsolatteremtő képesség, kommunikációs képesség és idegen nyelvű kommunikáció emelhető ki. Ebből kifolyólag azt tudjuk javasolni, hogy azon szakok esetében, amelyek gyakorlati képzésre is építenek, blended learning (vegyes tanítási) módszer kialakítása ajánlott, egyéb képzések esetében az eLearning alkalmas lehet. Ugyanakkor fontos szem előtt tartani azt a megállapítást, hogy az eLearning egyik évről a másik évre nem válthat ki teljes szakokat, fontos a folyamatos bevezetés, a tapasztalatok beépítése az újabb kurzusokba.

A jövőre vonatkozóan a felsőoktatási intézmények – beleértve a sporttudományi képzéseket folytató intézményeket is – kedvező helyzetben vannak, hiszen mind az EU, mind pedig Magyarország komoly forrásokat mozgosít a nyitott oktatási rendszerek fejlesztésének irányába.

7 Irodalomjegyzék

- Anderson, J. – McCormick, R. (2006): Ten pedagogic principles for E-learning. In: McCluskey, A. (ed.): *Policy and Innovation in Education. Quality Criteria*. European Schoolnet, Brussels, 10–15. o.
- Brandon, B. (2007): *The eLearning Guild's Handbook of e-Learning Strategy*. The eLearning Guild, Santa Rosa.
- Brown, M. E. – Anderson, B. – Murray, F. (2007): *E-learning policy issues: Global trends, themes and tensions*. Proceedings ascilite Singapore 2007, 75-81. o.
- Cantoni, V. – Cellario, M. – Porta, M. (2004): Perspectives and challenges in e-learning: towards natural interaction paradigms. *Journal of Visual Languages and Computing*, 5, 333-345. o.
- Castle, S. R. – Chau, D. M. (2012): *Contrasting and Diverse Global E-Learning Initiatives: An Examination of the African Virtual University, the National University System, and Vietnam's TOPICA Project*. Interneten: <http://www.g-casa.com/conferences/manila/papers/Castle.pdf> Letöltés dátuma: 2015. október 26.
- Czeizer Z. (2003): Formális oktatás és e-learning. *Educatio*, 3, 411-417. o.
- EC (2001): *The eLearning Action Plan. Designing tomorrow's education*. Communication from the Commission to the Council and the European Parliament. COM(2001) 172 final, European Commission, Brussels.
- EMMI (2014): *Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP)*. Az Európai Bizottság által elfogadott verzió. 2014-2020. Emberi Erőforrások Minisztériuma, Budapest.
- Epignosis (2014): *E-Learning. Concepts, trends, applications*. Epignosis LLC, San Francisco.
- EC (2010): *Europe2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth*. European Commission, Brussels.
- EC (2013): *Opening up Education: Innovative teaching and learning for all through new Technologies and Open Educational Resources*. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. COM(2013) 654 final, European Commission, Brussels.

- Eurostat (2015): Glossary: E-learning. <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:E-learning> Letöltés dátuma: 2015. augusztus 22.
- FAO (2011): *E-learning methodologies. A guide for designing and developing e-learning courses*. Food and Agriculture Organization of the United Nations, Rome.
- Forman, D. – Nyatanga, L. – Rich, T. (2002): E-learning and educational diversity. *Nurse Education Today*, 22, 76-82. o.
- Gaebel, M. – Kupriyanova, V. – Morais, R. – Colucci, E. (2014): *E-learning in European Higher Education Institutions*. European University Association, Brussels.
- Hegyesi F. (2015): *K-MOOC az Óbudai Egyetemen tapasztalatok – eredmények*. Előadás az SZTE MOOC Workshopon, Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar, 2015. szeptember 10.
- Horváth Z. (2002): *Kézikönyv az Európai Unióról*. Ötödik, átdolgozott, bővített kiadás. Földkőr Kiadó, Budapest.
- HVG (2014): Klasszikus módszerekkel nem lehet a Z-generációt tanítani. Interneten: http://hvg.hu/plazs/20140424_Klasszikus_modszerekkel_nem_lehet_a_Zgen (Letöltve: 2015. október 25.)
- ICWE (2012): *The eLearning Africa Report 2012*. International Conferences, Workshops and Exhibitions.
- Informatikai és Hírközlési Minisztérium (2003): *Magyar Információs Társadalom Stratégia*. Informatikai és Hírközlési Minisztérium, Budapest.
- Jorgensen, R. (2005): *Best practices for creating e-Learning. For Outstart Trainer Development*. Interneten: <http://ngolearning.org/learningtools/outstarttrainer/Document%20Library/1/Best%20Practices%20for%20Creating%20E-Learning.pdf> Letöltés dátuma: 2015. augusztus 20.
- Juhász L. (2007): *Az Európai Unió információs stratégiája*. Budapest. Interneten: http://vigzoltan.hu/x_bit/netis/08_Juhasz_EU_infstrat.pdf Letöltés dátuma: 2015. augusztus 23.
- Kok, W. (2004): *Facing the challenge. The Lisbon strategy for growth and employment*. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.

- Komenczi B. (2003): Az e-learning tanulói oldala. In Harangi L. – Kelner G. (szerk.): *Az e-learning szerepe a felnőttoktatásban és –képzésben*. Magyar Pedagógiai Társaság Felnőttnevelési Szakosztály, Budapest, 44-49. o.
- Komenczi B. (2011): Electronic learning environment. Eszterházy Károly Főiskola. Interneten:
http://www.tankonyvtar.hu/en/tartalom/tamop425/0005_30_informacia_es_tarsadalom_angol_scorm_05/index.html Letöltés dátuma: 2015. augusztus 23.
- MAB (2014): Alapképzési és hitéleti szakok jegyzéke. 2014. 12. 12. Interneten:
www.mab.hu/web/tir/jelentesek/P16_141212_jelentesH.pdf (Letöltve: 2015. október 25.)
- Magai Á. – Simonics I. (2008): *The development of eServices in an enlarged EU: eLearning in Hungary*. EUR 23367 EN/3-2008, JRC Scientific and Technical Reports, European Commission, Brussels.
- Magyar B. (2004): *National application of eLearning initiatives from the EU*. Presentation at „New Challenges and Partnerships in an Enlarged European Union - Open, Distance and E-Learning in Support of Modernisation, Capacity Building and Regional Development” EDEN Conference, Budapest, June 16-19., 2004.
- Majó Z. (2015): *A MOOC "free and open" üzenete: új üzleti modell az oktatásban?* Plenáris előadás az SZTE MOOC Workshopon, Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar, 2015. szeptember 10.
- Moore, J. L. – Dickson-Deane, C. – Galyen, K. (2011): e-Learning, online learning, and distance learning environments: Are they the same? *Internet and Higher Education*, 2, 129-135. o.
- Naidu, S. (2006): *E-Learning. A guidebook of principles, procedures and practices*. Commonwealth Educational Media Center for Asia, New Delhi.
- Ollé J. (2015): Magyar Online Oktatás Célkeresztben (MOOC). Plenáris előadás az SZTE MOOC Workshopon, Szegedi Tudományegyetem Gazdaságtudományi Kar, 2015. szeptember 10.
- Prazsák G. (2004): eLearning – Intelligens Tanulás. Interneten:
www.prazsak.hu/publikaciok/prazsak_elearning.pdf (Letöltve: 2015. szeptember 20.)

Radácsi I. – Benedek A. (2005): *Az e-learning a felnőttképzésen (trendek, perspektívák, európai környezet)*. Kutatási zárótanulmány, Nemzeti Felnőttképzési Intézet, Budapest.

Reding, V. (2003): *E-learning: Better e-learning for Europe*. Paper presented at the E-learning & e-Training 2003 Conference, Nicosia, Cyprus.

Tót É. (2004): Oktatás – tanulás – hálózat. *Educatio*, 3, 331-345. o.

UN (2015): *Traditionalists, Baby Boomers, Generation X, Generation Y (and Generation Z) Working Together*. Interneten:
<http://www.un.org/staffdevelopment/pdf/Designing%20Recruitment,%20Selection%20&%20Talent%20Management%20Model%20tailored%20to%20meet%20UNJSPF's%20Business%20Development%20Needs.pdf> (Letölve: 2015. október 25.)